

3 1761 04220 4

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

Y Llyvyr Coch o Hergest

Y GYVROL I

Y MABINOGION

ETC.

Five hundred copies of this work were printed in 1886; and issued to subscribers on St. David's Day, 1887.

Nos. 1-80 were printed on hand-made paper; Nos. 81-230 on toned paper; Nos. 231-480 on antique laid paper.

The number of this copy is 311 J. J. G.

The Text
OF THE
Mabinogion

AND OTHER WELSH TALES

FROM THE

Red Book of Hergest

EDITED BY

JOHN RHÛS, M.A.

PROFESSOR OF CELTIC IN THE UNIVERSITY OF OXFORD

AND

J. GWENOGVRYN EVANS

'We hold the man who gives texts, not before easily accessible, in a handsome and convenient form, to be ten times worthier of the corporation of letters than the man who is perpetually pottering over questions of authorship . . . The possession of the text . . . is what is really worth something; the rest is, if not all, yet in great part, literary leather and prunella.'—*Saturday Review*.

Oxford

ISSUED TO SUBSCRIBERS ONLY

BY J. G. EVANS, 7 CLARENDON VILLAS

1887

(All rights reserved)

PB

2273

RA

1887

580130

12.3.54

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY

TO
THE MOST HONOURABLE
THE MARQUESS OF BUTE, K.T.
Baron Cardiff of Castle Cardiff
ETC. ETC. ETC.

THIS WORK IS DEDICATED
IN ACKNOWLEDGMENT OF THE INTEREST
HE TAKES IN

Welsh Literature

Preface.

THE sole object which my co-editor and I have in publishing the present volume is to, place before the student of Welsh literature, without note or comment, the RED BOOK text of the MABINOGION and the Welsh Tales and Romances usually associated with them. No pains have been spared by either of us to make the reproduction as accurate as in us lies. Of course we lay no claim to absolute accuracy, but as compared with the Welsh texts hitherto published, we venture to regard our volume as the fruits of the first sustained effort to meet, in point of accuracy, the requirements of modern philology; moreover, we should not greatly dread to have our work placed in comparison with the best edited publications of the Early English Text Society, or of kindred bodies with a well-earned reputation.

An attempt to give the same text was made by Lady Charlotte Guest, with the aid of *Tegid*, now nearly half a century ago, a time which, so far as concerns a work of this nature, may be said to

belong to the pre-scientific era. Still Lady Guest performed her task with great success; in a word, the text of her edition approximates to the original more nearly than that of any other Welsh text of any length. But her edition, always expensive, has for some years been practically out of the reach of the ordinary student, besides that greater accuracy is now imperative. Hence our effort to meet the requirements of a more exacting age. The so-called *History of Taliessin*, which her ladyship thought expedient to include in her edition, is not published in this volume, because it has no claim to rank with the Mabinogion and other tales of the same epoch. We have, on the other hand, inserted as an appendix a version of the Triads, Mythical and Historical, because they throw light on the contents of the rest of the volume.

Since the publication of Lady Guest's handsome volumes, an idea prevails that any Welsh tale of respectable antiquity may be called a *mabinogi*, but there is no warrant for extending the use of the term to any but the 'four branches of the Mabinogi,' namely, Pwyll, Prince of Dyved; Branwen, daughter of Llyr; Manawydan, son of Llyr; and Math, son of Mathonwy. For, strictly speaking, the word *mabinog* is a technical term belonging to the bardic system; and it means a literary apprentice. In other words, a mabinog was a young man who had not yet acquired the art of making verse, but one who received instruction from a qualified bard. The natural infer-

ence is that the Mabinogion meant the collection of things which formed the Mabinog's literary training, his stock in trade so to say, for he was probably allowed to relate the tales forming the 'four branches of the Mabinogion' at a fixed price established by law or custom. If he aspired to a place in the hierarchy of letters he must acquire the poetic art. The supposition that a mabinog was a child on his nurse's lap would be as erroneous as the idea that the Mabinogion are nursery tales, a view which no one who has read them can reasonably take.

It is unnecessary to burden this volume with criticism on the text, or to enter on a discussion of the origin of the romances, together with kindred questions: all this ought to find its place in the critical edition, which we hope some day to be able to issue. If it should be asked whether the Mabinogion are worth so much trouble and expense, I cannot answer the question better than by appealing to the lectures delivered on Celtic Literature in this University years ago: these lectures, I may say by the way, formed bright spots in the grey monotony of my undergraduate days; but I will only cite the following passage:—

'The very first thing that strikes one, in reading the MABINOGION, is how evidently the mediæval story-teller is pillaging an antiquity of which he does not fully possess the secret; he is like a peasant building his hut on the site of Halicarnassus or Ephesus; he builds, but what he builds is full of

materials of which he knows not the history, or knows by a glimmering tradition merely;—stones “not of this building,” but of an older architecture, greater, cunninger, more majestic. In the mediæval stories of no Latin or Teutonic people does this strike one as in those of the Welsh.’

The more this utterance of Mr. Matthew Arnold is examined in the light of mature study of the originals to which it refers, the more pregnant with meaning it will be found to be.

Lastly, our method of working, as well as questions of palæographical detail, I leave to be set forth by my collaborator, who has devoted years of his life to the careful study of Welsh manuscripts.

JOHN RHÛS.

OXFORD, *February* 8, 1887.

Contents.

	PAGE
INTRODUCTORY REMARKS	xiii

MABINOGIION:—

PWYLL, PRINCE OF DYVED	1
BRANWEN, DAUGHTER OF LLYR	26
MANAWYDDAN, SON OF LLYR	44
MATH, SON OF MATHONWY	59

TALES:—

MAXEN'S DREAM	82
LLUDD AND LLEVELYS	93
KULHWCH AND OLWEN	100
RHONABWY'S DREAM	144

ROMANCES:—

OWEIN AND LUNET	162
PEREDUR	193
GEREINT AND ENID	244

APPENDIX:—

TRIADS, MYTHICAL AND HISTORICAL	297
---	-----

NOTES ON LETTERS WHICH ARE EITHER DOUBTFUL,

PECULIAR, OR CORRECTED IN THE MS.	310
---	-----

INDEX TO PROPER NAMES, &c.	321
------------------------------------	-----

CROSS REFERENCES	340
----------------------------	-----

LIST OF SUBSCRIBERS	349
-------------------------------	-----

Facsimiles.

Words Hard to Read	<i>To face page</i>	xv
Column 718 of MS.	” ”	I
” 833 ”	” ”	128
” 560 ”	” ”	149
” 769 ”	” ”	244

Introductory Remarks.

OF all the Welsh MSS. which have come down to us none is so well known by name as the source of the present volume. *The Red Book of Hergest* may be described briefly as a Corpus of Kymric Literature, both prose and verse. It consists of 362 foolscap folios in vellum, and the whole is written in double columns in a style which is characteristic of Welsh MSS. belonging to the latter half of the fourteenth century. The present arrangement of the contents is due either to accident or the binder. Still, saving a few folios here and there, the order must, in the main, be that of the time in which the different parts were transcribed. Without a large number of facsimiles it would be impossible to discuss profitably the variety of hands that were engaged on the whole MS., but it may be stated that we find two very distinct styles of calligraphy—that in which the first third is written, and that of the remaining two-thirds, of which a fair notion may be derived from the facsimiles to be found in this volume. These facsimiles, contrary to the usual custom in the case of photolithographs, have not been ‘worked’ in any way, *i.e.* nothing has been ‘touched in,’ so that they are as reliable as the

ordinary process of photography can make them. No difference of style is perceptible between the handwriting of the facsimile facing page 1 and that facing page 244¹: the characters, it is true, are slightly smaller in the one case than in the other, which was due probably to a new quill-pen or a better piece of vellum, for the worse the quality of the vellum the larger the characters become. These two facsimiles are typical of the writing in columns 673-831; 840-844; 588-600; while the facsimile facing page 149 (which, it is more than probable, is by a different hand) represents the writing in columns 555-571; 627-672. The calligraphy of the facsimile facing page 128, confined to columns 832-839 of the Red Book, is unquestionably different from that of the other facsimiles: it will interest students of the 'Greal' to know that this writing is identical in style with Hengwrt MS. 49.

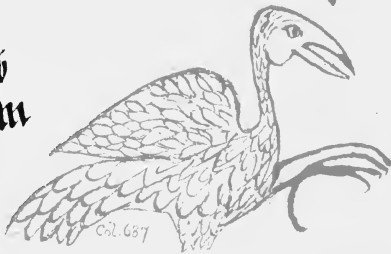
When the Series of Old Welsh Texts was first projected, it was resolved to aim at
 Aim. nothing short of a *diplomatic reproduction* of the original manuscripts. A diplomatic reproduction differs from a facsimile chiefly in one particular,—it does not profess to give the special form of the manuscript characters, but it should give character for character, letter for letter, word for word, spacing for spacing, error for error, deletion for deletion, correction for correction, rubric for

¹ I did not find out till the book was ready for the binders that photolithographs could be printed in two colours. This facsimile has been reprinted, but there was no time to reprint the other facsimiles.

agheuedyl
 allei^dun
 arphau
 bechan [Gyr]
 by^dneit
 than
 choth
 cret
 duffieuthoch
 dwicles
 dylfretbu
 dvm
 ethel
 enneit
 flendr
 gat | ar
 gatbridogyon
 grimar
 Ghuera
 gordniab
 gbaet cyn
 gbitab
 grustab

hactraf
 hyllyz
 kwlch
 byu | muntel
 lastin
 lleinabc
 marchabc
 marchabc
 meluoch
 nened
 minneu
 mozynyon
 uat
 perhabt
 penardim
 poch
 pylotta
 senult
 ueistain
 bydun
 yghbaethach
 ym
 yllaymit

rubric ; in short, there must be no tampering of any kind, not even with the punctuation. The more faithfully this principle is carried out, the greater the value of the reproduction. Critical texts 'have their day and cease to be,' but a diplomatic reproduction, once thoroughly done, 'goes on for ever.'

The plan adopted in producing this volume, as far as is known to the writer, is a novel **Method.** one, at least in this country. In order to make the explanation intelligible, the different types used are brought together on the next page.

The **ligatured** **ll**, in the Red Book and a few other manuscripts, represents the Welsh sound of that consonant, while the doubling of **l** in a word like 'callon' serves to mark the quality of the preceding vowel.

Hybrid forms are by no means of uncommon occurrence, as may be seen by a glance at the facsimile of words hard to read, facing this page. In the case of proper names as well as in that of words whose meaning is uncertain, it is often impossible to distinguish between **n** and **u**; between **c**, **r**, and **t**; between **sc** and **ft**. A few calligraphic peculiarities tend to show that the scribes were copying an original written in the old Kymric hand which prevailed till the time of the Normans; for it is difficult to account otherwise for the oft-repeated mistakes between **r** and **f** in a word like **llyf**. Professor Rhŷs first directed my attention to this, and an examination of Old Irish and Old English MSS. will show any one that a final **f** followed by a full stop, or a medial **f** followed by such a letter as **o** can be easily mistaken by any one who is either a little careless, or ignorant of the language of the text. Let the reader examine the letters **j**, **m**, **ſ**, **r**, **ſ**, traced on the body of the curious figure at the head of the facsimile opposite: it ought to be explained, however, that these letters do not belong to the original figure. By the way, these quaint figures are mostly found at the end of 'gatherings,' and call attention to the catch-word. Moreover, it should be noted here that no attempt has been made to reproduce the grotesque ornaments at the top of each column, as exemplified in two of our facsimiles.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	A	a	a	a	a	<i>a</i>	a	a
B	B	B	b	b	b	<i>b</i>		b
C	C	C		c	c	<i>c</i>	c	c
D	D	D		d	d	<i>d</i>		d
E	E	E	e	e	e	<i>e</i>	e	e
F	F	F	ff	f		<i>f</i>		f
G	G	G		g	g	<i>g</i>	g	g
H	H	H	h	h	h	<i>h</i>		h
I	I	I		i j		<i>i j</i>	i	i
K	K	K	k	k	k	<i>k</i>		k
L	L	L	l ll	l ll		<i>l ll</i>	l	l ll
M	M	M	o	m o	m o	<i>m</i>	m	m
N	N	N		n		<i>n</i>	n	n
O	O	O		o	o	<i>o</i>	o	o
P	P	P	p	pp	pp	<i>p</i>		p
R	R	R		r r		<i>r r</i>	r r	r r
S	S	S	s ff	s f	s	<i>s f</i>		s f
T	T	T		t		<i>t</i>		t
U	U	U		u		<i>u</i>	u	u
V	V	V	v	v	v	<i>v</i>		v
W	W	W		w o		<i>w o</i>	o	w o
Y	Y	Y		y y	y	<i>y</i>	y	y

Columns 1, 3, 5, represent the ordinary characters written by the scribe, whether as capitals, semi-capitals, or small letters.

Columns 2, 4, 6, represent capitals, semi-capitals, and small letters which bear the touches of the pen of the rubricator, the mediæval representative of the modern editor.

The *Italics* (col. 7) represent letters or words which have been retraced in modern ink by some bungler 'in his cups,' thus compelling the editors to see such letters through his clouded spectacles.

The **Hair line letters** (col. 8) are used to indicate characters which, though very faint in the MS., are still legible.

() Brackets are used to enclose letters which are no longer legible in the MS., but have left their traces there.

[] Square brackets enclose all words, or parts of words, introduced from another MS., in those parts where an accident of some kind has happened to the Red Book.

_____ Letters and words which are underlined in the text are filled in above the line in the MS. It is impossible always to tell whether such letters and words are in the hand of the original scribe,—generally the ink is paler, but the characters are mostly the same as those on the line.

... All letters with either the *puncta delentia* under them or a stroke through them have thereby been cancelled by the scribe.

+ When the mark + is placed under a letter, it denotes a substituted character, which is explained in the Notes.

* The asterisk shows the beginning of every fresh column, and the Tudor figures at the top of the page correspond with the number of the column in the MS. The asterisk has, of set purpose, been made inconspicuous, as its only use is to facilitate reference to the original for the purpose of collation.

| It is not unusual to indicate the end of each line in a MS. by a perpendicular stroke, which, however, has been sparingly used in this text, because, as a rule, it answers no earthly purpose and, besides being extremely unsightly, is not in the MS. Let it not be supposed for a moment that this was not done in order to save trouble, for in the writer's transcript each line begins and ends as in the original. Still, in every case where there is any peculiarity in the orthography or ambiguity in the meaning, the end of lines are marked off in the usual way.

The **Black letter** (col. 9), and the Missal capitals at the beginning of each tale, and here and there at the beginning of fresh paragraphs, represent letters written in red ink in the original.

The **Tudor fount** has been employed for titles, and anything printed in that type will *not* be found in the original.

The **contractions** have been reproduced in cases like $\bar{a} = an$ or am ; $\text{t} = et$; $p = per$; and o , which has no fixed meaning: in the cases where the contractions have been extended superior letters have been used to denote such extension, for example, $Arth^{ur}$; $gorawen^{us}$; $gwrag^{ed}$.

The attempt to indicate, with some approach to **Word-Spacing.** accuracy, the distances between the words has cost more trouble, labour, and expense than any reader is likely to imagine; experience alone could make him realize the difficulty. To mark the spacings in the transcript is a work of great delicacy, but the real trouble begins when the compositor has to unlearn all the rules of his craft and serve his apprenticeship anew. But were Caxton himself to rise from the dead, he could not get over the fact of the incompressibility of type, and the perversity of long syllables. Suppose, for instance, a line had been set in type all but the last word, which is, let us say, 'strength¹' or 'stretched,' while there is only space enough left for four or five letters. Here comes the dilemma; either previous spacings must be altered, and so made untrustworthy, or we must cut up our words into stre-ngth or stret-ched, which shocks our sense of propriety. For two months various experiments were tried with a view to overcome this difficulty, and though but three sheets were 'composed' during that time, yet after endless corrections of the spacings the result is indifferently good in the case of sheets B, C, D. At last the logic of facts was accepted, and with sheet E the division of words into syllables at the end of lines was given up as a thing incompatible with

¹ It is the opinion of most Englishmen that 'Welsh is full of consonants,' which implies that their own language is full of vowels, a fact attested, I presume, by such words as *strength*, *stretch'd*, &c.

correct spacing¹. In this particular one fails in good company, for the scribe observes no particular rule in cutting up his words at the end of lines: for instance, he cuts up 'a wnaeth' into aw|naeth. The rules framed for indicating the spacing in this volume are:—

(a) When two or more words are written as one word in the MS., like 'aοzuc,' 'aphandearth,' 'acynyIle,' they are separated by what may be called *space 1*, as follows: a οzuc; aphan death; acynyIle.

(b) When two or more words are written very close together but are not actually joined, they are separated in the printed page by *space 2*; for instance, a οzuc; a phan death; ac yn y Ile.

(c) When words are distinctly separated in the MS., but still by a space less than a full space, this is indicated by *space 3*, thus: a οzuc; a phan death; ac yn y Ile; while in a full space these words would be printed: a οzuc; a phan death; ac yn y Ile.

In this way it is hoped the requirements of the scholar and the beginner are satisfactorily met; for every scholar, who has any knowledge of manuscripts, will be able to restore in his mind's eye the exact spacing of the original, while the beginner will not be bewildered by treating simple words as compounds.

¹ No doubt a line will be found occasionally where the spacing is only relatively correct. In all such cases it was found impracticable to set the spacing right without composing the sheet afresh.

The foregoing rules have been strictly obeyed in the case of spaces 1¹, 2, 3, but the full space will be found to vary slightly, according as necessity dictated. Note, however, (a) that where the MS. divides words usually treated in modern Welsh as compounds the exact spacing of the original has been reproduced, as for example, di vud; (b) that where the meaning is ambiguous the spacing is similarly reproduced: for instance (on page 100), 'arecdouyd ynt y gŵaged weithon' may be construed in two ways, with very different results. The Stuart Mills of matrimony would not hesitate to read, ārec douyd, &c. 'wives are now the gift of God;' while the John Wesleys might with more plausibility, read a rec douyd, &c. 'and wives are become the curse of God.' But really this is a question for bachelors, in whose hands I leave it.

The Index was made under the double disadvantage of illness and constant interruption: **Index.** the result is submitted with diffidence. Still it is right to say that the text has been read twice over for this purpose alone. Excessive familiarity, however, with the text made it extremely difficult for the writer to keep his mind from wandering; still, he hopes the harvest of omissions will be a scanty one. Of course, all the names indexed

¹ One unfortunate exception runs right through the volume. Wherever *ym* may be equated with the modern *am* it should in consistency be always separated from the word following it by space 1, as *ymdanat*, *not* *ymdanat*.

are not proper names. Again, there are numerous references to pages where the particular name is represented by a pronoun only,—a feature nearly always neglected in Indices. When a name occurs once or twice on a page, the line or lines are, as a rule, given as well as the page; but when a name occurs thrice or more, the page alone is given. But, it may be asked, why were not the lines numbered throughout the volume? Because the subscriptions did not justify the extra expense. As a substitute a parchment slip has been provided which, if the reader place its top number against the top line of a page, will enable him to find the required line instantly.

Cross references have been added in the hope that this Index to the Index will prove **Cross** of real service to the student, and enable **References.** him not only to find names and epithets mentioned indirectly, but assist him in his genealogical researches. Possibly I shall be told that I have confounded the persons, and printed in italics words which are not epithets, or vice versa. Nothing more likely: I was not born, like some Welsh scholars, full grown; and I hope to learn something from my critics¹.

Such then are the details of the principle which governed the work of editing the Text of the Mabi-

¹ I speak here in the first person, because Professor Rhŷs is only indirectly responsible for the Indices. I shall be extremely grateful for any corrections which readers may be good enough to point out to me: also for hints which may enable us to reproduce the next work after a better ideal.

nogion, &c. No doubt tastes will differ about the artistic merits or demerits of the combination of founts employed, as well as concerning the general effect produced; but respecting the trustworthiness of the reproduction it is confidently anticipated there will be no justification for two opinions. The Editors were mindful of their great responsibility in adding another edition of the Mabinogion to those already in existence, for the consequences of an inaccurate text are well-nigh endless; tastes are vitiated; the love of truthfulness and scientific exactness is weakened; scholars are misled, thus giving birth to a crop of baseless theories which, cat-like, have nine lives; while the way for the appearance of a better work is effectually barred for a generation or two. In the present case the Editors can say honestly they have respectively done everything in their power to make the reproduction final, for every proof-sheet was collated with the original manuscript at least three times,—collated backward as well as forward. They have aimed high, and have spared no effort to hit the mark, in the hope that generations to come need not abandon this enterprise of their predecessors, but may build their superstructure without fear for the foundations.

We are told by Mr. Froude that ‘Among causes are included our own exertions, and each of us must do what he can, be it small or great . . . If we work on the right side, coral insects as we are, we may contribute something not wholly useless.’ Still, single-

handed I should scarcely have dared to give effect to the idea which lay at the root of the scheme for the reproduction of Old Welsh Texts. But my hesitation vanished when Professor Rhÿs expressed his readiness to bear his full share of the labour of collation, for, '*then it was borne in on my mind . . . that I with co-operation and advice from such a quarter this book might edit, not through boldness of much learning, but because I saw and heard much error in many Welsh books, which unlearned men through their simplicity accounted for much wisdom*¹.'

I tender my special thanks to the Principal and Fellows of Jesus College, Oxford, for the cordial way in which they assented to my request for permission to transcribe the *Red Book of Hergest*, and for placing it in the Bodleian Library for my convenience; to the Bodley Librarian for enabling me to use the MS. in the best possible light, a matter of much importance; to Mr. Macray and Mr. Madan for their readiness at all times to help me in palæographical details. From the Controller of the Clarendon Press, Mr. Horace Hart, I have received all sorts of help, for which I thank

¹ *þa bearn me on mode, . . . þæt ic ðas boc of Ledenum gereorde to Engliscra spræce awende; na þurh gebylde mycelre lare, ac forþan þe ic geseah and gehyrde mycel gedwyld on manegum Engliscum bocum, þe ungelærede men þurh heora bilewitnesse to micclum wisdomæ tealdon.* Ælfric.

him cordially, as well as for entering sympathetically into my plans; nor should I fail to record my sense of obligation to the Controller's Assistant, Mr. R. Wheeler, for the benefit of his unobtrusive advice. For the Device of the Texts, which represents the Red Dragon, the Triple Harp, and the Leek—the triadic emblems of the Kymry—I have to thank my wife, who received valuable suggestions from Mr. Madan.

It would be impossible to mention all the friends who have interested themselves actively to make the Series of Welsh Texts known among their immediate circle of acquaintances; but were it not for the exertions of Mr. David Lewis, Barrister-at-Law, Mr. Morfill, Professor Powell, Mr. Marchant Williams, and Mr. Llywarch Reynolds, the publication of this volume would have involved a serious pecuniary loss. To these gentlemen, then, and to others who have given similar aid, the Editors acknowledge their indebtedness and return their heartiest thanks. They desire, also, to express their gratitude to the subscribers for extending to the Welsh Texts scheme the encouragement of their support.

J. GWENOGVRYN EVANS.

OXFORD, *February* 8, 1887.

pþv þpt. **D**yrkedaf arglæyo heb hi. Siamon
 uerth heueyo hen þvf i amrvoð pila. omþan
 wo þo þoþs. ac wynnimers iubeu unglæ. a
 þynnv oth gnyat ti. ac nys wynnaf etuka.
 onyt ti am gorchvrt. ac v lykþot dyattev di am
 þynnv þoentþum i. Þof i aduð heb vnteu þvill.
 llyna wpattev i vti. þe i atfvn deuis ar þoll akra
 gvo amoznyon þvpt. mac ti adokuffon. fe heb
 hieheu. os þynnv alþynnv kynni þvrvodi vlr
 arall gina oet ann. Goren þv gemvfi heb p þe
 þll bo kyntaf. ac þvulle þynnvrychdi gina þv
 oet. Gvnað arglæyo heb hi. Alþoðvni þhens þv
 llye heueyo mi abarat þot gvled darþaredic þv
 baratv erþvnoð dvyvnot. Þvllathen heb vnteu a
 unneheu avþoaf þvrv oet þvinnv. Arglæyo heb hi
 tric vniach achoffa gvþvral ovedvkit. ac þvne
 ith voaf i. Agvþahvni allmaethant. a þvrychv
 akvnaeth of þarþv aeteulu acniver. Þa amovvni
 þvnnac avei gantþvnt þv þvrych v vorþvni v þv
 voleu ereill vtroffe vnteu. Gvna treidav þv
 Alþoðvni þvrt þv annes allmaethant. ac þvngþer
 av ar þvgnuet marchabv. amvnet vrvgtav a
 llye evens þen. ac of adeth v llye allathen unþvrt
 vrtav. Alþoðvni or alleþenyo ac arlvv maþv avoð

Prwyll, Prince of Dyved.

Plyma dechzeu mabinogi.
Prwyll penndeuc dyuet a oed yn arglôyd ar feith cantref dyuet. A thaeigylgweith ydoed yn arberth priflys idaó. A dyuot yn yuryt ac yny vedól uynet y hela. Sef kyfeir oe gyuoeth a vynnei y hela glynn cuch. Ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. Ac a doeth hyt ym penn llwyn diarwya. ac yno y bu y nos honno. A thannoeth yn Teuentit ydyd kyuodi a oꝛuc a dyuot ylynn cuch y ellóng y gón dan y coet. A chanu y goꝛn a dechzeu dygyuoꝛ yꝛ hela. A cherdet yn ol y cón ac ymgolli ae gedymdeithon. ac ual ybyd yn ymwarandaó a llef yꝛ erchwys. ef aglywei llef erchwys arall. ac nyt oedynt vn llef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef a welei lannerch yny coet ouaes gwaftat. ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac yftlys y llannerch. ef a welei caró ovlaen yꝛ erchwys arall. A pharth apherued y llannerch llyma yꝛ erchwys a oed yny ol yn ymoꝛdiwef ac ef. ac yny vóꝛ yꝛ llaó. Ac yna edꝛych ohonaó ef ar lió yꝛ erchwys heb hanbóyllaó edꝛych ar y caró. Ac oꝛ a welsei ef ohelgón ybyt. ny welsei cón un llió ac óynt. Sef

Iiw oed arnunt. Glaerwynn Iathzeit. Ac eu clufteu yngochyon. Ac ual y Iathrei wynnet y cón y Iathzei cochet y clufteu. Ac ar hynny att y kón y doeth ef. A gyaru yz erchwys aladyfsei y caró ymeith. a Iithyaó y erchóys ehunan ar y caró. Ac ual y byd yn Iithyaó y cón. ef awelei varchaó yn dyuot yn ol yz erchwys y ar varch erchlas maó. * A chozn canu am y vynógyl. Agóisc ovzethyn Ióyttei ymdanaó yn wisc hela. Ar hynny y marchaó adoeth attaó ef. Adywedut ual hynn ózthaó. A vnbenn heb ef mi aónn póy óyt ti. Ac nyfuarchaf i well ytti. Ie heb ef ac atuyd. y mae arnat oenryded ual nafdylyy. Dioer heb ef nyt teilygdaó^t vy anryded am hetteil y hynny. A vnbenn heb ynteu beth amgen. Y rofi aduó heb ynteu dy annwybot dyhun. ath anfyberwyt. Pa anfyberwyt unben aweleift ti arnafi. Dy weleis anfyberwyt vóy ar óz heb ef. no gyaru yz erchwys aladyfsei y karó ymeith. Allithyaó dy erchwys dy hun arnaó. hynny heb ef anfyberwyt oed. Achynnyt ymdialóyf athi. y rofi aduó heb ef mi awnaf o agclot itt góerth can caró. Avnben heb ef oz góneuthum gam mi abzyna^t dy gerényd. Padeló heb ynteu ypzyny di. ózth ual y bo dy enryded. ac ny óni póy óyt ti. Brenhin coronaó óyfi ynywlat yd henwyf o honei. Arglóyd heb ynteu dyd da itt. a phawlat yd henóyt titheu o honei. O annóuyn heb ynteu. Araón vzenhin annóvyn óyfi. Arglóyd heb ynteu paffuryf y kaffaf i dy gederennyd di. Ilyma yz wed ykeffy heb ynteu. Óóy yffyd gyuerbyn ygyuoeth amkyuoeth ynneu yn ryuelu arnaf yn

wafstat. Sef yô hōnnô. Hafgan bzenhin o annôuyn. ac yz gôaret gozmes hōnnô y arnaf. ahynny aelly di ynhaôd y keffy vygkerennyd. Minneu awnaf hynny heb ynteu ynllawen. amanac ditheu ymi pafuryf y gallôyf hynny. Managaf heb ynteu. Ilyna val y gelly. Mi awnaf a thi gedymdeithas gadarn. Sef ual ygônaf. mi ath rodaf di ymlle i yn annôuyn. ac arodaf ywreic deckaf aweleift eiryoet y gyfcu y gyt athi beunoeth. Am pzyt ynheu amgofked arnat ti. hyt nabo gôas ystauell nasôydyâc nady n arall oc am kanlynnwys i eiryoet awypo na bo miui vych di. ahynny heb ef hyt ympenn y vlôydyn oazdyd auozy. ac an kynnadyl yna yny lle honn. Te heb ynteu kyt bôyfi yno hyt ympenn y vlôydyn. pagyfuarôyd avyd ymi o ymgael ar gôz adywedy di. Blôydyn heb ef yheno ymae oet yrofi ac ef ar yryt. Abyd di ym rith i yno heb ef. ac undyana*ôd arodych di idaô ef. ny byd byô ef ohōnnô. Achyt archo ef ytti yz eil. nadyzo yz aymbilio athi. Yz arodôn i idaô ef hagen. kyftal achynt ydymladei a mi dzannoeth. Te heb y pôyll beth awnaf i ymkyuoeth. Miawnaf heb yz araôn nabo yth gyuoeth na gôz nagôzeic awypo nabo tidi wyfi. amiui aaf yth le di. ynllawen heb y pôyll amiui aaf ragof. Dilesteir uyd dyhynt ac ny ruffya dim ragot yny delych ymkyuoeth i. Amiauydaf hebzygyat arnat. ef aehebzygyaôd yny welas y Ilys ar kyfuanned. Ilyna heb ef y Ilys arkyuoeth yth uedyant. a chyrch y Ilys nyt oes yndi neb nyth adnapo. ac ôzth ual y gôelych ygôaffanaeth yndi yd adnabydy voes y

Pys. kyꝛchu y Pys aozuc ynteu Ac ynyllys ef
 awelei hundyeu aneuadeu ac yftauelloed. ac adurn
 teckaf oz awelfei neb o adeiladeu. ac yꝛneud y
 kyrchwys ydiarchenu. ef adoeth mackóyeit agóeif-
 fon ieueinc ydiarchenu. Aphaóþ ual ydelynt kyuarch
 góell awneynt idaó. Deu uarchaóþ adoeth ydynnu
 y wisc hela y amdanaó. ac y wiscaó eurwisc obali
 ymdanaó. ar neuad agyweirywyt. Pyna y góelei
 ef teulu a niuerod. ar niuer hardaf a chyweiryaf
 oz awelfei neb yndyuot ymywn. ar urenhines y
 gyt ac óynt yn deckaf gózeic oz awelfei neb. ac
 eurwisc ymdanei obali Pathreit. Ac ar hynny y
 ymolchi yd aethant. achyꝛchu y byꝛdeu aozugant.
 ac eisted awnaethant ual hynn. Y urenhines oz
 neillparth idaó ef. ar iarll debygwei ef ozparth
 arall. adechzeu ymdidan awnaeth ef ar vꝛenhines.
 Ac oz awelfei eiryóet órth ymdidan ahi. difemylaf
 gózeic a bonhedigeidaf y hannóyt ae hymdidan oed.
 Athzeulaó awnaethant bóyt allynn a cherdeu achy-
 uedach. Oz awelfei o hoill lyffoed y dayar. Pyna y
 Pys diwallaf o vóyt allynn. ac eur left^{ri} atheyꝛn-
 dlyffeu. Amfer adoeth udunt y uynet ygyscu. ac y
 gyfgy ydaethant ef ar urenhines. Ygyt ac ydaeth-
 ant yꝛ góely ymchoelut y wyneb att yꝛ erchwyn
 aozuc ef. Ae gevyn attei hitheu. o hynny hyt tran-
 noeth. ny dywaóþ ef órthi hi vngeir. Óannoeth
 tirionóch ac ymdidan hegar auu y ryngtunt. Peth
 bynnac ogarueidzóyd avei y ryngtunt ydyd. ny bu
 un nos hyt ympenn y vlóydyn amgen noc auu * y
 nos gyntaf. Ózeulaó y vlóydyn awnaeth dzóy hela

acherdeu a chyfedach acharueidrôyd ac ymdidan
achedymdeithon. hyt ynos ydoed oet y gyfranc.
Ƴnoet y nos honno kyftal y doei y gof yz dyn
eithaf ynyz hollgyuoeth yz oet. ac yntev adoeth
yz oet agôyza y gyuoeth y gyt ac ef. ac ygyt ac
ydoeth yz ryt. marchaôc agyuodes y vynyd. ac
adywaôt val hynn. a wyza heb ef ymwrandoch
ynda y rông y deu vzenhin ymae yz oet hōnn y
ryngtunt. ahynny rông eudeu gozf eilideu. a phop
un ohonunt yffyd haôôz ar ygilyd ahynny amdir.
adayar. a fegur ydigaôn pōb o honaôch vot eithyz
gadu y ryngtunt ôy eilideu. ac ar hynny y deu
urenhin aneffayffant ygyt amperued y ryt. ac ym-
gyuaruot. ac ar y goffot kyntaf y gôz a oed ynllē
araôn aoffodes ar hafgan ymperued bogel ydaryan
yny hylt yn deu hanner ac ynytyz yz arueu. Ac
yny vyd hafgan hyt y vzeich ae paladyz dnos pedzein
y varch yzllaôz. ac agheuaôl dyznaôt yndaô ynteu.
a unben heb yz hafgan padylyet oed itti ar vy
angeu i. nyt yttoedôn i yn holi dim ytti. ny wydôn
achaôs itt heuyt ym llad i. ac yz duô heb ef canys
dechzeueift vyllad. gozffen. a vnbenn heb ynteu.
ef aeill vot yn ediuar gennyf awneuthun itt. keis
ath ladho ny ladaf i di. Ƴyg gôyza kywir heb
yz hafgan dygôch vi odyma. neut teruynedic agheu
y mi. nyt oes anfaôd ymi ych kynnal chōi bellach.
Ƴyggôyza ynheu heb y gôz a oed ynllē araôn
kymerôch ych kyuarôyd agôybydôch pōy a dylyy
bot ynwyz ymi. a rglôyd heb y gôyza paôb ae
dylyy. kanyt oes vzenhin arholi annôvyn namyn ti.

Te heb ynteu adel ynwardaŵc iaŵn yŵ y gymryt.
 Ac ar ny del ynvuud. kymheller o nerth cledyfeu.
 Ac ar hynny kymryt gŵrogaeth y gŵyŵ a dechreu
 goŵefgyn ywlat. Ac erbynn hanner dyd dŵannoeth
 ydoed yny vedyant y dŵy deŵnas. Ac ar hynny
 ef a gerdŵys parth ae gynnadyl. Ac adoeth y lyn
 cuch. Aphandoeth yno ydoed araŵn vŵenhin an-
 nŵuyn yny erbyn. Flaŵen vu pob vn ŵrth y gilyd
 ohonunt. Te heb yŵ araŵn duŵ adalo itt dy gedym-
 deithaf mi ae kigleu. Te heb ynteu pandelych
 dy hun yth wlat. ti awely awneuthum yrot ti. a
 wnaethoft * heb ef yrofi. duw ae talo itt. Yna
 yrodes araŵn y ffuryf ae dŵych ehun y pŵyŵ pen-
 deuc dyuet. Ac y kymerth ynteu y ffuryf ehun
 aedŵych. Ac y kerdaŵd araŵn racdaŵ parth aelys
 y annŵvyn. ac y bu digryf gantaŵ ymwelet ae niuer
 ac ae teulu. kanys gŵelfei yŵ yŵtalym. Ynteu hagen
 ny wybuyŵfŵnt y eiŵfeu ef. Ac ny bu newydach
 gantunt y dyuodyat no chynt. Y dyd hŵnnŵ a
 dŵelwys trŵy digrifŵch allewenyd. Ac eiŵted ac ym-
 didan ae wreic ac aewyŵda. Aphan vu amŵerach
 kymryt hun no chyuedach y gyŵcu ydaethant.
 Y wely agyŵchwys y bŵenhin ae wreic aeth attaŵ.
 Hyntaf y gŵnaeth ef ymdidan ae wreic. ac ymyrru
 ar digrifŵch ŵerchaŵl acharyat arnei. A hynny nyŵgoz-
 dyŵynaffeŵ hi yŵ yŵ blŵydyn. A hynny a vedylyŵys hi.
 Oi aduŵ heb hi paamgen vedwl yŵfyd yndaŵ ef heno
 noc ary uu yŵ blŵydyn y heno. A medylyaŵ a wnaeth
 yn hir. A gŵedy y medŵl hŵnnŵ dyhunaŵ a ŵnaeth ef.
 A pharabyŵl adywaŵt ef ŵrthi hi ar eil ar trydyd. Ac

atteb nys kauas ef genthi hi yn hynny. Paachaŵs heb ynteu nadywedy di ōrthyfi. Dywedaf ōrthyt heb hi nadywedeis yf blōydyn y gymeint yny kyfryŵ le ahōnn. Paham heb ef. ys glut abeth ydymdi-danyffam ni. Meuyl im heb hi yz yf blōydyn y neithwyz ōz pan elem yn yblic yndillat gōely na digrifōch nac ymdidan nac ymchoelyt ohonat dy wyneb attafi ynchwaethach auei vōy nohynn ōz bu yrom ni. Ac yna y medylyŵys ef. Oia arglōyd duŵ heb ef kadarn avngōz y gedymdeithas a diffleis a geueis i yngedymdeith. Ac yna y dywaŵt ef ōrth y wreic. Arglōydes heb ef na chabla di viui. Y rofi aduŵ heb ynteu ny chyfgeif ynneu ygyt athitheu yz ys blōydyn y neithwyz. Ac ny ōrwedeis. Ac yna menegi y holl gyfaranc a wnaeth idi. Y duŵ ydygaf vyingkyffes heb hitheu. gauael gadarn ageueist ar gedymdeith ynherōyd ymlad aphzouedigaeth ygozff achadō kywirdeb ōrthyt titheu. Arglōydes heb ef fef ar ymedōl hōnnō ydoedōn ynheu. tradeweis ōrthyt ti. di ryued oed hynny heb hitheu. Ynteu pōyŵ pendeuic dyuet adoeth y gyuoeth ac ywlat. adechzeu amouyn agōyza y wlat beth uuassei y arglōydiaeth ef arnadunt hōy y vlōydyn honno. y ōrth ryuuassei kynno hynny. Arglōyd heb ōy ny bu gyŵtal * dy wybot. ny buoft gyn hegaret gōas ditheu. ny bu gynhaŵffet gennyt titheu treulaŵ dy da. ny buwell dy doŵparth eiryōet noz ulōydyn honn. y rofi aduŵ heb ynteu ys iaŵn abeth yŵ ychōi diolōch yz gōz auu ygyt achōi. Allyma ygyfranc ual y bu ae datkanu oll obōyŵ udunt. Te arglōyd heb ōy

dioloch y duó kaffel ohonat y gedyndeithas honno. ar arglwydiaeth agaóffam ninheu. y vlydyn honno nys attygy y gennym otgónn. nac attygaf y rofy aduó heb ynteu bóyII. Ac o hynny allan dechreu kadarnhau kedymdeithas yryngtunt. ac anuon o bop un y gilyd meirch a milgón ahebogeu. aphob kyfryó dlós oꝛ a debygei bop vn digrifhau medól ygilyd ohonaó. **A**c oachaós y dzigyant ef y vlydyn honno yn annóuy. Agóledychu ohonaó yno moꝛ lwydyannus adóyn ydóy deynas yn vn dyd dꝛóy y dewred ef ae vilóyaeth ydiffygywys y enó ef ar póyII penndeuc dyuet. ac y gelwit póyII penn annóuy ohynny allan. a thꝛeigylgóeith ydoed yn arberth pꝛiflys idaó a góled darparedic idaó ac y niuerod maó owyꝛ ygyt ac ef. **A**góedy y bóyta kyntaf kyuodi y oꝛymdeith a oꝛuc póyII. achꝛchu penn goꝛfed a oed uch laó y llys aelwit goꝛfed arberth. Arglyd heb un oꝛ llys kynnedyf yꝛ oꝛfed yó. padyledaó bynnac aeifstedo arnei nat a odyo heb vn oꝛ deupeth. ae kymrió ae archolieu. neu ynteu awelei ryuedaó. **D**yt oes arnafi ovyn kael kymrió neu archolieu ymplith hynn o niuer. **R**yuedaó hagen da oed gennyf pei afgóelón. mi aaf yꝛ orfed yeifsted. **E**ifsted awnaeth ar yꝛ oꝛfed. ac ual y bydant yneifsted bynt awelynt góreic ar uarch canweló maó aruchel. agóisc eureit lathꝛeit ymdanei yndyuot ar hyt y bꝛifford agerdei oꝛ oꝛfed. **F**erdet araf góastat oed gan ymarch ar uryt y neb ae góelei. **A**c yndyuot ynogyfuuch ar oꝛfed. Hawyꝛ heb y póyII aoes ohonaóch chóí aadnapo y uarchoges racco.

Tac oes arglôyd heb ôynt. Aet vn heb ynteu nny herbyn. y wybot pôy vo. Vn agyuodes ynvud. aphandoeth nny herbyn yzfford. neut athoed hi heibaô. Y hymlit awnaeth ual y gallei gyntaf o pedeftric. A pheï vwyhaf vei y vrys ef. pellaf vydei hitheu y* ôrthaô ef. Aphanwelas nathygyei idaô y hymlit. ymchoelut aozuc att pwyll adywedut ôrthaô. Arglôyd heb ef ny thyckya y pedestyz nny byt y hymlit hi. Te heb ynteu pôyll dos dos yz lllys achymer y march kyntaf awelych a dos ragot nny hol. Y march agymerth ac racdaô ydaeth. Y maestir gûafat agauas. ac ef adangoffes yz ysparduneu yz march. A pheï vôyhaf y lladei ef y march. pellaf vydei hitheu y ôrthaô ef. Yz vn gerdet adechzeu-affeï hitheu ydoed arnaô. Y varch ef a ballwys. A phanwybuef ar y varch pallu y pedeftric. ymchoelut hyt y lle ydoed pôyll awnaeth. Arglôyd heb ef ny thyckya y neb ymlit yz unbennes racko. Ny wydôn i varch gynt nny kyuoeth no hôn. ac ny thygyei ymi y hymlit hi. Te heb y pôyll y mae yno ryô ysty z hut. aôn parth ar lllys. Yz lllys y doethant. Athzeulaô ydyd hônno awnaethant. Athzannoeth kyuodi y uynyd awnaethant athzeulaô hônno ynyoed amfer mynet y vôyta. Agvedy y bôyta kyntaf. Te heb ynteu bôyll ni aôn yz vn niuer ybuam doe y penn yz ozfed. A thydi heb ef ôrth vn oe uackôyeit. dôc gennyt y march kyntaf a wpych nny maes. ahynny awnaeth y mackôy. Yz ozfed agyzchaffant ar march gantunt. Ac ual ybydynt yn eisted wynt awelynt y wreic ar yz un march. ar vn wisf ymdanei

yndyuoſt yz vnfford. Hyma heb y pſyll y uarchog-
 ef doe. Byd baraſt was heb ef y wybot pſy yſ
 hi. Arglſyd heb ef mi awnaf hynny yn llawen. Ar
 hynny y uarchoges adoeth gyuerbyn ac ſynt. Sef
 aozuc ymackſy yna yfgynnu ar y march. Achynn
 daruot idaſ ymgyweiryas yny gyfrſy. neur ry adoed
 hi heibyaſ. achynnſll y ryngtunt. Amgen vays gerdet
 nyt oed genthi hi noz dyd gynt. Ynteu agymerth
 rygig y gan y uarch. Ac ef adebygei yz arauet yker-
 dei y uarch. yz ymozdiwedei ahi. Ahynny nythyg-
 yei idaſ. Ellſng y uarch aozuc ſith avſyneu. nyt
 oed ef nes idi yna no chyn bei ar y gam. Aphei
 vſyhaf y lladei ef y varch. pellaf vydei hitheu y
 ſithaſ ef. v cherdet hitheu nyt oed uſy no chynt.
 Fany welas ef tygyas idaſ y hymlit. * ymchoelut
 awnaeth hyt ylle ydoed pſyll. Arglſyd heb ef nyt
 oes allu gan y march amgen noc aweleift ti. Qi
 aweleis heb ynteu ny thykya yneb y herlit hi.
 Ac yrofi aduſ heb ef yd oed neges idi ſith rei oz
 maes hſnn. peigattei ſithpſyll idi ydywedut. ani
 aſnparth arllys. v llſys ydoethant athſeulaſ ynos
 honno awnaethant dſy gerdeu achyuedach ual ybu
 lonyd gantunt. Athſannoeth divyru ydyd awnaeth-
 ant yny oed amfer mynet y vſyta. Aphantaruu
 udunt y bſyt pſyll adywaſt. mae yz niuer y buam
 ni doe ac echdoe ym penn yz ozfed. Hyma arglſyd
 heb ſynteu. aſn heb ef yz ozfed y eifted. athitheu
 heb ef ſith was y uarch. kyfrſya vy march ynda
 adabſe ac ef yz fford. Adſc vy yſparduneu gennyt.
 ygſas awnaeth hynny. Dyuoſt yz ozfed aozugant

y eisted. ny buant hayach o enkyt yno yny welynt y uarchoges yndyuot yz vnfford. ac yn vn anfað. ac yn vnvngerdet. **H**awas heb y pŷyll mi awelaf y uarchoges yndyuot. moes vy march. **A**c nyt kynt yd yfkynn ef ar y uarch noc yd a hitheu hebdað ef. **G**ioi yny hol aozuc ef. agadel y uarch dzythyll llamfachus y gerdet. ac ef adebygei ar yz eil cam neu ar y trydyd y gozdiwedei. nyt oed nes hagen idi no chynt. y uarch agymhellað oꝛ kerdet mŷhaf aoed gantað. **A**gŷelet awnaeth nathygyei idað y hymlit. Yna y dywat pŷyll. a voꝛwyn heb ef yz mŷyn y gŷa mŷhaf agery arho vi. arhoaf ynllawen heb hi ac oed llEFFACH yz march pei affarchut yz meittyn. **S**euyll ac arhos aozuc y uoꝛwyn. agŷaret y rann adlyyei vot am y hŷyneb owisc y phenn. ac attal y golŷc arnað adechzeu ymdidan ac ef. **A**rglŷydes heb ef pandoy di aphagerdet yffyd arnat. kerdet ŷath vy negesseu heb hi ada yð gennyf dy welet ti. grawað ŷathyt y gennyfi heb ef. **A**c yna medylyað awnaeth bot yndiuðyn ganthað pꝛyt awelfei eiryoet o voꝛwyn a gŷaieic y ŷath yphꝛyt hi. arglŷydes heb ef adywedy di ymi dim oth negesseu. **D**ywedaf y rof aduð heb hi. **P**ennaf neges uu ymi keifað dywelet ti. Ilyna heb y pŷyll y neges oꝛeu gennyfi dydyuot ti idi. ac adywedy di ymi * pŷy ŷyt. **D**ywedaf arglŷyd heb hi. **R**iannon uerch heueyd hen ŷyf i amrodi y wr omhanvod ydydys. ac ny mynneis inheu un gŷa. a hynny oth gꝛyat ti. ac nys mynnafe ttwa. onyt ti am gŷathyt. ac y wybot dy atdeb di am hynny ydeuthum i. **R**of i aduð heb ynteu bŷyll.

Ilyna vy ateb i ytti. peicaffon dewis ar holl wraged
 a mozynyon ybyt. mae ti adewiffon. **T**e heb hitheu.
 os hynny avynny kynn vy rodi y 6r arall gona oet
 ami. **G**ozeu y6 gennyfi heb y p6yII bo kyntaf. ac
 yny Ie ymynnych di gona yz oet. **G**onaf argl6yd
 heb hi. bl6ydyn y heno yn Ilys heueyd mi abaraf
 bot g6led darparedic yn bara6t erbynd dydyuot.
Ynllawen heb ynteu a minheu avydaf yn yz oet
 h6nn6. **A**rgl6yd heb hi tric yniach achoffa gywira6
 dy edewit. ac ymeith ydaf i. ag6ahanu a wnaethant.
 achyachu awnaeth ef parth aeteulu ae niuer. **P**a
 amouyn bynnac avei ganthunt 6y y 6rth y uo6wyn
 y ch6edleu ereiII ytrofiei ynteu. **O**dyna treula6 y
 vl6ydyn hyt yz amfer awnaethant. ac ymg6eira6 ar
 yganuet marcha6c. amynet yrygta6 a Ilys eueyd
 hen. ac ef adoeth yz Ilys allawen uuwyt 6rtha6.
 adygyuo6z allewenyd ac arl6y ma6z a oed yny er-
 byn. **A**holl uaranned yllys 6rth y gygho6z ef y treul6yt.
Kyweiry6 yneud a wnaethp6yt ac yz bo6zdeu ydaeth-
 ant. **S**ef ual ydeiftedyffant heueyd hen ar neilla6
 p6yII. **A**riannon o6 parth arall ida6. **T**am hynny
 pa6b ualybei yenryded. **B**6yta achyuedach ac ym-
 didan awnaethant. ac ar dech6eu kyuedach g6edy
 yb6yt wynt awelynt yndyuot y my6n. gwas g6ineu
 ma6z tey6neyd. a g6isc o pali ymdana6. **A**phandoeth
 y gynted y neuad. kyuarch g6eII aozuc yp6yII ae
 gedymdeithon. **G**raffa6 du6 6rthyt eneit heb y p6yII
 ados y eisted. **D**ac af heb ef eirchat 6yf am neges
 awnaf. g6na ynllawen heb y p6yII. **A**rgl6yd heb
 ef 6rthyt ti ymae vyneges i ac y erchi itt ydod6yf.

Paarch bynnac aerchych di ymi hyt ygallōyf y gaffel itti y byd. Och heb y riannon paham yrody di atteb uelly. neuf rodes uelly arglōydes yggōyd gōyada heb y mackōy. Fneit heb ypōyll beth yō dy arch di. Ywreic vōyaf agaraf ydwyt ynkyfcu heno genthi. Ac y herchi hi ararlōy ar darmerth yffyd yman y dodwyfi. Fynhewi aozuc pōyll kanybu atteb a rodassei. Fāō hyt y mynnych heb y riannon. ny * bu uufcrellach gōr ar y fynnwyr e hun noc ry uuoft ti. Arglōydes heb ef ny wydōn i pōy oed ef. Pyna y gōr ymynnaffit uy rodi i idaō omhanuod heb hi. gōaōl uab clut gōr tozmynnaōc kyuoethaōc. Achanderw itt dywedut ygeir adywedeift dyzo vi idaō rac aglot itt. Arglōydes heb ef ny ōn i paryō atteb yō hōnnō. ny allaf i arnaf adywedy di vyth. Dyzo di vi idaō ef heb hi ami awnaf nachaffo ef viui vyth. Pa ffuryf vyd hynny heb y pōyll. mi a rodaf yth laō got vechan heb hi achadō honno ynda. Ac ef aeirch ywled ar arlōy ar darmerth. ac nyt oes yth uedyant ti hynny. a miui arodaf ywled yr niuerod ar teulu heb hi. a hōnnō uyd dy atteb am hynny. amdanaf ynneu heb hi mi awnaf oet ac ef vlōydyn y heno y gyfcu gennyf. ac ympenn y vlōydyn heb hi byd ditheu ar got honn gennyf ar dy ganuet marchaōc yny berllan uhot. Aphan uo ef ar ganaōl ydigrifvōch ae gyfedach. dyzet titheu dy hun y myōn adillat reudus ymdanat ar got yth laō heb hi. ac nac arch dim namyn Foneit y got o vōyt. a minneu abaraf heb hi pei dottit yffyd yny feith cantref hynn o vwyt a Plynnyndi. na bo Pāōnach no

chynt. Agŵedy byrŷer llawer yndi. ef aovyn itt a vyd llabndy got ti vyth. Dywet titheu na vyd ony chyvyt dyledaŵc trachyuoethaŵc a gŵafcu ae deutroet y bŵyt yny got. a dywedut digawŵn adodet yman. a minneu a baraf idaŵ ef vynet y feghi y bŵyt yny got. Aphan el ef tro ditheu y got yny el ef dŵos y penn yny got. ac yna llad glŵm ar garreyeu y got. a bit corn canu da amdy vynŵgyl. aphan uo ef ynŵymedic yny got. dot titheu lef ar dy gozn. abit hynny yn arwyd y rot athuarchogyon. Pŵnglyw-hont llaf dy gozn diŵgynnent ŵynteu am benn y llŷs. Arglwyd heb y gŵaŵl madŵs oed ymi kaffel ateb am aercheis. Kymeint ac aercheiŵt heb y pŵyll oŵ auo ym medyant i ti ae keffy. Aneit heb hitheu riannon am y wled ar dapar yffyd yma. hŵnnŵ arodeis i ywyz dyuet ar teulu ar niueroed yffyd yma. hŵnnŵ nyt adawafi y rodi y neb. blŵydyn y heno y byd gŵled darparedic yny llŷs honn y titheu eneit y gyŵcu gennyf ynheu. Gŵaŵl agerdaŵd ryngthaŵ ae gyuoeth. Pŵyll ynteu adoeth y dyuet. ar vlŵydyn honno adŵeulŵys paŵb o honunt hyt oet y wled oed yn llŷs eueyd *hen*. Gŵaŵl uab clut adoeth parth ar wled aoed dar*paredic idaŵ. a chyŵchu y llŷs a wnaeth. a llawen uuŵyt ŵrthaŵ. Pŵyll ynteu penn annŵuyn adoeth yŵ berllan ar y ganuet marchawc ual y goŵchymynnaŵŵei riannon idaŵ. ar got gantaŵ. Gŵiŵŵaŵ bŵatteu trymyon ymdanaŵ a wnaeth pŵyll a llŵppaneu maŵŵ am ytraet. Aphan wybu y bot ar dechŵeu kyuedach wedy bŵyta. dyuot racdaŵ yŵ neuad. a gŵedy y dyuot y gynted y neuad. kyf-

uarch gŵell awnaeth y waŵl uab clut. ae gedym-
 deithon owyꝛ agŵaged. duŵ arodo da ytt heb y
 gŵaŵl agraeffaŵ duŵ ŵrthyt. Arglŵyd heb ynteu duŵ
 adalo itt. negeffaŵ ŵyf ŵrthyt. Graeffaŵ ŵrth dy neges
 heb ef. Ac os arch gyfuartal aerchy ymi ynllawen
 ti ae keffy. Kyfuartal arglŵyd heb ynteu nyt archaf
 onyt rac eiffeu. Sef arch aarchaf lloneit y got
 uechan awelydi oŵŵyt. Arch didzaha yŵ honno heb
 ef athi ae keffy yn llawen. Dygŵch ŵŵyt idaŵ heb
 ef. Rŵiedi maŵz o ŵŵydwyꝛ agyuodaffant y uynyꝛ.
 adechzau llenni y got. Ac yꝛ auyrit yndi ny bydei
 laŵnach no chynt. Fneit heb y gŵaŵlaŵyd llawn dy
 got ti vyth. Dauyd y rof a duŵ heb ynteu yꝛ adotter
 yndi vyth. ony chyuyt dylvedaŵc tir a dayar a chy-
 oeth afenghi ae deu troet ybŵyt yny got. Adywed-
 ut digaŵn adodet yma. a geimat heb y riannon kyuot
 y uynyꝛ ar vyꝛ ŵrth waŵl uab clut. Kyuodaf yn
 llawen heb ef. Achyuodi y uynyꝛ aozuc adodi y
 deutroet yny got. Athzoi o bŵyll ygot yny vyd
 gŵaŵl dzos y benn yny got. Ac yngyflym kaeu y got
 allad clŵm ar y carreyeu. Adodi llaf ar y goꝛn. Ac
 ar hynny llyma y teulu ampenn yllys. Ac yna kymryt
 paŵp oꝛ niuer adoeth ygyt agŵaŵl. aedodi yny gar-
 char ehun. Abŵzŵ y bzatteu ar lloppaneu ar yŵpeil
 didestyl y amdanaŵ aozuc pŵyll. Ac ual y delei
 bob un oeniuer ynteu y myŵn y traŵei dyꝛnaŵt ar
 ygot. Ac y gouynnei beth yŵfyd yman. Bzoch
 medynt ŵynteu. Sef kyfryŵ chŵare awneynt. taraŵ
 awnaei bop vn dyꝛnaŵt ar ygot. ae ae dzoet ae
 athzoffaŵl. Ac uelly gŵare ar got awnaethant. Paŵb

ualy delei aovynnei pa chware a wneôch chô uelly. Gware bôoch ygcot medynt wynteu. Ac yna gyntaf y gôarywyt bôoch ygcot. Arglôyd heb ygôz oz got peigôarandaôut uiui nyt oed dihenyd arnaf vyllad ymyôn cot. * Arglôyd heb eveyd hen gôiz adyweit. Iâôn yô itt y warandaô. nyt dihenyd arnaô hynny. Ie heb y pôyll mi a wnaſ dygyghoz *di* amdanaô ef. Ilyma dy gyghoz di heb y riannon yna. yd ôyt yn ylle y perthyn arnat llonydu eircheit a cherdozyon. gat yno ef y rodi y baôp dzoſſot heb hi. a chymer geder-nit y ganthaô nabo amovyn nadial vyth amdanaô. adigaôn yô hynny o goſp arnaô. Iſ ageiff hynny yn llawen heb y gôz oz got. a minneu ae kymeraf yn llawen heb y pôyll gan gynghoz eueyd a riannon. kynghoz yô hynny y gennym ni heb ôynt. Y gymryt a wnaſ heb y pôyll keif veichev dzoſſot. Di a vydôn dzoſtaô heb eueyd. yny vo ryd ywyz y vynet dzoſtaô. ac arhynny ygollgyôyt ef oz got ac yrydhawyt yozegôyz. Gouyn weithon y waôl veicheu heb eueyd. ni aatwaenôn y neb adylyer y kymryt y gantaô. Riuaô y meicheu awnaeth eueyd. llunnya dy hun heb ygôaôl dy amot. Digaôn yô gennyfi heb y pôyll ual y llunyaôd riannon. Y meicheu aaeth ar yr amot hônno. Ie arglôyd heb y gôaôl bziôedic ôyfi achymriô maôz ageueis. ac enneint yſfyd reit ymi. ac ymeith ydaf gandy gennyat ti. Ami aataôaf wyzda dzoſſof yma y ateb y baôp oz ath ovyno di. Yn llawen heb y pôyll. agôna ditheu hynny. Gôaôl a aeth parth ae gyuoeth. Y neuad ynteu agyweirôyt y pôyll ae niuer. ac y niuer y llus yam hynny. Ac

yz boꝛdeu ydaethant yeisted. ac ual yd eistedyfant
 vlóydyn oꝛ nos honno. yd eistedwys paᵇb ynos
 honno. Bóyta achyuedach awnaethant. ac amfer
 adoeth y vynet y gyfcu. ac yz ystauell ydaeth póyII
 ariannon. Athæulaᵇ ynos honno dꝛóy digrifóch aIIon-
 ydóch aᵇnaethant. A thꝛannoeth ynieuencitit ydyd.
 Arglóyd heb y riannonkyuot y uynyd. a dechæu
 lonydu ykerdoꝛyon. ac na omed neb hediᵇ oꝛ a
 vynno da. Hynny awnaf i ynllaᵇen heb y póyII
 ahediᵇ apheunydy tra barhao ywled honn. Af agy-
 uodes póyII y vynydy a pheri doddy gostec y erchi y
 hoII eircheit acherdoꝛyon dangos. amenegi udunt
 yIIonydit paᵇb o honunt ᵇꝛth y uod æ vympóy.
 A hynny aᵇnaethpóyt. V wled honno adæulóyt. ac
 ny omedóyt neb tra barhaaᵇd. Aphan daruu y wled.
 arglóyd heb y póyII ᵇꝛth * eueyd mi agychóynnaf gan
 dy genyat parth adyuet auoꝛy. Æ heb eueyd duᵇ
 aróydhao ragot. agᵇna oet achyfnót ydel riannon
 yth ol. V rof i aduᵇ heb ynteu bóyII ygyt y kerdón
 o dyma. Æ uelly y mynny dy arglóyd heb yz eueyd.
 velly y rof aduᵇ heb y póyII. Wynt agerdassant
 trannoeth parth adyuet. AIIys arberth agyꝛchyffant.
 agóled darparedic a oed yno udunt. Dygyuoꝛ y wlat
 arkyuoeth adoeth attunt oꝛ góyꝛ goꝛeu ar góꝛaged
 goꝛeu. o hynny nyt etewis riannon neb heb rodi rod
 ennᵇaᵇc idaᵇ. æ ogae. æ ovodꝛóy. æ o vaen gᵇerth-
 uaᵇ. Góledychu y wlat awnaethant yn IIóydyannus
 y vlóydyn honno. ar eil. Ac yny dꝛyded vlóydyn y
 dechæuis góyꝛ y wlat dala trymuryt yndunt owelet
 gᵇꝛ kymeint agerynt æ harglóyd. ac eu bꝛaᵇtuaeth

yndiettiued. Æe dyuynnu attunt a ðnaethant. Sef lle y doethant y gyt. y bæsselev yn dyuet. Arglóyd heb ðynt ni a ðdam na bydy gyuoet ti arei owyꝛ y wlat honn. Æc ynnouyn ni yó na byd itt ettiued oꝛ wreic yffyd gyt athi. **Æc** wrth hynny kymer wreic arall y bo ettiued itt ohonei. nyt byth heb ðynt yperhey di. a chyt kerychdi vot velly nys diodefón y gennyt. **Æe** heb y póyll nyt hir ettwa ydym y gyt. a llaber damðein a digaðn bot. **Oetðch** a mi hynn hyt ympenn y vlóydy. **Æ** blóydy yꝛ amfer hónn ni a wnaðn yꝛ oet y dyuot y gyt. ac ðrth ych kynghoꝛ y bydaf. Yꝛ oet a wnaethant. Kynn penn cðbyl oꝛ oet mab a anet idað ef. Æc yn arberth y ganet. **Ær** nos y ganet y ducpóyt gðraged y wylat y mab aeuam. Sef a wnaeth y gðraged kyfcu a mam y mab riannon. Sef riuedi o wraged a ducpóyt yꝛ yftauell chwech wraged. **ðóylat** a wnaethant ðynteu dalym oꝛ nos. Ac yn hýny eiffoes kynn hanner nos kyfcu a ðnaeth paðp o honunt. a thu arpylgein deffroi. a phandeffroaffant edrych a oꝛugant y lle ydodyffynt y mab. **Æc** nyt oed dim ohonað yno. **Och** heb yꝛ un oꝛ gðraged neur golles y mab. **Æe** heb arall bychan adial oed anllòski ni. neu andihenydyað am y mab. a oes heb vn oꝛ gðraged kyghoꝛ oꝛ byt am hynn. **Oes** heb arall mi a ðn gyghoꝛ da. **ðeth** yó hynny heb ðy. **ðellast** yffyd yman heb hi achynaðon genthi. lladðn rei oꝛ kynaðon ac irðn y hýneb hitheu riannon argðæt. æe dðylað. a byðn yꝛ efgyꝛn ger y ðionn. a thaerðn * arnei ehun diuetha y mab. Æc ny byd antaered ni an whech ðrthi hi ehunan. **Æc** ar y

kyghoz hōnnō y trigyaffant. Parth ar dyd riannon adefroes ac adywaōt. awraged heb hi mae ymab. Arglōydes heb ōy na ouyndi yni ymab. nyt oes ohonam ni namyn cleiffeu adyꝛnodeu yn ymdaraō athi adiamheu yō gennym na welfam eiryōet vilōꝛyaeth yn vn wreic kymeint ac ynot ti. ac ny thygyaōd yni ymdaraō athi. neur diffetheeift dy hun dy uab. ac na haōl ef ynni. A dꝛuein heb y riannon yꝛ yꝛ arglōyd duō awyꝛ pob peth. na yrrōch geu arnafi. Duō awyꝛ pob peth awyꝛ bot yneu hynny. Ac os ovynn yffyd arnaōch chōi. ymkyffeff y duō mi ach differaf. Dioer heb ōy ny adōn ni dꝛōc arnam ny hunein yꝛ dyn yny byt. A dꝛuein heb hitheu ny cheffōch un dꝛōc yꝛ dywedut y wirioned. Yꝛ adywettei hi yndec ac yndꝛuan ny chaffei namyn yꝛ un atteg gan y gōꝛaged. Pōyll penn annōuyn ar hynny agyuodes ar teulu ar niueroed. a chelu y damwein hōnnō ny allwyt. Yꝛ wlat ydaeth y chwedyl aphaōb oꝛ gōꝛyda ae kigleu. Ar gōꝛyda adoethant ygyt y wneuthur kennadeu att bōyll. yerchi idaō yfgar ae wreic am gyflafan moꝛ anwedus ac awnathoed. Sef atteg arodes pōyll. nyt oed achaōs gantunt hōy yerchi ymi yfcar am gōꝛeic. namyn am nabydei blant idi. Plant aōn i y uot idi hi. ac nyt yfcaraf a hi. Oꝛ gōnaeth hitheu gam kymeret y phenyt amdanaō. Hitheu riannon adyuynnōys attei athꝛaōon adoethon. a gōedy bot yndegach genthi kymryt yphenyt noc ymdaeru ar gōꝛaged. y phenyt agymerth. Sef penyt adodet arnei bot yny Ilys honno yn arberth hyt ym penn y feith mlyned. ac yfgytuaen

a oed odieithy² y po²th. eisted o honei gey² llab hōnnō
 beuny²d. a dywedut y ba²p o² a delei o² a debycke²i
 naf *gōypei* y gyfranc honno o²ll. ac o² a attei idi
 y dōyn. kynnic y westei. a phellen²nic *y dōyn ar*
 y cheuyn y²llys. a damōein y gadei y²vn y dōyn.
Ac uelly treula² talym o² vlōydyn awnaeth. Ac
 yny² amfer hōnnō yd oed yn arglōyd ar went is coet
 teirnyon tōy²f vliant. ar gō² gozeu * yny byt oed.
 ac yny ty yd oed cass²ec. ac nyt oed yny tey²nas
 na march. na chass²ec degach no hi. a phob nos
 calan mei y moei. ac ny wybydei neb ungeir y ō²th
 yheba²l. **S**ef awnaeth teirnon ymdidan noffweith
 ae wreic. **H**awreic heb ef ll²bin yd ym bop blōydyn
 yncadō eppil yn kass²ec heb gaffel y²vn o honunt.
Beth a ellir ō²th hynny heb hi. **D**ial du² arnaf heb
 ef nos galanmei yō heno ony wybydaf i padileith
 yffyd yn dōyn y² ebolyon. Peri dod²i y gass²ec y
 myōn ty awnaeth. agō²isca² arueu ymdana² aozuc
 ynteu. adech²ieu gōylat y nos. ac ual ybyd dech²ieu
 nos. moi y gass²ec ar eba²l ma²ō telediō. ac yn feuy²ll
 yny ll²e. **S**ef awnaeth teirnō kyuodi ac edy²ch ar
 p²affter y² eba²l. **A**c ualybyd uelly. ef aglywei
 tōy²f ma²ō. ac ynol ytōy²f ll²yma grauanc trōy ffen-
 esty² aryty. ac yn ymau²ael ar eba²l geir y vōng.
Sef awnaeth ynteu teirnon tynnu cledy²f. a thara²
 y v²aich o not y² elin ymeith. **A**c yny vyd hynny
 o² ureich ar eba²l ganta² ef y myōn. ac ar hynny
 tōy²f a disgy² agigleu ygyt. agozi y d²ōs aozuc ef
 adōyn ruthur ynol y tōy²f. ny welei ef y tōy²f rac
 tywyll²et y nos. ruthur aduc yny ol ae ymlit. a dyuot

cof idaó adaó ydúó ynaoet. ac ymchoelut a
 wnaeth. ac úth y dúó Ilyma vab bychan yny gozn
 góedy troi Ienn opali yny gylch. Kymryt y mab
 awnaeth attaó a Ilyma y mab yngryf yny oet oed
 arnaó. Dodi caeat ar y dúó awnaeth a chyachu yz
 yftauell yd oed ywreic yndi. Arglóydes heb ef ae
 kyfscu ydóyt ti. Dac ef arglóyd heb hi. mi agyfceis
 aphan doethost ti y myón mi a deffroeis. Y mae yma
 vab itt heb ef os mynny yz hónn ny bu itt eiryoet.
 Arglóyd heb hi pagyfranc uu hynny. Ilyma oll heb
 y teirnon amenegi y dadyl oll. Te arglóyd heb hi
 paryó wifc yffyd am ymab. Ienn obali heb ynteu.
 mab ydynyon móyn yó heb hi. Arglóyd heb hi di-
 grifóch adidanóch oed gennyfi bei mynnvt ti. mi
 adygón wraged yn vn ami. ac adywedón vymot
 ynveichaó. Quii aduunaf athi yn Iawen heb ef
 amhynny. ac uelly y gónaethpóyt. Peri awnaethant
 bedydaó y mab o: bedyd awneit yna. Sef enó
 adodet arnaó gózi * wallt euryn. Yz hynn a oed ar
 y benn o wallt kynuelynet oed ar eur. Weithryn y
 mab awnaethpóyt yny Ilys yny oed vlóyd. Achynn
 y vlóyd yd oed ynkerdet yn gryf. A baeifcach oed
 no mab teirblóyd avei vaó y dóf ae ueint. ar eil
 vlóydyn y magóyt ymab. Achynureifget oed amab
 chweblóyd. Achyn penn y pedwyred vlóydyn yd oed
 ynymoprau agóeiffon y meirch am y adu oe dóyn
 yz dófyz. Arglóyd heb y wreic úth teirnon mae yz
 ebaól a differeift di ynós ykeueift ymab. mi ae
 gozchymynneis y weiffon y meirch heb ef. ac a erch-
 eis fynnyaó úthaó. Poynt oed da itti arglóyd heb

hi peri y hywedu ae rodi yz mab. kanys ynos y keueift y mab y ganet yz ebaol ac y differeift. Dyt af i ynerbyn hynny heb y teirnon. mi aadaf itti y rodi idaol. Argloyd heb hi duol adalho it minneu ae rodaf idaol. Yna y rodet y march yz mab. ac ydeuth hi att y gwastryon ac att weiffon ymeirch y ozchymun fynnyeit ar y march. ae uot yn hywed erbyn pan elei y mab y uarchogaeth achwedyl 6zthaol. Ymyfc hynny bynt aglyofont chwedyllyaeth y 6zth riannol ac am y phoen. Sef awnaeth teirnon t6ryf uliant o achas y douot agawffei ymwrandaol am y chwedyl ac ymouyn ynlut amdanaol. yny gigleu gan la6er o luoffogroyd oz adelei yz Ilys mynychu k6ynaol truanet damwein riannon ae phoen. Sef a6naeth teirnon ynteu medyllyaol am hynny. ac edzych ar ymab yn graff. a chael yn y uedol ynheroyd g6eledigaeth na rywelfei eiryot mab athat kyndebycket armab y p6yII penn annol. Anfaol p6yII hyspys oed gantaol. Kanys g6z uaffei idaol kyn no hynny. Ac ynol hynny goueileint adelis yndaol. o gamhet idaol attal y mab gantaol ac ef yng6ybot y vot yn vab y 6z arall. Aphan gauaf gyntaf o yfgauaolch ar ywreic. ef a uenegis idi hi nat oed iaol udunt h6y attal ymab gantunt agadu poen kymeint ac aoed ar wreicda kyftal ariannon oz achas h6nnol. ar mab yn vab y p6yII pennannol. a hitheu wreic teirnon agyt-fynny6ys ar anuon ymab y p6yII. a thzi pheth argloyd heb hi agaffol ni o hynny. Diololch ac alw*iffen o ell6ng riannon oz poen y mae yndaol. a diololch gan p6yII am ueithzyn ymab ae eturyt idaol. ar trydyd

peth os gŵi mŵynvyd ymab. mab maeth ynni vyd agozeu aallo vyth awna ynni. ac ar y kynghoz hŵnnŵ y trigyaffant. Ac ny bu hŵy gantunt no thiannoeth ymgyŵeiryaŵ aozuc teirnon ar y dzydyd marchaŵc. ar mab yn pedwyzyd gyt ac ŵynt ar y march arodaffei deirnon idaŵ. Acherdet parth ac arberth awnaethant. ac nybu hir y buant yny doethant y arberth. Pan doethant parth ar Ilys ŵynt awelynt riannon yn eisted yn ymyl yz yfgynuaen. Pan doethant ar ogyfuch a hi. a vnbenn heb hi nac eŵch bellach hynny mi adygaf bop un o honaŵch hyt y Ilys. ahynny yŵ vympenyt amlad ohonaf vy hun vy mab. ae diuetha. a wreicda heb y teirnon ny thebygafi y vn ohynn vynet ar dy geuyndi. Aet ae mynno heb y mab nyt afi. Dioer eneit heb y teirnon nyt aŵn ninheu. Y Ilys agyzchaffant. a diruaŵz leŵenyd a uu yny herbyn. ac yn dechzeu treulaŵ gŵled yd oedit yny Ilys. vnteu pŵyII oed yndyuot o gylchaŵ dyuet. vz neuad y daethant ac y ymolchi. a Ilaŵen vu pŵyII ŵrth teirnon. ac y eisted yd aethant. Sef ual yd eistedyffant. Teirnon y rŵng pŵyII a riannon. Adeu gedymdeith teirnon uch laŵ pŵyII ar mab y ryngtunt. Ŵŵedy daruot bŵyta ar dechzeu kyuedach ymdidan aŵnaethant. Sef ymdidan uu gan teirnon. menegi y hoII gyfranc am y gaffec ac am y mab. ac megys y buaffei y mab ar y hardelŵ hŵy teirnon ae wreic ac y magyffynt. ac weldy yna dy uab arglŵydes heb yteirnon. Aphŵybynnac adywath geu arnat cam awnaeth. a minneu pan gogleu ygouut a oed arnat. trŵm uu gennyf adoluryaŵ

aðneuthum. Ac ny thebygaf oꝛ niuer hõnn oꝛ neb nyt adnappo vot ymab yn uab y pþyꝛ heb y teirnon. Dyt oes neb heb y paðb ny bo diheu gantað hynny. Yrofi aduð heb y riannon oed efcoꝛ vym þyder ymi pei gõir hynny. Arglõydes heb y pendaran dyuet da ydennðeifst dy uab. þyderi. Agozeu y gþeda arnað þyderi uab pþyꝛ penn annõn. Þdzychõch heb yriannon nabo gozeu y gþedo arnað y enð ehun. mae yz enð heb y penndaran dyuet. gõzi wallt euryn adodyf-fom ni arnað ef. Þyderi heb y penndaran uyd y enð ef. Yðbnhaf yð hõnnð * heb y pþyꝛ. kymryt enð ymab yðzth ygeir adywaðt yuam pan gauas þaðen chwedyl y ðzthað. Ac ar hynny y trigywyt. Teirnon heb y pþyꝛ duð adalo it ueithryn ymab hõnn hyt yz aðz honn. Aiaðn yð idað ynteu oꝛ byd gõz mðyn y dalu itti. Arglõyð heb y teirnon y wreic ae magðys ef nyt oes yny byt dyn vðy y galar no hi yny ol. Iaðn yð idað coffau ymi ac yz wreic honno awnaethom yzdað. Yrof i aduð heb y pþyꝛ trabarhawyfi mi ath gynhalyaf athi ath gyuoeth. tra allðyf kynnal y meu vy hun. Os ynteu avyd iaðnach yð idað dy gynnal noc ymi. Ac os kyghoꝛ gennyt ti hynny achan hynn owyza. canys megeifst ti evo hyt yz aðz honn. ni ae rodðn aruaeth att benndarā dyuet ohynn allan. Abydõch gedymdeithon chwitheu athatmaetheu idað. Kyngoꝛ iaðn heb y paðb yð hõnnð. Ac yna y rodet y mab y penndaran dyuet ac ydymyrrðys gðyza y wlat ygyt ac ef. Ac y ky-chwynnðy teirnon tozyf vliant ae gedymdeithon y ryngtað ae wlat ac ae gyuoeth gan garyat allew-

edynyd. Ac nyt aeth heb gynnig idaó y tlyffeu teccaf ar meirch gozeu ar cón hoffaf. ac ny mynnwys ef dim. ¶ No y trigyaffant synteu ar eukyuoeth. ac y magóyt pryderi uab pýll penn annón yn amgeledus ual ydoed dylyet nny oed deleliwaf góas atheckaf achóplaf o bop camp da oc aoed nny deynas. ¶ Uelly y treulassant blóydyn a blóydyned nny doeth teruyn ar hoedyl pýll penn annón ac y bu uaró. Ac y góledychóys ynteu pryderi seith cantref *dyuet* yn llódyannus garedic gan y gyuoeth *a chan paó* b nny gylch. Ac ynol hynny y kýnydóys *trichantref* ystrat tywi. Aphedwar cantref *keredigyaón*. Ac y gelóir y rei hynny feith gantref *seiffyllóch*. Ac ar y kynnyd hónnó y bu ef pryderi uab pýll penn annón nny doeth nny vzyt wreicka. ¶ Sef gózeic a vynnaóð kicua verch wynn gohoyó uab gloyó wallt lydan. uab casnar w/edic odylyedogyon yz ynys honn. Ac uelly y teruyna y geing honn o: mabyn-nogyon.

Branwen, daughter of Llyr.

Hyman yz eil geinc o2 mabinogi.

Bendigeityran vab Ilyz aoed vzenhin cozona6c ar yz ynys honn. ac ardercha6c *ogorion* lundein. Aphrynha6ng6eith yd oed yn hardlech yn ardud6y yn Ilys ida6. ac yn eisted yd*oedynt ar garrec hardlech uch penn y weilgi. a mana6ydan uab Ilyz y vza6t ygyt ac ef. a deu v2oder un uam ac ef. niffyen ac efniffyen. ag6y2da yam hynny ual y g6edei ygkylch b2enhin. Y deu uroder vnuam ac ef meibon oedynt y eurof6yd oe uam ynteu penardim uerch ueli uabmynogan. ar neill o2 g6eiffon hynny g6as da oed. ef a barei dangneued y r6ng ydeulu pan vydynt lida6ckaf. fef oed h6nn6 niffyen. ¶ Hall abarei ymlad r6ng ydeu uroder pan uei u6yhaf ydymgerynt. ac ual yd oedynt yn eisted uelly 6ynt awelynt teir llong ar dec yndyuot o deheu iwerdon. ac ynky2chu parth ac attunt. a cherdet rugyl eb26yd gantunt. ¶ g6ynt yn eu hol ac yn eunessau yneb26yd attunt. Mi awelaf longeu racco heb y b2enhin ac yn dyuot yneb26yd parth ar tir. ac erch6ch y wy2 y Ilys wisca6 ymdantunt. amynet y ed2ych paued6l y6 yz eidunt. ¶ g6y2

a wifcŷys ymdanunt. ac aneffayffant attunt y waeret. gŷedy gŷelet y Hlongeu o agos diheu oed gantunt nawelfynt Hlongeu gyweiryach y hanfaŷd noc ŷynt. Arwydon tec gŷedus obali aoed arnunt. **A**c ar hynny nachaf un oꝛ Hlongeu yn raculaenu rac y rei ereill. ac y gŷelynt dyꝛchauael taryan yn vch no bŷad y Hlong. aŷŷoch ydaryan y uynyd yn arŷyd tangneued. ac y neffawys y gŷyꝛ attunt ual yd ymglywynt ymdidan. **B**ŷad badeu allan awnaethant ŷynteu aneffav parth ar tir. achyfarch gŷell yꝛ bꝛenhin. **V** bꝛenhin ae clywei wynteu oꝛ lle yd oed ar garrec uchel uch eu penn. **D**uŷ arodho da yŷch heb ef a graeffaŷ ŷꝛthyŷch. **P**ieu y niuer Hlongeu hynn. aphŷy yffyd bennaf arnunt ŷy. arglŷyd heb ŷynt ymae yma matholŷch bꝛenhin **I**werdon. ac ef bieu y Hlongeu. **B**eth heb y bꝛenhin a uynnei ef. a vynn ef. dyuot yꝛ tir. **D**a vynn arglŷyd heb ŷynt negeffaŷl yŷ ŷꝛthyt ti onyt y neges ageiff. **P**y ryŷ neges yŷ yꝛ eidaŷ ef heb y bꝛenhin. Mynnu ymgyfathꝛachu athydi arglŷyd heb ŷynt. y erchi bꝛanwen uerch lyꝛ y doeth ef. **A**c os da gennyt ti ef auynn ym-rŷymaŷ ynys y kedyꝛn ac iwerdon ygyt ual y bydynt gadarnach. **I**e heb ynteu doet yꝛ tir. a chynghoꝛ agymerŷn ninheu amhynny. **V**ꝛ atdeb hŷonnŷ aæth attaŷ ef. **Q**inneu a af yn *Hlawen heb ef. **A**f adoeth yꝛ tir. a Hlawen uuŷyt ŷꝛthaŷ. a dygyuoꝛ maŷ a vu yny Hys ynŷ hŷono y rŷng y niueroed ef aniueroed y Hys. Yny lle dꝛannoeth kymryt kyngoꝛ. **S**ef agahat yny kynghoꝛ hŷonnŷ rodi bꝛanwen y uatholŷch. a honno oed dꝛyded piif rieni yn yꝛ ynys hoñ. teckaf

moꝛðyn nny byt oed. Ægðneuthur oet yn aberffrað
 ygyscu genthi. Æc odyuo ygychðynnu. Æc ykychðyn-
 naffant yniuerod hynny parth ac ac aberffrað.
 Matholðch æ niuerod ynyllongeu. bendigeituran
 æ niuerod ynteu ar tir yny doethant hyt yn aber-
 ffrað. ¶ Yn aberffrað dechæu ywled ac eisted. ¶ Sef
 ual ydeistedaffant. bænhin ynys y kedyꝛn. a manað-
 ydan uab Ilyꝛ oꝛneillparth. a matholðch oꝛparth
 arall. a bænwen uerch lyꝛ gyt ac ynteu. ¶ Hyt
 ymyðn ty ydoedynt namyn ymyðn palæu. nyt
 eyngassei vendigeituran eiryot myðn ty. Argyued-
 ach adechæuaffant. ¶ Dilit ygyuedach aðnaethant.
 æc ymdidan. ¶ Aphanwelffant bot ynwell udunt
 kymrut hun no dilit kyuedach ygyscu ydaethant.
 ¶ Ar nos honno y kyfcðys matholðch abænðen ygyt.
 Æthænnoeth kyuodi aozugant paðb oniuer yllys.
 Arfðydwylꝛ adechæuaffant ymaruar am rannyt y
 meirch ar gðeiffon. Æc eu rannu aðnaethant ympob
 kyueir hyt ymoꝛ. Æc ar hynny dydgðeith nachaf
 efnyffyn gðꝛ an hagneuedus adywedaffam ni uhot
 yndywannu y letty meirch matholðch. a gofyn a
 ðnaeth pioed y meirch. Meirch matholðch bænhin
 iwerdð yð yrei hynn heb ðy. ¶ Beth awnant hðy
 yma heb ef. Yma ymae bænhin iwerdon. Æc yl gyfc-
 ðys gan vænnwen dy whær. æ ueirch yð y rei
 hynn. Æe uelly y gðnaethant ðy am voꝛðyn kyftal a
 honno. Æc ynchðær y minneu. y rodi heb vygkenn-
 yat i. ny èllynt ðy tremic vðy arnaf i no hðnnð heb
 ef. Æc yn hynny gðan y dan ymeirch. athoꝛi y
 gðefleu ðath y danned udunt ar clufteu ðath ypen-

neu. Ar raón bŷth y keuyn. ar ny chaei graf ar
yŷ amranneu. y lladei bŷth yŷ aŷcŷn. a gŷneuthur
anfuryf ar y meirch uelly. Hyt nat oed rym aellit
armeirch. **Y**chŷbedyl adoeth att uatholŷch. Sef ual
ydoeth. dywedut anffuruaŷ y veirch ac eullygru
hyt nat oed un mŷynant * aellit o honunt. **I**e arglŷyd
heb yŷ vn dy waratwydaŷ a ŷnaethpŷyt. a hynny
auynnir y wneuthur ytti. **D**ioer eres yŷ gennyf os
vyggŷaradwydaŷ a vynnynnt. rodi moŷŷyn gyftal ky-
urd kyn annŷylet gan y chenedyl ac a rodyffant
ym. arglŷyd heb un arall ti awely dangos mae ef.
Ac nyt oes itt awnelych namyn kyŷchu dy longeu.
ac ar hynny arouun ylongeu a wnaeth ef. **Y**chŷbedyl
adoeth at vendigeituran bot matholŷch ynadaŷ y llŷs
heb ovyn kenyat. a chennadeu aaeth youyn idaŷ
paham oed hynny. **S**ef kennadeu aaeth. **I**dic uab
anaraŷc. ac eueyd hir y gŷyŷ hynny ae goŷdiwedaŷd
ac a ovynnaffant idaŷ pa darpar oed yŷ eidaŷ. a pha
achaŷs yd oed yn mynet ymeith. **D**ioer heb ynteu
pei yŷgŷypŷn ny doŷn yma. **G**ŷbyl waratŷyd ageueis.
ac nydŷc neb kyŷch waeth noc adugum i yma. Ary-
uedaŷt rygynneryŷ ami. **B**eth yŷ hynny heb ŷynt.
Rodi bŷannwen uerch lyŷ ym yn tryded pŷif rieni
yŷ ynys honn. **A**c yn uerch y vŷenhin ynys ykedyŷn
achyŷcu genthi. **A**gŷbedy hynny vyggŷaradŷydwaw.
Aryued oed gennyf nat kynn rodi moŷŷyn gyftal
ahonno ym y gŷneit y gŷaratwyd a ŷnelit ym. **D**ioer
arglŷyd nyt ouod y neb a vedei y llŷs heb ŷynt na
neb oe gyghoŷ y gŷnaethpŷyt y gŷaratwyd hŷnnŷ ytti.
a chyt bo gŷaratwyd gennyf ti hynny. mŷy yŷ gan

uendigeituran. no chennyt ti y tremic hōnnō ar
 gōare. **I**e heb ef mi atebygaf. ac eiffoes ny eill
 ef vy niwaratwydaō i ohynny. **Y** gōy² hynny aym-
 choelaffant ar ateb hwnnō parth ar lle yd oed ven-
 digeituran. Amenegi idaō y² ateb arodassei uath-
 olōch. **I**e heb ynteu nyt oes ymwaret oe vynet
 ef ynanygneuedus ac nys gadōn. **I**e arglōyd heb
 ōy anuon ettwa gennadeu ynyol. Anuonaf heb ef.
 kyuodōch vanaōydan uab lly². ac eueyd hir. ac unic
 glēō yfōydyd. ac eōch yny ol heb ef amenegōch idaō.
 ef ageiff march iach ambop un o² alygrōyt. **A**c
 ygyt ahynny ef ageiff ynwynabwarth idaō llatheu
 aryant auo kyv²ef achyhyt ac ef ehun. **A** chlāō² eur
 kyflet ae wyneb. **A** menegōch idaō py ryō ō² awnaeth
 hōny. **A**phanyō om anuod inneu y gōnaethpōyt
 hynny. ac ymae b²āōt un uam ami awnaeth hynny.*
Ac nat haōd gennyf ynheu nae lad ef nae diuetha.
 ādoet yymwelet ami heb ef. āmi awnaf y dang-
 neued aryllun y mynno ehun. **Y** kennadeu aaethant
 ar ol matholōch. ac auanagaffant idaō y² ymad²āōd
 hōnnō yngaredic. ac ef ae gōarandewis. āwy² heb
 ef ni agymerōn gyngho². **F**faaeth ynygyngho². fef
 kyngho² auedylyaffant. **O**s gō²thot hynny awnelynt
 bot yndebygach gantunt kael kewilid auei vōy.
 no chael iaōn avei gymeint. **A**difkynnu awnaeth ar
 gymryt hynny. ac y² llys ydoethant yndangneuedus.
Achōeiryaō y pebylleu arpalleu awnaethant udunt.
 ar ureint kyweirdeb neuad amynet y vōyta. ac ual
 y dech²euaffynt eisted ardech²eu y wled yd eisted-
 affant yna. **A**dech²eu ymdidan aōnaeth matholōch

a bendigeituran. Ac nachaf yn ardiaŵc gan vendigeituran yn ymdidan ac yndzift. am y ŵarth a gaei gan vatholŵch ae lewenyd yn waſtat kynno hynny. **A**medlyſaŵ aozuc bot ynathzift gan yz unben vychanet agaŵſſei o iaŵn am ygam. **A** ŵz heb y bendigeituran nyt ŵyt gyſtal ymdidanŵz heno ac un nos. Ac os yz bychenet gennyt ti dyiaŵn. ti agey ychwanegu *it ŵzth* dyvynnu dyhun. ac auozy talu dy ueirch itt. Arglŵyd heb ef duŵ adalo itt. mi adelediwaſ dy iaŵn heuyt it heb y bendigeitura. **W**i arodaf it peir. Achynnedyf ypeir yŵ. ygŵz alader hediŵ it. **Y**vŵzŵ yny peir. ac erbyn auozy y vot yngyſtal ac y bu ozeu. eithyz nabyd Ilyueryd gantaŵ. **A**diolŵch a wnaeth ynteu hynny. a diruaŵz lewenyd agymerth yndaŵ ozachaŵs hŵnnŵ. **A**thzannoeth ytalŵyt y ueirch idaŵ tra barhaaŵd meirch dof. ac odynd y kyſchŵyt ac ef kymŵt araſſ ac y talŵyt ebolyon. idaŵ. yny uu gŵbyl idaŵ ydal. Ac ŵzth hynny ydodet ar y kymŵt hŵnnŵ o hynny allan tal ebolyon. Ar eil nos eifſted ygyt aŵnaethant. Arglŵyd heb y matholŵch pandoeth ytti ypeir arodeifſt ymi. **E**f adoeth ym heb ef ygan ŵz auu yth wlat ti. Ac ny ŵnn nabo yno ykaffo. **P**ŵy oed hŵnnŵ heb ef. **I**aſſar **I**aefgyfneŵit heb ef. **A** hŵnnŵ adoeth yma o Iwerdon achymideu kymeinuŵſſ y wreic ygyt ac ef. ac a diangyſſant ozty haearn yn iwerdon. pan wnaethpŵyt yn wynnyas yn eu kylch. ac ydihangyſſant odynd. Ac eres yŵ gennyf i ony wdoſt ti dim y ŵzth hynny. **G**ŵn arglŵyd heb ef. * Achymeint ac aŵnn mi aemanagaf yti. **Y**nhela yd oedŵn yn iwerdon dydgŵeith ar.

beñ goſfed a oed uch pen llynn yn Iwerdon. a llynn
 ypeir ygelwit. Ami awelſn gŵr melyn goch maŵr
 yndyuoſt oſ llyñ apheir ar y gefyn. Agŵr athugar
 maŵr adſycweith auoſles arnaſ oed. Agŵreic yny ol.
 Ac ot oed vaŵr ef mŵy dŵyweith oed ywreic noc
 ef. Achyſchu attaf awnaethant achyfuarch gŵell im.
 Te heb ymi pagerdet yffyd arnaſch chŵi. llyna y
 ryŵ gerdet arglŵyd yffyd arnam ni heb ef. Y wreic
 honn ympenn pythewnſ am iſ y byd beichogi idi.
 Ar mab aaner yna oſ toſllŵyth hŵnſ. ar benn y
 pytheſnos ar miſ y byd gŵr ymlad. llaſn aruaſc.
 y kymereis ynneu arnaf y goffymdeithaſ ſyntŵy. ac
 y buant vlŵydyn ygyt ami. Yny vlŵydyn y keueis
 yndiwarauun ſynt. Ohyny allan y gŵarauunſyt im.
 Achyn penn y pedwryd miſ ſynt ehun ynperi eu
 hatgaſſau ac aghynnſys yny wlat yngŵneuthur far-
 haedeu. ac yneighaſ ac yn gouutyaſ gŵyſda a
 gŵraged da. O hynny allan ydygyuoſes vgykyuoeth
 am vympen y erchi im ymvadeu ac ſynt. Arodi deſis
 im ae vyingkyuoeth aeſynt. Y dodeis ynneu ar gy-
 nghoſ vgygwlat beth awnelit amdanunt. Dyt eynt
 hŵy oebod nyt oed reit udunt ſynteu oehanuod
 herwyd ymlad vynet. Ac yna yny kyuyng gynghoſ
 ykaſſant gŵneuthur yſtaueſſ haearn oſſ. Agŵedy bot
 yn baraſt yſ yſtaueſſ. Dyuyntu a oed oof yn Iwerd-
 on yno. oſ a oed oberchen geueyl a myſthŵl.
 Apheri goffot kyouch achſib yſ yſtaueſſ olo. Apheri
 gŵaſſanaethu yndiwaſſ o vwyt allyn arnunt arywreic
 ae gŵr ae phlant. Aphanwybuſyt eu medſi ſynteu
 ydechſeuit kymyſcu ytan ar glo am benn yſ yſtaueſſ.

Achóythu ymegineu. yny vyd yty ynburwenn am
 eupenn. Ac yna y bu ykynghoz gantunt ymperued
 llabz yz yftauell. Ac yd arhoes ef yny vyd y pleit
 hayarn yn wenn. Ac rac diruaóz wres ykyrchóys y
 pleit ae yfcóyd ae tharaó gantaó allan. Ac yn yol
 ynteu ywreic. Aneb nydihengis odyno namyn ef ae
 wreic. Ac yna omtebygu i arglóyd heb y matholóch
 ózth vendigeituran ydoeth ef dazóod attat ti. Yna
 dioer heb ynteu ydoeth yma ac yrodes y peir y
 minheu. Padeló arglóyd yd erbynneist ti óyntóy.
 Fu rannu * ympob lle yny kyuoeth. Ac ymaent yn
 lluooffaó ac yndyzchael ympob lle. Ac yn kadarn-
 hau yny uann y bont owyz ac arueu gozeu awelas
 neb. Dilit ymdidan awnaethant ynos honno tra
 uuda gantunt acherd achyuedach. Aphan welfant
 vot yn lleffach udunt uynet y gyfcu noc eisted auei
 hóy ygyfcu ydaethant. Ac uelly ytreulaffant ywled
 honno tróy digrifóch Ac ynniwed hynny y kychwyn-
 nóys matholóch abzannwengyt ac ef parth ac iwerdon.
 A hynny o aber menei y kychwynnaffant teir llong
 ardec ac ydoethant hyt yn iwerdon. Yniwerdó
 diruaóz lewenyd auu ózthunt. Dydoei óz maóz na
 gózeicda yn iwerdon yymwelet abzannwen ny rodei
 hi ae cae ae modróy ae teyzndlóz cadwedic idaó auei
 arbennic y welet ynmynet ymeith. Ac ymyfc hynny
 y vlóydyn honno aduc hi ynglotuaóz. Ahóyl deledió
 aduc hi o glot achedymdeithon. A beichogi adam-
 weinóys idi ygael yn hynny. Agóedy treulaó yz
 amferoed dylyeduf mab aanet idi. Sef enó adodet
 arnaó góern uab matholóch. Rodi ymab ar uaeth

awnaethpŷt yz unlle gozeu ywyz yn Iwerdon. a hynny ynyz eil ulŷdyn llŷma ymodŷrd yn iwerdon am ygŷaratwyd agaŷŷfei vatholŷch ygkymry. arfom aŷnathoedit idaŷ amy veirch. a hynny y urodyz maeth ar rei neŷŷaf gantaŷ yn lliwaŷ idaŷ hynny heb ygelu. ac nachaf ydygyuoŷ yn iwerdŷ hyt nat oed lonyd idaŷ onychaei dial yfarhaet. **ŷ**ef dial awnaethant gyŷru bzannŷen o vn yŷtaueŷŷ ac ef. ae chymeŷŷ y bobi yny llŷs. a pheri yz kigyd gŷedy y bei yn dŷyllŷaŷ kic dyuot idi atharaŷ boncluŷt arnei beunyd. **A**c uelŷy y gŷnaethpŷt y phoen. **I**e arglŷyd heb y wyz ŷath uatholŷch. par weithon wahard y llŷngeu ar yŷgraffeŷ ar cozygeu ual nat el neb y gymry. ac adel yma o gymry carchara ŷynt hyt nat elont dŷacheuyn rac gŷybot hynn. ac ar hynny ydiŷgynnyŷŷant blŷyn-yded nyt llei no their y buant uelŷy. ac yn hynny meithŷyn ederyn dŷytwen aŷnaeth hitheu ar dal y noe gyt ahi adyŷcu ieith idi. a menegi yz ederyn y ryŷ ŷz oed ybzŷt. a dŷyn llŷthyz y poeneu * ar amarch a oed arnei hitheu. ar *llŷthyr* arŷymŷt am von eŷgyŷŷ yz edeŷyn. ae anuon parth a chymry. ar ederyn adoeth yz ynys honn. **ŷ**ef lle ykauas uendigeituran ygkaerŷeint yn aruon yndadleu idaŷ dydgyŷeith. a diŷgynnu ar y yŷcŷyd agarŷhau y phluŷ yny arganuuwyt y llŷthyz. ac adnabot meithŷyn yz ederyn ygkyuanned. **A**c yna kymryt y llŷthyz ae edŷych. a phandar llŷewyt y llŷthyz doluryaŷ aŷnaeth bendigeituran o glybot y poen a oed ar vŷanwen a dechŷeu oŷ lle hŷnnŷ anuon kenadeu ydygyfoŷyaŷ yr ynys honn ygyt. **A**c yna y peris ef dyuot llŷyŷwys pedeirgŷlat aŷeith ugeint

hyt attaó. Ac ehun kóynaó óith hynny bot y poen
 aoed ar y chwaer. Ac yna kymryt kynghoꝛ. Sef
 kynghoꝛ agahat kyꝛchu iwerdon ac adaó seithwyz
 yntywyffogyon yma. A chꝛadaó uab bꝛan yn bennaf.
 ac eu feith marchaó. ynedeirnon yd edewit y góyz
 hynny. Ac oachaós hynny ydodet feith marchaó
 ar ydꝛef. Sef feithwyz oedynt. Gradaó uab bꝛan.
 ac eueyd hir. ac vnic gleó yfóyd. ac idic uab
 anaraó wallt grón. A ffodoꝛ uab eruyll. ac ólch
 minafórn. A llashar uab llæfar llæfgygóyd. A phen-
daran dyuet yn was ieuanc gyt ac óy. V feith
 hynny a dꝛicywys yn feith kynóeiffat yfynnyaó ar yz
 ynys honn. Achꝛadaó uab bꝛan yn bennaf kynnweiff-
 yat arnunt. Bendigeituran ar niuer adywedaffam
 ni a hwylyaffant parth ac iwerdon. Ac nyt oed uabꝛ
 y weilgi yna yueif ydaeth ef. Dyt oed namyn dóy
 auon. Ili ac archan ygelwit. Agóedy hynny yd amyl-
 haóys y weilgi y teyznaffoed. Ac yna ykerdóys ef
 ac aoed ogerd arwest ar y geuyn ehun achꝛchu tir
 iwerdon. A meicheit matholóch oed ar lan y weilgi.
 óynt adoethant att vatholóch. Arglóyd heb óy hen-
 pꝛych góell. Duó arodo da yóch heb ef. achóedleu
 ygennwch. Arglóyd heb óy. mae gennyn ni chóedleu
 enryued. coet rywelfom ar y weilgi. yny lle ny
 welfam eiryóet vnꝛenn. Ilyna beth eres heb ef.
 Awel(eó)ch chóí dim namyn hynny. Óóelem arglóyd
 heb óy mynyd maó geir llab y coet. Ahónnó ar *gerdet*.
 ac efgair aruchel ar ymnyd. A llyn o pob parth oz
 efgair. Ar coet ar mynyd aphoppeth ohynny oll ar
 gerdet. Te heb ynteu nyt oes neb yma awypo (dim)

yŕath hynny o nys gŕyŕ bianwen go(uynnŕch idi)* kennadeu aaeth att uranwen. Arglŕydes heb ŕy beth debygy di yŕ hynny. Gŕyŕ ynys ykedyŕn yndyuot dŕŕad o glybot vympoen i amhamarch. Beth yŕ y coet awelat ar y moŕ heb ŕy. Gŕerneneŕn Illogeu ahŕylbŕenni heb hi. Och heb ŕy beth oed y mynyd awelit gan yŕtlys y Illogeu. Bŕndigeituran vymraŕt i heb hi oed hŕnnŕ yndyuot y ueis. nyt oed log y kyghaneŕ ef yndi. beth oed yŕ eŕgeir aruchel. ar Ilynn obop parth yŕ eŕgeir. Af heb hi ynedŕych ar yŕnyf honn Ilidiaŕc yŕ. Y deu lygat ef opobparth ydŕŕyn yŕ y dŕy lynn o bopparth yŕ eŕceir. Ac yna dygyuoŕ hoŕl wyŕ ymlad iwerdon awnaethpŕyt ygyt. ar hoŕl uoŕbennyd awnaethpŕyt yn gyflym. Achyngoŕ a gymerŕyt. Arglŕyd heb y wyrda ŕath vatholŕch nyt oes gynghoŕ namyn kiliaŕ dŕŕy linon auon aoed yn iwerdon. Agadu Ilinon yrot ac ef. Athoŕri y bont yŕfyd ar yŕ avon. Ameinfugyn yŕfyd yggŕaelaŕt yŕ auon. ny eill naŕllong na Ilŕŕyŕ arnei. Wynt agilyafant dŕŕy yŕ auon ac a toŕraffant y pont. ✓

Bŕndigeituran adoeth yŕ tir allyghes ygyt ac ef parth aglann yŕ auon. Arglŕyd heb y wyrda ti aŕdoŕt kynnedyf yŕ auon. ny eill neb vynet dŕŕydi. nyt oef bont arnei hitheu. mae dy gynghoŕ am bont heb ŕy. Dyt oes heb ynteu. namyn a vo penn bit bont. Miui auydaf bont heb ef. Ac yna gyntaf y dywetpŕyt y geir hŕnŕ ac ydiaerebir ettwa ohonaŕ. Ac yna gŕbedy goŕwed ohonaŕ ef ar traŕs yŕ auon. y byŕywyt clŕyteu arnaŕ ef. ac ydaeth yluoed ef arydŕaŕs dŕŕod. Ar hynny gyt ac ykuodes ef. Illyma gennadeu matholŕch

yndyot attab. Ac ynkyuarch gwell ida. Ac yny an-
 nerch ygan uatholoch ygyuathach. Ac yn menegi
 oe vodef na haedei arna namyn da. Ac ymae
 matholoch yn rodi brenhinyaeth iwerdon ywern uab
 matholoch dynei ditheu uab dychwaer. ac yny ef-
 tynnu yth wyd di. yn lle ycam arcodyant awnaeth-
 pŷt y vianwen. Ac yny lle ymynnych ditheu. ae
 yma ae yn ynys ykedyrn goffymdeitha uatholoch. Te
 heb ynteu vendigeit uran ony allafi vy hun cael y
 vrenhinyaeth. Ac atuyd yfkymeraf gyghor am ych
 kennadri chŷi. O hynn hyt pandel amgenn ny cheff-
 och y gennyfi ateb. Te heb ŷynteu. yz ateb gozeu
 agaffom ninneu attat ti ni adorn ac ef. ac aro di-
 *theu yn kennadri ninheu. Arhoaf heb ef a doch
 yn ebŷyd. Ykennadeu agyachaffant racdu ac att
 vatholoch ydoethant. Argŷyd heb ŷy kyweira
 ateb auo gwell att vendigeit uran. ny warandaŷei
 dim oz ateb aeth ygennym ni attab. Hawy heb
 ymatholoch mae ychkynghor chŷi. Argŷyd heb ŷy
 nyt oes itt gyghor namyn vn. nyt eigŷys ef y myŷn
 ty eiryot heb ŷy. ŷona ty heb ŷynt y geingho ef
 agŷy ynys y kedyrn yny neillparth yzty. Athitheu
 athlu yny parth arall. Adyzo dy urenhinyaeth yny
 ewyllys agŷha ida. Ac oenryded gŷneuthur y ty
 heb ŷynt. peth nys kauas eiryot ty y geinghei yn-
 da. ef a tangneuedha athi. Arkennadeu aethant
 ar gennadri honno gantunt att uendigeit uran. Ac
 ynteu agymerth kynghor. Sef agauas yny gynghor
 kymryt hynny. A thŷy gŷghor bianwen uu hynny oll.
 ac rac llygru ywlat oed genti hitheu hynny. Y dang-

neued honno agyðeirðyt ar ty aateilðyt yn uað ac yn briff. ac ystryð awnaeth ygýdyl. fef ystryð a wnaethant dodi góanas obop parth y bopparth y bop colouyn o cant colofyn aoed yny ty. Adodi boly croen ar bop góanas. Agó aruaðc ympob un ohonunt. Sef a wnaeth efnyffyen dyuot ym blaen Ilu ynys y kedyrn ymyðn ac edrych golygon o rwyllt antrugaraðc ar hyt yty. ac arganuot y bolyeu cróyn a wnaeth arhyt ypyft. Beth yffyd yny boly hónn heb ef brith un o rgydyl. blaðt eneit heb ef. Sef a wnaeth ynteu y deimlað hyt pangauaf y benn. Agóafcu y benn yny glyð y vyffed yn ymanodi yny vzeithell dæy yz afcórn. ac adað hónnð. Adodi y lað ar vn arall agouyn beth yffyd yma. blaðt medei y gýdyl. Sef a wnaey ynteu yz un góare aphaðb ohonunt hyt nat edewis ef br byð o rholll wyz o rdeucan br eithyz un. Adyuot at hónnð agouyn beth yffyd yma. blaðt eneit heb y gýdyl. Sef a wnaeth ynteu y deimlað ef. yny gauas y benn. ac ual y góafcaffei benneu yrei ereill góafcu pennhónnð. fef yclyðei arueu am benn hónnð. nytymedewis ef a hónnð yny Ilaðað. Ac yna canu egllyn. Yffit yny boly hónn amryð vlaðt. keimeit kynniuyeit difgynneit yn trin rac kytwyz cat baraðt. Ac ar hynny ydothyð yniuerod yzty. ac y* doeth góyz o ynys Iwerdon yzty o r neillparth. a góyz o ynys y kedyrn o r parth arall. ac yngyn ebrydet ac yd eiftedaffant y bu duundeb y ryngtunt. Ac yd eftyynnðyt y urenhinyaeth yz mab. Ac yna góedy daruot y dangued galó o vendigeituran y mab attað. ygan vendigeituran y kyzaðd ymab att uanyð-

ydan. A phaob o2 ae g6elei yny garu. ygan uana6ydan y gelwis nyffyn uab euroffwyd y mab attab. Y mab aaeth attab yndiryon. Paham heb y2 efnyffyn. na da6 uy nei uab vychwaer attafi. kynny bei urenhin ar iwerdon da oed gennyfi ymdirioni ar mab. Aet ynlla6en heb y bendigeituran. Y mab aaeth attab ynlla6en. Y du6 ydygaf vyingkyffes heb ynteu yny ued6l. ys anhebic a gyflauan gan y tyl6yth y g6neuthur a6nafi y2 a6rhoñ. Achyuodi y uynyd achymryt y mab her6yd yd2aet. Ac heb ohir kynn kael o dyn yny ty gauael arna6 yny want y mab ynwyfc y benn yny gynneu tan. Aphanwelas bianwenn y mab yn boeth yny tan. Hi agyngytywys b626 neit yny tan o2lle ydoed yn eisted r6ng ydeu uroder. A chael o uendigeituran hi yny neilla6. Ae taryan yny llab arall. Ac yna ymgyuoc o ba6p ar hyt y ty. Allyna y god62d m6yha6 auu gan niuer unty. pa6b ynky-mryt y arueu. Ac yna y dywa6t mo2d6y6d tyllyon. Gwern g6ng6ch ui6ch uo2dwyt tyllyon. Ac yny aeth pa6p ym penn y arueu. y kynhellis bendigeituran v2anwen y r6ng y daryan aeys66yd. Ac yna y dech2euis yg6ydyl kynneu tan dan ypeir dateni. Ac yna yby2y6t y kalaned yn ypeir. yny uei ynlla6n. Ac yky-uodynt d2annoeth yn wy2 ymlad yn gyftal achynt eithy2 na e2lynt dywedut. Ac yna pan welas efnyffyn y kalaned heb eni yn vn lle o wy2 ynys y kedy2n ydywa6t yny ued6l. Oi adu6 heb ef g6ae vi vymot yn acha6s y2 wydwic honn o wy2 ynys ykedy2n. Ameuyl ym heb ef ony cheiffafi waret rac hynn. Ac ymedy2ya6 ymplith calaned y g6ydyl. A dyuot deu

wydel uonllwm ida6 ae v6r6 yny peir ynriith g6ydel. Ymestynnu ida6 ynteu ynypeir yny tyar ypeir yn pedwardzyl. ac yny tyar y *gallon ynteu. ac o hynny ybu y meint gozuot auu y wyz ynys ykedyrn. Dy bu ozuot oh6ny eithyz dianc feithwyz abzathu bendigeituran yny troet ag6en6ynwae6. Sef feith wyz a dihengis. Pryderi. Manab6ydan. Gliuieri. Hil taran. Galyeffin. ac yna6c grudyeu uab muryel. Heilyn uab g6ynn hen. ac yna yperis bendigeituran llad ybenn. Achymer6ch ch6i ypenn heb ef adyg6ch hyt y g6ynurynn yn llundein. a chled6ch yno ef ae wyneb ar freinc. ach6i avyd6ch ar yfford yn hir. yn hardlech y byd6ch feith mlyned arginya6. ac adar riannon yncanu y6ch. Arpenn auyd kyftal genn6ch y gedymdeithas ac ybu ozuou genn6ch pan uu arnaf i eiryoet. ac ygg6alef ympenuro ybyd6ch pedwarugeint mlyned. ac yny agozoch y dz6s parth ac aber henuleu y tu acherny6 y gell6ch uot yno. ar penn yndil6gyz genn6ch. ac ozpann agozoch y dz6s h6nn6 ny ell6ch uot yno. kyach6ch lundein y gladu y penn. achyach6ch ch6i ragoch dz6od. ac yna y llas ybenn ef. ac ykych6ynnaffant ar penn gantunt dz6od y feithwyz hynny. Abzianwen yn6ythuet. Ac y aber ala6 yntal ebolyon y doethant yz tir. ac yno eisted awnaethant agozffowys. Fdzych oheni hitheu ar iwerdon. ac ar ynys ykedyrn awelei ohonunt. Oia uab du6 heb hi g6ae ui omganedigaeth. yfda d6y ynys adiffeith6yt omacha6s i. Adodi ucheneit ua6z athozri y challon ar hynny. ag6neuthur bed pedz6yual idi ae chladu yno ygglan ala6. ac arhynny kerdet a6naeth y feithwyz

parth a hardlech ar penn gantunt. Val ybydant ynkerdet. Ilyma gyweithyd ynkyuaruot acóynt owyz agóaged. Aoes gennóch chóí chóedleu heb ymanabóydán. Dac oes heb óynt onyt gozefgyn ogaffwallaón uab beli ynys y kedyán. Ae vot yn vzenhin corónabó yn llundein. Pa daruu heb óynteu ygaradaó vab bzan. ar feith wyz aedeóit ygyt ac ef ynyz ynys honn. Dyuot Kaffwallaón amepenn allad y chwegóyz. Athózi o honaó ynteu gradaó y gallono ánnuyget. Am welet y cledyf yn llad y wyz. Ac nawydyat póy ae lladei. Kaffwallaón ar daroed idaówifcaó llen hut ymdanaó. * Ac ny welei neb ef yn llad y góyz. namyn y cledyf. Dy mynnei gaffwallaón ylad ynteu ynei uab y geuynderó oed. A hónnó uu y trydyd dyn a tores y gallon o niuyget. Penndarar dyuet a oed yn was ieuanc gyt ar feith wyz adihengis yz coet heb óynt. Ac yna y kyachaffant óynteu hardlech ac y dechzeuaffant eisted. Ac ydechzeuóyt ymdióallu o vóyt allynn. Ac ydechzeuaffant óynteu vóytta ac yuet. Dy- uot tri ederyn a dechzeu canu udunt ryó gerd. Ac oc aglyóffynt o gerd. diuóyn oed pob un y ózthi hi. A phell dzemynt oed udunt eu góelet uch penn y weilgi allan. Achyn amlycket oed udunt óy achyn bydynt gyt ac óy. Ac arhynny o ginyaó y buant feith mlyned. Ac ympenn y feithuet ulóy dyn y kychóyn- naffant parth a góalas ympenuro. Ac yno ydoed udunt lle tec bzenhineid uch benn y weilgi. Ac yneud uabz a oed yno udunt. ac yz neud ykyachyffant. Ae deu- dzós a oed ynagozet. ar trydyd dzós yngayat yz hóm tu a chernyó. weldi racco heb y manaóydán y dzóf

nydylyŋn ni y agozi. Ar nos honno y buant yno yndiwall. ac yndigrif gantunt. Ac yz awelfynt o vŋyt yny gŋyd. ac yz aglywyf ehun. ny doey ygoŋ udunt hŋydim. nac o hynny *nac* o alar yny byt. Ac yno ytreulyffant ypedwar ugeint mlyned hyt na wybuant hŋy eiryŋet. dŋyn yŋpeit digrifach na hyfrydach no honno. Dyt oed annesmŋythach nac adnabot ovn ar y gilyd yuot yn hynny o amŋer no phan doethant yno. Dyt oed annesmŋythach gantunt ŋynteu gytuoŋt ypenn yna. no phan uuaffeŋ vendigeit uran ynvyŋ gyt ac ŋynt. Ac oachaŋs y pedwar ugeint mlyned hynny ygelŋit. Yŋpydaŋt urdaŋl benn yŋpydaŋt vŋannŋen a matholŋch oed yz honn yd aethpŋyt y iwerdon. Sef aŋnaeth heilyn uab gwynn dyd-gŋeith. Meuyl ar uymarafi heb ef onyt agozaf ydŋs. y wybot aegŋir adywedir am hynny. Agozi ydŋs aŋnaeth. ac edŋych ar gernyŋ. ac ar aber henuelen. Aphan edŋychŋys yd oed yngynhyŋŋyŋffet gantunt y geniuer collet agollaffynt eiryŋet. Ar geniuer car a chedymdeith agollaffynt. Ar geniuer dŋŋc adathoed udunt achyt bei *yna y kyuarffeŋ ac ŋynt. Ac yn benaf ameu harglŋyd. Ac oŋ gyuaŋ honno ny allyffant ŋy oŋfowys. namyn kychŋynnu arpenn parth allundein. Pa hyt bynnac y bydynt ar yffoŋd ŋynt a doethant hyt yn llundein. Ac agladaffant ypenn yny gwynurynn. A hŋnnŋ uu y trydyd matcud pancud-ywyt. Ar trydyd anuat datcud pandatcudywyt. Fany doey oŋmes byth dŋŋy voŋ yz ynys honn traueŋ y penn yny cud hŋnnŋ. A hynny adyweit y kyfarwydyt eukyfranc hŋy. y gŋyŋ agychwynnŋys o iwerdon yŋ

hónnó. Yniwerdon nyt edebit dyn byó namyn pump góraged beichaóbc y myón gogof yn diffeithóch iwerdon. Ar pump góraged hynny ynyz un kyfnót a anet udunt pumpmeib. Ar pumpmeib hynny auagaffant hyt panuuant weiffon maó. Ac yny uedylyaffant amwraged. Ac yny uu damunet gantunt eukaffael. Ac yna kyfcu pob un laó heb laó gan uam y gilyd. A góledychu y wlat ae chyuanhedu. ae rannu y ryngtunt eil pump. Ac o achábs y rannyat hónnó y gelóir ettwa pump rann Iwerdon. Ac edrych y wlat awnaethant foíd y buaffei yz aeruaeu. achael eur ac aryant yny yttoedynt yn gyuoethaóbc. A llyna ual y teruyna ygeinc honn oí mabinogi. o achábs paluaót bíanóen. yz honn a vu tryded anuat paluaót ynyz ynys honn. Ac o achas yspadaót bían panaeth niuer deg wlat a feith ugeint y iwerdon ydial paluaót bíanóen. Ac am yginyaó ynhardlech feith mlyned. Ac am ganyat adar riannon. Ac ar yspydaót benn pedwar ugeint mlyned.

Manawyddan, son of Llyr.

Nyma y dzyded geinc oz mabinogi

Gwedydaruot yz feithwyz adywedaffam ni uchot cladu penn bendigeituran yny g6ynvz yn llundein. ae wyneb ar freinc. edzych a6naeth manabydan ar ydref yn llundein ac ar ygedymdeithon adodi ucheneit ua6z. A chymryt dirua6z alar ahiraeth ynda6. Oia du6 hollgyuoethawc g6aeui heb ef. nyt oes neb heb le ida6 heno namyn mi. Argl6yd heb y pzyderi. na uit gyndzymhet genhyt ahynny. dy geuynder6 yffyd urenhin yn ynys ykedyz. A chyn g6nel gameu it heb ef. ny buoft ti ha6l6z tir adayar eiryoet. try*dyd lledyf unbenn 6yt. Te heb ef kyt boet keuynder6 y mi yg6z h6nn6. goathzift y6 gennyf g6elet neb yn lle bendigeituran vy mra6t. ac ny allaf uot yn llaben yn unty ac ef. awney ditheu gynghoz arall heb y pzyderi. Reit oed im 6zth gynghoz heb ef. apha gynghoz y6 h6nn6. Seith gantref ry ede6it ymi heb y pzyderi a riannon uy mam yffyd yno. mi arodaf itti honno a medyant yfeith gantref genthi. Achynnybei itti o gyuoeth namyn yfeith cantref hynny. nyt oes seith cantref well noc 6y. Ricuaerch wynn gloy6 y6 vygg6zeic ynneu heb ef. Achynn en6

edigaeth y kyuoeth y mi. bit y mōynant y ti a rian-
non. Aphei mynnvt gyuoeth eiryot atuyd y kaffut
ti hōnnō. **D**a uynnaf unbennheb ef. duō adalo it
dy gedymdeithas. **Y** gedymdeithas ozeu aallōfyfi
ytti ybyd os mynny. **M**ynnaf eneit heb ef duō adalo
itt. **A**mi aaf gyt athi y edzych riannon. **A**c y edzych
y kyuoeth. **I**āōn awney heb ynteu. mi a tebygaf
na werendeweist eiryot ar ymdidanwreic well no hi.
Yz amfer y bu hitheu yn y dewred ny bu wreic deled-
iwach nohi. **A**c ettwa ny bydy anuodlāōn y phzyt.
wynt agerdaffant racdunt. a pha hyt bynnac y bydynt
aryfford wynt adoethant ydyuet. **G**ōled darparedic
oed udunt erbyn eu dyuot yn arberth. **A**riannon
a chicua wedy y harlōyaō. **A**c yna dechzeu kyt eisted
ac ymdidan o uanaōydan ariannon. **A**c oz ymdidan
tirioni a wnaeth yvzyt ae uedōl ōzthi. **A** hoffi yny
uedōl na welfei eiryot gōreic digonach y thecket ae
thelediōet no hi. **P**zyderi heb ef mi avydaf ōzth a
dywedeifti. **P**adywedōydat oed hōnnō heb y riannon.
Arglōydes heb ef bzyderi. mi ath roeffum yn wreic
y uanaōydan uab llyz. **A** minheu a vydaf ōzth hynny
yn llaōen heb y riannon. **L**laōen yō gennyf inneu heb
y manaōydan. **A** duō adalo yz gōz yffyd yn rodi y min-
neu y gedymdeithas moz difleis a hynny. **K**ynn
daruot y wled honno y kyfcōyt genthi. **A**r ny deryō
oz wled heb y pzyderi treulōch chōi. **A** minneu a af
y hebōng vyygōzogaeth y gaffwallāōn uab beli hyt
yn lloegyaz. **A**glōyd heb y riannon yg kent * y mae
kaffwallāōn. athi aelly treulaō y wled honn. ae aros
ynteu a uo nes. **D**inheu ae harhōōn heb ef. **A**r wled

honno adzeulaffant. **A** dechzeu a gnaethant kylchað dyuot ae hela. Achymryt eudigrifóch. Ac 6ath rodyað y wlat ny welfynt eiryot wlat gyuanhedach no hi. naheldir well. nac amylach ymel ae phyfcaðt no hi. **A**c yn hynny tyuu kedymdeithas y rygtunt yllpedwar hyt na mynnei yz vn vot heb ygilyd na dyd na nos. Ac ym myfc hynny ef a aeth at gaffóallaón hyt yn ryt ychen y hebróng y 6zogaeth idað. A diruaðz auu yny erbyn yno. A diolóch idað hebzóng y 6zogaeth idað. A góedy ymchoelut kymryt eu góledeu ae hefmóythter a ozugant pzyderi a manaóydan. A dechzeu góled a ozugant yn arberth kanys pizflys oed. Ac ohonei y dechzeuit pob enryded. A góedy y bóyta kyntaf y nos honno *tra uei* y góaffanaeth wyz yn bóyta. a. kyuodi allan a ozugant achyzchu gozfed arberth a wnaethant yllpedwar ac eu niuer gyt ac óynt. **A**c ual y bydant yn eisted uelly. Ilyma dózyf. A chan ueint ytózyf Ilyma gaðat o nyól yn dyuot hyt na chanhoed yz un o honunt hóy y gilyd. Ac ynol y nyól Ilyma yn goleuhau poblle. **A**phan edzychyffant yfozd y góelynt y pzeideu ar anreithu arkyuanhed kynno hynny. ny welynt neb ryð dim. na thy. nac aniueil. na móc. na than. na dyn. na chyumanned eithyz tei yllys ynwac diffeith angkyfanned heb dyn heb *vil* yndunt. **A**eu kedymdeithon ehun wedy eu colli heb wybot dim y 6zthunt. onyt hóy yllpedwar. **O**i ar arglóyd duð heb y manaóydan. mae niuer yllys an niuer ninheu eithyz hynn. Aón y edrych. dyuot yz neuad a gnaethant nyt oed neb. kyzchu y kasteil ar hundy[.ny] welynt neb. **V**m medgell. nac ygk[egin] nyt oed

namyn diffeithóch. D[echreu] a wnaethant yllpedwar treul[aó yóled] a hela a ónaethant. a chymr[yt eu digriu]óch. A dechreu a wnaeth pob [un o honunt] rodyá ywlat arkyuoeth y[edrych aóelynt] ae ty. ae kyuanhed. a neb ryó [dim ny wel]ynt eithyꝝ góydydnot. A góed[y treulaó]* eu góled ac eudarmerth o honunt. dechreu a wnaethant ymborth ar gic hela a physcaót a bydfeu. Ac uelly býdyn ar eil a treulyfant yndigrif gantunt. Ac ynydiwed diffygyaó a ónaethant. Dioer heb ymanaóydan ny bydón ualhyrn. kyꝝchón loegyꝝ a cheiffón grefft y kaffon yn hymboith. kyꝝchu Hoegyꝝ a oꝝugant. A dyuot hyt yn henffoꝝd. A chymrut arnunt góneuthur kyfróyeu. A dechreu a wnaeth ef uanaóydan llunyaó coꝝfeu ac eu lliwaó arywed y góelfei gan lafar llæsfygyóyd a chalch llæfar. A góneuthur calch lafar racdaó ual y gónathoed y góꝝ arall. Ac óꝝth hynny y gelóir ettwa calch lafar. am y wneuthur o lafar llæsfygyóyd. Ac oꝝ góeith hónnó trageffit gan uanaóydan. ny phrynit gangyfróyyd dꝝos wyneb hennffoꝝd na choꝝof na chyfróy. Ac yny adnabubop un oꝝ kyfróyydyon yuot yn kollí oe hennill llæwer. ac ny phrynit dim gantunt onyt góedy na cheffit gan uanaóydan. Ac yn hynny ymgynnullaó ygyt ohonunt. aduunaó am ylad ef ae gedymdeith. Ac yn hynny rybud a gaóffont óynteu. A chymryt kynghoꝝ am adaó ydæf. Y rofi aduó heby pryderi ny chynghoꝝafi adaó ydæf. namyn llæd y tæogyon racco. Dac ef heb y manaóydan bei ymladem ni ac óyntóy clot dꝝóe a vydei arnam ac an carcharu a wneit. Yfgóell ynn heb ef kyꝝchu tref arall yymosmeithaó

yndi. Ac yna kyŷchu dinas arall awnaethant eŷl pedwar. Pa geluydyt heb y pŷderi a gymerŷn ni arnam. Gŷnaŷn taryaneu heb y manaŷydan. A ŷdom ninneu dim y ŷrth hynny heb y pŷderi. Di ae pŷro-
[fŷn] heb ynteu. Dechŷeu gŷneuthur [taryan]eu a oŷug-
ant. ac eu llunyaŷ ar [ŷeith ta]ryaneu da awelfynt. A dodi y [lliw adody]ffynt ary kyfrŷyeu arnunt. [Ar
gŷeith h]ŷnnŷ a lŷydyŷ racdunt hyt [na phŷynit] tar-
yan ynyŷhoŷl dŷef. onyt [gŷedy na ch]effit gantunt
hŷy. Kyflym [oed eu gŷei]th ŷynteu adiuessur a
ŷne[ynt ac ue]lly ybuant yny dygŷydaŷd * yŷ kyt-
dŷefwyŷ racdunt. Ac yny duunaffant argeiffaŷ eu llad.
Kybud adoeth udunt ŷynteu. achlybot bot ygwyz
aebŷyt ar eu dihenydyŷ. Pŷderi heb y manaŷydan
ymae ygŷyŷ hynn ynmynnu andiuetha. Da chy-
merŷn ninheu ygan y taeŷgeu hynny. aŷn ydanunt
a lladŷn ŷynt. Daŷ ef heb ynteu. kaŷwallaŷn aglyw-
ei hynny ae wyŷ. Areŷin vydem. kyŷchu tref arall
awnaŷn. wynt adoethant y dŷef arall. Pa geluydyt
ydaŷn ni ŷrthi heb y manaŷydan. Yŷ honn ymyn-
nych oŷ a wdam ni heb y pŷderi. Daŷ ef heb ynteu
gŷnaŷn grydyath. ny byd o gallon gan grydyon nac
ymlad ani nac ymwaravun. Dyŷn i dim y ŷrth honno
heb y pŷderi. Mi ae gŷnn heb ymanawydan ami
adyŷcaf itti wniaŷ. Ac nyt ymyrŷn ar gyweiryŷ
lledyŷ namyn y pŷynu ynparaŷt agŷneuthur yngŷeith
ohonaŷ. Ac yna dechŷeu pŷynu y coŷrdwal teckaf
agafas yny dŷef. Ac amgen ledyŷ no hŷnnŷ ny phŷynei
ef eithyŷ lledyŷ gŷadneu. A dechŷeu awnaeth ym-
gedymdeithaŷfu areurych goŷeu yny dŷef. A pheri

gŵaegeu yz efgidyau ac euraŵ y gŵaegeu a fynnyaŵ ehun ar hynny ynygŵybu. **A**c oꝛ achawſ hōnnŵ ygelwit ef yndydyd eurgyrd. **T**ia geffit gantaŵ ef nac efgit na hoffan nyphrynit dim gan gryd ynyz holl dŷef. **S**ef awnaeth ycrydyon adnabot bot eu hennill yn pallu udunt. kanyſ ual yllunyei vanaŵdan ygŵeith y gŵniei pryderi. **D**yuot ycrydyon a chymryt kyghoꝛ. ſef agaŵffant yn eu kynghoꝛ duunaŵ ar eu llad. **P**ryderi heb ymanaŵydan ymae ygŵyz hynn ynmynnu an llad. **P**aham ykymerŵn ninneu hŷny ygan y taeogeu lladŵon heb y pryderi. namyn eu llad hŵy oll. **D**ac ef heb ymanaŵydan nyt ymladŵn ac ŵynt. ac ny bydŵn yn lloegyꝛ bellach. kyꝛchŵn parth adyuet. ac aŵn yhedŷych. **P**ahyt bynnac y buant ar y ffoꝛd ŵynt a doethant y dyuet. ac arberth agyꝛchaffant. **A** llad tan awnaethant. **A**dechŷeu ymboꝛth a hela a thŷeulaŵ miſ uelly. **A**chynnull eukŵn attunt. **A**bot uelly yno vlŵydyſ. **A**boꝛegŵeith kyuodi pryderi a manaŵydan yhela. **A**chyweiryaw eukŵn amynet odieithyꝛ y llŷſ. **S**ef aw*naeth rei oꝛcŵn. kerdet oeb laen amynet y berth vechan a oed geyꝛ eu llaw. **A**c ygyt ac yd aant yz berth kiliaŵ yn gyflym acheginwrych maŵꝛ gantunt ac ymchoelut at ygŵyz. **N**effaŵn heb y pryderi parth arberth yedŷych beth yffyd yndi. neffau parth ar berth awnaethant. pan neffayffant. **I**llyma uaed coet claerwyn ynkyuodi oꝛ berth. **S**ef a oꝛuc y cŵn ohyder ygŵyz ruthŷaw idaŵ. **F**ef awnaeth ynteu adaŵ y berth achilyaw dalym yŵꝛth y gŵyz. **A**c yny uei agos ygŵyz idaŵ Kyuarth arodei yꝛkŵn heb gilyaw yrdunt. **A**phan yghei y

gŷyŷ y kiliei eilweith ac y toŷrei gyuarth. Ac ynol y baed y kerddaffant yny welynt gaer uaŷ aruchel. agŷeith newyd arnei yny lle nywelfynt namaen na gŷeith eiryoet. Ar baed ynkyŷchu yŷ gaer yn vuan ar kŷn yny ol. A gŷedy mynet y baed ar kŷn yŷ gaer. ryuedu awnaethant welet y gaer yny lle ny welfynt eiryoet weith kyn no hynny. Ac obenn yŷ oŷfed edŷych awnaethant ac ymwarandaŷ az kŷn. Pa hyt bynnac y bydynt uelly nychlywynt un oŷkŷn na dim y ŷŷthunt. Ar glŷyd heb y pŷyderi mi aaf yŷ gaer ygeiffaŷ chŷedleu y ŷŷth y cŷn. Dioer heb ynteu nyt da dy gyghoŷ uynet yŷ gaer honn nys gŷeleift eiryoet. Ac o gŷney vgykyngoŷ i nyt ey idi. Arneb adodes hut ar y wlat a beris bot y gaer ymma. Dioer heb y pŷyderi nymadeuaf i vgy cŷn. Pa gyghoŷ bynnac agaffei ef y gan uanaŷydan y gaer agyŷchaŷd ef. Pandoeth yŷ gaer nadyŷ. na mil. nar baed. nar cŷn. na thy. nac a-nhed. nyŷgŷelei yny gaer. Af awelei ual amgymherued llaŷr y gaer ffynnaŷn agŷeith o vaen marmoŷ yny chylch. Ac arlan y fynnaŷn. kaŷc eur uch benn llech o vaen marmoŷ. Achadŷyneu ynkyŷchu yŷ awyŷ. a diben nyŷgŷelei arnunt. Goŷawenu a ŷnaeth ynteu ŷŷth decket yŷ eur. Adahet gŷeith y kaŷc. Adyuoŷ awnaeth ynyd oed ykaŷc ac ymauael ac ef. Ac ual ydymauaelaŷd ar kaŷc glynu y dŷylaŷ ŷŷth y kaŷc. ae dŷaet ŷŷth y llech yd oed ykaŷc yn feuyll arnei. Adŷyn y lewenyd y gantaŷ hyt na allei dywedut vn* geir. A feuyll awnaeth uelly. Ae aros ynteu a ŷnaeth manaŷydan hyt parth adiwed ydyd. A phŷynhaŷn byŷr gŷedy bot yndiheu gantaŷ nachaei chwedleu y ŷŷth

pryderi nac yŵlth y cŵn. dyuot aozuc parth arllŷs. pan
 daŵ y myŵn. ſef a wnaeth riannon edŷych arnaŵ. Mae
 heb hi dygedymdeith ti ath gŵn. llŷma heb ynteu vying
 kyfranc aedatkanu oll. **D**ioer heb y riannon yfdŷŵc
 agedymdeith uuoft di. ac ysda agedymdeith agoll-
 eift di. a chan y geir hŵnnŵ mynet allan. ac yŷ artal
 y managaffei ef uot y gŵŷ argaer kyŷchu yno a wnaeth
 hitheu. **P**oŷth y gaer a welas yn agozet ny bu argel
 arnei. ac ymyŵn ydoeth. ac ual ydoeth arganuot
 pryderi ynymauael arcaŵc adyuot attaŵ. **O**ch ar-
 glŷyd heb hi beth awney di yma. ac ymauael ar
 kaŵc gyt ac ef. ac ygŷt ac ydymeveil glynu y dŵylaŵ
 hitheu ŵlth y kaŵc. ae deutroet ŵlth y llŷech hyt na
 allei hitheu dywedut un geir. ac ar hynny gyt ac
 ybu nos llŷma dŵlyf arnunt achawat onyŵl. a chan
 hynny difflannu y gaer. ac ymeith ac ŵynteu. **P**an
 welas kicua verch gŵyn gloeŵ nat oed yny llŷs namyn
 hi a manaŵydan. dŷycyŷuerth a wnaeth hyt nat oed
 well genti ybyŵ noemarŵ. ffef a wnaeth manaŵydan
 edŷych ar hynny. **D**ioer heb ef cam ydwyt arnaŵ.
 os rac vy ovyn i y dŷycyŷuerthy di. mi arodaf duŵ
 yn vach itt naweleifti gedymdeith gywirach noc y
 keffy di vi. tra vynno duŵ itt uot uelly. **Y**rof aduŵ
 pei yt ueŵn i yndechŷeu vy ieuencŷtit. mi agadŵŵn
 gywirdeb ŵlth pryderi. ac yrot titheu mi ae cadŵŵn.
 ac na vit un ovyn arnat. heb ef. ac yrof aduŵ heb ef.
 ti ageffy y gedymdeithas auynnych ygennyfi herwyd
 vggallu i trawelo duŵ ynbot yny dihirŵch hŵnn ar
 goul. **D**uŵ adalo itt heb hi ahynny adebygŵn i.
Ac yna kymryt llŷwenyd ac ehouyndŷa oŷ uoŷŵyn o

achaðs hynny. **I**e eneit heb ymanaðydan. nytkyfle
 ynni trigyað yma. yn kón a gollaffam. ac ymbozth
 nys gallón. kyachón loeger. haðffaf yó yni ymbozth
 yno. **Y**nllaðen arglòyd heb hi ni a wnaðn hynny.
 Y gyt y kerdassant hyt ynlløegy. ðrglòyd heb hi
 pa greft agymerydi arnat. kymer vn lannweith*
Dy chymeraf i heb ef namyn crydyaeth. ual ygóneuth-
 um gynt. ðrglòyd heb hi nyt hoff honno y glanet y ó.
 kygynnilet kyuurd athydi. wrth honno ydafi heb ef.
 dechæu ygeluydyt a wnaeth a chyweiryað y weith o.
 cordwal teckaf agauas yny dæf. ðc ual y dechæuyf-
 fynt ynllø arall dechæu góægu yz yskidyeu owaegue
 eureit ynyoed ouer a manweith holl grydyon y dæf.
 y óth yz eidað ef ehun. athzageffit y gantað nac eskit
 na hoffan. ny phzynit y gan ereill dim. A blòydyn
 uelly a treulòys ef yno ynyoed y crydyon yn dala
 kynuigen a chyghozuynt ózthað. ðc ynydoeth ry-
 budyeu idað. amenegi uot y crydyon wedy duunað
 ar ylad. **A**rglòyd heb y kicua pam ydiodefir hynn
 y gan y tæogeu. **D**ac ef heb ynteu ni aem eiffoes
 y dyuet. dyuet agyzchyffant. **S**ef aozuc manaðydan
 pangychóynnwys parth adyuet. dón beich owenith
 gantað. a chyzechu arbeth. a chyuanhedu yno. ðc nyt
 oed dim digriuach gantað no góelet arberth ar tirog-
 aeth ybuassei ynhela ef aphyderi a riannon gyt ac
 óynt. **D**echreu a wnaeth kynneuinað ahela pyscað.
 a llŷdnot areugóal yno. ðc yn ol hynny dechæu
 ryuozyað. ðc ynol hynny heu grofft. areil. ar dzyded.
Ac na chaf y góenith ynkyuot ynoæu yny byt. ae
 deir grofft ynllwydyað yn vn dóf. hyt nawelfei dyn

wenith degach noc ef. **T**reulað amferoed y vlóydyn aónaeth. natchaf y kynnaeaf yndyuoet. ac yedzych un oeroffteu ydaeth. nachaf honno yn aeduet. **Q**i auynnaf vedi honn auoꝝy heb ef. **D**yuot diaegeuyn ynos honno hyt yn arberth. y boze glaf diannoeth dyuot yuynnv medi yrofft. pan dað nyt oed namyn y kalaf ynllóm wedy daruot toꝝri pobun yny doi yny dywyffen oꝝkeleuyn. a mynet ymeith ar tywys yn hollaðl. ac adað y calaf yno yn llóm. **R**yuvedu hynny yn uað aónaeth adyuot yedzych grofft arall. nachaf honno yn aeduet. **D**ioer heb ef mi auynnaf uedi honn auoꝝy. **A** thannoeth dyuot ar uedwl medi honno. **A**phandað nyt oed dim namyn y kalaf llóm. **O**i aarglóyd duð heb ef póy yffyd yngoꝝffen vyn diua * i. a mi aegónn. yneb adechæuis vyndiua yffyd ynyoꝝfen. ac adiuawys ywlat gyt ami. **D**yuot y edzych y dýded rofft. pandoeth ny welsei neb wenith degach. ahónnó ynaeduet. Meuyl ymi heb ef ony wylaf i heno. **A**r neb aduc yꝝ yt arall adað ydóyn hónn. ami a wybydaf beth yó. **A**chymryt y arueu awnaeth adechæu góylat y grofft. a menegi awnaeth ykicua hynny oll. **T**e hebhi beth yffyd yth vꝝyt ti. **Q**i awylaf y grofft heno heb ef. **Y** wylat y grofft ydaeth. ac ual ybyd am hanner nos uelly nachaf tóꝝyf móyhaf yny byt. **S**ef awnaeth ynteu edzych. **A**rhynny llýma eliðlu y byt olygot. a chyfrif na meffur ny ellit ar hynny. ac nywydyat yny uyd y llýgot yn góan adan ygrofft. **A**phob un yndiꝝgyað arhyt y keleuyn. ac yny estóng genti. ac yntoꝝri ytywyffen. ac yn góan ardywyffen ymeith. ac ynadað y kalaf

yno. Ac ny wydyat ef uot un keleuyn yno. ny bei lygodet ambobun. ac agymerynt euhynt racdunt artywys gantunt. Acyna rŷng dicher a llit taraŷ ym plith y lllygot a wnaeth. amŷy noc ar ygŷydbet neu yz adar yn yz aŷy z ny chytdzemei ef ar yz un o honunt eithyz un awelei ynamdzom ual ytebygei naallei un pedeftric. yn ol honno y kerdŷys ef aedala a wnaeth ae doddi yny uanec. ac a llinin rŷymaŷ geneu y vanet. ae chadŷ gantaŷ. achyzchu y lllys. **D**yuoŷ yz yftauell yny lle ydoed kicua. Agoleuhau ytan. Ac Ʒath y llinin doddi y uanec ar y wanas a o z uc. **B**eth yffyd yna arglŷyd heb y kicua. lleidy z heb ynteu ageueis yn lletratta arnaf. **P**aryŷ leidy z arglŷyd aallut ti ydodi yth uanecheb hi. llyma oll heb ynteu amenegi ual yz lygryffit ac y diuŷyniffit y groffteu idaŷ. Ac ual y doethant y lllygot idaŷ yz groffit diwethaf yny wyd. Ac vn ohonunt oed amdzom ac adelleis inheu ac yffyd yn vy manec. ac a grogaf inheu awoz y. **A**cymkyffel y duŷ bei afkaffŷnoll mi ae crogŷn. Arglŷyd heb hi di ryued oed hynny. Ac eiŷŷoes anhŷymp yŷ Ʒŷelet Ʒŷz kyfurd kymoned athidi yn crogi y ryŷ Ʒz yf hŷnnŷ. A phe i Ʒŷnelut iaŷn nyt ymyzrut yny pzyf. namyn y ellŷng ym*eith. **Q**euyl ymi heb ef pei af caŷŷn i oll ŷynt onyŷcrogŷn. ac ageueis mi ae crogaf. **T**e arglŷyd heb hi nyt oes achawŷ ymi yuoŷ ynbozth yz pzyf hŷnnŷ. namyn goglyt anŷyberŷyt yti. agwna ditheu dy ewyllys arglŷyd. **B**eigŷypŷn ninheu defnyd yny byt y dilyut titheu bot ynbozth idaŷ ef. mi a vydŷn Ʒath dy gynghoz am danaŷ heb y manaŷydan. **A**chanys nys Ʒŷnn arglŷydef. medŷl yŷ Ʒennyf y

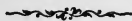
diuetha. a gŵna ditheu yn llawen heb hi. Ac yna y kyrchŵys ef oxford arberth ar llygoden gantaŵ. a fengi dŵy ffozch yny lle uchaf ynyz oxford. ac ual y byd uelly llyma y gŵlel yfcolheic yndyuoŵ attaw. a hen dillat hydŵeul tlawt ymdanaŵ. ac neut oed feith mlyned kynnohynny yzpanwelsei ef nadyŵ na mil eithyz ypedwar dyn y buaffynt ygyt yny golles y deu. Arglŵyd heb yz yfcolheic dyd da itt. Duŵ arodho da itt agreffaŵ ŵrthyt heb ef. Pandoy di yz yfcolheic heb ef. Pandoaf arglŵyd oloygyz o ganu. Aphaham y gouynny di arglŵyd heb ef. Am na weleis heb ef yz yf feith mlyned undyn onyt pedwardyn ditholedic athitheu yz aw honn. Te arglŵyd heb ef mynet trŵy ywlat honn ydwyf inheu yz aw honn parth amgŵlat vyhvn. apharyŵ weith yd wyd yndaŵ arglŵyd. Grogi lleidyz ageueis yn lletratta arnaf heb ef. Paryŵ leidyz arglŵyd heb yz yfcolheic. pŵyf awelaf yth law di ual llygoden. Adawc y gŵeda y ŵr kyfurd a thydi teimlaw pŵyf kyfryŵ ahonnŵ. gellŵng ymeith ef. Da ellyngaf yrof aduw heb ynteu. yn lletratta arnaf ykeueif i ef. achyfreith lleidyz awnaf inheu ac ef. ygrog. Arglŵyd heb ynteu rac gŵelet gŵr kyfurd athidi yny gŵeith hŵnnŵ. punt ageueis i o gardotta mi ae rodaf itti agellŵng y pŵyf hŵnnŵ ymeith. Da ellyngaf yrof aduw ac nys gŵerthaf. Gŵna di arglŵyd heb ef ony bei rac gŵelet gŵr kyfurd athidi ynteimlaw yryŵ bŵyf hŵnnŵ. nymtozey i. ac ymeith ydaeth yz yfcolheic. Val ybyd ynteu ynteu yn doddi ydulath yny ffyrch. nachaf offeirat yndyuoŵ attaw ar uarch yn gyweir. Arglŵyd dydda itt heb ef. Duŵ arodho

da itt heb y manaŷydan. athuendith. Bendyth duŷ* itt. Apharyŷ arglŷyd ydŷyt ynywneuthur. Grogi lleidyŷ ageueis yn lletratta arnaf heb ef. Paryŷ leidyŷ yŷ hŷnnŷ arglŷyd heb ef. Pŷyf heb ynteu ar anfaŷd llygoden. alletratta a wnaeth arnaf. Adihenyd lleidyŷ a wnaŷ ynneu arnaŷ ef. Arglŷyd heb ynteu. rac dy welet ynteimlaŷ y pŷyf hŷnnŷ mi ae pŷynaŷ e llwng ef. Y duŷ y dygaf vygkyffes nae werthu nae e llŷng naŷ gŷnafi. Gŷir yŷ arglŷyd nyt gŷerth arnaŷ ef dim. Fithyŷ rac dywelet ti yn ymhalogi gŷth y pŷyf hŷnnŷ. mi arodaf itt teirpunt agollŷng ef ymeith. Da vynnaf yrofi aduŷ heb ynteu vn gŷerth yŷdaŷ. namyn yŷhŷnn a dyly y grogi. yn llaŷen arglŷyd gŷna dy vymphŷy. Ymeith ydaet yŷ offeiraf. Sef a wnaeth ynteu maglu yllinin am vynŷgyl y llygoden. ac ual yd oed yny dyŷchael. llyma rŷtter eŷcob awelei ae ŷŷmereu ae niueroed. Ar eŷgob e hun yn kyŷchu parth ac attaŷ. Sef a gnaeth ynteu gohir ar y weith. Arglŷyd eŷgob heb ef dy uendyth. Duw a rodho y uendith itt heb ef. Paryŷ weith ydŷyt ti yndaŷ. Grogi lleidyŷ ageueis yn lletratta arnaf heb ef. Pŷonyt llygoden heb ynteu awelafi ythlaŷ di. Te heb ynteu. alleidyŷ uu hi arnafi. Te heb ynteu kan deuthum i ar diuetha y pŷyf hŷnnŷ mi ae pŷynaŷ y gennyt. mi arodaf ŷeithpunt itt yŷdaŷ. ac rac gŷelet gŷŷ kyfurd athi yndiuetha pŷyf moŷ dielŷ ahŷnnŷ gollŷng ef arda ageffy dŷtheu. Daellynghaf y roŷ aduŷ heb ynteu. Kan nys golllynghy yŷ hynny mi arodaf it pedeirpunt ar hugeint o aryant paraŷt agellŷng ef. Daellyngaf dygaf yduŷ vyngkyffes yŷ y gymeint arall heb ef. Kan nys

gellyngy yz hynny heb ef mi arodaf itt awely o veirch
yny maes hōnn. afeith fōmer yffyd yma. arfeith
meirch ymaent arnunt. **D**a vynnaf yrof aduó heb
ynteu. **K**any mynny hynny gōna yr gberth a vyn-
nych. **G**onaf heb ynteu. rydhau riannon a phzyderi.
Ti agey hynny **D**a vynnaf yrof aduó. **B**eth auynny
ditheu. **G**aret yz hud ar **I**letrith yar feith cantref
dyuet. **T**i a geffy hynny heuyt a gellōng y llygoden.
Da e llyngaf yrof aduó heb ef. **G**uybot auynnaf pōy
ef y llygoden. * **V**yggōreic i yó hi a phany bei hynny
nys dillynghōn. **P**affuryf ydoeth hi attafi. **V**herwa
heb ynteu. **M**iui yó llyt uab kil coet. a mi adodeis
yz hut arfeith cantref dyuet. ac ydial gōaól uab clut
ogedymdeithas ac ef ydodeis i yz hut. ac ar pzyderi
y dieleis i gōare bōoch ygcot agōaól uab clut pan
y gōnnaeth pōy ll penn annōn. a hynny yn llyys eueyd
hen y gōnaeth o aghyghoz. **A**gōedy gōybot dy uot
titheu ynkyuanhedu ywlat. y doeth vynteulu attaf
ynheu ac erchi eurithaó yn llygot y diua dy yt ti.
Ac y doethant y nos gyntaf vynteulu ehunein. ar eil
nos y doethant heuyt ac y diuayffant y dōy groffd.
Ar tryded nos y doeth uynggōreic agōraged y llyys
attaf yerchi im eu rithaó. ac yritheis ynheu. a beich-
aóe oed hi. a phany bei ueichaóe hi nyfgoz diwedut
ti. a chanys hynny vu ae dalahi. mi arodaf pzyderi
ariannon itt. ac a waredaf yz hut ar **I**letrith yar dyuet.
Minneu auenegeis itti pōy oed hi. a gellōng hi weithon.
Da e llygaf y rofi aduó heb ef. **B**eth a uynny ditheu
heb ef. **L**lyma heb ynteu auynnaf. nabo hut vyth
arfeith cantref dyuet ac na dotter. **T**i a geffy hynny

heb ef a gellŏng hi. Da ellynghaf myn uyncret heb ynteu. Beth avynny ditheu bellach heb ef. Ilyma itt heb ef avynnaf. nabo ymdiala arpryderi ariannon nac arnaf inheu byth amhynn. Hynny oll ageffy. Adioer da ymedreift heb ef. ef adoei amdy benn gŏbyl ozgouut. Je heb ynteu rac hynny y nodeis ynneu. Rydhaa weithon vyggŏreic im. Da rydhaaf yrof aduŏ heb ef. yny welŏyf pryderi a riannon ynryd gyt ami. weldy yma ŏyntŏy yn dyuot heb ef. Arhynny Ilyma pryderi ariannon. Kyuodi aozuc ynteu yn euerbyn aegreffaŏv. ac eisted ygyt. A ŏda rydha vyggŏreic im weithon heb yrefcob. ac neurygeueift gŏbyl oz annodeift. Gellyngaf ynllaben heb ef. ac yna ygellyngaŏd ef hi. ac ytrewis ynteu hi ahutlath. ac ydathrithŏys hi yn wreic ieuanc deccaf awelfei neb. Adrych yth gylch arywlat heb ef. athi awely yzhoŏ anhedeu arkyuanhed ual ybuant ozau.* Yna kyuodi aozuc ynteu ac edrych. Aphan edrychaŏd ef awelei yzhoŏ wlat yn gyuanned. ac yn gyweir oe hoŏ alauoed ae hannedeu. Paryŏ waffanaeth ybu pryderi ariannon yndaŏ heb ef. Pryderi auydei ac yz poth uylys i amywynŏgyl. Ariannon auydei a mŏreiu yz effyn wedy bydynt ynkywein gŏeir am y mynŏgyl hitheu. ac uelly y bu eucarchar. ac oachaŏs ykarchar hŏnnŏ ygelwit ykyfarŏdyt hŏnnŏ mabinogi. mynnweir a mynoz. Ac uelly yteruyna ygeinc honn yma oz mabinogi...

Math, son of Mathonwy.

honn yb y beddared geinc oz mabinogi

Math uab mathonwy oed arglwyd ar wyned. Aphwyderi uab pwyll oed arglwyd ar vn cantref arhugeint yny deheu. Sef oed y rei hynny. feith cantref dyuet. a seith cantref mozganhoc. Pedwar cantref keredigyaon. Athai ystrat tywi. Ac yn yz amfer hōnnō math uab mathonwy ny bydei vyō. namyn trauei y deutroet ymlyc croth mozōyn. onytkynnōyf ryuel ae llesteirei. Sef yd oed yn uozōyn ygyt ac ef. Goeōin uerch pebin o dol pebin yn aruon. ahonno teckaf mozōyn oed ynyhoes. oz awydit yno. Ac ynteu ygkaer dathyl yn aruon yd oed y wastatryd. Ac ny allei gylchu y wlat namyn giluaethōy uab don. Ac eueyd uab don ynyeint ueibon y chōaer. ar teulu gyt ac ōy ygylchu y wlat dōfdaō. Ar uozōynoed gyt amath ynwaftat ac ynteu giluaethōy uab don adodes yvryt aryuoōyn. ae charu hyt na wydyat beth a wnaei amdanei. Ac yn hynny nachaf y liō ae wed ae anfaōd yn atueilaō oe charyat hyt nat oed haōd y adnabot. Sef awnaeth gōydyon yuraōt fynyeit dydgōeith arnaō yn graf. Hā was heb ef paderyō itti.

Paham hebynteu beth awely di arnafi. Gwelaf arnat heb ef colli ohonat dy byt ath lió. a phaderyó itti. Arglóyd vzaót heb ef yz hynn aderyó ymi ny ffróytha im y adef y neb. Beth yó hynny eneit heb ef. Gi aódoft heb ynteu kynnedyf math uab mathonóy. bahuftyng bynnac yz yuychanet auo yróng dynyon oz ykyfarffo * ygóynt ac ef. ef aegóybyd. Te heb ygóydyon taó di bellach. mi aónn dy uedól di. caru goewin ydóyt ti. Sef awnaeth ynteu yna pan wybu ef adnabot oeuraót y uedól. dodí ucheneit dromhaf yny byt. Taó eneit ath ucheneidaó hebef. nyt o hynny ygozuydir. Minheuabaraf heb ef kany ellir heb hynny dygyuozi góyned a phowys adeheubarth ygeiffaó yuoóbyn. abyd laóen di ami ae paraó itt. Ac ar hynny att uath uab mathonóy ydaethant óy. Arglóyd heb ygóydyon mi agigleudyuot yz deheu yryó pzyuet ny doeth yz ynys honneiryóet. Póy y henó hóy heb ef. Hóbeu arglóyd. Paryó aniueileit yó yrei hynny. Aniueileit bychein góell eukic nochic eidon. bychein ynt óynteu. Ac ymaent yn fymudaó enóeu. Moch ygelwir weithon. Póy bieóy nthóy. Pzyderi uab póy ll yd anuonet idaó o annón. y gan araón vzenhin annón. Ac ettóa yd ys yn kadó oz enó. . hónnó. hanner hóch. hanner hob. Te heb ynteu ba ffuryf ykeffir óy ygantaó. Mi af ar vyn deudecuet yn rith beird arglóyd y erchi y moch. Af ary eill ychneckau heb ynteu. Dyt dazóc vyn traósgóyd i arglóyd heb ef. ny deuaf i heb ymoch. Ynllaóen heb ynteu kerda ragot. Af aaeth agiluaethóy a degwyz gyt ac óynt. hyt ygkeredigyawn yn y lle

aelwir rudlan. teiui yzabz honn. yn ylle ydoed Ilys
 ypyderi. Ac yn rith beird ydoethant ymyón. a Ilaen
 uuoyvt 6zthunt. **A**r neillab pzyderi y goffodet gýdy-
 yon ynos honno. **I**e heb y pzyderi da oed gennym
 ni kael kyvaródyt gan rei oz gýzeecinc racko. **Q**oes
 yó gennym ni arglóyd heb y gýdyon y nos gyntaf
 ydelher att 6z ma6z dywedut oz pennkerd. mi ady-
 wedaf gyuaródyt yn Ilaen. **Y**nteu wydyon gozeu
 kyuaróyd yny byt oed. Ar nos honno didanu yllys
 awnaeth ar ymdidaneu digrif a chyvaródyt. ynyoed
 hoff gan ba6p oz Ilys. Ac yndidan gan pzyderi ym-
 didan ac ef. **A**c ardi6ed hynny. arglóyd heb ef ae
 g6ell y g6na neb uy neges i * 6zthyt ti no miui uy
 hun. **D**awell heb ynteu taua6t Ila6nda y6 y teu di.
 Ilyma vy neges inheu arglóyd heb ef. ymadol6yn
 athidi amyz aniuieileit aanuonet itt o ann6vyn. **I**e
 heb ynteu ha6ffaf yny byt oed hynny. pany bei amot
 y rof am g6lat amdanunt. **S**ef y6 hynny. nat elhont
 y gennyf yny hilyont eudeukymeint yny wlat. Ar-
 glóyd heb ynteu minneu aallaf dy rydhau ditheu oz
 geireu hynny. **S**ef ual y gallaf. **D**adyzo ym ymoch
 heno. ac na naccaa ui ohonunt. Auoz y minneu a
 dangoffaf gyfnewit am danunt 6y. Arnos honno yd
 aethant ef ae gedymdeithon y Iletty ar y kynghoz.
 Awyz heb ef nicha6n ni ymoch oc eu herchi. **I**e
 heb 6ynteu. padza6fgydyt ykeir 6ynteu. mi abaraf eu
 kael heb y gýdyon. **A**c yna yd aeth ef yny geluyd-
 odeu. ac ydechzeuawd dangos y hut. ac yd hud6ys
 deudec emyf. adeudec milgi bionnwyn du bobun
 ohonunt. a deudec tozch. Adeudec kynllyuan arnunt.

a neb oꝛ ae gŵelei ny wydyat nabeynt eur. Adeudec kyfrŵy ar ymeirch. ac ambob lle oc y dyllyei hayarn uot arnunt ybydei eur o gŵyl. Ar ffrŵyneu yn un weith a hynny. Ar meirch ac ar kŵn ydoeth ef att pꝛyderi. Dyd da itt arglŵyd heb ef. Duŵ arodho da itt heb ynteu a graeffaŵ ōꝛthyt. Ar glŵyd heb ef llyma rydit ytti am y geir adywedeift neithŵyꝛ am y moch nas rodut ac naſgŵerthut. titheu aelly gyfnewityaŵ yꝛ a uo gŵell. Minneu arodaf y deudeg meirch hynn ualymaent yngyweir. ac eu kyfrŵyau ac eu ffrŵyneu. ar deu dec milgi aceu toꝛcheu. ac eu kynllyuaneu ual ygŵely. ar deu dec taryan eureit awely di racko. Yrei hynny a rythaffeſi ef oꝛ madalch. Ie heb ynteu ni agymerŵn gynghoꝛ. Sef y kaŵffant yny kynghoꝛ rodi y moch y wydyon. achymryt ymeirch ar kŵn ar taryaneu ygantaŵ ynteu. Ac yna ykymeraffant hŵy genhat ac ydechŵeuaffant gerdet ar moch. A geimeit heb y gŵydyon reit yŵ in gerdet yn bꝛyffur. ny phara yꝛ hut namyn oꝛ pꝛyt y gilyd. Ar nos honno y kerdaffant hyt yggŵarthaf keredigyaŵn. Y lle aelwir ettwa oꝛ achaŵs hŵnnŵ mochtref. Athiannoeth y kymeraffant eu hynt dꝛos elenit ydoethant. * Ar nos honno y buant y rŵng kerſi ac arŵyftli. yn y dref aelwir heuyt oꝛ achaŵs hŵnnŵ mochtref. Ac odyna y kerdaffant radunt. Ar nos honno y doethant hyt ygkymŵt ympowys aelwir oꝛ yſtyꝛ hŵnnŵ heuyt mochnant. ac yno y buant y nos honno. Ac odyna y kerdaffant hyt ygcantref ros. Ac yno y buant y nos honno myŵn y dref a elwir ettwa mochtref. Ha wyꝛ heb ygŵydyon ni agyꝛchŵn kedernit gŵyned ar

anniueileit hynn. yd ys ynlluydaw yn an hol. Sef
 ykyzchaffant ydref uchaf o arllechwed. Ac yno
 gŵneuthur creu yz moch. Ac oꝛ achawſ hŵnnŵ y dodet
 creuwyzon ar y dref. Ac yna gŵedy gŵneuthur creu
 yz moch. ykyzchaffant at uath uab mathonŵy hyt
 ygkaer dathyl. Aphandoethant yno ydoedit yndy-
 gyuozi y wlat Pachedleu yffyd yma heb ygŵydyon.
 Dygyuoꝛ heb ŵy ymae pzyderi ynchol chŵi un
 cantref arhugeint. Ryued uu hŵyzet y kerdyſſaſch
 chŵi. mae yz anniueileit yd aethaſch yneu hŵyſc heb
 ymath. y maent gŵedy gŵneuth^{ur} creu udunt yny
 cantref arall iffot heb ygŵydyon. Arhynny llŵma
 y clywynt yz utkyzn ar dygyuoꝛ yny wlat. Ar hynny
 gŵiſcaſ awnaethant ŵynteu a cherdet yny vydant
 ympennard yn aruon. Ar nos honno ydymchoeles
 gŵydyon uab don achiluaethŵy y uraſt hyt ygkaer
 dathyl. ac ygŵelei uath uab mathonŵ dodi giluaethŵy
 a goewin ygyt gyſcu. a chymell ymozyonyon ereill
 allan yn amharchus. achyſcu genti oehanuod ynos
 honno. Panwelfant ydyd dꝛannoeth kyꝛchu awnaeth-
 ant *y lle yd* oed math uab mathonŵy ae lu. Pan
 doethant ydoed ygŵyꝛ hynny yn mynet y gymryt
 kyngoꝛ padu ydarhoynt *pzyderi* agŵyꝛ ydeheu. Ac
 arykyngoꝛ y doethant ŵynteu. Sef agaſſant yn eu
 kygoꝛ aros ygkedernit gŵyned ynaruon. Ac yg *kym-*
perued ydŵy uaenaſz ydarhoet. maenaſr pennard.
 amaenaſz coet alun. Aphzy(deri) ae kyrchŵys yno
 ŵynt. Ac yno y bu *ygyfranc* ac *y llas* lladua uaſz
 o bop parth ac *y bu reit ywyz y deheu enkil*. Sef lle
 yd en*kilyaffant hyt ylle aelwir ettwa nant call ahyt

yno yd ymlitywyt. Ac yna y bu yz aerua diueffur ymeint. Yna ykiliaffa hyt ylle aelwir dol penn maen. Ac yna clymu awnaethant. a cheiffaó tangneu-edu. agóyftlaó awnaeth pryderi ar y dangneued.

Seff y góyftlós gózi góaftra ar y bedwryd arhugeint o veibon góyza. Agóedy hynny kerdet o honunt yn eu tangneued hyt y traethmaó. ac ual ygyt ac ydoethant hyt y uelenryt. y pedyt ny ellit eu reoli o ymfaethu. Gyru kennadeu o pryderi y erchi góahard y deulu. Ac erchi gadu yrytaó ef agódyon uab don. kanys ef a baryffeí hynny. Att uath uab mathonóy y doeth y gennat. Te heb ymath. y rof i aduó os da gan wydyon uab don mi ae gadaf. Yn lláen. ny chymellaf ynneu arneb vynet y ymlad dros wneuthur o honam ninneu angallu. Dioer heb y kennadeu. tec med pryderi oed yz gó awnaeth hynn o gam idaó. dodí y gozff yn erbyn y gozff ynteu. agadu y deulu ynfegur. Dygaf y duó vygkyffes nat archaf i y wyz góyned ymlad droffof i. aminneu vy hun yn kael ymlad aphyderi. Quii adodaf vygkozff ynerbyn y eidaó yn lláen. Ahynny aanuonet at pryderi. Te heb y pryderi nyt archaf inheu yneb gouyn vy iaón namyn my hun. Y góyz hynny a neilltuwyt. ac adechreuwyt góifcaó ymdanunt. ac ymlad aónaethant. Ac o nerth grym ac angerd ahu: alletrith góydyon. aphyderi alas. Ac ymaen tyuyaó uch y uelenryt y cladwyt. Ac yno y mae yued. Góyz y deheu a gerdassant ac argan truan gantunt parth ae gólat. Ac nyt edryued. euharglóyd a gollyffynt. allaóer oc eugozegóyz. ac eumeirch ac eu harueu ganmóyaf.

Gŷy gŷyned a ymchoeles dŷacheuyn ynllaben oia-
 enus. Arglŷyd heb y gŷydyon ŷith vath. ponyt oed
 iaŷn ynni eŷllŷng eu dylyedaŷc y wyŷ y deheu a wyŷtl-
 yffant inni ar tangneued. Ac ny dylyŷn y garcharu *
 Rŷdhaer ynteu heb y math. Ar gŷas hŷonnŷ argŷyŷtl-
 on a oed gyt ac ef a eŷllyngŷyt yn ol gŷyŷ y deheu.
 Ynteu math a gŷyŷchŷys kaer dathyl. Gilaethŷy uab
 don arteulu a uuaffynt gyt ac ef a gŷyŷchaffant y
 gylchaŷ gŷyned mal y gnotayffynt. a heb gŷyŷchu
 yllys. Ynteu vath a gŷyŷchŷys y yŷtaueŷl. ac a beris
 kyweiraŷ lle idaŷ y benelinyaŷ. ual y kaffeŷ dodi y
 dŷaet ym pŷyc croth y uoŷŷyn. Ar glŷyd heb y goewyn
 keif uoŷŷyn a uo is dy dŷaet weithon. gŷaŷic ŷyfi.
 Pa yŷtyŷ yŷ hynny hynny heb ef. Rŷyŷch arglŷyd
 a doeth am vym penn a hynny yn dirgel. ac ny bum
 diŷtaŷ inheu. ny bu yn y llŷys neb nyŷ gŷyŷpei. Sef
 kyŷch a doeth dy nyeint ueibon dy chŷaer arglŷyd.
 gŷydyon uab don. a giluaethŷy uab don. a thŷeis
 arnaf a oŷugant a cheŷilyd y titheu. achyŷcu a wnaeth-
 pŷyt genhyf. a hynny yth yŷtaueŷl ac yth wely di.
 Ie heb ynteu yŷ hynn a allaf mi ae gŷnaf mi a baraf
 itt gael iaŷn yn gyntaf. Ac yn ol vy iaŷn y byda(f)
 inheu. a thitheu heb ef mi ath gymeraf yn wreic
 im. Ac a rodaf uedyant vyg kyuoeth yth laŷ ditheu.
 Ac yn hynny ny doethant ŷy yg kyuyŷl y llŷys. namyn
 trigyaŷ y gylchaŷ y wlat a wnaethant. yny aeth gŷa-
 hard udunt ar y bŷyt ae llŷyn. yn gyntaf ny doethant
 hŷy yn y gyuyŷl ef. Yna y doethant ŷy attaŷ ef.
 Ar glŷyd heb ŷynt. dyd da it. Je heb ynteu ae
 wneuthur iaŷn y mi y doethaŷch chŷi. Ar glŷyd yth

ewyllys yd ydym. Bei vy ebyllys ny cholllon o wyz ac arueu a golleis. vvg kewilid ny elloch chgi y dalu y mi heb agheu pryderi. Achan doethaoch choitheu ym ewyllys ynheu. mi a dechzeuaf boen arnaoch. Ac yna y kymerth y hutlath ac y trebis giluaethoy yny uyd yn daran ewic. Ac achub y Hall a wnaeth yn gyflym kyt mynnei dianc nys gallei. ae darao ar vn hutlath yny uyd yn garo. Kanys yoch yn rymedig-aeth mi a wnaf yoch *gerdet* ygyt. A(ch bot yn) gymaredic. ac yn vn anyan a(r ggyduilot) yd yoch yn eu rith. Ac yn yz am(fer y) bo etiued. * udunt hoy. y uot y chwitheu. A blodyd yn y hediw dowch yma attafi. Ym penn yz ulodyd yn vndyd Ilyma y klywei odorun a dan paret yz ystauell. a chyfuarthua con y llys am benn y godorun. Edych heb ynteu beth yffyd allan. Argloyd heb yz vn mi ae hedych-eis v mae yno caro ac ewic ac elein gyt ac bynt. Ac ar hynny kyuodi a oruc ynteu a dyuot allan. a phan doeth. fef y gwelei y tri llydyn. Sef tri llydyn oedynt caro ac ewic ac elein kryf. Sef a wnaeth ef dyrchauel y hut. Yz honn a uu ohon aoch yn ewic yr llyned. bit uaed coet eleni. Ar honn avu garo yz llyned. bit garmen eleni. Ac ar hynny eu tarao ar hutlath. Ym mab hagen a gymerafi ac a baraf y ueithryn. ae uedydyaob. Sef eno a dodet arnaob hydwn. Foch choitheu a bydoch y lleill yn uaed coet ar Hall yn garmen coet. Ar anyan a uo yz moch coet. bit y choitheu. A blodyd yn y hediw bydoch yma y dan y paret. Ac ych etiued gyt a chgi. Ym penn y ulodyd Ilyma y clywynt gyuarthua con dan paret yz ystauell.

a dygyuoŷ y llys y am hynny am eu penn. Ar hynny kyuodi a oŷuc ynteu a mynet allan. A phan daŷ allan. tri llydyn awelei. Sef kyfryŷ llydnot awelei. baed coet. a charnen coet a chŷyn llŷdyn da gyt ac ŷynt. A bŷeifc oed yn yŷ oet oed arnaŷ. Te heb ef hŷn a gymerafi attaf ac a baraf y uedydyaŷ. Ae daraŷ ar hut lath yny uyd yn uab bŷafwineu telediŷ. Sef enŷ a dodet ar hŷnnŷ hychtŷn. A chŷitheu yŷ un a uu uaed coet o honaŷch yŷ llyned. bit vleidaŷt eleni. ar hŷnn a uu garnen yŷ llyned. bit vleidaŷt eleni. Ac ar hynny eu taraŷ ar hutlath yny uydant bleidaŷt a bleidaŷt. Ac anyan yŷ aniueileit yd yŷch yn eu rith bit y chŷitheu. A bydŷch yma vlŷydyn yŷ dyd hediŷ ydan y paret hŷnn. Te undyd ym penn y vlŷydyn llyma y clyŷei dygyuoŷ a chyuarthua cŷn ydan baret yŷ yŷtauell. Ynteu a gyfuodes allan. a phan daŷ llyma y gŷelei bleidaŷt a bleidaŷt a chŷubothon cryf y gyt ac ŷynt. Hŷnn a gymerafi heb ef ac a baraf * y uedydyaŷ. Ac y mae y enŷ yn baraŷt. Sef yŷ hŷnnŷ bleidaŷt. Te tri meib yŷfyd y chŷi ar tri hynny ynt. Tri meib giluaethŷy ennŷir. tri chenryŷŷedat kywir. bleidaŷt. hydŷn. hychdŷn hir. Ac ar hynny eu taraŷ ŷynteu eŷl deu ar hutlath yny uydant yn eu cnaŷt e hun. Ha wyŷ heb ef oŷ gŷnaethaŷch gam y mi digaŷn ybuaŷch ymhoen. a cheŷilyd maŷ a gaŷŷaŷch. bot plant y bop un o honaŷch oegilyd. Perŷch enneint yŷ gŷyŷ a golchi eu penneu ac eu kyweiryaw. a hynny a berit udunt. Agŷedy ymgyweiryaw o honunt attaw ef y kyŷchŷŷfant. Ha wyŷ heb ef tangneued a gaŷŷaŷch a cherennyd a geŷŷch. a rodŷch ym gy-

nghor pa uorwyn a geiffwyf. Arglwyd heb ygwydyon
 uab don haŵd yŵ dy gyghoz. Aranrot uerch don.
 dy nith uerch dy chŵaer. honno a gyrchwyt attaŵ.
 Y uorwyn a doeth ymyŵn. A uorwyn heb ef a wyt
 uorŵn di. Dy ŵnn i arglwyd amgen nom bot. yna y
 kymmerth ynteu yz hutlath ae chamu. camma di dros
 honn heb ef. ac ot ŵyt uorwyn mi a adnabydaf. yna
 y camaŵd hitheu dros yz huthlath. Ac ar y cam hŵnnŵ
 adaŵ mab brafuelyn maŵz aozuc. Yn ol diafpat y mab
 kyrchu y dros a ozuc hi. Ac ar hynny adaŵ yryŵ beth-
 an o honei. A chyn kael o neb gŵelet yz eil olŵc arnei.
 gŵydyon ae kymmerth. Ac a droses Penn o bali yn y
 gylch ac ae cudyaŵd. Sef lle y cudyaŵd ymyŵn
 llawz kift is traet ywely. Te heb ymath mab mathon-
 wy mi abaraf uedydyaŵ hŵnn ŵrth y mab brafuelyn.
 Sef enŵ a baraf arnaŵ. dylan. Bedydyaŵ a wnaeth-
 pŵyt y mab. Ac ual y bedydywyt ymoz a gyrchŵys.
 Ac yn y lle ygyt ac ydoeth yz moz. anyan ymoz
 a gauas. a chyŵtal y nouyei ar pyŵc gozeu yn y moz.
 Ac o achawŵ hynny ygelwit ef. dylan eilton. ny
 thozres tonn ydanaŵ eiryoet. Ar ergyt ydoeth y
 agheu o honaŵ a uyrayaŵd gouannon yewythyz. a hŵn-
 nŵ a uu dzydyd anuat ergyt. Val yd oed wydyon di-
 warnawt yn y wely ac yn deffroi. ef a glywei diafpat
 yn y gift is y dzaet. kynny bei uchel hi. Kyfuch
 oed ac y * kigleu ef. Sef a ozuc ynteu kyuodi yn
 gyflym ac agozi y gift. ac ual y hegyz ef a welei uab
 bychan yn rŵyuaŵ y ureicheu. o blyc y Penn ac yn y
 gŵafgaru. Ac ef a gymerth y mab y rŵng y dŵylaŵ.
 Ac a gyrchŵys y dref ac ef lle y gŵydyat bot gŵzeic a

bionneu genti. ac ymobryn a bnaeth ar wreic ueithryn
 y mab. ¶ Mab a uagóyt y vlóydyn honno. Ac yn oet
 y vlóydyn hoff oed gantunt y vzeifket bei dóyulóyd.
 Areil vlóydyn# mab maó oed ac yn gallu e hun
 kyachu y lllys. ¶ Nteu e hun wydyon wedy y dyuot
 y llýf a fynnyóys arnaó. ar mab a ymgeneuinaó d ac
 ef. ac ae caraó d yn vóy noc undyn. ¶ Na y magóyt
 y mab yn y lllys yny uu pedeir blwyd. a hoff oed
~~y veint~~ y uab wyth mlóyd uot yn gý ureifcet ac ef.
 A diwarnaó t ef a gerdaó d yn ol góydyon y ozymdeith
 allan. Sef a wnaeth kyachu kaer aranrot ar mab gyt
 ac ef. ¶ Gedy y dyuot y llýs kyuodi a oꝛuc aranrot
 yn yerbyn ae raessaó u a chyfuarch góell idaó. Duó
 a rodo da itt heb ef. Pa uab yffyd yth ol di heb
 hi. Y mab hónn mab itti yó ef heb ef. Oia ó pa
 doi arnat ti vyg kewilydyaó i. a dilyt vyg kewilyd
 ae gadó yn gyhyt a hynn. Ony byd arnat ti geóilyd
 uóy no meithryn o honafi uab kystal a hónn. ¶ Yf
 bychan a beth vyd dy gewilyd. Póy enó dy uab
 di heb hi. Dioer heb ef nyt oes arnaó un enó ettwa.
 Te heb hi mi a tynghaf dynghet idaó na chaffo ef
 enó yny kaffo gennyfi. Dygaf y duó uyg kyffes heb
 ef direit wreic óyt. ar mab a geiff enó kyt boet dꝛó
 gennyt ti. a thitheu heb ef y llónn yd óyt ti ac ae
 uar arnat am nath elwir yn uoꝛóyn. nyth elóir bellach
 byth yn uoꝛóyn. Ac ar hynny kerdet ymeith dꝛóy ylit
 a wnaeth. a chyachu kaer dathyl. Ac yno y bu y nos
 honno. A thꝛannoeth kyuodi a oꝛuc a chymryt y uab
 gyt ac ef. a mynet y ozymdeith gan lan y weilgi. róng
 hynny ac aber menei. ac yn y lle y góelas delyfc a

morŷyal hudaŷ long a ŷnaeth. ac oꝛ gŷynnon ardelyfc*
 hudaŷ coꝛdŷal a wnaeth. a hynny llawer. ac eu bꝛithaŷ
 a oꝛuc hyt na welfei neb lledyꝛ degach noc ef. ac
 ar hynny kyweiryas hŷyl ar y long a wnaeth. a dyuot
 y dꝛŷs poꝛth kaer aranrot ef ar mab yn y llong. Ac
 yna dechꝛeu llunyaŷ efgidyau ac eu gŷoniaŷ. ac yna
 y harganuot oꝛ gaer. Pan wybu ynteu eu harganuot
 oꝛ gaer. dŷyn eu heilyŷ e hun a oꝛuc a doddi eilyŷ
 arall arnunt ual nat adnepit. Pa dynyon yffyd yn y
 llong heb yꝛ aranrot. Crydyon heb ŷy. Hŷch y
 edꝛych pa ryŷ ledyꝛ yffyd gantunt. a pha ryŷ weith
 a wnaant. yna y deuthpŷyt attunt. a phan doethpŷyt
 yd oed ef yn bꝛithaŷ coꝛdwal a hynny yn eureit. Yna
 y doeth y kennadeu a menegi idi hi hynny. Je heb
 hitheu. dygŷch ueffur uyn troet. ac erchŷch yꝛ cryd
 wneuthur efgidyau ym. Ynteu a lunywys yꝛ ef-
 gidyeu. ac nyt ŷꝛth y meffur. namyn yn vŷy. Dyuot
 ar efgidyau idi. nachaf yꝛ efgidyau yn oꝛmod. Ry
 oꝛmod yŷ y rei hynn heb hi. ef a geiff werth y rei
 hynn. gŷnaet heuyt rei a uo llai noc ŷynt. Sef a
 wnaeth ynteu gŷneuthur rei ereill yn llai lawer noe
 thꝛoet. ae hanuon idi. Dywedŷch idaŷ nyt a y mi
 y rei hynn heb hi. ef a dywetpŷyt idaŷ hynny. Je
 heb ynteu. ny lunyaf i efgidyau idi yny welŷyf y
 thꝛoet. a hynny a dywetpŷyt idi. Je heb hi mi a af
 hyt attaŷ ef. ac yna y doeth hi hyt y llong. a phan
 doeth yd oed ef yn llunyaŷ ar mab yn gŷoniaŷ. Je
 arglŷydes heb ef dyd da itt. Duŷ a rodo da itt heb
 hi. Pres yŷ gennyf na uedꝛut gymedꝛoli ar wneuthur
 efgidyau ŷꝛth ueffur. Na uedꝛeis heb ynteu. mi ae

metraf weithon. Ac ar hynny llyma y dŷyb yn feuyll ar vord y llong. Sef a wnaeth y mab y vrb. ae uedzu y rŷng giewyn y esgeir ar aŷgn. Sef a wnaeth hitheu chŷerthin. Dioer heb hi yf llab gyffes y medŷbys y llab ef. Te heb ynteu aniolŷch duŷ itt neur gauas ef enŷ. a da digabn yŷ y enŷ. llab llab gyffes yŷ bellach. Ac yna diffannu y gŷeith yn delyŷc ac yn ŷim-on. Ar gŷeith nys canlynŷbys ef hŷy no hynny. Ac oz achabŷ hŷnnŷ y gelŷit ef yn dŷydyd * eurgryd. Dioer heb hitheu ny henbydy well di o uot yn dŷbc ŷrthŷ i. Dy buum dŷbc i ettwa ŷrthŷ ti heb ef. Ac yna yd ellygŷbys ef y uab yn y bŷyt e hun. Te heb hitheu minheu a dynghaf dynghet yŷ mab hŷnn. na chaffo arueu byth yny gŷifgŷyf i ymdanaw. Yŷof aduŷ heb ef. handid oth direidi di. Ac ef a geiff arueu. Yna y doethant hŷy parth a dinas dinllaf. Ac yno meithŷyn llaw llab gyffes yny allwys marchogaeth pob march. Ac yny oed gŷbyl o bŷyt a thŷf a meint. Ac yna adnabot a ŷnaeth gŷydyon arnaŷ y uot yn kymryt di-hirŷch o eiffeu meirch ac arueu. Ae alŷ attab a wnaeth. Tha waf heb ef ni aŷn ui a thi y neges auoŷy. a byd lawenach noc ydŷyt. a hynny a wnaŷ ynheu heb y gŷas. Ac yn ieuencitit y dyd dŷannoeth kyuodi a wnaethant. a chymryt yŷ aruoŷdir y uynyd parth a bŷynn aryen. Ac yn y penn uchaf y geuyn clŷtno. ymgyweiraŷ ar ueirch a wnaethant. a dyuot parth a chaer aranrot. Ac yna amgenu eu pŷyt a ŷnaethant. a chyŷchu y poŷth yn rith deu was ieuenc. eithŷ bot yn pŷudach pŷyt gwydyon noc un y gŷas. Y poŷthaŷ heb ef dos ymyŷn a dywet uot yma beird o uoŷgannŷc.

Y poithaŵ a aeth. Graeffaŵ duŵ ōrthunt gellŵng y myŵn ōy heb hi. Diruawr lewenyd a uu yn eu herbyn. Y neuad a gyweirŵyt y uŵyta yd aethant. Gŵedy daruot bŵyta. ymdidan a ōnaeth hi a gŵydyon. am chŵedleu a chyuarŵydyt. Ynteu wydyon kyuarŵyd da oed. Gŵedy bot yn amfer ymadaŵ a chyuedach. yftauell a gyweirŵyt udunt hŵy. ac y gyfcu yd aethant. Hir bylgeint gŵydyon a gyvodes. Ac yna y gelwis ef y hut ae allu attaŵ. Erbyn pan oed y dyd yn goleuhau yd oed geniweir ac utkyrn. a lleuein yn y wlat yn gyghan. Pann yttoed y dyd yn dyuot wynt a glyŵynt taraŵ drŵs yz yftauell. ac ar hynny aranrot yn erchi agozi. Kyuodi a ozuc y gŵas ieuanc ac agozi.* Hitheu a doeth y myŵn a mozŵyn y gyt a hi. Ba wyzda heb hi lle drŵc yd ym. Te heb ynteu ni a glyŵn utkyrn a lleuein. a beth a debygy di o hynny. Dioer heb hi ni chaŵn welet llŵ y weilgi gan bop llong ar tozr y gilyd. Ac y maent yn kyzchu y tir yn gyntaf a allont. a pha beth a wnaŵn ni heb hi. Arglwydes heb y gŵydyon. nyt oef in gyghoz onyt kaeu y gaer arnam. ae chynhal yn oreu a allom. Te heb hitheu duŵ a [da]lo yŵch. a chynhellŵch chŵitheu. ac yma y keffŵch digaŵn o arueu. Ac ar hynny yn ol yz arueu yd aeth hi. a llyma hi yn dyuot a dŵy uozŵyn gyt a hi. ac arueu deu ōz gantunt. Arglwydes heb ef gŵisc ymdan y gŵaync hwnn. a minneu ui ar mozynyon a wiŵgaf ymdanaf inheu. Qi a glyŵaf odozun y gŵy yn dyuot. Hynny a ōnaf yn llaben. a gŵiscaŵ a ōnaeth hi ymdanaŵ ef yn llaben ac yn gŵbyl. a derŵ heb ef wiŵcaŵ ymdan y gŵaync hŵnnŵ.

Deró heb hi. neur deró y minheu heb ef. Diodón an harueu weithon. nyt reit in óithunt. Och heb hitheu paham. Ilyna y Ilynghes yg kylch y ty. Ba wreic nit oes yna un Ilynghes. Och heb hitheu pa ryó dygyuor a uu o honei. Dygyuor heb ynteu y tozozri dy dynghetuen am dy uab. ac y geiffaó arueu idaó. ac neur gauas ef arueu heb y diolwch y ti. Y rofi a duó heb hitheu gó dazc óyt ti. ac ef a allei y llawer mab colli y eneit am y dygyuor a bereist ti yn y cantref hónn hedió. Ami a tynghaf dynghet yz mab heb hi na chaffo gózeic vyth óz genedyl yffyd ar y dayar honn yz aó honn. Te heb ynteu direit wreic uvoft eiryóet. ac ny dyliei neb uot yn bozth itt. a gózeic a geiff ef ual kynt. Hóynteu a doethant att vath uab mathonóy. A chóynaó yn luttaf yn y byt rac aranrot a ónaethant. A menegi ual y paryssei yz arueu idaó oll. Ie heb y math. keiffón ninneu ui a thi (oc) an hut an Ietrith hudaó gózeic idaó ynteu óz blodeu. Ynteu yna a meint góz yndaó. ac yn deledióhaf góas óz a welas * dyn eiryóet. ac yna y kymeraffant hóy blodeu y deri. a blodeu y banadyl. a blodeu yz erwein. ac óz rei hynny affóynaó yz un uozóyn deckaf a thelediwaf a welas dyn eiryóet. Ae bedydaó óz bedyd a wneynt yna. a dodí blodeuwed arnei. Óbedy y kyfcu y gyt hóy ar y wled. nyt haóð heb y góydyon y óz heb gyuoeth idaó offymdeithaó. Ie heb y math. mi arodaf idaó yz un cantref gozeu y was ieuanc y gael. Arglóyd heb ef pa gantref yó hónnó. Cantref dinodig heb ef. a hónnó a elwyz yz aó honn eiwynyd. ac arduóy. Sef Ie ar y cantref

y kyuanhedóys lys idaó. yn y lle a elwir mur y castell. a hynny yg góthdir ardudóy. ac yno y kyuanhedóys ef ac ygóledychóys. **A**phaóó a uu uodlaón idaó ac y arglóydiaeth. **A**c yna dzeigylgóeith kyꝛchu a ónaeth parth a chaer dathyl. y ymwelet a math uab mathonóy. **Y** dyd yd aeth ef parth a chaer dathyl. troi o vyón y lllys a wnaeth hi. a hi a glywei lef coꝛn. ac yn ol llf y coꝛn. llýma hyd blin yn mynet heibaó. a chón a chynnydyon yn y ol. ac yn ol y cón ar kynnydyon bagat o wyꝛ ar traet yn dyuot. **A**llyngóch waf heb hi y wybot póy y niuer racco. **Y** góas a aeth. a gouyn póy oedynt. **G**ronó pebyꝛ yó hónn. ygóꝛ yffyd arglóyd ar penllynn heb óy. **B**ynny a dywaót ygóas idi hitheu. **Y**nteu a gerdóys yn ol yꝛ hyd. ac ar auon gynwael gozdíóes yꝛ hyd ae lad. ac óth ulingaó yꝛ hyd. a llithyaó ygón ef a uu yny wafcaóó y nos arnaó. **A**phan yttoed y dyd yn atueilaó ar nos yn neffau. ef a doeth heb poꝛth y lllys. **D**ioer heb hi ni a gaón yn goganu gan yꝛ unben. oe adu y pꝛyttón y wlat arall onys góahodón. **D**ioer arglóydes heb óy iaónaf yó y wahaóó. **Y**na yd aeth kennadeu yn y erbý y wahaóó. ac yna y kymerth ef y wahaóó yn lláben. ac y doeth yꝛ lllys. ac y doeth hitheu yn y erbyn ef y reffaóu. ac y gyuarch góell idaó. arglóydes heb ef duó a dalho it dy leóenyd. **Y**ndiarchenu a mynet y eisted a ónaethant. **S**ef a ónaeth blodeued edꝛych arnaó ef. ac yꝛ aóꝛ yd edꝛychaóó nyt oed gyueir arnei hi ny bei yn lláón oegary*at ef. ac ynteu a fynnyóys arnei hitheu. ar un medól a doeth yndaó ef ac a doeth yndi hitheu. ef ny allóys ymgelu oe uot

yn y charu hi. ae uenegi idi a ōnaeth. **H**itheu a gymerth diruaŵ lewenyd yndi. ac o achawŵs y ferch ar caryat a dodaffei bop un o honunt ar ygilyd y bu eu hymdidan y nos honno. ac ny bu ohir y ymgael o honunt. nyt amgen noŵ nos honno. ar nos honno kyfscu y gyt a ōnaethant. **A**thiannoeth arouun a ōnaeth ef ymeith. **D**ioer heb hi nyt ey y ōrthyfi heno. Y nos honno y buant y gyt heuyt. ar nos honno y bu yŵ ymgynghoŵ gantunt pa furyf y keffynt uot yg kyt. **D**yt oes gynghoŵ heb ef onyt un. keiffaŵ y gantaŵ gŵybot pa ffuryf y del y angheu. a hynny yn rith amgeled am danaŵ. **T**iannoeth arouun a ōnaeth. **D**ioer heb hi ny chyghoŵaf it hediŵ uynet y ōrthyfi. **D**ioer kanys kynghoŵy ditheu. nyt af ynheu heb ef. **M**i a dywedaf hagen uot yn berigyl dyuot yŵ unben bieu y lllys adref. **J**e heb hi auoŵy mi ath ganhataf di y uynet ymdeith. **T**iannoeth arouun a ōnaeth ef. ac nys lludywys hitheu ef. **J**e heb ynteu coffa a dywedeis ōrthyt ac ymdidan yn lut ac ef. a hynny yn rith yŵmalhaŵch caryat ac ef. **A**dilyt y gantaŵ pa fford y gallei dyuot y angheu. **Y**nteu a doeth adref y nos honno. **T**reulaŵ y dyd a wnaethant dŵy ymdidan a cherd a chyuedach. **A**r nos honno y gyfscu y gyt ydaethant. ac ef a dywaŵt parabyll ar eil ōrthi. ac yn hynny parabyll nys kauas ef. **P**a derŵ ytti heb ef ac a wyt iach di. **M**edylyaŵ yd ŵyf heb hi yŵ hynn nys medyllyt ti am danaf i. **S**ef yŵ hynny heb hi goualu am dy angheu di ot elut yn gynt no miui. **J**e heb ynteu duŵ a dalo itt dy amgeled. **O**nym llad i duŵ hagen nyt haŵd vy llad i

heb ef. a wney ditheu yz duó. ac yrof inheu. menegi y mi pa furyf y galler dylad ditheu. kanys gwell yó uyg cof i óath ymoglyt noz teu di. Dywedaf yn llaben heb ef. nyt haóð y lladi heb o ergyt. a reit oed uot vlóydyn yn góneuthur y par ym byzyit i ac ef.* a heb wneuthur dim o honaó namyn pan vydit aryz aberth duó ful. ae diogel hynny heb hi. Diogel dioer heb ef. Dy ellir uy lladi y myón ty heb ef. ny ellir allan. ny ellir uy llad ar uarch. ny ellir ar uyn troet. Je heb hitheu pa deló y gellit dylad ditheu. mi ae dywedaf ytti heb ynteu. Óneuthur enneint im ar lan auon. a góneuthur cromglóyt uch penn y geróyn. ae thoi yn da ac yn didos óedy hynny. a dóyn bóch heb ef ae dodí ger llab y geróyn. a dodí ohonaf inheu y neill troet ar geuyn y bóch. ar llall ar ymyl y gerwyn. póy bynnac a medzei i uelly ef a wnaei uy ageu. Je heb hitheu diolchaf y duó hynny. ef a ellir rac hynny dianc yn haóð. Dyt kynt noc y kauas hi yz ymadzaóð. y hanuones hitheu att gronó pebyz. Óionó a laurywys góeith y góaeó. ar undyd ym penn y vlóydyn y bu baraót. ar dyd hónnó y peris ef idi hi góybot hynny. arglóyd hi yd óyf yn medylyaó pa deló y gallei uot yn wir a dywedeist dz gynt óathyfi. ac a dangoffy di y mi pa ffuryf y fauut ti ar ymyl y geróyn ar bóch o pharaf inheu yz enneint. Dangoffaf heb ynteu. Hitheu a anuones att ronó. ac a erchis idaó uot y ghyfcaót y býnn a elwir weithon býnn kyurgyz yg glan auon kynuael oed hynny. Hitheu a beris kynnullaó a gauas o auar yn y cantref. ae dóyn yz parth dzaó yz auon gyuaróyneb a býnn kyurgyz.

a thannoeth hi a dywaot. arglōyd heb hi mi a bereis
 kyweiryab y glōyt ar enneint y maent yn baraot. **I**e
 heb ynteu aon y hedzych yn llaben. Wynt a doethant
 dannoeth y edzych yz enneint. **T**i a ey yz enneint
 arglōyd heb hi. Af yn llaben heb ef. **A**f a aeth yz
 enneint ac ymeneinaab a ōnaeth. Arglōyd heb hi llyma
 yz anniueileit a dybedeifst di uot bōch arnunt. **I**e heb
 ynteu par dala un o honunt. a phar y dōyn yma. ef
 a ducpōyt y bōch. **Y**na y kyuodes ynteu oz enneint.
 a gōifcaab y laōdyz ymdanaab. a doddi y neill troet idaab
 ar ymyl y gerōyn. ar llall ar geuyn y bōch. **Y**nteu
 ronō a gyuotes y uynyd oz bryn a elwir bāynn kyuer-
 gyz.* ac ar ben y neill glin y kyuodes. ac ar gōenōyn
 waeab y uōzō ae uedzu yn y yftlys. yny neitta y paladyz
 o honaab. a thigyaab y penn yndaab. ac yna bōzō eh-
 uan o honaab ynteu yn rith eryz. a doddi garymleis an-
 hegar. ac ny chahat y welet ef o hynny allan. **Y**n
 gyn gyflymet ac ydaeth ef ymeith. y kyachaffant
 ōynteu y llys. ar nos honno kyfscu y gyt. **A** thian-
 noeth kyuodi a ozuc gronō a gozefgō ardudōy. **G**edy
 gozefgyn y wlat y gōledychu a wnaeth yny oed yn y
 eidaab ef ardudōy a phenllyn. **Y**na y chōedyl a aeth at
 math uab mathonōy. **T**zymuryt a goueileint a gy-
 merth math yndaab. a mōy wydyon noc ynteu o laber.
Arglōyd heb ygōydyon ny ozffowyffaf uyth yny
 gaffōyf chwedleu y ōzth uy nei. **I**e heb y math.
 duab a uo nerth itt. **A**c yna kychōynnu a ōnaeth ef
 a dechzeu rodyab raedaab. a rodyab gōyned a ōnaeth
 a phōyys yny theruyn. **G**edy daruot idaab rodyab
 uelly. ef a doeth hyt yn aruon. ac a doeth y ty uab

eillt ym maenaŷ bennard. Difgynnu yny ty a ŷnaeth a thzgyaŷ yno y nos honno. ŷŷ y ty ae dylŷyth a doeth y myŷn. Ac yn diwethaf y doeth ymeichat. ŷŷ y ty a dywaŷt ŷŷth ymeichat. Iŷa was heb ef a doeth dy hŷch di heno y myŷn. Doeth heb ynteu. yz aŷ honn y doeth att y moŷh. Pa ryŷ gerdet heb y gŷydyon yffyd ar yz hŷch honno. Pan agozer y creu beunydyd yd a allan. ny cheir craff arnei. Ac ny wybydir pa ffozd yd a. mŷy no chynn elei yn y dayar. A wney di heb y gŷydyon y rofi nat agozych y creu. yny vŷyfi yn y neill parth yz creu y gyt a thi. gŷnaf yn Ilaŷen heb ef. Y gyfgy yd aethant y nos honno. A phan welas y meichat Iliŷ ydyd. ef a deffroes wydyon. A chyuoŷdi a ŷnaeth gŷydyon a gŷifgaŷ ymdanaŷ. a dyuot ygyt ar meichat. a feuyll ŷŷth y creu. Y meichat a agozes y creu. y gyt ac y hegyz Ilyma hitheu yn bŷŷŷ neit allan. A cherdet yn bzaŷŷ a ŷnaeth. A gydyon ae kanlynŷys. A chymryt gŷŷthŷyneb auon a ŷnaeth. A chyŷchu nant a ŷnaeth a elŷir weithon nant y Iŷeŷ. Ac yno gŷaŷtattau a ŷnaeth a phozi. Ynteu wydyon a doeth y dan * y pŷenn. Ac a edzychaŷd pa beth yd oed yz hŷch yn y bozi. Ac ef a welei yz hŷch yn pozi kic pŷdyz a chynron. Sef a wnaeth ynteu edzych ym blaen y pŷenn. a phan edzych ef a ŷelei eryz ym blaen y pŷenn. A phan ymyfgytŷei yz eryz. y fytthei y pŷyuet ar kic pŷdyz o honaŷ. Ar hŷch yn yffu y rei hynny. Sef a ŷnaeth ynteu medyllyaŷ mae Iŷeŷ oed yz eryz. a chanu eglyn. Dar a dyf y rŷng deu lenn. gozduwrych awyz a glen. ony dywetafi eu oulodeu. Iŷeŷ pan yŷ hynn. Sef

a ōnaeth ynteu yz eryz. ymellōng yny uyd yg ky-
mherued y p̄enn. **S**ef a wnaeth ynteu wydyon canu
eglyn arall. **D**ar a dyf yn arduaes. nys gōlych glaō.
nys mō y taōd. naō ugein angerd a bozthes. yn y blaen
lleō llao gyffes. **A**c yna ymellōng idaō ynteu yny
uyd yn y geing issaf oz p̄enn. **C**anu eglyn idaō ynteu
yna. **D**ar a dyf dan anwaeret. mirein medur ym
ywet. ony dywedaf i ef. dydaō lleō ym harffet. **A**c
y dygōydaōd ynteu ar lin gōydyon. **A**c yna y trebis
gōydyon a hutlath ynteu yny uyd yn y rith e hunan.
Dy welsei neb ar ōz tremynt truanach hagen noc
a oed arnaō ef. nyt oed dim onyt croen ac ascōzn.
Yna kyzchu kaer dathyl a wnaeth ef. **A**c yno y duc-
pōyt agahat o uedic da yg gōyned ōzthaō. **R**yn kyuyll
yz ulōydyn yd oed ef yn hollīach. **A**rglōyd heb ef ōzth
uath uab mathonōy. madōf oed y mi kaffel iaōn gan
y gōz y keueis ouut gantaō. **D**ioer heb y math ny
eill ef ymgynnal ath iaōn di gantaō. **T**e heb ynteu
gozeu yō gennyf i bo kyntaf y kaffōyf iaōn. **Y**na
dygyuozyaō gōyned a ōnaethant. a chyzchu ardudōy.
Gōydyon a gerdōys yn y blaen. a chyzchu mur castell
a ozuc. **S**ef a ōnaeth blodeued clybot eu bot yn
dyuot. kymryt y mozynyon y gyt a hi. a chyzchu y
mynyd. a thōy auon gynuael. kyzchu ll̄ys a oed ar
y mynyd. **A**c ny wydynt gerdet rac ovyn. namyn ac
eu hōyneb d̄iae keuyn **A**c yna ny wybzant yny syzth-
assant yny ll̄ynn. ac y bodyssant oll eithyz hi e hunan.
Ac yna y gozdiwedaōd gwydyon hitheu. ac y dywaōt
ōzthi. **D**y ladaf i di. mi a ōnaf* yffyd waeth itt. **S**ef
yō hynny dyellōng yn rith ederyn. **A**c o achaoz y

keilyd a wnaethoft di y leó lláó gyffes. na beidych ditheu dangos dy wyneb lió dyd vyth. a hynny rac ouyn yz holl adar. a bot yn anyan udunt dy uaeu. ath amherchi y lle yth gaffont. ac na chollych dy enó. namyn dy aló vyth blodeuwed. Sef yó blodeuwed tylluan oí leith yz aóí honn. ac o acháós hynny y mae digaffaóe yz adar yz tylluan. ac ef a elwir ettwa y tylluan yn vlodeuwed. Ynteu gronó pebyz agyachóys pennllynn. ac o dyno ymgennattau a wnaeth. Sef kennadózi a anuones. gouyn a wnaeth y leó lláó gyffes. a vynnei ae tir ae dayar ae eur ae aryant am y farhaet. Dachymeraf y duó y dygaf uyg kyffes heb ef. a llyma y peth lleiaf a gymeraf y gantaó. Mynet yz lle yz oedón i o honaó ef pan ym byzyaóó ar par. a minheu y lle yz oed ynteu. a gadel y minheu y vóó ef a phar. a hynny yn lleihaf peth a gymeraf y gantaó. Hynny a uenegit y ronó pebyz. Te heb ynteu. dir yó y mi góneuthur hynny. Vyg gwyda kywir am teulu am bódoyz maeth. a oes o honaóch chóí a gymero yz ergit dáo ffofi. Dac oes dioer heb óynteu. ac o acháós gomed o honunt óy. diodef un ergit dáo eu harglóyd. y gelwir óynteu yz hynny hyt hedió. trydyd aniweir deulu. Te heb ef mi ae kymeraf. Ac yna y doethant eil deu hyt ar lann auon gynuael. Ac yna y feuíf gronó yn y lle yd oed lleó lláó gyffes pan y byzyaóó ef. a lleó yn y lle yd oed ynteu. Ac yna y dwaót gronó pebyz óíth leó. arglóyd heb ef. kanys o dáo ystryó gózeic y góneuthum i ytti a wneuthum. Minneu a archaf y ti yz duó. llech a welaf ar lan yz auon. gadel im dodí honno

y ryngof ar dyznaot. Dioer heb y lleo nyth ommedaf o hynny. Te heb ef duo a dalo itt. Ac yna y kymerth grono y llech. ac y dodes y ryngtao ar ergit. Ac yna y byzaod lleo ef ar par. ac y gwant y llech trdydi. Ac ynteu dzydao yny dyr ygeuyn. Ac yna y llas grono pebyz. Ac yno ymae y llech ar lann auon gynuael yn ardudoy ar toll trdydi. Ac oach*ao hynny ettwa y gelwir hi llech grono. Ynteu lleo lla gyffes eilweith a orefgynnos y wlat. ac ae gledychos yn llwydyannus. a herwyd ydyweit y kyuarwydyt ef auu argloyd wedy hynny ar wyned. Ac velly yteruyna y geing honno mabinogi. . . .

Maxen's Dream.

Hyma breidóyt maxen wledic.

Maxen wledic oed amherabdyz yn ruuein. a theccaf góꝛ oed a doethaf. a gozeu awedei yn amherabdyz oꝛ a vu kyn noc ef. a dadleu brenhined a oed arnaó diwarnab. ac ef a dywaó y annwyleit. miui heb ef a vynnaf avoꝛy vynet y hela. Gꝛannoeth y boꝛe ef a gychwynnawd ae nifer [698] ac a doeth y dyffrynn auon a dygóyd y ruuein. Hel-a y dyffrynn a wnaeth hyt pan vu hanner dyd. Yd oed gyt ac ef hagen deudec brenhin ar hugeint o vrenhined coꝛonaó yna yn wyꝛ idaó. Dyt yꝛ digrifóch hela yd helei yꝛ amherabdyz yn gyhyt a hynny. namyn y wneuth^{ur} yn gyuurd góꝛ ac y bei arglóyd ar y faól vrenhined hynny. ar heul a oed yn vchel ar yꝛ awyꝛ uch eu penn. ar góꝛes yn vaó. a chyfcu a doeth arnaó. Sef a wnaeth y weiffon. feuyll kaſtellu eutaryaneu yn y gylch ar peleidyꝛ góꝛaewar yn y gylch rac yꝛ heul. Taryan eur gróydyꝛ a dodafant dan y penn. Ac uelly y kyfcóys maxen. ac yna y gólei vꝛeidóyt. Sef breidóyt awelei. v uot yn kerdet dyffrynn yꝛ avon hyt y blaen. ac y vynyd

uchaf oꝛ byt y deuei. **I**f a tebygei vot y mynyd yn gyfuch ar awyꝛ. **A**phan deuei dꝛos y mynyd. ef a welei y uot yn kerdet góladoed teccaf a góastattaf a welsei dyn eiryoet oꝛ parth arall yꝛ mynyd. **A**phꝛif auonyd maóꝛ a welei oꝛ mynyd yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yꝛ moꝛ rytyeu ar yꝛ auonyd y kerdei. **P**yhyt bynnac y kerdei velly. ef a doeth y aber pꝛif auon vóyhaf oꝛ a welsei neb. **A**phꝛif dinas a welei yn aber yꝛ auon. **A**phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amyl amlwaóꝛ a welei ar y gaer. **A**llynghes a welei yn aber yꝛ auon. **A**móyhaf llynghes oed honno oꝛ a welsei neb eiryoet. **A**llong a welei ym plith y llynghes. **A**móy o laóer a thegach oed honno noꝛ rei ereill oll. **A**welei ef vch y moꝛ oꝛ llong. y neill ystyllen a welei ef yn eureit ar llall yn aryanneit. **P**ont a welei o ascóꝛn moꝛuil oꝛ llong hyt y tir. **A**c ar hyt y bont y tebygei y vot yn dyuot yꝛ llong. **H**óyl a dyꝛcheuit ar y llong. **A**c ar voꝛ a góeilgi y kerdit a hi. **I**f a welei y dyuot y ynys deckaf oꝛ holl vyt. **A**gúedy y kerdei ar dꝛaóꝛs yꝛ ynys oꝛ moꝛ py gilyd hyt yꝛ ymyl eithaf oꝛ ynys. kým-eu a welei a diffóys a cherric uchel eithyꝛ agaró am-dyfróys ny rywelsei eiryoet y gyfryó. **A**c odyo ef a welei yn y moꝛ gyuarwyneb ar tir amd yfróys hónnó. ynys. **A**c y rygtaó ar ynys honno y góelei ef gólat a oed kyhyt y maestir ae moꝛ. kyhyt y mynyd ae choet. **A**c oꝛ mynyd hónnó avon a welei yn kerdet ar traóꝛs y m wlat yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yn aber yꝛ auó ef a welei pꝛif gaer deckaf oꝛ a welsei dyn eiryoet. **A**phoꝛth y gaer a welei yn agoꝛet. **A**dyuot yꝛ * gaer a wnaeth. **I**f a welei neuad dec yn y gaer.

toat y neuad a tebygei y vot yn eur oll. Cant y neuad a tebygei y uot yn vein Ilywychedic gŷyꝛthuaḡ ae gilid. Doꝛeu y neuad a tebygei eu bot yn eur oll. Ieithigeu eureit a welei yn y neuad. a byꝛdeu aryant. Ar ar y Ieithic kyfarwyneb ac ef y gŷelei deu vackḡy wineuon ieueinc yn gŷare gŷydbŷyll. Glabꝛ aryant a welei yꝛ wydbŷyll. a gŷerin eur arnei. Gŷisc y mackŷeyit oed bali purdu. A ractaleu o rudeur yn kynnal eu gŷallt. a mein mawrweithaḡc Ilywychedic yndunt. Rudem a gem pob eilwerf yndunt. ac amherodꝛon mein. Gŷintaffeu o goꝛdwal newyd am eu traet. a Ilafneu o rudeur yn eu kayu. ac ymon colofyn y neuad y gŷelei gŷꝛ gŷynllwyt y myḡn cadeir o aŷcḡn eliphant. a delḡ deu eryꝛ arnei o rudeur. Breichꝛŷyfeu eur oed am y vꝛeicheu. a modꝛŷyeyu amyl am y dŷylaḡ. a goꝛdtoꝛch eur am y vynḡgyl. a ractal eur yn kynnal y wallt. ac anfaḡd erdꝛym arnaḡ. Glabꝛ o eur a gŷydbŷyll rac y vꝛonn. a Iath eur yn y laḡ. a Ilifeu dur. ac yn toꝛri gŷerin gŷydbŷyll. a moꝛḡyn a welei yn eifted rac y vꝛonn y myḡn kadeir o rudeur. mwy noc yd doed haḡd diŷgŷyl ar yꝛ heul pan vei teckaf. nyt oed haḡs diŷgŷyl arnei hi rac y thecket. Gryŷŷeu o ŷidan gŷynn a oed am y uoꝛwyn. a chaeu o rudeur rac y bꝛonn. a ŷꝛcot o pali eureit ym danei. a ractal o rudeur am y phenn. a rudem a gem yn y ractal. a mein mererit pob eilwers. ac amherodꝛon vein. A gwregis o rudeur ym danei. ac yn teckaf golḡc o dyn edrych arnei. a chyuodi a oꝛuc y uoꝛwyn oꝛ gadeir racdaḡ. A doddi a wnaeth ynteu y dŷylaḡ am vynḡgyl y uoꝛwyn. ac eifted a wnaethant eill deu

yn y gadeir eur. **A**c nyt oed gyuyghach y gadeir udunt eil deu noc yz uoabyn e hun. **A**phan yttoed ef aedylab am uynogyl y voabyn. **A**c aerud bith y grud hitheu. rac angerd y kon bith eu kynllauann. **A**c yfcoydeu y taryaneu yn ymgyhod y gyt. **A** pheleid^{yr} y gwaewar yn kyflad. a gberyat y meirch ac eu pystylat. **D**effroi a wnaeth yz amherabdyz. **A**phan deffroes. **H**oedel nac einyoes * na bywyt nyt oed idab am y voabyn ry welsei trwy y hun. **K**ygón vn ascón ynda. na mynnwes vn ewin yghwaethach lle a vei vóy no hónnó nyt oed ny bei gyflabn o garyat y uoabyn. **A**c yna y dywaot y teulu bithab. **A**rglwyd heb bynt. neut yttiós dros amfer itt kymryt dy vóyt. **A**c yna yd esgynnóys yz amherab^{yr} ar y balffrey yn ddistaf gó a welsei dyn eiryoet. **A**c y kerdwys y ryingtab aruuein. **A**c uelly y bu yz wythnos ar y hyt. **P**an elhei y teulu y yvet y góin ar med o z eurlestri. nyt aey ef y gyt a neb o nadunt by. **P**an elhynt hóy y warandaó kerd-eu a didanóch. nyt aey ef y gyt ac bynt. **A**c ny cheffit dim gantaó. namyn kyfco yn gyfynychet ac ykyfgei. y wreic vóyhaf a garei a welei trwy y hun. pxyt na chyfgei ynteu ny handei dim am danei. kany wydyat o z byt pale yd oed. **A**c y dywaot góaf ystafell bithab diwarnab. **A**c yz y vot ynwas ystauell. brenhin romani oed. **A**rglwyd heb ef y mae dy wyz oll yth gablu. **P**aham y cablant by vyui heb yz amherab^{yr}. **O** achab na chaffant gennyt na neges nac ateb o z a geiff góyz gan eu harglwyd. **A** llyna yz achab ar cabyl yffyd arnat. **H**a was heb yz amherab^{yr}. dóc ditheu doethon ruvein ym kylch i. **A** mi a dywedaf paham yd byf

trift i. Ac yna y ducpóyt doethon ruvein yg kylch yz amheraódyr. Ac y dywawót ynteu. doethon ruuein heb ef. Bæudóyt a weleis i ac yny væudóyt y góelón moazyn. Hoedyl na bywyt nac einoes nyt oes im am y voróyn. Arglóyd heb óynteu. kanys arnam ni y berneift ti dy gyghoz. ni ath gyghozón di. A Hyna an kyghoz ni ytti. eilóng kennadeu teir blyned y ter rann y byt. y geiffaó dy væudóyt. A chany ódoft pa dyd pa nos ydel chwedleu da attatt hynny oobeith ath geidó. Yna y kerdóys y kennadeu hyt ym penn y vlwydyn y gróytraó y byt ac y geiffaó chóedleu y ózth y væudóyt. Pan doethan dzacheuyn ym penn y vlóydyn. ny wydynt vn geir móy noz dyd y kychwynnyffant. A thziſtau a ozuc yz amheraódyz yna o tebygu * na chaffeí byth chwedleu am y wreic vóyaf a garei. Ac yna y dywawaót bzenhin romani ózth yz amheraódyz. Arglóyd heb ef kychwyn y hela y ffozd y góelut dy uot yn mynet ae parth ar dwyzein ae parth ar gozllewin. Ac yna y kychwynnóys yz amheraódyz y hela. Ac ydoeth hyt yg glann yz auon. Hyma heb ef ydoedón i pann weleis y væudóyt. Ac yghyueir blaen yz auon ytu ar gozllewin y kerdón. Ac yna y kerdaffant trywyz ar dec yn gennadeu yz amheraódyz. Ac oe blaen y góelfant mynyd maó a debygynt y uot ózth yz awyz. Sef anfaódoed ar y kennadeu yn eu kerdetyat. vn Hawes a oed ar gapan pob un o nadunt oz tu racdaó yn arwyd eu bot yn gennadeu pa ryueltir bynnac y kerdynt yndaó na wnelit dzóc udunt. Ac ualydoethant dzos y mynyd hónnó. wynt a welynt góladoed maó gwafstat.

a phrif ouonyd dŷydunt yn kerdet. Ilyma heb ŷynt y tir a welas an harglŷyd ni. Yŷ moŷ rydyeu ar yŷ auonyd y kerdaffant. yny doethant y prif auon a wel-ynt yn kyŷchu y moŷ. a phrif dinas yn aber yŷ auon. A phrif gaer yn y dinas. A phrif dyŷoed amliwabŷ ar y gaer. Ilyghes vŷyhaf oŷ byt a welynt yn aber yŷ auon. A Illog oed vŷy noc vn oŷ rei ereill. Ilyman ettwa heb yŷ ŷynt y brŷudŷyt a welas an harglŷyd ni. Ac yn y Illog uaŷ honno y kerdaffant ar y moŷ. ac y doethant y ynys p^rdein. ar ynys a gerdaffant yny doethant y eryri. Ilyman ettwa heb yŷ ŷynt y tir amdyfrwys a welas an harglŷyd ni. wynt a doethant radunt yny welynt mon gyuarwyneb ac wynt. ac yny welynt heuyt aruon. Ilyma heb ŷynt y tir a welas an harglŷyd ni trŷy y hun. ac aber sein a welynt ar gaer yn aber yŷ auon. Poŷth y gaer a welynt yn agoŷet. Yŷ gaer y doethant. neuad a welfant y myŷn y gaer. Ilyman heb ŷynt y neuad a welfam ni trŷy y hun. wynt a doethant yŷ neuad. ac wynt a welfant y deu vackŷy yn gware yŷ wydbŷyll. ar y lleithic eur. Ac a welfant y gŷŷ gŷynllŷyt y mon y golofyn. yn y gadeir aŷŷŷ yn toŷri gŷerin yŷ ŷydbŷyll. ac a welfant y uoŷŷyn yn eiŷted y myŷn * cadeir o rud eur. a goŷtŷng ar tal eu glinyeu a wnaethant y kennadeu. Amherodŷes ruuein hanpych gŷell. Iŷa wyŷda heb y uoŷŷyn anfaŷd gŷyŷ dylyedaŷc a welaŷ arnaŷch. ac arwyd kenadeu. Pywattwar a wneŷchchŷi am danafi. Iŷa wnaŷn arglŷydes vn gŷattwar am danat. Iŷamyn amheraŷd^r ruuein ath welas trŷy y hun. Iŷoedel nac einyoes nyt oes idaŷ am danat. Dewis arglŷydes

a geffy y gennym ni. Aedyuot gyt ani yth wneuthur ynamherodzes yn ruuein. Aedyuot yz amheraódyz yma yth gymryt yn wreic idaó. **H**a wyzda heb y uoazyn amheu yz hynn a dywedóch chí nyf gónafi. **D**ae gredu heuyt yn oazmod. **D**amyn os miui a gar yz amheraódyz. deuhet hyt yman ym ol. Ac y róng dyd a nos ykerdassant y kenadeu diacheuyn. Ac ual y diffykyei eu meirch y pazynt ereill o newyd. **A**c ual y doethant hyt yn ruuein. kyuarch góell yz amheraódyz a ónaethant. ac erchi eu koeluein. a hynny a gaóssant ual y notteynt. **D**i a vydón gyuaróyd itt arglóyd heb óynt ar voz ac ar tir hyt y lle y mae y wreic vóyhaf a gery. a ni a wdam y henó ae chyftlón ae boned. Ac yn diannot ykerdóys yz amheraódyz yn y luyd. Ar góyz hynny yn gyuarwyd udunt. **P**arth ac ynys p^odein y doethant daz voz a góeilgi. **A**c y gozefgynnóys yz ynys ar veli mab manogan ae ueibon. Ac ygyzróys ar uoz wynt. Ac y deuth racdaó hyt yn aruon. ac yd adnabu yz amheraódyz y wlat mal y góelas. Ac ual y góelas kaer aber sein. weldy racco heb ef y gaer y góeleis i y wreic vóyhaf a garaf yndi. ac y doeth racdaó yz gaer. ac yz neuad. **A**c y góelas yno kyan uab eudaf. ac adeon uab eudaf yn góare yz wydbóyll. ac awelas eudaf uab karadaóc. yn eisted y myón kadeir o ascózn yn tozri góerin yr óydbóyll. **Y**uoazwyn awelas tróy y hun ef aegwelei yn eisted y myón kadeir o eur. Amherodzes ruuein heb ef hanpych góell. **A**mynet dóylaó mynógyl idi a wnaeth yz amheraódyz. Ar nos honno y kysgóys genthi. **A** thazannoeth y boze yd erchis y uoazyn y

hagŵedi am y chaffel yn uoŵwyn. Ac yntev a erchis idi nodi y hagwedi. A hitheu a nodes* ynys prydein yŵ that. o voŵ rud hyt ym moŵ Iwerdon. ar teir rac ynys ydala dan amherodŵes ruuein. A gŵneuthur teir prif gaer idi hitheu yny lle y dewiffei yn ynys prydein. Ac yna y dewiffaŵd gŵneuthur y gaer uchaf yn aruon idi. Ac y ducpryt egŵeryt ruuein yno. hyt pann uei iachuffach yŵ amheraŵdyŵ y gyfcu. Ac yeifted ac y ymdeith. O dyna y gŵnaethpryt y dŵy gaer ereill idi. Dyt amgen kaer llion achaer vyŵdin. A diwarnaŵt yd aeth yŵ amheraŵdyŵ y hela y gaer vyŵdin. Ac yd aeth hyt ym penn y vŵevi vaŵ. A thynnv pebyll awnaeth yŵ amhaŵdyŵ yno. A chadeir vaxen y gelwir y pebyllua honno yŵ hyt hediŵ. O achaŵs ynteu gŵneuthur y gaer o vyŵd o wyŵ y gelwit kaer vyŵdin. O dyna y medylwys elen gŵneuthur prif ffyŵd o bob kaer hyt y gilyd ar traŵs ynys prydein. ac y gŵnaethpwyt y ffyŵd. Ac o achaŵs hynny ygŵnaethpryt y gelwir ŵynt ffyŵd elen luydaŵc ŵath y hanuot hi o ynys prydein. Ac na wnaei wyŵ ynys prydein y lluydeu maŵ hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyned ybu yŵ amheraŵdyŵ yn yŵ ynys honn. Sef oed deuaŵt gŵyŵ ruuein yn yŵ amfer hŵnnŵ. Pa amheraŵdyŵ bynnac a drickyei ygŵladoed ereill yn kynnydu feith mlyn^{ed}. trickyei ar y oŵefcyn. Ac ny chaffeŵ dyuot y ruvein dŵacheuyn. Ac yna y gŵnaethhāt ŵynteu amheraŵdyŵ new. Ac yna y gŵnaeth hŵnnŵ lythyŵ bygŵth ar vaxen. Dyt oed hagen o lythyŵ. namyn o deuy di ac o deuy di byth y ruuein. Ac hyt yg kaer llion y doeth y llythyŵ hŵnnŵ ar uaxenn ar chŵedleu. Ac

o dyna yd anuones ynteu lythyz ar y gŵa adywedei y uot yn amheraŵdyz yn ruuein. Dyt oed yny llythyz hŵnnŵ heuyt dim. namyn ot af ynheu y ruuein ac ot af. Ac yna ykerdwys Maxen yn y luyd parth a ruuein. Ac y gozefgynnŵys ffreinc a bŵgŵyn ar holl wlatod hyt yn ffreinc ruuein. Ac ydeifstedaŵd ŵth gaer ruuein. Blŵydyn y bu yz amheraŵdyz ŵth y gaer. nyt oed nes idaŵ y chael noz dyd kyntaf. Ac yny ol ynteu y doeth bŵdyz y elen luydaŵc o ynys bzydein allu bychan gantunt. a gŵell ymladwyz oed yn y llu by*chan hŵnnŵ. noc eu deu kymeint o wyz ruuein. Ac y dywespŵyt yz amheraŵdyz o welet y llu yn difgynnv yn ymyl y lu ynteu ac yn pebyllyaŵ. Ac ny welfei dyn eiryoet llu degach na chyweirach nac arŵydon hardach noc oed hŵnnŵ yn y ueint. Ac y doeth elen y etrych y llu. Ac yd adnabu arŵydon y bŵdyz. Ac yna y doeth kynan uab eudaf ac adeon uab eudaf yymwelet ar amheraŵdyz. Ac y bu lawen yz amheraŵdyz ŵthunt. Ac ydaeth dŵylaŵ mynŵgyl udunt. Ac yna yd edrychaffant ŵy ar wyz ruuein yn ymlad ar gaer. Ac ydywaŵt kynan ŵth yvzaŵt. Dyni a geiffŵn ymlad ar gaer yn gallach no hynn. Ac yna y meffuraffant ŵynteu hyt nos uchet y gaer. Ac yd ellygaffant eu feiri yz koet. Ac y gŵnaethpŵyt yfcaŵl y pob petwar gŵyr o nadunt. Agŵedy bot hynny yn baraŵt gantunt. Peunydyd pob hanner dyd y kymerei y deu amheraŵdyz eu bŵyt. Ac y peidynt ac ymlad o bop parth yny darffei y baŵp vŵytta. Ar bozedyd y kymmerth gŵyz ynys eu bŵyt. Ac yvet a wnaethant yny yttoedynt vŵyŵkeit. A phan yttoedynt y deu am-

heraðdyr ar eu být y doeth y býtanyeit 6rth y gaer a dodí eu hyfgolyon 6rthi. Ac yn diannot yd aethant dros y gaer y myón. Dy chauas yr amheraðdyr newyd aruot y wifgá y arueu ymdanaó. nny doethant am y penn ae lad. a llawer y gyt ac ef. a theirnos athi-dieu y buant yn góastattau y góyr a oedynt nny gaer ac yn gozefgyn y kastell. Ar ranneu ereill o nadunt yn cadó y gaer rac dyuot neb o lu maxen idi. nny darffeí udunt h6y góastatau paó6 6rth eu kyghoz. Ac yna y dywaót maxen 6rth elen luydaó. Ryued maóy yó gennyfi arglóydes heb ef nat y mi y gozefgynnei dy vrodyr di y gaer honn. Arglóyd amheraðdyr heb hitheu. góeiffon doethaf oz byt yó vym brodyr i. Ados ditheu racco yerchi y gaer. ac os 6ynneu ae med hi. ti ae keffy yn llawen. Ac yna ydoeth yr amheraðdyr ac elen yerchi y gaer. Ac y dywedaffant 6ynneu 6rth yr amheraðdyr. nat oed weithzet y neb y gaffel y gaer. nac yó rodi idaó ynneu. na* myn y wyr ynys rrydein. ac yna ydagozet pyrth kaer ruuein. ac yd eistedwys yr amheraðdyr nny gadeir. Ac y góedwys idaó paó6 owyr ruuein. Ac yna ydywaót yr amheraðdyr 6rth gynan ac adeon. Hawyda heb ef c6byl ageueis i om amherodiaeth. ar llú h6nn mi ae rodaf y ch6ytheu y ozefgyn y gyueir y mynnoch ar y byt. ac yna y kerdaffant 6ynneu ac y gozefgynnaffant góledyd a cheftyll a dinassoed. ac y lladaffant eugóyr oll. ac y gadaffant y góraged yn vyó. Ac uelly y buant nny yttoed y góeiffon ieueinc adathoed ygyt ac 6ynt yn wyr llwydon. rac hyt y buaffynt nny gozefgyn h6nnó. Ac yna y dywaót kynan 6rth adeon y vzaót. Beth

a v̄ny di heb ef ae trigyaḡ yny wlat honn. Æe mynet
 yz wlat yd hanḡyt o honei. Sef y kauas yny gyghoz
 mynet y wlat a llawer ygyt ac ef. Ac yno y trigywys
 kynanar rann arall gyt ac ef y p̄reffylaḡ. Ac y
 kaḡffant yn eu kyghoz llad tauodeu y gḡaged. rac
 llygru euhieith. Ac o achas tewi oz gḡaged ac eu
 hieith. y gelḡit gwyz llydaḡ bytaen. Ac o dyna ydoeth
 yn vyny ch o ynys p̄ydein ac ettwa y daḡ yz ieith
 honno. Ar chwedyl hḡonn a elwir. B̄eudḡyt maxen
 wledic amheraḡd^{yr} ruuein. Ac yman y mae teruyn
 arnaḡ. . .

Lludd and Lleuelys.

Hyman gyfranc llud a lleuelis.

Yz beli maſz uab manogan y bu tri meib. llud. a chaffwallaſn. a nynnyaſ. a herſyd y kyuarwydyt pedweryd mab idaſ uu lleuelys. Agſedy marſ beli a dygſydaſ teyznas ynys prydein ynllaſ llud. y uab yz hynaf. ae llywyaſ o lud hi yn llſydyann^{us}. ef a atnewydwys muroed llundein. o anriuedic tyroed ae damgylchynſys. Agſedy hynny a oꝛchymynnſys yz kiwtawtwyz adeilat tei yndi megys na bei yn y teyznaſſoed. tei kyfurd ac a uei yndi. Ac y gyt a hynny ymladwz da oed. a hael ac ehal-aeth y rodei vſyt a diaſt y baſb or ae keiſſei. a chyt bei lawer ogeyzd a dinaſſoed idaſ honn a garei ef yn vſy noz vn. ac yn honno y p^{reſſ}ſylei y rann vſyhaf oꝛ vlſydyn. ac ſiſth hynny ygelwit hi kaer lud. ac oꝛdiwed kaer lundein. Agſedy dyuot eſtraſn genedyl idi. ygelwit hi lundein. neu ynteu lſndyzs. * Mſyhaf oe vſodyz y karei lud y lleuelys. kanyſ gſz pꝛud adoeth oed. Agſedy clybot ryuarſ bꝛen-hin heb adaſ etiued idaſ namyn vn uerch. ac adaſ y kyuoeth ynllaſ honno. ef a doeth att lud y vſaſt

y erchi kyghoz a nerth idaó. Ac nyt ynvóyhaf yz lles idaó ef. namyn yz keiffaó achwanegu enryded ac vadas atheilyngdaót y eukenedyl ogallei vynet y teyznas ffreinc y erchi y uoáwyn honno yn wreic idaó. Ac yn y lle y vabót a gytfynnyaóđ ac ef. ac auu da gantaó y gyghoz ar hynny. Ac yn y lle paratoi llongeu ac eu llanó o varchogyon arvaó. a chychwyn parth a ffreinc. Ac yn y lle góedy eu difgynnu. Anuon kenadeu a oáugant y uenegi y wyda freinc ysty y neges y dothoed oe cheiffaó. Ac o gyt gyghoz góyda freinc ae thywyffogyon y rodet y uoáwyn yleuerys a chozon y deyznas y gyt a hi. Ac góedy hynny ef a lywyaóđ y gyuoeth yn púđ ac yn doeth. ac yn detwyd hyt tra barhaaóđ y oes. Ac góedy llithraó talym o amfer. teir gozmes a dygóydwys yn ynys pýdein. ar ny welfei neb oá ynnyffed gynt eukyfyó. Kyntaf o nadunt oed ryó genedyl a doeth a elwit y coáanneit. a chymeint oed eu góybot ac nat oed ymadaóđ dāos wyneb yz ynys yz iffet y dywettit oá kyuarffei y góynt ac ef nys góypynt. ac ózth hynny ny ellit dāó udunt. Yz eil oámes oed. diaspat adodit pob nos kalan mei. vch bob aelóyt yn ynys p^rdein. a hōno a aei tróy gallonneu y dynyon. ac ae hofno ockaei yn gymeint ac y collei y góy eu llíó ac eu nerth. ar góaged eu beichogyeu. ar meibon ar merchet a gollynt eu fynchóyzeu. ar holl anieileit ar góyd ar dayar. ar dyfred a edewit yn diffróyth. Ózyded oámes oed yz meint uei y darmerth ar arlóy. a barattoit yn llyffoed y bāenhin. kyt bei arlóy vlóydyn o vóyt adiaót. ny cheffit vyth dim o honaó. namyn

atreulit yz vn nos gyntaf. Ar ddy oimes ereill nyt oed neb awyppei pa yftryz oed ud|dunt. **A**c beth hynny mdy gobeith oed kaffel goret oz gyntaf. noc oed oz eil neu oz dyded. **A**c beth hynny **I**ud vzenhin a gymerth pryder maoz a goual yndao. kany wydyat pa ffozd y kaffei waret rac y gozmeffeu hynny. **A** galo attao a ozuc hoill wyzda y gyuoeth. **A** gouyn kyghoz udunt pabeth awnelynt yn erbyn y gozmeffoed hynny. **A**c ogyf*fred gyghoz y wyzda. **I**ud uab beli aeth att leuelis y vzaot bzenhin freinc. kanys goz maoz y gygoz adoeth oed honno y geiffao kyghoz yganta. **A**c yna parattoi llyghes a wnaethant. **A** hynny yn dirgel ac yn distao. rac gobyot oz genedyl honno yftryz y neges. nac o neb dy eithyz y bzenhin ae gyghozwyz. **A**gbedy eu bot yn baraot bynt a aethant yn eu llynghes. **I**ud ac aethole ygyt ac ef. **A** dechreu rdygao y mozoed parth a freinc. **A**gbedy dyuot y chwedleu hynny att leuelis. kany wydyat achaoz llyghes y vzaot. y doeth ynteu oz parth arall yn y erbyn ef. a llynghes ganta diruaoz y meint. **A**gbedy gbelet olud hynny. ef a edewis y hoill longeu ar y weilgi allan dy eithyz vn llong. **A**c yn yz vn honno y doeth yn erbyn y vzaot. **Y**nteu y myon vn llong arall a doeth yn erbyn y vzaot. **A**gbedy eu dyuot ygyt pob un onadunt aeth ddylao mynogyd y gilyd. **A**c o vzaodozyaol garyat pob vn a reffawaod y gilyd onadunt. **A**gbedy menegi olud y vzaot yftryz y neges. **I**leuelis adywaot y gdydyat ehun yftryz y dyuodyat yz gladoed hynny. **A**c odyne y kymeraffant kyt gyghoz y ymdidan am eu negesseu yn amgen no hynny. megys nat elei y gbynt

am eu hymadlaôd. rac gôybot oꝛ coꝛannyeit a dywettynt. **A**c yna y peris lleuelis gôneuthur coꝛn hir o euyd. a thlôy y coꝛn hônno ymdywedut. a phy ymadlaôd bynnac a dywettei yꝛ vn o nadunt ôꝛth y gilyd. trôy y coꝛn. ny dodei ar yꝛ vn o nadunt. namyn ymadlaôd go atcas gôꝛthôyneb. a gôed gôelet o leuelis hynny a bot y kythæul yn eu llesteiryao. **A**c yn teruyfscu trôy y coꝛn. yperis ynteu dodî gôin yn y coꝛn ae olchi. a thlôy rinnwed ygôin gyꝛru y kythæul oꝛ coꝛn. **A**gôedy bot eubot eu hymadlaôd yn dilesteir. y dywaôt lleuelis ôꝛth y vꝛaôt y rodei idaô ryô bꝛyuet. a gadu rei o nadunt yn vyô y hiliaô. rac ofyn dyuot eilweith o damwein y ryô oꝛmes honno. a chymryt ereill oꝛ pꝛyuet ae bꝛiwaô ym plith dôuyꝛ. ac ef a gadarnhaei bot yn da hynny y distriô kenedyl y coꝛanyeit. **D**yt amgen gôedy y delei adæf y deyꝛnas. dyuynnu yꝛ holl bobyl y gyt y genedyl ef. a chenedyl y coꝛanyeit yꝛ vn dadleu. ar uedôl gôneuthur tageued y ryg*tunt. **A**phan vei baôp o nadunt y gyt. kymryt y dôuyꝛ rinwedaôl hônno. ae vôꝛ a paôp yn gyfredin. **A**c ef a gadarnhaei y gôennôynei y dôfyꝛ hônno genedyl y coꝛannyeit. ac na ladei. ac nat eidigaei neb oe genedyl ehun. **V**ꝛ eil oꝛmes heb ef yffyd yth gyuoeth di. dæic yô honno. a dæic estraôn genedyl arall yffyd yn ymlad a hi. **A**c yn keiffaô y goꝛefgynn. ac ôꝛth hynny heb y dyt ych dæic chôi diaspat engiryao. **A**c ual hynny y gelly kaffel gôybot hynny. **G**wedy delych atref. par uessuraô yr ynys oe hyt ae llet. ac yn y lle y keffych di y pŕnt perued yn iaôn. par gladu y lle hônno. ac odyne par dodî

keróyneit oꝛ med goꝛeu a aſſer y wneuth^{ur} y myón
y clad hōnnó. a ſenn opali ar wyneb y gerwyn. ac
odyna yth perſon dy hunan. byd yn góylaó. ac yna
ti a wely y dæigeu yn ymlad yn rith aruthter aniueil-
eit. ac oꝛ diwed ydant yn rith dæigeu ynyꝛ awyꝛ.
ac yn diwethaf oſſ góedy darffo udunt o engiryáó
agirat ymlad vlináó. óynt a fyrthant yn rith deu
barchell hyt ar y ſenn. ac a fudant gantunt y ſenn.
ac ae tynnant hyt yggóaeláó y gerwyn. ac ayvant
y med yngóbyl. ac a gyſcant góedy hynny. **A**c yna
yny ſe plycca ditheu y ſenn yneu kylch óynteu. ac
yny ſe kadarnhaf a geffych yth gyfoeth y myón kift
uaen clad óynt. a chud y myón ydaear. a hyt tra
vont hóy yny ſe kadarn hōnnó. ny dáó goꝛmes y ynys
pꝛydein ole araſſ. a chaós y tryded oꝛmes yó heb ef.
Goꝛ ſeturithaó kadarn yffyd yn dóyn dy vóyt athlyn
ath darmerth. a hōnnó teó yó y hut aeleturith a beir
y baóþ kyſcu. **A**c óath hynny y mae reit y titheu
yth perffon dy hun góylaó dywledeu ath aróyleu. ac
rac goꝛuot oe gyſcu ef arnat. bit geróynet o dófyꝛ oer
geyꝛ dy laó. a phan vo kyſgu yntreiffaó arnat. dos
ymyón y gerwyn. ac yna yd ymchoeles ſud dæ-
cheuyn y wlat. ac yndiannot y dyuynnóys attaó paóþ
yn ſóyꝛ oe genedyl ef. ac oꝛ coꝛanneit. ac megys y
dyſgaóð ſeuelis idaó. bꝛiwaó y pꝛyuet a oꝛuc ymplith
ydófyꝛ. a bꝛóó hōnnó yngyffredin ar baóþ. ac yn
diannot y diffeithaóð hoſſ giwtaó y coꝛanneit uell
heb echꝛys ar neb oꝛ bꝛytanyeit. ac ympenn yſpeit
góedy hynny. ſud a beris meffuraó yꝛ ynys ar yhyt
ac ar y ſet. * ac ynrytychen y cauas y póynt

perued. ac yny lle hōnnō y peris cladu y dayar. ac yny clad hōnnō goffot kerwyn yn llabn oꝛ med goꝛeu aallwyt y wneuthur. a llenn opali ar y wyneb. Ac ef e hun ynos honno yngōlyat. ac ual yd oed uelly. ef a welas ydæigeu yn ymlad. A gōedy blināō onadunt a diffygyāō. ōynt a disgynnaffant ar warthaf y llenn. ae thynnu gantunt hyt yggōaelaōt ygerōyn. a gōedy daruot uel dunt yuet ymed. kyfcu a oꝛugant. ac yneu kōfc llud ablygōys y llenn yneu kylch. ac yny lle diogelaf agauas yn eryri y myōn kift vaen ae kudywys. Sef ffuruf y gelwit y lle hōnnō gōedy hynny. dinas emreis. a chyn no hynny dinas ffaraon dande. ōrydyd crynweiffat uu hōnnō a toꝛes y gallon anniuiged. ac uelly y peidywys ydymheftlus diaspat a oed yny kyuoeth. A gōedy daruot hynny. llud vꝛenhin a beris ar lōy gōled diruaōꝛ y meint. a gōedy ybot yn baraōt goffot kerwyn yn llabn o dōfyꝛ oer geyꝛ ylab. Ac ef ehun yny pꝛiaōt perfon ae gōylwys. ac ual y byd uelly yn wiscedic o arueu. val am y tryded wylua oꝛ nos. nachaf y clyō llawer o didaneu odidaōc. ac amryuaelyon gerdeu. a hun yny gymell ynteu y gyfcu. Ac ar hynny sef a oꝛuc ynteu rac llesteiryāō ar ydarpar ae oꝛthymu oe hun. mynet yn vyny ch yny dōfyꝛ. ac yny diwed nachaf gōꝛ diruaōꝛ y veint yn wiscedic o arueu trymyon kadarn yn dyuot y myōn achawell gantaō. ac megys ygnottayffei yndodi yꝛ hōll darmerth ar ar lōy o vōyt allyn yny cawell. ac yn kychwynv ac ef ymeith. ac nyt oed dim ryuedach gan lud noc eigaō yn y kawell hōnnō peth kymeint a hynny. ac ar hynny llud

vzenhin agychwynnōys yny ol. ac adywaōt ōrthaō val hyñ. arho arho heb ef. kyt rywnelych di farhaedeu llawer a cholledu kynno hynn. nys gōney bellach. ony barn dy vilwryaeth dy uot yn dzech ac yn dewrach no mi. ac yn diannot ynteu aoffodes y kawell ar y llawr. ac ae arhoes ef attaō. ac angerdaōl ymlad avu y rygtunt. yny oed y tanllachar yn ehedec o arueu. ac o ar diwed ymauel a o ruc llud ac ef. ar dyghetuen awelas damwheinaō y uudugolyaeth y lud. gan vōrō y armes yryngtaō ar * daear. Agōedy gozuot arnaō o rym ac angerd. erchi naōd a o ruc idaō. Pa wed heb y bzenhin ygallōn i rodi naōd ytti wedy y gyniuer collet afarhaet rywnaethoft titheu ymi. Dy holl gollodeu eiryoet heb yz ynteu o ar awneuthum i ytti. mi ae hennillaf itt yn gyftal ac ydugym. ac ny wnaſ y gyffelyb o hynn allan. a gōr ffydlaōn vydaf i ytti bellach. ar bzenhin agymerth hynny y gantaō. ac uelly y gōaredaōd llud y teir gozmes y ar ynys prydein. ac o hynny hyt yndiwed y oef yn hedōch lōdyannus y llywyaōd llud uab beli ynys prydein. ar chwedyl hōnn aelwir kyfranc llud a lleuelys. ac uelly y teruynha. . .

Kulhwch and Olwen.

Klyd mab kelydon wledic a uynnei wreic
 kynmwyt ac ef. **S**ef gŵreic a vynnnaŵd goleu-
 dyd merch anlaŵd wledic. **G**wedy y west
 genthi. mynet y wlat yggŵedi malkaŵn a geffynt
 ettiued. **A** chaffel mab o honunt trŵy wedi y wlat. Ac
 oꝛ aŵ y dellis beichogi. ydaeth hitheu yggwylltaŵc
 heb dygredu anhed. **P**an dyuu y thymp idi. ef a
 dyuu y hiaŵnbŵyll idi. **S**ef y dyuu. mynyd yd oed y
 meichat ynkadŵ kenuein o uoch. **A**c rac buyn y moch
 engi aozuc y vrenhines. **A** chymryt y mab aozuc y
 meichat hyt pan dyuu yꝛ llys. a bedydyŵ y mab
 awnaethpŵyt. a gyꝛu kulhŵch arnaŵ. **G**ŵth y gaffel
 yn retkyꝛ hŵch. **B**onhedic hagen oed y mab. keuynderŵ
 y arthur oed. **A** rodi ymab awnaethpŵyt ar
 ueithin. **A**gŵedy hynny cleuychu mam ymab
 goleudyd merch anlaŵd wledic. **S**ef aozuc hi galŵ
 y chymar attei. **A**c yna ydywat hi gŵthaŵ ef. **M**arŵ
 uydaf i oꝛ cleuyt hŵnn. agŵreic arall a uynny ditheu.
 arecdouyd ynt y gŵaged weithon. **D**ŵc yŵ itti
 hagen llygru dy uab. **S**ef y harchaf itt na mynnych
 wreic. hyt panwelych dzyffien deu peinaŵc ar vym
 bed i. **A**c adaŵ aozuc ynteu hynny idi. **G**alŵ y hathŵ

actyd verch
lanc

hour

swinabed
give birth

now drive send

fos + e + ing.

his band

illness

disinfect

penis

prayer

example

visit in

abode

herd

fear

big + men

well-raised

fall ill

1st cousin

ere

confessor

gny

attei aozuc hitheu. ac erchi ida^{trim}6 amlynu y bed bop
 blöydyu hyt nathyuei^{ym} dim arna^o6. **Mar**6 uu y v^{en}-
 hines. **Sef** a^onaei y b^{ren}hin gy^{ru} g^oas bop boze y
 edy^{ch} adyuei^o dim arybed. **Gal**locau aozuc y^z
 ath^zo ympenn y feith mlyned y^z hynn aada^offeⁱ y^z
 urenhines. **Di**warna^ot yn hely y b^{ren}hin. dygy^zchu
 y go^zdlan aozuc y b^{ren}hin. g^oelet y bed a v^{yn}nei
 trö y kaffeⁱ wreicka. a g^oelet y d^zyffien aozuc. **A**
 mal y g^oelas. mynet aozuc y br^{eh}in ygkygho^z pale y
 kaffeⁱ wreic. **Heb** un o^z kyngho^zwyr. "mi awy^odn
 wreicka da itt a wedei." **Sef** y^o honno g^ozeic doget
 v^{ren}hin. **K**yngho^z uu gantunt y chy^zchu. a llad
 y b^{ren}hin. adöyn y wreic gantunt aozugant. ac un
 uerch oed idi gyt ahi. a go^zefgyn tir y b^{ren}hin a
 ðnaethant. * **D**ydgeith ydaeth y wreicda allan y
 o^zymdeith. y death ydy hen wrach oed yny d^zef heb
 dant yny phenn. ac y dywa^ot y urenhines. ha wrach
 adywed^y di y mi ypeth a ovynnaf itt y^z du^o6. ble mae
 plant y g^oz am llathruda^od yggo^zdy. **Heb** y wrach
 nyt oes blant ida^o6. heb y urenhines. g^oae uinneu
 vyndy^ouot at anuab. ac yna y dy^oab^ot y wrach. nyt
 reit itti hynny. **Pa**rogan y^o ida^o6 kaffel etiu^oed o
 honat ti. y^z naf kaffo o arall. **Pa**wna d^zistit heuyt
 un mab yffyd ida^o6. **M**ynet aozuc y wreic da yn llaben
 atref. **A**c y dywa^ot hi ðath y chymar. Pa ysty^z y^o
 gennyt ti kelu dy blant ragof .i. **Heb** y b^{ren}hin.
 aminheu nyf kelaf weithon. kennatta^u y mab a
 o^zucpöyt. ady^ouot ac ef y^z ll^{ys}. **D**ywedut aozuc y
 ly^uam ðath^o6. **G**zeic yffyd da itti y chael. a merch
 yffyd imi g^oio^o y bob g^oz da yny byt. **Y** dywa^ot y

Doget

for a note sake

mab. nyt oet ymi ^{age} ettwa wreicka. Ac yna y dywaot
 hitheu. ^{swear} Qi atynghaf ^{touch} dynghet itt nachyflado dy
 yftlys ^{side} 6rth wreic. hyt pan geffych olwen merch yspad-
 aden pennka6. ^{blotch} Iliwa6 ^{love} aozuc y mab. amynet ferch
 y uo6ryn ympob aelaot ida6 yz naf g6elfei eiryoet.
 Ac yna y dywaot ydat 6rtha6. ^{star} Ba uab py liuy di.
 Py d6c yffyd arnat ti. ^{star} Vy Ilyffuam adyngh6ys im
 na chaff6yf wreicbyth hyt panngaff6yf olwen merch
 yspadaden benn ka6. ^{star} Bawd y6 itti hynny heb
 ydat 6rtha6. ^{star} Arthur yffyd geuynder6 itt. dos att
 arthur y diwyn dy wallt. ac erchych hynny ida6
 ynguar6s itt. ^{star} Mynet aozuc y mab ar ^{steel} ozywd penn
 lluchl6yt pedwar ^{croton-jointed} gayaf ^{hollow hound} gauyl gyg6ng karn gragen.
 A ffr6yn ^{bridle} eur kymbia6c yn y benn. A chyfr6y ^{saddle} eur
 anlla6d y dana6. A deupar ^{precious} aryannhyeit ^{precious} Iiueit yny
 la6. ^{ridar} Gleif ^{swift} penntirec yny la6. ^{swift} kyuelin dogyn g6z
 odz6m ^{ridar} hyt a6ch. ^{ridar} y g6aet ar y g6ynt ^{ridar} adygyrchei. ^{ridar} bydei
 gynt ^{ridar} noz g6lithin ^{ridar} kyntaf ^{ridar} o2 ^{ridar} konyn ^{ridar} hyt ^{ridar} y lla6z ^{ridar} pan uei
 u6yhaf ^{ridar} y g6lith ^{ridar} vis ^{ridar} meheuin. ^{ridar} Gledyf ^{ridar} eurd6zn ^{ridar} ar y
 glun. a ^{ridar} racllaun ^{ridar} eur ^{ridar} ida6. a ^{ridar} ch6oes ^{ridar} eur ^{ridar} gr6ydyz
 arna6. ^{ridar} A lli6 ^{ridar} lluchet ^{ridar} nef ^{ridar} yndi. ^{ridar} A llugo2n ^{ridar} eliffeint ^{ridar} yndi.
 A ^{ridar} deu ^{ridar} vilgi ^{ridar} uronwynnyon ^{ridar} vzychyon ^{ridar} tu ^{ridar} racda6. ^{ridar} A g6zd
 tozch * ^{ridar} rudem ^{ridar} am ^{ridar} vyn6gyl ^{ridar} pob ^{ridar} un ^{ridar} o gn6ch ^{ridar} yfg6yd.
 hyt ^{ridar} yfgyuarn. ^{ridar} yz ^{ridar} h6nn ^{ridar} a uei ^{ridar} o2 ^{ridar} parth ^{ridar} asfeu ^{ridar} a vydei
 o2 ^{ridar} parth ^{ridar} deheu. ^{ridar} Ar ^{ridar} h6nn ^{ridar} a uei ^{ridar} o2 ^{ridar} parth ^{ridar} deheu
 a ^{ridar} uydei ^{ridar} o2 ^{ridar} parth ^{ridar} asfeu. ^{ridar} mal ^{ridar} d6y ^{ridar} uozwenna6l ^{ridar} yndarware
 yny ^{ridar} gylch. ^{ridar} Pedeir ^{ridar} tywarchen ^{ridar} aladei ^{ridar} bedwarcarn
 y ^{ridar} goz6yd. ^{ridar} mal ^{ridar} pedeir ^{ridar} g6enna6l ^{ridar} ynyz ^{ridar} awyz ^{ridar} uch ^{ridar} y benn.
 g6eitheu ^{ridar} uchot. ^{ridar} g6eitheu ^{ridar} iffot. ^{ridar} Ilen ^{ridar} o ^{ridar} bozfoz ^{ridar} pedeir
 ael ^{ridar} ymdana6. ^{ridar} ac ^{ridar} aual ^{ridar} eur ^{ridar} 6rth ^{ridar} bop ^{ridar} ael ^{ridar} idi. ^{ridar} canmu

oed werth pob aual. Gwerth try chan mu o eur
 gwerthua⁶ oed yn y archenat. ^{toe} a⁷ warthafleu fang- ^{stump?}
 nar⁶ y o benn y glun hyt ym blaen y vvs. ^{stir, move} Dy chzym-
 ei vlaen ble⁶yn y dana⁶ rac yfca⁶net tuth y gozwyd
 oed y dana⁶ yn ky⁶rchu po⁶th Ilys arthur. y dywa⁶t
 y mab. " a oef bo⁶rtha⁶. " Oes athitheu nybo teu dy ^{Erre}
 benn by⁶r y ky⁶erchy di. ^{ark} Mi auydaf bo⁶rtha⁶ y ^{deputier}
 arthur bop du⁶ kalan iona⁶. am raclouyeit hagen ^{stir}
 y vl⁶dyd⁶n eithy⁶z hynny. ^{stir} Dyt amgen huanda⁶. ^{stir}
 a gogig⁶6c. a Maeskenym. a phennpingyon a ymda ar y ^{stir}
 benn y⁶z arbet y d⁶zaet, nyt 6⁶zth nef. nyt 6⁶zth dayar. ^{stir}
 namyn ual maen treigyl ar la⁶z Ilyf. " ago⁶z y po⁶th.. ^{stir}
 " ^{stir} Dac ago⁶zaf. " ^{stir} Py yf⁶ty⁶z naf ago⁶z y di. " ^{stir} Kyllell aedy⁶ ^{stir}
 ym b⁶oyt a llynn ym bual. ac amfathy⁶z neuad arthur. ^{stir}
 namyn mab b⁶renhin g⁶olat teith⁶ja⁶6c. neu ygerda⁶z ^{stir}
 a dycko y gerd. ny after y my⁶6n. ^{stir} Iith yth g⁶6n ac yth ^{stir}
 ueirch. agol⁶yth⁶on poeth pe⁶zaid y titheu. ag⁶6in ^{stir}
 goz⁶yfgala⁶6c. adidan gerdeu ragot. ^{stir} B⁶oyt degwy⁶z ^{stir}
 a⁶r ugeint a da⁶6 attat y⁶z yfpytty. ^{stir} Yno y b⁶oyta pellen- ^{stir}
 nigyon. a mabyon g⁶oladoed ereill. nyt ergy⁶ty⁶to ^{stir}
 kylch yn Ilys arthur. ^{stir} Dy byd g⁶6aeth inn yno. no ^{stir}
 chyt ac arthur yny Ilys. ^{stir} G⁶6zeic y gyf⁶cu genthi. ^{stir}
 adidan gerdeu rac dy v⁶zonn. ^{stir} Auoz⁶y p⁶zyt anterth pan ^{stir}
 agerer y po⁶th rac y niuer a deuth yma hedi⁶6. ^{stir} Byd- ^{stir}
 ha⁶6t ragot ti gyntaf ydago⁶z⁶ir y po⁶th. a chyfeisted ^{stir}
 a wnelych yny lle ade⁶6iffych yn neuad arthur. oe ^{stir}
 g⁶6arthaf hyt y g⁶6aela⁶6t. " ^{stir} Dywedut a o⁶zuc y mab ny ^{stir}
 wna⁶f i dim o hynny. ^{stir} Ot ago⁶z y ypo⁶th da y⁶6. ^{stir} Onys ^{stir}
 ago⁶z y mi adygaf angclot ythargl⁶6yd. * ^{stir} ad⁶zyc eir ^{stir}
 y titheu. a mi adodaf teir dia⁶spat ard⁶66f y po⁶th h⁶6nn. ^{stir}

hyt na bo ^{unheard} agheuach ^P ympenn ^P pengwaed yng ^K kernyó. ac
^{100ert} yggwaelaó ^D dinfol ^{with} yny gogled. ac yn ^E efgeir ^O oeruel yn ^{re B}
^{absorbed} iwerdon. ac yffyd o wreic ^{overturn} ueichaó ^{oppress} yny Ilys honn
^{overturn} methaó ^{but} eubeichogi. ac arnyt ^{but} beichaó ^{what ever} onadunt
^{elast} ymchoelaó ^{with} eu kallonnev yn ^{original?} 6rthóm heint ^{with} arnadunt
mal na bont ^{with} ueichaó ^{with} byth o hedió allan. **B**eb y
gleólyt ^{with} gauaeluaó. **P**a diafpettych di bynnac ^{with} am
gyfreitheu ^{with} Ilys arthur. nyth ^{with} ellyngir di y myón. yny
elóyfi y dywedut y arthur ^{with} gyffsein.

Ac yna y doeth ^{with} gleólyt ^{with} yz neuad. ac y dywaó ^{with}
^{with} arthur ^{with} 6rthab. **C**hóedleu ^{with} porth gennyt. **V**f
^{with} ethyó ^{with} gennyf ^{with} deuparth ^{with} vy oet. a deuparth y teu dith-
eu. **M**i a uum gynt ^{with} ygkaer ^{with} fe. ac ^{with} affe. yn ^{with} fach. a fal-
ach. yn ^{with} lotoz. a ^{with} ffotoz. **M**i a uum gynt ^{with} ynyz ^{with} india ^{with} uaó.
ar ^{with} india ^{with} vechan. **M**i a uum gynt ^{with} yn ^{with} ymlad ^{with} deu ^{with} ynyz. pan
^{with} ducóyt ^{with} y ^{with} deudec ^{with} góystyl ^{with} olychlyn. **A**mi a uum gynt
^{with} yn ^{with} yz ^{with} egrop. **A** mi a uum ^{with} ynyz ^{with} affric. ac yn ^{with} ynyffed ^{with} cor-
fica. ac ^{with} ygkaer ^{with} brythóch. a ^{with} brythach. a ^{with} nerthach. **M**i
a uum ^{with} gynt ^{with} pan ^{with} ledeift ^{with} di ^{with} deulu ^{with} cleis ^{with} mab ^{with} merin. **P**an
^{with} ledeift ^{with} mil ^{with} du ^{with} mab ^{with} ducum. **M**i a uum ^{with} gynt ^{with} pan ^{with} oref-
^{with} gynneift ^{with} roec ^{with} 6rth ^{with} parth ^{with} y ^{with} dóyzein. **M**i a uum ^{with} gynt ^{with} yg
^{with} kaer ^{with} oeth. ac ^{with} anoeth. **A**c ^{with} ygkaer ^{with} neuennyz ^{with} naó
^{with} naó ^{with} teyyn. ^{with} dnyyon ^{with} tec ^{with} awelfam ^{with} ni ^{with} yno. ^{with} ny ^{with} weleis ^{with} i
^{with} eiryoet ^{with} dyn ^{with} kyuurd ^{with} ar ^{with} hónn ^{with} yffyd ^{with} yn ^{with} dás ^{with} y ^{with} porth ^{with} yz
^{with} aó ^{with} honn. ac ^{with} y ^{with} dywaó ^{with} arthur. **O**s ^{with} ardy ^{with} gam ^{with} y ^{with} doeth-
^{with} oft ^{with} y ^{with} myón. ^{with} dos ^{with} ar ^{with} dy ^{with} reddec ^{with} allan. ^{with} ar ^{with} faól ^{with} aedrych
^{with} y ^{with} goleu. ac ^{with} aegy ^{with} y ^{with} lygat. ac ^{with} ae ^{with} kae ^{with} anghengaeth
^{with} idaó. **A** góaffanaethet ^{with} rei ^{with} o ^{with} vuelin ^{with} gózeureit. ac
^{with} ereill ^{with} agolóytho ^{with} poeth ^{with} pybæid ^{with} hyt ^{with} pan ^{with} vo ^{with} paraó ^{with}
^{with} bóyt ^{with} allyn ^{with} idaó. **Y**s ^{with} dyhed ^{with} a ^{with} beth ^{with} gadu ^{with} dan ^{with} wynt ^{with} a

glað y kyfryð dyn adywedy di. ^{such} Heb y kei. myn Ilað
 v^{tried}ygkyueillt pei gūnelhit v^{tried}ygkyghoz i ny tho^{tried}orit kyf-
 reitheu y Ilys y^{tried}adað. ^{tried}Da wir kei wynn yd ym wy^{tried}ada
 hyt tra yn dygy^{tried}acher. yd yt uo m^{tried}byhaf y kyuarðf
 arodhom. ^{tried}Ugy v^{tried}oy v^{tried}yd * yn gūda^{tried}aeth ninneu ac an
 clot. ac anhetmic. ac y doeth glewl^{tried}oyt y^{tried}z po^{tried}ath. ac
 agozi y po^{tried}ath racdað. ac y^{tried}z y paðb di^{tried}sgynnu ^{tried}o^{tried}ath y
 po^{tried}ath ar y^{tried}z y^{tried}sgynnvaen. nysdi^{tried}sgynnaðd ef. namyn ar
 y gor^{tried}oyd y doeth y my^{tried}on. ac y dywaðt kul^{tried}och. ^{tried}hen-
 p^{tried}ych g^{tried}well pentey^{tried}ned y^{tried}z ynys honn. ny bo g^{tried}uaeth y^{tried}z
 g^{tried}uaelaðt ty. noc y^{tried}z g^{tried}uarthaf dy. ^{tried}Poet yn gy^{tried}stal yth
 deon ath ni^{tried}uer ath gat^{tried}o^{tried}idogyon y bo y g^{tried}well h^{tried}onn.
^{tried}Dy bo didlaðt neb o honað mal y mae kyfla^{tried}on y ky-
 ercheis i well itti. ^{tried}Poet kyfla^{tried}on dy rat titheu. ath
 glot ath etmic yn y^{tried}z ynys honn. ^{tried}Henp^{tried}ych g^{tried}well dith-
 eu heb y^{tried}z arthur. ^{tried}Listed y r^{tried}og deu o^{tried}z milwy^{tried}z a
 didangerd a ge^{tried}ffy rac dy uron. a b^{tried}ieint tey^{tried}rn arnat
 g^{tried}o^{tried}athychyat tey^{tried}rnas py hyt bynnac y bych yma.
^{tried}Aphan rann^{tried}oyf uynda y o^{tried}ipeit a phellennigyon. bint
 yth lað pan y dech^{tried}zeuw^{tried}yf yn y Ilys honn. ^{tried}Heb y mab.
 ny deuthum i yma y^{tried}z f^{tried}fraðdunyað b^{tried}oyt a Ilyn. ^{tried}Damyn
 o^{tried}z kaffaf v^{tried}ygkyuarðs y dalu ae uoli awnaf. ^{tried}Onys
 kaffaf d^{tried}oy^{tried}n dy agclot ti awnaf hyt y bu dy glot ym
 ped^{tried}zyual byt bellaf. ^{tried}Heb y^{tried}z arthur yna. ^{tried}Kan ny
 th^{tried}iggy di yma unben. ti a ge^{tried}ffy ykyfarðs a notto dy
 benn ath dauaðt. hyt y fych g^{tried}oynt. hyt y g^{tried}olych glað.
 hyt y treigyl heul. hyt yd amgy^{tried}ffret mo^{tried}z. hyt yd ydið
 y dayar. eithy^{tried}z vy Ilong. am I^{tried}lenn. a chaletuðlch uyg
 cledyf. a rongomyant uyg^{tried}g^{tried}uaeð. ac wyneb g^{tried}o^{tried}ath
 ucher uyn taryan. a çarnwenhan v^{tried}ygkyll^{tried}ell. a g^{tried}oen-

Findabair?

hōyuar vvg gōreic. "Gōir duō arhynny² ti ae keffy
 yn llawen. Dot a nottych. "Diwyn vvg gōallt a uyn-
 naf. "Gōi a geffy hynny. "kymryt ^{com}crip eur o arthur.
 a gōlleu a doleu aryant idaō. Achzibaō y benn a
 ozuc. a gouyn pōy oed aozuc arthur. "mae vvg
 callon yntirioni ^{vntenar}ōzthyt. mi aōn dy hanuot om gwaet.
 dywet im pōy ōyt. "Dywedaf^v heb y mab. "kul-
 hwch mab kilyd. mab kyledon wledic. o⁶oleudyd
 merch anlaōd wledic vy mam. Gōir yō hynny heb
 yz arthur. keuynderō ōyt titheu y mi. Dot a nottych
 a thi aekeffy. a notto dy benn ath dauaōt. gōir duō
 im arhynny a gōir dy deyznas² ti ae keffy yn llawen.*
 Dōdaf arnat. kaffel im olwen merch yspadaden pen
 kaōz. Ae haſſōynaō awnaf ar dy uilwyz. Aſſwyn-
 aō ygyuarōs o honaō ar gei. a bedwyz. a greidaōl
 galldouyd. a gōythyz uab greidaōl. a greit mab eri.
 a chyndelic kyuarōyd. a thathal tōyſl goleu. a mael-
 ōys mab baedan. a chnychōz . m^{ab}. nes. a chubert m.
 daere. a phercos . m. poch. A lluber beuthach. a
 chozuil beruach. a gōyn . m. eſni. A gōynn . m. nōyf-
 ure. a gōynn m. nud. ac edern m. nud. ac adōy mab
 gereint. a fflēōdur fflam wledic. A ruaōn pebyz m.
 dozath. a biatwen ay. mozen mynaōc. a moren myn-
 aōc ehun. a daſſdaf eil kimin cof. a mab alun dyuet.
 a mab ſaidi. a mab gōzyon. ac uchtrut ardywat kat.
 a chynwas curuagyl. a gōzhyz gōarthecuras. ac Iſperyz
 ewingath. a gallcoyt gouynynat. a duach. a grathach.
 a nerthach. A eibon gōaōz dur kyzuach. o ōzthir
 uffern pan hanoed y gōyz hynny. a chilyd canhaſtyz.
 a chanhaſtyz kanllaō. A choz cant ewin. ac eſgeir

gulhóch gouynkaón. a dzustórn hayarn. a gleólyt gauaeluaó. a Poch Ilaówynnyaó. Ac annwas adein-
 aó. a finnoch mab feithuet. a góennóynwyn mab naó.
 a bedyó mab feithuet. a gobáóy m. echel uoárdóyt tóll.
 Ac echel uoárdóyt tóll ehun. a mael .ó. roycol. A
 datweir dallpenn. A garóyli eilgóytháo góy. a góyth-
 aó góy ehun. a gozmant .ó. ricca. a menó .ó.
 teirgwaed. a digon ó alar. a felyf m. sinoit. a gusc
 .ó. atheu. A nerth ó kedarn. Adzutwas .ó. try-
 ffin. a thórch ó perif. a thórch ó annóas. a Iona
 urenhin ffreinck. a sel ó felgi. a theregut ó Iáen. a
 fulyen ó Iáen. a bratwen ó Iáen. a mozen m. Iáen.
 a siaón ó Iáen. Achadaó ó Iáen. Góy kaer
 tathal oedynt kenedyl y arthur o bleit y dat. Dirmyc
 ó kaó. a Iustic ó kaó. Ac etmic ó kaó. Ac angabd ó
 kaó. Ac ouan. mab kaó. a chelin ó kaó. a chonnyn
 ó kaó. a mabfant ó kaó. A góyngat ó kaó. a
 Póybyz ó kaó. a choch ó kaó. a meilic ó kaó.
 A chynwas ó kaó. Ac ardóyat ó kaó. Ac ergyryat
 ó kaó. a neb ó kaó. a gilda ó kaó. * a chalc-
 as ó kaó. a hueil mab kaó. nyt affóynóys eir-
 yoet yn Ilaó arglóyd. a samfon uinfych. a theleeffin
 penn beird. Amamaóydan ó Ily. a Iary ó kafnar
 wledic. Ac ysperin ó fflergant brenhin Iydaó. a
 faranhon ó glythwy. a Ilaó eil eró. Ac annyannaó
 ó menó .ó. teirgwaed. A góynn ó nóyvæ. a fflam
 ó nóyvæ. a gereint ó erbin. Ac erinit ó erbin.
 Adyuel ó erbin. a góynn ó ermit. a chyndáóyn ó
 ermjt. a hyueid unllenn. Ac eidon uaó urydic. a
 reidón aróy. a gozmant ó ricca. bíaót y arthur o

barth y uam. Pennhynef kernyb y tat. A llabnrodet
 uaruabc. A nodabl varyf tuch. A berth y kado. A
 reidbn y beli. Ac Iscouan hael. Ac Iscawin y panon.
 A mozurau eiltegit. ny dodes dyn y araf yndab yg
 katgamlam rac y haccret. pawb adebyggt y uot yn
 gythzeul canhoathgy. bleb oed arnab ual bleb hyd.
 A fande byt agel. ny dodes neb y waeb yndab yg
 katgamlan. rac ydecket. Pab a debyggynt yuot yn
 agel kanhoathgy. A chynnbyl fant. Y trydyd gba
 a dihengis o gat kamlan. ef a ysgarabys diwethaf ac
 arthur y ar hen groen y uarch. Ac uchtryt y erim.
 Ac eus y erim. A henwas adeinaab y erim. A hen-
 betefty y erim. Ac sgilti ysgabntroet y erim. Teir
 kynnedyf a oed ar y trywy hynny. Henbedefty ny
 chauaf eiryoet ae kyfrettei o dyn. nac ar uarch. nac
 ar dzoet. Henwas adeinaab ny allbys mil pedwar
 troetaab eiryoet y ganhymdeith hyt un erb. yg-
 hwaethach a ue bellach no hynny. Sgilti ysgabn-
 dzoet pan uei wyn hbyl kerdet yndab bth neges y
 arglwyd. ny cheiffbys foed eiryoet amgbypei pale
 yd elei. namyn tra uei y mybn coet ar vric y coet y
 kerdei. Ac yn hyt y oes ny fflygbyf konyn dan y
 dzoet. yghwaethach toari rac y ysgabnet. Teithi
 hen . y . gbynhan. a orefgynbys mox y kyuoeth. ac
 y dihengis ynteu o vzeid. Ac y doeth att arthur.
 A chynnedyf a oed ar y gyllell. yz pandeuth yma ny
 thzigyabd carn arnei vyth. Ac bth hynny y * tyuabd
 heint yndab. A nyghtab hyt tra uu uyb. ac o hynny
 y bu uarb. A charnedy y. gounyon hen. Agben-
 wynbyn y naf gyffeuin ryfba arthur. A llyfgatrud

emys. A gŵrbothu hen. ewythzed arthur oedynt
 vrodys y uam. Kulanabyt ȝ gozyon. A Penuleaŵc
 wydel o bentir gamon. A dyuynwal moel. a dunart
 bzenhin y gogled. Teirnon tŵyf bliant. a thecuan
 gloff. A thegyz talgellaŵc. Gŵrdiual mab ebzei. A mor-
 gant hael. Gŵystyl mab. Run ȝ nŵyhton. A Pŵydeu
 ȝ nŵyhton. A gŵydze ȝ Pŵydeu. o wennabŵy merch
 kaŵ y uam. Hueil y ewythyz ae gŵant. Ac amhynny
 ybu gas rŵng hueil ac arthur am yz archoll. Dzem
 vab dzemidynt. awelei o gelli wic ygkernyŵ. hyt ym
 penn blathaon ym pzydein. pan dyzchauei y gŵydb-
 edyn y boze gan yz heul. Ac eidyol ȝ ner. A glŵy-
 dyn faer. Awnaeth ehangŵen neuad arthur. Kynyz
 keinuaruawc. Kei adywedit y uot yn vab idaŵ. ef
 a dywaŵt gŵth y wreic. o fit rann y mi oth uab di
 uoŵyn oer vyth vyd y gallon. Ac ny byd gŵzes yny
 dŵylaŵ. kynnedyf arall arnaŵ. Os mab imi uyd
 kyndynnyaŵc uyd. Kynnedyf arall auyd arnaŵ. Pan
 dycko beich na maŵz na bychan uo. ny welir vyth
 nac rac y wyneb na thzaegeuyn. Kynnedyf arall
 heuyt auyd arnaŵ. ny pheit neb a dŵuyz ac a than
 yn gyŵtal ac ef. Kynnedyf arall auyd arnaŵ. ny byd
 gŵaffanaethŵz na ŵydwyr mal ef. Hen was. a hen wyn-
 eb. a hen gedymdeith y arthur. Gŵallgoyc un arall.
 ydzef y delhei. Kyt bei trychant tei yndi. oŵz bei
 eiffeu dim arnaŵ. ny adei ef hun vyth ar lygat dyn
 tra uei yndi. Berŵyn mab gerenhir. A pharis bzenhin
 ffreinc. Ac am hynny y gelwir kaer baris. Ac osla
 gyllelluaŵz. A ymdygei bzonllauyn verr llydan. pan
 delei arthur ae luoed y uronn llifdŵz y keiffit lle

kyuing ar y dduy. Ac ydodit y gylllell yny gŵein
 ar dŵab y llifdŵ. digaŵn o bont uydei y lu teir ynys
 pŵydein. Ae their rac ynys ac eu hanreitheu. Gŵydaŵc
 ŵab menefty * a ladaŵd kei. ac arthur a lladaŵd
 ynteu. ae urody yn dial kei. Garanwyn mab kei. ac
 amren ŵab bedwy. ac ely amy. a reu rŵyd dyrys.
 a run rudwern. ac eli. a thŵachmy penkynydyon
 arthur. a llŵydeu mab kelcoet. A hunabŵy mab
 gŵryon. a gŵynn got yfron. a gŵeir dathar wennidaŵc.
 A gŵeir ŵ kadellin talaryant. a gŵeir gŵzhyt enn-
 wir. a gŵeir balady hir. ewythŵed y arthur vŵodyz
 y uam. ŵeibon llŵch llabwynnyaŵc oŵ tu dŵab y uoŵ
 terwyn. llennleabŵc wydel. ac arderchaŵc pŵydein.
 Gas mab faidi. Gŵzvan gŵallt aŵbŵyn. a gŵyllennhin
 bŵenhin ffreinc. a gŵittart mab oed bŵenhin Iwerdon.
 Garfelit wydel. Panaŵ pen bagat. A flendoŵ mab
 naf. Gŵynn hyuar maer kernyŵ a dyfneint. y nabuet
 gŵ a yftoues katgamlan. Keli. a chueli. a gilla goes
 hyd. trychannerŵ a lammei yny un llan penn llenn-
 hidyd Iwerdon oed hŵnnŵ. Sol. a gŵadyn offol.
 a gwadyn odyeith. Sol a allei feuyll undyd ary
 untroet. Gwadyn offol. pei fafhei ar benn y mynyd
 mŵyhaŵ yny byt. ef a uydei yn tyno gŵaŵtat dan
 ytraet: Gŵadyn o deith kymeint ar vas tŵym pan
 tynnit oŵ eueil oed tan llachar y wadneu. pan gyuarffei
 galet ac ŵynt. ef a arllŵyŵfei ffŵd y arthur yny llud.
 Hir erŵm. a hir atrŵm ydyd y delynt y weŵt. try
 chantref a achubit yn eu kyŵueir gŵeŵt hyt naŵn a
 wneynt a diotta hyt pan vei nos pan elynt y gyŵgu.
 Ac yna penneu y pŵyuet a yŵŵynt rac newyn mal pei

nat yffynt uóyt eiryoet. Pan elhynt y west nyt edew-
 ynt óy na theó. na thenev. na thóym. nac oer. na
 fur. na chroeo. nac ir na hallt. na bót. nac of. Huar-
 war mab aflaðn a nodes ywala ar arthur yny gy-
 uarós. trydyd gozdibla kernyó vu pan gahat y wala
 idaó. ny cheffit góynn góen arnaó vyt. namyn trauei
 laón. Góare góallt euryn. Deu geneu gáft rymi.
 góydzut. a góydney astrus. Sugyn 9. fucnedyd.
 a fucnei y mozaól y bei * dzychanllong arnaó. hyt
 na bei namyn traeth fych. Bionllech rud a oed
 yndaó. Racymózi góas arthur. dangoffit yz yfcubaóz
 a uynnjt idaó. kyt bei róyf dec erydyz ar hugeint
 yndi. ef ae trauei a ffuft hayarn hyt na bei well yz
 rethzi ar troftreu. ar dulatheu. noc yz mangeirch yng
 góaelaót yz yfcubaóz yny ueiscaón. A dygyflóng ac
 anoeth ueidaó. a hir eidyl. A hir amren deu was y
 arthur oedynt. a Góeuyl mab góestat. ydyd y bei dzift
 y góllyngei y lleiill weuyl idaó y waeret hyt y uogel.
 ar llall auydei yn pennguch ar ypenn. Vchdzyt
 uaryfdzaós. a uzyrei y uaryf goch feuydlaó a oed
 idaó dzos óyth dzaóst a deugeint a oed yn neuad
 arthur. Hlidyz gyfarwyd. yfkyzdaf. ac yfcudyd. deu
 waf y wenhóyuar oedynt. kynn ebzóydet oed eu traet
 ózth eu neges ac eu medól. Bzys uab bziffethach o
 dal y redynaó du o bzidein. a Gzudlóyn gozr. Bólch.
 a chyulóch. a fefólch. meibon cledyf kyfólch. wyzon
 cledyf difólch. Teir gozwen góenn eu teir yfgóyd.
 Tzi gouan góann eu tri góaeó. Tzi benyn byneu eu
 trichledyf. Glas. Gleffic. Gleifzát. eu tri chi. Kall.
 Guall. Gauall. eu tri meirch. Hóyzydydó. a dzócdydó.

a llŷy dydŷc. eu teir gŷaged. Och. agarym. a diafpat. eu teir wyryon. Puchet. a neuet. ac eiffiwet. eu teir merchet. Dŷc. a gŷaeth. a gŷaethaf oll. Tu teir moŷyn. Rheubŷyt merch kyfŷlch. Gozafŷŷzn merch nerth. Gŷaedan merch kynuelyn keudaŷt pŷyll hanner dyn. Dŷnn dj effic unben. Filadyz mab penn Harcan. Kyuedyz wyllt ŷab hettŷn tal aryant. Sabyl benn uchel. Gŷalchmei ŷab gŷyar. Gŷalhauet ŷab gŷyar. Gŷzhyz gŷaŷtaŷt ieithoed. yz holl Ieithoed a wydyat. ar kethtrŷm offeirat. Cluŷt mab cluŷtueinat. peicledit feith cup|pyt yn y dayar. deng milltir a deugeint y clywei y moŷgrugyn y boŷe pan gychŷynnei yar y lŷth. Medyz vab methŷedyd. a uetrei y dŷyŷ yn eŷgeir oeruel yn Iwerdon trŷy y dŷy goes yn gythŷymhet ogelli wic. Gŷiaŷn lygat cath. a la dei onggyl ar lygat * y gŷydbedyn. heb argywed. Ol mab olŷyd feith mlyned kyn noe eni aducpŷyt moch ydat. Aphan dyŷchauaŷd ynteu yn ŷz yd olrewys ymoch. ac ydeuth adŷef ac ŷynt yn feith kenuein. Betwini eŷcob a uendigei vŷyt a llynn arthur. yz mŷyn merchet eur dyŷchogyon yz ynys honn.

Yam wenhŷyuar penn rianed yz ynys honn. a gŷennhŷyach y chwaer. a rathtyeu merch unic clememhill. a relemon merch kei. a thannwen merch weir dathar wenidaŷc. Gŷennalarch merch kynnŷyl canhŷch. Furneit merch clydno eidin. eneuŷc merch uedwyz. Enrydŷec merch tutuathar. Gŷennwledyz merch waledur Kyzuach. Ardutuul. ŷerch tryffin. Furolwen merch wdolwyn goŷr. Tel-eri merch peul. Indec ŷerch arŷy hir. Moruud merch

uryen reget. **G**enllian dec y uoꝛwyn uaḡ vꝛydic. **G**reidylat merch llud llab ereint. y uoꝛwyn uḡyhaḡ y maḡhed auu ynteir .ynys y kedyꝛn. ae their rac ynys. **A**c am honno y mae gḡythyꝛ ḡab greidaḡl. agḡynn mab nud yn ymlad bob duḡ kalan mei vyth hyt dydbꝛaḡt. **E**llylḡ merch neol kynn croc. a honno a uu teir oes gḡyꝛ yn vyḡ. **E**ffyllt vinwen ac effyllt vin gul. **A**rnadunt oll y haḡḡwynḡynḡys kulhḡch ḡab kilyd y gyuarḡs.

Arthur adywaḡt yna. a unbenn ny ry gigeḡf i eirmoet dim y ḡꝛth y uoꝛwyn adywedy di. nae rieni. **W**i aellyngaf gennadeu oe cheiffaḡ yn llaben. dyꝛo ym yspeit y cheiffaḡ. **Y**mab adywaḡt rodaf yn llaben oꝛ nos heno hyt y llall ympenn y vlḡdyn. **A**c yna y gyꝛḡys arthur y kennadeu y bop tir yny deruyn y geiffaḡ y uoꝛwyn honno. **A**c ympenn y vlḡdyn y doeth kennadeu arthur dꝛachevyn. heb gaffel na chḡedyl na chyuarḡdyt y ḡꝛth olwen mḡy noꝛ dyd kyntaf. **A**c yna y dywaḡt kulḡch. paḡḡ agauas y gyuarḡs a minneu ydḡyf yn eiffywedice^{sh 11} ettwa. **W**ynet a wnaḡf i ath wyneb di a dygaf i gennyf. **Y**na y dywaḡt kei. a unben rḡy y gḡerthey^{be 41 f. 11 - unben unben} di arthur. **D**y gyꝛch di gennym ni hyt pan dywet-tych di nat ydiḡ y uoꝛwyn honno * yny byt. neu ninneu. ae kaffom. nyt yfcarḡn^{leaves 11} athi. **K**yuodi kei yna. angerd oed argei. naḡ nos a naḡ diḡarnaḡt hyt y anadyl. y dan dḡfyꝛ. **N**aḡ nos a naḡ diwarnaḡt y bydei heb kyfḡu. **G**leuydaḡt kei ny allei uedic y waret. **B**udugaḡl oed gei. **K**yhyt ar pꝛenn uchaf^{at 41} yny coet vydei pan uei da gantaḡ. kynnedyf arall^{at 41}

oed arnað. pan uei uðyaf yglað. dyznued uch ylað. ac
 arall is y lað y bydei yn fych. yz hynn auei yny lað rac
 meint yangerd. ^{Parthor} Aphan uei vðyhaf yannðyt ar y
 gedymdeithon ^{kindeleg} diskymon uyei hynny udunt ygynneu
 tan. ^{awred} Galo aozuc arthur ar uedwyz yz hynn nyt
 arfðydðys eiryoet yz neges ydelei gei idi vynet. nyt
 oed neb ^{handerme} kyfret ac ef ynyz ynys honn. namyn arthur
 adyzch eil kibdar. a hynn heuyt kyt bei un ^{on} Ilofyabc.
 nyt anwaedwys tri aeruabc yn gynt noc ef yn un uaes
 ac ef. Angerd arall oed arnað un ^{thout} archoll a uyei yny
 waeb. a nað ^{gwid} gðathwan. Galo o arthur ar gyndelic
 kyuarðyd. ^{in a pak} Dos di yz neges honn gyt ar unbenn.
 achaðs nyt oed waeth kyfuarðyd yny wlat nys
 rywelfei eiryoet noc yny wlat ehun. Galo gðahyz
 gðalltaðt ieithoed. achaðs yz holl ieithoed awydyat.
 Galo gðalchmei mab gðyar kanny deuth adref eiryoet
 heb y neges yd elhei y cheiffað. ^{waiker} Gozeu pedestyz oed
 a gozeu marchaðc. nei y arthur uab y chwaer. ae
 geuyndero oed. Galo o arthur ar uenð uab teirgðaed.
 kanys ot elynt y wlat angkret. mal y gallei yzru
 Ietrith ^{magic} arnadunt ahut. hyt nafgðelei neb ðynt. ac
 ðyntðy aðelynt paðb...

Qynet aozugant hyt pandeuthant y uaeftir
 maðz. yny uyd kaer uaðz awelynt teckaf
 o gezyd y byt. ^{st. 118} Kerdet aozugant ydyd hðnnð hyt
 ucher. ^{awre, ceah} Pan debygynt hðy eu bot yn gyuagos yz
 gaer. nyt oedynt nes noz boze. ^{handly} Areildyd ar try-
 dyd dyd y kerdassant. ac o vðeid y doethant hyt yno.
 A phan deuant ym bðonn y gaer. yny uyd dauat-
 tes uaðz aðelynt heb ol. * a heb eithaf idi. a

a rodi y uanec att y ^{my}gymhar y gadó. Achymryt
a oꝛuc hitheu y vodꝛóy oruanec. pan y ryattei. y
dywaót hitheu. góꝛ y uodꝛóy hon nyt oed vnych itt
gaffel bud. ^{fraser} Mi a euthum heb ef. y geiffaó moꝛuóyt
yꝛ moꝛ. nachaf kelein a welón yndyuot gan y tonneu.
Ac ny weleis i eirmoet kelein degach no hi. Ac y vys
ef y keueis y uodꝛóy honn. Oiaóꝛ kanyat y moꝛ
ma*ró dlós yndaó. dangos ymi y gelein honno.
Ha wreic y neb pieu y gelein ti ae góꝛely yma y
chóinfaf. ^{son} Póy yó hónnó heb y wreic. Kúlhwch mab
kilyd. mab kelydon wledic. o oleudyd merch anlaóð
wledic y uam. a doeth y erchi olwen yn wreic idaó.
^{feelings} Deu fynnoꝛyꝛ oed genthi. llawen oed genti dyuot
y nei vab y chwaer attei. Athiſt oed genthi. kany
welfei eiryóet yꝛynet ae eneit ganthaó a delei y erchi
y neges honno. Kyachu a oꝛugant hóy poꝛth llys
cuſtenin heuſſaóꝛ. clybot o honei hitheu eutróſt ^{wire} by
yn dyuot. ^{ca.} Redec o honei yn eu herbyn o leóenyd. ^{ry}
Goglyt a oꝛuc kei ympꝛænn oꝛ glut weir. ae dyuot
hitheu yn eu herbyn y geiffaó mynet dóylaó mynóꝛgyl
udunt. ^{ca. 9.} goffot o gei eiraf y róꝛng y dóylaó. ^{wood} Góaſcu
o honei hitheu yꝛ eiras yny yttoed yn óden diednedic.
Ha wreic heb y kei pei mi a waſcut uelly ny oꝛuydei
ar arall vyth rodi y ferch arnaf. dáꝛyſferch oed hónnó.
Dyuot a oꝛugant hóy yꝛ ty. a góꝛneuthur eugbáſſan-
aeth. ^{place} Ympenn góꝛers pan aeth paóð allan y chóare.
agozi kib uaen aoed yn tal y penntan a oꝛuc y wreic.
a chyuodi gwas pengrych melyn o honei. Heb y
góꝛlyꝛ yſoed gryſſyn kelu y ryó was hónn. Góꝛnn nat
y dáꝛc ehun adielir arnaó. Heb y wreic yſgohilyon

hōnn. tri meib arhugaint a ladaŵd yspadaden penn-
 kaŵ ymi. nyt oes oueneic y mi o hōnn mōy noc oŵ rei
 ereill. **A**c yna y dywaŵt kei. dallet gedymdeithas
 ami. **A**c nyn lledir namyn y gyt. **B**ŵytta o honunt.
Ac y dywat y wreic. pa neges y doethaŵch chŵi yma
 oe hachaŵs. **H**i a doetham y erchi olwen yŵ gŵas
 hōnn. **H**eb y wreic yna. **Y**ŵ duŵ canych gŵelas neb
 oŵ gaer ettwa. ymchoelŵch dŵacheuyn. **D**uŵ a wyŵ nat
 ymchoelŵn hyt pann welhom y uoŵŵyn. **H**eb y kei
 a daŵ hitheu yma yn teruyn y gweler. **H**i adaŵ
 yma bop duŵ fadŵn y olchi y phenn. **A**c yn y lleŵtyŵ
 yd ymolcho yd edeu y modŵŵyeu oŵ. na hi nae
 chennat nydaŵ byth amdanunt. **A** daŵ hi yma ony
 chennetteir. **D**uŵ a wyŵ na ladafi vy eneit. na
 thŵyllafi am cretto. **H**amyn orodŵch gret na wneloch
 gam idi. mi aekan*nattaaf. **R**odŵn heb ŵynteu.
 y chennattau a oŵucpŵyt. **D**yuot a oŵuc hitheu. **A**
 chamfe ŵidan flamgoch ymdanei. **A** gŵid doŵch rud eur
 am vynŵgyl y uoŵŵyn. **A**mererit gŵerthuaŵ yndi a rud
 emeu. **M**elynach oed y phenn no blodeu y banadyl.
Gŵynnach oed y chnaŵt no diŵtrych tonn. **T**egach
 oed y dŵylaŵ ae byŵfed no channaŵan gotrŵyth o blith
 man gaean ffynnaŵn ffynhonws. **H**a golŵc hebaŵc
 mut. nagolŵc gŵalch trimut nyt oed olŵc degach noŵ
 eidi. **G**ŵynnach oed y dŵyuron no bŵonn alarch
 gŵynn. **C**ochach oed y deurud noŵffuon cochaf. **Y**
 faŵl ae gŵelei kyflaŵn vydei oe ferch. **P**edeir
 meillonon gŵynnyon. auydei yny hol pa ffoŵd bynnac
 y delhei. **A**c am hynny y gelwit hi olwen. **D**yuot
 yŵ ty a oŵuc. ac eiŵted geyŵ llaŵ kulhŵch ar dalueinc.

1 remaining on

Olwen enters

ac ual y gwel y hadnabu. ac y dywaot kulhuch 6zthi.
 Ða uo2wyn ti agereis. dyuot awnelhych gennyf. rac
 eirychu pechaot itti ac yminneu. llawer dyd yth
 rygereis. Ðyallafi dim o hynny. Gret aerchis
 uyntat im nat elwyf heb y gyghoz. Kanyt hoedel
 ida6 namyn hyt pan elwyf i gan 6z. yffyd yffit hagen
 cufful arodaf itt os aruolli. Ðos di ymerchi i ym
 tat. Aphobpeth oz anotto ef arnat ti y gael. Adef
 ygel aminneu agey. ac ot amheu ef dim mi nys
 keffy. Ada y6 itt oz dihengy ath uywyt gennyt. Mi
 a ada6af hynny oll. ac ae kaffaf heb ynteu. Kerdet
 aozuc hi y hyftauell. kyuodi o honunt 6ynteu yny
 hol hi yz gaer. Ð llad y na6 portha6z a oed ar y na6
 porth. heb difgyza6 un g6z. Ð na6 gauaelgi heb
 wicha6 vn. Ð dyuot ra6dunt aozugant ac yz neuad.
 Ðenpych g6ell heb 6y yspadaden penka6z odu6 ac
 o dyn. Ðeuch6itheu pan doetha6ch. neur doetham
 yerchi olwen dyuerch y gulh6ch mab kilyd mab
 kelydon wledic. Ðae vying6eiffon dz6c am direitwyz.
 dyzcheu6ch y ffyzch y dan vyn d6y ael a dyg6yda6d
 ar vylligeit hyt pan welwyf defnyd vyn da6. Hynny
 a wnaethp6yt. Ðo6ch yma auo2y ch6i a geffoch atdeb.
 Kyuodi ymeith aozugant 6y. ac ymauel * aozuc
 yspadaden penka6z yn un oz tri llechwa66 g6enn6yn-
 nic oed geir y la6. ae doddi ar eu hol. ae aruoll aozuc
 bedwyz a6odif ynteu. Ð g6an yspadaden pennka6z
 tr6y aual y garr yn gythzymet. ¶ dywaot ynteu.
 ¶ mendigeit ann6ar da6 hanbyd g6aeth byth yd
 ymdaaf gan ann6aeret. maldal cleheren ym tostes
 yz haearn g6enn6ynic h6nn. boet ymendigeit y gof

Olwen tells
 me what to do

kill the garr...

add the...
 the...

ae digones. Ar eington y digonet arnei moꝛ doſt yſ.
 Geſt aozugant y nof honno heuyt yn ty guſtennin
 heuſſaſa. ¶ Yz eil dyd gan uaſaed. agyru gſiſ grib
 ymyſn gſaſſ y doethant yz gaer ac ymyſn yz neuad.
 Dywedut aozugant. yſpadaden penn kaſa. dyzo in dy
 uerch dꝛos y hengſedi ae hamwabyz y titheu aedſy
 gares. Ac onys rody dy angheu ageffy amdanei.
 ¶ Dywaſt ynteu. Hi aephedeir gozhenuam. aephe-
 war gozhendat. yſſyd vyſ ettwa. reit yſ im ymgyghoꝛ
 ac ſynt. Dybi itti hynny heb ſynt. aſn yn bſyt.
 Mal y kyudant kymryt aozuc ynteu yzeil Iſech waeſ
 aoed ach y laſ. ae odif ar eu hol. Ae aruoſſ aozuc
 menſ mab teirgſaed. ae odif ynteu ae wan yn alauon
 y dſy uron. hyt pandardaſd yz meingeuyn allan.
 ¶ Ymendigeit annwar daſ heb ynteu. maldala gel
 bendoſſ ym toſtes yz hayarn dur. Poet ymendigeit
 y ffoc y berſit yndi ar gof ae digones moꝛ doſt yſ.
 pan elſyf yn erbyn allt atuyd ygder dſyuron arnaf
 weithon. achylſagſſt. a mynych lyſuſyt. ¶ Kerdet
 aozugant hſy y eu bſyt. a dyuot y trydyd dyd yz
 Iſys. ¶ Dywaſt yſpadaden pennkaſa. ¶ Da ſaethutta
 vi bellach onyt dy uarſ a uynny. ¶ Mae vygſeiffon.
 dyzcheuſch y ffyꝛch vy aeleu a ſyꝛthſys ar aualeu
 vy Iſygeit hyt panngaffſyf edꝛych ar deſnyd uyndaſ.
 Kyuodi aozugant hſy. Ac ual y kyudant. kymryt
 aozuc yſpadaden pennkaſa ~~yz eil~~ trydyd Iſech waeſ
 gſennſynnic. ac odif ar eu hol. Ae aruoſſ a ozuc
 culhſch. ae odif ynteu ual y rybucheſ. Ae wan trſy
 aual y lygat hyt pan aeth trſy y wegil allan. ¶ Ymen-
 digeit anwar daſ. hyt tra ymgatter. yn vyſ hanbyd

2nd spear

3rd spear

gwaeth dæm vy llygeit panelwyf ynerbyn góynt. *
berwi awnant. atuyd gal penn a phendro arnaf
ar ulaen pob lloer. Poet emendigeit ffoc yt góeiróyt
yndi. maldala ki kanderawc yó gennyf mal ymgóant
y2 hayarn góennóynníc hónn. Mynet onadunt y eu
bóyt. Gíannoeth ydoethant y2 llys. ac y dywedaffant.
na faethutta ní bellach. namyn anaf ac adoet. a
merthyrolyaeth yffyd arnat. ac a uo móy os mynny.
Dy2o inn dy uerch. ac onys rody ti ageffy dy agheu
ymdeni. Mae y neb yffyd yn erchi vyperchi. dos
yma lle ydymwelwyf a thi. Kadeir a dodet y danaó
wyneb yn wyneb ac ef.

*addem + Kulhwch.
Syrak*
Ydywaót yspadaden penn kawr. ac ti a eirch
uy merch i. Mi heb y kulhwch. Gret a uyn-
naf gennyf na wnelych waeth no góir arnaf.
Pan gaffóyf anottóyf arnat ti. titheu a geffy vy merch.
ti a gehy yn llawen heb y kulhóch. notta y2 hynn a
vynnych. Hodaf heb ynteu. a wely di y garth maó2
d2aó. Góelaf. Diwreidaó hónnó o2 dayar auynnaf
ae lofgi ar wyneb y tir. hyt pan uo yn lle teil idaó. ae
eredic ae heu yn undyd ae uot yn aeduct. a hynny
gouot undyd. ac o2 góenith hónnó ~~hónnó~~. y mynnaf i
góneuthur bóyt a llynn tymeredic yth neithaó2 di ti
ammerch i. A hynny oíl auynnaf y wneuthur yn un
dyd. Hád yó gennyf kaffel hynny. Kyt tybyckych
di nabo hád. Kyt keffych hynny yffyd ny cheffych.
amaeth a amaetho y tir hónnó nac ae dígonho mo2
dy2ys yó nyt oes. namyn amaethon uab don. nydaó
ef oeuod y gennyf ti. ny elly ditheu dæis arnaó ef.
hád y kaffafi hynny kyt tebyckych di nabo hád.

Task

knowing the
manmake it
plato

Kyt keffych ditheu h̄ny yffit naf keffych. Couannon uab don y dyuot y penn y tir y waret yz heyzn. ny wna ef weith oe uod namyn y urenhin teithiaðc. ny elly ditheu d̄eis arnað ef. **H**aðd yð gennyfi hynny. Kyt keffych di hynny. yffit naf keffych. **D**eu ychen gólwlyd wineu yn deu gyt p̄einyaðc y eredic y tir dyzys d̄að yn wych. nys ryd ef oe uod. ny elly ditheu * (d̄)eis arnað ef. **H**awd yð gennyf i kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf kaffy. **Y** melyn góannóyn. ar ych b̄ych yn deu gyt b̄einaðc a uynnaf a uynnaf. **H**aðd yð gennyfi kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **D**eu ychen bannaðc. y lleill yffyd ōz parth h̄ont yz mynyd bannaðc. ar llall ōz parth yma. ac eudóyn y gyt adan yz un aradyz. **S**ef yð y rei hynny. nynnyað. apheibað arithóys duð yn ychen am y pechaót. **H**aðd yð gennyf kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **A**wely di y keibedic rud d̄að. **G**elaf. **P**an gyuaruum gyffeuin amam y uōzóyn honno. yd hewyt nað heftāz llinat yndað na du na góyn ny deuth o honað ettwa. **A**r messur h̄onno yffyd gennyfi ettwa. **A**r llinat h̄onno a uynnaf i y gaffel y heu yn y tir newyd d̄að. hyt pan uo ef auo pennlliein góynn am penn uym merch i ar dy neithāz di. **H**aðd yð gennyf kaffel hynny kyt tebyckych di nabo haðd. **K**yt keffych di hynny yffit naf keffych. **M**el auo chwechach nað mod no mel kynteit. heb wychi ac heb wenyn yndað a vynnaf y vzagodi y wled. **H**aðd yð gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych di nabo haðd. **K**ib llóyz uab llóyzon yffyd bennllat yndi. kan nyt oes leftyz yny byt a dalyo y llyn kadarn

Grammar to
bring the play

Grammar to
bring the play

Letters + spelled
together

gained from great
theater

some necessity

honey for bringing

cup of honey

hōnnō. namyn hi. nys keffy di hi oe uod ef. ny elly
 ditheu dzeis arnaō ef. **H**aōd yō gennyf kaffel hynny
 kyt tebyckych na bo haōd. **K**yt keffych hynny. yffit
 naf keffych. **M**ōys gōydney garanhir. kyt delei y byt y
 gyt bop trinaō wyz. y bōyt a vynno paōb ōrth y uryt a
 geiff yndi. mi a vynnaf vōytta o honno y nos y kyfco
 vym merch gennyt. nys ryd ef oe uod y neb. ny elly
 ditheu y dzeiffaō ef. **H**aōd yō gennyf gaffel hyñy kyt
 tybyckych di na bo haōd. **K**yt keffych hynny. yffit
 naf keffych. **G**oꝛn gōlgaōt gogodin y wallaō arnam y
 nos honno. nyfryd ef oe uod ny elly ditheu y dzeiffaō
 ef. **H**aōd yō gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na
 bo haōd. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **T**elyn
 teirtu ymdidanu y nos honno. * panuo da gan dyn
 canu a wna e hunan. pan uynner idi tewi hi a teu. a
 honno nyfryd ef oe uod. ny elly ditheu dzeis arnaō ef.
Haōd yō gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na bo
 haōd. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **P**eir
 diōꝛnach wydel. maer odgar mab aed bñenhin iwerd-
 on. y uerōi bōyt dyneithaōz. **H**aōd yō gennyf
 kaffel hynny kyt tebyckych nabo haōd. **K**yt keffych
 hynny yffit naf keffych. **R**eit y mi olchi vompenn ac
 eillaō uym baraf. yfkithyꝛ yfkithyꝛwyn penn beird a
 uynnaf y eillaō ym. ny hanōyf well o honaō onyt yn
 vyō y tinnir oe penn. **H**aōd yō gennyf kaffel hynny
 kyt tebyckych nabo haōd. kyt keffych hynny. yffit
 naf keffych. **D**yt oes yn y byt ae tynho oe penn
 namyn odgar mab aed bñenhin iwerdon. **H**aōd yō
 gennyf kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf k.
Dyt ymdiredaf y neb o gadō yꝛ yfkithyꝛ. namyn y

ydrōis basket

stgawō's horn
aodreddin?

rtuē harp

nannōic bōdewō

rnacis . . .

r yskithyꝛwyn
Tusk

dgar to gal . . .

gado o prydein. trugein cantref prydein yffyd y dan-
 a6 ef. ny da6 ef oe uod oe deyrnas. ny elly ditheu
 dzeis arna6 ynteu **H**a6d y6 gennyf kaffel hynny kyt
 tebyckych nabo ha6d. **K**yt keffych hynny yffit naf
 keffych. **R**eit y6 ym estynnu uymble6 6rth eilla6 ym.
 nyt est6ng vyth o ny cheffir gwaet ywidon o2du.
 merch y widon o2wenn o pennant gouut yg66rth-
 tir uffern. **H**a6d y6 gennyf kaffel hynny. Kyt tebyc-
 kych na bo h^oa. Kyt **R**. **D**y mynnaf y g6aet onyt yn
 d6ym y keffych. nyt oes lefty2 yny byt a gattwo g6res
 y llynn a dotter ynda6. namyn botheu g6idolwyn go2r
 agatwant g6res yndunt. pan dotter yny d6yzein ynd6t
 y llynn. hyt pan deler y2 go2lle6in. nys ryd ef oe uod.
 ny ellyditheu y dzeiffa6 ef. **H**a6d y6 gennyf 2 cet^oa.
Kyt **R**. **I**efrith awhennyeh rei. nyt aruaeth kaffel
 Iefrith y ba6p nes kaffel botheu rinnon rin barna6t.
 nyfura uyth llynn yndunt. nys ryd ef oe uod yneb
 ny elly ditheu dzeis arna6 ef. **H**a6d y6 g6nyf **R**.
Kyt keffych h^o. **D**yt oes yny byt crib ag6elleu y
 galler g6rteith uygg6allt ac 6ynt rac y rynet. namyn
 * ygrib ar gwelleu yffyd y r6ng deuglust t6rth tr6yth
 mab tared wledic. nys ryd ef oe uod 2 cet^oa. **H**a6yd
 y6 gennyf. Kyt keffych. h^o. 2 c^o. **D**y helir t6rth
 tr6yth yny gaffer d2utwyn keneu greit mab eri. **H**a6d
 y6. Kyt keff^o. **D**yt oes yny byt kynllyuan adalyo
 arna6. namyn kynllyuan k6rs cant ewin. **H**a6d y6 g^o.
 Kyt keff^o. h^o. **D**ytoeft6rth yny byt a dalhyo y
 gynllyuan. namyn t6rth canhafty2 canlla6. **H**a6d 2 c^o.
 Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **H**a66yn Kilyd
 canhafty2 y dala y do2ch gyt ar gynllyuan. **H**a6d y6.

Cado to see

Blood of blackw

Gwidolwyn Duan
bottlesRinnon chif-bon
bottles

Comb of French

Drautwyne h6m
hunt him

Cors' leach

Canhafty2 w

Kilyd's chan

Kyt **℞. ⁊ c°.** Nyt oes yny byt kynyd a digono kynnyd-
 yaeth ar ki hōnnō. onyt mabon mab modion. a duc-
 pōyt yn teir noffic y tōrth y vam. ny wys padu y mae.
 na pheth yō ae byō ae marō. **Ḥaōd yō. Kyt ℞ ⁊ c°.**
 Gōynn mygdōn march gōedō kynebrōydet yō a thonn.
 y dan vabon y hela y tōrth trōyth. nyfryd ef oeuod.
 ⁊ c°. **Ḥaōd yō g°. ℞. Keffych. h°.** Dy cheffir mabon
 uyth kany wys pa tu y mae. nes caffel eidoel y gar
 kyffeuin mab aer. kanys diuudyaōc uyd yny geiffaō.
 ygeuynderō yō. **Ḥaōd ⁊ c°. Kyt ℞.** Garclit wydel
 pennkynyd iwerdon yō. ny helir tōrth trōyth vyth
 hebdaō. **Ḥaōd yō. Kyt ℞.** Kynllyuan ouaryf diffull
 uarchaōc. kanyt oes adalhyo y deu geneu hynny. na-
 myn hi. Ac ny ellir mōynnyant a hi. onyt ac ef yn
 vyō y tynnir oe uaryf. ae gnithyaō achyllell brenneu.
 ny at oe uywyt gōneuthur hynny idaō. ny mōynha
 hitheu yn uarō kanys bāeu vyd. **Ḥaōd yō. Kyt**
keffych hynny. ⁊ c°. Dyt oes kynyd yny byt adalyo
 y deu geneu hynny. namyn kynedyz wyllt mab hettōn
 glafyzaōc. gōylltaōll naō mod yō hōnnō noz gwydlōdyn
 gōylltaf yny mynyd. nyfkeffy di ef byth. na merch
 inneu nyfkeffy. **Ḥaōd yō g. Kyt keff°.** Dy helir
 tōrth trōyth nef kaffel gōynn uab nud. ary dodes duō
 aryal dieuyl annōuyn yndaō rac rebinnyaō y bāeffen.
 ny hebkozir ef o dyno. **Ḥaōd yō. Kyt. ℞.** Dyt oes
 uarch yny byt adycko y wynn y hela tōrth trōyth.
 namyn du march mozo oeruedaōc. **Ḥaōd yō. Kyt.**
℞. h°. * Des dyuot gilennhin urenhin ffreinc. ny helir
 tōrth trōyth vyth hebdaō. hazyz yō idaō adaō y deyzn-
 af yz ot ti. ac ny daō ef vyth yma. **Ḥaōd yō. Kyt ℞.**

born for
 hominem

⁊ c°. Dy helir tŷch trŷyth vyth heb gaffel mab alun
 dyuet. gellllyngŷ dayŷ hŷnnŷ. Hŷd yŷ. Kyt.
 ⁊ cet°a. Dy helyŷ tŷch trŷyth vyth nes caffel anet ac
 aethlem. kynebrŷydet ac awel wynt ynt. ny ellyngŷyt
 eiryŷet ar lŷdyn nyŷledynt. Hŷd ⁊ c°. Kyt keffych
 h°. Arthur ae gedymdeithon y hela tŷch trŷyth. gŷ
 kyuoethaŷc yŷ. Ac ny daŷ ef yŷot ti. ny elly ditheu
 dŷeis arnaŷ ef. Hŷd. ⁊ c°. Kyt. k. ⁊ c°. Dy ellir
 hela tŷch trŷyth vyth nef kaffel bŷlch a chyŷlch. a
 syŷlch. meibon kilyd kyfuŷlch. wyŷyon kledyf
 diuŷlch. teir goŷwenn gŷenn eu teir yŷcŷyd. Tŷi
 gouan gŷan eu tri gŷaŷc. Tŷi benyn byn eutri chled-
 yf. Glas. Gleiffic Gleiffac. eu tri chi. Gall. Guall
 Gauall. eu tri meirch. Hŷyŷ dydŷc. a Dŷc dydŷc. a
 Pŷyŷ dydŷc. eu teir gŷaged. Och agaram. a diaŷpat.
 eu teir gŷreichon. Kluchet. a vynet. ac eiŷŷwet. eu
 teir merchet. Dŷc. a gŷaeth. a gŷaethaf oll. eu teir
 moŷŷyn. Y trywyŷ hynny aganant eu kyŷn. aphaŷp
 oŷ rei ereill a diaŷpedant. yny debycko paŷb dygŷyd-
 aŷ y nef ar ydayar. Hŷd yŷ ⁊ c°. Kyt. k. Gledyf
 ŷnach gaŷ. nyledir vyth. namyn ac ef. nys ry ef
 oe uod nac ar werth nac yn rat. ny elly ditheu dŷeis
 arnaŷ ef. Hŷd yŷ. ⁊ c°. Kyt keffych. Anhuned heb
 gyŷcu nos ageffy yn keiŷŷaŷ hynny. ac nys keffy. am
 merch inneu nyŷ keffy. Meirch agaffaf ineu a march-
 ogaeth. am harglŷyd gar arthur ageiŷŷ imi hynny oll.
 Ath verch ditheu a gaffaf i. Ath eneit a golly ditheu.
 Kerda nu ragot. ny oŷuyd arnat na bŷyt na diŷŷat ym
 merch i tra geiŷŷych hynny. a phangeffych hynny
 oll oŷ anoetheu. vy merch inneu ageffy yn ueu itt.

Berdet aozugant h6y y dyd h6nn6 educher.
 ynyuyd kaer ua6z awelynt. v6yha6f o2 byt.
 Dacha6f 6z du m6y oed no thrywyz y*ny byt
 h6nn yn dyuot o2 gaer. Ac ydywedaffant 6ynteu
 6ztha6. Pan deuy di 6z. o2gaer awelwch ch6i racco.
 Pieu ygaer heb 6ynt. Meredic awyz y6ch ch6i. nyt
 oes yny byt ny wypo pieu y gaer honn. 6znac ga6z
 bieu. Py uoes yffyd y osp a phellennic ydiskynnu
 yny gaer honn. Ha unben du6 ach nodho. ny deuth
 g6eftei eiryoet o honei ae vywyt ganta6. ny edir neb
 idi namyn adycko ygerd ganta6. ky2chu y po2th a
 o2ugant. heb y g6zhyz g6alsta6t ieithoed. aoes bo2th-
 a6z. Oes. a thitheu ny bo teu dy daua6t yth benn.
 pyrac y kyuerchy di. agoz y po2th. Dac agozaf. Py
 yfyz nas agozy di. kyllell aedy6 ymb6yt allynn ym
 bual. ac amfathyz yn neuad 6znach ga6z. namyn y
 gerda6z adycko ygerd y my6n nyt agozir yma heno
 bellach. Heb y kei yna. Y po2tha6z y mae kerd gen-
 nyfi. Pagerd yffyd gennyt ti. Yslipan6z cledyueu
 gozeu yny byt 6yf i. Qi aaf y dywedut hynny y 6z-
 nach ga6z. ac adygaf atdeb itt. Dyuot aozuc ypo2th-
 a6z y my6n. Ac y dywa6t 6rnach 6ztha6. Shwedl-
 eu po2th y gennyt. Yf ydynt gennyf kyweithyd yf-
 fyd yndz6s ypo2th auynnynt dyuot y my6n. a ouyn-
 neift di a oed gerd gantunt h6y. Souynneis heb ef.
 Ac uno nadunt adywa6t g6ybot yslipanu cledyueu
 o hona6 ynda. a6z oed reit ynni 6zth h6nn6. Yf g6ers
 yd 6yf yn keiffa6 aolchei vygcledyf. ac nys keueis.
 Gat h6nn6 y my6n. kan oes gerd gantha6. Dyuot
 aozuc ypo2tha6z ac agozi ypo2th. a dyuot kei y my6n

ehun. a chyuarth gwel aozuc ef y 6rnach gabu.
 Radeir adodet y dana6 geyz bron gwfnach. Ac y
 dywa6t 6rnach 6rtha6. Ha6z ae gw6ir adywedir arnat
 ti. y gw6doft yflipanu cledyveu. **Qi** a6nn hynn ynda
 heb y kei. **D**6yn cledyf 6rnach a wnaethp6yt atta6.
 Rymryt agalen gleis aozuc kei y dan y geffeil. Agouyn
 oz deu p6y oed oz eu ganta6. ae gwynfeit ae gr6mfeit.
 Yz h6nn auo da gennyt ti malpei teu uei g6na ar-
 na6. **G**lanhau aozuc hanner y lleill gylleill ida6. ae
 rodi yny la6 aozuc. Areinc dy uod di hynny. * **O**ed
 gwel genhyf noc yffyd ym g6lat pei bei oll ual hynn.
Dyhed abeth bot gwz kystal athi heb gedymdeith.
Oi a6rda ymae ymi gedymdeith. kynny dycko y
 gerd hon. **P**6y y6 h6nn6. aet y portha6z allan. a mi
 adywedaf ida6 y arwydon. **P**enn y wae6 ada6 yar
 y baladyz. ac yffef adygyzch y g6aet yar y gw6ynt.
 ac adiskyn ar y paladyz eilweith. agozi y porth a
 wnaethpwyt. a dyuot bedwyz y my6n. ac ydywa6t
 kei. buduga6l y6 bedwyz. kynny wypo y gerd honn.
Dadleu ma6z a uu gan y gw6yz a oed allan am dyuot
 bedwyz a chei y my6n. **A**dyuot gw6as ieuanc oed gyt
 ac 6ynt y my6n. vn mab custennin heuffa6z. **S**ef
 a6naeth ef ae gedymdeithon ygglyn 6rtha6 dyuot
 dros y teir katlys hyt pann yttoed y my6n y gaer.
Ydywedaffant ygedydeithon 6rth uab custennin.
 ti aozugoft hynn. gozeu dyn 6yt. **A**c o hynny allan
 y gelwit ef gozeu 6yab custennin. G6afcaru aozugant
 6y y eu Hettyeu. mal y keffynt Had eu Hettywyz. heb
 wybot yz ka6z. **Y** cledyf a daruu y 6rteith. ae rodi
 aozuc kei yn Ha6 6rnach ga6z. y malphei yedzych

a ranghei y uod idaŵ y gŵeith. ac y dywaŵt y kaŵ. Da yŵ y gŵeith. a ranc bod yŵ gennyf. Y dywaŵt kei. dy wein di a lygrŵys dy gledyf. dyŵo di y mi y diot y kylllell bŵenneu o honei. Ac y wneuthur ereill o newyd idaŵ. Achymryt y wein o honaŵ. Ar cledyf yny llaw arall. A dyuot o honaŵ uch penn y kaŵ mal pei y cledyf adottei yny wein. Y offot aŵruc ynteu ympenn y kaŵ. a llad y benn y ergyt * y arnaŵ. Diffeithaŵ y gaer. A dŵyn a vynnaffant ŵda ar tlyffeu. Ac y gkyuenu yŵ undyd ympenn y vlŵydynd y deuthant y lys arthur. achledyf ŵnach gaŵ gantunt

Dŵwedut a ŵnaethant y arthur y ual y daruu udunt. Arthur a dywaŵt. Pa beth yffyd iaŵnaf y geiffaŵ gŵtaf ŵ annoetheu hynny. Iaŵnaf yŵ heb ŵynteu keiffaŵ Mabon uab modŵon. ac nyt kaffel arnaŵ nes kaffel eidoel uab aer y gar. yn gyntaf. Kyuodi a ŵruc arthur a milwŵ ynys pŵydein gantaŵ y geiffaŵ eidoel. A dyuot a ŵrugant hyt yn rackaer glini yny lle yd oed eidoel y gkarchar. Seuyll a ŵruc glini ar vann y gaer. ac y dywaŵt. Arthur py holydi y mi pŵyt nam gedy yny tarren honn. nyt da im yndi ac nyt digrif. nyt gŵenith. nyt keirch im. kynny cheiffych ditheu wneuthur cam im. Arthur a dywaŵt. Dyt yŵ dŵc itti y deuthum i yma. namyn y geiffaŵ y karcharaŵ yffyd gennyf. Mi a rodaf y carcharaŵ itti ac ny darparŵffwn y rodi y neb. Ac ygyt a hynny vy nerth am poŵth a geffy di. Y gŵyŵ adywaŵt ŵth arthur. arglŵyd dos di adref ny elly di uynet ath lu y geiffaŵ peth moŵ uan

arthur. achleoyt vnachgab: gantant.

Diseout abnaethant y arthur y
ual ydaru uduirt. Arthur aoy
uabt. pabeth yfyo iabuat y geissab gy
tat oz annoetheuhyuny. Iabuat yo heb
synter keissaw mabon uab modron.
de wyt kaffel arnaw nez kaffel eidoel
uab aer ygar. yngyutat. I: yuodi ao
zue arthur a milusy: ynyo pydem gan
tab y geissab eidel. adyot aozugant
hyt yn rackaer glim yw lle woed eidy
el ygbarchar. Seintl aozuc glim ar
vann. y gaer. de ydyabt: Arthur pr
holydi ym pryt namgedy yny tarru
honi. wyt da m yndi ac wyt digrif.
wyt gvenith. wyt keirchun. kynny
chensych oitheu bneuthur cam un.
Arthur adyabt. Prt yr dric uti yden
thun i yma. namyn y geissab y barch
arab: yfyo gennyt. ny ardat y cartha

ar rei hynn. Arthur a dywaot. Gŵrhyr gŵalfstaot
 ieithoed itti y mae iaon mynet yr neges honn. Yr
 hoŵl ieithoed yffyd gennyf. a chyfyeith byt ar rei
 o'adar ar annieileit. Fidoel itti ymae iaon myn-
 et y geiffa' dy geuyndero' yb. gyt am gŵyr i. Fei
 abedwyr. gobeith * yb gennyf y neges yd eloch
 ymdanei y chaffel. Fŵch im yr neges honn. Feredet
 aozugant racdunt hyt att vŵyalch gilgŵri. Gouyn
 aozuc gŵrhyr idi yr du' a' doft ti dim y'ŵrth uabon
 uab modŵon. a ducpŵyt yn teir noffic ody rŵng y vam
 ar paret. Y uŵyalch a dywaot. pan deuthum i yma
 gyntaf. eington gof aoed yma. a minneu ederyn
 ieuanc oedŵn. ny wnaethpŵyt gŵeith arnei. namyn
 tra uu uyggeluin arnei bob ucher. Hedi' nyt oes
 kymmeint kneuen o honei heb dŵeula'. dial du' arnaf
 o chigleu i dim y'ŵrth y gŵr a ovynnŵch chŵi. Feth
 yffyd iaon hagen. a dylyet y mi y wneuthur y gen-
 nadeu arthur mi ae gŵnaf. kenedlaeth vileit yffyd
 gynt rithŵys du' nomi. mi aaf yn gyuarwyd ragoch
 yno. Dyuot aozugāt hyt yn lle yd oed karŵ redynure.
 Karŵ redynure yma ydoetham ni attat. kennadeu
 arthur kany ŵdam aniueil hyn no thi. dywet. a wdoft
 di dim y'ŵrth uabon uab modŵon. a ducpŵyt yn deir
 noffic y'ŵrth y uam. Y karŵ a dywaot. Pandeuthum i
 yma gyntaf. nyt oed namyn vnreit o bop tu ympenn.
 ac nyt oed yma goet namyn un o gollen derwen. ac
 y tyfwys honno yndar can keing. Ac ydygŵydŵys
 ydar gŵedy hynny. a hedi' nyt oes namyn ŵystyn
 coch o honei. Yr hynny hyt hedi' yd ŵyf i yma. ny
 chigleu i dim o' neb a ouynnŵch chŵi. Quii hagen

a uydaf gyfarŷyd yŷch * kanys kennadeu arthur yŷch
 hyt lle ymae aniueil gynt arithŷys duŷ no mi. Dyuot
 aozugant. hyt lle ydoed cuan cum kaŷŷyt. cuan cŷm
 caŷŷyt yma ymae kennadeu arthur. aŷdoft di dim
 yŷth vabon vab modŷon a ducpŷyt ꝛc°. Pei aŷgŷpŷŷn
 mi aedywedŷn. Pandearthum i yma gyntaf. y cŷm
 maŷ a welŷch glynn coet oed. ac ydeuth kenedlaeth
 o dynyon idaŷ. ac y diuaŷyt. ac y tyuŷys yꝛ eil coet
 yndaŷ. ar trydyd coet yŷ hŷnn. aminneu neut ydyd-
 ynt yn gynyon boneu vy eŷgyll. yꝛ hynny hyt hediŷ.
 ny chiglefi dim oꝛ gŷ aouynnŷch chŷi. Mi hagen
 a uydaf gyuarwyd y genadeu arthur. yny deloch hyt
 lle ymae yꝛ anniueil hynaf yffyd yny byt hŷnn. a
 mŷyaf adzeigyl. eryꝛ gŷern abŷy. Gŷrhyꝛ adywaŷt.
 Fryꝛ gwern abŷy ni adoetham gennadeu arthur
 attat. youyn itt a ŷdoft dim y ŷth vabon uab modŷon
 a duc ꝛc°. Yꝛ eryꝛ adywaŷt. mi adeuthum yma yꝛ
 yŷpell o amŷer. a phann deuthum yma gyntaf. Maen
 a oed ym. ac y ar y benn ef y pigŷn yfyz bop ucher.
 weithon nyt oes dyanued yny uchet. yꝛ hynny hyt
 hediŷ ydyŷfi yma. ac ny chiglefi dim y ŷth y gŷ
 aouynnŷch chŷi. onyt un treigyl yd euthum y geiffaŷ
 uym bŷyt hyt yn llynn llyŷ. Aphann deuthum i yno
 y lledeif uygryuangheu y myŷn ehaŷc o debygu bot
 vymbŷyt yndaŷ weꝛs vaŷ. ac y tynnŷys ynteu ui hyt
 yꝛ affŷyŷ. hyt pann uu abzeid im ymdianc y gantaŷ.
 ŷef aŷneuthum inheu mi am [836] hoŷŷ garant myn-
 et ygŷgŷyŷ ŷthaŷ y geiffaŷ ydiuetha. Kennadeu a
 yꝛŷys ynteu y gymot ami. adyuot aozuc ynteu
 attafi. y diot dec tryuer a deugeint oe geuyn. onyt

ef awy2 peth o2 hynn ageiff6ch ch6i. ny 6nn i neb
 ae g6ypp6. Mi hagen auydaf gyuar6yd y6ch hyt lle
 y mae. Dyuot aozugant hyt lle y2 oed. Dywedut
 aozuc y2 ery2. Eha6c llyn ll6 mi adeuthum attat.
 gan gennadeu arthur youyn a6doft dim y6rth vabon
 uab mod2on aducp6yt yn teir noffic y6rth yuam.
 Y gymeint awyp6yfi mi ae dywedaf. Gan bob llan6
 ydaf i ar hyt y2 auon uchot hyt pandel6yf hyt ym
 ach mur kaer loy6. ac yno y keueis i. ny cheueis eir-
 moet od26c ygymeint. ac mal ycrettoch doet un ar
 uynd6y yfg6yd i yma o hona6ch. ac yfef ydaeth
 ard6y yfg6yd y2 eha6c. kei a g6rhy2 g6alf6t ieithoed.
 Ac y kerdassant hyt pann deuthant am y uag6y2 ar
 karchara62. yny uyd k6ynuan agriduan aglywynt am
 y uag6y2 ac 6y. G6rhy2 adywa6t. padyn ag6yn yny
 maendy h6n. Oi a62 yffit le ida6 y g6yna6 yneb
 yffyd yma. Mabon uab mod2on yffyd yma ygcarch.
 ac ny charchar6yt neb kyn doftet yn ll626 carchar
 ami. na charchar llud ll66 ereint. neu garchar greit
 mab eri. Oes obeith gennyt ti ar gaffel dy ell6ng ae
 y2 eur ae y2 aryant ae y2 golut p2effenna6l. ae y2
 catwent ac ymlad. Y gymeint o honof i a gaffer
 ageffir d26y ymlad. Ymchoelut o honunt 6y odyno.
 a dyuot hyt * lle ydoed arthur. Dywedut o honunt
 y lle yd oed mabon uab mod2on ygkarchar. G6yffya6
 aozuc arthur milwy2 y2 ynys honn. amynet hyt
 ygkaer loy6 ylle yd oed mabon ygkarchar. Mynet
 aozuc kei abedwy2 ar d6y yfc6yd y pyfc. tra yttoed
 vilwy2 arthur yn ymlad ar gaer. r6yga6 o gei y uag6y2
 a chymryt y carchara62 ar y geuyn. ac ymlad ar g6y2

ual kynt ar gŷy. At ref y doeth arthur amabon gantaŷ yn ryd.

Dywedut aozuc arthur. beth Iaŷnhaf weithon y geiffaŷ yn gyntaf o annoetheu. Iaŷnhaf yŷ keiffaŷ deu geneu gaŷt rymhi. Awys heb yz arth^{ur} pa du y mae hi. Y mae heb yz un yn aberdeugledyf. Dyuot aozuc arth^{ur} hŷt ynty tringat yn aber cledyf. A gouyn aozuc ŷrthaŷ. aglyweift ti y ŷrthi hi yma. Pyrith y mae hi. Ynrith bleidaŷt heb ynteu. Ae deu geneu genthi yd ymda. Bi a ladaŷd vy yŷgrybul yn vynyŷ. ac ymae hi iŷŷot yn aber cledyf y myŷn gogof. Sef aozuc arthur gyru ym pryt wenn y long ar uoŷ. ac ereill ar y tir y hela yz aŷt. Ae chylchynu uelly hi ae deu geneu. ac eu dat rithaŷ o duŷ y arth^{ur} yneu rith e hunein. Gwaŷcaru aozuc Iu arthur bob un bob deu . . .

Aual ydoed gŷythyz mab greidaŷl. dydgŷeith yn kerdet dŷos vynyd. y clywei leuein agridua girat. a garŷcon oed eucllybot. Achub aozuc ynteu parth ac yno. ac malydeuth yno * diŷpeilaŷ cledyf a wnaeth. a llad y tŷynpath ŷrth y dayar. ac eydiffryt uelly rac y tan. ac ydywedaffant ŷynteu ŷrthaŷ. Dŷc uendyth duŷ ar einym gennyt. ar hynn ny allo dyn vyth y waret. ni adoŷn y waret itt. Bŷyntŷy wedy hynny adoethant ar naŷ heŷtaŷz Ilinat. anodes yŷpadaden pennkaŷz ar culhŷch yn ueŷŷuredic oŷl heb dim yn eiŷŷeu o honunt eithy z un Ilinhedyn. ar moŷgrugyn cloŷŷ adoeth ahŷnnŷ kynn ynos.

Pan yttoed gei a bedwyz yn eiŷted ar benn pumlumon. ar garn gŷylathy z ar wynt mŷyaf yny

byt. edrych a bnaethant yneukylch. ac bynt a belynt
 vbc ma b parth ardeheu ympell y borthunt heb drossi
 dim gan y gbynt. ac yna y dywa bt kei. myn llab
 vyngkyueillt. fy lldy racco tan ryff b. Bryffya b a
 ozugant parth ar mbc. a dyneffau parth ac yno dan
 ymardisg b y l o bell. yny uyd dillus uareua b yndeiuab
 baed coet. ll yna hagen y ryff b mbyaf a ochela b d
 arthur eiry oet. Heb y bedwyz yna b rth gei. ae hat
 waenof t di ef. atwen heb y kei. ll yna dillus uarrua b c.
 nyt oes yny byt kynll yuan adalyo d rtwyn. keneu
 greit uab eri. namyn kynll yuan o uaryf y g b awely
 di racko. ac ny m b ynhaa heuyt onyt yn vy b y tynnir
 achyllell p r enneu oe uaraf. kanys b r e u uyd yn uar b.
 Mae ankynghoz ninneu b rth hynny heb y bedwyz.
 Gad b n ef heb y kei y yffu y wala o r kic. a g b edy
 hynny kyfscu a bna. T r a yttoed ef yn * hynny y
 buant bynteu yng b neuthur ky l lell b r enneu. Pan b ybu
 gei yndiheu y uot ef ynkyfscu. g b neuthur p b ll a o r uc
 dany d r aet m b yhaf yny byt. a thara b dy r na b t arna b
 anueitra b l y ueint a o r uc. ae wascu yny p b ll hyt pan
 daroed udunt y gnithia b yn ll b yz ar ky l lell b r enneu y
 uaryf. a g b edy hynny y lad yng b byl. Ac o dyna
 ydaethant e ll deu hyt ygkelli wic ygkerny b. a chyn
 ll yuann o uaryf dillus uaruab c gantunt. ae rodi a
 o r uc kei yn ll a b arthur. ac yna y kanei arthur yz
 egl y n h b nn. Kynll yua a o r uc kei. o uaryf dillus
 uab euri. pei Tach dy angheu uydei. Ac amhynny
 y fo r es kei hyt pan uu ab r eid yuilwyz yz ynys honn
 tangneuedu y r b ng kei ac arthur. Ac eiffoes nac yz
 anghyfnert h ar arthur. nac yz ll ad y wyz. nyt ymyz-

r6ys kei yn reit gyt ac ef o hynny allan. Ac yna y
 dywa6t arthur. Beth ia6naf weithon y geiffa6 o2
 annoetheu. Ia6naf y6 keiffa6 dzutwyn keneu greit
 uab eri. Kynno hynny ychydic ydaeth creidylat
 uerch lud la6 ereint gan wythy2 mab greida6l. a
 chynn kyfcu genthi dyuot g6ynn uab nud ae d6yn
 y treis. Kynnulla6 llu o wythy2 uab greida6l. adyuot
 y ymlad a g6ynn mab nud. a gozuot o wyn. a dala
 greit mab eri. aglinneu eil taran. a g62g6ft letl6m.
 a dyfnarth y uab. a dala o penn uab netha6c. a
 n6ython. a chyledy2 wyllt y uab. a llad n6ython aozuc
 adiot y gallon. a chymhell ar kyledy2 yffu callon y
 dat. Ac am hynny ydaeth kyledy2 yg g6yllt. Glybot
 o arthur hynny. adyuot hyt y gogled. adyuynnv
 aozuc ef g6ynn uab nud atta6. * a gell6ng y wy2da
 yganta6 oe garchar. a g6neuthur tangneued y r6ng
 g6ynn mab nud a g6ythy2 mab greida6l. Sef tang-
 neued awnaethp6yt. gadu y uo26yn yn ty y that yn
 diu6yn o2 d6y barth. Ac ymlad bob du6 kalan mei
 uyth hyt dyd b2a6t o2 dyd h6nn6 allan. y r6ng g6ynn
 a g6ythy2. ar un a o2ffo o nadunt dydb2a6t kymeret
 yuo26yn. Ag6edy kymot yg6y2da hynny uelly. y
 kauaf arthur mygd6n march g6ed6. a chynnlluan
 c62s cant ewin. G6edy hynny ydaeth arthur hyt
 yn llyda6. a mabon uab mellit ganta6. ag6are g6allt
 euryrn y geiffa6 deugi glythmy2 lewic. Ag6edy eu
 kaffel ydaeth arthur hyt yg go2llewin iwerdon y
 geiffa6 g62gi feueri. ac odgar uab aed b2enhin iwerd6
 gyt ac ef. ac odyrna ydaeth arthur y2 gogled. ac y
 delis kyledy2 wyllt. ac ydaeth yfkithy2wynn penn-

beid. Ac ydaeth mabon mab mell't adeugi glythuyz ledewic yny la6. adzutwyn geneu greit mab eri. ac ydaeth arthur ehun yz erhyl. A chauall ki arthur yny la6. Ac yd efgynn6ys ka6 o bzydein ar lamrei kaffec arthur. Ac achub yz kyfuarch. Ac yna y kym-erth ka6 o bzydein nerth b6yellie. Ac yn wychy z trebelit y doeth ef yz baed. Ac y holl'des y benn yn deu hanner. Achymryt aoz^r ka6 yz ysgithy z. Hyt yk6n anottayffei yspaden ar g6llh6ch alada6d y baed. namyn kauall ki arthur ehun.

A G6edy llad ysgithy zwyn bennbeid yd aeth ar-
th^{ur} aeniu^{er} hyt yngkelli * wic yngkerny6.
ac. odyno ygyz6ys men6 mab teirg6aed yedzych
a uei y tlyffeu y r6ng deugluft t6zch tr6yth. rac fal-
wen oed uynet y ymdara6 ac ef. Ac ony bei y tlyffeu
ganta6. diheu hagen oed y uot ef yno. Neur daroed
ida6 diffeitha6 traean iwerdon. Mynet aozuc men6
yymgeis ac 6ynt. Sef y g6elas 6ynt ynesgeir oeruel
yn Iwerdon. Ac ymritha6 aozuc men6 yn rith eder-
yn. A difgynnu a6naeth uch penn y g6al. A cheiffa6
yfglyffya6 un oz tlyffeu y ganta6. ac ny chauas dim
hagen namyn un oewrych. Kyuodi aozuc ynteu
yn wychy z da. ac ymyfgytya6 hyt pan ymozdied-
a6d peth oz g6en6yn ac ef. O dyna ny bu dianaf
men6 uyth. Gy zru o arthur gennat g6edy hynny
ar odgar uab aed bzenhin iwerdon. yerchi peir di-
6znach wydel maer ida6. Erchi o otgar ida6 yrodi.
Y dywa6t di6znach. du6 awy z pei hanffei well o
welet un ol6c arna6 naf kaffei. A dyuot o gennat arth-
ur anac genthi o Iwerdon. Ky ch6ynnu aozuc arth^{ur}

ac ysgaon niuer ganthaw amynet ymprytwen y long. adyuot y ywerdon. adygyrchu ty diornach bydel a ozugant. Gelfant niuer otgar eu meint. Agweddy bbyta o nadunt ac yuet eudogyn. erchi ypeir aozuc arth^{ur}. Y dywaot ynteu pei afrodei yneb. yrodei uth eir odgar brenhin Iwerdon. Gweddy Neueryd nac udunt. kyuodi aozuc bedwyz ac ymauael yny peir. Ae doddi ar geuyn * hygyd gwas arthur. bwaot oed honno unuam ygachamori gwas arth^{ur}. Sef oed y fwyd ef yn wastat ymdwyn peir arthur adodi tan ydanao. Meglyt o lenlleawc bydel yg kaletvölch. ae ellong ar yrot. a llad diornach wydyl ae niuer achan. Dyuot Iluoed Iwerdon ac ymlad ac by. A gwedy ffo y lluoed achlan. mynet arthur ae wyz yn eugyd yny llong. ar peir yn llawn o fllt iwerdon gantunt. Adiskynnu ynty llwydeu mab kel coet ym poth kerdin yndyuet. ac yno y mae messur y peir. . .

A yna ykynnullows arth^{ur} a oed ogynifyo yn teir ynys prydein. ae their rac ynys. Ac a oed yn freinc allydao. A nozmandi agolat yz haf. ac a oed o gicor dethol. a march clotuaor. ac yd aeth ar niuer oed hynny oll hyt yn iwerdon. ac y bu ouyn maor ac ergryn racdao yn Iwerdon. Agweddy difgynnu arthur yz tir. dyuot feint Iwerdon attao y erchi naod idaao. Ac yrodes ynteu naod udunt hwy. ac yrodaffant bynteu eu bendyth idaao ef. Dyuot a ozuc gwyz iwerdon hyt att arth^{ur} a rodi bbyttal idaao. Dyuot a ozuc arthur hyt yn efgeir oeruel yn Iwerdon. yny lle ydoed tiorch trwyth. ae feithlydyn moch gantao. gellong kon arnao o bop parth. ydyd honno

educher yd ymladaðd y gŷydyl ac ef. **Y**z hynny pym-
 het ran y iwerdon a ðnaeth yndiffeith. Athrannoeth
 ydym*ladaðd teulu arthur ac ef. namyn a gaðffant o
 dŷc y gantað. ny chaðffant dim o da. **Y** trydyd dyd
 yd ymladaðd arthur ehun ac ef naðnos. a nað nieu.
 nyladaðd namyn un parchell oe uoch. **G**ouynnðys y
 gŷyz y arthur peth oed yftyz yz hðch hðnnð. **Y** dy-
 waðt ynteu. bænhin uu. ac am y bechaðt y rithðys
 duð ef ynhðch. **G**yzru a ðnaeth arthur gðzhyz gðal-
 ftaðt ieithoed. y geiffað ymadzaðd ac ef. **M**ynet aozuc
 gðzhyz yn rith ederyn. Adisgynnv a ðnaeth vch benn y
 wal ef ae feithlydyn moch. **A** gouyn aozuc gðzhyz
 gðalfstaðt ieithoed idað. **Y**z y gðz athwnaeth ar y
 delð honn. oz gellðch dywedut. yharchaf dyuot un o
 honaðch y ymdidan ac arthur. **G**ðztheb a ðnaeth
 grugyn gðzych ereint. mal adaned aryant oed y
 wrych oðl y ffozd y kerdei argoet ac ar uaes y gðelit
 ual y ðlithzei y wrych. **S**ef atteb a rodes grugyn. Myn
 y gðr an gðnaeth ni ar y delð honn. ny wnaðn. ac ny
 dywedðn dim yz arth^{ur}. **O**ed digaðn odŷc a ðnathoed
 duð ynni. an gðneuth^{ur} ar ydelð hon. kyny deleðch
 chðitheu y ymlad ani. **M**i a dywedaf yðch ydymlad
 arth^{ur} am y grib ar eðlyn ar gðelleu yffyd rðng deu
 gluft tðzch trðyth. **H**eb y grugyn hyt panngaffer y
 eneit ef yn gyntaf. ny cheffir y tlyffeu hynny. **A**r
 boze auozy ykychðynnðnni odyma. ac ydaðn y wlat
 arth^{ur} ar meint mðyhað aallom ni o dŷc a ðnaðn yno.
Fychðyn aozugant hðy ar y moz parth a chymry. ac
 ydaeth [840] arthur ae luoed ae ueirch ae gðn ym
 pzytwen. Atharað lygat ymwelet ac bynt. **D**isgynnu a

ōnaeth tŵch trŵyth ymport h cleis yn dyuet. Dyuot a
 ozuc arthur hyt ym mynyŵ y nos honno. Tzannoeth
 dywedut y arthur eu mynet heibaŵ. Ac ymozdibes a
 ozuc ac ef yn llad gŵarthech kynnwas kŵr y uagyl. A
 gŵedy llad a oed yn deugledyf o dyn a mil kynndyuot
 arthur. O r pandeuth arth^{ur} y kychŵynnŵys tŵch
 trŵyth o dyno hyt ym pzeffeleu. Dyuot arthur a lluoed
 y byt hyt yno. Gyru a ozuc arthur y wyz yz erhyl.
 Fly. Athzachmyz. a dwtwyn keneu greit mab eri yn
 y laŵ ehun. A gŵartheget yab kaŵ y ghongyl ara ll. A
 deu gi glythmyz letewic yny laŵ ynteu. A bedwyz a
 chauall ki arthur yny laŵ ynteu. A restru a ozuc y
 milwyz oll o deu tu nyuer. Dyuot tri meib cledyf
 diwŵlch. gŵyz agauas clot maŵz yn llad ysgithyzwyn
 pennbeid. Ac yna y kychŵynnŵys ynteu o lynn ny-
 uer. ac y doeth y gŵm kerŵyn. ac y rodes kyuarth
 yno. Ac yna y lladaŵd ef bedwar ryffŵz y arthur.
 gŵartheget yab kaŵ a tharaŵc allt clŵyt. areidŵn uab
 eli atuer. ac ifcouan hael. A gŵedy llad y gŵyz hynny.
 y rodes yz eil kyuarth udunt yny lle. ac y lladaŵd
 gŵydz e uab arthur. A garfelit wydel. A gleŵ uab yfcaŵt.
 Ac ifcaŵyn uab panon. A e doluryaŵ ynteu yna a
 ōnaethpŵyt. Ar boze ymbzonn ydyd dzannoeth yd
 ymozdibedaŵd rei o r gŵyz ac ef. Ac yna y lladaŵd
 huandaŵ. agogigŵz. A phenn pingon. tri gŵeis gleŵlŵyt
 gauaeluaŵz. hyt naŵgŵydyat duŵ was yny byt ar y
 helŵ ynteu. eithyz llafgenym ehunan gŵz ny hanoed
 well neb ohonaŵ. Ac y gyt ahynny y lladaŵd llaber
 o wyz y ŵlat. A gŵlydyn faer penfaer y arthur. Ac
 yna yd ymozdibedaŵd arthur ym pelumyaŵc ac ef. ac

yna ylladaðd ynteu madaðc mab teithyon. Agðyn mab tringat uab neuet * ac eiryaðn pennlloran. Ac odynd ydaeth ef hyt yn aber tyði. ac yno y rodes kyuarth udunt. ac yna ylladaðd ef kynlas mab kynan. a gðilenhin bðein freinc. odynd ydaeth hyt ygglynn yftu. Ac yna ydymgollaffant ygðyð arcðn ac ef. Dyuyndu aozuc arth^{ur} gðyn uab nud attað. agouyn idað aðydyat ef dim y ðzth tðzch trðyth. vdywaðt ynteu nafgðydyat. Y hela ymoch yd aeth y kynnydyon yna oll. hyt yndyffryn llychðz. ac ydigribyðys grugyn gðallt ereint udunt. a llðydaðc gouynnyat. ac y lladaff ykynnydyon hyt na diengis dyn yn vyð o nadunt. namyn un gðz. Sef aozuc arth^{ur} dyuot ae luoed hyt lle ydoed grugyn allðydaðc. a gellðng yna arnadunt aoed o gi rynodydoed yn llðyðz. Ac ðzth yð aðz a dodet yna ar kyuarth. y doeth tðzch trðyth ac y diffyðth ðynt. Ac yð pan dathoedynt dðos uoz iwerdon. nyt ymwelfei ac ðynt hyt yna. Dygðydað a ðnaethpðyt yna agðyð a chðn arnað. Ymrodi y gerdet o honað ynteu. hyt ym mynyd amanð. Ac yna y llas banð oe uoch ef. ac yna yd aethpðyt eneit dðos eneit ac ef. ac y lladaðyt yna tðzch llaðin. ac yna y llas arall oe voch. gðys oed y enð. ac odynd yd aeth hyt yn dyffrynn amanð. ac yno y llas banð a bennwic. Dyt aeth odynd gantað oe uoch yn vyð. namyn grugyn gðallt ereint. a llðydaðc gouynnyat. Oz lle hðnnð yd aethant hyt yn llðch eðin. ac ydymozdiwedaðd arthur ac ef yno. Rðdi kyuarth aðnaeth ynteu yna. ac yna ylladaðd ef echel uozððyt tðll. ac arðyli eil gðydaðc ~~gðydaðc~~ gðyð. allaðer owyð a chðn

heuyt. ac yd aethant odynd hyl ynllóch taby. Yfcar
aónaeth grugyn górych ereint ac óynt yna. ac yd aeth
grugyn odynd hyl yndintywi. Ac odynd yd aeth
hyl ygkeredigyaón. ac eil. a thlachmyz gantaó. a
lliaós gyt ac óynt heuyt. ac ydoeth hyl yggarth
gregyn. ac yno y * y llas llóydaó gouynnyat yn y
myfc. ac y lladaó ruduyó rys. a llaber gyt ac ef.
Ac yna yd aeth llóydaó hyl yn ystrat yó. Ac yno y
kyuaruu góy llóydaó ac ef. ac yna y lladaó ef hir
peiffaó brenhin llóydaó. a llgatrud emys a góbothu.
eóythred arth^{ur} viody y uam. Ac yna y llas ynteu.
Órch tróyth aaeth yna y róng taby ac euyas. Óyff-
fyaó kernyó a dyfneint o arthur yny erbyn hyl yn
aber hafren. a dywedut aozuc arthur óth vilóy yz
ynys honn. Órch tróyth aladaó llaber om góy.
myn góhyt góy nyt ami yn uyó yd aho ef y gernyó.
nys ymlityafi ef bellach. namyn mynet eneit dros
eneit ac ef a wna. Óneóch chí a ónelhoch. Sef a
daruu o gyghoz gantaó eillóng kat o uarchogyon. a
chón yz ynys gátunt hyl yn euyas. ac ymchoelut
odyno hyl yn hafren. ae ragot yno ac aod o vilwyz
prouedic yny ynys honn. ae yzru anghen yn anghen
yn hafren. a mynet aónaeth mabon uab modzon gan-
taó ar wynn mygdón march góedó yn hafren. a gozeu
mab custennin. a menó. ab teirgóaed y róng llynn
llíban ac aber góy. a dygóydaó o arthur arnaó. a ryff-
wyz p^{ry}dein gyt ac ef. Dynessau aozuc osla gyll-
uaó. a manaóydan uab llyz. a chacmóri góas arth^{ur}.
a góyngelli. a dygrynnyá yndaó. Ac ymauel yn
gyntaf yny traet. ae gleicá o honunt yn hafren. yny

yttoed ynllenŵi ody uchtaŵ. Bzathu amŵs o uabon uab modrŵ oꝛ neilparth. achael yꝛ ellyn y gantaŵ. Ac oꝛ parth arall y dygyꝛchŵys kyledyꝛ wyllt y ar amŵs arall gantaŵ yn hafren. ac yduc y gŵelleu y gantaŵ. Kynn kaffel diot y grib. kaffel dayar o honaŵ ynteu aedzaet. ac oꝛ pan gauas y tir ny allŵys na chi na dyn na march y ganhymdeith hyt pan aeth y gernyŵ. Doc agaffat o dŵc yn keiffaŵ y tlyffeu hynny y gantaŵ. gŵaeth agaffat ynkeiffaŵ diffryt y deu ōꝛ rac eu bodi. Kacmŵzi ual y tynnit ef yuynyd y tynnei deu uaeu ureuan ynteu * yꝛ affŵys. Oŵla gyllelluaŵꝛ yn redec yn ol ytŵꝛch. y dygŵydŵys y gyllell oe wein ac y kolles. aewein ynteu gŵedy hynny ynllaŵn oꝛ dŵfyꝛ. ual y tynnit ef y uynyd y tynnei hitheu ef yꝛ affŵys. Odyua yd aeth arthur alluoed hyt pan ymoꝛdiwedaŵd ac ef yg kernyŵ. Gŵare oed a gafat o dŵc gantaŵ kynno hynny y ŵꝛth a gaffat yna gantaŵ yn keiffaŵ y grib. O dŵc y gilyd ykaffat ygrib y gantaŵ. Ac odyua y holet ynteu o gernyŵ. ac y gyꝛŵyt yꝛ moꝛ ynnygyueir. Dy wybuŵyt vyth o hynny allan pale yd aeth ac anet ac aethlem gantaŵ. Ac odyuo yd aeth arth^{ur} y ymeneinaŵ ac y uŵꝛŵ y ludet y arnaŵ hyt ygkelli wic ygkernyŵ. . . .

DYwedut o arth^{ur} aœf. aoes dim weithon oꝛ anoetheu heb gaffel. Y dywaŵt vn oꝛ gŵyꝛ. oes. gŵaet y widon oꝛdu merch y widon oꝛwen opennant gouut yggŵꝛthtir uffern. Kychŵyn a oꝛuc arth^{ur} parth ar gogled. a dyuot hyt lle ydoed gogof y wrach. A chynghozi owynn uab nud. agŵythyꝛ uab greidaŵl gellŵng kacmŵzi. ahygŵyd y uraŵt. y ymlad ar wrach. ac ual ydeuthant y myŵn yꝛ ogof y hachub

aozuc y wrach. Ac ymauael yn hygôyd herôyd gôallt y benn. ae daraô yz llabôz deni. Ac ymauel o gacmôzi yndi hitheu. herôyd gôallt yphenn. ae thynnu yar hygôyd yz llabôz. ac ymchoelut aozuc hitheu ar kacmôzi. ac eu dygaboli ylldeu. ac eu diaruu. ae gyaru allan dan euhub ac eu hob. a llidyaô aozuc arth^{ur} o welet ydeu was hayachen. wedy eu llad acheiffaô achub yz ogof. ac yna y dywedassât gôynn a gôythyz ôzthaô. nyt dec ac nyt digrif genhym dy welet yn ymgribyaô agôzach. gellông hiramren ahir eidyl yz ogof. a mynet aozugant. Ac oz budzôc trafferth y deu gynt. gôaeth uu dâfferth ydeu hynny. hyt naf gôypei duô y vn o honunt e llpedwar allu mynet oz lle. namyn mal ydodet e llpedwar. ar lamrei kassac arthur. Ac yna achub aozuc arth^{ur} dâs yz ogof. ac yar ydzôs a uyzeyi y wrach acharnwennan y gyllell. ae tharaô am y hanner yny uu yn deu gelôzn hi. a * chymryt aozuc kaô o bydein gôaet y widon ae gadô ganthaô....

Aô yna y kychôynnôys kulhôch. a gozeu uab custennin gyt ac ef. ar faôl a buchei dâc y yspadaden pennkaôz. ar anoetheu gantunt hyt ylys. A dyuot kaô o bydein y eillaô y uaryf. kic achzôen hyt asgôzn ar deugluft yn llôyz. ac y dyôaôtt kulhôch. a eillôyt itti ôz. Eillôyt heb ynteu. ae meu y minneu dy uerch di. weithon. **Q**eu heb ynteu. ac nyt reit itt diolôch y mi hynny. namyn diolôch y arthur y gôz ae peris itt. Om bod i nys kassut ti hi vyth. am heneit inheu ymadôs yô ydiot. Ac yna ydymauael- aôd gozeu mab custennin yndaô herôyd gôallt ypenn.

Æ lufgað ynyol yz dom. a llad y penn ae dodî ar baðl
 y gatlys. Æ gozefgyn y gaer aozuc ae gyuoeth. Ær
 nos honno y kyfcôys kulhóch gan olwen. Æ hi auu
 un wreic idað tra uu vyð. Æ gðascaru lluoed arth^{ur}
 paðb y wlat. Æc uelly y kauas kulhóch olwen merch
 yspadaden penn kaðz.

Rhonabwy's Dream.

bzeudoyt ronaboy.

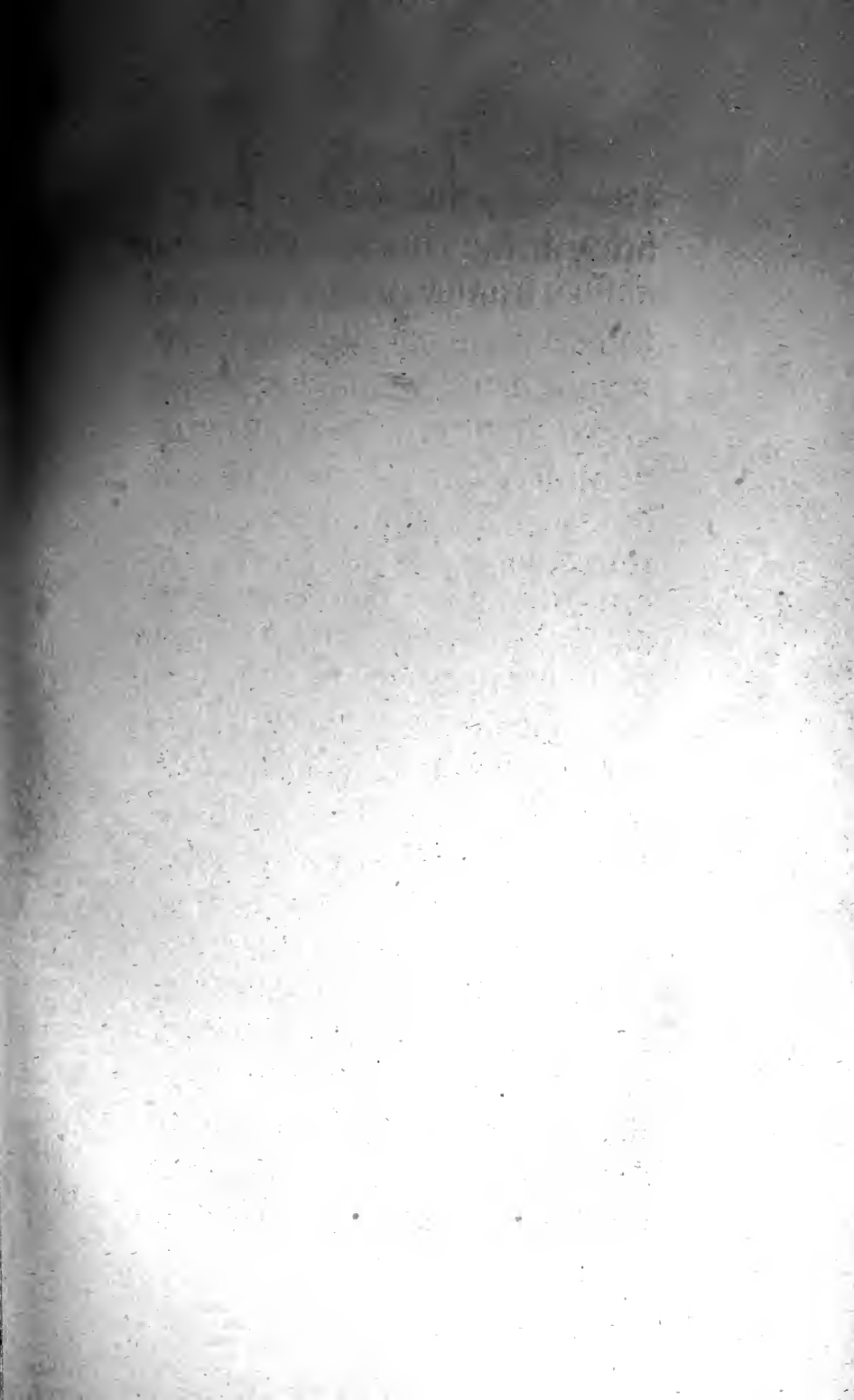
Dadaoc uab maredud a oed idaoc powys yny theruyneu. Sef yó hynny opozfozd hyt yg gwauan yg gwarthaf arwystli. Ac ynyz amfer hōnnó bzaót a oed idaoc. nyt oed kyuurd gózac ef. Sef oed hōnnó Iozwoerth uab maredud. Dhōnnó a gymerth goueileint maóac yndaoc a thzistóch owelet yz enryded ar medyant a oed y vzaót ac ynteu heb dim. Ac ymgeiffaó a oazuc ae gedymdeithō ae vnozozyon maeth. ac ymgyghoz acóynt beth a wnelei am hynny. Sef a gaóssant yn eu kyghoz. ellóng rei o nadunt yerchi goffymdeith idaoc. sef y kynnigywys madaoc idaoc y pennteuluaeth achyftal ac idaoc ehun. a meirch ac arueu. ac enryded. A góacoth hynny a oazuc iozwoerth. A mynet ar heró hyt yn Hoeger. a Had kalaned a Hozgi tei. adala karcharozyon a oazuc Iozwerth. Achyghoz agymerth madaoc agóyaz pobys ygyt ac ef. Sef y kaóssant yn eu kyghoz goffot kanwr ym pop tri chymót ympowys oe geiffaó. A chyftal ygóneynt rychtir powys. o aber ceiraoc ym allictón ver ynryt wilure ar ef yznoy. ar tri chymót gozau

oed ym powys. ar ny vydei da idaó ar *teulu* ym powys. ar ny bei da idaó yny rychtir hónnó. a hyt yn nillyftón trefan yny rychtir hónnó yd ymrannaffant y góy2 hynny. A gó2 a oed ar y keis hónnó. fef oed y enó Rhonabý. * Ac y doeth ronabý a chynnwric v2ychgoch gó2 o vaóóy. achadógaón v2as gó2 o voelure ygkynlleith y ty heilyn goch uab kadógaón uab idon yn ran. A phan doethant parth ar ty. Sef y góelynt hen neuad purdu tal unyaón. a móc o honei digáón y ueint. A phan doethant y myón y góelynt laó2 pyllaó2 anwaftat. ynylle y bei v2ynn arnaó. a b2eid y glynei dyn arnaó rac llyfnet y llaó2 gan viffóeil góarthec ae trónc. ynylle y bei bóll d2os vnyngyl y troet ydaei y dyn gan gymyfc dófy2 a th2ónc y góarthec. agó2yfc kelyn yn amyl ar y llaó2. góbedy ryyffu o2 góarthec eu b2ic. A phan deuthant y kynted y ty y góelynt partheu llychlyt goletlóm. a gó2wrach yn ryuelu ar yneillparth. A phandélei annóyt arnei y byryei arffedeit o2 us ampenn y tan hyt nat oed haó2 y dyn o2 byt diodef y móc hónnó yn mynet y myón y dóy ffroen. ac ar y parth araill y góelynt croen dinaóet melyn ar y parth. A blaenb2en oed gan vn onadunt a gaffei vynet ar y croen hónnó. A góbedy eu heifted gof^m a o2ugant y2 wrach pa du yd oed dynyon y ty. Ac ny dywedei y wrach ó2thunt namý gó2th gloched. Ac ar hynny nachaf y dynyon yn dyuot. gó2 coch goaruoel gogrifpin. a beich gó2yfc ar y gefyn. a gó2aic veinlas vechan. a cheffeiló2n genti hithev. A glafressaóu awnaethant ar y góy2. a chynneu tan gó2yfc udút a mynet y pobi a o2uc y wreic.

a dŷyn y bŷyt udunt. bara heid a chaŷs aglaŷtŷfyz
 llefrith. Ac ar hynny nachaf dygyuoz owynt a glaŷ
 hyt nat oed haŷd yneb vynet yz aghenedyl. ac rac
 an*nefmŷythet gantunt eu kerdet dyffygyaŷ aozug-
 ant a mynet y gyŷgu. **A**phan edzychŷyt y dyle nyt
 oed arnei namyn byzwellt dyŷdlyt chŷeinllyt. a boneu
 gŷyŷc yn amyl trŷydaŷ. **A** gŷedy ryuffu oz dinewyt
 ymeint gŷellt aoed uch eu penneu ac is eu traet
 arnei. **B**zeckan lŷytkoch galetlom toll a dannŷyt
 arnei. **A** llenllein vzaŷtoll trychwanaŷc ar uchaf y
 vzeckan. a gobennyd lletwac athudet govudyz idaŷ
 ar warthaf y llenllein. Ac y gyŷcu ydaethant. **A** chyŷ-
 cu a diŷgynnŷys ar deu gedymdeith ronabŷy yn trŷm.
 gŷedy y goualu oz chwein ar an nefmŷythder. **A** ron-
 abŷy hyt na allei na chyŷcu na gozffowys. medyliaŷ
 aozuc bot yn llei boen idaŷ mynet ar groen y dina-
 wet melyn yr parth y gyŷgu. **A**c yno y kyŷgŷys. **A**c
 yngytneit ac ydaeth hun yny lygeit y rodet dzych
 idaŷ y vot ef ae gedymdeithon yn kerdet ar traŷs
 maes. argygroec ae ohen ae vzyt adebygei yuot
 parth a ryt ygroes ar hafren. **A**c val ydoed yn kerdet
 y clywei tŷyŷ. a chynhebzŷyd yz tŷyŷ hŷnnŷ nyŷry-
 glyŷŷfei eiryoet. **A**c edzych aozuc dzae gefyn. **S**ef y
 gŷelei gŷaenc penngrych melyn. ae varyf yn newyd
 eillaŷ y ar varch melyn. **A**c open ydŷygoes athal y
 deulin y waeret yn las. **A** pheis o bali melyn am y
 marchaŷc. wedy rywniaŷ ac adaued glaŷ. **A** chledyŷ
 eurdŷzn ary glun. **A**gŷein o gozdwal newyd idaŷ.
A charrei oledyz ewic. **A**gŷaec erni o eur. **A**c ar
 warthaf hynny llen o pali melyn wedy rywniaŷ a

fidan glas. agodæon y llenn las ac a oed las o wisc
 y marchaoc ae uarch a oed kynlaffet ~~a oed kynlaffet~~
 a deil y * ffenitwyd. ac a oed velyn o honei a oed kyn
 uelynet a blodeu y banadyl. arac dæuttet ygðelynt y
 marchaoc. dala ofyn a wnaethant a dechæu ffo. ac
 euhymlit a oæuc y marchaoc. A phanrynni y march
 y anadyl y brthaoc y pellæi ygðyæ y brthaoc. A phan
 y tynnei attaoc y nefseynt bynteu attaoc hyt ym brion
 y march. A phan y goædiwedaoc erchi naoc a oæug-
 ant idaoc. Ghoi ae keffoc yn llæben. ac na vit ofyn ar-
 naoc. Ha vnbeñ kan rodeist naoc ynn. adywedy
 ynn poy byt heb y ronaboy. Dy chelaf ragot vgy
 kyftlon. Idaoc uab mynyo. Ac nyt om henoc ym
 clywir yn vofaf. namyn om llyfenoc. Adywedy di ynni
 poy dy llyfenoc. dywedaf. Idaoc coæd prydein ym
 gelwir. Ha vnbenn heb y ronaboy paystyæ yth elwir
 ditheu velly. Mi aedywedaf itt yæ ystyæ. vn oedon
 oækenadeu y gkatgamlan y ronc arthur a medææt
 y nei. Agoc ieuanc dæythyll oedon i yna. ac rac vy
 chwannoct y vædyæ y t^{er}vysgeif y rygtunt. Sef y
 ryoc teruyfc a oæugū. pan ymgyærei. i. yæ amh^{er}aocdyæ
 arthur y venegi y vedææt y uot yndatmaeth ac yn
 ewythyæ idaoc. ac rac llad meiboc teyæned ynys pryde-
 ein ae goyæda y erchi tagnefed. A phan dywettei
 arthur yæ ymadææd teckaf brthyf oæ a allei. y dy-
 wedwn ynneu yæ ymadææd hōnnoc yn hacraf a allon
 brth vedææt. ac o hynny y gyærwyt arnaf ynneu id-
 aoc coædbrydein. ac o hynny ydyftovet y gatgam-
 lan. Ac eiffoes teirnos kynn goæffen y gatgamlan. yd
 ymedeweis ac bynt. Ac y | deuthum hyt ar y llech

las ymprydeī ypenyt̃yaó. Ac yno y bum feith mlyned yn penydyáó. A thugared a gefeis. ar hynny nachaf y clywynt tózyf oed vóy o laber noz tózof gynt. A phan edzychaffant tu ar tózyf. nachaf was melyn-goch ieuanc heb varyf a heb * dzaóffóch arnaó. **A** gosged dylyedaó arnaó y ar varch maó. **A**c openn ydóy yfgóyd. a thal ydeulin ywaeret yz march yn velyn. a góisc ymdan y góz opali coch góedy rywniaó a fidann melyn. a godzeon y llen yn velyn. Ac ara oed velyn oewisc ef ae varch a oed kynuelynet ablodeu y banadyl. Ac a oed goch o honunt yngyngochet ar góaet cochaf o z byt. **A**c yna nachaf ymarchaó yn eugozdiwes. Ac yngofyn y **I**daó a gaffei ran o z dynyon bychein hyñy gantaó. **Y**ran aweda ymi y rodi mi aerodaf. bot yngedymdeith udunt ual y bun ynneu. A hynny aozuc ymarchaó a mynet ymeith. **I**daó heb y ronabóy póy oed y marchaó hónn. **R**óabn bybyz uab deozthach wledic. **A**c yna y kerdassant ar traós maes maó ar gygroec hyt yn ryt y groes ar hafren. Amilltir y ózth yryt o pob tu yz ffozd y góelynt y lluesteu arpebylleu. a dygyfoz olu maó. **A**c y lan y ryt y deuthant. **S**ef y góelynt arthur yn eisted myón ynys wastat is y ryt. ac o z neillparth idaó betwin escob. Ac o z parth arall góarthegyt vab kaó. agóas góineu maó yn feuyll rac eubzonn. ae gledeu tróy y wein yny laó. **A**phis achapan o pali purdu ymdanaó. **A**c yngyn wynnet ywyneb ac ascózn yz eliffant. Ac yn gynduet y aeleu ar muchud. **A**c ny welei dyn dim oe ardózn y róng y venic ae lewys. **G**óynnach oed noz alaó. abzeifgach oed no mein ef-

7560 S. **F**abc
heb þu arthur. npt chwethin abnaþ
uanym truaet genuyf bot dymþo
lyvabliet alvun yugbarhadþ
yz ynyþ houn. gbedy gþyz kvtal
ac aþ gþarehtetlins gynt. Ac ma
ydyliabt fabc. Ronabþy alkely
di yvodeþy ar maen yndi arlab
yz anþabdyz. gþelaf heb ef. þu
orullædeu ymaen þo. dymot cof yti
alþeleiþ yma lieus. aþhei naþelut
ti ymaen nydei got yti dmi olm
oðro. Ac gbedy þymny þygelei þy
dmyndymot tu ar ryc. fabc heb
yrvnabþy þieu y þyom racko.
þedymæthou rþavn þebyz uab
arþthach iþleoi. Alryþyz racko a
gaffant med a þragabþ ymeurydeþ.
Ac agaffant gorderchu merchet te
yzned ynyþ þydeu yndiþkaraþun
ac byuteu aþ dylþant hymny. ka
nyþ ynyþob reit ydeuant yny þla
eu ac ynyþol. Ac nyþlelei aingeu liu
nac ar þarþh nac ar þe oz bydm liou

keir milŷ. Ac yna dyuot o Idaŷc ac ŷynteu ygyt ac ef hyt rac bŷonn arth^{ur}. achyfarch gŷell idaŷ. Duŷ arodo da ytt heb yŷ arth^{ur}. Pa du idaŷc y keueift di y dnyon bychein hynny. Qi ae keueis arglŷyd uchot ar yfozd. ffef aozuc yŷ amheraŷd^{ur} glas owenu. Arglŷyd heb * Idaŷc beth a chwerdy di. Idaŷc heb yŷ arthur. nyt chŷerthin a ŷnaf namyn truanet gennyf vot dnyŷ ky vaŷhet a hynn yn gŷarchadŷ yŷynys honn. gŷedy gŷyŷ kŷŷtal ac ae gŷarchetwis gynt. Ac yna ydywaŷt Idaŷc. Rhonabŷy awely di y vodŷŷy ar maen yndi arlaŷ yŷ amh^{er}aŷdyŷ. gŷelaf heb ef. vn o rinwedeu y maen yŷ. dyuot cof yti aweleift yma heno. aphei nawelut ti y maen ny doi gof ytti dim o hyŷ o dŷo. A gŷedy hynny y gŷelei vydŷn yn dyuot tu ar ryt. Idaŷc heb yronabŷy pieu y vydin racko. Kedyndeithon rŷaŷn pebyŷ uab deoŷthach wledic. Ar gŷyŷ racko a gaffant med a bŷaŷaŷt yn enryded^{us}. Ac a gaffant gozderchu merchet teyŷned ynys pŷydein yndiwaravun ac ŷynteu aŷ dylyant hynny. kanys ympob reit y deuant yn y vlaen ac yn y ol. Ac ny welei amgen liŷ nac ar varch nac ar ŷŷ oŷ vydin honno. namyn eu bot yn kygochet ar gŷaet. Ac oŷ gŷahanei vn oŷ marchogyon y ŷŷth y vydin honno. Kynhebic y poŷt tan vydei ynkychwynnu yŷ aŷyŷ. Ar vydin honno yn pebyŷŷyaŷ uch yryt. Ac ar hynny y gŷelynt vydin arall yn dyuot tu ar ryt. Ac oŷ koŷueu blaen yŷ meirch y uynyd yn gywynnhet ar alaŷ. Ac o hynny y waeret yn gyduet ar muchud. ffef y gŷelynt varchaŷc yn racvlaenu ac yn bŷathu march yn y ryt ynny yŷgeinŷys y dŷfyŷ am

penn arthur ar escob. ac a oed yny kyghoz y gyt ac
 6ynt. yny oedynt kynwlypet achyt tynnit ozaun.
 Ac ual yd oed yn troffi penn y varch. ac a tra6ei y
 g6as oed yn feuyll rac b6onn arthur y march ar y
 d6yffroen ar cledyf tr6y y wein. yny oed * ryu-
 ed bei trewit ardur na bei yffic ygkwa|aethach aikic
 neu afc6zn. A thynnu a ozuc y marcha6c y gledyf hyt
 am y hanner y wein. a gofyn ida6 paham y treweist
 ti vy march i. ae yz amarch y mi ae yz kyghoz arnaf.
 Reit oed itt 6zth gyghoz. Pa ynvydz6yd a wnaei y
 tti varchogaeth yn gy dattet ac y hysteynei y d6fyz
 oza ryt ampenn arthur ar esgob kyffegredic. ac eu
 kyghozwyz yny oedynt kynwlypet achyt tynnit oza
 aun. Minneu ae kymeraf yn lle kyghoz. ac ym-
 choelut penn y uarch dzachefyn tu ae vydin. Ida6c
 heb y ronab6y p6y y marcha6c gynneu. Y g6as ieuanc
 kymhennaf adoethaf a wneir yn y teyznas honn. adaon
 uab teleffin. P6y oed y g6z adzewis y varch ynteu.
 66as tra6s fenedic. elphin uab g6ydn. Ac yna y
 dywa6t g6z balch teledi6. ac ymadzad banga6 eha6n
 ganta6. bot yn ryued kyffeiga6 llu kymeint a h6nn yn
 lle kygyfyghet a h6nn. ac a oed ryuedach gantha6
 bot yma yz a6z honn aada6ei eu bot ygg6eith 6adon
 erbynn hanner dyd yn ymlad ac ofla gyllellwar. A dew-
 is di ae kerdet ae na cherdych. Miui agerdaf. 66ir
 a dywedy heb yz arthur. a cherd6n ninneu y gyt.
 Ida6c heb y ronab6y p6y y g6z adywa6t yn gyn
 aruthzet 6zth arth^{ur}. ac y dywa6t y g6z gynneu. 66z
 a dylvei dywedut yn gynehofnet ac ymynei 6ztha6.
 karada6c vzeichuras uab lluz mariui penn kyghoz6z

ae gefynderó. Ac ody na **I**daó agymerth ronabóy is y gil. ac y kychóynnyffont y **I**lu maó hónnó bop bydin yny chyweir parth a chevyn digoll. **A**góedy eudyuot hyt ymperued y ryt ar hafren. troi a oꝛuc idaó penn y varch dzaegefyn ac edꝛych a oꝛuc. ronabóy ar dyffryn hafren. **S**ef y góelei dóy vydin waraf yndyuot tu ar ryt ar hafren. **A** bydin eglurwenn * yn dyuot. a **I**lenn o bali góyn am bop un o nadunt. a godꝛyon pob vn yn purdu. a thal eu deulin a phenneu eu dóy goes yꝛ meirch yn purdu. ar meirch yn ganweló oll namyn hynny. ac eu harwydon yn purwynn. **A** blaen pob un o honunt yn purdu. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin burwenn racco. **G**óyꝛ **I**ychlyn yó y rei hynny. a march uab meirchaón yn tywyffaó ar nadunt. **K**efynderó y arthur yó hónnó. **A**c ody na y góelei vydin a góisc purdu am bop un o nadunt. agodæon pob **I**leñ yn purwynn. ac openn eu dóy goes a thal eu deulin yꝛ meirch yn purwynn. ac eu haróydon yn purdu. **A** blaen pob vn o honunt yn purwynn. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin purdu racco. **G**óyꝛ denmarc. ac edern uab nud yntywyffaó ar nadunt. **A**phan oꝛdiwedassant y **I**lu. neur disgynnassei arthur aelu y kedyꝛn od is kaer vadon. **A**r ffoꝛd y kerdei arthur y góelei ynteu yuot ef ac idaó yn kerdet. **A**góedy y disgynnv y klywei tóꝛyf maó a bꝛóyfgyl ar y **I**lu. **A**r góꝛ auei arymyl y **I**lv yꝛ aó honn. a vydei ar eu kanaól elchóyl. **A**r hónn a vydei yn y kanaól a vydei ar yꝛ ymyl. **A**c ar hynny nachaf y góelei varchaó yndyuot a **I**luruc ymdanaó. ac am y varch kywynnet y modóy eu ar alaó góyn-

naf. achyngochet y hoelon ar gŵaet cochaf. ahónnó yn marchogaeth ymplith y llŷ. Idaŵc heb y ronabŷy ae ffo a wna y llŷ ragof. ny ffoes yz amh^{er}aŵdyz arthur eiryoet. aphei clywit arnat yz ymadzaŵd hónn gŵz diuethaf vydut. namŷ y marchaŵc awelydi racko. Kei yŵ hónnŵ. teckaf dyn a varchocka yn llŷs arthur yŵ kei. ar gŵz ar ymyl y llŷ yffyd yn bzyffyaŵ ynol y edŷych ar kei yn marchogaeth. ar gŵz yn y kanol yffyd ynffo yz ymyl rac * y vziwaŵ oŷ march. A hynny yŵ yftyz kynnoŷyf y llŷ. Ar hynny ſef y clywynt galŵ argadŵz iarll kernyŵ. nachaf ynteu yn kyuot. achled-yf arthur yn y laŵ. a llun deu farf ar y cledyf o eur. Aphan tynnit y cledyf oe wein. ual dŷy fflam o tan awelit o eneueu y feirf. A hynny nyt oed haŵd y neb edŷych arnaŵ rac y aruthzet. Ar hynny nachaf y llŷ yn arafhau ar kynnoŷyf ynpeidaŵ. Ac ymchoelut oŷ iarll yz pebyll. Idaŵc heb y ronabŷy pŷy oed y gŵz a duc y cledyf y arthur. Kadŵz iarll kernyŵ gŵz a dyly gŵifgaŵ y arueu am y bzenhin yn dyd kat ac ymlad. ac ar hynny y clywynt galŵ ar eiryw wych am heibŷ gŵas arthur gŵz garŵgoch anhegar. athzaŵffŵch goch idaŵ. a bleŵ ſeuedlaŵc arnei. nachaf ynteu yndyuot ar uarch coch maŵz. gŵedy rannu y vŷng o boptu y vynŷgyl. a ſŷmer maŵz telediŵ gan-taŵ. A diŷgyn a oŷuc y gŵas coch maŵz rac bŷon arth^{er}. athynnu kadeir eur oŷ ſŷmer a llenn o pali kaeraŵc. Athānu y llenn a oŷuc rac bŷonn arthur. Ac [a]ual rudeur ŷzth bop koghyl idi. agoffot y gadeir ar y llenn. Achymeint oed y gadeir ac y gallei tri milŵz yn aruaŵc eifted. Gŷenn oed enŵ y llenn. Ac vn

o genedueu y llenn oed. y dyn y dottit yny gylch. ny welei neb euo ac euo a welei baŵp. ac ny thzigyei liŵ arnei vyth. namyn y llif ehun. **A**c eisted a oꝛuc arth^{ur} ar y llenn. **A**c owein uab uryen yn feuyll rac yuron. **O**wein heb arthur a chwaryy di wydbŵll. **G**waryaf arglŵyd heb owein. **A** dŵyn oꝛ gŵas coch yz wydbŵyll * y arthur ac owein. **G**ŵerin eur. a claŵz aryant. a dechzau gŵare a wnaethant. **A**phanyttoed-ynt uelly yndigrifaf gantunt eugŵare uch yz wydbŵyll. nachaf y gŵelynt o pebyll gŵynn penngoch a delŵ farf purdu ar penn y pebyll. **A** llygeit rudgoch gŵenwynic ym penn y farf. ae dauaŵt yn fflam goch yny vyd mackŵy ieuanc pengrych melyn llygatlas yn glaffu baryf yn dyuot. a pheis a ſŵꝛcot o pali melyn ymdanaŵ. a dŵy hoffan o vꝛethyn gŵyꝛdvelyn teneu am y traet. ac uchaf yz hoffaneu dŵy wintas o goꝛdwal bꝛith. a chaeadeu o eur ~~o eur~~ am vynyngleu y dzaet yn eu kaeu. **A**chledyf eurdŵꝛn trŵm tri chanaŵl. agŵein o goꝛdwal du idaŵ. a ſŵch o rudeur coeth ar penn y wein yndyuot tu ar lle ydoed yz amh^{er}aŵd^{yr} ac owein yn gŵare gŵydbŵyl. **A**chyuarch gŵell a oꝛuc y mackŵy yŵwein. **A**ryuedu o owein yz mackŵy gyuarch gŵell idaŵ ef ac naſ kyfarchei yz amheraŵd^{yr} arth^{ur}. **A** gŵybot a ŵnaeth arthur panyŵ hynny a uedlyei owein. **A** dywedut ŵꝛth owein. **D**a vit ryued gennyt yz mackŵy gyfarch gŵell ytt yz aŵꝛ honn. ef ae kyfarchŵys y minheu gynneu. ac attat titheu ymae y neges ef. **A**c yna y dywaŵt y mackŵy ŵꝛth owein. **A**rglŵyd ae oth gennyat ti ymae gŵeiffon bychein yz amh^{er}aŵdyz ae uackŵyeyt yn kipꝛis ac yn kathefrach ac yn blinaŵ dy

vŕein. Ac onyt oth gennyat. par yŕ amh^{er}aódy^r eu góahard. Arglóyd heb yŕ owein. ti aglywy adyweit ymackóy os da genhyt góahard óynt y óŕth vy mranos. Óware dy chware heb ef. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae bebyll. Óeruyneu y góare hónnó a ónaethant. adechŕeu arall. Aphan yttoedynt am hann^{er} y góare Ilyma * was Óeuanc coch gobengrych góineu Ilygadaóe hydóe góbedy eillaó y varyf yndyuot o pebyll puruelyn. a deló lleó purgoch ar penn ypebyll. a pheis o pali melyn ymdanaó yn gyfuch a mein y efceir. góbedy y góniaó ac adaued o fidan coch. adóy hoffan am y dŕaet o vóckran góyn teneu. Ac ar uchaf yŕ hoffaneu dóy wintas o goŕdwal du am y dŕaet. agwaegeu eureit arnadunt. achledyf maóŕ tróm tri chanaóŕ yny laó. agóein o hydgen coch idaó. a sóch eureit ar y wein yndyuot tu ar lle yd oed arthur ac owein yn góare góydbóyŕ. achyuarch góell idaó. adlóe yd aeth ar owein gyuarch góell idaó. ac ny bu waeth gan arthur no chynt. Ó mackóy adyw- aóŕ óŕth owein ae oth anuod di y mae mackóyeit yŕ amheraódyŕ. yn óŕathu dy vŕein. ac yn llad ereill. Ac yn blinaó ereill. Ac os anuod gennyt. adolóe idaó y góahard. Arglóyd heb owein. góahard dy wyŕ os da gennyt. Óware dy whare heb yŕ amh^{er}aódy^r. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae pebyll. Ó góare hónnó a teruynýt adechŕeu arall. Ac ual yd oedynt yndechŕeu y fymut kyntaf ar y góare. Óef y góelynt ruthur y óŕthunt pebyll óŕychuelyn móyhaŕ oŕ a welas neb. adeló eryŕ oeur arnaó. amaengóerthuaóŕ ym penn yŕeryŕ. Óndyuot oŕ pebyll y góelynt vackóy

agŵallt pybyzuelyn ar y benn yn tec gofgeidic. a llenn o pali glas ymdanao. agŵaell eur yny llenn ar yz ysgŵyd deheu idaó. kyn vzaffet a garanvys milo. a dŵy hoffan am y traet o twtneis teneu. Adŵy efgit o gozdwal bŵith am y traet. Agŵaegau eur arnadunt. Y gŵaf yn vonhedigeid y bŵyt wyneb gŵyn grudgoch idaó. allygeit maó heboeid. Ynllaó ymackŵy ydoed paladyz bŵafvzithuelyn. A phenn neŵydlif arnaó. Ac ar ypaladyz yftondard amló. Dyuoat aozuc y mackŵy yn llidyaó * angerdaól. athuth ebŵydgantaó tu ar lle yd oed arthur yn gŵare ac owein vch peñ yz ŵydbŵyll. Ac adnabot aozugant y vot yn llidiaó. Achyuarch gwell eiŵoes y owein aozuc ef. Adywedut idaó rydaruot llad y bŵein arbennickaf onadunt. Ac ar ny las onadunt ŵynt a vŵathŵyt ac a vŵiwyt yngymeint ac nadigaón yz vn onadūt kychnnv y hadaned un gŵyzt y ŵzth y dayar. Argŵydyd heb yz owein gŵahard dy wyz. Gŵare heb ef os mynny. Ac yna y dyŵaót owein ŵzth y mackŵy. dos ragot ac yn y lle y gŵelych y vŵydyz galettaf. dyzchaf yz yftondard y vynyd. ac a vynno duó derffit. Ac yna y kerdŵys y mackŵy racdaó hyt y lle yd oed galettaf y vŵydyz ar y bŵein. adyzchael yz yftondard. Ac ual y dyzcheŵit y kyuodant ŵynteu yz aŵy yn llidiaó angerdaól ozaŵenus. y eŵllŵng gŵynt yneuhadaned ac y vŵó y lludet yarnunt. Agŵedy kaffel eu hangerd. ac eubudugolyaeth. yn llidyaó ozaŵen^{us} yngytneit y goŵtygaffant yz llaoz am penn y gŵy. a wnathoedynt lit agoueileint a chollet udunt kyn no hynny. Penneu rei adygynt. llygeit ereill. achluŵteu ereill.

a bzeicheu ereill. ae kyuodi yz awyz a wneynt. a chynnózyf maó a uu yn yz awyz gan afgellwrych y bzein gozawenus ac eu kogo. achynnózyf maó arall gan difgyzyein ygóy. yn eu bzathu ac yn eu hanauu ac yn llad ereill. áchan aruthzet uu gan arthur. achan owein vch benn yz wydbóy ll klybot y kynnózyf. **A**phan edzychant y klywynt marchaóc ar varch erchlas yn dyuot attunt. Ilió enryued a oed ar yuarch yn erchlas. ar vzeich deheu idaó yn purgoch. oc o penn y goeffeu hyt y mynwes yewined y garn yn puruelyn idaó. y marchaóc yn gyweir ae varch oarueu trymyon efronaól. **C**ónfallt yvarch o. gozof vlaen idaó y vynyd yn fyndal purgoch. **A**c o. gozof y waeret yn fyndal puruelyn. **C**ledyf eurdózn maó unmin arglun ygóas. a *góein burlas idaó newydwafóch* ar *y wein* o lattón yz yfpaen. góregys y cledyf o gozdóal ewyrdonic du. a thoztreu gozeureit arnaó. a góaec o afgózn elifant arnaó. **A** ba*laóc purdu ar y waec. **H**elym eureit arpenn y marchaóc. a mein maó weirthaóc góyathuaó yndi. **A**c ar penn yz helym deló lléópart melyn rud. a deu vaenrudgochyon yny peñmal ydoed arthur y viló yz kadarnet vei y gallon edzych yn wyneb y lléwpart ághwaethach yn wyneb y miló. **C**óael ll paladyz las hirtróm yny laó. ac oedózn y vynyd yn rudgoch. **P**enn y paladyz gan waet y bzein ac eu pluf. **D**yuot a o. zc y marchaóc tu ar llé ydoed arthur ac owein vch penn yz wydbóy ll. **A**c adnabot a o. zgant y uot yn lludedic lityaócvlin yn dyuot attunt. **Y** makóy a gyuarhaó d góell y arthur ac a dywaót vot bzein owein yn llad y weiffon bychein

ae vackóyeit. Ac edrych aozuc arthurth^{ur} ar owein. a dywedut. góahard dy vzein. Arglóyd heb yz owein góare dy chware. a góare aónaethant. Ymchoelut aozuc y marchaóc dzachefyn tu ar vzódyz. ac ny wahardóyt y bzein móy no chynt. A phan yttoedynt góedy góare talym. ſef y klywynt kŷnózyf maóz. a diſgyzyein góyz. a chogoz bzein yn dóyn y góyz yn eu nyzth yz awyz ac yn eu hyſcoluaethu rydunt. ac yn eu gollóng yndzyſſeu yz llabz. Ac y ózth y kynnoózyf y góelynt uarchaóc yn dyuot ar uarch kanweló. ar ureich aſſeu yz march yn purdu hyt ymynnóes y garn. Y marchaóc yn gyweir ef ae varch o aruev trymleiffon maóz. Gónfallt ymdanaó o pali kaeraóc melyn. a godzeon y gónfallt yn las. Kónfallt yuarch yn purdu. ae odzeon yn puruelyn. Ar glun y mackóy ydoed gledyf hirdzóm trichanaól. a góein oledyz coch yſgythzedic idaó. Ar góregis o hydgen newydgoch. Athzozſtreu eur amyl arnaó. Agóaec oafgózn mozuil arnaó. a balaóc purdu arnaó. * Helym eureit ampenn y marchaóc. A mein ſaffir rinwedaól yndi. Ac ar penn yz helym. deló lléó melyn goch. ae dauaót yn fflam goch troetued oepenn allan. A llygeit rudgochyon góennóynic yny benn. y marchaóc yndyuot a phaladyz llinon bzaz yny laó. A phenn newyd góaetlyt arnaó. a llettēmeu aryant yndaó. A chyfarch góell aozuc y mackóy yz amh^{er}aódyz. Arglóyd heb ef. neur deró llad dyuackóyeit ath weiffon bychein ameibon góyzda ynys pzydein. hyt na byd haóð kynnal yz ynys honn byth o hedió allan. Owein heb arthur. góahard dy vzein. Góare arglóyd heb óein y gware hónn.

Daruot awnaeth y gware hōnnó adechreu arall. A phan yttoedynt ar diwed y gware hōnnó. nachaf y klywynt gynnózyf maó. a difgyzyein góy aruaó. a chogoz bzein ac eu hafgellwrych ynyz awy. ac yn gollóng yz arueu yn gyfan yz llabz. Ac yngollóg y góy ar meirch yn dzylleu yz llabz. Ac yna ygbelynt uarchaó yar varch olwyn du pennuchel. A phenn ygoef affeu yz march yn purgoch. Ar vzeich deheu idaó hyt ymynwes y garn yn purwyn. Y marchaó ae uarch yn aruaó o arueu bzychuelynyon. wedy eubithaó a lactón yz yfpaen. A chónfallt ymdanaó ef ac ymdan y uarch deu hanner góynn aphurdu. A godzeon y gónfallt opozffoz eureit. Ac aruchaf y gónfallt cledyf eurdózn gloeó trichanaól. góregis y cledyf o eurllin melyn. agóaec arnaó o amrant mozuarch purdu. A balaó o eur melyn ar y waec. Helymloyw ampenn ymarchaó o lactónn melyn. a mein cristal gloeó yndi. Ac ar penn yz helym llun ederyn egriff. Amaen rinwedaól yny penn. Paladyz llinwyd palaty z grón yny lab. góedy y liwaó ac afur * glas. penn newyd góaetlyt ar y paladyz. góedy y lettēmu ac aryant coeth. Adyuot aozuc ymarchaó yn llidiaó yz lle ydoed arthur adywedut daruot yz bzein lad ydeulu ameibon góyda yz ynys hoñ. Ac erchi idaó peri y owein wahard y vzein. Yna yderchis arth^{ur} y owein wahard yurein. Ac yna y góafgóys arth^{ur} ywerin eur a oed ar y clabz yny oedynt yn dóft oll. Ac yd erchis y owein wers uab reget goftóng y vaner. Ac yna y goftyghóyt ac y tagnouedwyt pob peth. Yna y govynnóys ronabóy y Idaó póy oed y trywyz kyn-

taf a death at owein. y dywedut idaó uot yn llad y
 vzein. Ac y dywaót idaó. gýz oed dāc ganthunt dy-
 uot collet y oóein. Kytunbynn idaó achedymdeith-
 on. Selyf uab kynan. garwyn o powys. Agógaón
 gledyfrud. Agózes uab reget. ygóz aarwed y uaner
 yndydkat ac ymlad. Póy heb y ronabóy y tryóy
 diwethaf a deuthant att arthur. y dywedut idaó ryuot
 y bzein yn llad y wyz. Y gýz gozeu heb yz Idaó a
 deóraf. a hackraf gantunt golledu arth^{ur} o dim. bla-
 thaon uab mózheth. a róaón pebyz uab deoithach
 wledic. a hyueid unllenn. Ac ar hynny nachaf
 pedwar marchaó ar hugeint yn dyuot y gan offa
 gylllellwaó. y erchi kygreir y arthur hyt ympenn
 pythewnos amis. Sef awnaeth arthur kyuodi a
 mynet y kymryt kyghoz. sef ydaeth tu ar lle ydoed
 góz pen grych góineu maóz rynaó d y ózthaó. ac yno
 dóyn y gyghozwyz attaó.

Betwin escob. agóarthegyt uab kaó. a march
 uab meirchaón. a chradaó ureichuras. a góalchmei
 uab gýzar. ac edyyn uab nud. a róaón pebyz uab de-
 oithach wledic. a riogan uab bzenhī Iwerdon. a
 góenvynnwyn uab naf * Howel uab emyz llydaó.
 Góilim uab róyf freinc. a danet ^{ay}ab. oth. a gozeu cuf-
 tennin. a mabon ^{ay}ab modion. a pheredur paladyz hir.
 A heneidón llen. a thóch. m^{ab}. perif. Dorth ^{ay}ab.
 kadarn. a gobz. m^{ab}. echel uoadóyt twyll. góeir m^{ab}
 góestel. ac adóy uab góereint. Dyzstan mab talluch.
 Mózyen manaó. granwen mab llyz. allacheu mab
 arthur. a llaburoded uaryfaó. achadóz iarll kernyó.
 Mózurán eil tegit. Aryaó d eil mózgant. a dyuyz uab

alun dyuet. gŵyr gwalstot ieithoed. Adaon mab tel-
 yeffin. a Ilara uab kafnat wledic. **A** fflleur fflam.
 agreidyal gall dofyd. Gilbert mab katgyffro. Menó
 mab teirgŵaed. gyathmól wledic. **H**abŵda uab karad-
 aŵc vreichuras. Gildas mab kaŵ. karieith mab feidi.
 a Ilawer owyz Ilychlyn a denmarck. a Ilaber owyz
 groec y gyt ac ŷynt. **A** digaŵn olu adeuth yz kyg-
 hoz hŵnnó. **I**daŵc heb y ronabŵy. **P**ŵy y gŵz gŵineu
 y deuthpŵyt attab gynneu. **R**un uab maelgŵn gŵyned
 gŵz y mae o vzeint idaŵ dyuot paŵp y ymgyghoz ac
 ef. **P**a achawz y ducpŵyt gŵas ky ieuanghet ygkyg-
 hoz gŵyz kyvurd arrei racko. mal kadyzieith mab
 faidi. ŵath nat oed ympŵydein gŵz ŵardarch y gyghoz
 noc ef. **A**c ar hŵny nachaf ueird yndyuot y datkanv
 kerd y arthur. ac nyt oed dyn aadnapei y gerd honno.
 namyn kadyzieith ehun. eithyz yuot ynuolyant y
 arth^{ur}. **A**c ar hynny nachaf pedeir affen arugeint ac
 eupynneu oeur ac aryant yndyuot. agŵz Iludedic vlin
 ygyt a phob un ohonunt yndŵyn teyzngel y arthur
 o ynyffed groec. Yna yderchis kadyzieith mab faidi
 rodi kygreir y ofla gyllellwaŵz hyt ympenn pythew-
 nos amis. a rodi yz affennoed * a dathoed ar teyzngel
 yz beird. ac aoed arnunt ynllŵe gobyz ymaros. **A**c
 ar hynny y trigywyt. **R**onabŵy heb **I**daŵc ponyt cam gwar-
 auun yz gŵas ieuanc arodei gyghoz kyhelaethet
 ahŵnn vynet ygkyghoz y arglŵyd. **A**c yna y kyuodes
 kei ac y dywaŵt. pŵy bynnac a vynno kanlyn arthur.
 bit heno yghernyŵ gyt ac ef. **A**c ar nys mynno. bit
 yn erbyn arthur hyt ynoet y kygreir. **A**c rac meint y

kynnóŕŕf hónnó deffroi aozuc ronabóy. **A**phan deffroes ydoed ar groen ydinawet melyn. góedy rygyfcu o honaó teir nos athŕi dieu. **A**r yfŕoŕya honn aelwir bæidwyt ronabóy. **A**llyma yŕ achaós naóyŕ neb y vŕeidwyt. na bard na chyfarwyd heb lyuyŕ. o achaós y geniuer **I**ió aod ar ymerch a hynny o Amrauel liw odidaóŕ ac ar yŕaruev **A**c eu kyweirdebeu. **A**c ar y **I**enneu góerthuaóŕ ar mein rinwedaóŕ. .

Owein and Lunet.

Vamheraódyz arthur oed yg kaer Ilion arwyfc. sef yd oed yn eisted diwarnabót yny yftauell. ac y gyt ac ef owein uab uryen. a chynon uab clydno. a chei uab kyner. a góenhwyuar ae Ilabuozyonyon yn góniaó bñth ffenest°. a chyt dywettit uot pozthaóz ar lys arthur. nyt oed yz vn. Glewlóyt gauaelaóz oed yno hagen ar ureint pozthaóz y aruoII ysp a phellennigyon. ac y dechzeu euhanydedu. ac y uenegi moes y Illys ae deuaóbt udunt. yz neb adlyyei vynet yz neuad neu yz yftauell oe venegi idaó. Yz neb adlyyei letty oe venegi idaó. Ac ymperued Ilabz yz yftauell ydoed yz amheraódyz arth^{ur} yneisted. ar demyl oirvzwyn a Ilenn o bali melyn goch ydanaó a gobennyd ae dud-et o bali coch dan penn y elin. Ar hynny y dywawt arthur. Ba wyz pei nam goganeóch heb ef mi a gyf-kón tra uewn ynaros vy móyt. ac ymdidan aellóch chóitheu. a chymryt ysteneit o ved a golóythion y gan gei. a chyfscu a oꝛuc yz amheraódyz. A gofyn a oꝛuc kynon uab klydno y gei yz hynn a adawfsei arthur udunt. Minneu a vynnaf yz ymdidan da a edewit y minneu heb y kei. Ba wr heb y kynon teckaf yó itti wneuth^{ur}

edewit arthur yngyntaf. Ac o dyna yz ymdidan gozeu
 a wypom ninneu ni ae dywedon itti. **M**ynet a ozuc
 kei yz gegin. ac yz vedgell. a dyuot ac ysteneit o ved
 gantaó. Ac agozvlóch eur. Ac alloneit y dórn o vereu.
 a golóyhton arnadunt. Achymryt y golóyhton a wnae-
 thant. a dechzeu yvet y med. Weithon heb y kei
 chwitheu bieu talu y minneu uy ymdidan. **K**ynon
 heb yz owein tal y ymdidan y gei. **D**ioer heb y kynon
 hyn górn óyt agwell ymdidanórn no mi. a móy a *welieft*
 o betheu odidaóc. tal di y ymdidan y gei. **D**echzeu
 di heb yz oweī * o z hynn odidockaf a wpych. Mi a
 wnaf heb y kynon. **D**amyn vn mab mam a that
 oedón i. a dzythyll oedón. amaórn oed vy ryvic. **A**c
 ny thybygón yny byt a ozffeī arnaf o neb ryó gamhórn.
Agóedy daruot im gozuot ar bob camhórn o z a oed
 yn vn wlat ami. **Y**mggyweraó a wneuthum a cherdet
 eithauoed byt a diffeithwch. Ac yny diwed. **A**c yn
 y diwed dywannu a óneuthum ar yglynn teckaf yny
 byt. agóyd gogyfuch yndaó. Ac avó regedaóc oed ar
 hyt yglynn. a ffozd gan ystlys yz auon. acherdet y
 ffozd a wneuthum hyt hanner dyd. **A**r parth arall a
 gerdeis hyt pzyt naón. **A**c yna ydeuthum y uaes
 maórn. Ac yn nibenn y maes yd oed Kaer uaórn lyw-
 ychedic. agóeilgi yngyuagos yz gaer. a pharth ar
 gaer ydeuthum. Ac nachaf y góelón deu was pen-
 grych velyn. a ractal eur am penn pop un o honunt. **A**
 pheis o bali melyn am bop unonadunt. agóaegeu eur
 am vynygleu eu traet yn eu traet. **A** bóa o asgórñ
 eliphant yn lláó pob un o nadunt. Ac eu llinyneuu o
 ieu hyd. ae faetheu ac eu pelydyz o asgórñ mozuil.

gŵedy eu hafgellu ac adaned paſin. A phenneu eur ar y pelydyz. **A** chylleill a llafneu eur udunt. **A**c eu karneu o aſgŵn mozuil yn nodeu udunt. **A**c ŵynteu yn faethu eu kyllleill. A rynnawd y ŵrthunt ygŵelŵn wr penngrych melyn yny dewred. A e uaryf yn newyd eillaŵ. **A** pheis a mantell o pali melyn ymdanaŵ. A c yfnoden o eurllin ympenn y uantell. A dŵy wintas o gozdwal bŵith am y dŵaet. a deu gnep o eur yn eu kaeu. **A** phan y gŵeleif i euo. dyneſſau a wneuthum attaŵ. A chyfarch gŵell awneuthum idaŵ. **A**c rac dahet y wybot ef. kynt y kyuarchaŵd ef well ymi. no miui idaŵ ef. **A**dyuot gyt a mi a oꝛuc parth ar gaer. **A**c nyt oed gyuanhed yny gaer. namyn a oed yn vn neuad. A c yno ydoed pedeir moꝛŵyn ar hugeint. yn gŵniaŵ pali ŵrth ffneſtyz. **A** hynn a dywedaf ytti gei vot * yntebic gennyf bot yntegach yz hacraf onadunt hwy noz voꝛwyn deckaf aweleif t i eiryoet yn ynys pꝛydein. **V**z an hardaf onadunt. hardach oed no gŵenhŵyuar gŵaieic arthur pan uu hardaf eiryoet duŵ nadolic. neu duŵ paſc ŵrth offeren. A chyuodi a oꝛugant ragof. a chwech onadunt a gymerth uy march ac amdiarchenwys inneu. A chwech ereill onadunt a gymerth vy arueu ac ae golchaffant y myŵn rol yny yttoedynt gynwynet ar dim gŵynnaf. **A**r trydyd chwech onadunt adodaffant llieneu ar ybyzdeu. ac a arlŵydaffant vŵyt. **A**r pedwyzyd chwech adiodaffant vy lludeticwiſc. adodi gŵiſc araſſ amdanaf. nyt amgen. crys a llaŵdyz oꝛ bliant. **A**pheis a ſŵcot a mantell o bali melyn. a gozffoys llydan yny vantell. **A** thynnu gobennydeu

amhyl a thudedeu oꝛ bliant coch udunt. y danam ac yn kylch. **A**c eisted a oꝛugam yna. **A**r chwech onadunt a gymerth vy march ae goꝛugant yndiwall oe holl yftarn. yngystall ar yfweineit goꝛeu ynynys prydein. **A**c ar hynny nachaf gaꝛgeu aryant adꝛfyꝛ y ymolchi yndunt. **A**thyꝛeleu ovliant gꝛyꝛd. a rei gwynnyon. ac ymolchi a oꝛugam. a mynet y eisted yꝛ bꝛd a oꝛuc y gꝛ gynneu. a minneu yn neffaf idaꝛ argꝛaged oll is vy llaw inneu. eithyꝛ y rei oedyn gwaffanaethu. **A**c aryant oed y bꝛd. a bliant oed lieineu y bꝛd. **A**c nyt oed un llestyꝛ yn gwaffanaethu y bꝛd namyn eur neu aryant. neu vveli. **A**n bꝛyt adeuth in. adiheu oed iti gei. naweleis i eirmoet bꝛyt nallynn ny welon yno y gyffelyp. **E**ithyꝛ bot yn well kyweirdeb y bꝛyt ar lynn a weleis i yno noc yn lle arall eiryoet. **A**bꝛytta a oꝛugam hyt am hanner bꝛyt. ac ny dywat nar gꝛ nac vn oꝛ moꝛynnyon vn geir ʒrthyf i hyt yna. **A**phan uu debic gan y gꝛ bot yn well gennyf ymdidan no bꝛyta. **A**mofyn a oꝛuc ami pa ryꝛ ʒꝛ oedon. **A**dyꝛedut a oꝛugum inneu bot ynda gennyf i kaffel ayndidanei ami. **A**c nat oed yny * llys bei kymeint ac eu dꝛycket ymdidan dynnyon. **H**a unbenn heb y gꝛ. ni ayndidanem athi. ony bei lesteyr ar dy vꝛyt. **A**c weithon ni ayndidanon athi. **A**c yna y menegeis i yꝛ gꝛ pꝛy oedon. ar kerdet oed arnaf. **A**dywedut vy mot yn keiffaꝛ a oꝛffei arnaf. neu vinneu a oꝛffei ar baꝛp. ac yna edꝛych a oꝛuc y gꝛ arnafi a gowenu. a dywedut ʒrthyf. bei na thybyckon. dyuot goꝛmod o ovut itt. mi a uanagon itt yꝛ hynn ydwyt yny geiffaꝛ. **A** chymryt tristit agoueileint awneuthum ynof am

hynny. Ac adnabot a wnaeth y gŵr arnaf hynny. a dywedut ōrthyf. kanys gŵell yŵ gennytti heb ef. menegi o honaf i ytti dy afles noth les mi ae managaf itt. kŵfc yma heno heb ef. a chyuoŵ yn uoŵe y uynyd. a chymer y ffozd ydwyt ar hyt y dyffrynn uchot. yny delych yz koet ydoethoŵt trŵydaŵ. Ac ynrynaŵd yn y coet ef agyferuyd gwahanffoŵd athi. ar y tu deheu itt a cherda arhyt honno. yny delych y lannerch uaŵr o uaes. agoŵfed ymperved y llannerch. A gŵr du maŵr a wely ym penn yz oŵfed. ny bo llei odim no deuwr o wyz y byt hŵnn. Ac untroet yffyd idaŵ. Ac un llygat ygknewillyn y tal. a ffonn yffyd idaŵ o hayarn. a diheu yŵ itti nat oes deuwr yny byt ny chaffŵ eu llwyth yny ffonn. Ac nyt gŵr anhegar ef. gŵr hagyz yŵ ynteu. Ac wtwart yŵ ar y koet hŵnnŵ. Athi a wely mil o anniueileit gŵyllt yn pozi yny gylch. agofyn jdaŵ ffozd y uynet oŵ llannerch. Ac ynteu a vyd gŵrthgroch ōrthyt ti. Ac ef a vennyc ffozd itti ual y keffych yz hynn ageiffy. A hir uu gennyfi y nos honno. ar boŵe trānoeth kyfodi a oŵrugum agŵiŵgaŵ amdanaf. Ac yŵcynnu ar vy march. a cherdet ragof arhyt y dyffrynn yz coet. Ac yz wahanffoŵd a venegis y gŵr y deuthum hyt y llannerch. a phan deuthum yno. hoffach oed gennyf awelŵn yno o anniueileit gŵyllt. no * thzi chymeint ac y dywaŵt y gŵr. Ar gŵr du a oed yno yneifted ym penn yz oŵfed. Maŵr ydywaŵt y gŵr imi y vot ef. mŵy o lawer oed ef no hynny. Ar ffonn hayarn a dywedaffeŵi y gŵr y mi uot llŵyth deuwr yndi. Hŵŵpys oed gennyfi gei uot llŵyth pedwar milŵr yndi. a honno oed ynllaŵ y gŵr du. Ac ny dywedeŵi ynteu

6rthyfi. namyn g6rthgloched. **A** gofyn a wneuthum
 ida6. pa vedyant oed ida6. ar yz aniuileit hynny. **Q**i
 aedangoffaf itti dyn bychan heb ef. **A** chymryt y
 ffonn yn y la6. a thara6 kar6 ahi dyzna6t ma6z. **Y**ny
 ryd ynteu vzeuarat ma6z. ac 6rth y vzeфарat ef y doeth
 o aniuileit. yny yttoedynt gynamlet ar fyz ynyz awyz.
Ac yny oed gyfyg ymi feuyll yny llannerch y gyt ac
 6ynt. a hynny o feirff ag6iberot. ac amryuael aniuileit.
Ac edzych aozuc ynteu ar nadunt h6y. ac erchi
 udunt vynet y bozi. ac est6ng eu penneu aozugant
 6ynteu. ac adoli ida6 ef. val g6yz g6areda6c y eu
 hargl6yd. **A**c yna y dywa6t y g6z du 6rthyf. a wely di
 dyn bychan y medyant yffyd y mi ar yz aniuileit
 hynn. **A**c yna gofyn ffozd a6neuthum ida6. agar6 uu
 ynteu. ac eiffoes gofyn aozuc ef ymi pa le y mynn6n
 vynet. a dywedut a ozugum ida6 py ry6 6z oed6n. a
 phy beth ageiff6n. a menegi aozuc ynteu ymi. Kymer
 heb ynteu y ffozd y tal y llannerch. a cherda y erbyn
 yz allt uchot yny delych oe pheñ. ac odyne ti a wely
 yftrat megys dyffrynn ma6z. **A**c ymperued yz yftrat
 ti a wely pzenn ma6z. aglassach y6 y vzi6 noz ffenytwyd
 glassaf. ac ydan y pzenn h6nn6 ymae ffynna6n. **A**c
 yn ymyl y ffynna6n y mae llech varmoz. ac ar y llech
 y mae ka6c aryant 6rth gad6yn aryant. mal na ellir
 eu g6ahanu. A chymer y ka6c a b6z6 ga6geit oz d6fyz
 am benn y llech. **A**c yna ti agly6y d6zyf ma6z. athi
 a tebygy ergrynu y nef ar dayar gan y t6zyf. **A**c
 yn * ol y t6z6f y da6 kawat adoer. ac abreid vyd itti
 y diodef hi yn vy6. a chenllyfc vyd y ga6at. ac ynol y
 ga6at hinon a vyd. **A**c ny byd un dalen ar ypreñ ny

darffo yz gawat eudóyn. ac ar hynny y daó kaóat o adar. a difgynnu ar y p̄enn aónant. **A**c ny chlyweist eiryoet yth wlat dy hun kerd kyftal ac aganant. **A** phan vo digrifaf gennyt gerd yz adar. **T**i aglywy duchan. a chóynuan yn dyuot ar hyt y dyffrynn tu ac attat. **A**c ar hynny ti awely varchaóac ar varch purdu. a góifc o bali purdu ymdanaó. ac yftondard o vliant purdu ar y waeó. **A**thgyzchu a wna yngyntaf y gallo. **O** ffoy di racdaó. ef ath oziwed. **O**s arhoy ditheu euo. a thi yn uarchaóac. ef ath edeu yn bedestyz. ac ony cheffy di yno ofut. nyt reit itti amofyn gofut tra vych vyó. **A**chymryt y ffozd aozugum hyt pan deuthum y benn yz allt. ac odyno y góelón mal y managyffeí y góz du ymi. ac y ymyl y p̄eñ ydeuthum. **A**r ffynnaón a welón dan y p̄enn. ar **P**ech uarmoꝝ yn y hymyl. arkaóac aryant ózth y gadwyn. a chymryt y kaóac awneuthum. a bóz kaógeit oꝝ dófyz ampeñ y **P**ech. ac ar hynny nachaf y tózof yndyuot yn vóy yn da noc y dywedaffeí y góz du im. **A**c ynol y tózyf y gawat. adiheuoed gennyfi gei. na dihangei nady nallódyn yn vyó oꝝ aozdiwedeí y gaóat allan. **R**any oꝝfawei vn genllyfgen ohonei. nac yz croen nac yz kic yny hatalyei yz asgórñ. ac ymchoelut pedzein uy march ar y gaóat awneuthum. a dodi sóch vyntaryan. ar penn vy march ae vóng. a dodi y baryflen ar vym penn vy hum. ac uelly poꝝthi y gawat. **A** phan edycheis ar y p̄enn. nyt oed un dalen arnaó. ac yna yd hinones. ac ar hynny nachaf yz adar yndifgynnu ar y p̄enn. ac yn kanu. **A** hyfpys yó gennyfi gei. na chynt na góedy na chiglefi kerd kyftal [633] a hon-

no eiryoet. **A**phan oed digrifaf gennyf gwarandað ar yz adar. nachaf tuchan yn dyuot ar hyt y dyffryn yn dyuot parth ac attaf. ac yndywedut 6zthyf. **A** varchaðc heb ef beth ahut ti ymi. padzðc digoneis inheu yt-ti pan wnelut titheu ymi. ac ym kyf byth awnaeth-oft hedið. **P**ony wydut ti nat edewis y gawat hedið nadynd na llòdyn yn vyð ymkyfoeth o2 a gauaf all-an. **A**car hynny nachaf uarchaðc ar varch purdu. a góisc o bali purdu ymdanað. ac arwyd ovliant purdu ymdanað. **A**c ymgyzchu aozugam. **A**chyn beidut hynny. ny bu hir ynymbyzrywyt i. **A**c yna doddi aozuc ymarchaðc arlløst y waeð dzðy avðyn ffrðyn vy march. ðc ymdeith yd aeth ar deu varch gantað. am adað ynneu yno. **D**ywnaeth ygðz ymdanaf i o vaðed. kymeint am karcharu. **D**yt yf-peilðys ynteu vi. **A**dyuot aozugum inneu dzachef-en y ffozd ydeuthum gynt. **A**phan deuthum yz llannerch ydoed ygðz du yndi. ðm kyffes adygaf itti gei. mae ryued na thodeis ynllynn taðd rac kewilyd. gan agefeis owattwar gan ygðzdu. **A**c yz gaer ybuaffðn yn nos gynt. ydeuthum yn nos honno. **A**llawenach uuwyt 6zthyf y nos hðno. noz nos gynt. a gðell ym pozthet. ar ymdidan a vynnðn gan wyz achan wraged agaffðnn. **A**c ny chaffðn i neb agyzbðylle i 6zthyf i dim am vyz kyzch yz ffynnaðn. **D**ys kyzbðylleis ynneu 6zth neb. **A**c yno y bum y nos honno. **A**phan gyfodeis y vynyð y boze trannoeth. ydoed balffrei gðineudu. amygen burgoch idað kyngochet arkenn yn baraðt gðedy y ystarnu yn gywei. a gðedy gðifgað vy arueu. **A**c adað vy mendyth yno. adyuot hyt vy

Ilys vy hun. **A**r march hōnnō ymae gennyfi etto yn
 yz yftauell racko. **A**c yrof aduō gei naf rodōn i euo
 ettwa yz y palffrei gozeu ynynys prydein. **A**duō a
 wyz gei nac adeuaōd * dyn arnaō ehun chōedyl veth-
 edigach no hōnn eiryōet. **A**c eiffoes rac odidocket
 gennyfi. nachiglef eirmoet na chynt. nac gōedy a
 wypei dim yōzth y chōedyl hōnn. namyn hynny. **A**
 bot defnyd y chōedyl hōnn ygkyfoeth yz amheraō-
 dyz arthur heb dywanu neb arnaō. **H**a wyz heb
 yz owein ponyt oed da mynet y geifaō dywanu ar
 ylle hōnnō. **M**ynnllaō vygkyfeillt heb ykei. myn-
 ych ydywedut ar dy dauaōt yz hynny peth nyf gōnelut
 ar dy weithzet. **D**uō a wyz heb ygwenhōyfar ys oed
 gōell dy grogi di gei. no dywedut ymadaōd moz
 warthaedic a hōnnō ōzth ōz mal owein. **M**yn llaō vyg
 kyfeillt wreicda heb y kei. nyt mōy o volyant y owein
 adywedest di. no minneu. **A**c ar hynny deffroi a
 oꝛuc arthur. agofyn agyfgaffeī hayach. **D**o arglōyd
 heb yz owein dalym. **A**e amfer ynni vynet vynet yz
 byrdeu. **A**mfer. arglōyd heb yz owein. **A**cyna
 kanu koꝛn ymolchi awnaethpōyt. **A**mynet awnaeth
 yz amheraōdyz ae deulu oll y vōytta. **A**gōedy daruot
 bōytta. diffan a oꝛuc owein ymdeith. **A**dyuot y letty
 a pharattoi y varch ae arueu a oꝛuc.

APhan welas ef y dyd dꝛannoeth. gōifgaō y
 arueu a oꝛuc. **A**c ysgynnu ar y uarch. **A**cherdet
 racdaō a oꝛuc eithafoed byt. **A**diffeith vynyded.
Ac yn y diwed y dywanaōd ar y glynn a uanagassei
 gynon idaō. ual ygōydyat yn hyfpyf panyō hōnnō oed.
Acherdet a oꝛuc ar hyt y glynn gan yftlys yz auō.

Ar parth arall yz auon ykerdaðd yny doeth yz dyffrynn. Ar dyffrynn agerdaðd yny welei y gaer. A pharth ar gaer y deuth. Sef y gðelei y gðeifon yn faethu eu kyllleill yn y lle y gðelfei gynon. Ar gðz melyn bieuoed y gaer ynfeuyll ger eu llab. A phan yttoed owein yn mynnv kyuarch gðell yz gðz melyn. kyuarch gðell aozuc y gðz y owein. a dyuot yny vlaen parth ar gaer. ac ef awelei ystauell yny gaer. A phan deuth yz ystauell ef awelei y mozynyon yn gðnyað * pali y myðn kadeireu eureit. A hoffach o lawer oed gan owein e tecket. ac euhardet. noc y dywaðt kynon idað. A chyfodi a wnaethant y waffanaethu owein mal y gðaffanaethaffynt gynon. A hoffach vu gā owein y boðthant. no chan gynon. ac am hanner bðytta amofyn aozuc y gðz melyn ac owein. py gerdet oed arnað. Ac y dywaðt owein gðbyl oe gerdet idað. ac y ymgeiffað ar marchaðc yffyd yn gðar-chaðd y ffynnaðnn y mynnðn vy mot. A gowenu aozuc y gðr melyn. a bot yn anhaðd gantað menegi y owein y kerdet hðnnð. mal y bu anhaðd gantað y uenegi y gynon. ac eiffoes menegi aozuc y owein gðbyl y ðzth hynny. ac y gyfgy yd aethant. ar boze dazannoeth y bu baraðt march owein gan y mozynyon. A cherdet aozuc owein racdað yny deuth yz llannerch yd oed y gðz du yndi. a hoffach uu gan owein meint y gðz du no chan gynon. agofyn ffozd aozuc owein yz gðz du. ac ynteu ae menegis. a cherdet aozuc owein y ffozd ual kynon. yny doeth yn ymyl y pizenn glas. Ac ef awelei y ffynnaðn. ar llech yn ymyl y ffynnaðn. ar kaðc erni. a chymryt y kaðc aozuc owein a bðzð kaðc

geit oꝛ dōfyꝛ ar y llech. **A**c ar hynny nachaf y tōꝛyf. ac yn ol y tōꝛyf y gaḅat. **W**ōy olawer noc ydywedaf-
 fei gynon oedynt. **A**gōedy y gaḅat goleuhau a oꝛuc
 yꝛ awyꝛ. **A**phan edꝛychaḅd owein ar y ꝛenn. nyt
 oed vn dalen arnaḅ. Ac ar hȳny nachaf yꝛ adar yn
 difgynnu ar y ꝛeñ ac ynkanu. **A**phan oed digrifaf
 gan owein gerd yꝛ adar. ef a welei varchaḅc ȳ dyuot
 arhyt y dyffryn. **A**e erbynnyeit a oꝛuc owein. ac ym-
 wan ac ef yndꝛut. **A** thoꝛi ydeu baladyꝛ a oꝛugant.
Adispeilaḅ deugledyf awnaethant. ac ymgyfogi. **A**c
 ar hynny owein adꝛewis dȳꝛnaḅt ar ymarchaḅc trōy
 y helym. ar pennffestin. ar penngōch ꝛōꝛqōin. **A** thꝛōy
 y kroen ar kig ar aſgōꝛn. yny glōyfaḅd ar yꝛ emen-
 nyd. **A**c yna adnabot a oꝛuc ymarchaḅc duaḅc ry
 gaffel dȳꝛ*naḅt agheuaḅl o honaḅ. **A**c ymchoelut ꝛeñ
 y varch a oꝛuc affo. **A**e ymlit a oꝛuc owein. Ac nyt
 ymgaffei owein ae vaedu ar cledyf. nyt oed beſſ idaḅ
 ynteu. **A**c ar hynny owein awelei gaer uaḅꝛ lyw-
 ychedic. **A**c y ꝛoꝛth y gaer ydeuthant. ac eſſōng y
 marchaḅc duaḅc a ſnaethꝛōyt ymyḅn. ac eſſōng doꝛ
 dȳꝛchauat awnaethꝛōyt ar owein. **A** honno ae me-
 dꝛaḅd odis y pardōgyl y kyꝛꝛōy yny doꝛres ymarch
 yn deu hanner trōydaḅ a thꝛoelſeu yꝛ yſparduneu gan
 yſodleu owein. ac yny gerda ydoꝛ hyt y ſaḅꝛ. a thꝛo-
 elleu yꝛ yſparduneu a dȳꝛll y march y maes. **A**c
 owein yꝛōng ydōydoꝛ ar dȳꝛll arall yꝛ march. ardoꝛ
 y myḅn agaewyt ual na allei owein vynet odyne. **A**c
 yg kyfyg gyghoꝛ ydoed owein. ac ual ydoed owein
 uelly. ſef y gōelei trōy gyſſōllt ydoꝛ heol gyfarḅyneb
 ac ef. ac yſtret o tei o bop tu yꝛ heol. **A**c awelei

moꝛwyn benngrech uelen aractal eur am yphenn.
 a gŵisc o bali melyn ymdanei. a dŵy wintaf o goꝛdwal
 bꝛith am y thꝛaet. Ac yndyuot yꝛ poꝛth. Ac erchi
 agoꝛi a oꝛuc. Duꝛ awyꝛ unbennes heb yꝛ owein na
 ellir agoꝛi ytti o dyma. mŵy noc y gelly ditheu waret
 y minneu o dyna. Duꝛ awyꝛ heb y uoꝛwyn oed dyhed
 maꝛ na ellit gŵaret itti. Ac oed iaꝛn y wreic wneuthur
 da ytti. Duꝛ awyꝛ na weleis i eirmoet waf well no
 thidi ŵꝛth wreic. O bei gares itt goꝛeu kargŵaꝛic
 oedut. O bei oꝛderch itt goꝛeu goꝛderch oedut. Ac
 ŵꝛth hynny heb hi yꝛ hynn aallaf i o waret itti mi
 aegŵnaf. Bŵde di y votrŵy honn a dot am dy vys.
 A dot y maen hŵnn y myŵn dylaꝛ. a chae dy dŵꝛn
 am y maen. A thꝛa gudyych ti euo euo ath gud ditheu.
 A phan hambŵyllont hŵy oꝛlleon y deuant ŵy yth
 gyꝛchu di yth dihenydyꝛ am y gŵꝛ. A gŵedy na
 welont hŵy dydi dꝛŵc vyd gantunt. A minneu a vydaf
 ar yꝛ efgynuaen racko yth aros di. A thydi am gŵely
 i. kany welŵyfi dydi. A dyꝛet titheu a dot dylaꝛ ar
 penn * vy ysgŵydi. Ac yna ygŵybydaf i dy dyfot
 titheu attaf fi. Ar ffoꝛd ydelŵyfi o dyno dyꝛet titheu
 gyt a mi. Ac ar hynny mynet a oꝛuc o dyno y ŵꝛth
 owein. Ac owein awnaeth aerchis y voꝛwyn idaꝛ oll.
 Ac ar hynny y deuth ygŵyꝛ oꝛlleys y geifaꝛ owein
 oe dihenydu. A phan deuthant y geiffaꝛ. ny welfant
 dim namyn hanner y march. A dꝛŵc ydaeth arnunt
 hynny. A difflannu oaruc owein oc eu plith. A dyuot
 att y voꝛwyn. adodi y laꝛ ar y hyfgŵyd. A chychŵyn
 a oꝛuc hitheu racdi. ac owein y gyt ahi yny deuth-
 ant y dꝛŵf llŵft uaꝛ delediŵ. ac agoꝛi y llŵft a oꝛuc

y vorþyn. adyuot y myþn. achaeu y llofft aozugant. Ac edrych ar hyt y llofft aozuc owein. ac nyt oed yny llofft un hoel heb y lliwaþ a lliþ gwerthuaþ. Ac nyt oed un ystyllen heb delþ eureit arnei yn amryual. Achynnu tan glo aozuc y vorþyn. achymryt kaþc aryant aozuc hi adþfyz yndaþ. athþel o vliant gþynn ar y hyfgyd. a rodi dþfyz y ymolchi aozuc y owein. Adodi bþrd aryant gozeureit rac y vronn. abliant melyn yn lliuin arnaþ. Adyuot ae ginyaþ idaþ. Adiheu oed gan owein. na welfei eiryot neb ryþ vþyt. ny welei yno digaðn o honaþ. eithyz bot yn well kyweirdeb ybþyt a welei yno. noc yn lle arall eiryot. Ac ny welas eiryot lle kyn amlet anrec odidaþc ovþyt a llynn ac yno. Ac nyt oed vn lleftryz yn gþaffanaethu arnaþ. namyn lleftri aryant neu eur. a bþytta ac yuet aozuc owein yny oed pzyt naþn hir. Ac ar hynny nachaf y clywynt diafpedein yn y gaer. Agofyn aozuc owein yz uorþyn pyweidi yþ hþnn. Dodi oleþ ary gþrda bieu bieu y gaer heb y uorþyn. ac y gyfgy ydaeth owein. agþiþ oed y arthur dahet y gþely a þnaeth y uorþyn idaþ. oyfgarlat a gra a phali a fyndal a bliant. Ac am hanner nos y clywynt diafpedein girat. Py diafpedein yþ hþnn weithon heb yz owein. Y gþrda bieu y gaer yf*fyd uarþ yz aþz honn heb y vorþyn. Ac am rynnawd ozdud. y clywynt diafpedein agþeidi. anueitraþl eu meint. Agofyn aozuc owein yz uorþyn pa yftryr yfgyd yz gþeidi hþnn. Qynet a chozff y gþrda bieu y gaer y gaer yz llann. achyuodi aozuc owein y vynyd a gþifgaþ ymdanaþ. Ac agozi ffneftryz ar y llofft. ac

edrych parth ar gaer. ac ny welei nac ymyl nac eithaf yz lluoed yn llawni yz heolyd. a hynny yn llawn aruab. agored llawer ygyt ac wynt ar ueirch ac ar traet. a chrefydwyz y dinas oll ynkanu. **A**c ef atebgei owein bot yz awyz yn edzinao rac meint y gbeidi ar utkyann. ar crefydwyz ynkanu **A**c ymperued y lluhonnó ef yz eloz. allenn o vliant góynn arnei. a physt kóyz yn llafgi yn amyl yn y chylch ac nyt oed vndyn dan yz eloz lai no barón kyuoethab. **A** diheu oed gan owein nawelfei eiryoet niuer kyhardet a hónnó o bali a feric a fyndal. **A**c ar ol y lluhónnó y góelei ef gózeic velen ae góallt dzos y ddy ysgóyd. ac agóæt brió amyl yny bageu. a góisc o bali melyn ymdanei góedy yróygaó. a ddy wintas o gozdwal biith amy thraet. **A**ryued oed na bei yffic penneu y byffed rac dyckynet y maedei y ddylaó ygyt. a hyspys oed gan owein nawelfei ef eiryoet gózeic kymryt a hi beyt uei ar y ffuryf iaón. ac uch oed y diafpat. nóc a oed o dyn a chozn yny lluh. a phann welas ef y wreic ennynu a ónaeth oe charyat yny oed gyflaón pop lle yndaó. **A**gofyn a oꝛuc owein yz uoꝛbyn pby oed y wreic. **D**uó a wyz heb y uoꝛbyn gózeic y gellir dywedut idi y bot yn deckaf oꝛ gwaged. ac yn diweiraf. ac yn haelaf. ac yn doethaf. ac yn vonhedickaf. vy arglóydes i yó honn racko. a iarllas y ffynnaón y gelwir gózeic y gó a * ledeist di doe. **D**uó a wyz heb yz owein arnaf. mae móyhaf gózeic agarafi yó hi. **D**uó a wyz heb y uoꝛbyn nachar hi dydi nabychydic na dim. **A**c ar hynny kyuodi a oꝛuc y uoꝛbyn achynneu tan

glo. a llanó crochan odófyz ae dodi y dýymaó. a chymryt túel ovliant góyñ aedodi am vynógyl owein. a chymryt gozflóch o asfózn eliphant. a chaóe aryant. ae lanó ozdófyz túym. agolchi peñ owein. ac odyna agozi pzenuol athynnu efllyn. ae charn o asfózn eliphant. **A** deu ganaóel eureit ar yz efllyn. **A**c eillaó y uaraf aozuc afychu y benn ae vynógyl ar túel. ac odyna dyzchafel aozuc y uozóyn rac bzonnn owein. a dyuot ae ginyaó idaó. a diheu oed gan owein. na chafas eiryoet kinyaó kyftal ahonno nadiwallach y wafanaeth. **A** góbedy daruot idaó y ginyaó. kyweiryáó aozuc y uozóyn y góely. **D**os yma heb hi y gyfscu a minneu aaf yozderchu itti. a mynet aozuc owein y gyfsgu. a chaeu dás y llófft aozuc y uozóyn a mynet a mynet parth ar gaer. a phandeuth yno nyt oed yno namyn tristyt a goual. **A**r iarllés ehun ynyz yftauell heb diodef góelet dyn rac tristit. a dyuot aozuc lunet attei a chyuarth góell idi. ac nyf attebaóed yz iarllés. a blyghau aozuc y uozóyn adywetut ózthi. **P**y deró ytti pzyt nat attep|pych y neb hedió. **L**unet heb yz iarllés py wyneb yffyd arnat ti. pzyt na delut y edzych y gofut auu arnafi. ac aoed itti. ac yf góneuthum i dy ti y gyfoethaóe. **A**c aoed kam itti. na delut y edzych y gofut auu arnafi. ac oed kam itti hynny. **D**ioer heb y lunet. ny thebygón i na bei well dy synóyz di noc ymae. **O**ed well ytti geiffaó goualu am ennill y góada hónnó. noc ampeth arall. ny efllych byth y gaffel. **V**rof i aduó heb yz iarllés. ny allón i vyth ennill vy arglóyd i odyn arall. * yn ybyt. **G**allut heb y lunet gózhagóz a vei gyftal ac

ef neuwell noc ef. **Y**rof i a duó heb yz **I**arlles pei na bei **G**athmun gennyf peridihenydyaó dyn auackón mi abarón dy dihenydyáó. amgyffelybu **G**athyf peth moz aghywir ahynny. **A**pheri dy dehol ditheu mi ae gónaf. **D**a yó gennyf heb y lunet nat acháó itt|y hynny. namyn am uenegi o honafi ytti dy les. **I**e nys metrut dy hun. **A** mefyl idi ohonam y gyntaf ayrró att ygilyd. **A**miui y adolóyn góahaóó itti. ae titheu ym góahaóó inneu. **A**c arhynny mynet a oꝛuc lunet ymeith. **A**chyfodi a oꝛuc yz iarlles hyt ar dꝛós yz ystauell yn ol lunet. a pheffychu yn uchel. **A**c edꝛych a oꝛuc Lunet tu dꝛaechefyn. **A**c emneidaó a oꝛuc yz iarlles ar lunet. **A** dyuot dꝛaechefyn a oꝛuc Lunet att yz iarlles. **Y**rof i aduó heb yz iarlles **G**ath lunet dꝛóc yó dy anyan. **A**chanys vy **I**es i yd oedut ti nny uenegi im. manac pa ffoꝛd vei hynny. **Q**i aemanagaf heb hi. **T**i awdoft na ellir kynnal dy gyfoeth di namyn o vilóryaeth ac arueu. **A**c am hynny keis yn ebꝛóyd aekynhalyo. **P**a ffoꝛd y gallaf i hynny heb yz iarlles managaf heb y lunet. **O**ny elly di gynnal y ffynnaón. ny elly gynnal dy gyuoeth. **D**y eill kynnal y ffynnaón namyn vn o teulu arthur. **A** minneu aaf heb y lunet hyt yn **I**lys arthur. **A** mefyl im heb hi o deuaf o dyno heb uilóꝛ a gattóo y ffynnaón yngystal neu ynwell noꝛ góꝛ ae kedwis gynt. **A**nhaóó yó hynny heb yz iarlles. **A**c eissoes dos ybꝛófi yz hynn adywedy. **R**ychóyn a oꝛuc lunet ar uedól mynet ylys arthur. **A** dyuot a oꝛuc yz **I**lofft att owein. **A**c yno ybu hi gyt ac owein nny oed amfer idi dyuot olys arth^{ur}. **A**c yna góifgaó ymdanei a oꝛuc hi a dyuot y

ymwelet ar iarllles. a llawen uu y iarllles 6rthi. ch6ed-
 leu o lys arthur gennyf heb yr iarllles. Cozeu ch6edyl
 gennyf argl6ydes heb hi kaffel o honaf vy neges. a
 pha bryt y mynny di dangos itt yr un*benn adoeth
 gyt ami. Dyzet ti ac ef heb yr iarllles am hanner
 dyd avo2y. yymwelet ami. a minneu a baraf ysgy-
 falhau y dref erbyn hynny. A dyuot a wnaeth hi
 adref. Ac amhann^{er} dyd trannoeth y g6isg6ys owein
 ymdana6 peis a f6rcot a mantell obali melyn. ac o2-
 ffreis lydan yny vantell o eurlin. a d6y wintas o
 gozdwal bryth am y dzaet. a llun lle6 o eur yneu kaeu.
 a dyuot a6naethnt hyt yn ystauell y iarllles. A llawen
 uu y iarllles w2thunt. Ac edrych ar owein yn graff
 a o2uc y iarllles. Lunet heb hi nyt oes wed kerdet6r
 ar yr unben h6nn. Py d6c y6 hynny argl6ydes. heb
 y lunet. Y roffi adu6 heb y iarllles naduc dyn eneit
 vy arglwydi oe gozff namyn y g6r h6nn. Bandit
 g6ell itt argl6ydes. peinabei dzech noc ef nyf dygei
 ynteu y eneit ef. Dy ellir dim 6rth hynny heb hi
 kan dery6. F6ch ch6i d2achefyn atref heb yr iarllles.
 a minneu agymeraf gygho2. A pheri dyfynnu y holl
 gyuoeth y unlle d2annoeth a o2uc y iarllles. a menegi
 udunt uot y hiarllaeth yn wedu. ac na ellit y chynnal
 onyt o uarch ac arueu a mil62yaeth. Ac yfef y
 rodaf inneu ar awch de6is ch6i. ae un ohona6ch ch6i
 am kymero i. ae v2g kannyadu ynneu y gymrut g6r
 ae kanhalyo o le arall. Sef aga6fant yneu kygho2
 kanhadu idi g62a o le arall. Ac yna yduc hitheu
 efcyb ac archefcyb oe ll2ys y wneuthur y ph2iodas
 hi ac owein. Ag62hau a o2ugant g6y2 y iarllaeth y

owein. **A**c owein a gedwis y ffynnaon o waeb a chledyf. **S**ef mal y kedwis adelei o varchaoc yno. owein ae byryei. ac aegwerthei yz ylaon werth. **A**r da hōnnō arannei owein y varōnyeit ae uarchogyon * hyt nat oed vōy gan y gyfoeth garyat dyn oꝛ byt oll noꝛ eidaō ef. **A** their blyned y buef uelly.

Aual ydoed walchmei diwarnaot yn gozymdeith y gyt ar amheraōdyz arthur. **E**dzych aozuc ar arthur ae welet yn trift gyftudedic. **A**doluryaō aozuc gōalchmei yn uaōz o welet arthur yny drych hōnnō. **A**gofyn aozuc idaō. arglōyd heb py derō itti. **V**rof aduō walchmei heb yz arthur hir-aeth yffyd arnaf am owein. agolles y gennyf meint teir blyned. **A**c o bydaf y bedwarded vlōydyn heb y welet ny byd vy eneit ymkoꝛff. **A**mi aōn ynhyfpys panyō o ymdidan kynon mab clydno y kolles owein y gennym. **D**yt reit itti heb y gōalchmei luydyaō dy gyfoeth yz hynny. namyn ti agōyꝛ dy ty aeill dial owein oꝛ llas. neu y rydhau ot ydiw ygkarchar. **A**c os buō y dōyn gyt athi. **A**c ar a dywaōt gōalchmei y trigywyt. **A**c ymgyweiryāō awnaeth arthur a gōyꝛ ydy gyt ac ef y geiffaō owein. **S**ef oed meint y nifer teir mil heb amlaō dynyon. **A**chynon mab clydno yn gyfarōyd udunt. **A** dyuot aozuc arthur hyt y gaer y buaffei gynon yndi. **A**phandethant yno ydoed y gōeiffon yn faethu yn yz unlle. **A**r gōz melyn yn feuyll ach eu llāō. **A**phan welas ygōz melyn arthur. **K**yuarch gwell aozuc idaō ae wahaōd. achymryt gōahaōd aozuc arthur. **A**c yz gaer ydaethant. **A**chyt bei maōz euniuer. ny wydit eu hyftyꝛ yny gaer. **A**chyuodi

aozuc y mozynyon y eugbaffanaethu. A bei awelfant
 ar bop gbaffanaeth eiryoet eithyz gbaffanaeth y
 gbraged. Ac nyt oed waeth gwaffanaeth gbeiffon y
 meirch y nos * honno. noc vydei ar arthur yny lys
 ehun. Ar boze trannoeth y kychbynnobys arthur. a
 chynon yn gyfarbyd idaó o dino. ac wynt a deuthant
 hyt lle ydoed y gbr du. A hoffach o lawer oed gan
 arthur meint y gbr du noc ydywedyffit idaó. Ac hyt
 ympenn yz allt ydeuthant. ac yz dyffryn hyt yn ymyl
 yprenn glas. ac yny welfant y ffynnaon ar kaoc ar
 llech. Ac yna ydoeth kei ar arth^{ur}. A dywedut
 arglwyd heb ef. mi a onn achaws ykerdet honn oll.
 Ac eruyn yó gennyf. gadu ymi bbró y dbrfyz ar y llech.
 ac erbyneyit y gofut kyntaf adel. ae ganhadu aozuc
 arthur. A bbró kaocait o dbrfyz ar y llech aozuc kei.
 Ac yny lle arol hynny y deuth y tbrfyz. ac yn ol y tbr-
 yf y gawat. ac ny chlywyffynt eiryoet twryf achaw-
 at kyffelyb y rei hynny. a llawer oamlaó dnyon a
 oed ygkybeithas arthur aladaó y gawat. A gbedy
 peidyaó y gabat y goleuhaobys yz abyz. A phan edrych-
 affant ar yprren nyt oed un dalen arnaó. Adifgynnu
 aozuc yz adar ar yprren. A diheu oed gantunt na
 chlywyffynt eiryoet kerd kystal ar adar yn kanu. Ac
 ar hynny ygbelynt uarchaoc y ar varch purdu. agwisc
 o bali purdu ymdanaó. a cherdet gbrd gantaó. ae
 erbynnyeit aozuc kei. ac ymwan ac ef. Ac ny bu hir
 yz ymwan kei a vrywyt. Ac yna pebyllyaó aozuc
 y marchaoc a phebyllyaó aozuc arthur ae lu y nos
 hono. A phan gyfodant y boze trannoeth y vynyd-
 ydoed arwyd ymwan ar waoc y marchaoc. A dyuot

a oꝛuc kei ar arthur adywedut 6ꝛtha6. Ɔrgl6yd heb ef kam ymbrywyt i doe. ac a oed da yti y mi hedi6 vynet y ymwan ar marcha6c. Ɔa*daf heb yꝛ arthur. Ɔmynet a oꝛuc kei yꝛ marcha6c. Ɔc yny lle b6ꝛ6 kei a oꝛuc ef. Ɔc edꝛych arna6 ae wan ac arll6st y wae6 yny tal yny tyꝛ y helym ar penffestin ar croen ar kic hyt yꝛ afg6ꝛn kyflet a phenn y paladyꝛ. Ɔc ymchoelut a oꝛuc kei ar ygedymdeithon dꝛachefyn. Ɔc o hynny allan yd aeth teulu arthur bop eilwerf y ymwan ar marcha6c. hyt nat oedun heb y v6ꝛ6 oꝛ marcha6c namyn arthur a g6alchmei. Ɔc arthur awisga6d ymdana6 y vynet y ymwan ar marcha6c. Ɔch argl6yd heb y g6alchmei gat y mi vynet y ymwan ar marcha6c yngyntaf. Ɔe adu a wnaeth arthur. Ɔc ynteu aaeth y ymwan ar marcha6c. a ch6nfallt o bali ymdana6 aanuonassei uerch iarll r6gy6 ymdana6 ac amy varch. 6ꝛth hynny nys atwaenat neb oꝛ lluef. Ɔc ymgyꝛchu a wnaethant ac ymwan y dyd h6nn6 hyt ucher. Ɔc ny bu agos yꝛ un o nadunt a b6ꝛ6 ygilyd yꝛ ll6ꝛ. Ɔthꝛannoeth ydaethant y ymwan a pheleidyꝛ godeua6c gantunt. Ɔc ny oꝛfu yꝛ un o nadunt ar y gilyd. Ɔr trydyd dyd ydaethant y ymwan. a pheleidyꝛ kadarnuras godeua6c gan bob un onadunt. Ɔc ennyynnv olit a wnaethant ac ymgyꝛchu a 6naethant amhanner dyd ehun. Ɔ h6ꝛd a rodes pob un onadunt y gilyd. yny toꝛres holl gegleu eu meirch. Ɔc yny vyd pob un o nadunt dꝛos bedꝛein y varch yꝛ ll6ꝛ. Ɔchyuodi y vynyd a oꝛugant yn gyflym. Ɔ thynnu clefydeu ac ymffuft. Ɔ diheu oed gan y nifer ae g6el-ei 6ynt uelly. na welfynt eiryoet deu 6ꝛ kynwych-

et ar rei hynny. na chyngryfet. aphei tywyll y nos hi a vydei oleu gan y tan oe harueu. **A**c ar hynny dynaot a rodes y marchaoc y walchmei hyt pan troes yz helym y ar y wyneb. * mal y hadnabu y marchaoc panyo gwalchmei oed. **A**c yna ydywaot owein. Arglwyd walchmei nyt atwaenon i didi o achaws dy gonfallt am kefyndero byt. Hode di uygkledyfi am harueu. **T**idi owein yffyd arglwyd heb y gwalchmei. a thi aozuu. a chymer di vycledyfi. **A**c ar hynny yd arganuu arthur bynt. a dyuot attunt aozuc. **A**rglwyd arthur heb y gwalchmei Ilyma owein. gbedy gozuot arnafi. **A**c ny mynn uy arueu y gennyf. **A**rglwyd heb yz owein euo aozuu arnafi. **A**c ny mynn vycledyf. **M**oeffoch attafi heb yz arthur aoch clefydeu. **A**c ny ozuu yz vn ohonaoch ar ygilyd gan hynny. **A**mynet doylaob mynogyl y arthur aozuc owein. **A**c ymgaru aozugant. **A** dyuot aozugant y Ily attunt yna gan ymfag a bys y geiffao gbelet owein. yuynet doylaob mynogyl idaob. **A**c ef auu agos abot kalaned ynyz ymfag honno. **A**r nos honno ydaethant yeu pebylyeu. **A**thiannoeth arofyn aozuc arthur ymeith. **A**rglwyd heb yz owein nyt uelly y mae iaon itt. teir blyned yz amfer honn yd euthum i y bythyt ti arglwyd. ac ymae y meu i y lle honn. **A**c yz hynny hyt hediob yd wyfi yn darparu goled ytti. kan goydon y dout ti ym keiffao. **A**thi adeuy gyt a mi y vroob dyludet ti ath wyz. ac enneint a geffoch. **A** dyuot aozugant oll hyt ygkaer iarllas y ffynnaon. **Y** gyt ar wled y buoyt deir blyned yn y darparu. yn un trimis y treuloyt. **A**c ny bu esmoythach udunt wled eiryoet na goell no honno.

Ac yna arofynd aozuc arthur ymeith. Agyru kennadeu aozuc arthur att yz yarlles y erchi idi ellong owein ygyt ac ef oedangos y wyda ynys prydein. ae góragedda vn trimis. Ariarlles ae kanhadaðd * ac anhaðd uu genthi hynny. Adyfot aozuc owein ygyt ac arthur y ynys prydein. A góedy y dyuot ymplith y genedyl ae gyfgedachóy. ef a trigywys teir blyned ygyfeir y trimis.

A ualydoed owein diwarnaðt yn býta ar y bóid ygkaerllion ar wyfc. nachaf uozóyn yn dyuot ar uarch góineu mynggrych. ae vyghen agaffei. Agóisc ymdanei o bali melyn. Arffróyn ac awelit oz kyfróy eur oed oll. Ahyt rac bionn owein ydeath. Achymryt y uotróy oed ar lað owein awnaeth. Val hynn heb hi ygóneir y tóyllóz bzaatóz aghywir yz mefyl ar dy uaryf. Ac ymchoelut penn ymarch ac ymeith. Ac yna y doeth cof y owein ygerdet hōno. Athiztau aozuc. Aphandaruu býta dyuot y letty aozuc. agofalu ynos honno. Athiannoeth ykyuodes. ac nyt y llys agyachóys. namyn eithafoed bydoed. adiffeith vnyded. Ac ef a uu uelly yny daruu y dillat oll. ac yny daruu y gozff hayach. Ac yny tyfaðd bleð hir tróydað. Achytgerdet aónaei a býstuileit. achyt ymbozth ac bynt yny oedynt gynefin ac ef. Ac yn hynny góanhau aozuc ef heb allu eu kanhymdeith. Ac estóng oz mynyd yz dyffrynn. Achyachu parc teccaf oz byt. Ariarlles wedó bioed y parc. Adiwarnaðt mynet aozuc y iarlles ae llabuozynyon y ozymdeith gan ystlys llynn a oed yny parc hyt argyfeir y chanaðl. Ac bynt a

welynt yno eilun dyn aedeló. Ac ualdala ofyn rac-
 daó aozugant. Ac eiffoes neffau aozugant attaó
 ae deymlaó ae edrych. Nefy góelynt góythy yn lláon
 ar naó. Ac yntev yngóywaó órth yz heul. Adyuot
 aozuc yz iarllés dachefyn yz kaftell. A chymryt
 lloneit gozflóch oireit góerthuaó. ae rodi yn
 lláó un oí lláó uozynyon. Dos heb hi a hónn gen-
 nyt a dóc y march racko ar dillat gennyt. * a dot
 ger lláó y dyn gynneu. ac ir ef ar ireit hónn ar gyfeir
 y gallon. Ac oí byd eneit yndaó ef agyfyt gan yz
 ireit hónn. agóylya beth a wnel. ar uozóyn a deuth rac-
 di. Achóbyl oí ireit a rodes arnaó. ac adaó y march
 ar dillat ach y laó. Amynet ruthur y órthaó. ac
 ymgudyaó adisgóyl arnaó. Ac ym penn rynnáó hi
 ae gólei yn koffi y vzáicheu. Ac yn kyfodi y uynyd
 ac ynedrych ar y gnaót. A chymryt kewilyd aozuc moí
 hazyz oed y deló a oed arnaó. ac arganfot aozuc y
 march ar dillat y órthaó. Ac ymlithzaó aozuc yny
 gafas tynnu y dillat attaó oí kyfróy. ac eu góisgaó. ac
 efgynnu ar y march o abáeid aozuc. Ac yna ym-
 dangos aozuc y uozóyn idaó. achyuarch góell idaó. A
 llawen uu ynteu órth y voróyn. a gofyn aozuc idi py
 dir oed hónnó aphyle. Dioer heb y uozóyn iarllés
 wedó bieu y kaftell racko. A phan uu uaró y góí ef a
 edewis genthi dóy iarlláeth. ahedió nyt oes ar y heló
 namyn yz unty hónn nys ry dycko iarll ieuanc yffyd
 gymodaóe idi. am nat aei yn wreic idaó. Tíuan yó
 hynny heb yz owein. acherdet aozuc owein ar uozóyn
 yz kaftell. Adisgynnu awnaeth owein yn y kaftell.
 Ar uozóyn aeduc y yftauell efmóyth. achynneu tan

idað ae adað yno. **A** dyuot aozuc y vorðy att yz iarll-
 es. arodi y gorvlóch yny llab. **H**aa vorðyn heb yz
 iarll es mae yz ireit oll. neur goll es oll heb hi. **H**a
 vorðyn heb yz iarll es. nyt haðd gennyfi dy atneiryað
 di yz hynny. **O**ed diryeit hagē y minneu treulað
 gðerth feith ugeint punt oireit gðerthuaðz ðrth dyn
 heb wybot þy. **A**c eiffoes uozðyn heb hi gðaffan-
 aetha di euo. * yny vo diwall ogðbyl. a hynny a
 ozuc y uozðyn ywaffanaethu ar vðyt adiaðt a than a
 gðely ac enneint yny vu iach. ar bleð aet ýar owein
 yn tozuenneu kennoc. sef y bu yn hynny tri mis. a
 gðynnach oed y gnaðt yna. noc y buassei gynt. **A**c
 ar hynny y clywei owein diwarnaðt kynnozyf yny cas-
 tell. a dðyn arueu y myðn. **A**gofyn a ozuc owein yz
 uozðyn. py gynnðzyf yð hðnn. **V** iarll heb hi adywed-
 eis i ytti yffyd yndyuot ðrth y kastell. y geifað diua
 y wreic honn a llua maðz gantað. **G**ofyn a ozuc owein
 aoes uarch ac arueu yz iarll es. **O**es heb y vorðyn y
 rei gozeu oz byt. aey di y erchi ymi benffic march ac
 arueu heb yz oweī pei gallðn uynet yn edzychyat ar
 y llua. af heb y uozðyn. adyuot att yz iarll es aozuc.
A dywedut ðrthi y hymad^{rad} o gðbyl. **S**ef aozuc yz
 iarll es chðerthin. **V** rofi aduð hebhi mi a rodaf idað
 uarch ac arueu byth. **A**c ny bu ar y helð eiryøet
 march ac aruev kyftal ac ðynt. a da yð gennyfi eu
 kymryt o honað. rac eu kaffel om gelynyon auozy om
 hanuod. **A**c ny ðn beth a vynn ac ðynt. adyfot a
 wnaethþyðt agðafgðyn du telediwa chyfrðy offawyd
 arnað. ac adogon o arueu gðz a march. **A**gðifgað a
 ozuc owein ymdanað. ac efgynnu ar y varch. a mynet

ymeith a deu uackóy gyt ac ef yngyweir o veirch ac arueu. A phan deuthant parth a llu yz iarll. ny welynt nac ol nac eithaf idaó. Agofyn a oꝛuc owein yz mac-kóyeit. pa vydin yd oed yz iarll yndi. V vydin y mae y pedeir yftondard melynnyon yndi racko heb óynt. dóy yffyd nny vlaen a dóy nny ol. Te heb yz owein eóch chóí dꝛachefyn. ac arhoóch viui ynnyml poꝛth y kastell. Vmchoelut a oꝛugant hóy. a cherdet a oꝛuc ynteu racdaó nny gyferuyd ar iarll. Te tyn*nu a oꝛuc owein oe gyfróy. nny uyd yrydaó a choꝛof. ac ymchoelut penn y uarch parth ar kastell. A pha ofut bynnac agafas ef a deuth ar iarll y boꝛth y kastell. at ymac-kóyeit. Ac y myón ydeuthant. ac owein a rodes y iarll y anrec yz iarll. A dyóedut óꝛthi. welydi yma y ti bóyth yz ireit bendigedic. ar llu a bebyllywys yg kylch y kastell. ac yz rodi bywyt yz iarll y rodes ynteu y dóy iarllaeth idi dꝛachefyn. Ac yr rydit idaó y rodes hanner y gyfoeth ehun. achóbyl oe heur ae haryant ae thlyffeu ae góyftlon ar hynny. Ac ymeith ydaeth owein. ae wahaó d a ónaeth yz iarll. es idaó. ef ae holl gyfoeth. ac nymynnóys owein namyn kerdet racdaó eithafoed byt adiffeithóch. Ac ual ydoed ynkerd|det ef aglywei difgrech uaó y myón koet ar eil ar dꝛyded. A dyuot yno a oꝛuc owein. A phan doeth yno. ef a welei clouryn maó yg kanaó y koet. a charrec lóyt nnyftlys y bꝛyn. a hollt a oed nny garrec. a farff a oed nnyz hollt. A lleó purdu a oed ynnyml y garrec. A phan geiffei y lleó vynet o dyno y neidei y farff idaó oe vꝛathu. Sef a oꝛuc owein difpeilaó cledyf a neffau att y garrec. Ac ual ydoed y

sarff yn dyuot o² garrec. y thara⁶ aozuc owein a chled-
 yf yny vyd yn deu hanner. a fychu y gledyf. a dyfot y²
 ffozd ual kynt. **S**ef y g⁶lelei y **P**le⁶ yny ganlyn. **A**c
 yng⁶are ynygylch ual milgi auackei ehun. **A**
 cherdet aozugant ar hyt ydyd hyt ucher. **A**phan
 uu amfer gan owein o²ffowys. difgynnu aozuc. a
 gell⁶ng y uarch ymy⁶n dol goeda⁶c waftat. **A** **P**lad tan
 aozuc * **A** phan uu bara⁶t y tan gan owein. yd oed
 gan y **P**lew dogon o gynnut. hyt ym penn teirnos. **A**
 diff⁶lannu aozuc y **P**le⁶ y **6**ztha⁶. **A**c yny **P**le nachaf y
Ple⁶ yndyuot atta⁶ a chaeriwrch ma⁶z teledi⁶ g⁶ata⁶.
Ae v⁶z⁶ gerb⁶zonn owein. **A**mynet am y tan ac ef. a
 chymryt aozuc owein y kaeri⁶zch ae v⁶ligha⁶. **A**dodi
 gol⁶yth⁶on ar uereu ygkylch y tan. **A**rodi y i⁶zch
 namyn hynny y² **P**lew oe yffu. ac ual ydoed owein
 uelly ef aglywei och ua⁶z ar eil ar d⁶zded yn gyfag-
 os ida⁶. **A**gofyn aozuc owein aedynbyda⁶. **I**e yf
 g⁶oir heb y dyn. **P**oy byt titheu heb y² owei. **D**ioer heb
 hi Lunet byfi **P**abuoz⁶yn iar⁶lles y ffynna⁶n. **B**eth
 a wney di yma heb y² owein. **V**ygkarcharu heb hi
 yd ydys. o acha⁶s marcha⁶c adoeth ol⁶ys arthur y
 uynnu y iar⁶lles yn p⁶ria⁶t. ac a uu rynna⁶d gyt ahi. ac
 yd aeth y d⁶zeigla⁶ **P**lys arthur. **A**c ny doeth vyth
 d⁶zachefyn. achedymdeith ymi oed ef m⁶byaf agar⁶n
 o² byt. **S**ef aozuc deu weiffon ystauell y iar⁶lles y
 oganu ef ae al⁶ yn t⁶oyll⁶z. **S**ef y dywedeis i na
 allei y deu gozff h⁶oy. amryffon ae uncozff ef. **A**c
 amhynny vygkarcharu yny **P**lesty² maen. **A**dywedut
 nabydei vy eneit ym cozff onydelei ef ym amdifffyn i
 yn oet y dyd. **A**c nyt pellach y² oet no th⁶zennyd. **A**c

nyt oes ymi neb aekeiffaþ ef. Sef yþ ynteu owein uab uryen. Aoed diheu gennyt titheu pei gþypei y marchaþc hōnnō hynny y deuei yth amdiffyn. Diheu y rofi aduþ heb hi. Aphanuu dogyn poethet y golþyþon. eu rannu aozuc owein yn deu hanner y ryngtaþ ar uozþyn. A bōytta aozugant. Agþedy hynny ymdidan yny vu dyd dāannoeth. Gāannoeth gofyn aozuc owein yz uozþyn aoed le y gallei ef kaffel bōyt aþlewenyd y nos honno. Oes arglōyd heb hi. dos yna dāþod. acherda y ffozd gan yftlys yz auon. Ac ym penn rynnāþd ti awely gaer uaþz. athyzeu * yn amyl arnei. Ariarll bieu y gaer hōno gozeu gōz am vōyt yþ oz byt. Ac yno y gelly di uot heno. Ac ny wylōys gōylōz y arglōyd eiryōet yngyftal ac y gōylōys y þeþ owein y nos honno. Ac yna y kyweiryþys owein y uarch. ac y kerd|dawd racdaþ trōy y ryt yny welas y gaer. Ac y doeth yz gaer. Aē aruoþ aþnaethþōyt idaþ yno ynenrydedus. A chyweiryþaþ y uarch yndiwall. adodi dogyn. o vōyt rac y uronn. Amynet aozuc y þeþ y bāeffeb y march y ozwed. hyt na lyfaffeï neb oz gaer uynet ygkyfyl y march. A diheu oed gan owein. nawelas eiryōet þe kyftal y waffanaeth ahōnnō. Achyndāiftet oed bop dyn yno achyn bei agheu ym pop dyn onadunt. Amynet aozugant y vōyta. ac eifted aozuc yz iarll ar y neillaþ y owein. Ac un verch oed idaþ ar y tu arall y owein. A diheu oed gan owein nawelas eiryōet vn vōzþyn delediwach no honno. A dyuot aozuc y þew rōng deutroet owein dan y bōzd. Ac owein ae pozthes o bop bōyt oz aoed idaþ ynteu. Ac

ny welas owein bei kymeint yno a thziſtyt y dynyon. Ac am hanner bŷytta greſſabu owein aozuc y iarll. Madŷs oed itt bot yn llawen heb yz owein. Duŷ a 6y2 yni nat 6zthyt ti ydym dziſt ni. namyn dyuot deunyd triſtit in a gofal. Beth yŷ hynny heb yz owein. Deu uab oed im. a mynet uyn deu uab yz mynyd doe y hela. Sef y mae bŷyſtuil yno allad dynyon awna. ac eu hyſſu. Adala vy meibon aozuc. ac auo2y y mae oet dyd y rofi ac ef y rodi y vo2ŷyn honno idaŷ. neu ynteu aladho vy meibon ymgŷyd. ac eillun dyn yſſyd arnaŷ. Ac nyt llei ef no chaŷ2. Dioer heb yz owein. truan yŷ hynny. a phyun awney ditheu o hynny. Duŷ a wy2 arnaf heb yz iarll uot yn diweirach gennyf diuetha vy meibon agafas om hanuod. no rodi uy merch idaŷ ombod. * oe llygru. ae diuetha. ac ymdidan awnaethant am betheu ereill. Ac yno y bu owein y nos honno. ar bo2e trannoeth 6ynt aglywynt tŷ2yf anveitraŷl y ueint. Sef oed hynny ygŷ2 maŷ2 yn dyuot ar deuuab gantaŷ. A mynnu kadŷ y gaer aozuc y iarll racdaŷ a dilyſſu y deu vab. 66iſgaŷ aozuc owein y arueu ymdanaŷ. a mynet allā. ac ymb2aŷf ar gŷ2. Ar lleŷ yny ol. A phanwelas ygŷ2 owein yn aruaŷc. y gy2chu aozuc. Ac ymlad ac ef. agŷell o laŷer yd ymladei y lleŷ ar gŷ2 maŷ2 noc owein. V rofi aduŷ heb ygŷ2 6zth owein. nyt oed gyfyg gennyf ymlad athidi bei nabei yz anifeil gyt athi. Ac yna y by2yaŷd owein y lleŷ yz gaer. a chaeu y po2th arnaŷ. Adyuot y ymlad ual kynt argŷ2 maŷ2. a diſgrech aozuc y lleŷ am glybot gofut ar owein. a d2igyaŷ yny v2d arnevad yz iarll.

Ac yar y neuad hyt ar y gaer. Ac yar y gaer y neid-
 yabd yny uu gytac owein. Aphaluab t arewis ylleo ar
 beñ ysgyd y gŵr maŵr yny uyd y balaf trŵy bleth y
 dŵyclun. ual ygbelit y holl amysgar yn llithrao o hon-
 aŵ. Ac yna y dygŵydbys y gŵr maŵr yn varŵ. Ac yna
 y rodes owein y deu vab yz iarll. A gŵahaab owein a
 oꝛuc yz iarll. Ac nyfmynnaab owein. namyn dyuot
 racdaŵ yz dol ydoed Lunet yndi. Ac ef a welei yno
 kynneu uaŵr o tan. A deu was penngrych wineu
 delediŵ yn mynet ar uoꝛŵyn oe bŵrŵ yny tan. A go-
 fyn a oꝛuc owein py beth a holynt yz uoꝛŵyn. A dat-
 kanu eu kyfranc a oꝛugant idaŵ. mal ydatkanaffeŵ y
 uoꝛŵyn y * nos gynt. Ac owein a paŵŵys idi. Ac
 am hynny y llŵsgŵn ninneu hi. Dioer heb yz owein
 marchaŵc da oed hŵnnŵ. Aryued oed gennyfi pei
 gŵypeŵ ef uot ar y uoꝛŵyn hynny. nadelei y hamdi-
 ffyn. Aphei mynneŵch chŵi vyui dŵoŵtaŵ ef. miui
 a aŵn y chŵi. Mynnŵn heb y gweiffŵn mynny gŵr an
 gŵnaeth. A mynet a oꝛugant y ymdiot ac owein. A go-
 fut agafas owein gan y deu was. Ac ar hynny y lleŵ
 a nerthŵys owein. Ac a oꝛuuant ar y gŵeiffŵn. Ac
 yna ydywedaffant ŵynteu. na unbenn. nyt oed amot
 ynni ymlad namyn a thydi dyhun. Ac yfanhaŵs
 ynni ymlad ar anifeil racko noc a thydi. Ac yna y
 dodes owein y lleŵ yny lle y buaffeŵ y uoꝛŵyn yg
 karchar. a gŵneuthur mur maen ar y dŵs. A mynet
 y ymlad ar gŵyꝛ malkŵt. Ac ny dothoed owein y
 nerth ettwa. A hydyꝛ oed ydeu was arnaŵ. Ar
 llew vyth yn diŵgrechu am vot gouut ar owein. a
 rŵygaŵ ymur a oꝛuc y llew yny gauaf fford allā. Ac

yn gyflym y lladaðd y neill o gŵeiffon. Ac yny lle y lladaðd y llall. Ac uelly ydifferaffant hŵy Lunet rac y llafgi. Ac yna ydaeth owein a Lunet gyt acef y gyfoeth iarllles yffynnaðn. Aphan doeth odyno y duc y iarllles gantað y lys arthur. A hi a uu wreic traau vyð hi.

AC yna ydeuth ef ffozd y lys y du traðs. Ac ymladaðd acef. Ac nyt ymedewis y lleð ac owein yny ozuu ar y du traðs. A phandoeth ef ffozd y lys y du traðs y neuad a gyachŵys. Ac yno y gŵelas ef pedeir gŵaged ar hugeint. telediwaf o a awelas neb eiryoet. ac nyt oed dillat ymdannunt werth pedeir ar hugeint o aryant. A chyntristet oedynt ac * agheu. A gofyn aozuc owein udunt yf-tyz eutrifitit. Y dywedaffant bynteu panyð merchet ieirll oedynt. Ac ny dothoedynt yno namyn ar gŵz mŵyhað a garei bop un onadunt gyt ahi. Aphan doetham ni yma ni a gaðffam lewenyd a pharch ac an gŵneuthur yn vedð. A gŵedy y beym uedð y deuei y kythzeul bieu y lllys honn. ac y lladei angŵyz oll. Ac y dygei an meirch ninneu ac andillat ac an eur ac anaryant. A chozffozoed y gŵyz yffyd ynyz un ty a llawer o galaned ygyt ac bynt. Allyna itti unben yf-tyz an trifitit ni. Adazc yð gennym ni unben dy dyuot titheu yma rac dazc itt. A thzuau uu gan owein hynny. amynet aozuc y ozymdeith allann. Ac ef awelei uarchaðc yndyuot attað. Ac yny aruoð trŵy lewenyd acharyat ual bei bzaðt idað. Sef oed hŵnnð y du traðs. Duð aŵyz heb yz owein nat y gyachu dy lewenyd y dodŵyf i yma. Duð awyz heb ynteu naf keffy dith-

eu. **A**c yny lle ymgyrchu a bnaethant. **A**c ymadoydi yndlut. ac ymdihauarchu ac ef a oꝛuc owein ac ef. **A**e r6yma6 ae d6yla6 ar y gefyn. **A**na6d a erchis y du tra6s y owein. **A**dywedut 6rtha6. argl6yd owein heb ef. darogan oed dydyuot ti yma ym dareft6ng i. a thi-theu a deuthof. **A**c a oꝛugof hynny. **A**c yspeil6z uum i yma. **A**c yspeilty uu uyn ty. **A**dyzo im vy eneit. **A**mi aaf yn yspytty6z. a mi agynhalyaf y ty h6nn yn yspytty y wann ac y gadarn. tra v6yf vy6 rac dy eneit ti. **A**c owein agymerth hynny ganta6. **A**c yno y bu owein y nos honno. **A** th3annoeth y kymerth ypedeir g6zaged ar hugeint ae meirch. ae dillat. ac a dathoed gantunt o da athlyffeu. **A**c y kerd6ys ac 6ynt gyt ac ef hyt yn llys arthur. **A** llawen uuaffe i arthur 6rtha6 gynt pan y kollaffe i. **A** llawenach yna. **A**r g6zaged h6ny yz honn a vynnei dazgya6 yn llys arth^{ur} * hi ae kaffe i. **A**r honn a vnne i vynet ymeith elei. **A**c owein a trigywys yn llys arthur o hynny allann yn penn-teulu. **A**c yn ann6yl ida6 yny aeth ar y gyfoeth ehun. **S**ef oed hynny trychant cledyf kenuerchyn ar v3anhes. **A**c yz lle ydelei owein a hynny ganta6. gozuot a 6naei. **A**r chwedyl h6n aelwir chwedyl. iarllles y ffynna6n. . .

Peredur.

Effraŵc iarll bioed iarllaeth y gogleid. **A** feith
meib a oed idaŵ. **A**c nyt o gyuoetheu yn vŵyaf
yd ymbozthei efraŵc. namyn o tŵneimeint a
ryueloed. ac ymladeu. **A**c ual y mae mynych yz neb
a ymkanlyno ac ymladeu a ryueleod. ef alas ae chŵe
meib. **S**eithuet mab a oed idaŵ pered^{ur} oed yenŵ.
a ieuhaŵ oed hŵnnŵ. **A**c nyt oed oet idaŵ vynet y
ymlad nac y ryuel. **P**ei oet idaŵ. ef aladyffit mal y
lladŵyt y tat. ae vŵodyz. **S**ŵzeic ystrywyat kymet
oed yn vam idaŵ. **A**phryderu a oꝛuc yn uaŵz. am y
hun mab ae chyfoeth. **F**ŵef agafas yny chyghoꝛ ffo
y ynŵalŵch a diffieithŵch didŵamŵyeit. ac ymadaŵ ar
kyfannedeu. **D**y adaŵd neb yny chedymdeithas na-
mŵy gŵaged a meibon. adynyon didŵaha. ny eŵlynt
nac ny wedei udunt nac ymlad. na ryfelu. **D**y lyu-
affeŵi neb yny lle y clywei y mab. kynnullaŵ na meirch
nac arueu. rac dodŵi y vŵyt oꝛ mab arnunt. **A**c yz ffoꝛ-
est ydaei y mab beunyd y chŵare ac y taflu llyŵg-
yon. ac yŵkyꝛyon. a diwarnaŵt ef a welei. gatwan geif-
yz y uam. **A**dŵy ewic yn gyfagos yz geifyz yn ŵef-
yŵll. **A**c ereŵŵu yn uaŵz a oꝛuc ymab bot y dŵy hynny
heb gyꝛn. a chyꝛn ar yrei ereill. **A**thybyaŵ eu bot yn

hir ar goll. ac am hynny kolli eukyꝛn onadunt. Ac y ty aoed ym benn y ffoꝛest yꝛ geifyꝛ. o vilꝛyaeth a phedeftric. ef agymhellꝛys yꝛ ewiged y gyt ar geifyꝛ y myꝛn. Af adeuth peredur dꝛachefyn att yuam. V mam heb ef peth ryued ryweleis * yghot. Dy oth eifyꝛ di gꝛedy ryuynet gꝛylltineb yndunt. a rygollu eukyꝛn. rac ~~meint~~ hyt y buant ar goll dan y koet. Ac ny chafaf dyn gystec uꝛy noc ageueis yn eu gyrru ymyꝛn. Ac ar hynny kyfodi a oꝛuc paꝛb adyfot y edꝛych. Aphanwelfant yꝛ ewiged ryfedu yn uabꝛ a oꝛugant. A diwarnabꝛt bynt a welynt tri marchaꝛc yn dyuot ar hyt marchaꝛc ffoꝛd gan ystlys y ffoꝛest. Def tri marchaꝛc oedynt. Gwalchmei uab gꝛyar. a geneir gꝛystyl. ac owein uab uryen. Ac owein yn kadꝛ yꝛ ol y ymlit y marchaꝛc. arannaffai yꝛ|yꝛ aualeu yn Ilys arthur. Vy mam heb ypered^{ur} beth yꝛ yrei racko. Eglyyon ynt vy mab heb hitheu. Ilyma vy ffyd heb ypered^{ur} yd af yn egyl gyt ac bynt. Ac yꝛ ffoꝛd yn eu herbyn ydeuth peredur. Dywet eneit heb yꝛ owein aweleifst di varchaꝛc yn mynet heibaꝛ. nahediw na doe. Daꝛn heb ynteu beth yꝛ marchaꝛc. v ryꝛ beth byfi heb yꝛ owein. Bei dywetut ti ymi y peth a ovynnaf ytti. Minneu adywedꝛn y titheu yꝛ hꝛnn a ovynny ditheu. Dywedaf yn Ilawen heb yꝛ owein. Beth yꝛ hꝛnn heb yperedur byth y kyfrꝛy. kyfrꝛy yꝛ heb yꝛ owein. Amovyn a oꝛuc yn Ilyꝛ beth oed y kyweirdebeu awelei ef ar y gꝛyꝛ ar meirch. ar arueu. A phabeth a vynnynt ac bynt. ac aellynt o honunt. Owein a uenegiꝛ idaꝛ yn Ilyꝛ pob peth o aellyt ac bynt. Dos ragot heb ypered^{ur}. mi a

weleis y kyfryó aovynny titheu. A minneu aaf yth ol ti. Yna ymchoelut aozuc pered^{ur} att yuam. ar nifer. Ymā heb ef nyt egylyon oed y rei gynneu. namyn marchogyon urdo*lyon. Yna ydygýdaóð y uam yn varó lewic. Ac ydaeth pered^{ur} hyt lle ydoed keffyleu a gywedei gynnut udunt. Ac adygei vóyt a llynn oz kyfanned yz ynyalóch. A cheffyl bych-weló yskyznic cryuaf a tebygei a gymerth. Aphynn-yozec awafgýys yn gyfróy idaó. Ac owydyn danwaret y kyweirdabei a welfei ar y meir ac ar boppeth aozuc pered^{ur}. A thzachefyn y deuth pered^{ur} att y uam. Ar hynny datlewygu aozuc yz iarllés. Te vy mab kychóyn a vynny. Teu heb ef gan dy genyat. Arho ygennyf i gyghozeu kŷn dy gychóynnu. Yn llawen heb ef dywet ar vyzs. Dos ragot heb hi y lys arthur yn lle mae gozev y gýz. a haelaf. adewraf. lle y góelych eglóys. kan dy pader ózthi. O gwely vwyt adiaóð oz byd reit itt ózthaó. ac na bo owybot adayoni y rodi itt. kymer dy hun ef. Oz clywy diaspat dos ózthi. adiaspat gózeic annat diaspat oz byt. Oz góely tló tec. kymer ef. a dyzo y arall. ac o hynny clot ageffy. Oz góely wreic tec. gozdercha hi. kynnyth uynno. góellgóz aphenedigach yth wna o hynny no chynt Agóedy yz ymadzaóð hónnó ysgynnv aozuc peredur ar y uarch. adyzneit o aflacheu blaenllym yn ylaó. a chychwyn racdaó ymeith aozuc Ac y bu deudyd a dýnos. ynkeidet ynyalóch ffozestyd. Ac amryó le diffeith heb vóyt ac heb diaóð. Ac yna y doeth y goet maóz ynyal. ac ympell yny coet ef a welei lannerch dec waftat. ac yny llannerch y góelei bebyll. Ac yn

rith eglŷys ef agant y pader 62th y pebyll. **A** pharth ar pebyll ydoeth. ad2ws ypebyll ao*ed yn agozet. Achadeir eureit oed yn agos y2 d2ws. **A** mo2wyn wineu delediŷ ynygadei yn eisted. a ractal eur amy thal. a mein llywychedic yny ractal. **A** mod2wy eururas am y llaw. **A** disgyn aozuc peredur. a dyuot racdaŷ y myŷn. **A** llawen uu y uo2wyn 62thaŷ. a chyfarch gŷell idaŷ. **A**r tal y pebyll ef awelei vŷyt. adŷy goftrel yn llawn owin. adŷy do2th o vara cann. **A** golŷython o gic meluoch. **V**y mam heb y pered^{ur} a erchis ymi pale bynnac y gŷelŷn vŷyt adiawt y gymryt. **D**os titheu unben yn llawen y2 bŷyt a greffaŷ 62thyt. **V**na y kymerth pered^{ur} hanner y bŷyt. ar llynn idaŷ e hun. **A**c adaŷ y llaw y2 uo2wyn. **A** phandaruu y peredur vŷyta. dyuot aozuc agofŷng ar tal y lin rac b2onn y uo2wyn. **V**y mam heb ef a erchis ymi yn lle y gŷelŷn tlŷs tec y gymryt. **K**ymer titheu eneit eneit heb hi. **V**uotrŷy a gymerth pered^{ur}. a chymryt y uarch. a chychwyn ymeith. **V**n ol hynny llyma y marchaŷc bi-euoed y pebyll yndyuot. **S**ef oed hŷnnŷ fyberŷ y llannerch. **A**c ol ymarch awelei. **D**ywet heb ef 62th y uo2wyn. pŷy a uu yma gŷedy mivi. **D**yn enryued y anfaŷd arglŷyd heb hi. **A** menegi anfaŷd peredur ae gerdet yn llŷy2. **D**ywet heb eff. a vu ef gennyt ti a agŷneuthur anuod arnat. **D**a vu myn vygcret heb hi na cham nyŷgo2uc ym. **M**yn vygcret nyth gredaf. ac yny ymgaffŷyf ac efo y dial vyg kewilyd am llit ny cheffy ditheu trigyaŷ dŷy nos yn vnty. **A**chyuodi aozuc y marchaŷc y ymgeiffaŷ a pheredur. **A**c ynteu beredur agychwynnaŷd parth

allys arthur. **A** chynn y dyuot ef y lys arthur. ef adathoed marchaŵc arall y lys arthur. **Ac** arodes modŵy eur uras yndŵs y poŵth yz dala y uarch. **Ac** ynteu adeuth yz neuad yn lle ydoed arthur ar teulu. a gŵenhwyfar aerianed. a gŵas ystafell yn * yngŵaffan-aethu oozvlŵch eur ar wenhŵyuar. **Y**na y marchaŵc adineaŵd y llyn a oed yndaŵ am y hŵyneb ae bŵionffoll. **A**rodi boncluft maŵz y wenhŵyfar. **A**dywedut. oŵz byd neb ky ehofnet. ac amŵyn y gozulŵch hŵnn ŵmi. adial farhaet gŵenhŵyfar. deuet ymol yz weirglod a mi aeharhoaf yno. **A**y varch a gymerth y march ar weirglod agyrchŵys. **S**ef aozugant paŵb oŵz teulu goŵtŵng eu penneu. racadolŵyn y un vynet y dial farhaet gŵenhŵyfar. a thebygolyaeth oed gantunt na wnaei neb chŵaen kyehofnet a hynny. ony bei uot arnaŵ vilwryaeth. ac angerd. neu letrith. ual naallei neb ymdial ac ef. **A**r hynny llyma peredur yndyuot yz neuad ar geffyl bŵychwelŵ yŵgyznic. **A** chyweirdabeu muŵgrell arnaŵ. **Ac** yn anhydŵf yn llyŵs kyfurd a honno. **S**ef yd oed gei yn feuyll ymperued y neuad. **D**ywet heb y peredur y gŵz hir racko mae arthur. **B**eth avynnnt ti heb y kei ac arthur. **V**y mam a erchis ymi dyuot ym urdaŵ yn varchaŵc vrdaŵl att arthur. **M**yn vygkret heb y kei ry aghyweir yd wyt o uarch ac arueu. **Ac** ar hynny y arganuot oŵz teulu a bŵzŵ llyŵkyon idaŵ. **A**r hynny llyma goz yndyuot ymyŵn. a dathoed vlŵydyn kynno hynny y lys arthur. ef a chores. y erchi trŵydet y arthur. a hynny a gaŵffant. **Ac** yggouot y vlŵydyn ny dywedassei un ohonunt vn geir ŵzth neb. **A** phan arganvu ycoz pered^{ur}. haha heb

ef groffað duð ǫzthyt pered^{ur} dec uab efraðc. arbennic milwyꝛ a blodeu marchogyon. Dioer heb ykei Ilyna vedzu yndzúð bot vlóydyn yn Ilys arthur yn vut yn kael dewis dy ymdidanðz. agaló y kyfryð dyn ahónn yg góyd arthur ae deulu. ae dystu yn arbennic milwyꝛ. a blodeu marchogyon. A rodi boncluft idað yny vyd yꝛ Ilaðz yny varó lewic. Ar hynny Ilyma y gozres ha-ha heb hi groffað duð ǫzthyt pered^{ur} dec uab efraðc. blodeu y milwyꝛ achannóll ymarchogyon. **I**e vor-ðyn * heb y kei. Ilyna vedz yn dazc bot vlóydyn yn vut yn Ilys arthur. a galó y kyfryðdyn hónn ynymod y gelweist. Agðan gúth troet ogei yndi yny vyd yꝛ Ilaðz yn varó lewic. Y góꝛ hir heb y pered^{ur} manac ym mae arthur. **T**að ath son heb ykei. dos ynol y marchaðc aaeth o dyma yꝛ weirgláðd. adðc y gozvlóch y gantað. abúð ef. achymer yvarch ae arueu. agóedy hynny ti ageffy dy urdað yn varchaðc urdaðl. **V**gúꝛ hir minneu awnaf hynny ac ymchoelut penn y varch ac allā. ac yꝛ weirglod. Aphandeath ydoed y marchaðc yn marchogaeth yn ryuygus oe allēl aedewred oe tebygolyaeth ef. **D**ywet heb y marchaðc a weleift di neb oz Ilys yndyuot ymol i. **S**óꝛ hir oed yno heb ef. aerchis ymi dy vóð di achymryt ygozulóch ar march ar arueu ymy hun. **T**að heb y marchaðc. dos dzachefyn yꝛ Ilys. ac arch ygennyf y arthur dyuot ae ef ae arall y ymwan a mi. ac onydað yn gyflym nyf arhoaf i euo. **M**yn vyg cret heb y pered^{ur}. dewis di ae oth vod ae oth anvod. mivi avynnaf y march ar arueu ar gozvlóch. Ac yna y gyꝛchu oz marchaðc ef yn Iliðyaðc. Ae wan ac arlløft y waeð yrðng ysgóyd

a mynwgyl' dynaot maot doluryus. Aha was heb y pered^{ur}. nychwaryei weiffon vy mam a mivi velly. Minneu achwaryaf athitheu ual hynn. ae vrot ef a gaflach blaenllym. ae vedzu yn y lygat yny vyd trwy y wegil allan. ac ynteu yn varot yngytneit. Dioer heb yz owein uab uryen vith gei. drot y medzeift amdyn ffol a yrreift yn ol y marchaot. Ac un o deu a derot idaot ae lad ae vrot. os y vrot a derot yz marchaot. rif grot * mbyn otllys a vyd arnat gan y marchaot. ac aglot dragywydaot y arthur ae vilwyz. Os y lad a derot yz aglot a gerda val kynt. ae pechaot arnat ynteu. yn ychwannec. a llyma vy ffyd ydafi. y wybot py gyfranc yot yz eidaot ef. ac y doeth owein yz weirglad. Sef y gwelei owein pered^{ur} yn llusgaw y grot ar hyt y weirglad. Beth a wney di uelly heb owein. Dydaot vyth heb ypered^{ur} y beis hayarn y amdanaot. tym yot gennyf pany o honaot ehunan pan henyot. Yna y diofcles owein yz arueu ar dillat. llyma eneit heb ef uarch ac arueu gwell. noz rei ereill. a chymer yn llawen bynt. A dyzet ygyt ami hyt att arthur yth durdaot yn varchaot urdaot. kanys ti aedylyy. Dy chatwyf vy wneb ot af heb y peredur. namyn dot di y gozflach y gennyfi y wenhwyuar. A dywet y arthur palebynnac y bwyfi grot idaot vydaf. ac o gallaf lles a gwaflanaeth idaot mi ae gwnaf. A dywet na deuf y lys vyth yny ymgaffwyf ar grot hir yffyd yno ydial farhaet y kot ar gozres. Yna y deuth owein drachefyn yz llys. a menegi y gyfranc y arthur a gwenhuar. ac y bawp ot teulu ar bygot ar gei. Ac ynteu pered^{ur} a gychwynnwyys ymeith. ac ual ybyd yn kerdet. llyma

uarchaŵc yn kyuaruot ac ef. Pale pan deuy di heb ymarchaŵc. pandeuaf ollys arthur heb ypered^{ur}. Æ gŵz y arthur ŷyt ti heb ef. Te myn vygkret heb y pered^{ur}. Iŷaŵn lle yd wyt yn ymardelŵ ac arthur. Paham heb ypered^{ur}. mi æ dywedaf itt heb ef. herwr ar arthur vum eiryoet. ac agehyrdŵys a mi yn wyz idaŵ mi æ lledeis. Dy bu hŵy yryngtunt no hynny ymwan a ozugant. ac ny bu hir yny vyryaŵd pered^{ur} ef dros pedzein y varch yz llawz. Daŵd aerchis y marchaŵc idaŵ. naŵd ageffy heb y p^{ur}. gan rodi dylŵ arvynet y lys arth^{ur}. amenegi y arthur maemi ath vyrywys yz enryded a gŵaŷŷanaeth idaŵ ef. * a manac nadeuaf vyth y lys yny gaffŷyf dial farhaet y cozr ar gozres. ar marchaŵc a rodes y gret ar hynny. ac agychwynnŵys racdaŵ y lys arthur. ac aozuc hynny. ar bygŵth argei. ac ynteu p^{ur}. agychŷynnŵys racdaŵ. ac ynyz vn wythnos ef a gyfaruu ac ef. vn marchaŵc arbymthec. ac ef. p^{ur}. æ byrywys yngywelydyus. aca aethant y lys arthur. ar vn ryŵ ymadzaŵd gantunt ac a dothoed gan ymarchaŵc kyntaf. ar vn bygŵth gan p^{ur}. ar gei. a cheryd agauas Kei gan arthur. agoualus uu ynteu gei am hynny. Ynteu pered^{ur} agychwynnŵys racdaŵ. Sef ydeuth y goet maŵz ynyal. ac y yŷtlys y coet ydoed llynn. ac ar y tu arall yd oed kaer dec. arlann y llyn y gŵelei gŵz gynllwyt telediw yneifted ar obennyd o bali. agŵiŷc o bali ymdanaŵ. agŵeiffon yn pŷcotta ar y llyn honno. Val y gwelas y gŵz gŷynllŷyt p^{ur}. yn dyuot. kyuodi aozuc tu ar gaer. a chloff oed yz henŵz. ynteu p^{ur}. agyachwys y llys ar poth. a oed yn agozet. ac yz

neuad ydeuth. Ac ydoed y gŵz gŵynllŵyt yn eistedd
ar obennyd. a ffyzyfdan maŵz yn llŵsgi rac y vŵon.
A chyfodi a oŵuc yteulu ar niuer yn erbyn. p^{ur}. ae
diarchenu. Ac erchi a wnaeth y gwr yz mackŵy eistedd
ar tal y gobēnyd. A chyt eistedd ac ymdidan a oŵugant.
A phan vu ams^{er} goffot byzdeu a mynet y vŵyta. Ac
ar yneilllaŵ yz gŵz bioed y llŵys ydoed. p^{ur}. yn
eistedd. Gwedy daruot bŵyta. govyn a oŵuc y gŵz
y pereredur. a wydyat llad achledyf ynda. na ŵn heb
y pered^{ur} pei kaffŵn dyfc naf gŵypŵn. A wypei chware
a ffonn atharyan ynda. ef a wybydei ymlad achledyf.
Deu vab oed yz gŵz. gŵas melyn agwas gŵineu. Ky-
fodŵch weiffon heb ef y chware a ffynn. ac athar-
yaneu. Ac yna ychware a ffynn ydaethant. Dywet
eneit heb y * gŵz. pŵy oŵeu oŵ gŵeiffon dybygy di a
achware. vyntebic yŵ heb y pered^{ur} y gallei y gŵas
melyn wneuthur gŵaet ar y llall pei as mynnei. Ky-
uot titheu eneit achymer y ffonn ar daryan olaŵ y
gŵas gŵineu. agŵna waet ar y gwas melyn os gelly.
Pered^{ur} a gyfodes a mynet y chware ar gŵas melyn.
adyzchael llaw arnaŵ. ae daraŵ dyznaŵt maŵz yny
dygŵydaŵd yz ael ar y llŵygat. ae waet ynteu yn rydec.
Deu eneit heb y gŵz. dos y eistedd bellach. A goŵeu
dyn alad achledyf ynyz ynys honn vydy di. Ath
ewythyz ditheu vzaŵt dy vam ŵyf ynneu. A chyt a
mi y bydy ywerf honn yndyscu moes ac aruer y
gŵladoed ae mynutrŵyd. Kyuartalrŵyd ac adfŵynder
ac unbenrŵyd. ac ymadaw weithon a ieith dy vam.
ami a vydaf athŵo itt. ac ath urdaf yn varchaŵc urdaŵl
o hynn allan. a llŵma awnelych. kyt gŵelych beth

a vo ryued gennyf. nac amouyn am danað. ony byd
 o wybot y venegi itt. nyt arnat ti y byd y keryd. na-
 myn arnafi. Kanys mi yffyd athæo itt. ac amryfael
 enryded agóaffanaeth agymeraffant. **A** phan uu am-
 fer y gyfscu yd aethant. **P**andoeth ydyd gyntaf.
 kyuodi aozuc. p^{ur}. achymryt y varch a changennyat
 yewythyæ kychwyn ymeith. **A**c ef adoeth y goet
 maðz ynyal. ac yn niben y coet y deuth y dol. ar tu
 arall yæ dol waftat y gðelei gaer vaðz. athu ar lle
 hðnnð y kyæchðys. p^{ur}. arpoæth agauas ynagoæet. ac
 yæ neuad y deuth. sef y gðelei gðz gðynllðyt telediw
 yn eisted ar yftlys y neuad. a mackðyeit yn amyl yn
 y gylch. a chyfodi a ozugant yn vædasseid æ erbyn-
 nyað. æ doddi y eisted ar y neill lað yæ gðz bioed y
 lllys. **A**c ymdidan a ozugant. **A** phan uu amfer mynet
 yæ bðyt. doddi. p^{ur}. a ðnaethpðyt y eisted ar neill lað
 y gðz mðyn y vðyta. **A** gðedy daruot bðyta ac yvet
 eu hamkann. * gofyn aozuc y gðzda y p^{ur}. a wydyat
 ef lad a chledyf. **P**ei kaffðn dyfc tebic oed gennyf
 y gðydðn heb y p^{ur}. **S**ef ydoed yftðffðl maðz yn llaðz
 y neuad amgyffret milðz yndað. **K**ymer heb y gðz
 ðæth p^{ur}. y cledyf racko atharað yæ yftðffðl hayarn. æ
 phered^{ur} agyfodes ac a dæwis yæ yftðffðl yny vu yn
 deudæyll ar cledyf yndeudæyll. **B**ðzð ydæyllyeu y gyt
 achyuanna ðynt. **P**ered^{ur} æ dodes y gyt a chyuan-
 hau a ozugant ual kynt. **A**r eilweith y trewis yæ yf-
 tðffðl yny vyd yndeudæyll ar cledyf yndeudæyll. **A**c
 ual kynt kyuanhav a ozugant. **A**r dæyded weith y ky-
 ffelyb dyænaðt a trewis æ bðzð y gyt ac ny chyuan-
 haei nar yftðffðl nar cledyf. **T**e was heb y gðz dos

y eisted bellach am bendith ytt. Yny teyrnas gozeu dyn alad a chledyf byt. Deuparth dy dewred ageueist. ar trayan yffyd heb gael. A gbedy keffych yn gobylyny thyckya y neb amryffon a thi. ath ewythyz byf ynneu vzaot dy vam. bzdodyon ym ni ar gōz y buoft neithwyz ynny ty. Ac yna ymdidan ae ewythyz aozuc p^{ur}. ar hynny y gbelei deuwas yn dyuot yz neuad. ac ynmynet yz ystauell. agwaew gantunt anveitraol y veint. athi ffrōt o waet yn redec ozmōn hyt yllaōz. Aphan welas ef y niuer hōnnō. Heuein adzycyuerth aozuggant. Ac yz hynny ny thozres y gw̄r y ymdidan aph^{ur}. Yz hynny ny dywat ef y bered^{ur} yz ysty. nyf gofynnaōd ynteu. Gbedy tewi yspeit vechan. ar hynny llyma dōy vozwyn yn dyuot. adyfgyl vaōz y ryngtunt. a phenn gōz ynny dyfgyl. a gōaet yn amyl ynny chylch. Ac yna diafpedein aozugant yn vaōz niuer y llys. ynyoed vlin trigyaō yn vn llys ac bynt. Ac oziwed tewi o * honunt. Aphan vu amfer y gyfgy ydaeth. p^{ur}. y ystauell tec. Athiannoeth. p^{ur}. agychwynnwys gan genyat y ewythyz racdaō ymeith. Odyne ef a doeth y goet ac ympell ynny coet ef a glywei diafpat. Sef y gbelei wreic wineu delediō. a march a chyfrōy arnaō yn feuyll geyz yllaō a chel ein ynny hymyl. ac ynkeiffaō bōzō ygelein ar y march ynny kyfrōy. ydygōydeī ynteu yz llaōz. ac y dodei hitheu diafpat. Dywet vychwaer heb y p^{ur} padiafpedein yffyd arnat. Oy aysgymunedic pered^{ur} bychan waret vyggovit ageueis eiryōet gēnyt ti. Paham heb y p^{ur}. y bydōn ysgymun .i. Am dyuot yn achaōs y lad dyuam. Kanys pan gychwynneist oe hanuod y

neidyaðd gŵaeð yn y challonn ac ohynny y bu uarð. Ac am hynny yd ðyt yn ysgymun. Ar coŵr ar goŵres aweleift yn llys arthur. coŵreit dydat ti ath uam oedynt. Achwaeruaeth itt ðyf ynneu. Am gŵŵ p^{ri}aðt oed hŵnn. ae lladaðd y marchaðc yffyd yny llannerch yny coet. Ac na dos ditheu ynygyvyl ef rac dylad o honað. Vychwaer cam ydwyt ymkerydu. amvy mot yngyhyt ac y bum ygyt achwi. abæid vyd ym y oŵuot. ðphei byððn avei hŵy anaðd vydei ym y oŵuot. Athitheu tað bellach ath dŵycyŵuerth. kany thykya amgen. Ami agladaf ygelein. A gŵedy hŵny mi aaf hyt lle mae y marchaðc yedŵych a llwyf y dial arnað. A gŵedy cladu y gŵŵ ohonað. Dyuoat a oŵugant yŵ lle ydoed y marchaðc yn marchaeth yn ryuygus yny llannerch. ðr hynt gofyn oŵ marchaðc y pered^{ur} pyle pandoei. pan deuaŵ o llys arthur. ae gŵŵ y arth^{ur} ðyt ti. Teu myn vygkret. Taðn lle yd ymgŵftlyny o arthur. Dybu * hŵy no hynny ymgyrchu a oŵugant. Ac yny lle p^{ur} a vyryaðd y marchaðc. Anaðd a erchis ynteu y bered^{ur}. Daðd ageffy heb yp^{ur}. gan gymryt y wreic honn yn p^{ri}aðt. a gwneuth^{ur} y parch ar anryded goŵeu a ellych idi. am lad ohonat titheu y gŵŵ p^{ri}aðt hi yn wirion. amynet ohonat y llys arthur. a menegi idað mae mi ath vyŵywys yŵ enryded agŵaŵfanaeth y arthur. ð menegi idað na deuaŵ i vyt y llys ef yny ymgaffŵyf ar gŵŵ hir yffyd yno y dial farhaet y coŵr ar goŵres arnað. Achedernit ar hynny agymerth y gan y marchaðc. a chyweirað y wreic yn gyweir o varch adillat gyt ac ef y llys arth^{ur}. ð menegi y arthur y gyfranc. ar bŵgŵth

ar gei. **A**cheryd agauas kei gan arth^{ur} ar teulu am
 wylltu o honaó góas kyfftal aphered^{ur} o lys arthur.
Heb yz owein uab uryen. ny daó y mackóy hónnó
 vyth yz llys. nyt a kei o z llys allan. **Q**ynvygret
 heb arthur mi a geiffaf ynyalóch ynys p^{ry}dein am
 danaó yny caffóyf. ac yna gónaet pob un onadunt a
 allo waethaf ygilyd. **V**nteu p^{ur} a gychwynnwys
 racdaó. ac a death y coet ynyal. Amfathyz dnyyon
 nac alanot nys góelei. namy góydweli a llyffeu. **A**c
 yn dibenn y coet ef awelei gaer uaó. athyzeu ka-
 darn amylerni. **A**c yn agos yz pozth hóy oed y
 llyffeu noc yn lle arall. **A**c ar lloft ywaeó ef affustaó
 y pozth. ar hynny llyma was melyngoch achul ar
 vólch y gaer. **D**ewis unbenn heb ef ae mi a agoz-
 wyf y pozth itt. aemenegi yz neb pennaf dy uot tith-
 eu yndzós y pozth. Manac vymot yma heb y p^{ur}.
 ac o z mynnir vy nyvot ymyón mi a deuf. **V**mackóy
 a death dzachefyn ac a agozes y pozth y p^{ur}. **A**phan
 death yz neuad ef awelei deunaweis oweiffon culyon
 cochyon vndóf ac vnpzyt. ac vnwisc. ac unoet. ar
 góas a agozaffeí y pozth racdaó. **A** da vu eu góybot
 ae góaffanaeth. ae diarchenu a o z ugant. **F**isted ac
 ymdidan a o z ugant. * **A**r hynny llyma pump mo z byn
 yndy uot o z ystauell yz neuad. **A**r uo z wyn pennaf o
 nadunt. **D**ieu oed gantaó na welfei dzemeint kyn
 decket a hi eiry oet ar arall. a henwisc o bali róy llaó
 ymdanei a uuaffeí da gynt. yny welit y chnaót tróy-
 daó. **A** góynnach oed no blaót y kriffant. y góallt
 hitheu ae dóyael duach oedynt no z muchud. deu
 uann gochyon vychein yn y grudyeu. cochach oed-

ynt noz dim cochaf. Kyuarch góell y pered^{ur} aozuc y voróy amynet dóylaó mynógyl idaó. ac eisted ar y neillaó. Dyt oed pell yn ol hynny. ef awelei dóy vanaches yndyuot. a chofstrel yn lláon owin gan y lleill. a chwethoath ovara cann gan y llall. Arglóydes heb óy duó awyz na bu y gymeint arall a hynn o vóyt a llynn yz koveint hónt heno. O dyna yd aethant yvóyta. A phered^{ur} aadnabu ar y uoóbyn mynnu rodi oz bóyt ar llynn idaó ef móy noc y arall. Tydi vychwaer heb ypered^{ur}. myvi a rannaf y bóyt ar llynn. Dac ef eneit heb hi. llyma vy ffyd mae mi ae rannaf. Pered^{ur} agymerth attaó y bara. ac arodes y baóp gyftal ae gilyd. Ac y ueffur ffiol oz llynn ef arodes y baóp gyftal ae gilyd. Pan oed amfer mynet y gyfscu. ystauell a góeiróyt y p^{ur}. ac y gyfscu ydaeth. llyma vychwaer heb y góeiffon óath y voróbyn deckaf a phennaf onadunt agyghwn i ytti. Beth yó hynny heb hi. Mynet att y mackóy yz ystauell uchoth yymgynníc idaó. ynywed y bo da gantaó ef ae yn wreic ae yn ozderch. llyna heb hi beth nyweda. mivi heb achaós eiryóet agóz. Ac ymgynníc o honaf ynneu idaó ef. ym blaen vyggózderchu o honaó. ny allaf i hynny yz dim. Dygón y duó an kyffes ony wney di hýny. yth adaón yth elynnyon yma y wneuthur a vynnont athi. Ac rac ofyn hynny kychwynn^v aozuc y voróbyn. a than ellóg y dagreu dyuot racdi yz ystauell. Achan dózóf y doz yn agozi. deffroi aozuc pered^{ur}. Sef yd oed y voróbyn yn wylaó. ac yn dazycaruerthu. Dywet vychwaer heb y per^cd^{ur}. Pa yftyz yd wyt yn wylaó. Qi aedywedaf

* ytt arglŷyd heb hi. Vyntat i bioed y kyuoeth hŷnn yn veu idaŷ ehun. ar llys honn ar iarll̃aeth ydanei gozeu yny gyuoeth. **S**ef yd oed mab iarll̃ arall ym erchi ynneu ymtat. nyt aŷn ynneu om bod attaŷ ef. nym rodi ynneu vynñtat om hanuod idaŷ ef nac y iarll̃ oaz byt. **A**c nyt oed o blant ym tat i namyn myvi vy hun. a gŷedy marŷ vyntat y dygŷydwys y kyuoeth ymllaŷ ynheu. ahŷyach ymynnŷn euo yna no chynt. **S**ef aozuc ynteu yna ryuelu arnafi. agozefgynn y kyuoeth eithyaz yz vn ty hŷnn. **A**c rac daet y gŷyaz aweleift di bzoðozyon maeth ymi. achadarnet y ty. ny cheit vyth tra barhaei vŷyt allynn. a hynny aderyw. namyn ual yd oed y mynacheffeu a weleift di yn pozthi ni herwyd bot yn ryd udunt hŷy y kyfoeth ar wlat. **A**c weithon nyt oes udŷt ŷynteu na bŷyt na lynn. a c nyt oes oet bellach noc auozy yny del y iarll̃ ae holl̃ allu gantaŷ ampenn y lle hŷnn. a c os mivi a geiff ef. ny byd gŷell̃ vynydihenyd. nŷm rodi y weiffon y veirch. a dyuot y ymgynñic y tithev arglŷyd yny wed y bo hegaraf gennyt. yz bot yn nerth ynni. yn dŷyn odyma neu yn amdifffynn ninheu yma. **D**os vy chwaer heb ef y gyfgu. a c nyt af y ŷythyt kyny wnelŷyf dim oc adywedy. yny wy-pŷyf a allwyf a nerth yŷch. **D**rachefyn y deuth y uoazŷyn y gyfgu. **T**zannoeth y boze y kyuoedes y uoazŷyn ac y deuth̃ hyt lle yd oed p^{ur}. a chyvarch gŷell̃ idaŷ. **D**uŷ a rodo da ytt eneit a pha ryŷ chŷedleu yffyd gennyt. **D**yt oes namyn da arglŷyd tra vych iach di. namyn bot y iarll̃ ae holl̃ allu gŷedy ry difgynnu ŷyth y pozth. **A**c ny welas neb lle amlach

pebylleu. na marchaŵc yn galŵ ar araŵ y ymwan. **T**eu heb y p^{ur}. kyweirer y minneu vy march. **T**na y varch a gyweirwyt y beredur. ac yn*teu agyfodes ac agyŵchŵys y weirglawd. **S**ef ydoed marchaŵc yn marchogaeth yn ryuygus yn y weirglawd gŵedy dyŵchafel arwyd ymwan. **A**c yna ymwan aozugant. **A**phered^{ur} a vyŵyaŵd y marchaŵc dŵos pedŵein y varch yŵ llawŵ. **A**c yndiwed y dyd ef a deuth marchaŵc arbennic ymwan ac ef. abŵrŵ hŵnnŵ aozuc pered^{ur}. **D**awd a erchis hŵnnŵ. **P**ŵy ŵyt ti heb y pered^{ur}. **D**ioer heb ef penteulu y iarll. **B**eth yffyd o gyfoeth y iarllŵs yth uedyant ti. **D**ioer heb ef y trayan. **T**eu heb ef eturyt idi dŵaeŵ y chyuoeth yn llŵyŵ. ac a geueift o da o honaw abŵyt kan ŵ. ac eu llŵyn ac eu meirch ac eu harueu heno yn y llŵys iddi. **A**thitheu yn garcharawŵ idi eithyŵ na bydy eneit uadeu. **A** hynny agahat yndiannot. **A**r uoŵrŵyn y nos honno yn hyfryt lawen. gŵedy caffel kŵbyl o hynny. **A** thŵannoeth ped^{ur} a gyŵchŵy y weirglawd. **A** lluoŵffog-rŵyd o honunt a vyŵyaŵd. ef y dyd hŵnnŵ. **T**ndiwed y dyd hŵnnŵ ef a deuth marchaŵc ryuygus arbennic. **A** bŵrŵ hŵnnŵ aozuc p^{ur}. a nawd a erchis hŵnnŵ y p^{ur}. **P**a vn ŵyt titheu heb y p^{ur}. **D**iŵtein llŵys heb ef. **B**eth heb y p^{ur}. yffyd o gyuoeth y uoŵrŵyn yn veu ytti. **T**layan y kyuoeth heb ef. **T**eu heb y p^{ur} y kyuoeth yŵ uoŵrŵyn. ac a geueift o da o honaw yn llŵyŵ. a bŵyt deukannŵ ac eu llŵyn ac eu meirch ac eu harueu. **A**thitheu yn garcharawŵ idi. **A** hynny ynn diannot a gahat. **A**r trydyd dyd y deuth p^{ur}. yŵ weirglod. a mŵy a vyŵyŵys ef y dyd hŵnnŵ noc undyd. **A**c

yndiwed ydyd ef adoeth iarll y ymwan idaó. ac ef
 ae byrywys a naóð a erchis ynteu. **P**óy óyt titheu
 heb y p^{ur}. **M**i y **I**arll heb ef nyt ymgelaf. **I**eu
 heb y p^{ur}. y hyarllaeth yngóðól yz voróyn. ath iarll-
 aeth titheu heuyt yn achwanec. **A**bóyt trych|channóð
 ac eu llynn ac eu meirch ac eu harueu. a thitheu yn
 ymedyant. **A**c uelly y bu yn góðól. **A**c y trigyaóð
 p^{ur}. teir wythnof yn peri teyngtet a da^{*}restyngedig-
 aeth yz voróyn ar kyuoth óðth y chyghoð. gan dy
 genyat heb y p^{ur}. mi agychóynnaf ymeith. **A**e
 hynny vymraót a vynny. **I**eu myn vycgret. aphei
 na bei o garyat arnat ti ny bydón yma hyt y bum.
Aneit heb hi pa vn óyt titheu. **P**ared^{ur} uab efraóð
 oð gogled. ac oð daó na gofut arnat nac enpytróyd.
 manac attaf. a mi ath amdiffynnaf os gallaf. **O**dyna
 kychwyn a oðuc p^{ur}. ac ympell odyno ef agyferuyd
 marchoges ac ef. **A** march achul gochóys y danei.
A chyuarch góðell a oðuc hi yz mackóy. **P**a le pan
 deuy di vy chwaer. **M**enegi a oðuc idaó yz achaóð
 ydoed ar ykerdet hónnó. **S**ef oed honno góðeic fy-
 beró y llannerch. **I**eu heb ef mi yó y marchaóð
 y keueist di y gofut hónn oeachaóð. **A**c ediuar
 vyd yz neb ae góðnaeth. ar hynny llyma y marchaóð
 yn dyuot ac yn amovyn. aph^{ur}. a welfei ef y kyfryó
 uarchaóð ydoed ef yny geiffaó. **T**aó ath son heb
 y p^{ur} mi yd wyt yny geiffaó. **A**c myn vycgret dæóð
 óyt ar deulu óðth y voróyn achaóð góðiryon yó o
 honafi. **Y**mwán eiffoes a oðugant. **A**c ny bu hir
 yz ymwán p^{ur}. a uyryaóð y marchaóð. a naóð a erchis
 ynteu y b^æred^{ur}. **D**aóð ageffy heb y p^{ur}. gan vynet

dŷacheuyn y foŷd y deuthoŷt y venegi kaffel y voŷbŷn
 yn wirion. Ac yn wynabwerth idi hitheu dy vŷbŷ o
 honafi. **Y** gret ar hynny arodes y marchaŷc. **Ac**
 ynteu p^{ur} agerdaŷd racdaŷ. Ac ar vynydy y bŷthaŷ ef
 a welei gaŷtell. a pharth acyno y deuth. a gŷan y
 poŷth a oŷuc ae waew. Ar hynny Ilyma was gŷineu
 telediŷ yn agoŷi y poŷth. a meint milŷa yndaŷ. Ac
 oedŷan mab arnaŷ. A phan deuth p^{ur}. yŷ neuad. yd
 oed gŷaieic vaŷa delediŷ yneifŷted ymyŷn kadeir. A
 Ilawuoŷzynyon yn amyl yn y chylch. * A Ilawen uu y
 wreicda bŷthaŷ. **A** phan vu amfer gantaunt mynet
 y vŷyta a oŷugant. **G**ŷedy daruot bŷyta. da oed yti
 vnben heb hi vynet y gyŷcu y le arall. **P**ony chaŷn
 gyŷcu yma heb y p^{ur}. **D**aŷ gŷidon eneit yŷŷyd yma
 o widonot kaer loŷb. ae tat ae mam gyt ac wynt.
 Ac nyt nes andianc ni erbyn ydyd noc udunt yn
 Iŷad. Ac neur derŷ udunt goŷefgyn y kyuoeth ae di-
 ffeithaŷ o nyt yŷ vnty hŷnn. **I**eu heb y p^{ur}. yma y
 bydŷn heno. **Ac** os gofut adaŷ arnaŷch oŷ gallafi
 les mi ae gŷnaf. afles nys gŷnaf ynneu. **Ac** ygyŷcu
 yd aethant. Ac y gyt ar dyd p^{ur}. aglywei diaŷpat en-
 giryaŷl. **A** chyuodi yn gyflym a oŷuc p^{ur}. oe grys ae
 laŷdyŷa ae gled|dyf am yvynŷgyl. Ac allan y doeth.
 ŷef y gŷelei gŷidon yn ymoŷdiwes a gŷillŷa. Ac ynteu
 yn diaŷpedeit. **P**ered^{ur}. a gyŷchwys y widon. ac ae
 trewis a chledyf ar y phenn yn y ledaŷd yŷ helym ae
 phenffefŷtin ual dyŷcyl ar y phenn. **D**y naŷd p^{ur}. dec
 uab efraŷc anaŷd duŷ. **P**aham wrach y gŷdoŷt di
 mae p^{ur}. ŷyfi. **T**yghetuen a gŷeledigaeth yni odeŷ
 gofut y gennyt. **Ac** y titheu kymryt march ac arueu

y gēnyf ynneu. **A**c y gyt a mi y bydy yn dyfscu march-
ogaeth a theimlað dy arueu. **V**al hynn heb y p^{ur} y
keffy naðd. **D**ygret na wnelych gam vyth ygkyu-
oeth y iarll̄es. kedernyt ar hynny agymerth p^{ur}. **A**
chan ganyat y iarll̄es kychóyn y gyt ar widon y lys
y góidonot. **A**c yno y bu ef teir wythnos ar vntu.
Ac yna dewis y uarch ae arueu. **A** chyóynnu racdað.
A diwedyd ef adoeth y dyffrynn. **A**c yndiben y dyff-
rynn ef adoeth y gudygyl meudwy. **A** ll̄aþen uu y
meudóy 6rthað. **A**c yno y buef ynos hōno. * **T**ian-
noeth y boze ef a gyfodes o dyno. **A** phan deuth
allan yd oed gawat o eiry góedy ryodi y nos gynt.
A góalch wyllt wedy ll̄ad hóyat yntal y kudugyl.
A chan dóryf y march kilyað oꝛ walch ~~a difgyn~~ a dif-
gyn bꝛan argic yꝛ ederyn. **S**ef a oꝛuc p^{ur}. feuyll a
chyffelybu duet y vꝛan. agóynder yꝛ eiry. a chocht^{er}
y góæt y wallt y wreic uóyaf agarei a oed kynduhet
ar muchud. **A**e chnaót oed kynwynnet ar eiry. **A**
chochter y góæt ynyꝛ eiry yꝛ deu vann gochyon
oed yny grudyeu. **A**r hynny yd oed arthur ae deulu
ynkeiffað p^{ur}. **A** wdaðch chóí heb yꝛ arth^{ur} póy y
marchaðc paladyꝛ hir. a feif yny nant uchot. **A**r-
glóyd heb vn mi aaf y wybot pa vn yó. **V**na y
doeth y mackóy hyt y ll̄e yd oed p^{ur}. **A** gofyn idað
beth a wnaei ef uelly. a phóy oed. **A**c rac meint
medól p^{ur}. ar y wreic vóyaf agarei. ny rodes atteb
idað. **S**ef a oꝛuc ynteu goffot agóaew ar p^{ur}. **A**c yn-
teu p^{ur}. aymchoelaðd ar ymackóy. **A**c ae góant dꝛos
bedzein y uarch yꝛ ll̄að. **A**c ol ynol ef adoeth ped-
war mackóy ar hugeint attað. **A**c nyt attebei yꝛ vn

móy noe gilyd. namyn yz un góare a phob un. y wan ar un goffot yz llabz. Ynteu gei a deuth attab ef. ac a dywaót yn disgethain anhegar ózth p^{ur}. A phered^{ur} ae kymerth agóaeó ydan ydwyen. ac ae byrywys ergyt y ózthaó. yny dozres y vzeich a góae ll y yfgóyd. a marchogaeth vn weith ar hugeint dzoftaó. Ac ual ydoed yn y uaró lewic rac meint y dolur a gaóffeí. yd ymhoelaó d y uarch a thuth garw gantaó graóth. A phanwelfant y teulu y march yn dyuot heb y góz arnaó. y kychóynnaffant ar vyzs. parth ar lle y buaiffeí y gyfranc. A phan deuthant yno tybygu ry lad kei. wynt a welfant hagen o z kaffeí vedic da. y bydei vyó. Dy symudaó d p^{ur} y vedól móy no chynt yz góelet y pennyal aoed ambeñ kei. . * Ac ydeuthpóyt a chei hyt ympebyll arthur. ac yperis arthur dóyn medygon kywreint attab. Dzóc uugan arthur kyfuaruot a chei y gofut hónnó. Kanys maóz y karei. Ac yna ydywaót góalchmei. ny dyliei neb kyffroi marchaó c urdaól y ar y medól y bei arnaó yn agkyfuartal. kanys ac attoed ae collet ar dathoed ydaó. ae ynteu yn medylyaó am ywreic vóyhaf a garei. ar agkyuartalóch hónnó ac attuyd agyuaruu ar góz aymwelas ac ef yndiwethaf. Ac o z byd da gennyt ti arglóyd. miui aaf y edzych a symudaó d y marchaó c y ar y medól hónnó. . Ac os uelly y byd. mi aarchaf idaó ynhygar dyuot y ymwelet a thi. Ac yna y sozres kei ac y dywaót geireudic kenuigennus. Góalchmei heb ef hyfpys yó gennyfi ydeuy di ac ef herwyd y avóyneu. Glot bychan hagē ac etmyc yó ytt o z uot y marchaó c lludedic góedy blinaó yn ymlad.

velly hagen y gozuuoft di ar lawer onadunt by. ac
 hyt tra barhao gennyt ti dy dauab̄t atheireu tec.
 digaōn vyd itt o arueu. Peis ovliant teneu ymdanat.
 ac ny byd reit itt tozri na gōaeō na chledyf yz ymlad
 ar marchaōc a geffych ynyz anfaōd honno. Ac yna
 ydywaōt gōalchmei ōzth gei. Si aallut dywedut
 auei hygarach pei afmynhut. ac nyt arnafi y perth-
 yn itti dial dy lit athdgyoueint. Sebic yō gennyfi
 hagen ydygafi y marchaōc gyt ami heb tozri na
 bzeich nac yfgōyd ymi. Yna ydywaōt arthur ōzth
 walchmei. mal doeth aphōylllic ydyweddy di. ados
 ditheu ragot a chymer digaōn o arueu ymdanat.
 adewis dyuarch. Gōisgaō a wnaeth gōalchmei ym-
 danaō. acherdet racdaō ynchweric ar gam y varch.
 parth ar lle yd oed peredur. Ac yd oed ynteu yn
 gozffowys ōzth paladyz ywaeō ac yn medylyāō yz vn
 medōl. Dyuot aōnaeth gōalchmei attāō heb arōyd
 creulonder gantaō. adywedut ōzthaō. Peigōypōn
 vot ynda gennyt ti mal y mae da gennyfi. ōyi aym-
 didanōn athi. Piffoes negessaōl byfi ygan arthur
 attat. y atolōyn itt dyuot yymwelet ac ef. Adeuōz
 adoeth kynno mi ar y neges honno. Gōir yō hynny
 heb y peredur. * ac anhygar y doethant. ymlad
 a wnaethant ami. ac nyt oed da gennyf ynneu hynny.
 gyt ac nat oed da gennyf vyndōyn yar y medōl yd
 oedōn arnaō. Ynmedylyāō ydoedōn am y wreic
 ōbyhaf agarōn. Sef achaōs y doeth cof im hynny.
 yn edrych ydoedōn ar yfēira. ac ar y uran. ac ar y
 dafneu o waet yz hōyat aladyffei ywalch ynyzeira.
 Ac yn medylyāō yd oedōn bot yn gynhebic gōynder

yz eira. Aduhet y gŵallt ae haeleu yz uran. Ar deuvann
 gochyon a oed yny grudyeu yz deudafyn waet. Heb
 y gŵalchmei nyt oed anuonhedigeid y medŵl hŵnnŵ.
 Adiryued oed kynny bei da gennyt dy dŵyn yarnaŵ.
 Heb ypered^{ur}. Adywedy di ymi a yttiŵ kei yn llys
 arthur. yttiŵ heb ynteu. ef oed y marchaŵc diwethaf
 aymwanaŵd a thi. Ac ny bu da y doeth idaŵ yz ym-
 wan hŵnnŵ. tozri awnaeth y vzeich deheu idaŵ a
 gŵahell y yfkŵyd gan y kŵymp agauas o ŵth dy pala-
 dyz di. Te heb ypered^{ur}. nym taŵz dechzeudial
 farhaet y cozr ar gozres velly. Sef awnaeth gŵalch-
 mei enryuedu yglybot yn dywedut am y cozr ar
 gozres. Adynessau attaŵ amynet dŵylaŵ mynŵgyll
 idaŵ. Agovyn pŵy oed yenŵ. Peredur uab efraŵc
 ymgelwir i heb ef. Athitheu pŵy ŵyt. Gwalchmei
 ymgelwir i heb ynteu. Da yŵ gennyf dy welet heb
 ypered^{ur}. Dy glot rygiglef ympob gwlat o z y bum
 o vilwryaeth a chywirdeb. Athgedymdeithas yffyd
 adolŵyn gennyf y gaffel. keffy myn vycret. Adyz
 ditheu ymi y teu. Ti ageffy yn llawen heb ypered^{ur}.
 Rychŵyn awnaethant ygyt ynhyfryt gyt|tuun parth
 ar lle yd oed arthur. Aphan gicleu gei eubot yn dyuot.
 ef adywaŵt. Wi awydŵn na bydei reit y gei ymlad
 ar marchaŵc. Adiryued yŵ idaŵ caffel clot. Mŵy awna
 ef oe eireu tec no nini onerth an harveu. Amynet
 awnaeth ped^{ur} agŵalchmei hyt yn lluest walchmei
 ydiot eu harveu. Achymryt a ozuc pedur yz yŵ wisc ac
 a oed y walchmei. Amynet awnaethant laŵ yn llaw hyt
 y lle yd oed arthur. Achyuarch gŵell idaŵ. Tlyma ar-
 glŵyd heb y gŵalchmei [675] y gŵz y buoft yz yftalym

o amfer yny geiffaþ. Gæffaþ 62hyt unbenn heb y2
 arthur. a chyt ami y triggy. Apheigþypwn vot dy
 gynnyd ual y bu. nyt aut y 62hyfi pann aethoft.
 Þ6nn hagen a daroganþys y co2r ar go2res itt a uu d20c
 kei 62thunt. a thitheu aedieleift. Ac ar hynny nachaf
 y v2enhines ae ll20 vo2nyon yndyuot. a chyvarch
 g6ell awnaeth peredur udunt. a ll20en uuant 6ynteu
 62thaþ ae reffaþv aozugant. parch ac enryded maþ2
 awnaeth arth^{ur} amperedur. Ac ymchoelut aozugant
 parth achaerllion. Ar nos gyntaf y deuth pered^{ur}
 y gaerllion y lys arthur. ac yd yttoed yntroi yny gaer
 wedy b6yt. nachaf ygharat laþ euraþc yn kyuaruot ac
 ef. Myn vygkret vy chwaer heb. y p^{ur}. mo2wyn hygar
 garueid wyt. ami aall6n arnaf dy garu yn v6yhaf
 g62eic pei da gennyt. Mui a rodaf vygcret heb hi val
 hynn. na charaf i dydi ac nath vynnaf ynd2agywydaþl.
 Minneu a rodaf vygcret heb y pered^{ur}. na dywedaf yn-
 neu ei vyth 62th gristaþn ynyadeuych ditheu arnat
 vygcaru i yn v6yhaf g62. G2annoeth ef agerdaþd .p^{ur}.
 ymeith. Ar p2ifford ar hyt keuyn mynyd maþ2 a dilyn-
 þys. Ac ar dibenn ymynyd ef a welei dyffryn cr6nn. a
 go2o2eu ydyffryn yn goedaþc carrecgaþc. ag6astat y
 dyffrynn oed yn weirglodyeu. ac yn dired ar y r6ng
 y g6eirglodyeu ar coet. Ac ym mynnþes y coet y
 gweleri tei duon maþ2 anuanaþl eug6eith. a difgynnu
 aþnaet ac arwein y varch tu ar coet. Ac am talym
 o2 coet ef a welei ochyr carrec lem. Ar fford yn ky2chu
 ochy2 y garrec. all2ew yn r6ym 62th gadwyn. ac yn
 kyfcu ar ochy2 y garrec. a ph6ll d6fyynn ath2ugar y
 veint a welei dan y ll20. ae loneit yndaþ o efgyrn

dynyon ac aniueileit. A thynnv cledyf a wnaeth p^{ur} atharað y lleð. ynydygðyd yndibin ðath y gadwyn. vch penn y pðll. Ac ar yz eildyzaðt tarað y gadðyn aozuc yny tyz. Ac yny dygðyd y llew yny pðll. Ac ar traðs ochyz ygarec arðein y varch aozuc pered^{ur}. yny doeth yz dyffryn. Ac ef a welei am ganaðl y dyffryn * castell tec. Athu ar castell y death. Ac ar y weirglaðd ðath y castell ef a welei gðz llðyt maðz yn eisted. mðy oed no gwr oz a welfei eiryoet. a deu was ieueinc yn faethu karneu euky lleill o a fgðzn moruil. y neill ohonunt yn was gðineu. ar llall yn was melyn. a dyuot racdað a wnaeth hyt y lle ydoed y gðz llwyt. achyvarch gwell aozuc peredur idað. Ar gðz llwyt adywaðt. mevyl ar varyf vympozthaðz. Ac yna y dyallaðd pered^{ur} panyð y lleð oed ypozthaðz. Ac yna yd aeth y gðz llðyt ar gðeiffon gyt ac ef yz castell. Ac ydaet pered^{ur} gyt ac ðy. A lletec enryded^{us} a welei ef yno. Ar neuad a gyzchaffant. Ar byzdeu oed gðedy eu dyzchael. A bðyt a llynn yn didlaðt arnadunt. Ac ar hynny ef a welei yn dyuot oz yftauell gðzeic ohen agðzeic ieuanc. Amðyhaf gðzaged oz a welfei eiryoet oedynt. Ac ymolchi aozugant. Amynet y vðytta. Ar gðr llðyt aaeth y benn y bðzd yn uchaf. ar wreic ohen yn neffaf idað. A phered^{ur} ar uozðyn a dodet ygyt. Ar deu was ieueinc yn gðaffanaethu arnadunt. Ac edz ych a wnaeth y uozðyn ar peredur a thaztau. Agovyn aozuc pered^{ur} yz vozðyn paham yd oed trift. Tydi eneit yz pann yth weleis gyntaf agereis yn vðyhaf gðz. athoft yð gennyf welet arwas kyn uonhedicket athi. y dihenyd a vyd arnat auozy. A weleift ti y tei

duon llawer ym bionn y coet. gŷyŷ yŷ y rei hynny ym
tat i oŷŷ y gŷŷ llwyt racko. a chewri ynt oŷŷ. ac auoŷy
wynt adygyfoŷant amdypenn ac athladant. ar dyffryn
crŷnn ygelwir y dyffrynn hŷnn. O i auoŷwyn dec
a bery di bot vym march i am arueu yn vn lletty a mi
heno. Paraf y rofi aduŷ os gallaf yn llawen. Pan
vu amferach gantunt kymrut hun no chyuedach.
y gyŷgu yd aethant. ar uoŷŷyn aberis bot march ped^{ur}
ae arueu yn vn lletty ac ef. Athŷannoeth ped^{ur} aglywei
goŷdyar gŷyŷ ameirch ygkylch y caŷtell. a pheredur
agyuodef. ac awiŷgaŷd y arueu ymdanaŷ. ac ymdan
y uarch. ac ef adeuth yŷ weirglaŷd. ac y deuth y
wreic hen ar uoŷŷyn att ygŷŷ llŷyt. Argŷŷyd heb
hŷy kymer gret ymackŷy nadywetto dim oŷ a belas
yman. a ni a vydŷn dŷoŷtaŷ y keidŷ. Na chymeraf
mynvygkret heb ygŷŷ llŷyt. Ac * ymlad awnaeth
peredur ar ll. ac erbyn echwyd neur daroed idaŷ
llad trayan y ll heb argyweddu neb arnaŷ ef. Ac
yna ydywaŷt y wreic ohen. neur derŷ yŷ mackŷy llad
llawer oth lu. a dyro naŷd idaŷ. Na rodaf myn v yg
cret heb yŷ ynteu. ar wreic ohen. ar uoŷŷyn dec yar
vŷlch ygaer ydoedynt ynedŷych. ac yn hynny ym
gyvaruot o pedur ar gŷas melyn ae lad. Argŷŷyd heb
y uoŷŷyn dyŷo naŷd yŷ mackŷy. na rodaf y rofi aduŷ
heb y gŷŷ llŷyt. ac ar hynny ymgyvaruot o ped^{ur} ar
gŷas gŷineu ae lad. Buaffeŷ well itti pei rodaffut
naŷd yŷ mackŷy kynn llad dy deuuab o honaŷ. ac
abŷeid vyd y titheu dy hun oŷ dihegy. Dos ditheu
voŷŷyn ac adolŷyn yŷ mackŷy rodi naŷd ynni. kannys
rodaffam ni idaw ef. Ar voŷŷyn a doeth yŷ lle yd oed

peredur. ac erchi naðd y that aozuc. ac yz faðl a dihagyffei oe wyz yn vyð. **R**effy dan amot mynet oth tat aphaðb oz yffyd y danað y ðzhau yz amheraðdyz arthur. ac ydywedut idað panyð pered^{ur} gðz idað awnaeth y gðaffanaeth hðnn. **G**ðnaðn y rofi aduð yn llawen. a chymryt bedyd ohonaðch. **A**minneu a auonaf att arthur. y erchi idað rodi ydyffryn hðnn ytti. ac yth ettiued byth gðedy ti. ac yna y doethant y myðn. **A** chyuarth gðell awnaeth y gðz llðyt ar wreic vawr y pered^{ur}. **A**c yna ydywaðt y gðz llðyt. **Y**r pan yttwyf ynn medu ydyffrynn hðnn. mi ny weleif griftaðn aelei ae eneit gantað namyn ti. **A**ninne a aðn y wrhau y arthur ac y gymryt cret a bedyd. **A**c yna ydywaðt pereduð diolchaf ynneu y duð. na thozeis vy llð ðzth y wreic vðyhaf agaraf. nadywedðn un geir ðzth griftaðn. **T**izgyað yno a ðnaethant y nos honno. **T**izannoeth y boze ydaeth y gðz llðyt ae niuer gantað y lys arthur. **A**c y gðzhayffant y arthur. ac y paraðd arthur eubedydyað. **A**c y dywaðt y gðz llðyt y arthur panyð ped^{ur} ae gozuuaffeï. **A**c arthur a rodes yz gðz llðyt aeniuer y dyffryn oe gynnal y danað ef mal yd erchis ped^{ur}. **A** chan gennat arthur y gðz llðyt aaeth ymeith parth ar dyffryn crðnn. **P**eredur ynteu agerdaðd * y boze dazannoeth racdað talym maðz odiffeith. heb gaffel kyuanned. **A**c yn y diwed ef a doeth y gyuanned bychann amdlaðt. ac yno y clywei uot sarff yn gozwed ar uodðy eur. heb adel kyfuanned seith milltir obop parth idi. **A**c yd aeth pedur yz lle y clywei vot y sarff. ac ymlad awnaeth ar farff yn llidyaðcdazut ffenedicualch. **A**c yn y diwed

y lladaðd. ac y kymerth y votrôy idað e hun. ac uelly y bu ef yn hir yn yz agherdet hōnnô. heb dywedut vn geir ôzth neb ryð gristaðn. ac ohynny ydytloed yn kollî ylið aewed o tra hiraeth yn ol ll̄ys arthur ar wreic vōyaf agarei. ægedymdeithon. Odyne y kerdaðd raçdað y lys arthur. ac ar y ffozd y kyfuaruu ac ef teulu arthur. a chei yn eu blaen yn mynet y neges udunt. Peredur aatwaenat baðp onadunt. ac nyt atwaey neb oꝛ teulu euo. Pandeuy di vnbenn heb ykei. a dōyweith a their. ac nyt attebei ef. Y wan aozuc kei a gōaeb trōy y uoꝛdōyt. Ac rac kymell arnað dywedut athozri ygret mynet heibyað aozuc heb ymattiala ac ef. Ac yna y dywaðt gōalchmei. Y zo fi aduð gei dazc y medzeist kyflauanu ar uackōy ual hōnn yz na allei dywedut. ac ymchoelut dzaegeuyn ylys arthur. arglōydes heb ef ôzth wenhōyuar. a wely di dzycket y gyflauan aozuc kei ar y mackōy hōnn yz na allei dywedut. ac yz duð ac yrof ynneu par di y uedeginyaethu ef erbyn pandelōyf dzachefyn. a mi adalaf y pōyth itt. a chynn dyuot y gōyꝛ oc eu neges ef a deuth marchaùc yz weirglauð y ymyl ll̄ys arthur yerchi gwr y ymwan. a hynny a gauas. abōzô hōnnô awnaeth pered^{ur}. ac wythnos y bu yn bōzô marchaùc beunyd. A diwarnauð ydoed arthur ae teulu yndyuot yz eglōys. Sef y gōelynt marchaùc gōedy dyzchael arwyd ymwan. Ba wyz heb yz arthur. myn gōzhyt gōyꝛ nyt af odyma yny gaffwyf vy march am arueu yvōzô y ianghōz racko. Yna yd aeth gōeiffon yn ol y uarch ae arueu y arthur. Aphered^{ur} agyfaruu ar gōeiffon yn mynet heibað. ac

agymeth ymarch ar arueu arweirglawd agyrcawd. Sef a wnaeth paŕp oe welet ef ynkyuodi ac yn mynet y * ymwan y marchaŕc. mynet ar benn y tei ar brynneu ar lle aruchel y edrych ar yz ymwan. Sef a wnaeth peredur^{ur} emneidaŕ ae law ar ymarchaŕc y erchi idaŕ dechreu arnaŕ. Ar marchaŕc a offodes arnaŕ. ac nyt ysgoges ef oŕ lle yz hynny. Ac ynteu peredur a oŕdinhaawd ac ae kyrcawd yn llityawcdawt engiryawd chwewŕ awydualch. Ac ae gwant dyrnaŕt gwŕnŕnyclym toftdawt milŕyeidffryz yf ydan ydŕyen ae dzychchawel oe gyfrŕy. ae vŕwŕ ergit maŕz yŕzthaŕ. Ac yd ymchoelawd dawcheuyn ac ydedewis y march ar arueugan y gwŕiffon mal kynt. Ac ynteu ar y dawet agyrcawd y llys. Ar mackŕy mut y gelwit pedur yna. Ar hynny nachaf agharat Law euraŕc yn kyuarfot ac ef. Vŕofi aduwŕ vnbenn heb hi ys oed gryffyn na allut dywedut. A pheŕ gallut dywedut mi ath ath garŕn yn vŕyhaf gwz. Ac myn vygcret kynnyfgellych mi ath garaf yn vŕyhaf gwz. Duŕ atalo itt vyg whaer heb ypered^{ur}. ac mŕ vygcret minneu ath garaf di. Ac yna y gwŕybuwyt panyŕ peredur^{ur} oed ef. Ac yna y dellis ef gedymdeithas agwalchmei ac ac owein vab uryen. ac aphaŕb oŕ teulu ac y trigywys yn llys arthur.

ARthur a oed ygkaer llion ar wyf. a mynet a wnaeth y hela. a phered^{ur} gyt ac ef. A phered^{ur} a ellygawd y gi ar hyd. Ar ki aladaŕd yz hyd ymyŕndiffeithŕch. Ac ympenn ruthur yŕzthaŕ ef awelei arwyd kyuanhed. A thu ar kyfanhed y deuth. ac ef awelei neuad. Ac ar dawf y neuad ef awelei tri gwŕeis moelgethinyon yngŕare gwŕydbŕyll.

Aphandeuþ y myón. ef awelei teir moꝝyn yn eisted
ar leithic. Ac vn ryó wiscoed ymdanunt ual ydylwei
amdyledogyon. ac ef aaeth yeisted attunt yꝝ lleith-
ic. Ac vn oꝝ moꝝynyon aedychaóð arpered^{ur} yn graff.
Ac wylaó a wnaeth. **A** pheredur aovynaóð idi beth
awylei. **R**ac dꝝycket gennyf góelet lleaffu góafkyn
decket athi. **P**óy am lleaffei i heb y peredur. **P**ei
nabei hyt ytt arhos ynylle hwnn. mi aedywedón
itt. Yꝝ meint uo ygóꝝthꝝet arnaf ynarhos. mi ae
góarandawaf. **Y** góꝝ yffyd tat y mi heb y uoróyn.
bieu yllys honn. **A** hónnó alad paóð oꝝ a del yꝝ llys
honn heb y ganhyat. **P**a gyfryó óꝝ yó * aóch tat
chóí pan allo lleaffu paóð uelly. **G**óꝝ awna treis ac
anuod ar y gymodogyon. Ac ny wna iaón y neb am
danaó. Ac yna ygwelei ef ygóeiffon ynkyuodi ac y
arllóyffaó y claóꝝ oꝝ werin. ac ef aglywei dóꝝyf maóꝝ.
Ac yn ol y tóꝝyf ef aóelei wr du maóꝝ unllýgeitaóç
yndyuot y myón. **A**r moꝝynyon agyuodassant yny
erbyn adiot y wisc y amdanaó awnaethant. Ac ynteu
aaet yeisted. **A**góedy dyuot y bóꝝll idaó ac aryf-
hau edꝝych a oꝝuc ar peredur. Agouyn póy y march-
aóç. **A**rglóyd heb yꝝ vn or moꝝynyon. ygóas ieuanc
teckaf abonhedickaf oꝝ aweleift eiryoet. Ac yꝝ duó
ac yꝝ dyfyberóyt póꝝlla óꝝthaó. Yꝝot ti mi abóꝝllaf
aca rodaf y eneit idaó heno. Ac yna pered^{ur} adoeth
attunt óꝝth y tan. **A**c agymerth bóyt a llynn. ac
ymdidan ar rianed a oꝝuc. Ac yna ydywaóç pered^{ur}
góedy y vꝝóyfaóç óꝝth y góꝝ du. **R**yued yó gennyf
kadarnet ydywedý di dyuot. póy adiodes dylygat
ti. **U**n omkennedueu oed heb y góꝝ du. póy byn-

nac aovynhei imi yz hynn ydóyt ti yn youyn. ny
 chaffei yeneit gennyf nac yn rat nac ar werth. Ar-
 glóyd heb yuoályn kyt dywetto ef overed ovróyfged
 a med|daót parth ac attat ti. kywirha ygeir a dy-
 wedeift gynneu ac aedeweift órthyfi. Áminheu a
 wnaf hynny yn llawen yzot ti heb ygór du. **W**i a
 adaf yeneit idaó yn llaben heno. Ác ar hynny y
 trigyaffant ynos honno. **A** thzannoeth kyuodi aozuc
 y gó du. Agóiscaó arueu ymdanaó. Ác erchi ypered^{ur}.
 kyuot dyn y uynyd ydiodef aghev heb ygór du. **P**e-
 red^{ur} adywaót órthaó. **G**óna yneillpeth ygór du. os
 ymlad a vynny ami. ae diot dy arueu y ymdanat.
 Áe titheu arodo arueu ereill y mineu y ymlad athi.
Ha dyn heb ef ae ymlad aallut ti pei kaffut arueu.
 kymer yz arueu a vynnych. Ác ar hynny ydoeth y
 uoályn ac arueu ypered^{ur} aoed hoff gantaó. Ác ym-
 lad a wnaeth ef ar gó du. yny uu reit yz gó du erchi
 naó d ypered^{ur}. **Y** gó du ti ageffy naó d trauych yn
 dywedut ym pun wyt. a phóy atynnaó d dylygat.
 * Arglóyd minhe aedywedaf. yn ymlad ar pzyf du oz
 garn. **C**ruc yffyd aelwir y cruc galar^{us}. Ác yny cruc
 y mae karn. Ác yny garn y mae pzyf. Ác yn llóscón
 y pzyf y mae maen. Á rinnwedeu ymaen ynt. póy
 bynnac aekaffei yny neilllaó. Á uynnei o eur ef ae
 kaffei ar y lláó arall idaó. Ác yn ymlad ar pzyf hónnó
 y kolleis i vy llygat. Ámhenó ynneu yó ydu trahaó c.
Sef achaós ymgelwit ydu t^ahaó c. nyadó n un dyn
 ym kylch nyf treiffón. a laón nys gónaón y neb. **T**e
 heb y peredur. pygy bellet odyma yó y cruc ady-
 wedy di. Mi arifaf itt ymdeitheu hyt yno ac ady-

wedaf itt py gy belllet yó. **V**dyd y kychwynnych
 odyma ti adoy ylys meibon y bñenhin y diodey-
 ueynt. **P**aham ygelwir bynt uelly. a danc Ilynn
 aeIIad bynt beuny unweith. **P**andelych odyo ti
 adeuy hyt yn Ilys iarIIes y kampeu. **P**y gampeu
 heb yped^{ur} yffyd erni hi. **T**rychanwr teulu yffyd
 idi. Pob górl dieithyrl or adel yrllys ef adywedir idaó
 campeu y theulu. **S**ef achabó yó hynny. y trychann
 wr teulu aeifted ynneffaf yrl arglóydes. **A**c nyt yrl
 amharch yrl gósteion. namyn yrl dywedut kampeu
 ytheulu. **V**dyd y kychóynnych odyo ti aey ygruc
 galarus. **A**c yno ymaent perchen trychant pebyll yg
 kylch y cruc yn kadó yrl yf. **G**an buoft heb ypered^{ur}
 yn ormes yngyhyt ahynny. mi awnaf nabych byth
 bellach. **A**elad awnaeth pered^{ur} idaó. **A**c yna ydy-
 waót y uoróyn adechreuaiffei ymdidan ac ef. **B**ei
 bydut tlaót yndyuoet yma. kyuoethaóe vydut bellach
 o dlyfor y górl du aledeift. **A**thi awely y faól uoróyn-
 yon hygar yffyd yny Ilys honn. ti agaffut orderchat
 ar yrl un a vynnvt onadunt. **D**y deuthum i yma om
 gólat arglóydes yrl góreicka. namyn góeiffon hegar a
 welaf yna. ymgefflylybet baórl o honaóch aegilyd
 mal ymynno. **A**dim oc aóch da nys mynnaf. **A**c nyt
 reit ym órlthaó. **O**dyo y kychwynnaódl peredur rac-
 daó. **A**c ydeuth ylys meibon bñenhin ydiodeiueint.
Aphanndeuth yrl Ilys ny welei namyn górlaged. **A**r
 górlag^{ed} agyuodaffant racdaó. ac avuuant lawen órlth-
 aó. **A**c ar dechreu eu hymdidan. ef aw*elei varch yn
 dyuoet achyfróy arnaó. **A**chelein yny kyfróy. **A**c vn
 or górlaged agyuodes y|yuynynd ac agymerth y ge-

lein oꝛ kyfróy. ac aeheneinaóð ymyón a oed is laó y dꝛós a dófyz tóym yndi. ac adodes eli góerthuaóꝛ arnaó. argóꝛ agyuodes yn vyó. ac a death yꝛ lle yd oed pedur ae raeffawu a oꝛuc. abot yn llawen óꝛthaó. Ꝁ deu óꝛ ereill adoethant y myón yn eu kyfrwyeu. ar un dywygyat awnaeth y uoꝛóyn yꝛ deu hynny ac yꝛ vn gynt. **Y**na y govynnaóð pered^{ur} yꝛ vnbeñ paham yd oedynt uelly. Ꝁc óynteu a dywedassant bot adanc myón gogof. Ꝁ hónnó ae lladei óy un weith beunyd. Ꝁc ar hynny y trigyassant y nos honno. Ꝁ thꝛannoeth ykyuodes y mackóyeit racdunt. Ꝁc yderchis ped^{ur} yꝛ móyn eu goꝛdercheu y adel gyt ac óynt. Ꝁc wynteu ae gomedassant. a dywedut. pei athledit ti yno. nyt oed itt ath wnelei yn vyó dꝛacheuyn. Ꝁc yna y kerdaassant óy racdunt. Ꝁc ykerdaóð ped^{ur} yn eu hol. Ꝁ góedy eudifflannu óy hyt naf góelei ef. **Y**na ykyuaruu ac ef yn eisted ar benn cruc. y wreic deckaf oꝛ a welfei eiryóet. **M**i a ón dyhynt heb hi. mynet ydóyt y ymlad ar adanc. ac ef athlad. Ꝁc nyt oe dewred namyn oe ystryó. **G**ogof yffyd idaó. Ꝁ philer maen yffyd ar dꝛós yꝛ ogof. Ꝁc ef a wyl paóó oꝛ adel ymyón. Ꝁc nys góyl neb euo. **A**c a llechwaeó góen-nóynic o gyfgaóꝛt y piler y llad ef baóꝛ. **A**pheirodut ti dy gret vycaru i yn vóyhafgóꝛaic mi arodón itt uaeu ual y góelut euo pan elut y myón. ac ny welei ef dydi. **R**odaf mynvygkret heb y ped^{ur}. **Y**ꝛ pan yth weleis gyntaf mi ath gereis. Ꝁ pha le ykeiffón i dydi. **P**angeiffych di vyui keis parth ar india. **A**c yna ydiffwannóys y uoꝛóyn ymeith góedy rodi y maen yn llao pered^{ur}. Ꝁc ynteu a death racdaó parth

a dyffrynn auon. A gozoueu y dyffryn oed yngoet. Ac opobparth yz ~~dyffrynn~~ auon yn weirglodyeu gwaftat. Ac ozneillparth yz avon y gwelei kadu odeueit gynyon. Ac o parth arall y gwelei cadu odeueit duon. **A**ual y baeuei vn o deueit gynnyon y deuei vn or deueit duon dæd. Ac y bydei yn wenn. Ac ual y baeuei vn o deueit duon. y deuei vn o deueit gynnyon drud ac ybydei yndu. Aphæenn hir a welei ar lann yz auon. **A**r* neill hanner a oed idaþ yn llosci o gwreid hyt y ulaen. Ar hanner arall a deil ir arnaþ. Ac uch laþ hynny y gwelei mackþy yn eisted ar benn cruc. a deu vilgi vionnwynnyon vrychyon myþn kynlluyaneu yn gozwed geyz ylaþ. **A**diheu oed gantaþ na welfei eiryoet mackþy kyn deyneidet ac ef. Ac yn y coet gyfuarwyneb ac ef y clywei ellgþn ynkyuodj hydgant. Achyuarch gweill awnaeth yz mackþy. Ar mackþy agyuarchað well y pered^{ur}. A their ffozd a welei pered^{ur} yn mynet y gæth y cruc. Y dþy ffozd yn vaþ ar dæyded yn llei. Agovyn a oæuc peredur pale ydæi y teir ffozd. vn o ffyad hynn a a ym lllys i. **A**c un o de u agyghoæafi ytti æmynet yz lllys o blaen att vggweic i yffyd yno. æ titheu a arhoych yma athi awely y gellgþn yn kymell yz hydot blin oæcoet yz maes. Athi awely ymilgþn goæu o a weleift eiryoet a gleþhaf ar hydot yn eullad ar ydþfyz geyz anllaþ. **A**phanuo amfer ynn vynet yn bþyt ef adaþ vggweas am march ym herbyn athi ageffy lewend yno heno. **D**uþ a diolcho itt. ny thægyafi. namyn ragof ydæf. **Y** neill ffozd aa yz dinas yffyd yma ynagos. Ac yn hwnnþ y keffir

bŷt a llynn ar werth. Ar ffordd yffyd lei noz rei ereill
 aa parth a gogof yz adanc. Gan dy ganhyat vackŷy
 parth ac yno yd afi. A dyuot awnaeth peredur parth
 ar ogof. A chymryt y maen yny llab affeu. a ewaeb
 yny llab deheu. **A**c ual y dab y myŷn. arganuot yz
 adanc a ŷnaeth ae wan agŷaeb trŷydaeb. a llad y benn.
A phan dab y maes oz ogof. nachaf yn dŷs yz ogof
 y tri chedymdeith. A chyuarth gŷell awnaethant y
 ped^{ur}. **A** dywedut panyŷ idaeb ydoed darogan llad
 yz ozmes honno. **A** rodi y penn awnaeth p^{ur} yz
 mackŷyeit. A chynnic awnaethant ŷynteu idaeb yr vn
 avynnynt oe teir chwioz yd yn bŷiaŷt. a hanner eu
 bŷenhinyaeth ygyt ahi. **D**y deuthum i yma yz gŷ-
 eika heb ypered^{ur}. **A** phei mynnŷn unwreic ac
 atuyd. awch | haer chŷi a vynnŷn yn gynntaf. A
 cherdet racdaeb awnaeth peredur. ac ef aglywei
 tŷŷf ynyol. ac edŷych awnaeth ynteu ynyol. **A**c
 ef awelei gŷz ar gevyn * march coch. ac arueu co-
 chyon ymdanaeb. **A**rgŷz a deuth ar ogyvuch ac ef.
 A chyuarth gŷell awnaeth yperedur o dueb ac o dyn.
Ac ynteu pered^{ur} agyuarchaebd gŷell yz mackŷy yn
 garedic. **A**rglŷyd dyuot y erchi itti ydŷyfi. **B**eth
 aerchy di heb ypered^{ur}. vgykymryt yn ŷz itt. **P**ŷy
 agymerŷn ynneu ynŷz pei ath gymerŷn. **D**y chelaf
 vgykŷftlŷn ragot. **E**tlym gledyf coch ymgelwir iarll
 oŷtlyŷ ydŷyzein. **R**yued yŷ gennyfi ymgynnyc o
 honat ynŷz y ŷz ny bo mŷy ygyuoeth no thi. nyt
 oes yminŷneu namyn iarll aeth arall. A chanys gŷiŷ
 gennyt ti dyuot ynŷz ymi. mi athgymeraf yn llawen.
 ac ydoethant parth a llyŷ yz iarll es. A llawen uuwyt

67thunt yn y llys. A dywedut 67thunt awnaethp6yt.
 nat y2 amarch arnunt ydodit ifla6 y teulu. namyn
 kynnedyf y llys a oed yvelly. **K**anys yneb a vyryei
 y thrychann62 teulu hi. b6yta agaffei yn neffaf idi.
 ahi ae carei yn v6yhaſ g62. **A**g6edy y b626 operedur
 y thrychann62 teulu y2 llab2. Ac eisted ar y neillab.
 y dywa6t y iarll6s. **V**diolchaf y du6 kaffel g6as kyn
 decket achyndewret athi. kanycheueis yg62 m6yhaſ
 a gar6n. **P**6y oed yg62 m6yhaſ agarut titheu. myn
 vycret etlym gledyf coch oed y g62 m6yhaſ a gar6n
 i. ac nyſg6eleis eiry6et. **D**ioer heb ef. kedymdeith
 ymi y6 etlym. **A** llyma evo. Ac y2 y v6yn ef y deuth-
 um i y chware ath teulu di. **A**c euo ae gallei yn
 well no myvi pei afmynnei. **A**minneu ath rodaf di
 ida6 ef. **D**u6 adiolcho ytitheu uack6y tec. **A**min-
 neu agymeraf yg62 m6yaf a garaf. **A**r nos honno
 kyſcu awnaeth etlym ar iarll6s y gyt. **A**th2annoeth
 kychwynnu awnaeth peredur parth ar cruc galar^{us}.
Myn dy la6 di argl6yd mi a af y gyt athi heb y2 et-
 lym. **U**ynt a deuthant racdunt hyt y lle y g6elynt
 y cruc ar pebylleu. **D**os heb y pered^{ur} att y g6y2
 racko 67th etlym. Ac arch udunt dyuot y 67hau ynni.
If a deuth etlym attunt. Ac a dywa6t 67thunt ual
 hynn. **D**ewch y wrha ym hargl6yd i. **P**6y y6 dy
 argl6yd di heb y2 6ynneu. **P**ered^{ur} balady2 hir y6 vy
 argl6yd i heb y2 etlym. * **P**ei dylyedus diuetha ken-
 nat. nyt aut d2acheuyn yn vy6 att dy argl6yd. am
 erchi arch mo2 d2ahaus y v2enhined aieirll abar6n-
 eit a dyuot y wrhau yth argl6yd di. **P**ered^{ur} a erchis
 ida6 vynet d2acheuyn attunt. a rodi dewis udunt ae

gŵrhau idaŵ. ae ymwan ac ef. Wynt adewiffassant ymwan ac ef. **A**phered^{ur} auyryaŵd perchen cant pebyll ydyd hōnnŵ yz llabz. Athriannoeth ef a vyryaŵd perchen cant ereill yz llabz. **A**r trydyd dyd cant a gabŵssant yneukyghoz gŵrhau ypered^{ur}. **A**pheredur aovynnaŵd udunt. beth awneynt yno. **A**c ōynteu a dywedassant panyŵ gŵarchadŵ ypryf yny vei varŵ. **A**c yna ymlad awnaem ninneu am ymaen. **A**r neb a uei dŵrechaf ohonam agaffei ymaen. **A**rhoŵch vi yma heb ypered^{ur} mi aaf yymwelet ar pryf. **D**ac ef arglōyd heb wynt. **A**wn ygyt y ymlad ar pryf. **T**e heb yperedur nymynnafi hynny. **P**ei lledit y pryf ny chaffōnn i oglot vōy noc un ohonaŵch chwitheu. **A**mynet awnaeth ef yz lle yd oed ypryf ae lad. **A**dyuot attunt wyntev. **A**dywedut ōthunt. **K**yfriūŵch aŵch treul yr pandoethaŵch yma. **A**mi ae talaf yŵch ar eu heb yperedur. **A**f adalaŵd udunt kymeint ac adywaŵt paŵb y dylyv ohonaŵ. **A**c nyt erchis udunt namyn adef eubot ynwyz idaŵ ef. **A**c ef adywaŵt ōth etlym. **A**tt y wreic vōyhaf agery yd ey di. **A**minneu aaf ragof. **A**c adalaf itt dyuot ynŵz im. **A**c yna y rodes ef ymaen y etlym. **D**uŵ adalho itt. arŵydheyt duŵ ragot. **A**c ymeith yd aeth pered^{ur}. ac ef a doeth y dyffryn avon deckaf awelfei eiryoet. **A** llawer obebylleu amlīŵ awelei ef yno. **A** ryuedach oed gantaŵ nohŷny gŵelet y faŵl awelei ovelineu dŵfyz. a melineu gŵynt. **A**f agehyzdaŵd ac ef gŵz gŵineu maŵz a gŵeith faer arnaŵ. **A** govyn pŵy oed aozuc ped^{ur}. **P**enn melinyd ōyfi heb ef ar y melineu racko oŵl. **A**gaffafi letty gennyt ti heb y

pered^{ur}. Keffy heb ynteu ynllawen. ef a doeth ped^{ur} y ty y melinyd. **A**c ef awelas lletty hoff tec yz melinyd. **A**c erchi awnaeth pedur * aryant ynechwyn yz melinyd y brynu bōyt allynnidaō ac ydylwyth y ty. **A**c ynteu a talei idaō kynny vynet odyo. **G**ouyn aozuc yz melinyd py achas yd oed y dygyuoiz hōnnw yno. **Y**dywaōt y melinyd ōzth p^{ur}. mae y neillpeth. ae tydi ynōz obell. **A**e titheu yn ynvyt. **Y**na y mae amherodzes cristinobyl uaōz. **A**c ny mynn honno namyn ygōz dewraf. kanyt reit idi hi da. **A**c ny ellit dōyn bōyt yz faōl vilioed yffyd yma. **A**c oachas hynny y mae y faōl velineu hynn. **A**r nos honno kymryt eu heffmōythter awnaethant. **A**thzannoeth kyuodi y uynyd aozuc ped^{ur}. agōiscaō ymdanaō ac ymdan yuarch y uynet yz tōzneimeint. **A**c ef awelei bebyll ymplith y pebylleu ereill teckaf oz awelsei eiryōet. **A**mozōyn dec awelei yn ystynnw y phenn trōy ffenestyz ar y pebyll. **A**c ny welsei eiryōet mozōyn degach. ac eur wisf obali ymdanei. **A**c edrych awnaeth ar y uozōyn yngraſf. **A**mynet y charyat yndaō yn vaōz. **A**c uelly y bu yn edrych ar y uozōyn oz boze hyt hanner dyd. **A**c ohanner dyd yny oed pzyt naōn. **A**c yna neur daroed y tōzneimeint. **A**dyuot aozuc y letty. **A**thynnu y arueu y amdanaō. **A**c erchi aryant yz melinyd yn echwyn. **A**dic vu wreic y melinyd ōzth pered^{ur}. ac eiffoes y melinyd a rodes aryant yn echwyn idaō. **A**thzannoeth y gōnaeth yz vnwed ac awnathoed y dyd gynt. **A**r nos honno y doeth y letty ac y kymmerth aryant yn echwyn y gan y melinyd. **A**r trydyd dyd pan yttoed

yn yz vnll ynedych ar y uoꝛðyn. ef aglywei dyꝛnaoꝛt
 maꝛ rōng yfgyd amynōgyl idaꝛ amynybyz bōyaꝛll.
 Ðphan edyꝛchaꝛð dzaegeuyn ar y melinyd. ⁊ mel-
 inyd adywaꝛt ȝrthaꝛ. Ðona y neillpeth heb y melin-
 yd. ae tydi adynho dy benn ymeith. æ titheu ael
 yz tōꝛneimeint. Ðgowenv awnaeth p^{ur}. ar y melin-
 yd. Amynet yz tōꝛneymeint. æc agyuaruu ac ef y
 dyd hōnnō. ef ae byzꝛaꝛð oꝛll yz Ðaꝛð ȝynt. æ chy-
 meint ac avyzꝛaꝛð ef aanuones y gōyꝛ yn anrec yz
 amherodꝛes. Ðr meirch ar arueu yn anrec y wreic y
 melinyd. yz ymarhos am y haryant echwyn. Ðylin
 a oꝛuc pedur y tōꝛneimeint yny vyzꝛaꝛð * ꝑaꝛð yz
 Ðaꝛð. æc anuon y gōyꝛ a oꝛuc y garchar yz amherod-
 zes. Ðr meirch ar arueu y wreic y melinyd yz ymar-
 hos am yz aryant echwyn. ⁊ amherodꝛes aanuones
 att varchaꝛc y velin. yerchi idaꝛ dyuot y ymwelet
 ahi. Ðphallu awnaeth pered^{ur} yz gennat gyntaf. ar
 eil aæth attaꝛ. Ð hitheu y dꝛyded weith aanuones
 cant marchaꝛc yerchi idaꝛ dyuot y ymwelet ahi. æc
 ony delei oe vod erchi udunt y dōyn oe anuod. æc
 ȝynt adoethant attaꝛ. ac adywedaffant eu kennadōzi
 y ȝrth yz amherodꝛes. ⁊ nteu a wharyaꝛð ac ȝynt yn
 da. ef a baraꝛð eu rōyꝛmaꝛ ȝynt rōyꝛmat iōꝛch. æc
 eubōꝛð ygklaꝛð y velin. Ðr amherodꝛes a ovynnaꝛð
 kyghoz y ȝr doeth a oed yny chyghoz. Ð hōnnō a
 dywaꝛt ȝrthi mi a af attaꝛ ardy gennyat. æ dyuot
 att p^{ur}. achyuarch gōeꝛll idaꝛ. æc erchi idaꝛ yz mōyn
 y oꝛderch dyuot y ymwelet ar amherodꝛes. æc ynteu
 a death ef ar melinyd. æc yny gyueir gyntaf y death
 yz pebyꝛll eifted aōnaeth. Ð hitheu a death ar y neill

la6. a byr ymdidan a uu yrygtunt. a chymryt ken-
 nat awnaeth ped^{ur}. a mynet y letty. **T**riannoeth
 ef aeth yymwelet ahi. **A** phanndoeth yz pebyll
 nytoed vn gyueir ary pebyll auei waeth ygyweir-
 deb noe gilyd. kany wydynt h6y pyle yd eistedei ef.
Listed aozuc ped^{ur} arneilla6 yz amherodzes. ac
 ymdidan awnaeth yngaredic. **P**an yttoedynt uelly
 6ynt awelynt yndyuo^t y my6n g6z du agozfl6ch eur
 ynyla6 ynlla6n owin. **A** dyg6yda6 aozuc arpenn
 y lin geyz b6onn yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb a delei yymwan ac evo ymdanei.
 a hitheu aetrycha6d ar pered^{ur} argl6ydes heb ef
 moes ymi y gozul6ch. ac yuet y g6in aoruc ped^{ur}.
 a rodi ygozfl6ch ywreic y melinyd. **A** phann yttoed-
 ynt velly nachaf wr du oed v6y nozlla6. ac ewin
 pzyf ynyla6 ar weith gozfl6ch ae loneit owin. ac
 rodi yz amherodzes. ac erchi idi naf rodei onyt yz
 neb aymwanei ac ef. argl6ydes heb y pered^{ur} moes
 ymi. ac rodi y ped^{ur} awnaeth hitheu. ac yuet y g6in
 aozuc p^{ur}. a rodi ygozfl6ch ywreic y melinyd. **P**an
 yttoedynt uelly nachaf g6z penngrych coch oed
 v6y noc un ozg6y^z ereill agozfl6ch o vaen criffyalt
 ynyla6 * aeloneit o win ynda6. a goft6ng ar penn
 y lin ae rodi ynlla6 yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb aymwaney ac euo am danei. ae
 rodi awnaeth hitheu y peredur. ac ynteu ae han-
 uones ywreic y melinyd. v nos honno mynet y letty
 aozuc ped^{ur}. **A** thriannoeth g6isga6 ymdana6 ac ym-
 dan y varch. a dyuo^t yz weirgla6d allad y trywyz a
 ozuc pered^{ur}. **A** cyna y death yz pebyll. **A** hitheu

adywaot 62th peredur. Peredur dec coffa dy gret arodeist ti ymi pan rodeif i ytti y maen pan ledeist yz aradanc. Arglydes heb ynteu g6ir adywedy. a minneu ae coffaaf. Ac y g6ledych6ys peredur gyt ar amherodzes pedeir blyned ar dec. megys y dyweit yz yftoza.

Arthur a oed ygkaer llion arwyfc paf lys ida6. Ac ygkena6l llaw ynewad ydoed pedwar gwy yn eisted ar lenn o bali. Owein uab uryen. ag6alchmei uab g6yar. a Howel uab emy llwyda6. a pheredur baladyz hir. ac ar hynny 6ynt a welynt yn dyuot y my6n moz6yn benngrech du ar gevyn mul melyn. a charreieu anuana6l yn y llaw yn gyrru ymul. a phyt anuana6l agharueid arnei. Quach oed y hwyneb ae d6yla6. noz hayarn duhaf a darffe i y bygu. Ac nyt y llw hackraf. namyn y llun. Gzudyeu aruchel oed idi. ac wyneb kyckir y waeret. a thz6yn byz ffoenvoll. ar neill lygat yn vathlas tra theryll. ar llall yn du ual y muchud ygkeuynt y phenn. Danned hiryon melnyon melynach no blodeu y banadyl. ae chzoth ynkychwynnu o gledyz y d6yvz6n. yn vch noe helgeth. a f6zn y chevyn a oed arweith bagyl. V d6y clun a oed yn llydan y fcyznic. ac yn vein oll o hynny y waeret. eithyz y thzæet ae glinyeu a oedynt vzeifc. kyuarch g6ell y arthur ae teulu oll eithyz y pedur aozuc. ac 62th peredur ydywaot geireu dic anhegar. Peredur ny chyuarhafi well itti. kanys dylly. Dall uu y tyghetuen pan rodes itti da6n achlot. Pan doethoft y lys y bz6nhin cloff. a phanweleift yno y mack6y ynd6yn yg6ae6 llueit. ac o vlaen y g6ae6

dafyn o waet. A hōnnō yn rydec yn raeadyz hyt yn
 dōz y mackwy. Ac enryuedodeu ereill heuyt a weleift
 yno. Ac ny * ofynneift euhyfyz nac eu hachaōs.
 A pheī as gofynnūt iechyt agaffei y bzenhin. ae gyuo|
 uoeth yn hedōch. A bellach bōytreu ac ymladeu a
 cholli marchogyon. Ac adaō gōzaged yn wedō. a rianed
 yndiofymdeith. A hynny oll othachaōs di. Ac yna
 y dywaōt hi ōzth arthur. gan dy ganyat arglōyd pell
 yō vy lletty i odyma. nyt amgen ygkasteill fyberō ny
 ōnn aglyweift y ōzthaō. Ac yn hōnnō y mae chwech
 marchaōc a thzageint a phumcant o varchogyon vad-
 aōl. Ar wreic vōyhaf agar pobun gyt ac ef. A phōy
 bynnac avynno ennill clot o arueu ac o ymwan. ac
 o ymlad. ef ae keiff yno os dirper. A uynnei hagen
 arbennicrōyd clot ac etmyc. gōnn y lle y kaffei. Castell
 yffyd arvynyd amlōc. Ac yn hōnnō y mae mozōyn. Ac
 yny gyveiftydyaō yd ydys. A phōy bynnac aallei y
 rydhau. penn clot y byt agaffei. Ac ar hynny kych-
 wynnv ymeith aozuc. Heb y gōalchmei. myn vyc
 ret ny chycaf hun lonyd nes gōybot aallōyf ellōng y
 vōzōyn. a llawer o deulu arthur agyttuunaōd ac ef.
 Amgen hagen y dywaōt peredur. myn vyc ret ny
 chycaf hun lonyd nes gōybot chōedel ac yfyz y
 gōaeō adywaōt y vōzōyn du am danaō. A phann
 yttoed paōp yn ymgyweiryāō. nachaf uarchaōc yn
 dyuot yzpozth ameint milōz ae angerd yndaō yn
 gyweir o dillat ac arueu. Ac a deuei racdaō ac agy-
 uarchei well y arthur ae deulu oll. eithyz y walchmei.
 Ac aryfōydy y marchaōc ydoed taryan eurgrōydyz.
 a thzaōft olaffar glaf yndi. Ac yn vnllīō a hynny ydoed

yz arueu ereill oll. Ac ef adywaot uth walchmei. Gi
 aledaist vyargloyd oth tóyII ath vzat. a hynny mi ae
 pprofaf arnat. Kyuodi a wnaeth gwalchmei y uynyd.
 Ilyma heb ef vvg góystyl yth erbyn ae yma ae yn y lle
 y mynnych nat wyfi na thwyllóz na bzatóz. geyz bzonn
 y bzenhin yffyd arnafi y mynnafi bot y gyfranc y rof
 a thi heb y marchaoc. Yn llawen heb y gwalchmei.
 dos ragot mi yth ol. Radao ydaeth y marchaoc.
 ac ymgyweiryao a wnaeth gwalchmei. a llawer *oarueu*
 agynnigywyt idaó. ac ny mynnaod onyt yrei eidaó.
 Góifgaó a wnaeth gwalchmei a pheredur ym danunt. ac
 y kerdassant yn y ol o achaoz eu kedymdeithas. a
 meint yd ymgerynt. ac nyt ym ganlynnassant y gyt.
 namyn pob un yn y gyueir. Gwalchmei yn ieuencit
 ydyd a deuth y dyffrynn * ac yn y dyffryn y góelei
 kaer a llys uaó yn y gaer. a thyeu aruchelualch yn
 y chylch. ac ef a welei varchaoc yndyuot yz poath a-
 llan y hela y ar balffre gloewdu ffroenuoII ymdeithic. a
 rygig waftatualch escutlym didzamgoyd gantaó. Sef
 oed hónnó y góz bioed y llys. Kyuarch gwell a wnaeth
 gwalchmei idaó. Duó a rodo da itt un benn. a phan
 doy ditheu. pandeuf heb ef ol y arthur. Ae góz y
 arthur óyt ti. Ye myn vvgcret heb y gwalch°. mi
 a ónn gyghoz da itt heb y marchaoc. Blin a lludedic
 yth welaf. Dos yz llys ac yno y trigyy heno os da
 gennyt. da argloyd aduo adalho itt. hóde vodróy
 yn aróyd att y pothaóz. ados ragot yz tóz racco.
 achwaer yffyd y minheu yno. Ac yz poath y doeth
 gwalchmei. a dangos y vótróy a wnaeth achyachu y
 tóz. a phandoeth y myón. yd oed ffyryfdan maó yn

Pofgi. afflam oleu uchel divoc o honaó. a mozón yn uabihydic deledió yn eisted ymyón kadeir óth y tan. Ar uozón a vu lawen óthaó ae reffaóu aozuc. a chy-chwýnv yny erbyn. ac ynteu aaeth y eisted ar neill laó y uozón. eukinyaó agymeraffant. **A**góedy eu kinyaó dala ar ymdidan hygar aozugant. **A**phan ytt-oedynt uelly. Ilyma yn dyuot ymyón attunt gó góyn-llóyt teledió. **O**iaachenoges butein heb ef. pei góyput ti iaónet itt chware ac eisted ygýt ar gó hónnó. nyt eistedut ac ny chwaryut. **A**thynnu y benn allan ac ymeith. **H**a vnbenn heb y uozón pei gónelut vygkyghoz rac ofyn bot pyt gan y gó itt. ti agaeut y dós. **G**walchmei agyuodes y vynynd. **A**phandaó tu ar dós. ydoed ygó ar y trugeinuet yn lláon aru-áoc ynkyrchu y tó y uynynd. **S**ef aozuc góalchmei a chlaó góydbóyll diffryt rac dyuot neb y uynynd o nadunt yny doeth y gó ohela. **A**r hynny Ilyma y iarll yndyuot. **B**eth yó hynn heb ef. **P**eth hazy heb ygó góynllóyt. bot yz achenoges racko yn eisted educer ac yn bóyta gýt ar gó aladaó awch tat. **A** góalchmei uab góyar yó. **P**eitóch bellach heb yz iarll miui aaf ymyón. **Y**iarll a vu lawen óth walchmei. **H**a vnbenn heb ef cam oed itt dyuot yan llýs ó góyput lad an tat o honat. kyn *naallom* ni y dial duó aedial arnat. **E**neit heb *y góalchmei* Ilyna ual y mae amhynny. nac y * adef llad ách tat chí nac y diwat ny deuthum i. **D**eges yd óyfi yn mynet y arthur. ac ymyhun. **A**rchaf i oet vlóydyn hagen yny delóyf om neges. **A**c yna ar vygcret vyn dyuot yz llýs honn y wneuthur vnozdeu ae adef ae wadu. **Y**z

oet agauas ynllawen. Ac yno ybu ynos honno. **G**riannoeth kychwyn ymeit aozuc. Ac ny dyweit yz yftozya amwalchmei h6y no hynny yny gyueir honno. **A** pheredur agerda6d ra6da6. **G**r6ytra6 yz ynys awnaeth peredur. y geiffa6 chwedyllyaeth y 6rth yuo6yndu. Ac nys kauas. Ac ef adeuth y dir nyf atwaenyat ymy6n dyffryn avon. Ac ual yd yttoed yn kerdet y dyffrynn. ef a welei varcha6c yndyuot yny erbyn. ac ar6yd bala6c arna6. Ac erchi y vendyth a wnaeth. **O**ch a truan heb ef ny dylyy gaffel bendyth. Ac ny phr6ytha itt. am wisga6 arueu dyd kyuuuch ar dyd hedi6. **A** phadyd y6 hedi6 heb y peredur. **D**u6 g6ener y croclith y6 hedi6. **D**a cheryd ui ny wyd6n i hynny. **B**l6ydyn y hedi6 y kychwynneis om g6lat. Ac yna difgynu yz llawz awnaeth ac arwein y uarch ynyla6. **A** thalym oz pifford agerda6d yny gyuaruu ochelfford. Ac yz ochelfford tr6y y coet. ar parth arall yz coet. ef a welei gaer voel ac arwyd kyumanned a welei oz gaer. **A** pharth ar gaer y doeth. Ac ar boeth y gaer y kyuaruu ac ef y bala6c agyuaruuaffeis ac ef kynno hynny. Ac erchi y vendyth aozuc. **B**endyth du6 itt heb ef. **A** ia6nach y6 kerdet uelly. achyt ami y bydy heno. **A**thzigya6 awnaeth ped^{ur} y nos honno yno. **G**riannoeth arofun awnaeth pered^{ur} ymeith. **D**yt dyd hedi6 yneb ygerdet. ti a vydy gyt ami hediw. ac avozy athzennyd. **A** mi adywedaf itt y kyuarwydyt gozeu aallwyf am yz hy6 yd wyt yny geiffa6. **A**r pedwyzyd dyd arofun awnaeth ped^{ur} yymdeith. Ac adol6yn yz bala6c dywedut kyfarwydyt y6rth gaer yz enryuedodeu. **K**ymeint

ac a wypoŷfi mi ae dywedaf itt. Dos dros ymnyd racko. A thuhont yz mynyd ymae afon. Ac yndyffryn yz avon y mae Ilys bzenhin. Ac yno y bu y bzenhin y pasc. Ac oꝛ keffy ynvnlle chwedyl y 6ꝛth gaer yz enryuedodeu. ti aekeffy yno. Ac yna y kerda6d ped^{ur} * racda6. Ac y deuth y dyffryn yz avon. Ac y kyfaruu ac ef niuer owyz yn mynet y hela. Ac ef awelei ymplith y niuer g6ꝛ urdedic. a chyuarach ida6 aozuc pered^{ur}. Dewis di vnbenn aeti aelych yz Ilys. ae titheu a delych gyt ami y hela. Ae minneu a yz-ro vn oꝛ teulu yth oꝛchymun y verch yffyd im yno. y gymryt b6yt allynn yny del6yf o hela. Ac oꝛ byd dynegeffeu hyt y gallwyf i eu kaffel ti ae keffy yn llawen. agyru awnaeth y bzenhin g6as byzuelyn gyt ac ef. Aphandoethant yz Ilys ydoed yz vnbennes g6edy kyfodi ac yn mynet y ymolchi. Ac ydeuth pedur racda6. Ac y greffawa6d hi peredur yn llawen. ae gynn6ys ar yneilla6. A chymryt eu | eu kinya6 aozugant. A pheth bynnac adywettei peredur 6ꝛthi. chwerthin awnay hitheu yn vchel. mal yclywei pa6p oꝛ Ilys. Ac yna y dywa6t y g6as byzuelyn 6ꝛth yz unbennes. mynvygcret heb ef oꝛ bu 6ꝛ itti eiryoet y mack6y h6nn auu. Ac ony bu 6ꝛ itt ymae dy vzyt ath ved6l arna6. Ar g6as byzuelyn aaeth parth ac att y bzenhin. ac adywa6t mae tebyckaf oed ganta6 bot y mack6y agyuaruu ac ef ynwr oe verch. Ac onyt g6ꝛ mi adebygaf ybyt g6ꝛ idi ynylle onyt ymogely racda6. Mae dy gyghoꝛ di was heb y bzenhin. Kyghoꝛ y6 gennyf ell6ng dewrwyz am y benn ae dala. yny wpych diheur6yd am hynny. Ac ynteu

aellynghaŵd gŵyŷ am benn pered^{ur} oe dala. Ac y dodi y myŵn geol. Ar vorŵynadoeth yn erbynn y that ac aovynnaŵd idaŵ. pyachaŵs y parassei carcharu y mackŵy olys arthur. Dioer heb ynteu ny byd ryd heno nac auoŷy na thŷenhyd. Ac ny daŵ oŷlle ymae. **D**y ŵathneuaŵd hi ar y bŷenhin yŷ hynn a dywaŵt. A dyuot att y mackŵy. Ae anigryf gennyt ti dy uot yma. **D**ymtoŷei i kynny beŵn. **D**y byd gwaeth dy wely ath anfaŵd noc un y bŷenhin. Ar kerdeu goŷeu yn y llŷs ti ae keffy ŵath dy gyghoŷ. A pheŷi dŷdanach gennyt titheu no chynt vot vynggŵely i yma. ym- didan a thi ti ae kaffut yn llawen. **D**y wrthneuaŷi hynny heb y peredur. **E**f auu ygkarchar y nos hon- no. Ar uoŷŵyn agywiraŵd yŷ hyn a adaŵŷŷei idaŵ. A thŷannoeth y clywei ped^{ur} * kynnŵyŷ yny dinas. **O**ia vorŵyn dec py gynnŵyŷ yŵ hŵnn heb y pered^{ur}. **I**lu y bŷenhin ae allu yŷŷyd yndyuot yŷ dinas hŵnn hediŵ. **B**eth a vynnant hŵy uelly. **I**arll yŷŷyd yn agos yma adŵy iarllaeŷh idaŵ. A chy gadarnet yŵ a bŷenhin. A chfranc a vyd y rygtunt hediŵ. Adolŵyn yŵ gennyŷi y ti heb y peredur peri ymi varch ac arueu y vynet y diŷgŵyl ar y gyfranc. Ar vŷgkywirdeb ynheu dyuot ym carchar dŷachevyn. **I**n llawen heb hitheu mia baraf itt varch ac arueu. A hi a rodes idaŵ march ac arueu a chŵnŷallt purgoch aruchaf yaru- eu. A tharyan uelen ar y yŷgŵyd. A dyuot yŷ gyfranc a wnaeth. Ac agyfaruu ac ef o wyŷ yŷ iarll y dyd hŵnnŵ ef ae byŷyaŵd o ll yŷ llawŷ. Ac ef adoeth d^{ra}- chevyn y garchar. **G**ovyn chwedleu a wnaeth y vor- ŵyn y pedur. Ac ny dywaŵt ef vn geir ŵathi. A hitheu

aaeth y ofyn chwedleu y that. a govyn a wnaeth pŷy
 auuaffeŷi oŷeu oe deulu. Ynteu adywaŷt nas at-
 waenat. gwr oed achŷnfallt coch aruchaf y arueu
 atharyan velen ar y yŷgŷyd. a gowenu awneth hi-
 theu. adyuot yz lle yd oed peredur. a da vu y barch y
 nos honno. Athzi dieu aruntu y lladaŷd pedur wyz
 yz iarll. Achynn caffel o neb wybot pŷy vei y doey
 y garchar dŷacheuyn. Ar pedwyzyd dyd y lladaŷd
 pedur y iarll ehunan. adyuot aozuc y vorwyn yn
 erbyn y that. a govyn chwedleu idaŷ. Chwedleu da
 heb y bŷenhin. llad yz iarll. a minneu bieu y dŷy
 iarllaeth. a ŷdoŷt ti arglŷyd pŷy ae lladaŷd ef. Gŷn
 heb y bŷenh. marchaŷc y cŷnfallt coch ar taryan
 uelen ae lladaŷd. Arglŷyd heb hi miui aŷn pŷy yŷ
 hŷnnŷ. Yz duŷ heb yz ynteu pŷy yŷ ef. arglŷyd heb
 hi y marchaŷc yŷŷyd ygkarchar gennyt yŷ hŷnnŷ.
 Ynteu adoeth hyt lle ydoed peredur. achyuarch
 gŷell idaŷ awnaeth. adywedut idaŷ ygŷaŷanaeth
 awnathoeth. y talei idaŷ megys y mynnei ehun. a
 phan aethpŷyt y vŷyta. peredur adodet ar nei llad
 y bŷenhin. ar uozŷyn y parth ara ll yperedur. Qi
 arodaf itt heb y bŷenhin vym merch yn bŷiaŷt. a
 hanner vymbŷenhinyaeth genthi. ardŷy iarllaeth a
 rodaf itt yth gyuarŷs. arglŷyd duŷ a dalho itt heb y
 peredur. ny deuthum i yma yz gŷaŷicka. * Beth a
 geiŷŷy ditheu vnbenn. keiŷŷaŷ chedleu yd ŷyf i y ŷzth
 gaer yz enryuedodeu. mŷy yŷ medŷl yz vnbenn noc
 ydym ni yn y geiŷŷaŷ heb y uozŷyn. Chwedleu y ŷzth y
 gaer ti ae keŷŷy. a chynhebŷygyeit arnat trŷy gyuoeth
 vyn tat athŷeul digaŷn. a thydi unbenn yŷ ygŷz mŷy-

haf agarafi. Ac yna y dywað. Dos dros y mynyd racco. A thi a wely lynn achaer o vyðn y llynn. A hōno aelwir kaer yz enryuedodeu. Ac ny wdam ni dim oe hanryuedodeu hi eithyz y galð velly. A dyuot a ozuc pedur parth argaer. A phozth y gaer oed yn agozet. A phandoeth tu ar neuad. ydros oed yn agozet. Ac val y doeth y myðn. gýydbýll awelei yny neuad. Aphob vn oz dýy werin yn gðare ynerbyn y gilyd. Ar vn y bydei bozth ef idi. agollei y gðare. Ar llall a dodei aðz yn vnwed a pheý bydynt gýyz. **S**ef awnaeth ynteu digyað achymryt ywerin yny arffet a thaflu y claðz yz llynn. **A** phan yttoed ef uelly. nachaf y uozwyn du yndyuot y myðn. Ac yndywedut ðzth p^{ur}. **D**y bo greffað duð ðzthyt. **W**ynychach it wneuthur dros no da. **B**eth a holy di y mi y uozðyn du heb y pedur. **G**olladu o honat yz amherodzes oe chlaðz ac ny mynnei hi hynny yz y amherodzaeth. **O**ed wed ykeffit y claðz. oed beielhut y gaer yf-bidinongyl. ymae yno ðz du yndiffeithað llawer o gyuoeth yz amherodzes. a llad hñð o honat ti agaffut y claðz. Ac ot ey di yno ny doý yn vyð dacheuyn. A vydy di gyuarðyd y mi yno heb y pedur. **Q**i a uan-agaf ffozð itt yno heb hi. **F**ad deuth hyt ygkaer yf-bidinongyl. ac a ymladaðd argðz du. Ar gðz du a erchis naðd y pered^{ur}. **W**i arodaf naðd it par vot y claðz yny lle yd oed pan deuthum i yz neuad. ac yna y doeth y uozðyn du. A dywedut ðzthað. Ie heb hi. **F**meðtith duð itt yn lle dy laur. am adað yz ozmes yn vyð. yffyd yndiffeithað kyuoeth yz amherodzes. **Q**i a edeweis heb y peredur idað yeneit yz

Thyria mal ptrythit oystoz
a xereint uab erbin.

Athier aduod's dala llye ygtar
thou ar llyc. ac y dala ar intu
seith ~~intu~~ pasc .aphump nadv
lic. Ar llyc llym dregul llyc dala llye
aoruc pno . kany's llygrychaf he yny gr
uethi oed gae'r thon y ar uoz ac par ddr.
Adygyuoz aoruc attav nab brenhin arona
bc. aedymt llyc uab llyt pno . ac ygyt a
hymny llyc ll abarbnent. kany's gwahod llyc
uab updei yrei llymny ym pob gyl ar beumc
onybel uabz aghenyon yn eu lludvas.
Aphan ver ef ygtar thon yn dala llye . ten
eglyes ar der aachubit vrth voffereinen .
Sef ual yd aachubit. eglyes par thur ac de
y rned ac llahod llyc . Ar eil y d; chymar . ac
rianed. Ar d; yd a updei yz ontem ar d; curth
eit. ar beddharo y franc ar llydo
gpon ereit . A uab eglyes eritll a updei yz
nab pemteulu. ac y d; alchmei yn beinaf.
Kany's ef oardderthoer yd dot miloz waeth ac
urthas boued oed beinaf ar y nab pemteulu.
Ac nyc angher yn yn oz eglyes llyc nlyc noc
adryseddaffam ni uchot . Gled llyc ganactua

peri y claḡ. Dyt yttiḡ yclaḡ y lle kyntaf y kefeist. Dos dḡacheuyn allad ef. mynet a oḡuc pedur allad y ḡḡ du. A phandoeth yḡ llys yd oed y uoḡḡyn du yn y llys. ḡa uoḡḡyn heb y pedur mae yḡ amherodḡes. Yḡofi a duḡ nys * ḡḡely di hi ynaḡ. ony bei lad ḡoḡmes yffyḡ yn y ffoḡest racko o honat. Py ryḡ oḡmes yḡ hḡnnḡ. Karḡ yffyḡ yno achyn ebḡḡydet yḡ ar adeinyaḡc kyntaf. ac un coḡn yffyḡ yn y dal. kyhyt a phaladyḡ ḡḡaeb. achyn vlaen llymet yḡ ardim blaen- llymhaf. a thoḡri a wna bḡic y coet ac a vo owell yn y ffoḡest. allad pob aniueil a wna oḡ agyfarffo ac ef yndi. ac ar nys llado. marḡ vydant o newyn. A ḡḡaeth no hynny. Dyuoḡ a wna beunoeth ac yuet y byscotlyn yn y diaḡt. agadu y pyfcaḡt yn noeth a meirḡ vyd eu kanmḡyhaḡ. kynndyuoḡ dḡfyḡ idi dḡach- efyn. a voḡwyn heb y peredur a doḡ di y dangos ymi yḡ aniueil hḡnnḡ. Dac af ny lyuaḡḡḡys dyn uynet yḡ ffoḡest yḡ ys blḡyḡyn. Mae yna ḡoḡḡyn yḡ arglḡydes. a hḡnnḡ agyfyt y karḡ ac a daḡ attat ac ef. ar karḡ ath ḡyḡch di. Y colwyn a aeth yngyfarwyd y peredur. ac agyuodes y carḡ. ac a doeth parth ar lle yd oed pedur ac ef. ar karḡ agyḡchaḡd pedur. ac ynteu a ellyḡḡḡys y ohen heibaḡ. ac atrewis y benn y arnaḡ achledyḡ. a phan yttoed ynedḡych ar penn y karḡ. ef a welei varchoges yn dyuoḡ attaḡ. ac yn kymryt y colḡyn yn llawes y chapann. ar penn y rygthi a choḡyf. ar toḡch rudeur a oed am yvynḡgyl. a vnben heb hi anfyberḡ y ḡḡnaethoḡt. llad y tlḡs teckaf oed ymkyuoeth. arch auu arnaf y hynny. Ac a oed wed y ḡallḡn i kaffel dy gerennyd di. Oed. dos yvḡonn ymynyḡ racko.

ac yno ti a wely lóyn. ac ymon y llóyn ymae llech. ac yno erchi gŵr y ymwan deirgŵeith. ti agaffut vygkerenhyd. **P**eredur agerdaðd racdað. ac a deuth y ymyl y llóyn. ac aerchis gŵr y ymwan. Ac ef agyuodes gŵr du y dan y llech. a march yfkyrnic y danað. ac arueu rytlyt maðr ymdanað ac ymdan y uarch. ac ymwan awnaethant. **A**c ual y byrŷei peredur y gŵr du yz llawr y neityei. ynteu yny gyfrŷy dŷacheuyn. a difgynnv aozuc pered^{ur} athynnv cledyf. ac yn hynny difflannu aozuc y gŵr du a march p^{ur} gantað. ac ae varch ehun hyt nawelas ef yz eil olŷc arnvt. ac ar hyt y mynyd kerdet a wnaeth peredur. ar parth arall yz mynyd ef a welei gaer yn dyffryn auon. a pharth ar gaer y doeth. ac ual y dað yz gaer. neuad * a welei. a dŷs y neuad yn agozet. ac y myŷn y doeth. ac ef a welei ŷr llŷt cloff yn eisted ar dal y neuad. a gŷalchmei yn eisted ar y neill lað. ac varch aducei y gŵr du. a welei yn vn pŷffeb a march gŷalchmei. a llawen uuant ŷrth pedur. a mynet y eisted aozuc y parth arall yz gŷrllŷt. ac ar hynny nachaf was melyn yn dygŷydað ar penn y lin geyz bŷon pered^{ur}. ac yn erchi kerennyd y peredur. **A**rglŷyd heb y gŷas mi a deuthum yn rith y uoŷwyn du y lys arthur. a phan vyŷyft y claðr. a phan ledeift y gŷr du oyfbidinongyl. a phan ledeift y karð. a phan vuoft yn ymlad ar gŷr oŷr llech. a mi a deuthum ar penn yn waetlyt ar y dyfŷyl. ac argŷaeð yd oed y ffrŷt waet oŷr penn hyt y dŷn ar hyt y paladyz. ath geuynderŷ bioed y penn. a gŷid-onot kaerloyð ae lladyfŷei. ac ŷynt agloffaffat dy ewythyz. ath geuynderŷ ŷyf ynneu. a darogan yð

ytti dial hynny. A chygoz vu gan pedur agbalchmei
 anuon att arthur ae deulu y erchi idaó dyuot ambenn
 ygáidonot. Adechæu ymlad a wnaethant ar gáidon-
 ot. Allad gá y arthur geyz bionn pered^{ur} a wnaeth
 vn oz gáidonot. ae gáahard a ónaeth ped^{ur}. **A**r eil-
 weith llad gá a wnaeth ywidon geyz bionn pedur.
 Ar eilweith y gáahardaó pedur hi. **A**r tryded weith
 llad gá a wnaeth y widó geyz bionn ped^{ur}. Athynnv
 y gledyf a wnaeth peredur. Atharaó y widon aruchaf
 y helym nny hyllt yz helym. ar arueu oll. ar penn yn
 deu hanner. **A**dodi llaf a wnaeth ac erchi yz gáidon-
 ot ereill ffo. adywedut pan yó peredur oed. y gá a
 vuassei yn dyscu marchogaeth gyt ac óynt yd oed
 tyghet eullad. **A**c yna y trewis arthur ae deulu gan
 ygáidonot. ac y llas gáidonot kaer loyó oll. **A**c
 uelly y treythir ogaer yz enryuedodeu. ✓

Gereint and Enid.

Hyma mal y treythir o ystozp- a gereint uab erbin.

ARthur adeuodes dala Ilys ygkaer I lion arwyfc. Ac y delis ar untu feith ~~mluned~~ pasc. a phump nadolic. Ar fulgwyn dæigylweith dala Ilys a ozuc yno. kanys hygyrchaf Ite yny gyuoeth oed gaer I lion y ar uoz ac y ar dir. Adygyuoiz a ozuc attab nað bænhin coronaðc. a oedynt wyz idað hyt yno. Ac y gyt a hynny Ieirll abarðneit. kanys gðahodwyz idað uydei y rei hynny ympob gðyl arbennic ony bei uaðz aghenyon yn eu I ludyas. A phan vei ef ygkaer I lion yn dala Ilys. teir eglòys ardec a achubit ðizth y offerenneu. Sef ual yd achubit. eglòys y arthur ae deyzned ae wahodwyz. Ar eil y wēhðyuar. ae rianed. Ar dzyded a uydei yz diftein ar ðie eirch-eit. Ar bedwarded y franc ar fðydogyon ereill. A nað eglòys ereill a uydei yz nað pennteulu. Ac y walchmei yn bennaf. Kanys ef o arderchocrðyd clot milðyaeth ac urdas boned oed bennaf ar y nað pennteulu. Ac nyt anghei yn vn oz eglðyffeu mðy noc a dywedaffam ni uchot. Glewlðyt gauaeluaðz oed penn porthaðz idað. Ac nyt ymyzrei ef yg gðaffanaeth. na-

myn yn vn oz teir gŵyl arbennic. namyn feithwyz a oedynt y danaŵ yn gŵaffanaethu. arennynt y vlŵyd-yn y ryngtunt. **H**yt amgen. grynn. a phenn pighon. a llaes gymyn. a gogyfŵlch. a gŵrd-nei lygeit cath. a welei hyt nos yngyftal ac hyt dyd. a dŵem uab dremhitit. a chluft uab cluftueinyt aoedynt wylwyz y arthur. **A**duŵ maŵrth fulgŵyn ual yd oed yz Amheraŵdyz yn ygyuedach yn eisted. nachaf was gŵineu hir yndyuot y myŵn. a pheis a fŵrcot obali caeraŵc ymdanaŵ. a chledyf eurdŵzn am y vynŵgyl. a dŵy efgit iffel o goztwal am y dŵaet. a dyuot aozuc hyt rac bŵonn arthur * **H**enpyth gŵell arglŵyd heb ef. **D**uŵ arodho da it heb yz ynteu. a greffo duŵ ŵrthyt. ac aoes chŵedleu oneŵyd gennyt ti. **O**es arglŵyd heb yz ynteu. **H**yt atwen i dydi heb yz arthur. **R**yued yŵ gennyf i nam atwaenof. afforeftŵz itti arglŵyd ŵyf i yn foreft y dena. a madaŵc yŵ vy enŵ i uab tŵz gadarn. **D**ywet ti dy chwedleu heb yz arthur. **D**ywedaf arglŵyd heb ef. karŵ a weleis yn y foreft. ac ny weleis yz moet y gyfryŵ. **P**a beth yffyd arnaŵ ef heb yz arthur. pŵyt na welut eiryoet y gyfryŵ. **P**urwyn arglŵyd yŵ. ac ny cherda gyt ac un aniueil o ryuic a balchder rac y urenhineidet. ac y ouyn kyngoŵz itti arglŵyd y dodŵyf beth yŵ dy gynghoŵz am danaŵ. **J**awnaf y gŵnaf i heb yz arthur. mynet y hela ef auoŵy yn ieuentit y dyd. a pheri rybud heno arbaŵb oz Hetyeu. ac ar ryfuerys oed bennkynyd y arthur. ac ar eliuri oed benn mackŵy. ac ar baŵb y am hynny. ac ar hynny y trigyaffant. a gellŵng y mackŵy oz

blaen aozuc. Ac yna y dywaot g'benhoyuar 62th arthur. Arglóyd heb hi agennhedy di vyvi auozy y uynet yedzych ac y warandaot ar hela y karot a dywaot y mackoy. Kanhadaf yn llawen heb yz arthur. minneu aaf heb hi. Ac yna ydywaot g'balchmei 62th arthur. Arglóyd heb ynteu ponyt oed iaon ytitheu. kanhadu yz neb y delei h'onnó attaó yny helua. llad y benn ae rodi yz neb ymynhei ae y o'zderch idaó ehun ae y o'zderch y gedymdeith idaó. na marchaot na phedestyz y del idaó. Kanhadaf yn llawen heb yz arthur. a bit y keryd ar y diftein ony byd paraot paop auozy y uynet y hela. A thzeulaó y nos a ozugant d'zy gymod'older o gerdeu adidanóch ac ymdidaneu a diwall waffanaeth. A phan uu amfer gan baop onadunt vynet ygyscu bynt aaethant. A phan doeth y dyd d'annoeth deffroi aozugant. A galó aozuc arthur ar yg'eiffon agadwei ywely. Dyt amgen. pedwar mackoy. Sef rei oedynt. Gadyz- ieith uab pozthaó gandoy. Ac Amh'zen uab bedwyz. Ac Amhar uab arthur. A gozeu uab Gufennyn. Ar g'oyz hynny adoethant att arthur. Ac agyuarchaf- fant well idaó. Ac a wisc*assant ymdanaó. A ryuedu aozuc arthur na deffroes g'benhoyuar. Ac nat ym- d'oes yny g'ely. ar g'oyz a uynnyffynt y deffroi. Da deffroóch hi heb yz arthur. kanys g'well genthi gyscu no mynet yedzych ar yz hela. Ac yna y kerdaó d' arthur racdaó. ac ef a glyóei deu gozn yn canu. vn yn ymyl lletty y pennkynynd. Ar llaw yn ymyl lletty y penn mackoy. all'oyz dygyuo'z kóbyl o'z niuezoed. adoethant att arthur. acherdet aozugant parth ar

ffozest. **A**gbedy mynet arthur odieithyꝛ yllys y
 deffroes gbenhýuar. agaló ar y moꝛnyon aozuc a
 góifcaó ymdanei. **A**uoꝛnyon heb hi. mi agymereif
 gennat neithóꝛ y uynet yedꝛych ar yꝛ hela. **Ac**
 aet un ohonaóch yꝛ yftabyl apharet dyuot ácauo
 o uarch oꝛ awedo y wraged eu marchogaeth. **Ac** ef
 aaeth vn onadunt. ac ny chahat ynyꝛ yftabyl namyn
 deu uarch. **A**gbenhýuar ac un oꝛ moꝛnyon aaeth-
 ant arydeu uarch. ac bynt adoethant dꝛóy wyfc.
Allufc ygyꝛ ar meirch a gynhalyffant. **Ac** ual y
 bydynt yn kerdet uelly bynt aglywynt tóꝛyf maóꝛ
 angherdaól. **Ac** edꝛych aozugant dꝛae keuyn. ac
 bynt awelynt uarchaóe ar ebaóluarch helyclei athꝛu-
 gar y ueint. **A**mackóy gbyneu **I**euanc efgeirnoeth
 teꝛneid arnaó. **A**chledyf eurdóꝛn ar y glun. apheis
 a sókót o bali ymdanaó. **A**dóy eskit iffel ogoꝛdwal
 amydaet. **A**llenn o boꝛffoꝛ glas ar warthaf hynny.
 ac aual eur óꝛth bop cóꝛr idi. **A**cherdet yn uchel-
 ualch dꝛybelit ffraeth gyffonuyꝛ awnaei y march.
 ac ymoꝛdiwes agbennhýuar aozuc. a chyuarch góell
 idi aozuc. **D**uó arodho da itt ereint heb yꝛ hitheu.
 a mi ath adnabuum pann yth weleif gyntaf gynneu.
 a greffaó duó óꝛthyt. **A**phaham nat aethost di gyt
 ath arglóyd yhela. **A**m na wybuum panaeth heb ef.
Minneu aryuedeis heb hi gallu o honaó ef vynet
 yndirybud ymi. **I**e arglóydes heb ef. kyfcu awneuth-
 um i ual nawybuum pan aeth ef. **A**goꝛeu vn kedý-
 deith genhyfi heb hi vygkedymdeithas arnaó yny
 kyuoeth oll wyt ti owas ieuanc. **Ac** ef aallei uot
 yngyndigriuet ymi oꝛ hela ac udunt bynteu. kanys

ni a glywn y * kyzn pan ganer. ac aglyón y cón
 pann ellynger. a phan dechæuont aló. ac bynt a
 doethant y yftlys y fozeft. ac yno feuyll a bnaeth-
 ant. **Di** a glyón odyma heb hi pan ellynger y kón.
 ac ar hynny tólyf a glybynt. ac edlych yggóthóyn-
 eb ytórf aozugant. ac bynt abelynt coar yn march-
 ogaeth march ucheldeó ffoenuoll mafwehyn ka-
 darndlut. **Ac** yn llab y coar ydoed ffrowyll. **Ac**
 yn agos yz coar y góelynt wreic y ar uarch canweló
 teledió. aphedeftric waftatualch gantaó. ac eurwisc
 o bali ymdanei. ac yn agos idi hitheu marchaó y
 ar gatuarch maó tomlyt. ac arueu tróm gloyó ym
 danaó ac am y uarch. **A** diheu oed ganthunt na wel-
 fynt eiryóet gó a march ac arueu hoffach gantunt
 eu meint noc bynt. **A** phobun onadunt yn agos y
 gilyd. **G**ereint heb y góenhóyuar aatwaenof di y
 marchaó racco maó. nac atwen heb yz ynteu. ny
 at yz arueu eftronaól maó racco welet nae wyneb
 ef nae byt. **D**os uoóbyn heb y góenhóyuar a gouyn
 yz coar póy y marchaó. mynet aozuc y uoóbyn yn
 erbyn y coar. **S**ef aozuc y coar kyuaros y uoóbyn
 pan y gwelas yn dyuot attaó. **A** gouyn aozuc y uoóbyn
 yz coar póy y marchaó heb hi. **D**ys dywedaf ytti
 heb ef. **K**anys kyndlóc dy wybot heb hi ac nas
 dywedy ymi. mi ae gouynnaf idaó ehun. **D**a ouynny
 myn uygcret heb ynteu. **P**aham heb yz hi. **A**m nat
 byt yn enryded dyn a wedo óthaó ymdidan am har-
 glóydi. **S**ef aozuc y uoóbyn yna troffi penn y march
 tu ar marchaó. **S**ef aozuc y coar yna y tharaó ar
 ffrowyll a oed yny lab ardaós y hóyneb ae llygeit

yny uyd y gŵaeth yn hidleit. **S**ef aŵnaeth yuoŵyn
o dolur y dyŵnaŵt. dyuot dŵacheuynt at wenhŵyuar.
dan gŵynaŵ y dolur. **H**agyŵ iaŵn heb y gereint y
gozuc y coŵr athi. **W**i aaf heb y gereint y wybot
pŵy y marchaŵc. **D**os heb y gŵenhŵyuar. dyuot a
ozuc gereint att y coŵr. **P**ŵy ymarchaŵc racko heb
y gereint. **H**ys dywedaf ytti heb y coŵr. **W**i ae
gouŵnaf yŵ marchaŵc ehun heb ynteu. **D**a ovŵny
mynn vygcret heb y coŵr. nyt ŵyt vn en*ryded di
ac y dylyych ymdidan am arglŵyd i. miui heb y
gereint aydideneis agŵŵ yffyd gyftal ath arglŵyd
di. athŵoffi penn y uarch aozuc parth ar marchaŵc.
Sef aozuc y coŵr. ymoŵdiwes ac ef ae daraŵ yny
gyueir y traŵfei y uoŵŵyn. ynyoed ygŵaeth ynlliwŵ
y llenn oed am ereint. **S**ef aozuc gereint doddi y
laŵ ardŵŵn ygledyf. achymryt kynghoŵ yny uedŵl
ac yŵtyŵyaŵ aozuc nat oed dial gantaŵ llad y coŵr.
ar marchaŵc aruaŵc yny gael ~~yny gael~~ ynrat aheb
arueu. **A**dyuot dŵacheuyn aozuc hyt lle ydoed wen-
hŵyuar. **D**oeth aphŵyllaŵc y medŵeift heb hi. **A**r-
glŵydes heb ef miui etwa aaf yny ol gandy gen-
nyat ti. ac ef adaŵ yny diwed y gyuanned y kaff-
ŵyf i arueu. ae eu benffic ae ar ŵyŵtyl. ual y kaffŵyf
ymbraŵ ar marchaŵc. **D**os ditheu heb hi ac nac
ymwaŵc ac ef yny geffych arueu da. agoual maŵŵ
uyd genyfi ymdanat ti heb hi yny gaffŵyf chŵedleu
y ŵŵthyt. **O**s byŵ uydaf i heb ef erbyn pŵyt naŵn
auoŵycher ti aglywy chŵedleu o dianghaf. **A**c ar
hynny kerdet aozuc. **S**ef ffoŵd y kerdaffant is laŵ
y llŵys ygkaer llion. **A**c yŵ ryt ar wyŵc mynet dŵwod.

a gwaſtat tir tec erdŷym aruchel agerdaffant yny doethant y dinaſtref. Ac ympenn y dŷef ygbelynt kaer a chaſtell. Ac y benn y dŷef y doethant. ac ual y kerdei y marchaŷc dŷoy y dŷef y kyudei tylŷyth pob ty y gyuarch gwŷell idaŷ ac y reſſaŷu. **A** phan doeth gereint y dŷef edŷych awnaei ympob ty y geiſſaŷ adnabot neb oŷ aŷelei. ac nyt atwaenat ef neb na neb ynteu. ual y gallei ef gaffel kym|mŷynas o arueu ae o venffic ae ar wyſtyl. **A** phob ty a welei ynllaŷn o wyŷ ac arueu a meirch. ac ynllaŷzu taryaneu. Ac yn yſleipanu cledyfeu. **A**c yn golchi arueu. ac yn pedoli meirch. **A**r marchaŷc ar uarchoges ar coŷr agyŷchaffant y caſtell a oed yny dŷef. **I**laŷen oed baŷp gwŷthunt oŷ kaſtell. ac ar y bylcheu ar pyŷth ympob kyueir yd ymdoŷuyn|nyglynt y gyuarch gwŷell. ac y uot ynllaŷen gwŷthunt. **S**euyl ac edŷych a oŷuc gereint a uyei dim gohir arnaŷ yny caſtell. **A** phan wybu yn hyſpys y drigyaŷ. edŷych a oŷuc yny gylch. ac ef a welei ar dalym oŷ dŷef henllŷys * atueiledic ac yndi neuad dŷydoŷ. Ac gwŷth nat atwaenat neb yny dŷef mynet a oŷuc yŷ henllŷys. **A** gwŷedy dyuot ohonaŷ parth ar llŷys. ny welei hayach namyn loſt aŷelei. a phont o uaeŷ marmoŷ yn dyuot oŷ loſt. Ac ar y bont y gwŷelei gwŷ gwŷynllŷoyt yn eiſted. a hen diſlat atueiledic ymdanaŷ. **S**ef a oŷuc gereint arnaŷ yngraſſ hirhynt. ſſef y dywaŷt y gwŷ gwŷynllŷoyt gwŷthaŷ. a uaccŷy heb ef. pa uedŷol yŷ y teu di. **Q**edylyaŷ heb ynteu am na ŷn pale ydaŷ heno. **A**deuy di ragot yma unben heb ef. athi ageffŷy oŷeu a gaffer itt. **A** dyuot racdaŷ a oŷuc a chyŷchu a oŷuc y

gŵr gŵynllŵyt ~~y gŵr gŵynllŵyt~~ yz neuad oe vlaen. A
 difgynnv aozuc ynyn euad ac adað yno y uarch. a
 dyuot racdað tu ar lofft ef ar gŵr gŵynllŵyt. Ac ar
 y lofft y gŵlel gohenwreic yn eisted ar obennyd. a
 hen dillat atueiledic o bali ymdanei. A phan uuaf-
 fei yny llawn ieuencit. tebic oed gantað na welffei
 neb wreic degach no hi. A moŵyn gyz y llaw a
 chyzs a llenlliein ymdanei gohen yn dechæu at-
 ueilað. A diheu oed gantað na welffei eiryoet un uoŵ-
 yn gyflawnach o amylder pzyt agoſked a theledið-
 rŵyd no hi. ar gŵr gŵynllŵyt a dywaðt ƒath y uoŵyn.
 Dyt oes was y uarch y mackŵy hŵnn heno namyn
 tydi. ¶ Gŵaffanaeth gozeu a allŵyfi heb hi mi ae
 gŵnaf ac idað ac y uarch. A diarchenu y makŵy aozuc
 y uoŵyn. Ac odyndi wallu y march owellt ac yt. A
 chyzchu yz neuad ual kynt adyuot yz loſt dacheuyn.
 Ac yna y dywaðt y gŵr gŵynllŵyt ƒath y uoŵyn. Dos
 yz dæf heb ef ar traſſgŵyd gozeu ac aellych oŵyt
 allynn par dyuot yma ac ef. Wi awnaf yn llawen
 arglŵyd heb hi. ac yz dæf y doeth y uoŵyn. ac ym-
 didan aozugant ŵynteu trauu y uoŵyn yn y dref. Ac
 yny lle nachaf y uoŵyn yn dyuot a gŵas y gyt ahi. a
 choſtrel ar y geuyn yn llawn oued gŵerth. a chŵarth-
 aŵ eidon ieuanc. Ac y rŵng dŵylað y uoŵyn yd oed
 talym ouara gŵynn. Ac un coeſſet yny llenlliein. ac
 yz loſt ydoeth. Dy elleis i heb hi traſſgŵyd well no
 hŵnn. ac ny chaðn uygcredu ar well no hynn. Da
 digaðn heb y gereint. apheri berŵi y kic aozugant.
 Aphanuu baraðt eu bŵyt ŵynt aæthant y eisted. Dyt
 amgen. [775] Gereint a eistedaðd y rŵng y gŵr gŵyn-

Plŷt ae wreic. Ar uoꝛðyn a waffanaethaðd arnunt. a
 bŷta ac yuet a oꝛugant. Agðedy daruot bŷta. dala
 ar ymdidan ar gŷz gŷynllŷt a oꝛuc gereint. a gouyn
 idað ae ef gyntaf bioed y llys yd oed yndi. Wi yfgŷir
 heb ef ae hadeilaðd. Ami bieiuu y dinas ar castell
 a ðeleift ti. Och a ŷz heb y gereint. paham y colleift
 ditheu hŷnnŷ. Wi agolleis heb ynteu iarllaeth uaðz
 ygyt a hynny. a llyma paham y colleis. Dei uab
 bzaðt a oed im. a chyuoeth hŷnnŷ ar meu vy hun
 a gymereis i attaf. a phan doeth nerth yndað holi y
 gyuoeth a wnaeth. Sef y kynheleis ynheu y gyuoeth
 racdað ef. Peri a oꝛuc ynteu ryuelu arnafi. a chyn-
 uydu cŷbyl oꝛ a oed ymllað. a ŷzda heb y gereint
 a uenegy di y mi pa dyuotyat uu un y marchaðc a
 doeth yz dinas gynneu. ar uarchoges ar coꝛ. a
 phaham y mae y darpar a weleis i argŷeiryað arueu.
 managaf heb ef. Darpar yð auoꝛy archware yffyd
 gan yz iarll Ieuanc. Dyt amgen doddi ymyñn gŷeir-
 glaðd yffyd yno dŷy ffoꝛch. ac ar y dŷy ffoꝛch gŷial-
 geing aryant. a llamhyftaen a dodir ar y wialgeing.
 a thŷneimeint a uyd am y llamhyftaen. Ar niuer
 aweleift di yny dæf oll o wyz a meirch ac arueu adað
 yz tŷneimeint. Ar wreic vŷyhaf agarho adað ygyt
 aphob gŷz. Ac ny cheiff ymwan am y llamhyftaen y
 gŷz ny bo gyt ac ef y wreic vŷyhaf agarho. Ar mar-
 chaðc aweleift di agauas y llamhyftaen dŷy vlyned.
 ac oꝛ keiff y dæyded ulðydy n y hanuon a ðneir idað
 pob blŷdy n wedy hynny. Ac ny dað ehun yno. a
 marchaðc y llamhyftaen y gelŷir y march o hynn
 allan. a ŷzda heb y gereint mae dy gynghoꝛ di y mi

am y marchaſc hōnnō. Am farhaet ageis gan y gozr ac agauas mozōyn y wenhōyuar gōzeic arthur. A menegi yftry y farhaet aozuc gereint yz gōz gōynllōyt. Dyt haōd ym rodi kynghoz itt kanytoes na gōzeic na mozōyn ydymardelōych o honei. yd elut y ymwan aef. Arueu aod y mi yna y rei hynny agaffut ti. Ac oz bei well gennyt uy march i noz teu dy hun. A wrda heb ynteu duō adalo it. da digaōn yō gennyfi vy march vy hun yd ōyf i yn gynneuin * ac ef. ath arueu ditheu. A phony edy ditheu ōzda ymi ardelō oz uozōyn racco yffyd uerch y titheu. ynoet ydyd auoz-y. Ac oz dianghafi oz tōz neimeint. vygkywirdeb am karyat a uyd ar y uozōyn tra uōyf i vyō. Ony dianghaf inheu. kyndiweiret uyd y uozōyn achyōt. Miui heb y gōz gōynllōyt a wnaſ hynny yn llāōen. a chanys ar y medōl hōnnō ydōyt titheu yn trigyaō. reit vyd itt pan uo dyd auozy bot dy uarch ath arueu yn baraōt. Kanys yna ydyt marchaſc y llamhyſtaen goſtec. Dyt amgen erchi yz wreic vōyhaf agar kymryt y llamhyſtaen. kanys gozeu y gōeda itti. a thi ae keueiſt med ef yz llyned ac yz dōy. Ac oz byd ae gōarauunho itt hediō o gedernit. mi ae hamdiffynnaſ itt. Ac am hynny heb y gōz gōynllōyt ymae reit y titheu uot yno pan vo dyd. A ninheu yntri a vydōn gyt athi. ac ar hynny trigyaō aozugant. Ac yn y lle oz nos ydaethant y gyſgu. A chyn y dyd kyuodi aozugant a gōiſcaō ym danunt. A phanoed dyd yd oedynt ōynteu y llpedwar ar glaōd yn feuyll. Ac yna yd oed marchawc y llamhyſtaen yndodi yz oſtec ac yn erchi y ozderch kyzchu y llamhyſtaen. Da chyzch heb y gereint y

mae yma uoꝛwyn yffyd degach a thelediwach a dyl-
edogach. ac aedyly yn well no thi. Os tydi a gynhely
y llamhyftaen yn eidi hi dyzet ragot y ymwan amiui.
Dyuot racdað a oꝛuc gereint hyt ympenn y weirglaðd.
yn gyweir o varch ac arueu tróm rytlyt dielð efronaðl
ymdanað ac ymda y uarch. ac ymgyrchu a oꝛugant.
A thoꝛi to o beleidyꝛ. a thoꝛi yꝛ eil. a thoꝛi y dyded
do. a hynny bob eilwers. ac bynt a e toꝛynt ual y dy-
git. attunt. **A** phannwelei y iarll ae niuer marchaðc
y llamhyftaen yn hydyꝛ. dolef a llawenyd a goꝛaðen
auydei gantað ef aeniuer. a thistau a ðnaei y gwa
gwynllwyt aewreic ae uerch. Ar gwa gwynllwyt awaf-
fanaethei y ereint oꝛ peleidyꝛ ual y toꝛrei. Ar coꝛ
a waffanaethei uarchaðc y llamhyftaen. **A**c yna y
doeth y gwa gwynllwyt att ereint. A unben heb ef wely
dy yma y paladyꝛ a oed ymllað i y dyd ym urdwyt yn
uarchaðc urdaðl. ac yꝛ hynny hyt hedið ny thoꝛreis i
ef. * ac ymae arnað penn iaðnda. kany thyckya un
paladyꝛ gennyt. Gereint agymmerth y gwaeb gan y
diolðch yꝛ gwa gwynllwyt. Ar hynny nachaf y coꝛ yn
dyuot agwaeb gantað ynteu y arglwyd. wely dy yma
y titheu waeð nyt gwaeth heb y coꝛ. a choffa na
fauaðd marchaðc eiryoet gennyt kyhyt ac ymae hōnn
yn feuyll. **V**rof aduð heb y gereint onyt angheu
ebwyd am dwe i. ny henbyd gwaell ef oth boꝛth di. ac
o bell y ðrthað goꝛdinað y varch a oꝛuc gereint. ae
gyrchu ef gan y rybudyað a goffot arnað dynaot
toftlym creulaðn daut. ygkedernit y daryan yny holl-
des y daryan **A**c yny tyꝛ yꝛ arueu ygkyueir y gof-
fot. ac yny tyꝛ y gegleu. ac yny vyd ynteu efae

gyfr6y dros beddein y uarch yz llabz. ac yn gyflyn
 difgynnu aozuc gereint a llidia6. a thynnu cledyf ae
 gyachu yn llitya6clym. **Y** kyuodes y marcha6c ynteu
 a thynnu cledyf ara ll yn erbyn gereint. ac ar eu traet
 ymffuft achledyfeu yny yttoed arueu pob un onad-
 unt yn ferigyluri6 gan y gilyd. ac yny yttoed y ch6ys
 ar g6aet ynd6yn lleuuer eu llygeit racdunt. **A**phan
 uei hyttraf gereint y llabenhæi y g6z g6ynll6yt ae
 wreic ae uerch. **A**phan uei hytraf y marcha6c y llab-
 enhæi y iar ll ae bleit. **A**phan welas y g6z g6ynll6yt
 ereint wedy kaffel dyzna6t ma6zdoft. neffau aozuc
 atta6 yn gyflym adywedut 6ztha6. **A**unbenn heb ef
 coffa y farhaet ageueift ygan y cozr. **A**phonyt y
 geiffa6 dial dy farhaet y deuthoft di yma. a farhaet
 g6enh6yuar g6æreic arthur. **D**yuot aozuc y ereint
 ymadzabd y g6z 6ztha6. **A** gal6 atta6 y nerthoed. ady-
 chael y gledyf. a goffot ar y marcha6c ygg6arthaf y
 benn yny tyz holl arueu y benn. ac yny tyz y kic oll
 ar croen. ac yny iat. yny gl6yua ar yz a6g6zn. ac yny
 dyg6yd y marcha6c ar ydeulin. **A** b6z6 y gledyf oe la6
 aozuc. ac erchi trugared y ereint. a rywyz heb ef
 ygada6d vygkam ryuic am balchder ym erchi na6d.
Ac ony chaf yspeit y ymwneuthur adu6 am vym pe-
 cha6t. ac y ymdidan ac offeireit. ny hann6yf well *
 o na6d. **Q**i arodaf na6d itt gan hynn heb y gereint.
Dy uynet hyt at wenh6yuar g6æreic arthur. y wneuthur
 ia6n idi am farhaet y moz6yn oth gozr. **D**iga6n y6
 gennyf inheu awneuthum i arnat ti am ageueis ofar-
 haet gennyt ti ath gozr. ac na difgynnych oz pan
 elych odyma hyt rac b6onn g6enh6yuar y wneuthur

iaon idi ual y barnher yn Ilys arthur. Aminheu aonaf hynny yn Iafen. A phoy byt titheu heb ef. Mi ereint uab erbin. amanac ditheu poy byt. Mi edern uab nud. **A**c yna y byzywyt ef ar y uarch ac y doeth racdao hyt yn Ilys arthur. ar wreic uoyhaf agarei yny vlaen ae gozr. adzycyzuerth maor gantunt. adatkan y chwedyl ef hyt yna. **A**c yna y doeth y Iarll bychan ae niuer hyt Ie yd oed ereint achyuarch goell idaó ae wahawd gyt ac ef yz castell. **D**a vynnaf heb y gereint. yz Ie y bum neithoyz yd af heno. **F**any uynny dy wahaod. ti auynny diwallroyd oz a allwyfi y beri itt ir Ie y buoft neithoyz. Ami a baraf enneint itt a boio dy vlinder ath ludet y arnat. **D**uoó adalo itt heb y gereint aminheu aaf ymletty. ac uelly y doeth gereint. a nyol iarll ae wreic ae uerch. **A** phan doethant yz lofft. yd oed goeiffon ystauell y iarll ieuanc ae goassanaeth goedy dyuot yz Ilys. ac ynkyweiryao y tei oll ac yn eu diwallu o wellt a than. ac ar oet byzr yn baraoz yz enneint. ac ydaeth gereint idaó. a golchj y benn awnaethpoyt. **A**c arhynny y doeth y Iarll ieuanc ar y deugeinuet o uarchogyon urdolyon. y rong y wyz ehun agohodwyz oz toz nei-meint. **A**c yna y doeth ef oz enneint. ac yd erchis yz iarll idaó vynet yz neuad y voyta. Mae nyol iarll heb ynteu ae wreic ae uerch. **V** maent yny lofft rac-ko heb y goas ystauell y iarll. yn goiscao ymdanunt y goisgoed a beris y iall y doyn udunt. **D**a wis-cet y uoioyn heb ynteu dim ymdanei onyt y chyzs ae llenllein yny del y lys arthur y wisgaó o wenho-yuar y wisc a vynno ymdanei. ac ny wisgaod y uoioyn.

Ac yna ydoeth paðb yz neuad onadunt. ac ymolchi aozugant amynet y eifsted ac y vðyta. Sef ual yd eifsted*affant. Oz neill tu y ereint yd eifstedaðd y iarll ieuanc. ac ody na ynyðl iarll. oz tu ararall y ereint yd oed y uozðyn ae mam. Agðedy hynny paðb ual y racvlaenei y enryded. a bðyta awnaethant adidlaðt waffanaeth ac amylder o amryuael anregyon a gaðf-fant. ac ymdidan aozugant. Hyt amgen no gðahaðd oz iarll ieuanc ereint trannoeth. Na uynnaf y rof a duð heb y gereint. y lys arthur yd afi ar uozðyn honn auozy. adigaðn yð gennyf hyt ymae ynyðl iarll ar dlodi agouut. ac y geiffað aghwanegu goffymdeith idað ef yd afi yn bennaf. a unben heb yz iarll ieuanc nyt omkam i ymae ynyðl heb gyuoeth. Myn uyg cret i heb y gereint ny byd ef heb ygyuoeth onyt agheu ebzðyd amdðc i. Na unben heb ef ama uu o anghyffondeb y rofi ac ynyðl. mi auydaf ðzth dy gyghoz di yn llawen gan dy uot yngyffredin ar y iaðnder y rynghom. Hyt archaf i heb y gereint rodi idað. namy y dylyet ehun ae amrygoll yz pan golles y gyuoeth hyt hedið. a minheu awnaf hynny yn llawen y rot ti heb ef. Ze heb y gereint auo yma oz adylyho bot yn ðz y ynyðl gðzhaet idað oz lle. a hynny aozuc ygðyz oll. ac ar y tag-neued honno y trigywyt. ae gastell ae dæf aegyuoeth aedewit y ynyðl. achðbðl oz agollaffeï hyt yn oet y tlðs lleihaf agafas. Ac yna y dywaðt yn-yðl ðzth ereint. a unben heb ef y uozðyn a ymard-elweist ohonei hyt y bu y tðz neimeint. paraðt yð y wneuthyz dy ewyllys a llyma hi yth uedyant. Hy

mynnaf i heb ynteu namynbot y uoŷyn ual ymae yny del y lys arthur. Ac arthur agŷenhŷyuar a vynnaf eubot yn rodyeit ar yuoŷyn. A thŷannoeth y kychŷynnaffant racdunt y lys arthur. Kyfranc gereint hyt yma :

ŷyma weithon ual yd helŷlaŷd arthur y carŷ. rannu yŷ erhylŷaeu oŷ gŷyŷ ar cŷn. agellŷng y cŷn arnaŷ a oŷugant. a diwethaf ki a ellŷnghŷyt arnaŷ annŷylgi arthur. cauall oed y enŷ. Ac adaŷ yŷ hoŷŷ gŷn a oŷuc a rodi yŷtum yŷ carŷ. Ac ar yŷ eil yŷtum y doeth yŷ carŷ y erhylŷua arth^{ur}. * Ac arthur a ymgauas ac ef. a chynn kyflauanu oneb arnaŷ. neur daroed y arthur lad y benn. Ac yna kanu coŷn ŷad awnaethpŷyt. Ac yna dyuot a oŷugant paŷp y gyt. a dyuot a oŷuc kadyŷieith att arthur a dyŷedut ŷŷthaŷ. aŷrglŷyd heb ef ymae racco wenhŷyvar heb neb gyt a hi namyn un uoŷyn. aŷrch ditheu heb yŷ arthur y gildas uab kaŷ ac y yŷcolheigon y ŷlys oŷŷ kerdet gyt agŷenhŷyuar parth ar ŷlys. a hynny awnaethant ŷynteu. Ac yna y kerdŷys paŷb onadunt a dala ar ymdidan a oŷugant am benn y carŷ y bŷy y rodit. un yn mynnu y rodi yŷ wreic vŷyhaŷ a garei ef. aŷraŷŷ yŷ wreic vŷyhaŷ a garei ynteu. aŷphaŷb oŷ teulu ar marchogyon yn amryŷŷon yn chŷerŷ am y penn. Ac ar hynny ydoethant yŷ ŷlys. Ac y gyt ac y kicleu arthur agŷenhŷyuar yŷ amryŷŷon am y penn. y dywaŷt gŷenhŷyuar yna ŷŷth arthur. aŷrglŷyd heb hi. ŷyma vygkyghoŷ i am benn y carŷ. na rodher yny del gereint uab erbin oŷ neges yd edyŷ idi. a dywedut y arthur yŷtyŷ yneges a oŷuc gŷenhŷyuar.

Gweler hynny yn llawen heb yr arthur. Ar hynny y
 trigybyt. Athannoeth y peris gwenhwyuar. bot dif-
 gyleit ar ygaer am dyuotyat gereint. Agwedy
 hanner dyd y gwelynt goddumyd o dyn bychan ar
 uarch. Ac yny ol ynteu gwreic neu uorwyn debygynt
 hwy ar uarch. Ac yny hol hitheu marchaoc maor go-
 chawm penn issel goathzist. ac arueu bawedic amdlaot
 ymdanao. Achynn eudyuot ygkyuyl y poath y
 doeth un or difgyleit hyt lle ydoed wenhwyuar.
 adywedut idi y ryw dnyon awelynt ar ryw anfaod
 oed arnunt. Dy onn i pwy ynt hwy heb ef. mi ae
 gonn heb y gwenhwyuar llyna y marchaoc ydaeth
 gereint yny ol. A thebic yw gennyf nat gan y uod
 ymae yndyuo. Ac ymoardiwedaod gereint ac. neur
 dialaod farhaet y uorwyn pan uo llyhaf. Ac ar hynny
 nachaf y poathaw yn dyuot hyt lle ydoed wenhwy-
 uar. Arglwydes heb ef ymae yny poath marchaoc.
 ac nywelas dyn eiryoet goloc mox athawgar edych
 arnao ac ef. Arueu bawedic amdlaot yffyd ymdanao.
 * allio y waet arnunt yndzech noc eu llyo ehun. A
 doest di pwy yw ef heb hi. gonn heb ynteu. Adyyn
 uab nud yw med ef. nyt atwen inheu ef. Ac yna
 ydoeth gwenhwyuar yr poath yny erbyn. Ac ymyon
 ydoeth. ac y bu doest gan wenhwyuar gwlet yr oloc
 awelei arnao. pei na attei gyt ac ef y cor yn
 gyndroc ywybot ac ydoed. Ar hynny kyuar a
 oruc edyyn y wenhwyuar. Duw arodo da itt heb yr
 hitheu. Arglwydes heb ef dy annerch ygan ereint
 uab erbin y gwas goxeu adewraf. A ymwelas ef a
 thi heb hi. do heb ef ac nyt yr llyes ymi. Ac nyt ar-

nað ef ydoed hynny namyn arnafi argløydes. Ath annerch y gan ereint. a chan dy annerch ef am kymhellaðd i hyt yma. y wneuthur dy ewylllys di am godyant dy uorwyn y gan y cor. Ynteu madeuedic yð gantað y godyant ef. amaoruc arnafi. kann tebygei vymot ynenbeitrøyd am vy eneit. Achymhellyat cadarndiut goraðl miløayeid aoruc ef arnaf i hyt yma. y wneuthur iaðn itti argløydes. Oi aor pale yd ymoardiwedaðd ef athi. vnylle ydoedem ynchore ac yn amryffon am lamhyftaen. yny dæf aelwir yz aorhonn kaerdyff. ac nyt oed gyt ac ef oniuer. nam|myn tri dyn godlaðt atueiledic euhanfaðd. Dyt amgen gora gbynlløyt gohen. a goraic oetaðc. a morwyn ieuanc deledið. a hen dillat atueiledic ymdanunt. ac ardelð caru y uorwyn o ereint yd ymyraðd yny tonaimeint am y llamhyftaen. Adywedut bot ynwell y dyløei y uorwyn honno y llamhyftaen. noz uorwyn yma a oed gyt amiui. ac amhynny ymwan aorugam. ac ualygøely di argløydes ygedewis ef vivi. a ora heb hi pa bzyt y tebygy di dyuot gereint yma. Auorzy argløydes y tebygaf i y dyuot ef ar uorwyn. Ac yna y doeth arthur attað achyuarch gøell aoruc ef y arthur. ac edzych hirhynt aoruc arthur arnað. a bot yn aruthyz gantað ywelet uelly. ac ual tybyeit y adnabot. agouyn idað. ðe edern uab nud øyt ti. wi argløyd heb ynteu gøedy ry gyhurd ami diruaora ouut a gøelioed annodefedic a menegicøbyl oe angherdet y arth^{ur}. Te heb yz arth. Taðn yð ywenhøyuar uot [782] yndzugararøc øzthyt wrth aglyøafi. Y dzugared a uynnych di argløyd heb hi mi ae

gónaf ac ef. Gith uot yngymeint gewilyd itti arglô-
yd kyhyadu kebilyd amiui ac athy hun. Ilyna yffyd
iaónaf am hynny heb y arthur. gadel medegynaeth-
u y gôz yny wyper auo bôy. Ac os byô vyd gónaet
iaón mal y barno gozeugôy y Ilys. Achymer ueicheu
ar hynny. Os marô uyd ynt. gozmod uyd agheu gôas
kystal ac edern yn farhaet mozôyn. Da yô genhyfi
hynny heb y gôenhôuar. Ac yna ydaeth arth^{ur} yn
ozuodaôc dzoftaôc. achzadaôc uab Ilyz. a gôallaôc uab
Iennaôc. Ac owein uab nud. a gôalchmei. adigaôn
yam hynny. Ac y peris arthur galô mozgan tut
attaôc. penn medygon oed hônno. Kymer attat edern
uab nud a phar gyweiraô yftauell idaô. A phar ued-
eginyaeth idaô. yn gystal ac y parut ymi pei beôn
urathedic. ac na at neb y yftauell y aflonydu arnaô.
namyn ti ath difgyblon ae medeginyaetho. mi aónaf
hynny yn llawen arglôyd heb y mozgan tut. Ac
yna y dywaôt y diftein. Pa le y mae iaôn arglôyd
gozchymun y uozôyn. Y wenhóyuar ae Ilaô uozyn-
yon heb ynteu. ar diftein ae gozchymynnaôd:~ Fu
chwedyl ôynt hyt yma.

Gzannoeth y doeth gereint parth ar Ilys. a dif-
gôyleit oed arygaer y gan wenhóyuar rac y dyu-
ot yndirbud. Ar difgôylat adoeth hyt Ileyd oed
wenhóyuar. Arglôydes heb ef mi adebygaf y gôel-
af ereint ar uozôyn gyt ac ef. Ac ar uarch y mae a
phedyt wisc ymdanaô. y uozôyn hagen ual gozwyn
ygôelaf a thebic y lieinwisc aôelaf ymdanei. Ym-
gôeirôch oII wraged in. a doôch yn erbyn gereint y
reffaôu. ac y uot yn llawen ôzthaô. A dyuot a ozuc

gŵenhŷyuar ynerbyn gereint ar uoŷŷyn. A phandaŷ
 gereint hyt lle ydoed gŵenhŷyvar kyuarch gŵell a
 oŷuc idi. Duŷ arodo da itt heb hi agreffaŷ ŷŷthyt.
 A hynt ffrŷythlaŷn donyaŷc hyrrŷydyt glotuaŷa adugoŷt.
 A duŷ adalo itt heb hi peri iaŷn ym yn gyn ualchet
 ac y pereift. A rglŷydes heb ef mi a buchŷn peri iaŷn
 itt ŷŷth dy ewyllŷys. A lle yma y uoŷŷyn y keueift ti dy
 warthŷud oe hachaŷs. Je heb y gŵenhŷyuar greffaŷ
 duŷ ŷŷthi. Ac nyt cam bot yn lleaŷen ŷŷthi. Dyuoŷt
 y myŷn a oŷugant a diŷgynnŷ amynet ge*reint hyt
 lle ydoed arthur a chyuarch gŵell idaŷ. Duŷ arodo
 da itt heb yŷ arthur agreffaŷ duŷ ŷŷthyt. achyt caŷfo
 edern uab nud gouut a chlŷyueu gennyt ti hynt lŷydy-
 yannus adugoŷt. nyt arnaf i y bu hynny heb y
 gereint. namyn ar rŷyic edern uab nud ehun nat
 ymgyŷtlynei. nyt ymadaŷn inheu ac ef yny wyŷn
 pŷy uei. neu yny oŷŷfei y lleill ar y lleill. A ŷŷ heb yŷ
 arth^m pale ymae y uoŷŷyn agiglef y bot yth ardell
 di. Ymae gŵedy mynet gyt agŵenhŷyuar y hŷta-
 uell. Ac yna ydeuŷ arthur y welet y uoŷŷyn. A
 lleaŷen uu arthur ae gedymdeithon aphaŷb oŷ lleŷy oŷŷ
 ŷŷth y uoŷŷyn. A hyŷpys oed gan baŷp onadunt pei
 kyt rettei goŷŷymdeith y uoŷŷyn aephŷyt. na welŷynt
 eiryoet un wympach no hi. Ac arthur auu rodyat
 ar y uoŷŷyn y ereint. Ar rŷym a wneyit yna rŷng deu-
 dyn a wnaethpŷyt y rŷng gereint aruoŷŷyn. A dewis
 ar holl wiŷcoed gŵenhŷyuar yŷ uoŷŷyn. Ar neb awelei
 y uoŷŷyn yny wiŷc honno ef awelei oŷc wedeidlŷys
 delediŷ arnei. Ar dyd hŷnnŷ ar nos honno a treulaŷ-
 fant dŷy dogynder o gerdeu. ac amylder o anreg-

yon wirodeu. a lluooffyd o waryeu. Aphann vu amfer gantunt uynet y gyfgu wynt a aethant. Ac ynyz yftaueII yd oed wely arthur agbēnhōyuar y gōnaethpōyt gōely y ereint ac enit. ar nos honno gyntaf y kyf-gaffant ygyt. Athiannoeth y llonydaōd arthur yz eircheit dros ereint. o didlaōt rodyon. A cheneuinaō aozuc y uoazōyn ar lllys. adōyn kedymdeithon idi o wyz agōzag^{ed} hyt na dywedit am vn voazōyn yn ynys pzydein vōy noc am danei. Ac yna y dywaōt gōen-hōyuar. Iabn ymedzeis i heb hi am benn y carō na rodit y neb yny delei ereint. a lllyma le iaōn y rodi ef. y enit uerch ynyōl y uoazōyn glotuoazaf. Ac ny the-bygaff i ae gōarauūno idi. Kanyt oes ryngthi aneb o nyt yffyd o garyat a chedymdeithas. Canmoledic uu gan baōb hynny a chan arthur heuyt. Arodi penn y karō a wnaethpōyt y enit ac o hynny allan lluooffogi y chlot. ae chedymdeithon o hynny yn vōy no chynt. Sef aozuc gereint o hynny allan caru carō tōzneimeint a chyfrangeu calet. a budugawl y deuei ef o bop un. A blōydyn a dōy a their y bu ef yn * hynny yny yttoed y glot yn ehedec dros wyneb y deyznas. A thzeigylgweith ydoed arthur yn dala lllys ygkaer llion ar wyfc y fulgōyn. nachaf yndyuoat attaō kennadeu doethpuzud. dyfcediclaōn ymadzaōd-lym ac yn kyuarch gōell y arthur. Duō arodho da yōch heb yz arthur a gressaō duō ōzthywch. ac o pa le pan deuwch chōf. Pan deuōn arglōyd heb ōy o gernyō. Achennadeu ym ni ygan erbin uab custen-nin dy ewythyz di. Ac attat y mae yn kennadōzi. athannerch y ganthaō. mal ydyly ewythyz annerch

y nei. Ac ual y dyly gŵr annerch y arglŵyd. Ac y uenegi ytti yuot ef yn amdrymmu ac yn llefcu ac yndyneffau ar heneint. Ae gyttirogyon o wybot hynny yn camderwynnu ŵrthaŵ. ac yn chwennychu y dir ae gyuoeth. Ac yn adolŵc y mae y ti arglŵyd eilŵng gereint y uab attaw y gadŵ y gyuoeth ac y wybot y deruyneu. A menegi y mae idaw bot yn well idaw treulaŵ blodeu y Ieuentit ae deŵred yn kynnal y deruyneu ehun. noc yn tŵrneimeint diffryth kyt caffo clot yndunt. Te heb yz arthur eŵch y ymdiarchenu. a chymerŵch ych bŵyt. a byzŵch aŵch blinder y arnaŵch. A chynn ych mynet ymeith atteg ageffŵch. Y vŵytta yd aethant. Ac yna medylaw aozuc arthur. nat oed hawd gantaŵ eilŵng gereint y ŵrthaŵ. nac o un llys ac ef. Dyt oed hawd na thec ganthaŵ ynteu. uot y geuynderŵ yn gŵarchadŵ y gyuoeth ae deruyneu cany allei y dat eu kynnal. Dyt oed lei gŵal gŵenhŵyuar ae hiraeth hi ar holl wraged ar holl uozynyon. rac ouyn mynet y uozŵyn y ŵrthunt. Y dyd hŵnnŵ. arnos honno adzeulyffant dŵy diwallrŵyd o bop peth. Ac arth^{ur} a uenegis y ereint ysty^z y gennadŵzi. a dyuotyat y kennadeu o gernyŵ attaw ef yno. Te heb y gereint yz adel nac oles nac o afles ymi arglŵyd o hynny. dy uynnv di awnaf. am y gennadŵzi honno. Nyma yŵ dy gynghoz am hynny heb yz arthur. kyt boet dy hir gennyfi dy uynet ti. mynet o honat y gyuanhedu dy gyuoeth. ac y gadŵ dy deruyneu. a chymer y niuer a vyn^{*}nych gyt athi amŵyhaŵ a gerych om fydlonyon i yn heb-lyngyeit arnat. ac ath garant ditheu athgytuarch-

ogyon. Duó adalo itt a minneu aónaf hynny heb ygereint. Pa odóid heb y góennhóyuar a glywafi y gennóch chóí. ac am hebzyngyeit ar ereint parth ae wlat. Te heb yz arthur. Reit yó y minneu uedyl-yaó heb hi. am hebzyngyeit adiwallróyd ar yz unbennes yffyd gyt a minneu. Taón aóney heb yz arthur. Ac y gyfgu ydaethant ynos honno. Ath^{na}noeth yd eflyngóyt y kennadeu y ymdeith. Adywedunt udunt y deuei ereint yneuhol. Y trydyd dyd góedy hynny y kychóynnaó d gereint. Sef niuer aaeth gyt ac ef góalchmei uab góyar. a riogoned uab bzenhin iwerdon. ac ondyab uab duc bórgóin. Góilim uab róyf ffreinc. Hówel uab emyz llydaó. Aliury anaó kyrd. Góynn uab tringat. Gózeu uab custennin. Góeir gózhyt uabz. Garannaó uab golithmer. Peredur uab efrabc. Góynn Hógell. góyz ynat llys arthur. Dyuyz uab alun dyuet. Gózei góalstaót ieithoed. Bedwyz uab bedzaót. Hadózy uab gózyon. Kei uab kynyz. Odyar ffranc. Yftiwart llys arthur. ac Adern uab nud. Heb ygereint a glywaf idigaón uarchogaet a uynnaf gyt ami. Te heb yz arthur ny weda itti dóyn ygóz hónnó ygyt a thi. kyt boet iach. yny wneler tangneued y ryngtaó agóennhóyuar. Hf ar allei y wenhóyuar y ganhadu y gyt a mi ar ueicheu. Os kanhatta. kanhadet heb ueicheu. Kanys digabn ogymóeu a góoutyeu yffyd ar ygóz yn lle farhaet y uoóbyn y gan y cozr. Te heb y góennhóyuar awelych dí yuot yniaón am hynny tí a gereint mí ae gónaf yn lláben arglóyd. Ac yna y kanhadaó d hi edern y uynet yn ryd. a digabn y am hynny a

aeth yn hebrygeit ar ereint. a chychwyn aozugant. a cherdet yn bympaf niuer o2 a2elas neb eiryoet parth a hafren. Ac ar y parth d2a2b y hafren ydoed gozeugby2 erbin uab custennin. ae datmaeth yn eublaen yn aruoll gereint yn llawen. a llaber o * wraged y lllys ygan y uam ynteu yn erbyn enit uerch yny2l y wreic ynteu. A dirua2b2 o2uoled a llawenyd agym-erth pa2p o2 lllys yndunt. ac o2 holl gyuoeth ynerbyn gereint. rac meint y kerynt ef. ac rac meint y kynnullaffe2i ynteu glot y2 pan athoed y 2athunt h2y. Ac am uot y ued2l ynteu ar o2eskyn y gyfoeth ehun. Ac y gad2b y deruyneu. Ac y2 lllys ydoethant. Ac yd oed yny lllys udunt ehalaeth22d diwallualch o amryuael anregyon ac amylder g2irodeu. a didla2t waffanaeth. ac amryuaelon gerdeu ag2aryeu. Ac o anryded gereint. y g2ahodet holl wy2da y kyuoeth y nos honno y ymweleint a gereint. Ar dyd h2nn2b a d2eulaffant ar nos honno d22y gymed2older o ef- m2ythtra. Ac yn Jeuentit y dyd d2annoeth kyuodi aozuc erbin. a dyuynnu attab ereint. ar gozeugby2 adathoed y hebr2ng. a dywedut 2ath ereint. g22 am- d22m oeda2c 2yfi heb ef. A th2a elleis i gynnal y kyuoeth ytti ac y myhun mi ae kynnheleis. athith- eu g2as ieuanc 2yt. ac ymblodeu dy dewred ath ieu- entit yd 2yt. Kynnal dy gyuoet weithon. Je heb y gereint. om bod i ny rodut ti medyant dy gy- uoeth ym llab i y2 a22 honn. ac nymdygut ettwa o lys arthur. Yth la2b di nu y rodafi. A chymer heuyt hedi2b wrogaeth dy wy2. Ac yna y dywa2t walch- mei. Ja2naf y2b itt lonydu y2 eircheit hedi2b. Ac

auoꝝ kymer gꝛogaeth dy gyuoeth. **A**c yna y dyuyn-
 n6yt yꝛ eircheit y un lle. ac yna y doeth kadyꝛieith
 attunt y edꝛych eu haruedyt. ac y ouyn y ba6b beth
 aeruyn|nynt. **A** theulu arthur a dechꝛeuwys rodi.
 ac yny lle y doeth g6yꝛ kerny6 ac y rodassant 6yn-
 teu. ac ny bu hir y buant yn rodi rac meint bꝛys
 pa6b onadunt y rodi. ac oꝛ adoeth y erchi da yno.
 nyt aeth neb ymeith o dyno. namyn gan y uod. **A**r
 dyd h6nn6 ar nos honno adꝛeulassant dꝛ6y gymed-
 zolder o esm6ythdꝛa. **A** thꝛannoeth yn ieuencit y dyd
 yderchis erbin y ereint anuon kennadeu ar y wyꝛ
 y ovyn vdunt a oed di6ꝛthꝛ6m gantunt y dyuot y *
 gymryt eu gꝛogaeth. ac a oed ganthunt ae bar ae
 enniwet o dim a dottynt yny erbyn. **U**na y gyꝛa6d
 gereint gennadeu ar wyꝛ kerny6 y ovyn udunt
 hynny. ac ydywedassant 6yn teu nat oed gantunt
 namyn kyfla6nder o lewenyd agogonyant gan ba6p
 o nadunt am dyuot gereint y gymryt eu gꝛogaeth.
 ac yna y kymerth yntev gꝛogaeth a oed yno o nad-
 unt. ac yno y gyt y buant y dꝛyded nos. **A** thꝛannoeth
 yd arouuna6d teulu arthur ymeith. **R**y yghyꝛth y6
 y6ch uynet ymeith ettwa. arho6ch ygyt ami yny
 darffo ym gymryt gꝛogaeth vyggoꝛeug6yꝛ oꝛ aer-
 kyttyo o nadunt dyuot attaf. ac 6ynt a dꝛigyassant
 yny daruu ida6 ef hynny. ac y kychwynnassant h6y
 parth allys arthur. **A**c yna yd aeth gerein y eu
 hebꝛ6ng ef ac enit hyt yndiganh6y. ac yna y g6ahan-
 yssant. **A**c yna y dywa6t ondy6 uab duc b6ꝛg6yn
 6ꝛth ereint. Kerda heb ef eithauoed dy gyuoeth yn
 gyntaf. ac edꝛych yn ll6yꝛgraf deruynev dy gyuoeth.

Ac oꝛ goꝛthymha gouut arnat. manac ar dy gedymdeithon. Duó adalo itt hebef a mīneu awnaf hynny. Ac yna ykerdaóð gereint eithauoed y gyuoeth. a chyvaꝛódyt hyſpys gyt ac ef. o oreugóꝛ y gyuoeth. ar amcan peſſaf adangoffet idaó a getwis ynteu gantaó. Ac ual ygnottayſſei trauu ynllys arthur. kyꝛchu tóneimeint aónaei. ac ymwybot ar góꝛ deóraf a chadarnaf. yny oed glotuaóꝛ yny gyueir honno ual ybuafſei yn lle arall gynt. Ac yny gyuoethoges y lys æ gedymdeithon ae wyꝛda. oꝛ meirch goꝛeu ar arueu goꝛeu. ac oꝛ eurdlyſſeu arbennickaf agoꝛeu. Ac ny oꝛffoóyſſaóð ef o hynny yny ehedaóð y glot dꝛos óyneb y deꝛnas. A phann óybu ef hynny. dechꝛeu caru eſmóythder ac yſgaónróyd a oꝛuc ynteu. Kanyt oed neb adalei aruot yny erbyn. Acharu y wreic a góaſtatróyd yny lys. A cherdeu adidanóch. a chartreuu yn hynny dalym a oꝛuc. Ac ynol hynny karu yſcafaóch oe yſtaueſſ ae wreic. hyt nat oed digrif dim gantaó namyn hynny. yny yttoed yn kólli * callon y wyꝛda ae hela ae digrifóch. achallon cóbyl o niuer y lys. ac yny oed ymodóꝛd agogan arnaó gan laógan dylóyth y lllys. am y uot yn ymgólli yn gyn lóꝛet a hynny ac eu kedymdeithas óy o garꝛat góꝛeic. ar geireu hynny aaeth hyt att erbin. A gógedy clybot o erbin hýnný. Dywedut a oꝛuc ynteu hynny y enit. Agouyn a oꝛuc idi ae hihi oed yn peri hynny y ereint. Ac yndodi y danaó ymadaó ae lóyth ac aeniuer. Da vi myn vyg kyffes y duó heb hi. ac nyt oes dim gaſſach gennyfi no hynny. Ac ny wydyat hi beth aónaei. kanyt oed haóð genthi adef hynny y

ereint. Dyt oed haŵs genthi hitheu warandaŵ ar aglywei heb rybudyaw gereint ymdanaŵ. agoueileint maŵ adellis hi yndi am hynny. A bozegŵeith yz haf ydoedynt yn eu gŵely ac ynteu ŵrth yz erchŵyn. Ac enit oed heb gyſcu y myŵn yſtaueŵ wydzin. Ar heul yn tywynnu ar y gŵely. ar dillat gŵedy ry lithiaŵ y ar ydŵyuron ef ae dŵyureich. ac ynteu yn kyſcu. Sef aozuc hitheu edzych. tecket ac aruthzet yz olŵc aŵel-ei arnaŵ. adywedut. Gwae ui heb hi of om achawŵs i y mae y bzeicheu hynn ar dŵyuron yn kolli clot a mil-ŵyaeth kymeint ac a oed eidunt. a chan hynny ellŵng y dagreu yn hidleit. yny dygŵydaffant ar y dŵyuron ef. Ac un oz petheu ae deffroes ef uu hynny y gyt ar ymadiaŵd adywaŵt hi kynno hynny. A medŵl arall ae kyffroes ynteu nat yz medŵl ymdanaŵ ef ydywedassei hi hynny. namyn yz yſtyziaŵ karyat ar ŵr arall diaŵtaŵ ef. Adamunaŵ yſcaualŵch hebdaŵ ef. ac ar hynny ſef aozuc gereint antangneuedu yny uedŵl. agalŵ ar yſqŵier idaŵ. adyuot hŵnnŵ attaŵ. Par yngyflym heb ynteu kyweiriaŵ uy march am arueu. ac eubot ynbaraŵt. achyuot titheu heb ef ŵrth enit a gŵiſc ymdanat. A phar gyweiraŵ dy uarch. adŵc y wiſc waethaf ar dy helŵ gennyt ŵrth uarchogaeth. A meuyſ ymi heb ef oz deuy di yma yny wpych di agolleis i vy nerthoed yn ky gŵplet ac ydywedy di. ac y gyt a hynny oz byd kyn yſgualhet itt ac yd oed dy damunet y geiffaŵ yſgualŵch am yneb ymedylyut ymdanaŵ. * Achyuodi aozuc hitheu a gŵiſcaŵ yſcaeluf wiſc ymdanei. Dy ŵnn i heb hi dim oth uedylyeu di arglŵyd. Dyſgŵybydy di yz awrhonn heb ef. Ac

y na yd aeth gereint y ymwelet ac erbin. A ǵada heb ef neges yd wyf yn mynet idi. Ac nyt hyfpys gennyf i pabyt y deuaſ dǵacheuyn. A fynna di heb ef ǵada ǵath dy gyuoeth yny delwyfi dǵacheuyn. Mi awnaſ heb ef. ac eres yǵ gennyf moǵ deiffyuyt yd ǵyt yn mynet. A phǵy a gerda gyt a thi ǵath nat ǵyt ǵadi y gerdet tir Hoegyǵ yn unic. Dy daǵ gyt a miui namyn un dyn arall. Duǵ ath gyghoǵo nu mab heb yǵ erbin. A Haǵer dyn ae haǵl arnat yn Hoegyǵ. Ac yǵ lle yd oed y uarch y doeth gereint. Ac yd oed y uarch yn gyweir o arueu trǵm eſtronaǵl gloyǵ. Ac erchi a oǵuc ynteu y enit yſgynnu ar y march acherdet oǵblaen. a chymryt ragoǵ maǵ. Ac yǵ a welych nac yǵ aglywych heb ef arnaſ i. nac ymchoeldi dǵacheuyn. Ac ony dywedafi ǵathyt ti na dywet ti vngeir heuyt. Acherdet racdunt a oǵugant. Ac nyt yffoǵd digrifaf achyuanhedaf a beris ef y cherdet. namyn y ffoǵd diffeithaf a diheuaſ uot Haſtron yndi. a herǵyǵ a bǵyſtuileit gǵennǵynic. A dyuot yǵ baiffoǵd ae chanlyn a oǵugant a choet maǵ a welynt y ǵathunt. a ffarth ar coet y deuthant. Ac yn dyuot oǵ koet allan ygǵelynt pedwar marchaǵc aruaǵc. ac edǵych a oǵugant arnunt. A dywedut a oǵuc un o honunt. Hyma le da ynni heb ef ygymryt y deu uarch racko ar arueu ar wreic heuyt. ahynny agaffǵn ynſegur yǵ yǵ vn marchaǵc pendǵm goathǵiſt racco Habin. Ar ymdidan hǵnnǵ agigleu enit. ac ny wydyat hitheu beth a ǵnaei rac ouyn gereint ae dywedut hynny ae tewi. Dial duǵ arnaſ heb hi onyt dewiſſach gennyf vy agheu oe laǵ ef noc o laǵ neb. a chyt ymlado a mi. mi aedywedaf

idað rac gþelet angheu arnað ef yndybȳt. A chyuaros gereint aozuc ny yd yn agos idi. Ar glȳd heb hi aglywy di geireu y gȳz ym danat. Dy chael y wyneb aozuc ynteu ac edȳch arnei yn lliðaðc. Hyt oed reit ytti heb ef namyn cadð y geir. aarchyffit itt. fef oed hōnnð tewi. * Hyt amgeled gennyf yteu. ac nyt ry bud. Achyt mynnych di gþelet vy angheu i am diuetha oȳ gȳz racko. nyt oes arnafi un argyffðz. Ac ar hynny estōng gþaeb aozuc y blaenaf o honunt agoffot ar ereint. Ac ynteu ae herbynnaðd ef ac nyt ual gȳz llesc. Agellōng y goffot heibað aozuc. A goffot aozuc ynteu ar y marchaðc yntēðder y daryan. yny hylt y daryan ac yny dyȳ yȳ arueu. ac yny uyd dogyn kyuelin uaðȳ yndað ynteu oȳ paladyȳ. Ac yny vyd hyt gþaeb gereint dȳos pedȳein y uarch yȳ llaðȳ. Ar eil marchaðc ae kyȳchaðd yn lliðaðc amlad y gedymdeith. ac ar ungoffot y byȳaðd ef hōnnð ac y llaðaðd ual y llað. Ar trydyd ae kyȳchaðd. ac uelly y llaðaðd. Ac uelly y llaðaðd y pedwyȳd. Gȳist ac aflaðen oed y uoȳyn yn edȳch ar hynny. Discynnu aozuc gereint adiot arueu y gȳz llaðedic. aedodi yn eu kyfrȳyeu. affrȳnglymhu y meirch aozuc. ac yf-gynnu ar y uarch. Wely di awnelych heb ef kymer di y pedwar meirch agȳȳ rac dy vȳonn. Acherda oȳ blaen ual yd ercheis itt gynneu. Ac nadywet ti vn geir gȳthyfi yny dywettȳyf i yn gyntaf gȳthyt ti. Ym kyffef y duð heb ef os hynny nys gōney ny byd diboen itt. Qi aðnaf vyggallu am hynny arglȳd heb hi gȳth dy gynghoȳ di. Wȳnt agerdassant rac-dunt y goet. ac adað y coet aozugant adyuot y

wastattir maḅ. Ac ym perued y gḅastattir ydoed byz-
 goet pendeḅ dyzys. Ac y ḅzth hḅnnḅ y gḅelynt tri
 marchaḅc yn dyuot attunt. yn gyweir oueirch ac arueu
 hyt y llabz ymdanunt ac ymdan eu meirch. Sef
 aozuc y uozḅyn edzych yn graff arnunt. A phann
 doethant yn agos. Sef ymdidan aglyḅei gantunt.
 Pyma dyuot da ynni heb ḅynt yn fegvr. pedwar
 meirch aphedwar arueu. Ac yz y marchaḅc llafstrifst
 racko rat y kaffḅn ḅynt. ar uozḅyn heuyt yn medyant
 y byd. ḅḅir yḅ hynny heb hi blin yḅ y gḅz o ymhḅzḅ
 ar gḅyz gynneu. dial duḅ arnaf o nys rybudyaf heb hi.
 Ac aros gereint aozuc y uozḅyn yny uyd yn agos idi.
 Arglḅyd heb hi pony chlywy di * ymdidan y gḅyz
 racko ymdanat. beth yḅ hynny heb ef. Dywedut
 y ryngtunt ehunein y maent y caffant hynn o yspeil
 yn rat. Yzofi aduḅ heb ef yftrymach gennyfi noc
 adyweit y gḅyz ḅzthyf. na thewy di ḅzthyfi. ac na
 bydy ḅzth vvg kynghoz. Arglḅyd heb hi rac dy gaffel
 yn diaruot yḅ gennyfi. ḅab bellach a hynny nyt
 amgeled gennyf y teu. Ac ar hynny estḅng gḅaeḅ a
 ozuc un oz marchogyon. a chyzchu gereint agoffot
 arnaḅ yn ffrḅythlaḅn debygei ef. Ac ysgaelu y ky-
 merth gereint y goffot ae daraḅ heibaḅ aozuc. Ac
 gyzchu yntev a goffot arnaḅ yny gymherued. Achan
 hḅzḅ y gḅz ar march ny thygyaḅḅ y riuedi arueu yny
 uyd penn y gḅaeḅ allan a thalym oz paladyz trḅydaḅ.
 Ac yny uyd ynteu hyt y ureich ae baladyz dzos bed-
 zain y uarch yz llabz. Y deu uarchaḅc ereill a doethant
 bob eilwers ac ny bu well eu kyzch ḅynt noz llall. Y
 uozḅyn yn feuyll ac yn edzych ar hynny. goualus oed

o2 Neillparth o debygu bziwa6 gereint yn ymh6rd ar g6y2. Ac o2 parth arall o lewenyd y welet ynteu yn go2uot. Yna y disgynna6d gereint. ac y r6yma6d y tri arueu yny tri chyfr6y. ac a ffr6ynglyma6d y meirch y gyt. yny oed yna feithmeirch y gyt ganta6. Ac esgynnu ar y uarch ehun a o2uc a go2chymun y2 uo26yn gy2ru y meirch. ac nyt g6ell im heb ef dywedut 62thyt no thewi kany bydy 62th vvg kygho2. Bydaf argl6yd hyt y gall6yf heb hi. eithy2 na allaf kelu ragot ygeireu engiry6lch6er6 agly6yf yth gyueir argl6yd. y gan estrona6l giwta6doed a gerd-o diffeith6ch mal yrei hynny. Yrof adu6 heb ef nyt amgeled gennyf y teu. Atha6 bellac. 6yi awnaf argl6yd hyt y gall6yf. A cherdet a o2uc y uo26yn ryrngthi ar meirch a oed rac y b2onn. Achad6 y rago2 a o2uc. Ac o2 p2yfc gynneu adywetp6yt ucho2 r6yddir arucheldec g6astatl6ys erd2ym agerdaffant. Ac ym pell y 62thunt 6ynt awelynt coet. Ac eithy2 g6elet y2 ymyl neffaf attunt. ny welynt wedy hynny nac ymyl nac eithaf y2 coet. Ac 6ynt a doethant parth ar coet. Ac yn dyuot o2 koet 6ynt awelynt pump mar*cha6c awydd2ut kadarnffy2yf y ar gatueirch cadarn-dew efky2nb2af mafwehynn ffroeuoll2ut. a dogynder o arueu am y g6y2 ac am y meirch. Ag6edy eu dyuot yn agos y gyt. Sef ymdidan aglywei enit gan y marchogyon. Weldy yma ynni dyuot da yn rat. ac yn dilauur heb 6ynt. hynn oll o ueirch ac arueu a gaff6n ar wreic heuyt y2 y2un marcha6c Iibind26m goath2ist racco. Coualu a o2uc y uo26yn yn ua62 am glybot ymad2odyon y g6y2 hyt nawydat o2 byt pa

wnaei. Ac yny diwed y kauaf yny chynghoz rybud-
 yaó gereint. Athroffi aozuc penn y march tu ac
 attaó. Arglóyd heb hi beiclyóut ti ymdidan y mar-
 chogyon racko mal y kiglef i. mby uydei dy oual noc
 ymae. Glas chóerthin digius engiriaólchweró aozuc
 gereint. adywedut. Wi athglyóaf di heb ef yn tozri
 pobpeth oza wahardwyfi ytti. Ac ef a allei uot yn
 ediuar gennyt ti hynny ettwa. Ac yn y lle nachaf
 ygýz ynkyuaruot ac óynt. Ac yn uudugaó l oza^{us}awen
 gozuot aozuc gereint ar y pum | wyz. Ar pump arueu
 arodes yny pump kyvzóy. A ffróynglymu y deudeg
 meirch aozuc y gyt. Ac eu gozchymū y enit a wnaeth.
 Ac ny ónn i heb ef pa da yó ymi dy oazchymun di. Ar
 un weith honn ar ureint rybud itt mi ae gozchymyn-
 naf. A cherdet racdi yz coet aozuc y uozóyn. A ragoz
 aerchis gereint idi y gadó hi ae kedwis. A thoft oed
 gantaó edzych ar dzallaó kymeint a hónnó ar uozóyn
 kystal ahi gan y meirch pei as gattei lit idaó. Ar coet
 agyzchaffant. a óvyn oed y coet a maó. Ar nos
 adoeth arnunt yny coet. A uozóyn heb ef ny thykya
 ynj keiffaó kerdet. Te arglóyd heb hi a uynnych di
 ni ae gónaón. Táonaf yó yni heb ef troffi yz coet y
 oazfowys ac aros dyd ygerdet. Ónaón ninneu yn
 lláben heb hi. a hynny aozugant. A diskynnu aozuc ef.
 ae chymryt hitheu yz lláó. Dy allaf i heb ef yz dim
 rac blinder na chyfgóyf. agóylha ditheu y meirch ac
 nachófc. Wi awnaf arglóyd heb hi. achyscu aozuc
 ynteu yny arueu. a thzeulaó y nos. Ac nyt oed hir yn
 yz amfer hónnó. A phan welas hi aó dyd yn ymdang-
 os y [793] lleuwer. edzych yny chylch aozuc a yttoed

ef yn deffroi. Ac ar hynny yd yttoed ef yn deffroi. Arglôyd heb hi mi a uynnaffôn dy duhunaô yz meitin. Kynhebi aozuc ynteu oulinder 6zthi hi am nat archyffei idi dywedut. A chyuodi aozuc ynteu adywedut 6zthi. kymer y meirch heb ef a cherda ragot. Achynnal dy ragoz ual y kynheleift doy. Ac ar dalym oz dyd adaô y koet aozugant. adyuot y uaeftir goamnoeth ag6eirglodyeu oed oz neilltu udunt. a phaladurwyz yn llad y g6eirglodyeu. Ac y auon yn eublaen ydoethant. A gest6ng aozuc ymeirch ac yuet y d6uyz a6naethant. Adyzchael aozugant oz auon y riw aruchel. Ac yno y kyuaruu ac 6ynt glaffwas goaduein a th6el am y vyn6gyl. a b6znn a6elynt yny t6el. ac ny wydynt h6y beth. a phiffer glas bychan yny laô. A ffiol ar wyneb y piffer. A chyuarach g6ell aozuc y g6as y ereint. Duô arodho da itt heb y gereint ac obale pan deuy di. Pan deuaf heb ynteu oz dinas yffyd yth ulaen yna. Arglôyd heb yz ynteu ae d66c gennyt ti ouyn pa le pan deuy ditheu. Da d66c. d66y y coet racko. Dyt hediô y deuthoft di d66y y coet. Dac ef heb ynteu yny coet y buum neith6yz. Wi a debygaf heb y g6as yna na bu da dy anfaôd yno neith6yz. ac na cheueift na b6yt na diaô. Dado y rof aduô heb ynteu. Awney di vyg kygoz i heb y g6as. kymryt y gennyfi dy ginnaô. Pa ryô ginnyaô heb ynteu. Boze vwyt yd oed un yny anuon yz paladurwyz racco. Dyt amgen no bara a chic ag6in. Ac os mynny di 6zda ny chaffant 6y dim. Wynnaf heb ynteu. aduô adalo itt. Adifgynnu aozuc gerein. a chymryt aozuc y g6as y uoiz6yn yz llaz. Acymolchi

a ozugant a chymryt eu kinyaó. Ar góas a dauellaóð y bara ac arodes diaóðt udunt. ac ae góaffanaethaóð o góbyl. Agóedy daruot udunt hynny. y kyuodes y góas ac ydywat órth ereint. Arglóyd gan dy gennyat miui aaf ygyzchu bóyt yz paladurwyz. Dos yz dæf heb ygereint yngyntaf. Adala * letty y mi yny lle gozeu awypych ac ehangaf yz meirch. A chymer ditheu heb ef yz un march auynnych ae arueu gyt ac ef yntal dy waffanaeth ath anrec. Duó adalo itt arglóyd heb y góas. adigaón oed hynny yntal góaffanaeth a uei vóy nozun awneuthum i. ac yz dæf yd aeth y góas. adala lletty gozeu ac esmóythaf a wydyat yny dæf awnaeth. Agóedy hynny yd aeth yz llys ae uarch ae arueu gantaó. Adyuot aozuc hyt lle yd oed y iarll a dywedut y gyfranc oll idaó. A miui aaf arglóyd yn erbyn y mackóy y uenegi yletty idaó. Dos ditheu yn lláben heb ynteu. A llewenyd ageiff ef yman pei af mynnei yn llawen. ac yn erbyn gereint y doeth y góas a dywedut idaó y kaffei lewenyd gan yz iarll yny lys ehun. ac ny mynnaóð ef namyn mynet yletty ehun. ac ystauell esmóyt agauas adigaón owellt adillat yndi. a lle ehang esmóyth a gauaf y ueirch. adogyn o diwallróyd a beris y góas udunt. Agóedy ym diarchenu onadunt ydywaóðt gereint órth enit. Dos di heb ef yz tu diaó yz ystauell. ac na dyzet ti yz tu hónn yz ty. a galó attat wreic y ty of mynny. Wi awnaf arglóyd heb hi ual y dywettych di. ac ar hynny y doeth góz y ty att ereint. ae reffaóu aozuc. A unben heb ef aleweift ti dy ginnyaó. Do heb ef. Ac yna y dywaóðt y góas órthaó. A uynny di

heb ef ae diaót ae dim. kynn dy uynet y ymwelet ar iarll. Wynnaf ysgóir heb ynteu. Ac yna yd aet y gwas yz dref. ac y doet. adjaót udunt. A chymryt diaót aozugant. Dy allaf i na chyfgyf heb ef. Te heb y gwas tra uych di yn kyfscu. minneu aaf y ymwelet ar iarll. Dos yn llawen heb ynteu. a dyzet yma dzach-euyn pan ercheis i ytti dyuot. A chyfscu aozuc gereint. a chyfscu aozuc enit. A dyuot aozuc y gwas hyt lle yd oed yz iarll. Agouyn aozuc yz iarll idaót pale yd oed lletty y marchaót. ac y dywaót ynteu. Reit yó ymi heb ef vynet y waffanaethu arnaót ef y chóinfaf. Dos heb ynteu ac annerch y gennyf i ef. a dywet idaót mi aaf y ym*welet ac ef y chóinfaf. Wi awnaf heb ynteu. A dyuot aozuc y gwas pan oed amfer udunt deffroi. Achyuodi aozugant agozymdeith. A phan uu amfer gantunt kymryt eu bóyt. Gynt ae kymerassant. ar gwas auu yn góaffanaethu arnunt. A gereint a ouynnaót y óz y ty a oed gedymdeithon udunt avynnei eugwahaót attaót. oes heb ynteu. Dóe ditheu gynt yma y gymryt digaón ar vyz kost i oz hynn gozeu agaffer yny dref ar werth. Y niuer gozeu auu gan óz y ty ef ae duc yno y gymryt digaón argoft gereint. Ar hynny nachaf y iarll yn dyuot y ymwelet a gereint ar y deudecuet marchaót urdaót. Achyuodi aozuc gereint ae reffawv. Duót arodo da itt heb yz iarll. Mynet y eisted aozugant paóp ual y raculaenei y enryded idaót. Ac ymdidan aozuc y iarll a gereint. Agouyn idaót pa ryó gerdet oed arnnaót. Dyt oes gennyfi heb ef. namyn edzych damweineu. agóneuthur negeffev auo da gennyf. Sef aozuc y iarll

yna edrych ar enit yngraſſ fythedic. a diheu oed
 gantaſ na welfei eiryoet vorſyn degach no hi na
 gſympach. adodi y vryt ae vedſl aozuc arnei. A go-
 vyn aozuc y ereint. a gaf i gennyt ti gennat y uynet
 att y uorſyn dzaſ y ymdidan a hi. megys ar didaſl
 y ſrithyt y gſelaf. **K**effy yn llawen heb ef adyuot
 aozuc ynteu hyt lle ydoed y uorſyn adywedut ſrithi.
 Auorſyn heb ef nyt digrif itt ynykerdet hſnn gyt
 ar gſr racco. **D**yt annigrif heb hi gennyfi nu ger-
 det yffoald ykerdo ynteu. **D**y cheffy heb ynteu
 na gſeiſſon na moſynyon ath waſſannaetho. **T**e heb
 hitheu. digriuach yſ gennyf i. canlyn y gſr racko.
 no chyt caſſſon weiſſon a moſynyon. **W**i aſn gynghoz
 da itt heb yz ynteu. **M**i arodaf vy larllaeth yth
 uedyant athzic gyt a mi. **D**a uynnaf y roſ aduſ
 heb hitheu. ar gſr racco yd ymgredeis i yn gyntaf
 eiryoet. ac nyt annſadalaf y ſrithaſ. **G**am a wney
 heb ynteu. **O**lladafi y gſr racko. mi ath gaf di
 tra yth vynnſyf. agſedy nath uynnſyf mi ath dyrraf
 ymeith. **O**s oth uod y gſney * ditheu yzof i. kyf-
 fondeb tragywyd di wahan auyd yrom tra uom vyſ.
Medylyaſ aozuc hitheu am adywaſt ef. ac oe medſl
 ykauaf yn y chynghoz rodi ryuic idaſ amaerchis.
 ll yma yffyd iaſnaf ytti unben heb hi. rac gyzru ar-
 naf i mſy no meſſur o anniweirdeb. **D**yuot yma
 auozy ymkymryt ual na wypſn i y ſrith hynny. **W**in-
 neu awnaf hynny heb ef achyuodi aozuc ar hynny.
 achymryt kennyat a mynet ymeith ac ef ae wyz.
 ac ny dywaſt hi y ereint yna dim o ymdidan y gſr
 a hi. rac tyuu ae llit ae gofual yndaſ ae aſlonydſch.

Amynet y gyfscu yn amfer aozugant. Adechæu nos
 kyfscu ychydic aozuc hi. Ac am hanner nos deffroi
 aozuc. achœiraþ arueu gereint ygyt ual y bydynt
 baraþt Ʊrth y gŵiscaþ. Ac yn ofnaþc eryneig^{us} y doeth
 hi hyt yn ymyl gŵely gereint. Ac yn dabel araf y
 dywaþt Ʊrthaþ. Arglŵyd heb hi deffro agŵisc ym
 danat. A Pyma ymdidan yiarll amiui arglŵyd ae
 uedŵl am danaf heb hi. a dywedut y ereint y hoŵl ym-
 didan aozuc. Achyt bei lidiaþc ef Ʊrthi hi. ef a
 gymerth rybud ac awiscaþd ymdaþ. A gŵedy Ilosgi
 cannŵyll o honei hi yn oleuat idaþ ef Ʊrth ym wiscaþ.
 adaþ yna y gannŵyll heb ef ac arch y Ʊr y ty dyuot
 yma. Mynet aozuc hitheu agŵr y ty adoeth attaþ.
 Ac yna gouyn aozuc gereint idaþ. A ŵdoft di pa
 amkan adylyy di ymi. Ychydic a debygaf i y dy-
 lyu itti Ʊrda heb ef. Beth bynnac nu adylyych.
 kymer yz un march ardec ar vn arueu ardec. Duþ
 adalo itt arglŵyd heb ef. ac ny thæuleis i Ʊrthyt
 ti gŵerth vn oz arueu. Þathaþz heb ynteu henbydy
 kyuoethogach. A wr heb ef adeuy di yn gyuarwyd
 y mi odieithyz y dæf. Af heb ynteu yn llawen. A pha
 dzaþs y mae dy uedŵl ditheu arnaþ. Yz parth araŵ
 yz lle y deutham yz dæf y mynnŵn vynet. Gŵr y
 Pletty ae heb ynghaþd yny uu gŵbyl gantaþ yz heb-
 zyghyat. Ac yna yd erchis ef yz vozŵyn kymryt rag-
 oz oz blaen. A hitheu * ae kymerth. ac agerdaþd
 racdi. Ar pozthmon adoeth adæf. Ac ny daroed idaþ
 namyn dyuot yz ty. nachaf y tŵrŵf mŵyhaþ aglyŵf-
 ſei neb yndyuot ~~yndyuot~~ am benn y ty. A phann
 edzychaþd allan. nachaf y gŵelei. petwar ugeint

marchaſc yngkylch y ty yn llawn arueu. Ar iarll dſonn oed oc eu blaen. Mae y marchaſc oed yma heb yz iarll. Myndy laſ di heb ef ymae ardalym odyma. Ac yz meitin ydaeth odyma. Paham uilein heb ynteu ygadut ti ef heb y uenegi ymi. Arglſyd heb ynteu nys gozchymynneift di euo ymi. pei afgozchym|mynnaſſut nyſgadſn. Pa barth heb ynteu y tebygy di y uynet ef. Da ſonn heb ynteu. namyn yz heol uaſ agerdaſd. Tſoi penneu eu meirch aozugant ſynteu yz heol uaſ. a gſelet oleu y meirch awnaethant. Achanlyn yz oleu aozugāt a dyuot y biſſoſd uaſ. Sef awnaei y uoſſyn edzych yny hol pann welas oleuat ydyd. a hi awelei yny hol tarth a nyſ maſ. a nefnes attei ygſelei. a goualu aozuc hi am hynny. a thebygu bot y iarll aelu yndyuot yny hol. ac yn hynny hi awelei uarchaſc yn ymdangos oz nyſ. Wyn vycret heb hi kyt ymllado i. gſell yſ gennyf vyanheu oe laſ ef. no gſelet ylad ef heb y rybudyaſ. Arglſyd heb hi pony wely di ygſ yth gyſchu a gſyz ereill llawer gyt ac ef. Gſelaf heb ynteu. ac yz aoftecker arnat ti ny thewy di byth. ac ymchoelut aozuc ar y marchaſc. ac ar ygoffot kyntaf y vſſ yz llawer ydan dzaet y uarch. a thza barhaſd yz un oz pedwar ugeint marchaſc. ar y goſſot kyntaf y byz yawd pob un onadunt. ac oozeu y ozeu y doethant attaſ eithyz yz iarll. Ac yndiwethaf oll y doeth yz iarll attaſ. a thoſri paladyz. a thoſri yz eil. ſſef aozuc ynteu ereint ymchoelut arnaſ agoffot a gſaeſ yn teſder y daryan yny hylt y daryan. ac yny tyz yz hoſ arueu yny gyueir hon-

no. **A**c yny uyd ynteu dros bedzein y uarch yz
 Paol. ac yny oed ymperigyl am yeneit. * Aneffau
 aozuc gereint attab. achan ddyf ymarch datlywygu
 aozuc yz iarll. Arglwyd heb ef beth ereint dy naod.
 a naod arodes gereint idab. Ac yrŏng calettet idayar
 lle ybyzwyt ygol. adzuttet y goffodeu agabffant.
 nyt aeth yz un onadunt heb gŏymp agheuaolchwerŏ
 clwyfedicdoft bziŏedicffyzf y beth ereint. **A**cherdet
 aozuc gereint racdaŏ ar y pizfozd ydoed arnei. Ar
 uozŏyn agedwis y ragoz. Ac yn agos udunt bynt a
 welynt. dyffryn teccaf ozawelfei neb eiryoet. Aphizf
 auon ar hyt y dyffryn. Aphont awelynt ar yz auon.
 Ar pizfozd yn dyuot yz bont. Ac uch lab y bont oz
 tu diaŏ yz auon bynt awelynt gastelldzef teccaf a
 welfei neb eiryoet. Ac ual y kyzchei ef y bont ef
 awelei bziyndyuot tu ac attab trŏy vyzgoet bychan
 teŏ yar uarch maŏz uchel ymdeithwaftat hywed-
 ualch. **H**a uarchaŏc heb y gereint o pale pan deuy
 di. **P**an deuaŏ heb ynteu oz dyffryn iffot. A bzi heb
 y gereint adywedy di ymi pieu ydyffryn tec hŏnn.
 ar castelldzef racco. **D**ywedaf yn llawen heb yz
 ynteu. **G**ŏiffert petit y geilŏ y ffreinc. ar bzenhin
 bychan y geilŏ y kymry ef. Ae yz bont racco heb y
 gereint ydafi. ac yz bziŏfozd iffaf ydan ydzef. **D**a
 dos di heb y marchaŏc ar y dŏr ef oz tu diaŏ yz
 bŏt ony mynynny ymwelet ac ef. **K**anyŏ y gyn-
 nedyf yŏ na daŏ marchaŏc ar y dir ef na mynno ef
 ymwelet ac ef. **Y**rof a duŏ heb y gereint miui a
 gerdaf yz hŏnŏ vy ffozd. **T**ebyckaf yŏ gennyfi heb
 y marchaŏc os uelly ygŏney nu. y keffy gewilyd

agŵarthaet yn orulŵng galllonnaŵclic. Kerdet aoz-
uc gereint y ffozd ual yd oed y uedŵl kynno hynny.
Ac nyt y ffozd a gyŵchei y dŵef oz bont agerdaŵd
gereint. namyn y ffozd a gyŵchei y kalllettir erdŵym
aruchel dŵemhynuaŵ. Ac ual y byd uelly ynkerdet
ef awelei uarchaŵc yny ol y ar gatuarch kadarndeŵ
kerdetdŵut Hydangarn bŵonehang. Ac ny welsei eir-
yoet gŵz lei noc aoed ar ymarch. Adogynder o arueu
ymdanaŵ ac am y uarch. Aphann ymozd iwedaŵd a
gereint. y * dywaŵt ŵzthaŵ. Dywet unbenn heb ef
ae oannŵybot. ae ynteu ae oryuic y keiffut ti colli
o honafi vym bŵeint. athozri vygkynnedyf. Dac ef
heb y gereint ny wydŵn i kaethau ffozd y neb.
Fanys gwydut heb ynteu dyzet gyt amyui ym llys
ywnauthur iaŵn im. Dac af myn vygcret heb ynteu
ereint. Dyt aŵn y lys dy arglŵyd onyt arthur yŵ dy
arglŵyd. Wyn llaŵ arthur nu heb ef mi a vynnaf
iaŵn y gennyt. neu uinneu agaffŵyf y gennyt ti dir-
uaŵz ouut. Ac yn diannot ymgyŵchu aozugant. Ac
yffwein idaŵ ef adoeth y waŵfanaethu ar beleidyŵ ual
y toŵrynt. Adyŵnodeu calet toŵt arodei baŵp o nad-
unt y gilyd yny golles y taryaneu eu hoŵ lliŵ. Ac
ampŵytuerth oed y ereint ymwan ac ef rac y vych-
anet. ac anhaŵŵŵet craffu arnaŵ. Achallettet y dyŵn-
odeu arodei ynteu. Ac ny dyffgyaŵŵant ŵy o hynny
yny dygŵydaŵd y meirch ar eu glinyeu. Ac yny diwed
y byŵyaŵd gereint ef ynol y benn yŵ llaŵz. Ac yna
yd aethant ar eu traet y ymffuŵt. Adyŵnodeu kyffym-
dic toŵtdŵut kadarnchŵerŵ arodei bob un onadunt
ygilyd. a thŵydyllu y helmeu a bŵiwaŵ y paeledeu ac

effigað yz arueu aozugant. yny oed eu llygeit yn
 colli eulleuer gan y chōys argōaet. Ac yny diwed
 Iidiað aozuc gereint. a galð attað y nerthoed. ac yn
 Iidiaðcdaut gyflym|wychyz greulaðnflyz. dyrchael
 ygledyf aozuc aedarað yggōaftat ybenn dyrnaðt
 agheuaðldoft gbenōyniclym engiriaðlchōerð. yny dyr
 hoð arueu y penn ar croen ar kic. ac yny vyd clōyf
 ar yz afcōzn. ac yny uyd y gledyf olað y bzenhin bych-
 an. yn eithaf y maes y ōzthað. ac erchi yz duð naðd
 gereint aedzugared aozuc yna. Ti a geffy naðd
 heb y gereint. ac ny bu da dy wybot. ac ny buost
 gyuartal. gan dy uot yn gedymdeith. ac nat elych
 ymherbyn yz eilweith. ac ochlywy ouut arnaf y
 achubeit o honat. Ti ageffy hynny arglōyd yn Ilaðen.
 ae gret agymerth ar hynny. ð thitheu arglōyd heb
 ef adeuy gyt ami ym Ilys racco y vōzð dy ludet ath
 ulinder yarnat. Ðac af yrof a duð heb ynteu. ac
 yna edzych * gōiffert petit ar enit yn Ite ydoed.
 athoft uu gantað welet Iuoffogrōyd o ouut. ar dyn
 kyn uonedigeidet ahi. adywedut yna aozuc ōzth
 ereint. Arglōyd heb ef cam awney nachymery
 ar dymhereu ac efmōythder. ac ochyueruyd caledi
 athi ynyz anfaðd honno ny byd haðd itt yozuot. Ðy
 mynnaðd gereint namyn kerdet racdað. ac efgynnv
 ar y varch yn greulyt an efmōyt. ar uozwyn a gyn-
 helis y ragoz. ac ōynt agerdaffant parth achoet a
 welynt y ōzthunt. ar tes oed yn uaðz ar arueu dāy
 chōys argōaet yn glynu ōzth y gnaðt. Agōedy eu
 dyuot yz coet. feuyll aozuc ydan bzenne y ochel y
 tes. adyuot cof idað y dolur yna yn vōy. no phan

y kaſſei. A feuyll aozuc yuoꝛwyn ydan bienn arall. Ac ar hynny bynt aglybynt kyzn adygyuoꝛ. Sef yftyꝛ oed hynny. Arthur ae niuer oed yndifgynnu yny coet. Sef aozuc ynteu medylyað pa ffoꝛd yd aei yeugochel bynt. Ac ar hynny nachaf bedestyꝛ ynyarganuot. Sef ydoed yno gwas yꝛ diftein. a dyuot aozuc att y diftein. adywedut idað welet y kyfryð ʒꝛ ac awelfei yny coet. Sef aozuc y diftein yna peri kyfrwað yuarch. achymryt ywaeð ae daryan adyuot hyt Ite yd oed ereint. A varchaðc heb ef beth awneydi yna. Seuyll dan bienn gooer a gochel y bꝛt artef. Pagerdet yffyd arnat ti a phwy byt ti. Adrych damwheineu a cherdet y ffoꝛd ymynnwyf. Ie heb y kei dyzet ti gyt amiui ymwelet ac arthur yffyd yma yn agos. Dac af y rof aduð heb yntev ereint. Af auyd reit itt dyuot heb y kei. A gereint aatwaenat gei. ac nyt atwaenat gei ereint. Agoffot aozuc kei arnað ual y gallaðd ef oꝛeu. a blyngheu aozuc gereint. Ac ac arlløft y waeð ywan yny uyd yn ol y benn yꝛ llawꝛ. Ac ny mynnaðd gweuthur idað waeth no hynny. Ac yn wyllt ofnaðc ykyuodes kei. Ac yfgynnu ar yuarch adyuot y letty. Ac odyno mynet aozuc yozymdeith hyt ympebyll gwalchmei. A ʒꝛ heb ef ʒꝛth walchmei. mi agiglef gan vn oꝛ gweiffon gwelet yn y coet uchot marchaðc bꝛiðedic. ac arueu amdlaðt ymdanað. ac oꝛ * gwey iaðn ti aey yedꝛych ae gwir hynny. Dym taꝛ i vynet heb y gwalchmei. kymer dy uarch nu heb y kei aphetth oth arueu. mi a giglef nat diðꝛthgloch ef ʒꝛth y neb adel attað.

Gwalchmei agymerth y waeð aedaryan. ac a efgyna-
 naðd ar y uarch. ac adoeth hyt lle ydoed ereint. a
 uarchaðc heb ef pa ryð gerdet yffyd arnat ti. Kerdet
 ðrth vy negesfeu. ac yedrych damwheineu y byt.
 a dywedy di y mi pðy ðyt. neu adeuy y ymwelet ac
 arthur yffyd yn agos yma. Hyt ymgystlynafi ðrthyt
 ti. ac nyt af y ymwelet ac arthur heb ef. ac euo
 aatwaenat walchmei. ac nyt atwaenat walchmei ef.
 Hy chlywir arnaf vyth heb y gwalchmei dy adu y
 ðrthyf. yny wypðyf pðy vych ae gyrchu agðaeð a
 goffot yny daryan yny vyd ypaladyr yn yffie við.
 ar meirch daldal. Ac yna edrych arnað yn graff a
 ozuc gwalchmei ae adnabot. Och ereint heb ef ae
 tidi yffyd yma. Hac wyf ereint i heb ef. Gereint
 yrof aduð heb ynteu. acherdet agkyghozus truan
 yð hðnn. ac edrych yny gylch aozuc. ac arganuot
 enit. ae graeffaðu abot yn llawen ðrthi. Gereint heb
 ygwalchmei dyret y ymwelet ac arthur dy arglðyd
 yð ath geuynderð. Hac af heb ynteu. nyt yttðyfi yn
 ansaðd ygallðyf ymweled aneb. ac arhynny nachaf
 un oz mackðyeit yndyuot ynol gwalchmei y chwed-
 leua. Sef aozuc gwalchmei gyrru hðnnð y uenegi
 y arthur uot gereint yno yn vriwedid. ac na deuei
 ef y ymwelet ac arthur. ac ydoed dðuan edrych ar
 yr ansaðd yffyd arnað. ahynny heb ðybot y ereint
 ac yn huftyng y ryngtað ar mackðy. ac arch y arthur
 heb ef neffau y bebyl ar y ffozd. kany dað ef yym-
 welet oe uod ac ef. ac nat haðd ydiriað ynteu yn
 yr agðed ymae. ar mackðy adoeth att arth^{ur} ac a
 dywaðt idað hynny. ac ynteu a symudaðd y bebyll

ar ymyl y ffozd. **A** llawen hau a oꝛuc meddl y uoꝛðyn yna. a chynnhðyllað gereint a oꝛuc gwalchmei. ar hyt y ffozd. yꝛ lle yd oed arthur yn pebyllað. ae uackðyeit yntynnu pebyll yn yftlys y ffozd. arglðyd heb y gereint hennpych gðell. * Duð arodo da it heb yꝛ arthur. a phðy ðyt ti. Gereint heb y gwalchmei yð hðnn. ac oe uod nyt ymwelei a thydi hed. **T**e heb yꝛ arthur ynyaghyngoꝛ ymae. ac ar hynny enit a doeth hyt lle yd oed arthur. achyuarch gðell idað. Duð arodo da itt heb yꝛ arthur. kymeret vn hi yꝛ llaw. ac vn oꝛ makðyeit ae kymerth. **O**ch a enit heb ef pa gerdet yð hðnn. **D**a ðnn arglðyd heb hi. namyn dir yð ymi. gerdet y ffozd y kerdo ynteu. arglðyd heb y gereint ni a aðn ymeith gan dy gennyat. **P**ale uyd hynny heb yꝛ arthur. ny elly di vynet yꝛ að honn. o nyt ey y oꝛffen dy angheu. **D**y adei ef ymi heb y gwalchmei gðahawd arnað. Ef ae gat ymi heb yꝛ arthur. ac y gyt ahynny. nyt a ef odyma yny uo iach. **G**oꝛeu oed gennyf i arglðyd heb y gereint. pei gattut uiui ymeith. **D**a adaf yrof a duð heb ynteu. ac yna y peris galð ar y uoꝛðyn yn erbyn enit oe dðyn y bebyll yftauell gðenhðyuar. a llawen uu wenhðyuar ðrthi argðaged oll. a gðaret y marchaðcwisc y am danei. a rodi arall ymdanei. a galð argadyzieith a oꝛuc ac erchi idað tynnu pebyll y ereint ae uedygon. a doddi arnað peri diwallrðyd o bop peth ual ygouynnit idað. **A** hynny a oꝛuc kadyzieith ual yderchit idað oll. a dðyn moꝛgant tut ae diðgyblon a oꝛuc att ereint. ac yno ybu arthur aeniuer agos y uis wrth uedegin-yaethu gereint. a phann oed gadarn y gnaðt gan

ereint y death at arthur. Ac yd erchis kennat y uynet y hynt. Dy ōnn a byt iach iaŋn ettwa. wyf yf gŋir arglŋyd heb y gereint. Dyt tydi agreedaf i am hynny. namyn y medygon auu ŋrthyt. A dyuynnu y medygon attaŋ aozuc. agouyn udunt aoed wir hynny. Gŋir arglŋyd heb y moŋgant tut. Tŋannoeth y kanhadawd arthur ef y uynet ymeith. Ac yd aeth ynteu y oŋffen y hynt. Ar dyd hŋnnŋ yd aeth arthur odynd. Ac erchi aozuc gereint y enit kerdet oŋ blaen. achadŋ y ragoŋ ual y gŋnathoed kynno hynny. A hitheu * a gerdaŋd. ar bŋffoŋd adilynaŋd. Ac ual ybydynt uelly ŋynt aglywynt diaspat grochaf oŋ byt yn agos udunt. Saf di yma heb ef achyuaro. a minneu aaf y edŋych yftyŋ ydiaspat. Qi aŋnaf heb hi. amynet aozuc ynteu. a dyuot y lannerch a oed yn agos yŋ ffoŋd. ac ar y llannerch y gŋlelŋ deu uarch un achyfrŋy gŋr arnaŋ. ar Hall achyfrŋy gŋreic arnaŋ. Amarchaŋc aearueu ymdanaŋ yn uarw. ac uch benn y marchaŋc y gŋlelŋ moŋwyn wreic ieuanc. ae marchaŋcwifc ym danei. ac yndiaspedein. A unbennes heb y gereint paderŋ itti. Yma yd oedŋn yn kerdet ui ar gŋr mŋyhaf a garŋn. Ac ar hynny y doeth tri chaŋr ogeŋri attam. A heb gadŋ iaŋn oŋ byt ac ef ylad. Pa ffoŋd yd eynt hŋy heb y gereint. Yna yŋ ffoŋd uaŋr heb hi. Dyuot aozuc ynteu att enit. dos heb ef att yŋ unbennes yffyd yna obŋy ac aro ui. yno ydeuaf. Toft uu genthi erchi idi hynny. Ac eiŋfoes dyuot aozuc att y uoŋwyn. ac irat oed warandaŋ arnei. Adiheu oed genthi na deuei ereint uyth. yn ol y keŋri yd aeth ynteu. ac ymoŋdiwes ac ŋynt aozuc. Amŋy oed bob

un o nadunt no thwywy. A chlōppa maōz oed ar yfgyd pob un onadunt. Sef aozuc ynteu. dōyn ruthur y vn onadunt. ae wan a gōab trōydaō berued. A thynnu y waeō o hōnnō. agōan araō onadunt trōydaō heuyt. Ar trydyd a ymchoelaōd arnaō Ac ae treōis a chlōppa yny hylt y daryan. Ac yny ettellis y yfgyd ynteu. ac yny ymegyā y hoō welioed ynteu. ac yny uyd y waet yn colli oō. Sef aozuc ynteu yna tynnv cledyf ae gyāchu ef ae daraō dyānāōt toftlym athzugar angerdaōldūt. yg gōarthaf y benn yny hylt y benn ae vynōgyl hyt ydōy yfgyd. ac yny dygyd ynteu yn uarō. Ac eu hadaō yn uarō aozuc uelly. a dyuot hyt Ie ydoed enit. Aphan welas ef enit. y dygydaōd yn varō yā Iāōz y ar y uarch. Diaspat athzugar aruchel didaweldoft adodes enit. A dyuot uch y benn Ie y dygydaffeī. Ac ar hynny nachaf yn dyuot ōzth y diaspat iarō limōis. a niuer a oed ygyt ac ef a oedynt yn kerdet yffoōd. Ac o achaōs y diaspat y doethant * dōs y ffoōd. Ac yna y dywaōt y Iarō ōzth enit. A unbennes heb ef paderyō ytti. A ōzda heb hitheu Iad yā undyn mōyaf agereis yāmoet ac agafvyth. Pa beth heb ef aderō y titheu ōzth y Iāō. Iad y gōz mōyaf a garōn heb hi heuyt. Pa beth ae Iadaōd ōynt heb ef. Iēōzi heb yā honno aladaōd y gōz mōyaf a garōn .i. Ar marchaōc araō heb hi a aeth yn eu hol. Ac ual y gwely di ef. y doeth y ōzthunt. Ae waet yn colli mōy no messur. a thebic yō gennyf heb hi na doeth y ōzthunt heb lad ae rei onadunt ae kōbyl. Y iarō aberis cladu y marchaōc aedeōffit yn uarō. Ynteu a debygei uot peth oā eneit y myōn

gereint ettwa. ac aberis y dōyn gyt ac ef y edlych
 auei vyō ymplyc y daryan ac ar eloz. **A**r dōy uoꝛōyn
 adoethant yꝛ llŷf. **A**gōedy eudyuot yꝛ llŷs. y dodet
 gereint ar eloz wely ar dal voꝛt aodet yny neuad.
Diarchenu aozuc paōb onadunt. ac erchi aozuc y
 iarll y enit ymdiachenu. **A**chymryt gōisc arall ym
 danei. **D**a uynnaf y rof aduō heb hi. a unbennes
 heb ynteu na uyd gyndziftet ti ahynny. **A**naōd iaōn
 yō vyghynghoꝛi i amhynny heb hi. **Q**ui aōnaf itt heb
 ynteu hyt nat reit itt uot yn dzift beth bynnac auo y
 marchaōc racco na byō na marō. **U**mae yma iarllaeth
 da ti ageffy honno yth uedyant. a minneu gyt ahi
 heb ef. a byd laōen hyfryt bellach. **D**a vydaf lawen
 ym kyffes y duō heb hi tra vōyf i vyō bellach. **D**yꝛet
 y uōytta heb ef. **D**ac af y rof aduō heb hi. **D**euy y
 rof aduō heb ynteu. ac dōyn gyt ac ef yꝛ uoꝛt oe
 hanuod. ac erchi idi vōyta yn uynych. **D**a vōytaaf
 ym kyffes y duō heb hi yny vōyttao y gōꝛ yffyd ar yꝛ
 eloz racco. **D**y ellydi gywiraō hynny heb yꝛ iarll.
Ugōꝛ racco neut marō haeach. mi a bꝛōfaf y allu heb
 hi. **S**ef aozuc ynteu. kynnic ffioleit o lynn idi hi.
Uf heb ynteu y ffioleit honn. ac ef aamgena dy fynn-
 ōyꝛ. **Q**euy l ymi heb hi ot yfaf i diaōt yny hyuo
 ynteu. **T**e heb yꝛ iarll nyt gōell ymi uot yn hegar
 ōꝛthyt ti noc yn anhegar. a rodi boncluft aozuc idi.
Sef aozuc hitheu. dodi diaspat uaōꝛ arucheldoft. * a
 doluryaō yn vōy yna o laōer no chynno hynny. a dodi
 y dan y medōl pei byō gereint na boncluftit hi uelly.
Sef oꝛuc gereint yna datlywygu odatfein y diaspat.
 achyuodi yn y eisted achaffel y gledyf ymplyc y dar-

yan. adwyn ruthur hyt lle yd oed yz Jarll. ae darað
 dynaot eidiclym gðennðynicdoft kadarnffyz yf yng
 gðarthaf y benn. nny holltes ynteu. ac nny etteil y
 vozt y cledyf. Sef aozuc paup yna adað y bozdeu
 affo allan. ac nyt ouyn ygðz byð oed vðyaf arnunt.
 namyn gwelet ygðz marð yn kyuodi y eu llad. ac
 edzych aozuc gereint ar enit yna. Adyuot yndað
 deu dolur. vn o honunt owelet enit wedyzgollu y llis
 ae gðed. ar eil onadunt. gðybot y bot hi ar yz iaðn.
 arglðydes heb ef. aðdoft di pale y mae an meirch ni.
 Gðnn arglðyd heb hi. pale yd aeth dy uarch di. ac
 ny ðnn i pale yd aeth y llall. Yz ty racco yd aeth dy
 uarch di. Ynteu adeth yz ty. ac a tynnaðd y uarch
 allan. ac ysgynnv aozuc arnað. a chymryt enit. y ar y
 llabz. ae dodu y ryingtað ar goz yf. acherdet racdað
 ymeith. ac ual y bydynt uelly yn kerdet ual y rðng
 deugae. ar nos yn gozuoat ar ydyd. nachaf y gwelynt
 y ryingtunt ar nðyure ar euhol peileidyz gwewyz a
 thðz yf meirch aglywynt agodðzd yniuer. Wi aglyw-
 af dyuot yn hol heb ef. ami athzodaf dzos y kae ae
 rodi aozuc. ac ar hynny nachaf uarchaðc nny gyz-
 chu ynteu. ac yn estðng y waed. A phann welas hi
 hynny y dywaot. A unbenn heb hi pa glot a geffy di
 yz llad gðz marð pðy bynnac auych. Och duð heb
 ynteu ae gereint yð ef. Ze yrof aduð. Aphðy byt
 titheu. Wi yð y bzennhin bychan heb ynteu yn dyuot
 yn bozth itti. amglybot bot gouut. A pheigðnelut ti
 vyghygoz ny chyhyzdei agyhyzdaðd o galedi athi.
 Dy ellir dim heb y gereint ðzth auynno duð. llaber
 da heb ynteu adað o gyghoz. Ze heb y bzennhin

bychan. mi a 6nn gyghoz da itti weithon dyuot gyt
ami ylys da6 gan ch6aer ymi yffyd yn agos yma. yth
uedeginyaethu. * oz hyn gozeu agaffer yny deyrnaf.
a6n yn llawen heb y gereint. a march un oyffweineit
y bzenhin bychan arodet y dan enit. a dyuot racdunt
a ozugant y lys y bar6n. a llawen uuwyth 6rthunt yno.
ac ymgeled aga6ffant. a g6affanaeth. a thzannoeth y
boze yd aethp6yt y geiffa6 medygon. ac ar oet byz
6ynt adoethant. a medeginyaethu gereint a wnaeth-
p6yt yna yny oed holliach. A thza uuwyth yny vede-
ginaethu ef y peris y bzenhin bychan kyweiryao y
arueu yny oedynt gyftal ac y buaffsyt oz eu eiryoet.
a phene6nos a mis y buant yno. Ac yna y dywa6t
y bzenhin bychan 6rth ereint. Di a6n parth am llys
inneu weithon y ozffowys ac y gymryt esm6ythder.
Peida gennyt ti heb y gereint ni ager dem un dyd
ettwa. ac ody na ymchoelut dzacheuyn. Yn llawen
heb y bzenhin bychan kerda ditheu. Ac yn Teueng-
tit y dyd y kerdassant. a hyfrytach a llawenach y
kerda6d enit y gyt ac 6y y dyd h6nn6 noc eiryoet. ac
6ynt a doethant y ffozd ua6z. ac 6ynt ae g6elynt yn
g6ahann yn d6y. ac ar hyt y neill o nadunt 6ynt a
welynt pedestyz yndyuot yn euherbyn. agouyn a
ozuc g6iffart yz pedestyz pa du pandeuei. Pan deua f
heb ynteu o wneuthur negesseu oz wlat. Dywet heb
y gereint pa ffozd oz eu ymi y cherdet oz d6y hynn.
Gozeu itt gerdet honno heb ef. Ot ey y honn ny
deuy dzacheuyn byth. Iffot heb ef ymae y kae
ny6l. ac ymae yn h6nn6 g6aryeu lletriha6c. ar
geniuer dyn adoeth yno. ny dody6 vyth dzacheuyn.

a Ilys owein iarll yffyd yno. ac nyſ at neb y lettya
 yny dref. namyn a del attaſ y lys. ¶ rof aduſ heb y
 gereint yz fford iffot yd aſn ni. ¶ Ac y honno y doeth-
 ant yny deuant yz dref. ar lle hoffaf a theccaf gantunt
 yny dref ydalyaffant letty yndaſ. ¶ Ac ual y bydynt
 uelly. nachaf was Ieuanc yndyuot attunt ac yn
 kyuarch gſell udunt. Duſ arodo * da itt heb ſy. a
 wyzda heb ef padarpar yſ yz einſch chſi yma. ¶ Dala
 Iletty heb ſynteu. a thzigyaſ heno. ¶ Dyt deuaſt gan
 y gſz bieu y dref gadu neb y lettyaſ yndi o dnyon
 mſyn. namyn adel attaſ ef ehun yz Ilyf. a chſitheu
 doſch yz Ilys. aſn yn Ilaſen heb y gereint. a mynet
 aozugant gyt ar mackſy a Ilaſen uuwyt ſzthunt yny
 Ilys. ar iarll adoeth yz neuad yn eu herbyn. ac a
 erchis kyweiryaf y bozdeu. ac ymolchi aozugant a
 mynet y eifſted. ¶ Seſ ual yd eifſtedaffant gereint oz
 neilltu yz iarll. ac enjt oz tu arall. ¶ Yn neſſaf y enit y
 bzenhin bychan. ¶ O dyna y iarllſ yn neſſaf y ereint.
 Paſb gſedy hynny ual y gwedei udunt. ac ar hyn-
 ny medylyaf aozuc gereint am y gſare. a thebygu
 na chaffeſ ef uynet yz gſare. a pheidaf abſytta o
 achaſs hynny. ¶ Seſ aozuc y iarll edzych ar ereint a
 medylyaf. a thebygu panyſ rac mynet yz gſare yd
 oed yn peidyaf abſytta. ac yndzſc gantaſ gſneuthur
 y gſaryeu hynny eiryoet. kyn ny bei namyn rac colli
 gſas kyſtal a gereint. ac ot archei ereint idaſ peidaſ
 ar gſare hſnnſ. ef a beidei vyth yn Ilaſen ac ef. ¶ Ac
 yna ydywaſt y iarll ſzth ereint. ¶ Pa uedſl yſ dy teu
 di unben pzyt na bſyttehych. ¶ Os petruffaf yd ſyt ti
 uynet yz gſare ti a geffy nat elych. ac nat eldyn vyth

idað oth enryded ditheu. Duð adalo itti heb y gereint. ac ny mynnaf i namyn mynet yz gware am kyfarwydað idað. Os gozeu gennyt ti hynny ti ae key yn llawen. Gozeu yfsgwir heb ynteu. A býtta a ozugant. A dogynder o waffanaeth. ac amylder o anregyon. a lluooffogrwyd owirodeu ageffynt. A phan daruu býtta. kyuodi aozugant. A galó aozuc gereint am y uarch ae arueu. a góifgað ymdanað ac am y uarch aozuc. A dyuot aozugant yz holl niueroed. yny vydant yn myl y kae. Ac nyt oed is y kae awelynt noz dæmynt uchaf awelynt yn yz aþy. Ac ar bop paðl oc awelynt yny kae ydoed penn gó. eithy. deu baðl. ac amyl iaðn oed y polyon yny cae athwydað. Ac yna ydywaðt * y bzenhin bychan. A geiff neb vynet y gyt ar unben namyn ef ehun. Na cheiff heb yz owein iarll. Pa gyueir heb y gereint ydeir yma. Na ðn i heb yz owein namyn y gyueir y mynnych ac y bo haðffaf gennyt dos. Ac yn ehoun dipetrus mynet aozuc gereint racdað yz nyðl. A phan edewis y nyðl ef adoeth y berllan uað. A llannerch awelei yny berllan. A phebyll o bali pengoch awelei yny llannerch. adæf y pebyll awelei ynagozet. ac auallen a oed ygkyueir dæðs y pebyll. Ac ar yfçó. o. auallen ydoed cozn canu mað. A difgynnv aozuc ynteu yna adyuot yz pebyll y myðn. Ac nyt oed yny pebyll namyn vn voðyn yn eisted ymyðn cadeir eureit. A chadeir arall gyuerbyn a hi ynwaac. Sef aozuc gereint eisted yny gadeir waac. A unben heb y uoðyn. ny chynghozað i ytti eisted yny gadeir honno. Paham heb y gereint. V gó. bieu y gadeir honno ny

diodeuaðd eiryoet y arall eistedd yny gadeir. Nym tað i heb y gereint kyt boet dæc gantað ef eistedd yny gadeir. Ac ar hynny wynt aglywynt tæyfa mað ygkylch y pebyll. Ac edzych aozuc gereint pa yftyz oed yz tæyfa. Ac ef awelei uarchaðc allan ar gatuarch ffroenuollævt awyduaðz efgyanbæaff. a chônfallt deu hanner ym danað. ac am y uarch. a dogynder o arueu y dan hynny. Dywet unben heb ef æth ereint pæy a erchis itti eistedd yna. myhun heb ynteu. Gam oed itt wneuthur kewilyd kymeint a hõnnõ imi a gæarthaet. A chyuoet ti o dyna y wneuthur iaðn ymi amdy agkymhendaðt dy hun. A chyuodi aozuc gereint. Ac yndiannot mynet y ymðan a ozugant. a thozi to o belydyz aozugant. a thozi yz eildo. A thozi y dæyded do. A dyznodeu caletchwerõ kyflymdæut a rodei bob un o nadunt y gilyd. Ac yny diwed Ildiað aozuc gereint. a gozdinað y uarch ae gyæchu. a goffot arnað yghedernit y daryan. yny hylt ac yny uyd penn ywæð yny arueu. Ac yny dyz y hoðl gegleu. ac yny uyd ynteu dæos bedæein y uarch yz Ilaðz hyt gææð gereint. a hyt y vzæich yn wyfc y benn. Och * arglõyd heb ynteu dy naðd. athi a geffy a vynyuch. Ny mynnaf i heb ynteu namyn na bo yma vyth y gæare hõnn nar cae nyõl. nar hut nar Ilettrith aryuu. Ei a geffy hynny yn Ilaðen arglõyd. Par ditheu heb ef vynet y nyõl ymeith oæ Ite. Gandi ycozn racco heb eff. ac yz aðz y kenych ef aa y nyõl ymeith. Ac yny canei ef uarchaðc am byzæei i nyt æei y nyõl vyth o dyma. Athæist a goualus oed enit yny Ite yd oed rac goual am ereint. Ac yna dyuoet aozuc

gereint achanu y cozn. ac yz aóy y rodes unllaf arnaó
ydaeth ynyól ymeith. ac y doeth y niuer y gyt. ac y
tagnouedóyt paóp o nadunt aegilyd. **A**r nos honno
y góahodes y iarll ereint ar brenhin bychan. **A**
thannoeth y boze y góahanyffant. ac yd aeth gereint
parth ae gyuoeth ehun. ac y wledychu o hynny allan
ynllódyannus. ef ae uilóyaeth ae wychdza yn parhau
gan glot ac etmic idaó. ac y enit o hynny allan...

The first part of the book is devoted to a general history of the world, from the beginning of time to the present day. The author discusses the various stages of human civilization, from the primitive state of nature to the establishment of the great empires and nations of the world. He traces the progress of science, art, and industry, and shows how they have shaped the course of human history. The second part of the book is a detailed account of the events of the year 1875, from the beginning of the year to the end. It covers the political, social, and economic conditions of the world at that time, and the various events that took place. The author provides a comprehensive and accurate account of the year, and his work is a valuable contribution to the history of the world.

Triads,

Mythical and Historical.

Tri dynyon agawssant gampeu adaf.

Tri dyn a gauas kedernit adaf. Ircwlf gadarn. Ac
 ectoz gadarn. A fompfon gadarn. kyngadarnet oed-
 ynt ylltri. ac adaf e hun. Tri dyn agauas pryt adaf.
 Abfolon abdauyd. A Iafon uab efon. a pharis uab priaf.
 Kyndecket oedynt ylltri ac adaf ehun. Tri dyn
 agauas doethineb adaf. Gado hen. a beda. a fib-
 li doeth. kyndoethet oedynt eil tri ac adaf e hun.
 Teir gwraged agauas pryt eua yn tri thraean. dia-
 dema gozdech enead yfcwydwyn. ac elen uannaoc
 y wreic y bu diftriwedigaeth tro drwy y phenn. apho-
 lixena uerch priaf hen vrenhin tro.

Pann aeth Iſu y Iychlyn.

Porth aaeth y gan yr luydaoc hyt yn Iychlyn.
 ar gwr hwnnó adoeth yn * yman ynoes gadyal
 y byry y erchi dygyfuoz o2 ynys honn. Ac ny
 doeth gantaó namyn ef amathuthauar y was. ac yf
 ef a archei o dec prifgaer arhugaer arhugaint yffyd

yn yz ynys honn. deu kymmeint a elei ganthað y
 bob un onadunt ydyuot ganthað o honunt ymeith.
 Ac ny doei gantað yz gaer gyntaf. namyn ef aewas.
 ac y bu ardustur gan wyz yz ynys honn hynny. ac
 y rodassant idað. ð hõnnó uu løyraf lluozaaeth o
 ynys honn. Ac ef aozefgynnaðd argöy hynny y
 ffozd y kerdaðd. Ac ysef lle y trigyaðd y göy hynny
 yny döy ynys ynymyl moz groec. Hyt amgen. clas
 ac auena. Ar eil aeth gan elen luydaðc. ð maxen
 wledic hyt yn llychlyn. Ac ny doethant byth yz ynys
 honn. Ar trydyd aeth gan gasswallaðn uab beli. a
 góennöynwyn. a gwanar. veibon llað uab nöyfre.
 ac aryanrot verch veli eu mam. Ar göy hynny o
 erch a heled pannanhoedynt. Ac a aethant gyt a
 chasswallaðn eu hewythyz ar öyfc y keffaryeit o
 ynys honn. Sef lle ymae y göy hynny yggbafgöyn.
 Sef riuedi a aeth gan bob un onadunt. vn vil ar
 hugeint. ar rei hynny uu tri aryanllu ynys prydein.
 Öywyz göy góarth auu ynynys prydein. vn o
 nadunt. ðuaröy uab llud. uab beli. ef adyuynnaðd
 Julius acefar agöy ruuein yz ynys honn yn gyntaf.
 Ac a beris talu teir mil o bunnoed aryant bop blöy-
 dyn yn deyngget o ynys honn y wyz ruuein. o gyf-
 ryffed achasswallaðn y ewythyz. Ar eil yó góatheyz
 góatheneu. a rodef tir gyntaf y faeffon yn yz ynys honn.
 ac aymdywediaðd yngyntaf ac öynt. ac a beris llad
 custennin uychan uab custennin uendigeit oe vzat a
 dehol y deu uroder. emrys wledic ac uthur penn-
 dladon o ynys honn. hyt yn llydað. a chymryt y
 gozon ar urenhinyaeth oe döyll yny eidað ehun. Ac

yny diwed uthur ac emrys a lofgaffant wrtheyz. yg
kastell gberthz yn ysaon arlann gŷy unfflam y dial eu
bzaot. **T**zydyd gŷaethaf uu vedraot pan edewis
arthur lyw*odzaeth ynys pzydein ganthaot pan aeth
ynteu dzŷy uoz yn erbyn lles amheraotdyz ruuein
aanuonaffeï gennadeu att arthur hyt ygkaer lilion
yerchi teyngtet idaot oz ynys honn. ac y wyz ruuein
ar ymessur y talpŷyt y gatwallaon uab beli hyt yn
oef gustennin uendigeit. teit arthur. **S**ef ateb a
rodes arthur y gennadeu yz amheraotdyz. nat oed
well ydlyei wyz ruuein deyingtet y wyz ynys pzyd-
ein. noc y dlyei wyz ynys pzydein udunt ŷynteu.
Kanyz bzan uab dyuynwal. achustennin uab elen.
auuaffynt amherodzon yn ruuein. adeu ŷz oz ynys
honn oedynt. **A**c yna y lluydaot arthur gozdethol-
wyz y gyuoeth dzŷy uoz yn erbyn yz amheraotdyz.
Ac y kyuaruuant ytu hont yuynyd mynneu. ac an-
eirif o nadunt o bop parth a las y dyd hŷonnŷ. **A**c yn
y diwed y kyuaruu arthur ar amheraotdyz. ac arthur
ae lladaot. Ac yno y llas gozeugŷy arthur. A phan
gigleu vedzaot gŷahanu niuer arthur. yd ymchoel-
awd ynteu ynerbyn arth^{ur}. Ac y duunaot faeffon a
ffichteit. ac yscottyeyt. ac ef y gadŷ yz ynys honn
rac arthur. A phangigleu arthur hynny yd ymchoel-
aot dzacheuyn. ac adihengis gantaot oe niuer. **A**c
y dzais y ar vedzaot y kauas dyuot y dir yz ynys
honn. **A**c yna y bu weith camlan y rŷng arthur
amedzaot. ac y lladaot arthur uedzaot. Ac y bzaith-
ŷyt arthur yn angheuaot. Ac o hynny y bu uarŷ. Ac
y myon plas yn ynys auallach y cladŷyt.

dechreu y trioed yó y rei hynn.

Tri goruchel garcharaó ynys prydein. Ilyz Iled-yeith. Amabon uab modion. A geir uab geiryoed. Ac un oed ozuchelaó noz tri. ef a uu deirnos ygkarchar hut adan lech echymeint. sef oed hónnó arthur. Ac un góas aegellyngaó oztri charchar hynny. nyt amgen gozeu uab custennin y geuynderó. **T**ri góyn deyz ynys prydein. owein uab uryen. a run * uab maelgón. Aruaón pebyz uab dozarth wledic. **T**ri ouer uard ynys prydein. Arthur. Araaó eilmorgant. achatwallaón uab katuan. **T**ri matkud ynys prydein. penn bendigeituran uab Ilyz aguduwynt yn ygóynuryn yn Iundein. ae wyneb ar ffreinc. aht tra uu ynyz anfaó y dodet yno. ny doei ozmes faeffon byth yz ynys honn. **V**z eil amatkud. **V**z dzeigeu yn ninas emreis agudyaó Iud uab beli. Ar trydyd esgyz góertheuyz uendigeit. ympzif pyzth yz ynys honn. a hyt tra vydynt ~~yn yz~~ yny kud hónnó. ny doei ozmes o faeffon byth yz ynys honn. A Ilyna y tri anuatkud pan datkudywynt. a góztheyz góztheneu a datkudyawd esgyz góertheuyz uendigeit yz ferch gózeic. Sef oed honno ronnoen baganes. Ac ef a datkudyaó y dzeigeu. **A**c arthur a datkudyaó penn bendigeituran oz góynn vzyynn. Kannyt oed dec gantaó kadó yz ynys honn o gedernit neb. namyn oz eidaó ehun. **T**ri marchlóyth ynys prydein. du y mozoed march elidyz móynuaó. a duc feithnynn a hanner arnaó. o benn Ilech elidir yny gogled. hyt ympenn Ilech elidyz ym mon. Sef feithnyn oedynt. elidyz móynuaó. ac eurgein uerch vaelgón ywreic.

agóynn da gyued. Agóyn da reimat. a mynach na-
 mon y ghyghoza. A phetryleó vynesty y wallouyat.
 Ac aran uagyl y was. Ac albeinwyn y goc. Anoeues
 aedóylaó ar bedzein y uarch. ahónnó uu hanner y
 dyn. Ar eil marchlóyth aduc cozuann march meib-
 on eliffer gosgozdua. aduc gógi a phered^{ur} arnaó.
 Ac nyf gozdiwedaódb neb namyn diuogat uab kyanan
 garwynn y ar y kethin kyflym ac aruidiaóbt. ac aglot
 agauas yz hynny hyt hediw. Adunaóbt wr uab pabo.
 achynuelyn dzósgyl y edzych ar vygedozaðh Ilu góen-
 doleu yn arderyd. Y trydyd marchlóyth aduc erch
 march * meibon grythmól wledic. aduc arnaó ach-
 leu. ac archanat. yn erbyn rió uaelaó y gkeredigyaón
 y dial eutat. Teir Ilynghes gynniweir ynys pzydein.
 Ilynghes lary uab yryf. a Ilynghes dignif uab alan.
 A Ilynghes foloó uab urnach. Teir góith baluaóbt
 ynys p^{ry}dein. vn o nadunt a trewis matholóch wydel
 ar vianwen uerch lyz. Ar eil a dzewis góenhóyfach
 ar wenhóyuar. Ac o achas hynny y buweith kat
 gamlan wedy hynny. Ar dzyded adzewis golydan
 uard ar gadwaladyz vendigeit. Teir dzut heirua
 ynys p^{ry}dein. vn onadunt pandoeth medzaóbt y lys
 arthur ygkelli wic ygkernyó. nyt edewis nabóyt
 nadiaóbt yny Ilys nyf treulei. athynnu góenhyuar
 heuyt oechadeir urenhinyaeth. Ac yna y trewis pal-
 uaóbt arnei. Yz eil dzut heirua pandoeth arthur y
 lys medzaóbt. nyt edewis yny Ilys nac yny cantref
 na bóyt na diaóbt.

Tair neges agahat o bowys. vn onadunt yó kyrchu myngan o veigen. hyt yn llan filin. erbyn anterth dāannoeth. y gymryt kynnedueu y gan gadwallaón vendigeit. wedy llad ieuaf agryffri. **T**air eil yó kyrchu griffri hyt ymbrynn griffri erbyn y boze dāannoeth. wāth ymchoelut ar etwin. **T**air ddyded uu kyrchu howel uab Ieuaf hyt yg keredigyaón. owein góyned y ymlad a Ieuaf ac a Iago ynyz aerua honno.

Triad yó y rei hynn.

Tair pñif riein arthur. **T**ri góenhóyuar uerch góryt góent. **T**air góenhóyuar uerch uab greidyaól. **T**air góenhóyuar uerch ocurangaól. **T**air deir karedicwreic oed yrei hynn. **T**air Indec uerch aróy hir. **T**air garwen uerch henin hen. **T**air agóyl verch * endabót. **T**air góuoróyn ynys pñydein. vn onadunt ll Dewi uerch feitwed. aroze verch ufber. amederei badelluaól. **T**air gosgerd adwyn ynys pñydein. gosgozd mynydaólc ygktraeth. a gosgozd dæon leó yn rotwyd ardersys. **T**air ddyded gosgozd velyn oleyn erythlyn ynros. **T**air pñif hut ynys bñydein. hut mat uab mathonóy. a dyfgaóld y wydyon uab don. **T**air hut uthur penndragon. a dyfgaóld y uenó uab teirgóaed. **T**air ddyded hut rudlóm gozr adyfgaóld a dyfgaóld y gofll uab collureóy ynei. **T**air chynnweiffyeit ynys bñydein. góydar uab run uab beli. ac owein uab maxen wledic. a chaóldaf uab kradaólc. **T**air deifnyaólc ynys pñydein. riwallaón wallt banhadlen. agóall uab góyar. a llacheu uab arthur. **T**air anuat gyghoz ynys pñydein. rodi y ul keffar a góyaz ruuein lle y karneu blaen y eumeirch

ar y tir ympŷyth meinlas. Ar eil gadel hoŷs a heyn-
 gyft a ronnoen yz ynys honn. ar trydyd rannu o
 arth^{ur} y wyz deirgŷeith a medaŷt yg kamlan. **T**ri
 thaleithaŷc ynys p^rdein. gŷeir uab gŷyftyl. a chei
 uab kynyz. A dŷyŷtan uab tallŷch. **T**ri rud uoaŷc
 ynys bŷydein. **R**un uab beli. A **H**ew **H**aŷ gyffes. a
 moŷgan mŷynuaŷz. Ac un oed ruduogach noz tri.
 arthur oed y enŷ. blŷydyd ny doei na gŷellt ~~na gŷellt~~
 na llyffeu y ffozd y kerdei yz un oŷ tri. A feith mlyn-
 ed ny doey y ffozd y kerdei arthur. **T**ri llynghef-
 fwr ynys pŷydein. gereint uab erbin. a march uab
 meirchyon. agŷennŷynnwyn uab naŷ. **T**ri unbenn
 llys arthur. gronŷ uab echel. A ffludŷz fflam uab go-
 do. a chaedyŷeith uab feidi. **T**ri tharŷ unben ynys
 bŷydein. adaon uab talyeffin. a chynhafal uab argat.
 Ac elinŷy uab kadegy. **T**ri unben deiuyz a bŷyneic
 a thŷi beird oedynt. athŷi meis diffynyndaŷt a
 wnaethant y teir mat gyflauan. **D**iffeideŷl * uab dif-
 fyuyndaŷt. A wnaethant y teir mat gyflauan. diffideŷl
 uab diffyuyndaŷt aladaŷd gŷi gi garŷŷyt. Ar gŷz hŷonnŷ
 aladei gelein beuyd oŷ kymry. A dŷy bop ŷadŷz rac
 llad un y ŷul. **S**gafynell uab diffynyndaŷt. aladaŷd
 edelŷŷlet fflaiŷŷaŷc urenhin lloegy. **G**ŷall uab dif-
 fyuyndaŷt aladaŷd deu ederyn gŷendoleu y rei oed-
 ynt yn kadŷ y eur ae aryant. a deudyn a yŷŷynt
 beuyd yneu kinyaŷ. Ar gymmeint arall yneukŷynos.
Tri gŷythŷz ynys bŷydein awnaethant y teir anuat
 gyflauan. **H**ofuan **H**aw diffro aladaŷd uryen uab
 kynuarch. **H**ongat grŷm uargot eidin aladaŷd auon
 uab talyeffin. A heiden uab euengat. aladaŷd aueir-

in gwaſtryd verch teyrnbeird. **T**gwaſt arodei ganmyſ bob fadwrn ygherwyn enneint yn talhaearn. ae treſjs a bwyell gynnut yny phenn. **A** honno oed ydwyded vſyellaſt. **A**r eil kyn|nuntei o aberffraſ. a dſewis go-lydan a bſyaſſ yny benn. **A**r tryded uab beli a dſewis y waſ ehun a bſyaſſ yny benn. **T**ri aeruedaſc ynys bſydein. Selyf uab *kynan* garwyn. ac auaon uab talyeffin. a gwaſſaſc uab llennaſc. **S**ef achaſs y gelwit ſy yn eruedogyon. waſth dial eu kam oc eu bed. **T**ri poſt kat ynys p^{ry}dein. dunaſt uab pabo. a chynuelyn dſwſgyl. **A**c uryen uab kynuarch. **T**ri hael ynys bſydein. a ryderch hael uab tutwal tutklyt. anud hael uab fennllt. **A** moſdaf hael uab ferwan. **T**ri gleſc ynys p^{ry}dein. grudnei. ahenbſien. ac aedenaſc. ny doynt o gat namyn ar eugeloraeu. **A**c yfef oedynt yſei hynny. tri meib gleiffiar gogled. o haernwed uradaſc eu mam. **T**ri trahaſc ynys bſydein. gſibeſi dſahaſc. a faſyl benn uchel. **A**rnuaſn penyſ dſahaſc. **T**ri lledyf unben ynys pſydein. **M**anaſydan uab llſy. a llſy warch hen. **A**gſgon gſon uab peredur uab eliffer. **A**c yfef achaſs y gelwit ſynt yn lledyf * unbenn. waſth na cheiffynt gyuoeth. **A**c na allei neb y ludyas udunt. **T**ri galouyd ynys bſydein. greidaſl galouyd. **A**dſyſtan uab tallſch. **A**gſgon gſon. **T**ri eſgemyd aeren ynys pſydein. moſuran eil tegit. agſgon gledyfrud. agilbert kat gyffro. **T**ri phoſthaſc gſeith perllan uangora. gſgon gledyfrud. a madaſc uab run. **A** gſiwaſn uab kyn-dſywynn. **A**thſi ereill o bleit llſoegyſ. **H**awyſtyl dſahaſc. a gwaet|cym herwuden a gſiner. **T**ri eur

gelein ynys brydein. madaŵc uab brygn. acheugan peillyaŵc. A ruawŵn peuyz ab gŵydn. Tri hualhogeon deulu ynys brydein. teulu kadwallaŵn Ilaŵir. adodaffant hualeu eu meirch ar dzaet pob un onadunt yn ymlad a ferygei wydel ygkerric gŵydyl ym mon. Ar eil teulu riwallaŵn uab uryen yn ymlad a faeffon. atheulu belen o leyn yn ymlad ~~yn ymlad~~ ac etwin ymrynn etwin yn ros. Tri diweir deulu ynys prydein. teulu katwallaŵn. yny buant hualogyon. a theulu gafran uab aedan. pan uu y diuakoll. A theulu gŵendoleu ab keidyaŵ yn arderyd. a dalyaffant yz ymlad pythewnos amis gŵedy Ilad eu harglŵyd. Sef oed eiryf pob un oꝝ teulu oed un kan wr arhugeint. Tri anniweir deulu ynys brydein. teulu gronŵ peuyz o bennllyn a omedaffant eu harglŵyd o erbyn y gŵennŵynwaeŵ y gan leŵ Ilaŵ gyffes. a theulu gŵigi a pheredur. a adaŵfant eu harglŵyd yg kaer greu a chynoeth ac ymlad udunt dzaŵnoeth. ac eda glin gaŵz. Ac yna y Ilas eil deu. Ar trydyd teulu ar lan ffergan. a ymadaŵffant ac eu harglŵyd yn Ilediat y ar y fford yn mynet gamlan. riuedi pob un oꝝ teuluoed un cann ŵz arhugeint. Tri hualo eur ynys brydein. riwallaŵn wallt banhadlen. arun amaelgŵn achadwaladyz uendigeit. Ac y ŵef achaŵs y gelwit y gŵyz hynny yn hualogyon. ŵzth na cheffit meirch aberthynnei udunt. rac * eu meint. namyn dodi hualeu eur am eu hegŵytled ar bedzein eu eu meirch dzaekefyn-eu. adŵy badeil eur. adan eu glinyeu. Ac ŵzth hynny y gelwir padellec y glin. Tri charŵ ellyll ynys prydein. ellyll gŵidawl. Ac ellyll Ilyz marini. ac ellyll

gyzthniól wledic. Tri gŷyd ellyll ynys prydein. ellyll manaŷc. ac ellyll ednyuedaŷc dzythyll. ac ellyll melen. Tri trŷydedaŷc Ilyf arthur. athzi anuodaŷc. Ilywarch hen. allemennic a heled. Tri diweir ynys p^rydin. arduwreic gatcoz uab gozoluy. ac eneilian wreic wydyz dŷm. ac emerchzet wreic uabon uab dewengen. Tri gŷaeb rud ynys prydein. degynelŷ vard owein. ac arouan uard felen uab kyanan. ac auanedic uard katwallaŷn uab katuan. Tri gozuchel garcharaŷ ynys prydein. Ilyz Iledyeith auu gan eurofwyd ygkarchar. ar eil mabon uab modŷon. ar trydyd gŷeir uab gŷeiryoed. Ac vn oed gozuchelach noztri auu deir nos ygkarchar ygkaer oeth ac anoeth. Ac auu teir nos ygkarchar gan wenn benn dŷagon. ac auu deir nos ygkarchar hut y dan lech echymeint. Ac yfef oed y gozuchel garcharaŷ hŷnnŷ. arthur. Ar un gŷas ae goIlygaŷd oz tri charchar hynny. Ac yfef oed y gŷas hŷnnŷ. gozeu uab cuf-tennin ygefnyderŷ.

Tri oed y meirch yŷ prey hynn.

Tri rodedic uarch ynys brydein. Meinlas march kaffwallaŷn uab beli. A melyn gan gamre march Ileb Ilaŷ gyffes. A Iuagoz march karawc ureichuras. Tri phzif uarch ynys brydein. du hir tynedic march kyanan garwyn. ac awydaŷc ureich hir. march kyhozet eilkynan. A rud bŷoen tuth bleid march gilbert uab katgyffro. Tri anreithuarch ynys prydein. Kar-naŷlaŷc march owein uab uryen. athauaŷt hir. march Kadwallaŷn uab katuan. a bucheflom march [597] gŷgaŷn gledyfrud. Tri thomedyftyz ynys brydein.

gŵineu gŵdŵc hir. march kei. agrei march edŵin. a
 lluyd march alfer uab maelgŵn. Tri gozderch uarch
 ynys brydein. fferlas march dalldaffe eil kunin. agwelŵ-
 gan gohoewgein march keredic uab gŵallaŵc. Agŵz
 bryth march raaŵt. Tri penn uarch ynys brydein a
 dugant y tri marchlŵyth y mae eu henweudŵacheu-
 yn. Tri gŵzueichyat ynys brydein. Pryderi uab
 pŵyll penn annwn. ŵrth uoch penndaran dyuet y
 datmaeth. Ac yfef moch oedynt y feithlydyn a duc
 pŵyll penn annŵnn. Ac ae rodes y pendaran dyuet y
 datmaeth. Ac yfef y lle y katwei yglynncuch yn em-
 lyn. Ac yfef achawŵs y gelwit hŵnnŵ ynŵzueichat. kany
 allei neb nathŵyll na thŵeis arnaŵ. Ar eil dŵyftan
 uab tallŵch ŵrth voch march uab meirchyon. tra
 aeth y meichyat yn gennat ar effyllt. arth^{ur}. a march.
 a chei. a bedwyz. a uuant eil petwar. Ac ny chaŵffant
 kymmeint ac un banŵ. nac o dŵeis. nac o dŵyll. nac
 o lediat y gantaŵ. Ar trydyd coll uab kallureuŵy.
 ŵrth uoch dallwyz dallbenn ygglynnc (dallwyz yg
 kernyŵ. Ac un oŵr moch oed dorraŵc. hennwen oed
 y henŵ. Adarogan oed yz hanuydei waeth ynys pryde-
 in oŵr toŵllŵyth. Ac yna y kynnullaŵd arthur lluyd ynys
 brydein. ac yd aeth y geiffaŵ y diua. Ac yna yd aeth
 hychen yggozododŵ. Ac ympennrynn haŵstin ygker-
 niŵ yd aeth yny moŵ. Ar gŵzueichyat yny hol. Ac
 ymaef gŵenith ygŵent y dotwes ar wŵennithen a
 gŵennynen. Ac yz hynny hyt hediŵ y mae gozeu lle
 gŵenith a gŵenyn maes gŵenith ygŵent. Ac yn llou-
 yon ym pennuro y dotwes ar heiden a gŵenhith-
 en. amhynny y diaerhebir o heid llouyon. Ac yn riŵ

gyfuertthóch yn aruo y dodwes ar geneu cath. A chyó eryz. Ac y roet y bleid y uergaed. Ac y roet yz eryz y vzeat tywyssaóe o: gogled. Ac bynt a hanuuant waeth onadunt. Ac yn llanueir yn * aruon a dan y maen du y dotwes argeneu cath. Ac y ar y maen y byzraóe y gózeichyat yny mo: ameibon paluc ymmon ae magassant yz dróe udunt. a honno uu gath baluc. ac auu un o deir p:if o:mes. mon a uagóyt yndi. Ar eil oed daronóy. Ar dzyded etwin urenhin lløegy: Tri annóyl lløys arthur. a thzi chatuarchaóe. Ac ny mynnassant pennteulu arnadunt eiryoet. Ac y cant arthur eglyn. Sef yó. vyn tri chatuarchaóe mened. a llud llurugaóe. a cholovyn kymry ~~kymry~~ karadaóe. Tri eurgryd ynys bydein. Caffwallaóe uab beli. panaeth y geiffaóe flur hyt yn ruuein. A manaóydan uab llud pan uu hut ar dyuet. A lløw lløgyffes pan uu ef agóydyon ynkeiffaóe enó ac arueu y gan aranrot y uam. Tri bzenhin a uuant o ueibon eillon. Gózyat uab gózyan yny gogled. a chadauel uab kynuedó yggóyned. A hyueid uab bleidic yndeheubarth. Tri budyz hafren. katwallaóe pannaeth yweith digoll. a llø kymry gantaóe. Ac etwin o: parth arall. a llø lløegy: gantaóe. Ac yna y budraóe hafren oe blaen hyt y haber. Ar eil kyuarós golydan y ganeinyaóe uab bed bzenhin kernó. Ar dzyded. calam uerch Idon uab ner y gan uaelgwn. . . .

Enoew ynys prydein aerac pnyfsted

Ryntaf enó auu ar yz ynys honn. kyñ noe chael nae chyuanhedu. claf myzdin. A góedy y chael ae chyuanhedu y vel ynys. A góedy y gozefgynn o brydein uab aed maó y dodet arnei ynys prydein. Teir prif rac ynys yffyd idi. A feith rac ynys arhugeint. yffyd y danei. Sef ynt y teir rac ynys. Mon. A Manaó. ac ynys weir. Athai prif aber a seith ugeint y danei. Aphedóar prif poth ar dec adeugeint. A their prif gaer ar dec ar hugeint. Dytamgen. Kaer alclut. Kaer lyz. Kaer haóyd. Kaer efraó. Kaer gent. Kaer wyzanghon. Kaer lundein. Kaer lirion. Kaer golin. Kaer loyó. Kaer gei. Kaer siri. Kaer wynt. Kaer went. Kaer grant. Kaer daózi. Kaer lóytkoet. Kaer vyzdin. Kaer yn aruon. Kaer gozgyz. Kaer Neon. Kaer gozcon. Kaer cufrad. Kaer urnas. Kaer selemion. Kaer mygeid. Kaer lyfydit. Kaer beris. Kaer Ilion. Kaer weir. Kaer grad-
aó. Kaer widaó wir.

Notes

On letters which are either doubtful, peculiar,
or corrected in the MS.

cor. = corrected.

fac. = facsimile.

or. w. = originally written.

Italics denote the letters to which reference is made.

PAGE. LINE.

- 2, 23. *ac ny*. Begun as *r*; cor. into *c*; there is a kind of dot over the first limb of *n*.
- 3, 19. *archo*. W. *t*; cor. above line into *c*.
- 4, 15. *debygyei*. Or. w. *o*?; cor. into *y* by a late hand.
- 5, 10. *haó/óλ*. Or. letter scratched out; cor. (partially by a late hand) into *l*.
- 9, 11. *ydæth*. MS. reads *ydaeth*.
- 15, 16. *geimat*. See fac. and cf. *penardim*, &c.
- 18, 2. *dyuet*. MS. reads *dynet*.
- 24, 3. *bo, ?vo*. Cf. *bydynt*, col. 727, l. 44.
- 24, 16. *arglôyd*. Or. w. *s*; cor. into *ð* in red ink.
- 24, 18. *idaó*. Read *jdaó*.
- 26, 9. *penardim*. See fac. and cf. *geimat*, &c.
- 31, 7. *bychenet*. *ene* retraced by a late hand, but one can still see the word was or. w. *bychænet*.
- 31, 27. *dihangyſſant*. Letters *-ngyſſ-* are very faint.
- 33, 13. *ac*. The *c* is irregular in form.
- 33, 17. *gyſcu*. *y* looks very like *ó*.
- 35, 12. *kynóeiffat*. Cor. *ó*.
- 35, 19. *chyꝛchu*. *u* is a late insertion.

PAGE. LINE.

- 35, 26. wel(eó)ch. Read weleóch.
- 35, 30. nyt oes neb yma a wypo. Faint in MS.
- 36, 1. bíanwen go-. Faint in MS.
- 36, 19. *Īestyz*. *f* is in pale ink; *t* has 'run' or 'spread,' the or. letter having been scratched out; *y* and *z* are slightly retraced.
- 36, 30. matholóch. Or. w. *z*?; cor. into *c*.
- 39, 1. uanaóydan. Or. w. *t*; cor. into *y*.
- 39, 14. uroder. Or. w. *y*; cor. into something resembling *e* which has a punctum delens under it and an *e* written over it.
- 40, 7. Gliuieri. See fac.
- 41, 4. Manaóydan. Or. w. *ó*; cor. into *y*.
- 41, 15. niuyget. *an-* has been inserted above line in a late hand.
- 41, 15. Pendarar. Apparently the scribe attempted to cor. *r* into *n*. Read Pendaran.
- 45, 4. gedymdeithas. Cor. letter.
- 45, 5. os. Cor. letter.
- 46, 2. dyuot. Manifestly an error. Read Dyuet.
- 46, 27. mae. Faint in MS.
- 46-48. The lacunae on these pages are due to a corner of the MS. having been torn away. The readings are supplied from the WHITE BOOK, i.e. Hengwrt MS. 4.
- 49, 21. oz. Probably by a late hand.
- 50, 2. kerddaffant. Read kerd|daffant.
- 50, 14. ymma. Read ym|ma.
- 52, 1. heb. The scribe wrote or. *h**. Being unable to make his second letter legible, he drew the pen through both letters and wrote *heb* over them.
- 53, 22. bet*h*. The *h* is in late hand.

PAGE. LINE.

- 54, 7. allei un. MS. reads allei^dun. See fac.
- 54, 9. vanet. Read vanec.
- 55, 2. ganta θ . The θ are by a later hand.
- 57, 16. g θ nnæth. Read g θ n|næth.
- 58, 12. ac. Cor. letters, which are also retraced.
- 60, 24. en θ .. Two letters have been scratched out here. Apparently the word was or. wr. en θ eu.
- 60, 27. tra θ fg θ yd. A late hand has inserted a letter resembling l ? above -g θ -. On p. 61, l. 26, the letter l is similarly inserted.
- 61, 1. teini. MS. reads teini.
- 61, 3. uu θ yvt. Or. w. θ ; cor. into v .
- 61, 3. θ zthunt. MS. reads θ zthunt.
- 63, 8. yn ych ol. MS. reads yny chol.
- 64, 21. eida θ . Or. w. r ; cor. into e .
- 66, 5. gi θ æth θ y. Or. w. gi θ æth θ y, then the first limb of θ was cor. into l , thus making a word gi θ æth θ y.
66. — The words within brackets on this page are supplied from the WHITE BOOK. The vellum of the RED BOOK seems to have been originally scaly where these words occur, and the surface has peeled off.
- 66, 21. hon a θ ch. The gap is occasioned by a hole in the vellum. Read hona θ ch.
- 68, 6. camma. Read cam|ma.
- 68, 10. be θ han. See fac. and cf. wyt, l. 4.
- 69, 6. Ily θ . Or. w. z ; cor. into θ .
- 69, 15. Oia. Read Oia.
- 70, 12. wnaant. Read wna|ant.
- 71, 6. lle θ . The θ was begun as u , then cor. into θ . lleu is the old form, *not* lle θ .

PAGE. LINE.

- 72, 18. *Ac*. See fac.
- 72, 22. a [da]lo. MS. reads a | lo.
- 73, 6. uab. MS. reads vat.
- 76, 25. enneint. See fac. and cf. geimat, &c.
- 78, 6. moch. Or. w. *r*?; cor. into *c*.
- 80, 3. anyan. Or. w. *u*?; cancelled by puncta delentia, and cor. into *n* above line.
- 80, 25. feuif* . A letter has been scratched out after final *f*, which is a cor. letter.
- 80, 26. byryad. Or. w. *o* or *o*; cor. into *y*.
- 82, 4. dywabt. Or. w. *a*; cor. into *tt*.
- 83, 23. amd yfroys. A letter has been scratched out after *d*.
- 83, 27. ar traos. The *r* and *t* are faint and doubtful.
- 84, 28. edrych. Begun apparently as *y*; cor. into *r*.
- 85, 10. yghwaethach. See fac.
- 86, 22. auon. MS. reads anon.
- 89, 12. vzevi. Or. w. *n*? cor. into *v*. The true reading is *vzeni*.
- 93, 4. pydein. Or. w. *o*?; cor. into *y*.
- 94, 7. arwab. Cor. letter.
- 95, 27. yftry. Cor. letter?
- 96, 29. keffych. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 96, 29. p'ont. Or. w. *o*; cor. into *o* (in late ink?).
- 97, 11. kylch. See fac.
- 100, 1. wledic. Imperfect letter.
- 101, 30. imi. Read i mi.
- 102, 23. gnobch. Cor. letter?
- 103, 19. arugeint. Or. w. *d* with an *e* inserted above (immediately after) it, thus reading *adeug-eint*. The *d^e* were next cancelled in red ink and replaced by *r*.
- 103, 30. drof. Or. w. *z*; cor. into *f*.

- PAGE. LINE.
- 105, 12. gatβidogyon. See fac. ? gatβidogyon.
- 106, 4. aryant. Or. w. *o*? cor. into *y*.
- 106, 10. nottyeh. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 106, 19. poch. See fac.
- 107, 12. fulyen. Cor. *y*.
- 107, 18. choch. See fac. ? choth.
- 107, 27. Erinit. In the next line the word is Ermit.
Both readings are unmistakable.
- 108, 7. waeb. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 110, 16. ffendoz. See fac.
- 111, 15. ueifcaβn. See fac. Cf. the modern word
gwisgon: if there is a word ueifcaβn it
can be so read.
- 111, 30. Hβyadyβc. Cor. letter.
- 111, 30. dβcadyβc. The *d* is cor. (in later ink?).
For *c* the MS. reads *t*.
- 114, 6. eiryo|et. This word was omitted originally
but afterwards filled in by the scribe, partly
on the right margin and partly on the left.
- 117, 23. gaeān. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 117, 23. ffynhonws. Cor. letter.
- 118, 12. hystaueII. The *f* is not regular. ? cor. *z*.
- 120, 22. gβenith. Cor. letter.
- 120, 26. habd. Cor. letter.
- 121, 16. pechaβt. See fac.
- 128, 20. eidael. Or. w. *y*; cor. in later ink into *o*.
- 129, 12. aed. Cor. letters.
- 129, 13. oedβn. Cor. letters.
- 130, 26. affβyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 130, 28. gβzyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 131, 9. ym ach. Or. letters scratched out and *ach*
substituted. (? Inked over later.)
- 131, 18. dofstet. Or. w. *t*; cor. into *f*. Read *f*.

PAGE. LINE.

- 131, 22. *catwent*. MS. gives *w* but the punctum appears to be accidental.
- 133, 6. *dillus*. Or. letters scratched out, and *llu* substituted. Read *dillus*.
- 133, 6 and 9. *uarruaó*. The *u* in both instances has been cor. by a later hand. The vellum bears marks of having been scratched both over and under the *u*, and there can be no doubt that *uarchaó* was or. *w*. in both instances.
- 134, 23. *góedó*. Or. *w. y*; cor. into *ó*.
- 134, 25. *mellt*. Several letters have been scratched out here. The *e* was or. *o*, and the length of the or. word is that of *modxon*.
- 137, 16. *adaned*. Sic in MS. ? *adaued*.
- 137, 27. *dzóc*. Retraced (? by a later hand).
- 140, 8. *yftrat*. Cor. letter.
- 141, 10. *uynynd**. Apparently there was a letter after *d*.
- 142, 5 and 7. *ae gyzru*. ? later hand. *wedy eu llad*, *w*. in margin.
- 145, 24. *gof^{yn} a*. MS. reads *gof^a*.
- 146, 3. *aghenedyl*. ? *agheuedyl*. See fac.
- 147, 26. *haccraf*. See fac.
- 149, 15. *vy|dín*. See fac.
- 150, 13. *kyghozwyz*. Or. *w. z*? cor. into *o*.
- 150, 23. *uadon*. MS. reads *nadon*.
- 150, 25. *cherdych*. Cor. letter.
- 152, 21. *wych . . .*. There is a blank space nearly equal to the length of this word left after it, which shows the word was not completed.
- 158, 11. *lactón*. See fac. The reading *lactón* is unmistakable in l. 17.

- PAGE. LINE.
- 159, 26. *echel*. See fac.
- 159, 27. *Dyrstan*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 163, 6. *adechzeu*. MS. reads *ad echzeu*.
- 163, 13. *ryvic*. Cor. letter.
- 163, 14. *gamhōzi*. Cor. letter.
- 163, 28. *yneutraet*. Sic. in MS. Read *kaeu*.
- 164, 1. *adaned*. A hybrid form, which is neither *n* nor *u*.
- 164, 29. *bliant*. Or. w. *z*; cor. into *l*.
- 170, 4. *nac*. ?*nat*. See fac.
- 170, 4. *adeuaōd*. Cor. *e*.
- 170, 13. *gwenhōyfar*. Begun as *e*; cor. into *w*.
- 173, 9. *itt*. Cor. letters.
- 173, 10. *oedut* (first word). Or. w. *y*; cor. into *u*.
- 173, 21. *eōyf*. Or. w. *t* (or *d*); cor. into *l*.
- 173, 27. *oaruc*. Or. w. *z*; cor. into *a*. Read *a oaruc*.
- 174, 29. *owein*. Begun as *z*; cor. into *w*.
- 179, 24. *dyuot*. MS. reads *dynot*.
- 179, 30. *hyfyz*. ?*hyfyz*. The top part of the fourth letter is illegible: it is rather tall for a *c* or a *t*, and looks 'very like' an *f*, or an *l*. Any one with 'very good sight' can here read anything his imagination may suggest. We are not at all certain of the third letter either, but *hy . . yz* are unmistakable. See facsimile.
- 180, 2. *eithyz gba-*. These letters are retraced in late ink, but the or. writing is still legible.
- 180, 20. *aōyz*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 180, 24. *gōelynt*. ?*o*. Irregularly formed letter.
- 181, 15. *marchaōc*. See fac.
- 181, 21. *trydyd*. Or. w. *v*; cor. into *y*.
- 190, 29. *disgrechu*. See fac. The *g* was or. w. *k*.

PAGE. LINE.

- 193, 1. *Effraβc*. It may be worth while to point out that the letters *ff* here stand for F.
- 193, 1. *bioed*. Or. w. *e*; cor. into *o*.
- 193, 10. *phryderu*. The *u* has been partially scratched out recently.
- 193, 12. *diffzeithōch*. See fac.
- 194, 30. *ellit*. Or. w. *r*; cor. (? by later hand) into *t*.
- 195, 8. *ylkyɔnic*. See fac.
- 195, 14. *gychōynnu*. Or. w. *cl* or *ch*; cor. into *g*.
- 195, 26. *ozuc*. Possibly the *c* should be read *v*, i.e. a stop.
- 196, 10. *meluoch*. See fac.
- 198, 19. *marchaβc*. See fac. Cf. the two letters italicised.
- 199, 18. *diofcles*. It is useless to torture this spelling into *diofdes*. See fac.
- 200, 5. *herwr*. By a later hand.
- 200, 27. *pyscotta*. See fac. Cf. *hyfcyz*, &c.
- 206, 18. *heb*. Or. w. *j*; cor. into *e*.
- 206, 27. *dβzβf*. Or. w. *y*; cor. into *β*.
- 208, 16. *bydyeneit*. See fac.
- 209, 6. MS. reads:—*ac eu llynn "ac eu harueu" ac eu meirch*.
- 209, 24. *dyuot*. MS. reads *dynot*.
- 210, 30. *ac*. Cor. letter.
- 211, 5. *chan*. See fac.
- 212, 21. *vōyhaf**. This was or. w. *vōyhaha*.
- 212, 27. *foires*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 213, 3. *vliant*. Cor. letter. Or. w. *b*?
- 213, 13. *dy*. Cor. letter.
- 213, 28. *yr eira*. Or. w. *yrira*. The *r* was then cor. into something like *e*, but the meaning requires *re*.

PAGE. LINE.

- 215, 28. r6ym. Or. w. *o*; cor. into something like *6*.
- 220, 15. kyuarfot. Or. w. *6*?; cor. into *f*.
- 220, 29. d16f. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 221, 4. mozynyon. Cor. letter. See fac.
- 221, 20. aryfhau. Cor. letter, like that of line 4.
- 222, 9. g6isca6. See fac. Cf. ueisca6n.
- 225, 6. d16od. ? d16ad. Cf. kynllyuaneu, col. 683, l. 5.
- 226, 18. welei. Or. w. *r*; cor. into something like *e*.
- 226, 25. coch. Cor. letter.
- 226, 28. minneu. See fac.
- 230, 13. o1uc. Cor. letter.
- 231, 23. Note that col. 688 is blank in the MS.
- 232, 3. aṛadanc. The puncta delentia are late.
- 232, 13. llab. Cor. letters.
- 232, 14. agharueid. Cor. letter.
- 232, 25. kyuarch g6e11 yarthur ae teulu o11. Or. words scratched out by the scribe, and these substituted.
- 233, 2. yn ^d61n. The *d* is by a later hand?
- 235, 14. d16f. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 236, 30. 61th. Or. w. *z*; cor. into a kind of *6*.
- 237, 27. byt. Cor. letter. (? or. w. *d*.)
- 245, 5. h1yt dyd. Cor. letter.
- 245, 6. dremhitit. Or. w. *e*; cor. into *r*.
- 245, 10. f61cot. Cor. letter.
- 245, 12. Henpych. Or. w. *11*; cor. above line into *th*.
- 247, 7. yftabyl. Cor. letter. (? or. w. *u*.)
- 247, 8. aethant. Cor. letter; it looks more like *c*
- 248, 19. ef. Cor. letter. [than *t*.
- 249, 2. d1acheuyn^t. The *t* has been partially scratched out.
- 249, 26. ym. See fac.
- 249, 28. dianghaf. Cor. letter.

PAGE. LINE.

- 260, 30. *hi*. The *i* is extremely shadowy. Or. letter has been scratched out.
- 265, 2. *gymθευ*. Cor. letter.
- 268, 27. *y* ereint. Cor. letter.
- 268, 28. *ae*. Cor. letter.
- 269, 2. *rybudyab*. Or. w. *d*; cor. into something resembling *b*.
- 269, 9. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 272, 7. *segrv*. The *v* is irregular in form, and in paler ink: something has been scratched out.
- 274, 19. *gyrchaffant*. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 275, 6. *ragoz*. Cor. letter.
- 276, 26. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 277, 24. *ax*. Cor. letter and very irregular in form.
- 280, 2. *dōnn*. See fac. Cf. *ymchoelut*, l. 22.
- 289, 3. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 287, 1. *at*. Or. w. *r*; cor. into *t*. [than *c*.
- 289, 19. *racco*. Cor. letter, which looks more like *o*
- 290, 3. *etteil*. There is a dot over the initial *e*.
- 290, 20. *ac*. Cor. letter.
- 290, 29. *Ietrithabc*. Cor. letter.
- 292, 11. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 293, 22. *dabf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 294, 1. *diodeuaδd* "y arall eiftd" eiryoet—in MS.
- 301, 13. *archanat*. ? *t*. Cf. *Arthur*, col. 592, l. 15.
301. Blank at bottom of page represents four blank lines in MS.
- 302, 7. *keredigyaon*. Or. w. *o*; cor. into some semblance of *y*.
- 303, 14. *chaedyrieth*. At first sight the *i* looks like a regular *l*, but closer examination will show the top half of the would-be *l* to be an addition.

- PAGE. LINE.
- 303, 30. *auëirin*. The *u* here is unmistakable.
- 304, 4. *kynnuntei*. See fac.
- 304, 8. *Πennaθc*. See fac. The ' seems accidental.
- 304, 13. *fennllt*. See fac. The ' is suspiciously bold, and can scarcely be original. The oldest MS. of the Triads reads *Senyllt*.
- 304, 14. *henbrien*. ? *henbrieu*.
- 304, 30. *gwaet|cym*. See fac. (? *r* or *t*.)
- 305, 17. *kaer*. Cor. letter.
- 306, 3. *melen*. A bungled, cor. letter. ? *a*.
- 306, 4. *Πemmenic*. An irregularly formed letter. ? *t*.
- 306, 5. *gat|cor*. See fac.
- 306, 10. *Πedyeith*. Cor. letter.
- 306, 11. *eurofwyd*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 306, 12. *gŵeiryod*. Cor. letter.
- 306, 29. *Katuan*. Cor. letter.
- 306, 30. *ynys*. Or. w. *z*; cor. into *n*.
- 307, 4. *penn*. A bungler who lived rather over a century ago has written *y* over the *e*.
- 307, 13. *arnab*. Cor. letter. (Or. w. *o*?; there is also a deletion.)
- 308, 13. *mened*. See fac.
308. The remainder of col. 598, the whole of col. 599, and lines 1-14 of col. 600 have Proverbial Triads.
309. 1. The full title in the MS. is 'Enθeu ynys p̄ydein ae rac nyffed ae anryuedodeu,' but as the *anryuedodeu* are not given in this Volume the word has been omitted in the title.

Index.

The large figures refer to the page, the small ones to the line.

ab = mab ; b = brenhin ; m = merch.

- ABER, Tri Priv, 309, 7.
 Aber Alaw, 40, 23.
 Aber deu Gledŷv, 132 ; 138, 5.
 Aber Gwy, 140, 26.
 Aber Havren, 140, 14.
 Aber Henveleu, 40, 17 ; 42, 17.
 Aber Keirawc, 144, 19.
 Aber Kledŷv, *see* Aber deu G.
 Aber Menei, 33, 20 ; 69, 30.
 Aber Sein, 87, 15 ; *see* Kaer A. S.
 Aber Tywi, 139, 3.
 Aberffraw, 28 ; 304, 4.
 Absolon ab Dauyđ, 297, 5.
 Achleu, 301, 12.
 Adanc, 223, 3 ; 224 ; 226 ; 232, 3.
 Adaon, *see* Auon.
 Adar Gwendoleu, 303, 24.
 Adar Riannon, 40, 13 ; 41, 20 ;
 43, 18. [?168-169 ; 172 ; 180.]
 Adav, 297.
 Aedenawc, 304, 15.
 Adeon ab Eudav, 88, 23 ; 90, 17 ;
 91, 22, 30.
 Adwy ab Gereint, 106, 21 ; 159, 27.
 Aerva, Teir Drut, 301, 21.
 Aeruedawc Y. P., Tri, 304, 6.
 Aethlem, 125, 4 ; 141, 20.
 Aethole, 95, 16.
 Affric, 104, 17.
 Alaw, *see* Aber, 40, 30.
 Albeinwyn, 301, 3.
 Alclut, *see* Kaer Alclut. [19.
 Allictwn, ? Bal- *or* Mallictwn, 144,
 Alser ab Maelgwn, 307, 2.
 Amaethon ab Don, 120, 28.
 Amanw, 139.
 Amhar ab Arthur, 246, 20.
 Amherodres Kristinobyl, 229-232,
 240-241.
 Amhren *or* Amren ab Bedwyr,
 110, 6 ; 246, 19.
 Amren, *see* Hir Amren, 111, 16.
 Aneiryn Gwawtryđ *Mechteyrn*
 Beirđ, 303, 30.
 Anet, 125, 3 ; 141, 20.
 Angawd ab Kaw, 107, 15.
 Angharat, *see* Yngharat.
 anglad Gwr Iarllles y Ff., 174-175.
 Anniuyget (Triad), 40-41 ; 98, 14.
 Annwas Adeinawc, 107, 2. cf.
 Henwas Adeinawc.
 Annwyn *or* Annwn, 2-3 ; 5, 30 ;
 6, 16 ; 8, 9 ; 60, 22 ; 61, 16 ;
 124, 24.
 Annyanawc ab Menw, 107, 25.
 Anoeth, *see* Kaer Anoeth.
 Anoeth Veidawc, 111, 16.
 Aram, *see* Arym.
 Aran-vagyl, 301, 3.
 Aranrot m. Don, 68-73 ; 298, 13 ;
 308, 18., *see* Kaer Aranrot.
 Arawn b. An : 2-3 ; 5-7 ; 60, 23.
 Arberth, 1, 3, 6 ; 8 ; 17, 22 ; 18,
 13 ; 19, 30 ; 23 ; 45-46 ; 49,
 16 ; 52-53.
 Archan, 35, 17.
 Archanat, 301, 13.
 Arđerchawc Prydein, 110, 13.
 Arderyđ, 301, 11 ; 305, 11.
 Ar-derys, 302, 19.
 Ardudwy, 26, 3 ; 73, 30 ; 74, 2 ;
 77, 22 ; 79, 20 ; 81, 7.
 Ardun, 306, 5.
 Ardwyat ab Kaw, 107, 19.

- Argyngroec, 146, 20; 148, 19.
 Arllechwedd, 63, 2.
 Arouan bard Selen, 306, 8.
 Arthur, 100, 14; 102-115; 125; 128-142; 147-160; 162; 163, 1; 170; 179-183; 192; 197-200; 204; 205; 211-215; 218-220; 232; 233; 235; 243-247; 258-265; 282; 284-287; 299; 300; 303; 306-308.
 Arthur's Brother, 107, 30.
 Arthur's Chief Huntsmen, 110, 7.
 Arthur's Court, *see* Kaerlleon; Llys A.
 Arthur's Cousins, 100, 14; 102, 10; 106, 10; 114, 19; 151, 15; 264, 16; 285, 19; 286; 300, 6.
 Arthur's Father, 107, 14.
 Arthur's Grandfather, 299, 9.
 Arthur's Hall, *see* Ehangwen, 103; 111; 197.
 Arthur's Household, *see* Teulu.
 Arthur's Mantle, 105, 28. [23.
 Arthur's Nephew, 114, 18; 147.
 Arthur's Squires, *see* Eiryn Wych; Hir Amren; Hir Eidyl; Hygwyd; and Kachamwri.
 Arthur's Uncles, 109, 1; 110, 11; 140, 11; 263.
 Arthur's Weapons, 105, *see* Karnwenhan; Rongomiant.
 Arthur's Wife, *see* Gwenhwyvar.
 Arvon, 77, 30; 87, 14; 88, 19; 308, *see* Kedernit G., Pennard.
 Arwystli, 62, 23; 144, 3.
 Aryanllu Y. P., Tri, 298, 18.
 Aryanrot m. Beli, *see* Aranrot.
 Aryen, *see* Brynn Aryen.
 Arym, ? Garym, 112, 1; 125, 15.
 Asse, *see* Kaer Asse.
 Atrwm, *see* Hir Atrwm.
 Auallach, 299, 30.
 Auan Vedic bard Kat: 306, 9.
 Auaon ab Talyessin, 150; 160, 1; 303, 15; 304, 7.
 Avarwy ab Lluđ, 298, 20.
 Avena, 298, 9.
 Avon, *see* Auaon.
 Awyđawc Vreich Hir, 306, 25.
 Badon, 150, 23; 151, 23.
 Bangor, 304, 27.
 Bannawc, Mynyđ, 121, 13.
 Bard, Tri Over, 300, 9.
 Beda, 297, 7.
 Beđ Branwen, 40, 29.
 Beđ b. Kernyw, 308, 25.
 Beđ Pryderi, 64, 27.
 Bedwyr ab Bedrawt, 106, 15; 114, 5; 118, 26; 127; 129, 6; 131, 28; 132, 29; 133, 8, 14; 136, 7; 138, 11; 265, 18; 307, 16.
 Bedyw ab Seithvet, 107, 4.
 Belen o Leyn, 305, 7.
 Beli Mawr ab Man- or Mynogan, 26, 9; 88, 17; 93, 1, 4; 108.
 Benyn Byneu, Tri, 111, 28; 125.
 Bergaed, 308, 2. [12.
 Berth ab Kado, 108, 2.
 Berwyn ab Gerenhir, 109, 27.
 Betwini Eskob, 112, 20; 148, 24; 150, 1, 12; 159, 18.
 Blathaon ab Mwrheth, 159, 9.
 Blathaon, *see* Penn Blathaon.
 Bleidwn, 67, 20.
 Blodeued or Blodeuwedd, 73-77; 79, 22; 80, 5, 8.
 Bran ab Dyuynwal, 299, 13.
 Bran Bendigeit ab Llyr, 26-31; 33-44; 300, 11, 23.
 Branwen m. Llyr, 27-29; 33; 34; 36; 37; 39-43; 301, 18.
 Bratwen ab Iaen, 107, 12, [23.
 Bratwen ab Moren Mynawc, 106.
 Brenhin Bychan, *see* Gwiffert P.
 Brenhin Kloff, 232-233. Cf. Gwr G. o'r Llynn. [18.
 Brenhin o veibon Eillon, Tri, 308.
 Brenhin Romani, 85, 24; 86, 16.
 Brenhin y Diodeiueint, 223.

- Breui Vawr, 89, 12. [15.
 Broch, Chware, 15, 27; 16; 57,
 Brych, Ych, 121, 10.
 Bryneich, 303, 16.
 Brynn Aryen, 71, 25.
 Brynn Etwin, 305, 8.
 Brynn Griffri, 302, 5.
 Brynn Kyueryr, 76-77.
 Brys ab Bryssethach, 111, 24.
 Brytaen, 92, 7.
 Brytanyeit, 91, 1; 97, 28.
 Brythach, *see* Kaer Brythach.
 Brythwch, *see* Kaer Brythwch.
 Buches Lom, 306, 29.
 Budyr Havren, Tri, 308, 21.
 Bwlch, 111, 25; 125, 9.
 Bwrgwyn, 90, 5.
 Bwyellawt, Trydyd, 304, 4.
 Dalldav eil Kimin *or* Kunin Kov,
 106, 24; 307, 3.
 Dallwyr *or* Datweir Dallpen 107,
 6; 307, 19.
 Dallwyr, Glynn, 307, 19.
 Danet ab Oth, 159, 23.
 Daronwy, 308, 9.
 Datkuđ, Tryded Anvat, 42, 27.
 Dawri, *see* Kaer Dawri.
 Degynelw bard Owein, 306, 7.
 Deheu, 59, 3; 60, 16; 63-65.
 Deheubarth, 60, 13; 308, 21.
 Deivnyawc Y. P., Tri, 302, 27.
 Deivyr, 303, 16.
 Dena, *see* Fforest y Dena.
 Denmarc, 151, 21; 160, 6.
 Deu Gledyv, *see* Aber &c.
 Deveit, 115; 225.
 Diadema, 297, 9.
 Diarwya, 1, 7.
 Diaspat, 94, 21; 96, 27; 98, 15;
 103, 30; 112, 1; 125, 15; 175,
 19; 195; 203; 210, 21; 287-
 289.
 Diffeidell ab Dissyuyndawt, 303,
 18, 19.
 Diganhwy, 267, 27.
 Digniv ab Alan, 301, 15.
 Digoll, Gweith, 308, 22.
 Digon ab Alar, 107, 8.
 Dillus Varvawc ab Eurei, 133.
 Din Sol, 104, 2.
 Din Tywi, 140, 3.
 Dinas Dinlleu, 71, 16.
 Dinas Emreis, 98, 12; 300, 15.
 Dinas Ffaraon Dandē, 98, 12.
 Dinodig, 73, 29.
 Dirmyc ab Kaw, 107, 14.
 disgrech, 186, 23; 189, 29.
 Dissyuyndawt, 303, 17.
 Diuogat ab Kynan G., 301, 7.
 Divwlch, Kledyv, 111, 27; 138,
 Diweir Y. P., Tri, 306, 4. [14.
 Diwrnach Wydel, 136. *see* Peir.
 Doget Vrenhin, 101, 11.
 Dol Pebin yn Arvon, 59, 9.
 Dol Penmaen, 64, 2.
 Dreiceu, Y, 96; 97; 98; 300.
 Drem ab Dremidy, 109, 9; 245, 6.
 Dreon Lew, 302, 19.
 Drustwrn Hayarn, 107, 1.
 Drutwas ab Tryffin, 107, 9.
 Drutwyn keneu Greit 123, 24;
 133, 10; 134, 3; 135, 2; 138,
 Drwc, 112, 3; 125, 17. [9.
 Drwcddywc, 111, 30; 125, 14.
 Drych eil Kibdar, 114, 8.
 Drystan ab Tallwch, 159, 27;
 303, 5; 304, 24; 307, 13.
 Drytwen, ederyn y, 34.
 Dryw, Y, 71, 1; 112, 14.
 Du, Gwr, 126, 3; 166-169; 171;
 180; 221-223; 231; 240-242.
 Du Hir Tynedic, 306, 24. [27.
 Du march Moro Oeruedawc, 124,
 Du Trahawc marchawc y Ffynawn,
 221-223.
 Du Traws, 191-192. [25.
 Du y Moroed march Elidyr, 300,
 Duach, 106, 27.
 Duawc, Marchawc, 172, 14; 174
 -175. [Dyvnarth.
 Dunart b. y Gogleđ, 109, 3. *cf.*

- Dunawt Wr ab Pabo, 301, 9;
304, 10.
Dygyvlwng, 111, 15.
Dwnn Diassic Unben, 112, 6.
Dwnn, Y Iarll, 276-281.
Dyffryn Amanaw, 139, 24.
dyffryn avon, 225, 1; 228, 24;
236; 237; 242.
Dyffryn Havren, 151, 6.
Dyffryn Krwn, 215-218.
Dyffryn Llychwr, 139, 10.
Dylan Eilton, 68, 16, 20.
Dyuel ab Erbin, 107, 28.
Dyuet, 1, 1; 14, 16, 20; 17, 17,
22; 18, 2; 23, 19; 25, 9; 45,
12; 46; 49, 14, 15; 52; 57, 26;
136, 17; 138, 1; 308, 16.
Dyvet *see* Kantrevi.
Dyvnarth ab Gwrgwst, 134, 10.
Dyvneint, 110, 17; 140, 13.
Dyvynwal Moel, 109, 3.
Dyvyr ab Alun Dyvet, 106, 24;
125, 1; 159, 30; 265, 17.
- Ector Gadarn, 297, 3. [29.
Echel Vordwyt Twll, 107, 5; 139,
Eda Glin Gawr, 305, 18. [30.
Edystyr Y. P., Tri Thom, 306,
Edeirnon. 35, 5.
Edelfflet Ffleissawc, 303, 23.
Edern *or* Edyrn ab Nuð. 106, 21;
151, 21; 159, 20; 248-250;
253-256; 259-262; 265.
Egrop, 104, 17. [13.
Ehangwen, *see* Arthur's Hall, 109,
Ehawc Llynn Lliw, 130-131.
Eheubryt m. Kyvwlch, 112, 4.
Eidoel ab Aer, 124, 8; 128-129.
Eidon Vawr Vrydic, 107, 29.
Eidyl, *see* Hir Eidyl, 111, 16.
Eidyl ab Ner, 109, 12.
Eil (cf. Eli), 140, 4.
Eil Taran, *see* Glinneu.
Eiladyr ab Penn Llarcan, 112, 6.
eillon, 308, 18.
Einyawn ab Bed, 308, 25;
- Eiryawn Penn Lloran, 139, 2.
Eirywn Wych Amheibyn, 152, 20
Eissiwet, 112, 2; 125, 16.
Eiwynyð, 73, 30.
Elen Luyðawc m. Eudav, 87-91,
298, 9.
Elen Vannawc, 297, 10.
Elenit, 62, 22.
Eli, 110, 7. *see* Ely.
Elidyr Gyvarwyð, 111, 22.
Elidyr Mwynvawr, 300, 26, 29.
Eliffer Gosgordvawr, 301, 6.
Elinwy ab Kadegyr, 303, 16.
Eliuri Anaw Kyrð, 265, 14.
Eliuri Penn Mackwy, 245, 29; 24,
eliwlu o lygot, 53-54. [
Ellyll Ednyvedawc Drythyll, 30,
Ellyll Gyrthniwl Wledic, 306, 1
Ellyll Gwidawl, 305, 30.
Ellyll Llyr Marini 305, 30.
Ellyll Manawc, 306, 2.
Ellyll Melen, 306, 2.
Ellyll Y. P., Tri Gwyð, 306, 1.
Ellyll Y. P., Tri Karw, 305, 29.
Ellylw m. Neol Kynn Kroc, 113,
Elphin ab Gwydno, 150, 19.
Ely, 110, 6; 138, 9. *see* Eli.
Emerchret, 306, 6.
Emlyn, 307, 11.
Emrys *or* Emreis Wledic, 98, 1;
298, 28; 299, 1; 300, 15.
Emyr Llydaw, *see* Howel, 159, 22
Eneas Yskwydwyn, 297, 10.
Eneilian, 306, 5.
Eneuawc m. Bedwyr, 112, 27.
Enit m. Ynywl, 251-258; 266-
295.
Enrydrec m. Tutuathar, 112, 27
Erbin ab Kustennin, 263, 28; 26;
267, 11; 270.
Erch march meibon Grythml
Wledic, 301, 11.
Ercwlf Gadarn, 297, 2.
Erdutvul m. Tryffin, 112, 28.
Ergyryat ab Kaw, 107, 19.
Erinit ab Erbin, 107, 27.

- Fuedogyon, *see* Aeruedawc.
 Fwm, *see* Hir Erwm.
 Fyr, yr, *i. e.* Llew, 77-79.
 Fryt, Tryded Anvat, 68, 23.
 Fyr Gwern Abwy, 130; 131, 4.
 Fyr y Vreat, 308.
 Ftri, 87, 11; 98, 10.
 Fythlyn, 302, 20.
 Fzeir Kulhwch, 106, 30.
 Fzeir Oerwel, 104, 2; 112, 14;
 135, 18; 136, 28. [25.
 Fzemyd Aereu Y. P., Tri, 304,
 Fzob (Llwyd ab Kilcoet), 56-58.
 Fzyllt, 307, 15.
 Fzyllt Vingul, 113, 7.
 Fzyllt Vinwen, 113, 7.
 Fzwm Gledyw Koch, 226-228.
 Fzic ab Kaw, 107, 15.
 Fzin, 302, 6; 305, 7; 307, 1;
 308, 9, 23. *see* Brynn Etwin.
 Fzu, 297, 9.
 Fzav ab Karadawc, 84, 13; 87,
 1; 88, 24.
 Fzein m. Maelgwn, 300, 29.
 Fzryd Y. P., Tri, 308, 14.
 Fzryd, Trydyd, 49, 3; 71, 9.
 Fzeit m. Klydno Eidin, 112, 26.
 Fzulwen m. Wdolwyn G., 112, 29.
 Fzwyd, 26, 8; 39, 2; 306, 11.
 Fzab Erim, 108, 12.
 Fzys, 140, 12, 20.
 Fzeid, *see* Heveyd; Hyveid.
 Fzrssien, 26, 6; 28, 20; 38-39.
 Fzruc, Iarll, 193. *see* Kaer E.
 Fzywy, 144, 20.
 Fzied, 193-194.
 Fzw, *see* Llwhch, 139, 27.
 Ffaon Dande, 98, 12. *see* Dinas.
 Fferan, 305, 19.
 Ffers march Dalldav, 307, 3.
 Fficeit, 299, 23.
 Fflar ab Nuyvre, 107, 26.
 Ffleur ab Nav, 110, 16.
 Ffleur Fflam Wledic ab Godo,
 16, 22; 160, 2; 303, 13.
 Fflur, 308, 15.
 Ffodor ab Ervyll, 36, 9.
 Fforest y Dena, 246, 17; 247-248,
 Ffotor, 104, 14.
 Franc, *see* Odyar.
 Ffreinc, 40, 12; 44, 3; 90, 5; 94;
 95, 17; 107, 11; 109, 28; 110,
 15; 124, 28; 136, 20; 281,
 22; 300, 12.
 Ffynnawn, Y, 167-169; 171;
 177; 179; 180, 10.
 Gadyal, 297, 15.
 Gallcoyt, 106, 27.
 Galovyd Y. P., Tri, 304, 23.
 Gamon, 109, 3.
 Garanaw ab Golithmer, 265, 15.
 Garanhir, 122, 4.
 Garanwyn ab Kei, 110, 5.
 Garym, 112, 1; 125, 15.
 Garsclit *or* Garselit Wydel, 110,
 16; 124, 10; 138, 21.
 Garth Gregyn, 140, 5.
 Garwen m. Henin Hen, 302, 14.
 Garwyl eil G. G., 107, 6; 139, 30.
 Gast Rymi, 111, 7; 132, 5.
 Gafcor ab Gorolwyn, 306, 5.
 Gavran ab Aedan, 305, 10.
 Geir ab Geiryoed, 300, 2.
 Gelli Wic, *see* Kelliwic.
 Geneir Gwystyl, 194. *cf.* Gweir.
 Gereint ab Erbin, 107, 27; 247-
 295; 303, 11.
 Gilbert ab Katgyffro, 160, 3; 304,
 26; 306, 26.
 Gildas ab Kaw, 107, 20; 160, 5;
 258, 18.
 Gilhenhin, *see* Gwilhenin.
 Gilla Goes Hyd, 110, 18.
 Gilvaethwy ab Don, 59, 12, 15;
 60, 29; 63, 16, 17; 65, 7, 18;
 66, 5; 67, 21.
 Glas, 111, 29; 125, 13.
 Gleissac, 125, 13.
 Gleissat, 111, 29.
 Gleissiar Gogled, 304, 16.

- Gleissic, 111, 29; 125, 13.
 Glew ab Yscawt, 138, 21.
 Glew Y. P., Tri, 304, 14.
 Glewlwyt Gavaelvawr, 103-104;
 105, 6; 107, 1; 138, 25; 162,
 7; 244, 19.
 Glini, 128, 20, 21.
 Glinneu eil Taran, 40, 7; 134, 9.
 Gliuieri, 40, 7.
 Gloyw, *see* Kaer Loyw.
 Gloyw Wallt Lydan, 25, 16.
 Glwydyn Saer, 109, 12; 138, 29.
 Glynn, *see* Dallwyr, Kuch, Nyuer
 Ystu. [1; 138, 11.
 Glythmyr Letewic, 134, 26; 135,
 Gobrwy ab Echel Vordwyt Twll,
 107, 4; 159, 26.
 Goewin m. Pebin, 59, 9; 60, 9;
 63, 18; 65, 12.
 Gogigwc, 103, 10.
 Gogigwr, 138, 25.
 Gogleđ, Y., 104, 2; 109, 4; 134,
 14, 29; 141, 27; 193, 1; 209,
 14; 300, 27; 308, 3, 19.
 Gogov yr Adanc, 224, 226.
 Gogyvwlc, 245, 4.
 Goleudyđ m. Anlawđ Wledic,
 100-101; 106, 8; 116, 11.
 Golydan Vard, 301, 20; 304, 4;
 308, 25.
 Gorascwrn m. Nerth, 112, 4.
 Goreu ab Kustenin, 127; 140, 24;
 142, 20, 30; 159, 23; 246, 20;
 265, 14; 300, 6; 306, 18.
 Gorcorn, *see* Kaer Gorcorn.
 Gorgyrn, *see* Kaer Gorgyrn.
 Gormant ab Ricca, 107, 7, 30.
 gormes, 97; 99, 10.
 Gormes, Teir, 94; 99, 19; 308, 8.
 Gorsed Arberth, 8-10; 46, 15;
 50, 7; 55, 2, 3.
 gorsed, (in Ireland 32, 1); 166.
 Gorwenn Gwen, Teir, 111, 27;
 125, 11. [18.
 Gosgord Adwyn Y. P., Teir, 302,
 Govan Gwann, 111, 28; 125, 12.
- Gouannon ab Don, 68, 22; 121, 1.
 Grant, *see* Kaer Grant.
 Granwen ab Llyr, 159, 28.
 Grathach, 106, 27.
 Grei march Edwin, 307, 1.
 Greidyawl Galouyđ or Galldouyđ,
 106, 15; 160, 3; 304, 24.
 Greit ab Eri, 106, 16; 123, 24;
 131, 19; 134, 9. *see* Drutwyn.
 Groec, 104, 21; 160, 7; 298, 8.
 Groes, *see* Ryt y Groes.
 Gronw ab Echel V. T., 303, 13.
 Gronw Pebyr, 74-77; 80-81; 305,
 Grudlwyn Gorr, 111, 25. [14.
 Grudnei, 304, 14. [140.
 Grugyn Gwrych Ereint, 137; 139-
 Gryffri or Griffri, 302, 4, 5.
 Gryn, 245, 3.
 Gusc ab Atheu, 107, 8.
 Gwadyr Odyeith, 110, 21, 24.
 Gwadyr Ossol, 110, 20, 22.
 Gwaedan m. Kynvelyn, 112, 5.
 Gwaeth, 112, 3; 125, 17.
 Gwaethav oll, 112, 3; 125, 17.
 Gwaetym Herwuden, 304, 30.
 Gwaew Lliueit, 232, 30.
 Gwaew Ruđ Y. P., Tri, 306, 7.
 Gwaew, Tri, 111, 28; 125, 12.
 Gwal-as or -es, 40, 16; 41, 26.
 Gwalchmei ab Gwyar, 112, 8;
 114, 16; 159, 19; 179; 181
 -182; 194, 13; 212-214; 219;
 220; 232-236; 242-244; 246,
 5; 261, 10; 265, 11; 266, 29;
 284-286.
 Gwalhauet ab Gwyar, 112, 8.
 Gwall ab Dissyuyndawt, 303, 23.
 Gwall ab Gwyar, 302, 28.
 Gwallawc ab Llennawc 261, 9;
 304, 8.
 Gwallgoyc, 109, 24.
 Gwanar ab Lliaw, 298, 12. [25.
 Gware Gwallt Euryn, 111, 7; 134,
 Gwarth Y. P., Trywyr, 298, 19.
 Gwarthegy ab Kaw, 138, 10, 18;
 148, 24; 159, 18.

- Gwas Gwineu, 201; 216-217.
 Gwas Melyn, 201; 216-217;
 Gwasgwyn, 298, 16. [242.
 Gwauan, 144, 3.
 Gwawl ab Klut, 12-16; 57, 13, 15.
 Gwawrdur Kyrvach, 106, 28.
 Gweir ab Gwestel or Gwystyl, 159,
 26; 303, 4. *cf.* Geneir.
 Gweir ab Gweiryod, 306, 12.
 Gweir ab Kadellin Tal Aryant,
 110, 10.
 Gweir Baladyr Hir, 110, 11.
 Gweir Dathar Wenidawc, 110, 9,
 112, 25.
 Gweir Gwrhwt Ennwir, 110, 10.
 Gweir Gwrhwt Vawr, 265, 15.
 Gweith, *see* Bañon, Bangor, Digoll,
 Kamlan.
 Gwelwgan Gohoewgein march
 Keredic, 307, 3.
 Gwenn, *see* Arthur's Mantle.
 Gwenn-Alarch m. Kynnwyl Kan-
 hwch, 112, 25.
 Gwenn Benn Dragon, 306, 14.
 Gwennabwy m. Kaw, 109, 7.
 Gwendoleu ab Keidyaw, 301, 10;
 303, 24; 305, 10.
 Gwenhwyach, 112, 23.
 Gwenhwyvach, 301, 18.
 Gwenhwyvar gwreic Arthur, 105,
 30; 111, 23; 112, 22; 162,
 4; 164, 19; 170, 13; 197;
 199; 219, 16; 244; 246-249;
 253; 255; 256; 258-265;
 286; 301, 19, 24.
 Gwenhwyvar's Squires, *see* Ysku-
 dyd; Yskyrwyn. [12.
 Gwenhwyvar m. Gwythur, 302.
 Gwenhwyvar m. Gwryt Gwent,
 302, 11.
 Gwenhwyvar m. Ocuran, 302, 13.
 Gwenllian Dec, 113, 1.
 Gwent is Koet, 20, 7; 307, 26.
 Gwennwledyr m. Waledur Kyr-
 uach, 112, 28.
 Gwennwynwyn ab Lliaw, 298, 12.
 Gwennwynwyn ab Naw Gyssevin,
 107, 3; 108, 30; 159, 22; 303,
 12.
 Gwernabwy, *see* Eryr.
 Gwern ab Matholwch, 33, 30;
 37-39.
 gwern gwngwch viwch V. Tyll-
 yon, 39, 19.
 Gwers or Gwres ab Reget, 158,
 28; 159, 5. [20.
 Gwerthevyr Vendigeit, 300, 16,
 Gwerthrynyawn, Kastell, 299, 2.
 Gweuyl ab Gwestat, 111, 17.
 Gwgawn or Gwgon Gledyvrud,
 159, 4; 304, 26, 27; 306, 30.
 Gwgon Gwron ab Peredur ab
 Eliffer, 304, 20, 25.
 Gwiawn ab Kyndyrwyn, 304, 28.
 Gwiawn Lygat Kath, 112, 15.
 Gwibei Drahawc, 304, 18.
 Gwidon Ordu m. y Widon Or-
 wenn, 123, 6; 141-142.
 Gwidolwyn Gorr, 123, 11.
 Gwidon, -ot Kaerloyw, 210; 211,
 5; 242, 28; 243.
 Gwiffert Petit, 281-283; 290-
 293; 295.
 Gwilenhin b. Ffreinc, 110, 14;
 124, 28; 139, 5.
 Gwilim ab Rwyv Freinc, 159, 23;
 265, 13.
 Gwillwr, 210, 24.
 Gwiner, 304, 30.
 Gwineu Gwdwc Hir, 307, 1.
 Gwittart ab b. Iw., 110, 15.
 Gwlat yr Hav, 136, 20.
 Gwlgawt Gogodin, 122, 10.
 Gwlwlyd Wineu, 121, 6.
 Gwlydyn Saer, *see* Glwydyn S.
 Gwr Du, *see* Du.
 Gwr Gwynllwyt, 235, 7, &c.
 Gwr Gwynllwyt o'r Dol 202, 203.
 Gwr Gwynllwyt o'r Llyn, 200-202.
 Gwr Hir, *see* Kei.
 Gwr Koch, 145, 27.
 Gwr Llwyd Kloff, 242, 16, &c.

- Gwr Llwyd o'r Dyffryn Crwn, 216; 217; 218. [179.]
 Gwr Melyn, 32; 164; 165; 171;
 Gwr o'r Llech, 242.
 Gwr Pengrych Koch, 231, 21.
 Gwrach, 101; 145, *see* Gwidon.
 Gwraegŷ Arthur, Teir, 112, 1.
 Gwrbothu Hen, 109, 1; 140, 10.
 Gwrbrith march Raawt, 307, 4.
 Gwrđiual ab Ebrei, 109, 5.
 Gwrđnei Lygeit Kath, 245, 4.
 Gwrei G. I., *see* Gwrhwr G. I.
 Gwreic, Arthur, Teir Karedic, 302,
 Gwreic Veinlas, 145, 28. [13.]
 Gwreic y Melinyđ, 229, 230, 231.
 Gwri Wallt E., *see* Pryderi, 21-24.
 Gwrgi, 301, 6; 305, 16.
 Gwrgi Garwlwyd, 303, 20.
 Gwrgi Gwastra, 64, 5.
 Gwrgi Seueri, 134, 28.
 Gwrgwst Letlwm, 134, 9.
 Gwrhwr Gwalstawt Ieithoed, 112,
 9; 114-116; 126, 12; 129-
 131; 137; 160, 1; 265, 17.
 Gwrhwr Gwartheccras, 106, 26.
 Gwrhwt Gwyr, 140, 16; 219, 27.
 Gwrnach Gawr, 125-128.
 Gwrwan Gwallt Auwyn, 110, 14.
 Gwrveichyat Y. P., Tri, 307, 7.
 Gwrvorwyn Y. P., Teir, 302, 15.
 Gwrtheyrn Gwrtheneu, 298, 24;
 299, 1; 300, 19.
 Gwrthtir Ardudwy, 74, 2.
 Gwrthtir Uffern, 106, 28; 123, 7;
 141, 26.
 Gwryat ab Gwryan, 308, 19.
 Gwryt Gwent, 302, 11.
 Gwy, 299, 2. *see* Aber G.
 Gwydar ab Run, 302, 25.
 Gwydawc ab Menestyr, 110, 3.
 Gwyđel Vonllwm, deu, 40, 1.
 Gwyđneu Astrus, 111, 8.
 Gwyđneu Garanhir, 122, 4.
 Gwydre ab Arthur, 138, 21.
 Gwydre ab Llwydeu, 109, 7.
 Gwyđbwyll, Chware, 84-88; 153
 -158; 220, 30; 235, 16; 240,
 7. *see* klawr gwyđbwyll.
 Gwydrut, 111, 8.
 Gwydyon ab Don, 59-65; 68-73;
 77-79; 302, 22; 308, 17.
 Gwydyr Drwm, 306, 6.
 Gwylathyr, *see* Karn G.
 Gwyl m. Endawt, 302, 15.
 Gwyllennhin, *see* Gwilhenin.
 Gwynn ab Ermit, 107, 28.
 Gwynn ab Esni, 106, 20.
 Gwynn ab Nuđ, 106, 21; 113, 5;
 124, 23, 26; 134; 139, 7;
 141, 28; 142, 8. [26.]
 Gwynn ab Nwyvre, 106, 20; 107,
 Gwynn ab T. ab N., 139 1; 265, 14.
 Gwynn Da Gyveđ, 301, 1.
 Gwynn Da Reimat, 301, 1.
 Gwynn Gloyw, 44, 21.
 Gwynn Gohoyw, 25, 16.
 Gwynn Gotyvron, 110, 9.
 Gwynn Hen, 40, 9.
 Gwynn Hyuar, 110, 17.
 Gwynn Llogell, 265, 16.
 Gwynn Mygdwn march Gweđw,
 124 5; 134, 23; 140, 24.
 Gwynn Penngoch, 153, 10.
 Gwyned, 59, 1; 60, 13; 62, 30;
 63, 25; 64, 19; 65, 9; 77,
 28; 79, 14, 20; 81, 11; 302,
 8; 308, 20.
 Gwyngat ab Kaw, 107, 17.
 Gwyngelli, 140, 29.
 Gwynvrynn, 40, 11; 42, 26; 44,
 2; 300, 12, 23.
 Gwyr Denmark, 151, 21; 160, 6.
 Gwyr Groec, 160, 6.
 Gwyr Gwyned, 64, 19; 65, 1.
 Gwyr Iwerđon, 136, 27.
 Gwyr Kaer Dathal, 107, 13.
 Gwyr Kernyw, 267.
 Gwyr Llychlyn, 151, 13; 160, 6.
 Gwyr Llydaw, 140, 9.
 Gwyr Powys, 144, 16.
 Gwyr Ruwein, 89, 23; 90; 298-
 299; 302, 30.

- Gwyr y Deheu, 63-65.
 Gwyr Y. P., 89, 20; 90, 29; 157, 27; 158, 24; 298.
 gwys, 139, 23.
 Gwystyl ab , 109, 6.
 Gwythawc Gwyr, 107, 6.
 Gwythyr ab Greidawl, 106, 16; 113, 4; 132, 17; 134; 141, 28; 142, 8.
 Gwythwr Y. P., Tri, 303, 27.
 Gyrthmwl Wledic, 160, 4.
 Hadwry, *see* Kadwry.
 Haearnweð Vradawc, 304, 17.
 Hael Y. P., Tri, 304, 12.
 Hardlech, 26, 3; 26, 4; 40, 12; 41, 1, 17; 43, 17.
 Havgan, 3, 1; 5.
 Havren, 140; 141, 4; 146, 21; 148, 20; 151; 266; 308.
 Hawrda ab K. V. *see* Kawrdav.
 Hawyð, *see* Kaer Hawyð.
 Hawystyl Drahwac, 304, 29.
 Heiden ab Euengat, 303, 30.
 Heilyn ab Gwynn Hen, 40, 8; 42, 14.
 Heilyn Goch ab Kadwgan, 145, 7.
 Heirua, *see* Aerva.
 Heleð, 306, 4.
 Hen Gedymdeith, 109, 24.
 Hen Groen march K. S. 108, 11.
 Hen Wrach, *see* Gwrach.
 Hen Wyneb, 109, 23.
 Henbetestyr ab Erim, 108.
 Henbrien, 304, 14.
 Heneidwn Llen, *see* Hyveid U.
 Henford, 47, 12, 20.
 Henvelen, 42, 17.
 Henveleu, 40, 17.
 Henwas Adeinawc ab Erim, 108, 12, 16; 109, 23. *cf.* Annwas.
 Hennwen, 307, 20.
 Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Heveyð ab Don, 59, 13.
 Heveyð Hen, 12, 20; 16; 17; 57, 16, *see* Hyveid; Llys.
 Heveyð Hir, 29, 17; 30, 9; 35, 8.
 Heyngyst, 303, 1.
 Hir Amren, 111, 16; 142, 10.
 Hir Atrwm, 110, 27.
 Hir Eidyl, 111, 16; 142, 10.
 Hir Erwm, 110, 27.
 Hir Peissawc b. Llydaw, 140, 9-hobeu, 60, 18.
 Hors, 303, 1.
 Howel ab Emyr Llydaw, 159, 22; 232, 10; 265, 13.
 Howel ab Ieuav, 302, 7.
 Hualo eur Y. P., Tri, 305, 22.
 Huandaw, 103, 9; 138, 25.
 Huarwar ab Avlawn, 111, 3. [9.
 Hueil ab Kaw, 107, 21; 109, 8.
 Hunabwy ab Gwryon, 110, 8.
 Hut Y. P., Teir Priv, 302, 21.
 Hwyrdyðwc, 111, 30; 125, 14.
 Hychen, 307, 24.
 Hychtwn Hir, 67, 8, 22.
 Hydwn, 66, 26; 67, 22. [1, 4.
 Hygwyð, 136, 8; 141, 29; 142.
 Hyveid ab Bleidic, 308, 20.
 Hyveid Unllen, 107, 29; 159, 11, 25. *see* Heveyð.
 Iago, 302, 8.
 Iarl Bychan *or* Ieuanc nei Ynywl *see* Kaer Dyff.
 Iarl Trist, Y, 188-189.
 Iarlaeth y Gogleð, 193, 1.
 Iarlles Wedw, 183-185.
 Iarlles y Ffynnawn, 175-178; 182; 183; 187; 191-192.
 Iarlles y Kampeu, 223; 227.
 Iason ab Eson, 297, 5.
 Idawc Korð Prydein ab Mynyo, 146-152; 158-160.
 Idic ab Anarawc Wallt Grwn, 29, 16; 35, 8.
 Idon ab Ner, 308, 26.
 Ieuav, 302, 4, 8. [14.
 Indec m. Arwy Hir, 112, 30; 302.
 India, 224, 28.
 India Vawr, 104, 14.

- India Vechan, 104, 15.
 Iona b. Ffreinc, 107, 10.
 Iorwoerth ab Mareduſ, 144. [22.
 Iskawin ab Panon, 108, 3; 138,
 Iskouan Hael, 108, 3; 138, 19.
 Isperyr Ewingath, 106, 26.
 Iulius, 298, 21.
 Iustic ab Kaw, 107, 15.
 Iŵerdon, 26-28; 31-43; 89, 3;
 104, 3; 110, 15, 20; 122, 19,
 28; 124, 11; 134-136; 139,
 18.
 Kachamwri *or* Kacmwri *or*
 Kacymwri, 111, 11; 136, 9;
 140, 28; 141-142.
 Kadavel ab Kynvedw, 308, 20.
 Kadeir Vaxen, 89, 13.
 Kado Hen, 297, 7.
 Kado o Brydein, 123, 1.
 Kadwaladyr Vendigeit, 301, 21;
 305, 23.
 Kadwallawn, 308, 21.
 Kadwallawn ab Beli, 299, 8.
 Kadwallawn Law Hir, 305, 3, 9.
 Kadwallawn Vendigeit ab Katvan,
 300, 10; 302, 4; 306, 29.
 Kadwgawn Vras, 145, 6, 7. [29.
 Kadwr, Iarll Kernyw, 152; 159,
 Kadwry ab Gwryon, 265, 18.
 Kadyrieith ab Porthawr Gandwy,
 246, 18; 258, 15; 286, 24, 27.
 Kadyrieith ab Seidi, 160; 303, 14.
 Kae Nywl, Y, 291; 293-294.
 Kaer, 30 Priv, 297, 18.
 Kaer, 33 Priv, 309, 9.
 Kaer Aber Sein, 88, 20.
 Kaer Alclut, 309, 10.
 Kaer Anoeth, 104, 22; 306, 14.
 Kaer Aranrot, 69-72.
 Kaer Asse, 104, 13.
 Kaer Baris, 109, 28.
 Kaer Beris, 309, 17.
 Kaer Brythach, 104, 18.
 Kaer Brythwch, 104, 18.
 Kaer Dath-yl *or* -al, 59, 11; 63,
 6, 16; 65, 7; 69, 27; 74, 5,
 6; 79, 13; 107, 13.
 Kaer Dawri, 309, 13.
 Kaer Dyff, 250; 260, 11.
 Kaer Dyff, Iarll, 252-257.
 Kaer Evrawc, 309, 11.
 Kaer Gei, 309, 12.
 Kaer Gent, 309, 11.
 Kaer Glini, 128, 20.
 Kaer Golin, 309, 12.
 Kaer Gorcon, 309, 15.
 Kaer Gorgyrn, 309, 15.
 Kaer Gradawc, 309, 17.
 Kaer Grant, 309, 13.
 Kaer Greu, 305, 17.
 Kaer Hawyſ, 309, 10.
 Kaer [Hut], 50-52.
 Kaer *or* Kastell Iarllles y Ffyn-
 nawn, 172; 173; 176; 182,
 29.
 Kaer Kusrad, 309, 15.
 Kaer Kynoeth, 305, 18.
 Kaer Lirion, 309, 12.
 Kaer Leon, 309, 15.
 Kaer Llion ar Wysc, 89, 10, 29;
 162, 1; 183; 215, 10, 11; 220,
 24; 232; 236, 7; 244; 249, 30;
 263, 23; 299, 6; 309, 17.
 Kaer Loyw, 131, 9, 27; 210, 15;
 242, 243; 309, 12.
 Kaer Luſ, 93, 14.
 Kaer Lundein, 93, 15; 309, 11.
 Kaer Lwytkoet, 309, 14.
 Kaer Lyssydit, 309, 16.
 Kaer Lyr, 309, 10.
 Kaer Mygeid, 309, 16.
 Kaer Nerthach, 104, 18; 106, 28.
 Kaer Nevenhyr, 104, 22.
 Kaer Oeth, 104, 22; 306, 13.
 Kaer R., *see* Ruvein.
 Kaer Se, 104, 13.
 Kaer Seint yn Arvon, 34, 23.
 Kaer Selemion, 309, 16.
 Kaer Siri, 309, 13.
 Kaer Vadon, *see* Baſdon.
 Kaer Vyrſin, 89; 309, 14.

- Kaer Urnas, 309, 16.
 Kaer Weir, 309, 17.
 Kaer Went, 309, 13.
 Kaer Widawl Wir, 309, 18.
 Kaer Wynt, 309, 13.
 Kaer Wyrangon, 309, 11.
 Kaer yn Arvon, 89, 6; 309, 14.
 Kaer yr Enryvedodeu, 236, 30; 237; 239, 27; 240; 243.
 Kaer Ysbidinongyl, 240, 18, 23; 242, 24.
 Kaer Yspadaden Penn Kawr, 115, 19; 118-119; 120; 126-127; 143.
 Kalam m. Idon ab Ner, 308, 26.
 Kalam Ionawr, 103, 8.
 Kalan Mei, 20; 94, 22; 113, 5; 134, 19.
 Kalch Llasar, 47, 16.
 Kall, 111, 29; 125, 13. *see* Nant.
 Kalcas ab Kaw, 107, 20.
 Kaletvwch, 105, 28; 136, 11.
 Kamlan, 108; 110, 18; 147; 299, 27; 301, 20; 303, 3; 305, 21.
 Kampeu, *see* Iarlles. [28.
 Kanhastyr Kanllaw, 106, 30; 123,
 Kantrev Dinodig, 73, 29.
 Kantrev Prydein, 123, 1.
 Kantrev Ros, 62, 28.
 Kantrevi Dyvet, 1, 2; 13, 30; 25, 9; 44-45. 57; 59, 4.
 Kantrevi Keredigyawn, 25, 12; 59, 5.
 Kantrevi Morganhwc, 59, 4.
 Kantrevi Seissyllwch, 25, 13. [9.
 Kantrevi yn y Deheu, 59, 2; 63,
 Kantrevi Ystrat Tywi, 25, 11; 59, 5.
 Karadawc, 308, 14.
 Karadawc ab Bran, 35; 41, 6, 9.
 Karadawc Vreichuras ab Llyr Marini, 150, 30; 159, 19; 261, 9; 306, 23.
 Karcharawr Y. P., Tri Goruchel, 300, 1; 306, 10.
 Karn Gwylathyr, 132, 30.
 Karnavlawc, 306, 27. [29.
 Karnedyr ab Gouynyon Hen, 108,
 Karnwenhan, 105, 30; 142, 16.
 Karw Purwyn, 245-246; 258; 263.
 Karw Redynure, 129, 20, &c.
 Karw Un-corn, Y, 241; 242, 25.
 Kas ab Saidi, 110, 14.
 Kasnar Wledic, 25, 17.
 Kasswallawc ab Beli, 308, 15.
 Kaswallawn ab Beli, 41; 45, 27, 29; 46, 7; 48, 17; 93, 2; 298; 306, 22. *see* Kadwallawn.
 kastell syberw, 233, 9.
 Kat K. *see* Kamlan.
 Katcor ab Gorolwyn, 306, 5.
 Katraeth, 302, 19.
 Kath Paluc, 308.
 Kavall, 111, 30; 125, 14; 135, 3, 10; 138, 12; 258, 9.
 Kaw o Brydein, 135; 142.
 Kawr o'r Mynydd, 189-190.
 Kawrdav ab Kradawc, 160, 4; 302, 26.
 Kedernit Gwynedd, 62, 30; 63, 25.
 Kei ab Kyner (Y Gwr Hir), 105; 106, 15; 109, 14; 110, 4, 5; 113-117; 126-134; 152; 160, 28; 162-166; 168-170; 180; 181; 197-200; 204; 205; 212-215; 219; 265, 19; 284; 303, 4; 307. *see* Kaer Gei.
 Kei's horse, 307, 1.
 Keirawc, *see* Aber K.
 Kelein Y. P., Tri eur, 116; 305, 1.
 Keli, 110, 18.
 Kelin ab Kaw, 107, 16.
 Kelliwic, 109, 10; 112, 15; 133, 23; 135, 12; 141, 22; 301, 23.
 Kelydon Wledic, 100, 1; 106, 8.
 Kent, 45, 28. *see* Kaer Gent.
 Kennadeu Arthur, 129-131.
 Kennadeu Erbin, 263-265.
 Kenuerchyn, 192, 20, 21.
 Kerdin, *see* Porth.

- Keredic ab Gwallawc, 307, 4.
 Keredigyawn, 25, 12; 59, 5; 60,
 30; 62, 20; 140, 4; 301, 13;
 302, 7.
 Keri, 62, 23.
 Kernyw, 40, 18; 41, 30; 42, 17;
 104, 1; 108, 1; 109, 10; 110,
 17; 140; 141; 152; 160, 29;
 263, 28; 264, 23; 301, 23;
 307, 20, 24; 308, 25.
 Kerric y Gwydyl, 305, 5.
 Kerwyn, *see* Kwm.
 Kessar, Ul, 298, 21; 302, 30.
 Kessaryeit, 298, 15.
 Kethrwm Offeirat, 112, 10.
 Keugan Peillyawc, 305, 1.
 Kevyn Digoll, 151, 3.
 Kevyn Klutno, 71, 25.
 Ki, Tri, 111, 29.
 Kib Vaen, 116, 27.
 Kieva m. Gwynn Gohoyw ab
 Gloyw Wallt Lydan ab K. W.,
 25, 16; 44, 20; 45, 14; 51,
 17; 52, 19; 53, 22; 54-55.
 Kilgwri, *see* Mwyalch K.
 Kilyd ab Kelydon W., 100-102.
 Kilyd Kanhastyr, 106, 29; 123,
 Klas, 298, 8. [29.
 Klas Myrdin, 309, 2.
 klawr gwydbwyll, 235, 16; 240,
 241, 242.
 Kledyv Wrnach Gawr, 125-128.
 Kleis, *see* Porth K.
 Kleis ab Merin, 104, 19.
 Klust ab Klustveinat, 112, 10; 245,
 Klutno, 71, 25. [6.
 Knychwr ab Nes, 106, 18.
 Koch ab Kaw, 107, 18.
 Koet Alun, 63, 27.
 Kolin, *see* Kaer Golin. [18.
 Koll ab Kollvrewy, 302, 24; 307,
 Konnyn ab Kaw, 107, 16.
 Korr, 248-250; 252-255; 259;
 260; 265.
 Korr a'r Gorres, Y, 197-200;
 204; 214; 215.
- Koranneit, 94, 18; 96; 97, 24,
 korn evyd, 96. [27.
 Kors *or* Kwrs Kant Ewin, 106,
 30; 123, 26; 134, 24.
 Korsica, Ynyssed, 104, 17. [5.
 Korvan march meibon Eliffer, 301,
 Korvil Bervach, 106, 20.
 Kradawc, *see* Karadawc.
 Kradawc ab Iaen, 107, 13.
 Kreidylat m. Lluđ Llaw Ereint,
 113, 2; 134, 4.
 Kreu, *see* Kaer Greu.
 Kreuwryon, 63, 4.
 Kristinobyl Vawr, 229, 9.
 krofft, 52-54.
 krogli lleidyr, 55, 56.
 Kroglioth, Gwener y, 236, 13.
 Kruc Galarus, 222-225; 227.
 Kryd, *see* Eurgryd.
 Krynweissat, Trydyd, 98, 13. ?Kyn-
 weissat.
 Kuall, 111, 30; 125, 13.
 Kuan Kwm Kawlwyt, 130, 3.
 Kubert ab Daere, 106, 18.
 Kud, Tri Anvat, 300, 19, *see* Dat-
 kud. [10.
 Kud Y. P., Tri Mat, 42, 26; 300,
 Kueli, 110, 18. [11.
 Kuch, Glynn, 1, 5, 8; 6, 7; 307,
 Kulhwch ab Kilyd, 100-103;
 105-107; 113; 115, 28; 116-
 125; 132, 26; 135, 9; 142-
 143.
 Kulvanawyt ab Goryon, 109, 2.
 Kusrad, *see* Kaer Kusrad.
 Kustennin ab Dyvnedic, 115, 20.
 Kustennin ab Elen, 299, 13.
 Kustennin Heussawr, 116, 17;
 119, 2.
 Kustennin Vendigeit, 299, 9.
 Kustennin Vychan ab Kus. Ven-
 digeit, 298, 27.
 Kwm Kawlwyt, 130, 3, &c.
 Kwm Kerwyn, 138, 16.
 Kwrs, *see* Kors Kant Ewin.
 Kyhoret eil Kynan, 306, 25.

- Kyledyr Wyllt ab Nwython, 134; 141, 3.
 kylleill, saethu, 108, 26; 164; 171; 179; 216, 10.
 Kymry, 34; 137, 28; 281, 23; 303, 21; 308, 14, 22.
 Kynan ab Eudav, 88, 23; 90, 17, 21; 91, 22, 30; 92, 4.
 Kynan Garwyn 306, 25. [11.
 Kyndelic Kyvarwyd, 106, 17; 114,
 Kyndrwyn ab Ermit, 107, 28.
 Kynedyr Wyllt ab Hettwn Glavrawc, 124, 19. Cf. Kyuedyr.
 Kynghor Y. P., Tri Anvat, 302, 29.
 Kynhaval ab Argat, 303, 15.
 Kynlas ab Kynan, 139, 4.
 Kynlleith, 145, 7.
 Kynnwrlic Vrychgoch, 145, 5.
 Kynnwyll Sant, 108, 9.
 Kynoeth, *see* Kaer Kynoeth.
 Kynon ab Klydno, 162-172; 179-180.
 Kynvael *or* Kynwael, 74, 15; 76, 28; 79, 24; 80, 25; 81, 7.
 Kynvelyn Drwsgyl, 301, 10; 304,
 Kynwas ab Kaw, 107, 19. [11.
 Kynwas Kurvagyl, 106, 26; 138, 4.
 Kynweissat, Seith, 35, 12.
 Kynweissyeit Y. P., Tri, 302, 25.
 Kyuedyr Wyllt ab Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Kyverthwch, *see* Riw K.
 Kyvlavan, Teir Mat, 303.
 Kyvwlich, 111, 26; 125, 9.
 Kynyr Keinvarvawc, 109, 13.

 Limwris, Iarll, 288-290.
 Lotor, 104, 14.
 Lunet, 173-177; 187; 188; 190.
 Lwndrys, 93, 16. [28.

 Llacheu ab Arthur, 159, 28; 302,
 Llaes-gymyn *or* -kenym, 103, 10; 138, 27; 245, 4.
 Llamrei kassec Arthur, 135, 4; 142, 14.

 Llan Veir, 308, 4.
 Llan Silin, 302, 2.
 Llara ab Kasnat Wledic, 160, 2.
 Llary ab Kasnar Wledic, 107, 23.
 Llary ab Yryv, 301, 15.
 llannerch, 1; 166; 167; 169; 171; 195-196; 204; 209; 287, 15; 293.
 Llashar ab Llaesar Llaesgygwyd, 35, 10.
 Llasar Llaesgygwyd, 47, 15, 18.
 Llassar Llaesgyvnewit, 31, 23.
 Llawzrodet Varvawc, 108, 1.
 Llawzrodet Varyvawc, 159, 29.
 Llawr eil Erw, 107, 25.
 Llech Echymeint, 300, 4; 306, 16.
 Llech Elidyr, 300, 27, 28.
 Llech Gronw, 81, 8.
 Llech Las, Y, 147, 30.
 Lemennic, 306, 4. [11.
 Llenlleawc Wydel, 110, 13; 136,
 Llenuleawc Wydel, 109, 2.
 Lles Amher: Ruv; 299.
 Llew Llaw Gyffes, 68-81; 303, 6; 305, 16; 306, 23; 308, 17.
 Llewelys ab Beli Mawr, 93-99.
 Llew Ll. G., *see* Llew; Nant.
 Llew, 186-192; 215, 216.
 Llewei m. Seitwed, 302, 16.
 Lleyn Erythlyn, 302, 20; 305, 7.
 Lli, 35, 17.
 Lliaw ab Nwyvre, 298, 12.
 Llinon, 36, 16, 17.
 Llirion, *see* Kaer L.
 Lliwan, *see* Llynn. [110, 12.
 Loch Llaw Wynnyawc, 107, 2;
 Lloeg-yr *or* -er, 45, 28; 47, 11, 12; 49, 13; 52, 3, 5; 55, 10; 144, 14; 270; 303, 23; 304, 29; 308, 10, 23.
 Llofuan Llaw Dïvro, 303, 28. [29.
 Llongat Grwm Vargot Eidin, 303,
 Llouyon, 307, 28, 30.
 Lluagor, 306, 23.
 Lluber Beuthach, 106, 19.
 Lluchet, 112, 2; 125, 16.

- Lluđ ab Beli Mawr, 93-99; 300,
 Lluđ Llaw Ereint, 131, 19. [15.
 Lluđ Llugawc, 308, 13.
 Lluđ, *see* Kaer Lluđ.
 Llundain, 26, 2; 40, 11, 20; 41,
 6; 42, 23, 25; 44, 3, 4; 93;
 300, 12. *see* Kaer Llundain.
 Llud march Alser, 307, 2.
 Lluch Ewin, 139, 27.
 Lluch Ll. W., *see* Lloch.
 Lluch Tawy, 140, 1.
 Llwybyr ab Kaw, 107, 18.
 Llwydawc Govynnyat, 139-140.
 LlwydeuabKelcoet, 110, 8; 136, 16.
 Llwydeu ab Nwython, 109, 6.
 Llwyrr ab Llwyryon, 121, 29.
 Llwyrdydw, 112, 1; 125, 15.
 Llwyrr ab Kilcoet, 57, 12.
 Llwytkoet, *see* Kaer Lwytkoet.
 Llychwr, 139, 10.
 Llychlyn, 104, 16; 151, 13; 160,
 6; 297-298.
 Llydaw, 92, 7; 107, 24; 134, 25;
 136, 20; 140, 9; 298, 29.
 Llygatruđ Emys, 108, 30; 140, 10.
 Llynghes Gyniweir Y. P., Teir,
 301, 14.
 Llyngnesswr Y. P., Tri, 303, 10.
 Llynn Lliwan, 140, 25.
 Llynn Llyw, 130, 23; 131, 4.
 Llynn y Morynyon, 79, 27.
 Llynn y Peir, 32, 1.
 Llyrr Lledyeith, 300; 306, 10.
 Llyrr, *see* Kaer Llyrr.
 Llys Arthur, 103-104; 128, 11;
 152, 6; 162, 6; 177; 178; 187;
 191-195; 197-205; 214; 215;
 218-220; 234; 238; 242;
 256-258; 261-268; 301, 22.
 Llys Arthur, Tri Anvodawc, 306.
 Llys Arthur, Tri Anwyl, 308, 10.
 Llys Arthur, Tri Chatvarchawc,
 308, 10. [306, 3.
 Llys Arthur, Tri Thwydedawc,
 Llys Brenhin y Diodeiveint, 223.
 Llys Heueyd Hen, 12; 14; 57, 16.
 Llys Iarllles y Kampen, 226-7.
 Llys Medrawt, 301, 27.
 Llys Owein, 292, 1.
 Llys Pryderi, 61.
 Llys y Brenhin Kloff, 232, 29.
 Llys y Gwidonot, 211, 5.
 Llys Yspadaden, *see* Kaer Ysp:
 Llysgatrud, *see* Llygatruđ.
 Llyssydit, *see* Kaer L.
 llythyr bygwth, 89, 27.
 Llythyr Maxen, 90, 3.
 Llyw, *see* Llynn Llyw.
 Llywarch Hen, 304, 20; 306, 4.
 Mab Alun D., *see* Dyvyr.
 Mab Beli, 304, 5.
 mab eillt, 77, 30.
 Mab Gwryon, 106, 25.
 Mab Saidi, 106, 25.
 Mabon ab Dewengen, 306, 6.
 Mabon ab Mellt, 134, 25; 135, 1.
 Mabon ab Modron, 124; 128-
 132; 140, 23; 141, 1; 159,
 24; 300, 2; 306, 11.
 Mabsant ab Kaw, 107, 17.
 Mackwy Mut, *i.e.* Peredur, 220, 14.
 Madawc ab Brwyn, 305, 1.
 Madawc ab Mareduđ, 144.
 Madawc ab Run, 304, 28.
 Madawc ab Teithyon, 139, 1.
 Madawc ab Twr Gadarn, 245.
 Mael ab Roycol, 107, 5.
 Maelawr, *see* Riw Vaelawr.
 Maelgwn, 305, 23; 308, 27.
 maen, 149; 173; 222; 224; 226;
 228; 230.
 Maen Du, 308.
 Maen Tyvyawc, 64, 26.
 Maenawr Koet Alun, 63, 27. [1.
 Maenawr Pennard, 63, 26; 78,
 Maer, *see* Dyvneint; Kernyw;
 Odgar. [19.
 Maes Argyngroec, 146, 20; 148,
 Maes Gwenith, 307, 26.
 Maelwys ab Baedan, 106, 17.
 Manaw, 309, 7.

- Manawydan ab Llyr, 26; 28; 30; 38-41; 44-58; 107, 23; 140, 28; 304, 20.
- Manawydan ab Lluŋ, 308, 16.
- manec, 54; 115; 116.
- March ab Meirch-awn *or* -yon, 151, 14; 159, 18; 303, 11; march koch, 226, 18. [307.
- March, Y. P., Tri Anreith, 306, 27. [2.
- March Y. P., Tri Gorderch, 307, 5.
- March Y. P., Tri Phenn, 307, 5.
- March Y. P., Tri Phriv, 306, 24.
- March Y. P., Tri Roŋedic, 306, 21.
- Marchawc y Ffynawn, 168-169; 172; 174.
- Marchawc y Kae Nywl, 294.
- Marchlwyth Y. P., Tri, 300, 25.
- Math ab Mathonwy, 50; 59; 60; 63-68; 73; 74, 5; 77; 79; 302, 21.
- Matholwch Wyŋel b. Iwerŋon, 27-37; 42, 13; 301, 17.
- Mathuthauar, 297, 17.
- Mawŋwy, 145, 6.
- Maxen Wledic, 82-92; 298, 9.
- Mederei Badellvawr, 302, 17.
- Medrawt, 147; 299; 301, 22; 303, 3, *see* Llys M.
- Medyr ab Methredyŋ, 112, 13.
- Meibon Gwawrdur Kyruach, 106, meibon eillon, 308, 18. [28.
- Meibon Eliffer, 301, 5.
- Meibon Grythmwl W., 301, 11.
- Meibon Llwhc Llaw W., 110, 12.
- Meibon Paluc, 308, 6.
- Meigen, 302, 2.
- Meilic ab Kaw, 107, 18.
- Meinlas, 306, 21. *see* Pwyth M.
- Meirch, Tri, 111, 30.
- Mel Ynys, Y, 309, 3.
- Melenryt, Y, 64, 8, 26.
- melineu, 228, 229.
- Melinyŋ, 228-231.
- Melyn Gwannwyn, 121, 9.
- Melyngan Gamre, 306, 22.
- Menei, *see* Aber.
- Menw ab Teirgwaed, 107, 7, 26; 114, 19; 115, 11; 119, 13; 135; 140, 25; 160, 3; 302, 23.
- Merch, Iarll Rāgyw, 181, 16.
- Merched Eur Dyrchogyon, 112, 21.
- Merched, Teir, 112, 3. [21.
- meredic, 115, 18; 126, 6.
- Messur y Peir, 136, 17.
- Meudwy, 211, 9.
- Mened, 308, 13.
- Mil Du ab Ducum, 104, 20.
- Milwyr Y. P., 128, 18; 131; 133, 28; 140, 14.
- moch, 60-65; 112; 136; 137; 139; 307.
- Mochdrev, 62.
- Mochnant, 62, 27.
- modrwy, 116; 117; 149, 11; 173, 12; 183, 14; 196; 197; 218, 27; 219, 1; 234, 26, 29.
- Moelure, 145, 6.
- Mon, 87, 13; 300, 28; 305, 5; 308; 309, 7.
- Mor Groec, 298, 8.
- Mor Iwerŋon, 89, 3; 139, 17.
- Mor Ruŋ, 89, 3.
- Mor Terwyn, 110, 12.
- Mordav Hael ab Servan, 304, 13.
- Mordwyt Tyllyon, 39, 18, 19.
- Moren ab Iaen, 107, 12.
- Moren M. *see* Moryen.
- Morgan Mwynvawr, 303, 7.
- Morganhwc, 59, 4; 71, 30.
- Morgant Hael, 109, 5.
- Morgant Tut, 261; 286-287.
- Morvran eil Tegit, 108, 4; 159, 30; 304, 26.
- Morwyn Bengrech ŋu, 232-233; 236, 6; 240-242.
- Morwyn, Teir, 112, 4.
- Morvuŋ m. Uryen Reget, 112, 30.
- MoryenManawc, 106, 23; 159, 28.
- Mul Melyn, 232, 12.
- Mur y Kastell, 74, 1; 79, 21.

- Muryel, 40, 8.
 Mwyalch Kilgwri, 129, 8, 11.
 Mygdwn march G. *see* Gwynn M.
 Mygeid, *see* Kaer Mygeid.
 Mynach Nawmon, 301, 1.
 Mynachesseu, Y, 206, 207.
 Myngan, 302, 2.
 Mynneu, 299, 17.
 Mynogan, 26, 9.
 Mynyđ Amanw, 139, 20.
 Mynyđawc, 302, 18.
 Mynyw, 138, 2.
 Myr, 110, 6; *cf.* Trachmyr.

 Nadolic, 164, 20; 244, 3.
 Nant Kall, 63, 30.
 Nant y Llew, 78, 20.
 Nawmon, 301, 1.
 Neb ab Kaw, 107, 20.
 Neges o Bowys, Teir, 302, 1.
 Neol Kynn Kroc, 113, 6. [25.
 Nerth ab Kedarn, 107, 9; 159,
 Nerthach, *see* Kaer N.
 Neuert, 112, 2. *Cf.* Vynet.
 Nevenhyr, *see* Kaer N.
 Nillystwn Trevan, 145, 3. [39, 2.
 Nissyen ab Euroswyđ, 26, 6, 12;
 Nodawl Varyv Twrch, 108, 2.
 Normandi, 136, 20.
 Nuđ Hael ab Senyllt, 304, 13.
 Nwython, 134, 11. [15.
 Nynnyaw ab Beli M., 93, 2; 121,
 Nyver, Glynn, 138, 13, 15.
 Nywl, 46, 18; 51, 15, *see* Kae.

 Och, 112, 1; 125, 15.
 Odgar ab Aed, 122, 19, 28; 134,
 28; 135, 26; 136, 3, 6.
 Odyar Franc, 244, 14; 265, 19.
 Oeth, *see* Kaer Oeth.
 Offeirat, 55; 56, *see* Kethtrwm.
 Ogov y Widon, 141-142.
 Ol ab Olwyđ, 112, 16.
 Olwen m. Yspadaen P., 102, 3,
 8; 106, 13; 113, 19; 115,
 23; 117; 118, 18; 143, 3, 5.

 Ondyaw ab Duk Bwrgwin, 265,
 12; 267, 28.
 Openn? *see* Penn.
 Osla *or* Ossa Gyllellvawr, 109, 28;
 140, 27; 141, 11; 150, 24;
 159, 12; 160, 21.
 Ovan ab Kaw, 107, 16.
 Owein ab Maxen, 302, 26.
 Owein ab Nuđ, 261, 10.
 Owein ab Uryen, 153-159; 162
 -163; 170-192; 194; 199;
 205, 3; 220; 232, 9; 300, 7;
 306, 8, 28.
 Owein Gwyneđ, 302, 7.
 Owein Iarll, 292; 293; 295.

 Palvawt Branwen, 43, 13, 16.
 Palvawt, Teir Gwith, 301, 16.
 Palvawt, Trydeđ Anvat, 43, 14.
 Paluc, 308.
 Panawr Pen Bagat, 110, 16.
 Paris ab Priav, 297, 5.
 Paris b. Ffreinc, 109, 27.
 Pasc, 164, 20; 237, 4; 244, 2.
 Peibaw, 121, 15.
 Pebin o Đol Pebin, 59, 9.
 Peir Arthur 136, 10.
 Peir Dateni, 31; 39-40
 Peir Diwrnach Wyđel, 122, 18;
 135, 26; 136.
 Pelymyawc, 138, 30. [dun.
 Penardim m. Beli, 26, 9. *Cf.* Ar-
 Pendaran Dyvet, 24; 35, 10;
 41, 15; 307.
 Pengwaed, 104, 1.
 Penn ab Nethawc, 134, 10.
 Penn Bendigeit Vran, 300, 11, 23.
 Penn Blathaon, 109, 11.
 Penn Hynev Kernyw, 108, 1.
 Penn Pingon, 103, 10; 138, 25;
 245, 4.
 Penn Rianeđ, Y. P., 112, 113.
 Pennant Govut, 123, 7; 141, 25.
 Pennarđ yn Arvon, 63, 15, 26.
see Maenawr Pennarđ.
 Pennkerđ, 61, 7.

- Pennllehmhidŷ Iwerdon, 110, 19.
 Penllwyn, 1, 6.
 Penllyn, 74, 13; 77, 22; 80, 9;
 305, 15.
 Pennryn Hawstin, 307, 24.
 Penvro, 40, 16; 41, 26; 307, 29.
 Pentir Gamon, 109, 3.
 Percos ab Poch, 106, 19.
 Peredur Paladyr Hir ab Evrawc,
 159, 24; 193-243; 265, 16;
 301, 6; 305, 17.
 Peredur's foster sister, 203, 204.
 Peredur's mother, 193-5; 203.
 Petrylew Mynestyr, 301, 2.
 Polixena m. Priav, 297, 11.
 Porford, 144, 2.
 Post Kat Y. P., Tri, 304, 10.
 Porth Kerdin, 136, 17.
 Porth Kleis, 138, 1.
 Porth, 54 Priv, 309, 8.
 Porthawr Gweith Perllan Bangor,
 Tri, 304, 27.
 Powys, 60, 13; 62, 26; 77, 29;
 144; 145; 159, 4; 302, 1.
 Pren Hir ae hanner yn llosgi, 225;
 Prenn Glas, 167; 168; 171;
 172; 180.
 Presseleu, 18, 2; 138, 7.
 Prydein, 109, 11; 110, 13; 111,
 25; 123, 1; 135, 4, 6; 142,
 18, 23; 148, 1; 160, 13.
 Prydein ab Aed M., 309, 4.
 Pryderi ab Pwyll P. A. (see Gwri
 Wallt Euryn), 24-25; 40, 7;
 44-52; 57-64; 66, 3; 307, 7.
 Prytwenn (Llong Arthur), 105, 28;
 132, 12; 136, 1; 137, 30.
 Pryv du or Garn, 222; 223; 228.
 Pumlumon, 132, 29. [1.
 Pump Ran Iwerdon, 43, 10; 137,
 Pwynt Perved Y. P., 96, 29; 97, 30.
 Pwyll Pendevic Dyvet, 1-25. or,
 Pwyll Penn Annwn, 8, 12; 14,
 24; 19, 16; 22; 24, 7; 25, 8;
 57, 16; 307, 10.
 Pwyth Meinlas, 303, 1.
 Raawt eil Morgant, 300, 9; 307,
 5. Cf. Ryawd.
 Rac Kaer Glini, 128, 20.
 Rac Ynys, Teir, 89, 3; 110, 3;
 113, 3; 136, 19.
 Rac Ynys, Teir Priv, 309, 5.
 Rac Ynys, Seith-ar-ugeint, 309, 5.
 Racymwri, see Kacymwri.
 Rathyeu m. Unic K., 112, 23.
 Redynawc, see Tal y R.
 Redynure, see Karw.
 Reidwn ab Beli, 108, 3.
 Reidwn ab Eli Atver, 138, 18.
 Reidwn Arwy, 107, 30.
 Relemon m. Kei, 112, 24.
 retkyr hwch, 100, 13.
 Reu Rwyd Dyrys, 110, 6.
 Riannon m. Heveyd Hen, 8-20;
 22-24; 40, 13; 44, 17; 45;
 51, 2, 4; 52, 25; 57; 58.
 Riein Arthur, Teir Priv, 302, 11.
 Rieni, Tryded Priv, 27, 30; 29, 23.
 Rinnon Rin Barnawt, 123, 16.
 Riogan or Riogoned ab b. Iwer-
 don, 159, 21; 265, 11.
 Riw Gyverthwch, 307, 30.
 Riw Vaelawr, 301, 13.
 Riwallawn ab Uryen, 305, 6.
 Riwallawn Wallt Banhadlen, 302,
 27; 305, 23.
 Ronabwy, 145-152, 158-161. [2.
 Ronnwen Baganes, 300, 21; 303,
 Rongomyant, 105, 29.
 Rore m. Usber, 302, 17.
 Ros, 62, 28; 302, 20; 305, 8.
 Rotwyd Arderys, 302, 19.
 Rud Broen Tuth Bleid, 306, 26.
 Rudlan Teivi, 61, 1.
 Rudlwm Gorr, 302, 24.
 Rudvoawc Y. P., Tri, 303, 5.
 Ruduyw Rys, 140, 7.
 Run, 305, 23,
 Run ab Beli, 303, 6. [7.
 Run ab Maelgwn G., 160, 9; 300,
 Run ab Nwython, 109, 6.
 Run Rudwern, 110, 7.

- Ruvein, 82, 1, 7; 85-92; 298; 299: 308, 16.
- Ruawn Pebyr, *or* Pybyr ab De-orthach *or* Dorarth Wledic, 106, 22; 148; 149, 16; 159, 10, 20; 300, 8.
- Ruawn Penyr Drahwac, 304, 18.
- Ruawn Pevyr ab Gwydno, 305, 2.
- Ryawd eil Morgant, 159, 30. *Cf.* Raawd. [12.
- Ryderch Hael ab Tutwal T., 304,
- Ryfuerys Penn Kynydd, 245, 28; 246, 28.
- Rymi, 111, 7; 132, 5.
- Rysswr A., *see* Gwennwynwyn.
- Rysswyr Prydein, 140, 27.
- ryt, 3, 17; 5, 6, 13.
- Ryt ar Wysc, 249, 30.
- Ryt Wilure, 144, 20.
- Ryt y Groes, 146, 21; 148; 149; 15; 151, 4.
- Ryt Ychen, 46, 8; 97, 30.
- Sach, 104, 13.
- Saesson, 298, 25; 299, 22; 300; 305, 6.
- Salach, 104, 13.
- Samson Vinsych, 107, 22.
- Sande Bryd Angel, 108, 7.
- Saranhon ab Glyhwyr, 107, 25.
- Sarff, 186; 218-219. [18.
- Sawyl Benn Uchel, 112, 7; 304,
- Se, *see* Kaer Se.
- Sein, *see* Aber Sein; Kaer A. S.
- Seint, *see* Kaer Seint.
- Seint Iwerdon, 136, 24.
- Seissyllwch, 25, 13.
- Sel ab Selgi, 107, 11.
- Selemion, *see* Kaer S.
- Selen ab Kynan, 306, 8. [304, 7.
- Selyv ab Kynan Garwyn, 159, 4;
- Selyv ab Sinoit, 107, 8.
- Serygei Wyddel, 305, 5. [22.
- Sgavynell ab Dissynyndawt, 303,
- Sgilti Yscawntroet ab Erim, 108, 13, 18.
- Siawn ab Iaen, 107, 13.
- Sibli Doeth, 297, 7.
- Silin, 302, 2.
- Sinnoch ab Seithvet, 107, 3.
- Siri, *see* Kaer Siri.
- Sol, 110, 20, 21. *See* Din.
- Solor ab Urnach W., 301, 16.
- Sompson Gadarn, 297, 3.
- Sugyn ab Sucnedyd, 111, 8.
- Sulyen ab Iaen, 107, 12.
- Sulgwyn, 244, 3; 245, 7; 263, 23.
- Syvwllch, 111, 26; 125, 10.
- Tal Ebolyon, 31, 19; 40, 23.
- Tal y Redynawc Du, 111, 25.
- Taleithawc, Y. P., Tri, 303, 4.
- Talhaearn, 304, 2. [22.
- Talyessin Penn Beird, 40, 8; 107,
- Tannwen m. Gweir Dathar Wen-
nidawc, 112, 25.
- Tarawc Allt-klwyd, 138, 18.
- Tathal Twyll Goleu, 106, 17.
See Kaer Dathal.
- Tawawt Hir, 306, 28.
- Tawy, 140, 12. *See* Llwch.
- Tecuan Gloff, 109, 4.
- Tegyr Talgellawc, 109 5.
- Teirnon Twryv Bliant, 20-24;
109, 4.
- Teithi Hen ab Gwynhan, 108, 23.
- Teivi, 61, 1.
- Teleri m. Peul, 112, 29.
- Telyn Teirtu, 122, 13.
- Teregut ab Iaen, 107, 11.
- Teulu Arthur, 137, 3; 170, 22;
177, 22; 197-199; 205; 211,
20; 219-220; 232-233; 243;
- Teulu Gwrgi, 305, 16. [267.
- Teulu Kleis ab Merin, 104, 19.
- Teulu Pryderi, 64, 10.
- Teulu, Trydyd Aniweir, 80, 23.
- Teulu, Y. P., Tri Anniweir, 305, 14.
- Teulu, Y. P., Tri Diweir, 305, 8.
- Teulu Y. P., Tri Hualogeon, 305, 3.
- Teyrn Y. P., Tri Gwyn, 300, 7.
tournament described, 252-253.

- Trachmyr, 110, 7; 138, 9; 140, 4.
 Traeth-mawr, 64, 7.
 Trahawc, Y. P., Tri, 304, 17.
 Trevan, 145, 3.
 Tringat, 132, 7.
 Tro, 297, 11.
 Twrch ab Annwas, 107, 10.
 Twrch ab Periv, 107, 10; 159, 25.
 Twrch Llawin, 139, 22.
 Twrch Trwyth ab Tared Wledic, 123-125; 135-141.
 Tywi, 59, 5.
- Uchdryt Varyv Draws, 111, 19.
 Uchtrut Ardywat Kat, 106, 25.
 Uchtryt ab Erim, 108, 11.
 Uffern, 106, 28; 123, 8; 141, 26.
 Ul Kessar, *see* Kessar.
 Unbenn Deivyr a Bryneich, Tri, 303, 16. [12.
 Unbenn Llys Arthur, Tri, 303,
 Unbenn Trydyd Lledyv, 44, 11.
 Unbenn, Y. P., Tri Lledyv, 44, 11; 304, 19.
 Unbenn Y. P., Tri Tharw, 303, 14.
 Unic Glewyswyd, 30, 9; 35, 8.
 Urđawl Benn, 42, 12.
 Urnas, *see* Kaer Urnas.
 Uryen ab Kynvarch, 303, 28; 304, 11.
 Uthur Pendragon, 298, 28; 299, 1; 302, 22.
- Velenryt, 64, 8, 26.
 Vergaed, 308, 2. [3.
 Vreat, Prince from the North. 308,
 Vrezi Vawr, 89, 12.
 Vynet, 125, 16. *Cf.* Neuet.
- Weir, Ynys, 309, 7. *See* Kaer.
 Wilure, *see* Ryt Wilure.
 Wlch Min Ascwrn, 35, 9.
 Wrnach Gawr, *see* Gwrnach G.
 Wryyon, Teir, 112, 2.
- Wryyon Kledyv D., 125, 10.
 Wysc, 220, 24; 247, 9; 249, 30; 263. *See* Ryt; Kaerlleon.
- Ychen Bannawc, 121, 12.
 Ychen Gwlwyd Wineu, 121, 5.
 Ynawc Grudyeu ab Muryel, 40, 8.
 Yngharat Law Eurawc, 205-208; 215, 12; 220, 15.
 Ynyr, deu, 104, 15.
 Ynys, *see* Mel; Rac; Weir.
 Ynys Prydein, 87-94; 96; 97; 99; 109; 112; 136; 147; 149; 164; 165, 4; 170, 3; 183; 201; 205; 263; 297; 309. *See* Gwyr.
 Ynys Prydein, Teir, 110, 2.
 Ynys y Kedyrn, 27, 22; 28, 7; 29, 24; 36-41; 44, 9.
 Ynys y Kedyrn, Teir, 113, 3.
 Ynyseđ Groec, 160, 20.
 Ynywl, 250-257.
 Yrp Luyđawc, 297, 14.
 Ysbidinongyl, 242, 24. *See* Kaer Y.
 Yscolheig, 55.
 Yscotteit, 299, 23.
 Ysgwyd, Teir, 111, 27; 125, 11.
 Yskithyr Yskithyrwyn Penn Beird, 122, 23; 135.
 Yskithyrwynn Penn Beid, 134, 30; 135, 11; 138, 14.
 Yskudyđ, 111, 22.
 Yskyrđav, 111, 22.
 Yspadaden Penn Kawr, 115; 117-121; 132, 26; 135, 9; 142; 143. *See* Kaer Ysp.
 Yspaen, 158, 11.
 Ysperin ab Fflergant b. Llydaw, 107, 24.
 yspydawt, 42, 12; 43, 15, 18.
 Ystrat Tywi, 25, 12; 59, 5.
 Ystrat Yw, 140, 8.
 ystwfawl, 202.

Cross References.

b. = brenhin ; *ep.* = epithet ; *f.* = father.

- Ab *b.* Iwerdon, *f.* of Gwittart ;
 Riogan.
Adeinawc, *ep.* of Ann- or Henwas.
 Aed M., *f.* of Odgar ; Prydein.
 Aedan, *f.* of Gavran.
 Aer, *f.* of Eidoel.
 Alan, *f.* of Digniv.
 Alar, *f.* of Digon.
Alarch, see Gwenn.
Allt-klwyt, *ep.* of Tarawc.
 Alser, see Lluyd.
 Alun *f.* of Dyvyr. See Koet.
 Amheibyn, *f.* of Eiryn Wych.
 Amherawdyr, see Arthur ; Lles ;
 Maxen.
 Anarawc Wallt G., *f.* of Idic.
 Anaw Kyrð, see Eliuri.
Angel, see *Pryd Angel*.
 Aniweir, see Teulu.
 Anlawð W., *f.* of Goleuðyd.
 Annwas, *f.* of Twrch.
Annwyn, see Arawn ; Pwyll.
Anwat, see Bwyellawt ; Datkuð ;
 Ergyt ; Kuð ; Palvawt.
Ardywat Kat, *ep.* of Uchtryt.
 Argat, *f.* of Kynhaval.
 Arthur, *f.* of Amhar ; Gwydre ;
 Llacheu. See Gwenhwyvar ;
 Gwraged ; Gwreic ; Kennadeu ;
 Llamrei ; Llys A., Peir A., *Pen-
 saer* ; Prytwen ; Rien ; Rysswr ;
 Teulu.
 Arwy, *f.* of Indec ; *ep.* of Reidwn.
Ascwrn, see *Min Ascwrn*.
Astrus, *ep.* of Gwydneu.
 Atheu, *f.* of Gusc.
- Atver*, *ep.* of Eli.
 Avlawn, *f.* of Huarwar.
 Awstin, see Pennryn.
 Baedan, *f.* of Maelwys.
Bagat, see Penn.
Banhadlen, see *Gwallt B.*
Bannawc, *ep.* of Elen. See Ychen.
Bard, *ep.* of Arouan ; Auan ;
 Degynelw ; Golydan.
Bargot, see *Krwm V.*
Barnawt, see *Rin B.*
Barawc, *ep.* of Dillus ; Llawn- or
 Llawuroded.
Baryv Draws, *ep.* of Uchdryt.
Baryv Twrch, *ep.* of Nodawl.
 Beð, *f.* of Einyawn.
 Bedrawt, *f.* of Bedwyr.
 Bedwyr, *f.* of Amhren ; Eneuawc.
Beidawc, *ep.* of Anoeth.
 Beli Mawr, *f.* of Aryanrot ; Kad-
 wallawn ; Kaswallawn ; Lleuel-
 ys ; Lluð ; Nynnyaw ; Penard-
 im ; Reidwn ; Run.
Bendigeit, *ep.* of Bran ; Gwerthev-
 yr ; Kadwaladyr ; Kadwa-
 llawn ; Kustennin. See Penn B.
Bervach, *ep.* of Korvil.
Beuthach, *ep.* of Lluber.
 Bleidic, *f.* of Hyveid.
Bliant, see *Twryw B.*
Bradawc, *ep.* of Haearnweð.
 Bran B., *f.* of Karadawc.
Bras, *ep.* of Kadwgawn.
Breich Hir, *ep.* of Awydawc.
Brenhin, *ep.* of Doget.

- Brwyn, *f. of Madawc.*
Brychgoch, ep. of Kynnwric.
 Bryssethach, *f. of Brys.*
Bychan, ep. of Gwiffert; Iarll
 Kaer Dyff; India; Kustennin.
 Byneu, *see Benyn.*
- Chware, *see Broch; Gwydbwyll.*
- Da Gyved, ep. of Gwynn.*
Da Reimat, ep. of Gwynn.
 Daere, *f. of Kubert.*
 Dalldav, *see Fferlas.*
Dallpen, ep. of Dallwyr.
 Dateni, *see Peir.*
 Dauyð, *f. of Absolon.*
 Deheu, *see Gwyr; Kantrevi.*
 Denmark, *see Gwyr D.*
 Deorthach W., *f. of Ruawn.*
 Dewengen, *see Mabon.*
Diessic Unbenn, ep. of Dwnn.
 Dinlleu, *see Dinas.*
 Dinodig, *see Kantrev.*
 Dioðeiveint, *see Brenhin; Llys.*
 Dissynyndawt, *f. of Diffeidell;*
 Gwall; Sgavynell.
Divro, see Llaw Divro.
Doeth, ep. of Sibli.
 Don, *mother of Amaethon; Aran-*
 rot; Gilvaethwy; Govannon;
 Gwydyon; Heveyð.
Drythyll, ep. of Ednyvedawc.
 Du, *see Maen; Mil; Morwyn.*
 Duk B., *f. of Ondyaw.*
 Dukum, *f. of Mil Du.*
 Dyrus, *see Rwyð D.*
Dyvet, ep. of Alun; Pendaran
 Pwyll; *see Kantrevi.*
 Dyvnedic, *f. of Kustennin.*
 Dyuynewal, *f. of Bran.*
- Ebrei, *f. of Gwrduial. Cf. Eurei.*
 Eidin, *ep. of Klydno; Llongat.*
 Echel V. Twll, *f. of Gobrwy;*
 Gronw.
 Echymeint, *see Llech.*
- Ednyvedawc D., *see Ellyll.*
 Edwin, *see Grei.*
Eidín, ep. of Klydno; Llongat.
Elilton, ep. of Dylan.
 Elen, *mother of Kustennin.*
 Eli Atver, *f. of Reidwn.*
 Elidyr, *see Du y M., Llech.*
 Eliffer, *f. of Peredur; see Korvan*
 Emyr Llydaw, *f. of Howel.*
 Emys, *see Llygatrud.*
 Endawt, *f. of Gwyl.*
Ennwir, see Gwrhwt E.
 Enryuedodeu, *see Kaer yr E.*
 Erbin, *f. of Dyuel; Erinit; Ge-*
 reint. *See Kennadeu E.*
Ereint, see Gwallt; Gwrych; Llaw.
 Eri, *f. of Greit.*
 Erim, *f. of Eus; Henbetestyr;*
 Henwas Ad., Sgilti; Uchtryt.
 Ermit, *f. of Gwynn; Kyndrwyn.*
 Eruyll, *f. of Ffodor.*
 Erw, *f. of Llawr.*
Eskob, ep. of Betwini. See Llwy.
 Esni, *f. of Gwynn.*
 Eson, *f. of Iason.*
 Eudaw, *f. of Adeon; Elen Luy-*
 dawc; Kynan.
 Euengat, *f. of Heiden.*
 Eur, *see Hualo; Kelein; Kryð.*
 Eurei, *f. of Dillus V.*
Eurawc, see Llaw E.
 Euroswyð, *f. of Nissyen.*
 Evrawc, *f. of Peredur.*
Ewingath, ep. of Isperyr.
- Fflam, ep. of Ffleudur.*
Ffleissawc, ep. of Edelfflet.
 Fflergant, *f. of Ysperin.*
 Ffreinc, *see Gwilenhin; Gwilim;*
 Iona; Paris.
 Ffynnawn, *see Du; Iarlls;*
 Marchawc.
- Galarus, *see Kruc.*
Galouyð, ep. of Greidyawl.
Gandwy, see Porthawr.

- Garanhir*, ep. of Gwydneu.
Garwlwyd, ep. of Gwrgi.
Garwyn, ep. of Kynan.
Gavaelvawr, ep. of Glewlwyd.
Geirioed, f. of Geir.
Geraint, f. of Adwy; Eritit.
Gerenhir, f. of Berwyn.
Glas, see Llech; Prenn.
Glavyrawc, ep. of Hettwn.
Glew, ep. of Dreon.
Glewlwyd Gavaelvawr, see Gogigwr; Huandaw; Penn Pinghon.
Glewscwyd, ep. of Unic.
Gloyw W. L., f. of Gwynn Gohoyw. See Gwynn Gloyw.
Glythwyr, f. of Saranhon.
Godo, f. of Ffleudur Fflam W.
Gogleđ, see Dunart; Gleissiar; Iarlaeth.
Gogodin, ep. of Gwlgawt.
Gohoeuwain, ep. of Gwelgan.
Gohoyw, ep. of Gwynn.
Goleu, see Twyll.
Golithmer, f. of Garanaw.
Gordu & Gorwenn, see Gwidon.
Gorolwyn, f. of Gatcor.
Goryon, f. of Kulvanawyt.
Gosgordvawr, ep. of Eliffer.
Gotyvron, see Gwynn.
Govut, see Pennant G.
Govynnyat, ep. of Llwydawc.
Gouynyon H., f. of Karnedyr.
Greidawl, f. of Gwythyr.
Groec, see Gwyr; Mor; Ynyssed.
Gronw, see Llech.
Gruđyeu, ep. of Ynawc.
Grythmwl Wledic, see Erch.
Gwaledur K., f. of Gwennwledyr.
Gwallawc, f. of Keredic.
Gwallt Auwyn, ep. of Gwrvan.
Gwallt B., ep. of Riwallawn.
Gwallt Ereint, ep. of Grugyn.
Gwallt Euryn, ep. of Gware; Gwri.
Gwallt Grwn, ep. of Anarawc.
Gwallt Lydan, ep. of Gloyw.
- Gwalstawi Ieithoed*, ep. of Gwrei; Gwrhyr.
Gwann, ep. of Govan.
Gwannwyn, see Melyn G.
Gwarthecvras, ep. of Gwrhyr.
Gwastra, ep. of Gwrgi.
Gwawtryđ, ep. of Aneiryn.
Gwdwc Hir, ep. of Gwineu.
Gwedw, see Gwynn Mygdwn; Iarles.
Gweir Dathar W., f. of Tannwen.
Gweiryoed, f. of Gweir. Cf. Geiryoed.
Gwener, see Kroglith.
Gwenith, see Maes Gwenith.
Gwenn, see Gorwenn.
Gwent, ep. of Gwryt. See Kaer.
Gwestat, f. of Gweuyl.
Gwidawl, see Ellyll; Kaer W. W.
Gwidolwyn Gorr, f. of Eurolwen.
Gwineu, ep. of Gwas; Gwlwyd.
Gwir, ep. of Gwidawl.
Gwith, see Palvawt.
Gwledic, ep. of Anlawđ; Deorthach; Emrys; Ffleudur Fflam; Grythmwl; Kasnar; Kelydon; Maxen; Tared.
Gwrgwst, f. of Dvynarth.
Gwrhyt Ennwir, ep. of Gweir.
Gwrhyt Vawr, ep. of Gweir.
Gwron, ep. of Gwgon.
Gwritheneu, ep. of Gwrtheyrn.
Gwryan, f. of Gwryat.
Gwrych Ereint, ep. of Grugyn.
Gwryon, f. of Hunabwy; Kadwry. See Mab Gwryon.
Gwryt Gwent, f. of Gwenthwyvar.
Gwyar, mother of Gwalchmei; Gwalhavet; Gwall.
Gwych, ep. of Eiryn.
Gwyđ, see Ellyll.
Gwyđel, ep. of Diwrnach; Garslit; Llenlleawc; Llenleawc; Matholwch; Serygei; Urnach.
Gwyđno, f. of Elphin; Ruawn P.
Gwyđyl, see Kerric.

- Gwyllt*, ep. of Kyledyr; Kynedyr or Kyuedyr.
 Gwyneb, see Hen Wyneb.
Gwyned, ep. of Maelgwn; Owein. See Gwyr; Kedernit.
 Gwynhan, f. of Teithi Hen.
 Gwynllwyf, see Gwr; Ynywl.
 Gwynn Gohoyw, f. of Kicva.
 Gwynn Hen, f. of Heilyn.
 Gwynn, see Teyrn.
Gwynnyawc, see *Llaw*.
 Gwynt, see Kaer Wynt.
Gwyr, ep. of Gwrhwt; Gwythawc.
 Gwyrangon, see Kaer W.
 Gwystyl, f. of Gweir. Cf. Geneir.
 Gwythawc G., f. of Garwyli.
 Gyrthniwl Wledic, see Ellyll.
- Hael*, ep. of Iskovan; Mordav; Morgant; Nuð; Ryðerch.
 Hav, see Gwlat yr H.
Hayarn, ep. of Drustwrn.
Hen, ep. of Gouynyon; Gwrbothu; Gwynn; Henin; Heveyð; Kado; Llywarch; Priav; Teithi. See Gwr; Gwrach; Gwyneb; Kroen.
 Henin Hen, f. of Garwen.
 Herwuden, see Gwaetym.
 Hettwn Tal Aryant, f. of Kyuedyr.
 Hettwn Glavyrawc, f. of Kynedyr.
Heussawr, ep. of Kustennin.
 Heveyð, f. of Riannon, see Llys.
Hir, ep. of Arwy, Heveyð; Hychtwn. See Amren; Breich; Eidyl; Gwdwc; Gwr; Llaw; Paladyr; Prenn; Tavawt.
Hir Tynedic, ep. of Du.
 Hualogeon, see Teulu.
 Hynev, see Penn H. K.
Hyuar, ep. of Gwynn.
- Iaen, f. of Bratwen; Kradawc; Moren; Siawn; Sulyen; Te-regut.
 Iðon, f. of Kadwgawn; Kalam.
- Ieithoed*, see *Gwalstawt*.
 Ieuav, f. of Howel.
 Ionawr, see Kalan.
 Iwerðon, see Aed; Esgeir O., Gorseð; Gwittart; Gwyr; Matholwch; Mor; Pennllehmhydý; Pump Ran; Riogan; Seint.
- Kadarn*, ep. of Ector; Ercwlf; Sompson. See Twr G.
 Kadegyr, f. of Elinwy.
 Kadellin Tal A., f. of Gweir.
 Kado, f. of Berth.
 Kadvan, f. of Kadwallawn V.
 Kadwallawn, see Auan V.
 Kadwgan, f. of Heilyn Goch.
 Kaerloyw, see Gwidonot.
 Kamre, see Melyngan.
Kanhastyr, ep. of Kilyð.
Kanhwch, ep. of Kynnwyli.
Kanllaw, ep. of Kanhastyr.
Kant Ewin, ep. of Kwrs.
 Karadawc, f. of Eudav; Kawrdav.
 Karn, see Pryv.
 Karw, see Ellyll.
 Kasnar Wledic, f. of Gloyw Wallt Lydan; Llary.
 Kastell, see Gwerthrynyawn; Kaer Iarlles y Ff, Mur y K.
 Kat, see Ardywat; Post.
 Katgyffro, f. of Gilbert.
Kath, see *Llygat*, -eit.
 Katvan, f. of Kadwallawn.
 Katvarchawc, see Llys Arthur.
 Kaw, f. of Angawd; Ardwyat; Dirmyc; Ergyrat; Etmic; Gildas; Gwennabwy; Gwartheygt; Gwyngat; Hueil; Iustic; Kalcas; Kelin; Koch; Konnyn; Kynwas; Llwybyr; Mabsant; Meilic; Neb; Ouan.
 Kawlwyd, see Kwm; Kuan.
Kawr, ep. of Gwrnach. See *Klin*; *Penn Kawr*.
 Kedarn, f. of Nerth.
 Kedyndeith, see Hen Ged.

Kedryn, *see* Ynys y K.
 Kei, *f. of* Garanwyn; Relemon.
 Keidyaw, *f. of* Gwendoleu.
 Keimat? *see* Reimat.
Keinwarvawc, ep. of Kynyr.
 Kelcoet, *f. of* Llwydeu.
 Kelydon W., *f. of* Kilyd̄.
 Keredic, *see* Gwelwgan.
 Kernyw, *see* Gwyr; Kadwr.
 Kibdar, *f. of* Drych.
 Kilcoet, *f. of* Llwyd.
 Kilyd̄, *f. of* Kulhwch.
 Kimin Kof, *f. of* Dalldav.
Kledyv Koch, ep. of Etlym.
Kledyvvrud, ep. of Gwgawn.
Klememhill, ep. of Unic.
Klin Gawr, ep. of Eda.
Kloff, ep. of Brenhin; Gwr Gwyn-
 llwyd; Gwr Llwyd; Tecuan.
See Llys y B. K.
 Klustveinat, *f. of* Klust.
 Klut, *f. of* Gwawl.
 Klydno, *f. of* Eurneit; Kynon.
Koch, ep. of Heilyn. *See* Gwr;
Kledyv; March.
Koes Hyd̄, ep. of Gilla.
Kollvrewy, f. of Koll.
Kor̄ Prydein, ep. of Idawc.
Korr, ep. of Grudlwyn; Gwidol-
 wyn; Rudlwm.
Kradawc, f. of Kawrdav. *See*
 Kaer.
 Kregyn, *see* Garth.
 Kristinobyl, *see* Amherodres.
Krw̄m Vargot E., ep. of Llongat.
 Krwn, *see* Dyffryn; *Gwallt*.
 Kulhwch, *see* Esgeir K.
 Kustennin, *f. of* Erbin; Goreu;
 Kustennin Vychan.
Kurvagyl, ep. of Kynwas.
Kyffes, see Llaw.
Kyllellvawr, ep. of Osla.
 Kynan, *f. of* Diuogāt; Kyhoret;
 Kynlas; Selen; Selyv.
 Kyniweir, *see* Llynghes.
 Kyndyrwyn, *f. of* Gwiawn.

Kynyr, *f. of* Kei.
Kynn Kroc, ep. of Neol.
 Kynvarch, *f. of* Uryen.
 Kynvedw, *f. of* Kadavel.
 Kynvelyn, *f. of* Gwaedan.
 Kynwyl K., *f. of* Gwenn-Alarch.
 Kynwyl Sant, *see* Hen Groen.
 Kynyd̄, *see* Penn K.
Kyruach, ep. of Gwaledur; Gwawr-
 d̄ur.
Kysseuin, ep. of Nav.
 Kyueryr, *see* Brynn K.
Kyvarwyd̄, ep. of Elidyr; Kyndelic.
Kyv̄ed̄, see Da Gyv̄ed̄.
 Kyvwelch, *f. of* Eheubryt.

Llaesar Ll., *f. of* Llashar.
Llaesgygwyd̄, ep. of Llasar.
Llaesgyvnewit, ep. of Llassar.
 Llarcan, *see* Penn Llarcan.
Llaw D̄ivro, ep. of Llofuan.
Llaw Ereint, ep. of Lluđ.
Llaw Eurawc, ep. of Yngharat.
Llaw Hir, ep. of Kadwallawn.
Llaw Gyffes, ep. of Lleu.
Llaw Wynnyawc, ep. of Lloch.
Llawin, ep. of Twrch.
 Llech, *see* Gwr o'r Llech.
Lledyeith, ep. of Llyr.
 Lledyv, *see* Unbenn.
Lletewic, ep. of Glythmyr.
Lletw̄m, ep. of Gwrgwst.
Llennawc, f. of Gwallawc.
 Lleyn, *see* Belen.
 Lliaw, *f. of* Gwanar; Gwennwyn-
 wyn.
 Lliueit, *see* Gwaew.
 Llogell, *see* Gwynn.
 Llom, *see* Buches.
 Lloran, *see* Penn Lloran.
 Lluđ, *f. of* Auarwy; Manawyđan.
 Lluđ Ll. E., *f. of* Kreidylat.
Llurugawc, ep. of Lluđ.
 Lluydawc, *ep. of* Elen; Yrp.
 Llwh Ll. W., *see* Meibon Ll. W.
 Llwydeu, *f. of* Gwydre.

- Llwyth, *see* Gwr.
 Llwyth, *see* Marchlwyth.
 Llwyryon, *f. of* Llwyrr.
 Llydan, *see* Gwallt L.
 Llydaw, *see* Emyr; Gwyr; Hir Peissawc; Howel; Ysperin.
 Llygat Kath, *ep. of* Gwiawn.
 Llygeit Kath, *ep. of* Gwrđnei.
 Llyr, *f. of* Bran; Branwen; Granwen; Karadawc V., Manawyđan. *See* Ellyll.
 Maelgwn, *f. of* Alser; Eurgein; Run.
 Manawc, *ep. of* Moryen. *See* Ellyll.
 Man- or Mynogan, *f. of* Beli M.
 Mareduđ, *f. of* Iorwoerth; Madawc.
 Matholwch, *f. of* Gwern.
 Mathonwy, *f. of* Math.
 Mawr, *ep. of* Aed; Beli; Breui; India; Kristinobyl; Traeth. *See* Gwrhwt.
 Mawr Vrydic, *ep. of* Eidon; Gwenllian.
 Maxen, *f. of* Owein. *See* Kadeir.
 Mechteyrn B., *see* Aueuryn.
 Medic, *ep. of* Auan.
 Mei, *see* Kalan.
 Meinlas, *see* Gwreic; Pwyth.
 Meir, *see* Llan Veir.
 Meirchawn, *f. of* March.
 Melen, *see* Ellyll.
 Mellt, *f. of* Mabon.
 Melyn, *see* Gwas; Gwr; Mul.
 Menestyr, *f. of* Gwydawc.
 Menw, *f. of* Annyanawc.
 Merin, *f. of* Kleis.
 Methredyđ, *f. of* Medyr.
 Min Ascwrn, *ep. of* Wlch.
 Mingul, *ep. of* Essyllt.
 Minsych, *ep. of* Sampson.
 Minwen, *ep. of* Essyllt.
 Modron, *mother of* Mabon.
 Moel, *ep. of* Dyvynwal.
 Morđwyt Twll, *ep. of* Echel.
 Moren M., *f. of* Bratwen.
 Morganhwc, *see* Kantrevi.
 Morgant, *f. of* Raawt or Ryawd.
 Moro Oeruedawc, *see* Du.
 Morynyon, *see* Llynn.
 Muryel, *see* Ynawc G.
 Mut, *see* Mackwy.
 Mwynvawr, *ep. of* Elidyr; Morgan.
 Mwrheth, *see* Blathaon.
 Mynestyr, *ep. of* Petrylew.
 Mynyo, *f. of* Idawc K. P.
 Myrdin, *see* Kaer V., Klas.
 Nav, *f. of* Gwennwynwyn; Ffendor.
 Neol, *f. of* Ellylw.
 Ner, *f. of* Eidyol; Idon.
 Nerth, *f. of* Gorascwrn.
 Nes, *f. of* Knychwr.
 Nethawc, *f. of* Penn.
 Neuwt, *f. of* Tringat.
 Nuđ, *f. of* Edern; Gwynn; Owein.
 Nwython, *f. of* Kyledyr; Llwydeu; Run.
 Nwyvre, *f. of* Fflam; Gwynn; Lliaw.
 Nywl, *see* Kae; Marchawc.
 Ocuran, *f. of* Gwenhwyvar.
 Odyeth, *see* Gwadyn.
 Oeruedawc, *ep. of* Moro.
 Oeruel, *see* Esgeir O.
 Olwyđ, *f. of* Ol.
 Ossol, *ep. of* Gwadyn.
 Oth, *f. of* Danet.
 Owein, *see* Degynelw.
 Pabo, *f. of* Dunawt Wr.
 Padellwawr, *ep. of* Mederei.
 Paganes, *ep. of* Ronnwen.
 Paladyr Hir, *ep. of* Gweir; Peredur.
 Panon, *f. of* Iscawyn.
 Paris, *see* Kaer B.
 Pebin, *f. of* Goewin.
 Pebyr, Penyr, Pevyr, Pybyr, *see* Gronw; Ruawn.

Peillyawc, ep. of Keugan.
 Peir, see Llynn; Messur.
Pendevic D., ep. of Pwyll.
Pendragon, ep. of Gwenn; Uthur.
Pengech, ep. of Gwynn.
Pengrech Du, see Morwyn.
Pengrych Koch, see Gwr.
 Penmaen, see Dol P.
Penn Annwn, ep. of Pwyll.
Penn Bagat, ep. of Panawr.
Penn Beid̄, ep. of Yskithyrwynn.
Penn Beird̄, ep. of Talyessin; Yskithyr Y.
Penn Kawr, ep. of Yspadaden.
Penn Kynyđ̄, ep. of Ryfuerys.
 Penn Llarcan, f. of Eiladyr.
Penn Lloran, ep. of Eiryawn.
Penn Mackwy, ep. of Eliuri.
Penn Uchel, ep. of Sawyl.
Pensaer, see Glwyđyn.
 Peredur ab E., f. of Gwgon Gwron.
 Periv, f. of Twrch.
 Perllan, see Bangor.
Petit, ep. of Gwiffert.
 Peul, f. of Teleri.
Pingon, ep. of Penn.
 Poch, f. of Percos.
 Porthawr G., f. of Kadyrieith.
 Powys, see Gwyr Powys.
 Priav, f. of Paris; Polixena.
Pryd Angel, ep. of Sande.
 Prydein, see Arđerchawc; Gwyr; Kado; Kantrevi; Kaw; Rysswyr; Ynys.
 Pwyll P. A., f. of Pryderi.
 Raawt, see Gwrbrith.
 Rangyw, see Merch.
 Reget, f. of Gwers.
Reget, ep. of Uryen.
Reimat [? Keimat], see Da R.
 Ricca, f. of Gormant.
Rin Barnawt, ep. of Rinnon.
 Romani, see Brenhin.
 Ros, see Lley; Kantrev.
 Roycol, f. of Mael.

Ruđ, see Gwaew; Mor.
Rudwern, ep. of Run.
 Run, f. of Gwydar; Madawc.
 Ruvein, see Gwyr; Kaer R., Lles; Maxen.
 Rwyđ Dyrys, see Reu.
Rys, ep. of Ruduyw.
 Saer, ep. of Glwyđyn.
 Saidi, f. of Kadyrieith; Kas. See Mab Seidi.
Sant, ep. of Kynnwyl.
 Seithvet, f. of Bedyw; Sinnoch.
 Seitwed, f. of Llewei.
 Selen, see Arouan.
 Selgi, f. of Sel.
 Senyllt, f. of Nuđ.
 Servan, f. of Mordav H.
 Seueri, ep. of Gwrgi.
 Sinoit, f. of Selyv.
 Sucnedyd̄, f. of Sugyn.
Tal Aryant, ep. of Hettwn; Kadellin.
Talgellawc, ep. of Tegyr.
 Taliessin, f. of Auaon.
 Tallwch, f. of Drystan.
 Tande, see Ffaraon.
 Taran, f. of Glinneu.
 Tared Wledic, f. of Twrch T.
 Tathal, see Gwyr; Kaer, cf.
Tathar Wenidawc, ep. of Gweir.
Tec, ep. of Gwenllian.
 Tegit, f. of Morvran.
 Teirgwaeđ, see Menw.
 Teithyon, f. of Madawc.
 Teivi, see Rudlan.
 Terwyn, see Mor.
Trahawc, ep. of Du; Gw ibei Hawystyl; Ruawn P.
Traws, ep. of Du. See *Baryv*.
 Tremhidyt, f. of Drem.
 Tringat, f. of Gwynn.
Trwm, ep. of Gwydyr.
Trwsgyl, ep. of Kynvelyn.
 Trwyth, see Twrch.

- Tryffin, *f. of* Drutwas; Erdutvul.
Tut, ep. of Morgant.
Tuth Bleid, ep. of Ruð B.
Tutklyt, ep. of Tutwal.
Tutuathar, f. of Enrydrec.
Tutwal T., f. of Ryðerch H.
Twryv Bliant, ep. of Teirnon.
Twr Gadarn, f. of Madawc.
Twrch, see Baryv T.
Twyll Goleu, ep. of Tathal.
Tyllyon, ep. of Morðwyt.
Tyvyawc, see Maen.
Tywi, see Aber; Din; Ystrat.

Unbenn, see Diassic U.
Uchel, see Penn U.
Unlenn, ep. of Hyveid.
Unic K., f. of Rathtyeu.
- Urnach Wyðel, *f. of* Solor.
 Uryen Reget, *f. of* Morvuð;
 Owein; Riwallawn.
 Usber, *f. of* Rore.

 Wðolwyn, *see* Gwidolwyn.
Wenidawc, see Tathar W.
Wr, ep. of Dunawt.

 Ych, *see* Brych; Melyn Gwan-
 nwyn; Nynnyaw; Peibaw.
 Ynywl, *f. of* Enit.
 Yryf, *f. of* Llary.
Yscawntroet, ep. of Sgilti.
 Yscawt, *f. of* Glew.
Yskithyrwyn, ep. of Yskithyr.
Yskwyðwyn, ep. of Eneas.
 Yspaðaden P. K., *f. of* Olwen.
-

List of Subscribers.

PATRONS' EDITION.

Bute, The Most Honourable the Marquis of, K.T., Cardiff Castle.

(4 copies.)

Cymmrodorion, The Hon. Society of, London.

Davies, Miss Mary, 5 Gordon Square, W.C.

Davies, Richard, Esq., Treborth, Lord Lieutenant of Anglesey.

Davies-Cooke, P. B., Esq., Gwysaney, Mold, and Owston, Doncaster.

Dynevor, The Right Hon. Lord, Dynevor Castle, Llandeilo.

Edwards, Owen, Esq., B.A., Balliol College, Oxford.

Emrys-Jones, A., Esq., M.D., Oak Hill, Fallowfield, Manchester.

Evans, Alderman David, 24 Watling Street, E.C.

Evans, E. Vincent, Esq., 30 Leconfield Road, N.

Evans, Rev. O., M.A., Prof. of Welsh, St. David's College, Lampeter.

Evans, Stephen, Esq., J.P., Llwyngwern, Chiselhurst.

Griffith, J. Milo, Esq., 45 Mornington Road, N.W.

Griffiths, John, Esq., 3 Hawthorn Villas, Flookersbrook, Chester.

Griffiths, John, Esq., M.A., Jesus College, Oxford.

Hughes, Rev. W. Hawker, M.A., Jesus College, Oxford.

Jesus College Library, Oxford.

Jones, J. W., Esq., The Grange, Highbury New Park, N.

Jones, John, Esq., Central Buildings, Llandudno.

Jones, Rev. Michael D., Principal, Independent College, Bala.

Jones, Pryce, Esq., Dolerw, Newtown, and 63 Upper Berkeley Street, Portman Square, W.

Jones-Parry, Sir T. Love D., Bart., Madryn Park, Pwllheli. (2 copies.)

Kemeys-Tynte, Colonel C. K., Cefn Mably, Cardiff.

Lewis, David, Esq., Barrister-at-law, Kilvey Terrace, Swansea.

Lewis, Sir William Thomas, The Mardy, Aberdare.

Llanover, The Right Hon. Lady, Llanover, S. Wales.

Llewelyn, John T. D., Esq., M.A., Penllergare, Swansea.

Lloyd, E. O. V., Esq., B.A., Berth, Ruthin.

Morfill, W. R., Esq., M.A., 4 Clarendon Villas, Oxford.

Morgan, R. Aneurin, Esq., Plas Teg, Catford, S.W.

Morris, Rev. R. E., B.A., 3 Upper Bedford Place, W.C.

Phillips, James M., Esq., M.D., J.P., Priory Street, Cardigan.

- Phillips, J. Roland, Esq., West Ham Police Court, West Ham Lane, Stratford, E.
- Powel, Thomas, Esq., M.A., Prof. of Welsh, University Coll., Cardiff.
- Powis, The Right Hon. the Earl of, Powis Castle, Welshpool.
- Pugh, D., Esq., M.P., Manoravon, Carmarthenshire.
- Puleston, J. H., Esq., M.P., 31 Sussex Square, Brighton.
- Price, Captain T. P., M.P., Triley Court, Abergavenny.
- Rendel, Stuart, Esq., M.P., 4 Whitehall Gardens, S.W.
- Reynolds, Llywarch, Esq., B.A., Merthyr Tydvil.
- Richard, Henry, Esq., M.P., 22 Bolton Gardens, S.W.
- Roberts, Mrs. L. H., 8 Willow Bridge Road, N.
- Ryle, Rev. H. E., M.A., Principal, St. David's College, Lampeter.
- Stokes, The Hon. Whitley; D.C.L., 15 Grenville Place, S.W. (*2 copies.*)
- Thomas, Charles, Esq., J.P., Pitch and Pay, Stoke Bishop.
- Thomas, G. Ap., Esq., M.D., 162 Stockpool Road, Levenshulme, Manchester.
- Thomas, Rev. T. Llewelyn, M.A., Jesus College, Oxford.
- Vaughan, J. Williams, Esq., J.P., D.L., The Skreen, Radnorshire.
- Warren, T. Herbert, Esq., President, Magdalen College, Oxford.
- West, Lt. Colonel the Hon. W. E. Sackville, Limegrove, Bangor.
- Williams, David, Esq., Taff Vale Brewery, Merthyr Tydvil.
- Williams, His Honour Judge Gwilym, Miskin Manor, Llantrisant. (*3 copies.*)
- Williams, John, Esq., M.D., 11 Queen Anne Street, London.
- Williams, M., Esq., School of Chemistry, 27 Chancery Lane, W.C.
- Williams, William, Esq., M.A., H.M. Senior Inspector of Schools for Wales, Aberystwyth.
- Williams-Wynn, Sir Watkin, Bart., Wynnstay, Ruabon.
- Wynne, W. R. M., Esq., Peniarth, Merioneth.

LIBRARY EDITION.

- Bute, The Most Hon. the Marquis of, K.T., Cardiff Castle. (*2 copies.*)
- Allen, The Very Rev. James, Dean of St. David's, Cathedral Close.
- Allen, Edward G., Esq., 28 Henrietta Street, W.C.
- Boston Free Public Library*, Boston, Mass., U.S.A.
- Burrell, J. Esq. (Treasurer C.B.S.), 6 Ella Road, N.
Cardiff Free Library.
- Davies, D. S., Esq., 8 Dale Street, Manchester.
- Davies, Morgan, Esq., M.D., F.R.C.S. (President C.B.S.), 9 King Street, Finsbury Square, E.C.

- Davies-Evans, Colonel Herbert, Highmead, Llanybyther, S. Wales.
 Edwards, Rev. J. C., M.A., Ingoldmells Rectory, Lincolnshire.
 Edwards, Rev. T. C., M.A., Principal, University College of Wales,
 Aberystwyth.
 Evans, E. D. Priestley, Esq., Laburnum House, Cefncoed, Merthyr.
Exeter College Library, Oxford.
 Green, Robert, Esq., 1 Founder's Court, E.C.
Harvard College Library, Cambridge, Mass., U.S.A.
 Hilles-Johnes, Sir James, Dolaucothy, Llandeilo.
 James, Arthur Perkins, Esq., Brynheulog, Treharris.
 James, Charles H., Esq., M.P., Brynteg, Merthyr Tydvil.
 James, C. Russell, Esq., Courtland House, Merthyr Tydvil.
 James, Frank, Esq., Garth Newydd, Merthyr Tydvil.
 James, Dr. John (M.C.B.S.), Llangwryfon, Aberystwyth.
 Jayne, Rev. F. J., M.A., The Rectory, Leeds.
 Jones, His Honour Judge Brynmor, LL.B., 23 De Vere Gardens, W.
 Jones, Evan Parry, Esq., J.P., Cefnfaes, Festiniog.
 Jones, R. Pughe, Esq., Barrister-at-law, Lincoln's Inn, W.C.
 Jones, Thomas, Esq., B.A., H.M.S.I. of Schools, Aberystwyth.
 Kenyon, The Hon. George T., M.P., Llanerch Paunce, Ellesmere.
 Lewis, Rev. D., M.A., Vicarage, St. David's, Canon of St. David's.
 Lewis, Lieut.-Colonel David Rees, 2nd Glamorgan R. V., Merthyr.
 Lloyd, John Edward, Esq., B.A., University College, Aberystwyth.
 Lloyd-Phillips, F. L., Esq., M.A., Pentyparc, Clarbeston, R. S. O.
Merton College Library, Oxford.
 Morgan, Sir Walter, Naish, Nailsea, Somersetshire.
 Morris, Lewis, Esq., M.A., J.P., Penbryn, Carmarthen.
 Mostyn, The Right Hon. Lord, Mostyn Hall, N. Wales.
 Napier, Arthur S., Esq., M.A., Ph. D., Merton Professor of English
 Language and Literature in the University of Oxford.
Newcastle-upon-Tyne Free Library.
 Owen, Daniel, Esq., J.P., Ash Hall, Cowbridge.
 Owen, Edward, Esq., India Office, Whitehall, S.W.
 Owen, Isambard, Esq., M.D., M.A., 5 Hertford Street, Mayfair, W.
 Owen, Rev. John, M.A., Warden, The College, Llandovery.
 Parkins, W. Trevor, Esq., Glasfryn, Gresford, Wrexham.
 Phillips, Rev. T. Lloyd, M.A., The Abbey, Beckenham, Kent.
 Plummer, Rev. Charles, M.A., Corpus Christi College, Oxford.
 Powell, F. York, Esq., M.A., Christ Church College, Oxford.
 Pritchard, Lewis J., Esq., Inland Revenue, Somerset House.
Queen's College Library, Oxford.
 Rees, Griffith, Esq., Birkenhead.
 Rees, Rowland, Esq. (Sec. C. B. S.), 27 St. James Street, N. L.
 Roberts, Lewis H., Esq., 8 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
 Roberts, T. D., Esq., M.I.C.E., Penrallt, Newport, Mon.
 Roberts, Thomas, Esq., Asso. M. Inst. C. E., Portmadoc.

- Roberts, G. F., Esq., B.A., Prof. of Greek, University College, Cardiff.
 Roberts, Sir William, M.D., F.R.S., 89 Mosley Street, Manchester.
Royal Institution of S. Wales, Swansea.
 St. Asaph, The Right Rev. the Lord Bishop of, The Palace,
Swansea Public Library. [St. Asaph.
Sydney Free Library, New South Wales.
 Thomas, T. W., Esq., M.R.C.S., &c., Ty'n y Wern, Pontypridd.
 Wilkins, Charles, Esq., Ph.D., Springfield, Merthyr Tydvil.
 Williams, Arthur J., Esq., M.P., Victoria Mansions, S.W.
 Williams, T., Esq., J.P., Llewesog, Denbigh, 5 Button Street, L'pool.
 Williams, T. Marchant, Esq., 4 Paper Buildings, Temple, E.C.
 Williams, W. Prichard, Esq., Crescent, Upper Bangor.
University College of Wales, Aberystwyth.
University College, Bangor.

STUDENTS' EDITION.

- Adams, Rev. David, B.A., Bryn Hawen, Newcastle Emlyn, S. Wales.
 Anwyl, Edward, Esq., Oriol College, Oxford.
 Asher and Co., Messrs., 13 Bedford Street, W.C. (2 copies.)
 Arnold, E. V., Esq., M.A., Professor of Latin, University Coll., Bangor.
 Bevan, Rev. W. L., Hay, Canon of St. David's.
 Blackwell, Henry, Esq., 201-213, East Twelfth Street, New York.
 Browne, J. W., Esq., M.B., 7 Norland Place, W.
Calvinistic Methodist College, Bala.
 Carne, J. W. Stradling, Esq., D.C.L., St. Donat's Castle, Bridgend.
Christ Church Library, Oxford.
 Coram, C., Esq., L. and Prov. Bank, Tottenham, N.
Corpus Christi College Library, Oxford.
 Cowell, E. B., Esq., M.A., Professor of Sanskrit and Fellow of C.C.C.
 in the University of Cambridge.
 Davies, Dan Isaac, Esq., B.Sc., H.M.S. I. of Schools, Cardiff.
 Davies, E. Emrys, Esq. (M.C.B.S.), 17 Albert Road, S.E.
 Davies, Ivan T., Esq., Llanuwchllyn, Bala.
 Davies, Rev. J. E., M.A., 23 Belitha Villas, Barnsbury.
 Davies, Rev. John Evan, M.A., Rector of Llangelynin, Merioneth.
 Davies, W. E., Esq., Brenton Villa, Marlborough Road, Merton,
 Surrey.
Edinburgh University Library.
 Edmondes, The Venerable Archdeacon, Warren, Pembroke.
 Edwards, David, Esq., 222 Kentish Town Road, N.W.
 Edwards, Rev. David Charles, M.A., Tegid House, Bala.
 Edwards, Edward, Esq., Caerhys, Llanuwchllyn, Bala.
 Edwards, Rev. Prof. Ellis, M.A., C.M. College, Bala.
 Edwards, Hugh, Esq., 25 Myddelton Square, E.C.
 Edwards, John, Esq., 2 Camp Street, Broughton, Manchester.

- Edwards, Rev. Thomas, M.A., Brynheulog, Bedwas, Caerphilly.
 Ellis, Thomas E., Esq., B.A., M.P., Cynlas, Merioneth.
 Evans, D. H., Esq., 10 Cornwall Terrace, Regent's Park, N.W.
 Evans, Rev. D. Silvan, B.D., Llanwrin Rectory, Machynlleth.
 Evans, Rev. D. Wynne, Mount Pleasant, Briton Ferry.
 Evans, John, Esq., Old Change Buildings.
 Evans, Titus, Esq., Post Office Llanwnen, Cardiganshire.
 Evans, T. Cadrawd, Esq., Llangynwyd, S. Wales.
 Evans, W. Charles, Esq., 3a Poet's Corner, Westminster.
 Gaidoz, M. Henri, 22 Rue Servandoni, Paris.
 Gilbert, T. H., Esq., 3 Vernon Chambers, Southampton Row, W.C.
 Griffith, Maurice, Esq., Exeter College, Oxford.
 Gwynoro-Davis, J., C. M. Minister, Llanuwchllyn, Bala.
 Hart, Prof. J. M., Cincinnati University, Ohio.
 Hartland, E. Sidney, Esq., Beresford House, Swansea.
 Henrhi, Ioan Matthew, Esq., *Ascanas*, Pant Tawel, Llanddarog.
 Hopkins, Rev. Gerard M., S. J., University College, St. Stephen's
 Green, Dublin.
 Hibberd, Shirley, Esq., Kew, Surrey.
 Hughes, T. R., Esq., N. and S. Wales Bank, Liverpool.
 James, Ivor, Esq., Registrar, University College, Cardiff.
 Jenkins, Edward, Esq., Gwalia House, 9 Upper Woburn Place,
 Jenkins, Rees, Esq., Bronyderi, Glyncoerrwg. [W.C.]
Jesus College Library, Oxford.
 Jones, Rev. Prof. D. E., M.A., Presbyterian College, Carmarthen.
 Jones, Rev. D. M., B.A., Bottwnog, Pwllhelli.
 Jones, Rev. Henry, M.A., Professor of Philosophy, University
 College, Bangor.
 Jones, D. Pryce, Esq., The Board School, Denbigh.
 Jones, E. D., Esq., 26 Exchange Place, New York.
 Jones, Henry, Esq., Watergate Hays, Chester.
 Jones, J. M., Esq., Jesus College, Oxford.
 Jones, J. Puleston, Esq., Balliol College, Oxford.
 Jones, John T., Esq., N. & S. Wales Bank, Bala.
 Jones, L. D., Esq., The Board School, Garth, Bangor.
 Jones, Miss Lloyd, Penrallt, Penmaenmawr.
 Jones, Rev. Owen, B.A., 143 Bedford Street, Liverpool.
 Jones, Rev. R. J., M.A., Meirion Cottage, Aberdare.
 Jones, Thomas, Esq., M.B., F.R.C.S., 96 Mosley Street, Man-
 chester.
 Jones, Thomas H., Esq., Lima, Ohio, U.S.A.
 Jones, T. Roberts, Esq., 22 Old Bailey, E.C.
 Jones, T. R., Esq., c/o Messrs. Stephen Evans and Co., Old Change
 Buildings.
 Jones, William, Esq., 42 Brecknock Road, N.
 Jones, William, Esq., Belmont House, Hay, Breconshire.

- Jones, William, Esq., 13 Upper Baker Street, N.W.
 Jones, Rev. W. Jenkyn, 8 Rue de la Halle, Quimper, Brittany.
 Jones-Williams, W., Esq., Somerset House, W.C.
 Jubainville, M. d'Arbois de, Paris.
 Levi, Rev. Thomas, Aberystwyth.
 Lewis, The Very Rev. Evan, The Deanery, Bangor.
 Lewis, Owen, Esq., *Owain Dyfed*, Parkwaun Villa, Mornington Road, N.W.
 Lindsay, W. M., Esq., M.A., Fellow of Jesus College, Oxford.
Liverpool Free Public Library.
 Lloyd, Howel W., Esq., M.A., 19 Hogarth Road, S.W.
 Longmans, Green and Co., Messrs., Paternoster Row, E.C.
 Loth, Joseph, Esq., Professeur à la Faculte des Lettres, 1 Rue de Toulouse, Rennes, Brittany.
 Mackinnon, Donald, Esq., M.A., Professor of Keltic Literature in the University of Edinburgh.
 Mainwaring, Charles S., Esq., M.A., Galltfaenan, Rhyl. (2 copies.)
 Meyer, Dr. Kuno, University College, Liverpool. (2 copies.)
 Mills, R. M., Esq., 15 Alexander Road, Upper Holloway, N.
 Morgan, C. E., Esq., B.A., Keble College.
 Morgan, Owen, Esq., *Morien*, Ashgrove, Treforest.
 Morgan, Major W. Ll., R. E., The Curragh, Ireland.
 Morice, Rev. Thomas R., M.A., Jesus College, Oxford.
 Morris, John H., Esq., c/o Messrs. R. Mills & Co., 79 Cornhill, E.C.
Oriel College Library, Oxford.
 Owen, David, Esq., M.A. (Ex-P. C. B. S.), Inner Temple, E.C.
 Owen, Rev. R. Trevor, M.A., Llangedwyn, Oswestry.
 Owen, T. W., Esq., Garn Dyvi, 32 Cornwall Road, Strand Green, N.
 Owens, John, Esq., 37 Mornington Road, Regent's Park, N.W.
 Parry, David, Esq., 78 Granby Street, Liverpool.
 Parry, D. C., Esq., Merchant, Llanelly.
 Parry, Robert, Esq., B.A. (M. C. B. S.), 9 Poynings Road, N.
 Parry, Tom, Esq., 9 Upper Woburn Place, W.C.
 Phillimore, Egerton G. B., Esq., M.A., Llandovery.
 Phillips, R. W., Esq., B.A., B.Sc., University College, Bangor.
 Powell, Prof. T., University College, Cardiff.
 Prichard, Thomas, Esq., Llwydiarth Esgob, Llanerchymedd.
 Prickard, A. O., Esq., M.A., New College, Oxford.
 Pugh, J. W., Esq., M.R.C.S. (M.C.B.S.), 252, Mile End Road, E.
 Randell, Rev. Thomas, M.A., The Training College, Durham.
 Rathbone, William, Esq., M.P., Greenbank, Liverpool. (3 copies.)
 One copy each for the Univ. College Libraries at Aberystwyth, Bangor, and Cardiff respectively.
 Rees, Evan Griffith, Esq., Presbyterian College, Carmarthen.
 Rees, Rev. L. A., Caerphilly, Cardiff.
 Rees, T. Aneuryn, Esq., Tonn, Llandovery.

- Rees, William, Esq. (M. C. B. S.), Eithin Duon, St. Clears.
 Reichel, H. R., Esq., M.A., Principal, University College, Bangor.
 Rhys, D., Esq., M.R.P.S., Bryncelyn, Rhydlewis, S. Wales.
 Roberts, David, Esq., 29 Swinton Street, King's Cross, W.C.
 Roberts, R. Esq., B.A., 10 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
 Roberts, W. D. Esq. (Jesus Coll., Oxon), Rhydyronen, Tregaron.
 Rogers, J. B., Esq., Univ. Coll. of Wales Office, 27 Chancery Lane,
 Rogers, J. E., Esq., Abermeurig, Talsarn, S. Wales. [W.C.
 Rogers, Rev. T. P., B.A., Rectory, Llanvihangel, Tormynydd, Mon.
 Rowlands, Rev. D., M.A., Principal, Normal College, Bangor.
 Rowlands, William, Esq., M.D., Ebenezer, nr. Carnarvon.
 Rowlands, W. Bowen, Esq., Q.C., M.P., 33 Belsize Park, N.W.
 Rowse, Messrs. E. E. & Co., 12 Castle Square, Swansea.
 St. David's, The Right Rev. the Lord Bishop of, Abergwili Palace.
 Carmarthen.
St. David's College, Lampeter.
 Sayce, Rev. A. H., M.A., Dep. Prof. of Comparative Philology in
 the University of Oxford.
 Shrimpton & Son, Messrs., Broad Street, Oxford.
 Smith, Samuel, Esq., M.P., Carleton, Prince's Park, Liverpool.
 Spurrell, William, Esq., Publisher, &c., Carmarthen.
Taylor Institution, Oxford.
 Thomas, Abel, Esq., Barrister-at-Law, Southville, Swansea.
 Thomas, D. Lleufer, Esq., Lincoln's Inn, London.
 Thomas, Rev. D. R., M.A., F.S.A., Vicar of Meifod, Canon of St.
 Asaph and Archdeacon of Montgomery.
 Thomas, Ebenezer, Esq., 12 Woburn Square, W.C.
 Thomas, Howel, Esq., Local Government Board, Whitehall, S.W.
 Thomas, John, Esq., *Pencerdd Gwalia, Harpist to the Queen*.
 Treharne, J. Ll., Esq., Newport Road, Cardiff.
Trinity College, Cambridge, per Messrs. Deighton, Bell & Co.
 Vivian, Sir H. Hussey, Bart., M.P., Singleton, Swansea.
 Williams, David, Esq., (M. C. B. S.), 26 Dartmouth Road, S.W.
 Williams, E. Lloyd, Esq., M.R.C.S., 2 James Street, Buckingham
 Gate, S.W.
 Williams, Rev. Garnons, M.A., Abercamlais, Prebendary of St.
 David's.
 Williams, Rev. Prof. Hugh, C. M. College, Bala.
 Williams, Lucas, Esq., 9 Upper Woburn Place, W.C.
 Williams, S. W., Esq., Penralley, Rhayader, Radnorshire.
 Williams, W. Prydderch, Esq., Borough Road College, S.E.
 Windisch, Ernst, Esq., Ph.D., Professor of Sanskrit in the Uni-
 versity of Leipzig.
University College Library, Cardiff.
 Zupitza, Julius, Esq., Ph.D., Professor of English Philology in the
 University of Berlin.

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS.

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY.

68

3

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
